

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม
ตามแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

นางสาว วัลลภา จันทร์เพ็ญ

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-1176-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A DEVELOPMENT OF ACTIVITY ORGANIZING MODEL FOR DEVELOPING MORAL
OF VOCATIONAL INDUSTRIAL EDUCATION STUDENTS
BASED ON COGNITIVE BEHAVIOR MODIFICATION APPROACH

Miss Wallapa Chantepen

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Doctor of Philosophy in Curriculum and Instruction

Program of Curriculum and Instruction

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-1176-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาข้างอุตสาหกรรม ตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา
โดย	นางสาววัลลภา จันทร์เพ็ญ
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เณรยอด
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

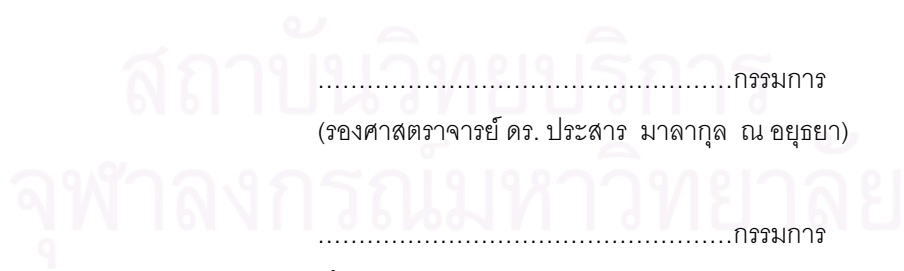
.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา อุทัยรัตน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เณรยอด)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อลิศรา ชูชาติ)

นางสาววัลลภา จันทร์เพ็ญ : การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา. (A DEVELOPMENT OF ACTIVITY ORGANIZING MODEL FOR DEVELOPING MORAL OF VOCATIONAL INDUSTRIAL EDUCATION STUDENTS BASED ON COGNITIVE BEHAVIOR MODIFICATION APPROACH) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร.บุญมี เณรยอด, อ.ที่ปรึกษาร่วม : รศ.ดร.สมโภชน์ เขี่ยมสุภาษิต, 405 หน้า. ISBN 974-03-1176-8.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาและเพื่อนำรูปแบบการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมโดยเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมในกลุ่มทดลองที่ได้รับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญากับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการพัฒนาจากการจัดกิจกรรมตามปกติ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) การดำเนินกิจกรรมของรูปแบบมี 3 ระยะ ได้แก่ ระยะพื้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล การดำเนินกิจกรรมในระยะทดลอง มีการให้ความรู้และฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการจัดการความคิดความเข้าใจทักษะการคิดเพื่อควบคุมตนเองด้วยเทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญา การเขียนโครงการช่วยเพื่อน การชักจูงใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับและเสริมแรงทางบวก

2. ผลของการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

2.1 นักศึกษากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมในระยะพื้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 นักศึกษากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรม แตกต่างจากนักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาควิชา

สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อผู้ผลิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4084927827 : MAJOR CURRICULUM AND INSTRUCTION

KEY WORD : ACTIVITY ORGANIZING MODEL ; DEVELOPING MORAL ; COGNITIVE BEHAVIOR
MODIFICATION / VOCATIONAL INDUSTRIAL EXUCATION STUDENTS

WALLAPA CHANTRPEN : A DEVELOPMENT OF ACTIVITY ORGANIZING MODEL
FOR DEVELOPING MORAL OF VOCATIONAL INDUSTRIAL EDUCATION STUDENTS
BASED ON COGNITIVE BEHAVIOR MODIFICATIN APPROACH

THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.BOONMEE NENYOD, Ed.D., THESIS CO-
ADVISOR: ASSOC.PROF.SOMPOCH IAMSUPASIT, Ph.D., 405 pp. ISBN 974-03-
1176-8

The purposes of this research were to develop the activity organizing model for developing moral of vocational industrial education students based n cognitive behavior modification approach and to compare moral behavior by using activity and conventional approach. The research findings were as follows:

1. The activity organizing model for developing moral based on cognitive behavior modification approach was developed, which could be provided for developing moral of vocational industrial education students. The experiment was divided into three phases : baseline, treatment, and follow up phases. The subjects in the experiment group were trained cognitive-emotion-behavior cycle, analyze behavior, thinking skill for self-control, formulated project for developing peer moral behaviors, repeated rehearsal, informative feedback and positive reinforcement.

2. The activity organizing model was implemented with the subjects in the experiment group at Potharam Technical College, Ratchaburi. It was found that :

2.1 The subjects in the experimental group had moral behavior mean scores during baseline, treatment and follow up phases were statistical significance difference at .01 level.

2.2 The subjects in the experimental group had moral behavior mean scores during treatment and follow up phases different from those of the control group, at the .01 level of significance.

Program	Curriculum and Instruction	Student's signature.....
Field of study	Curriculum and Instruction	Advisor's signature.....
Academic year	2001	Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จและความดีของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอบอบแต่บุคคลและหน่วยงานต่อไปนี้แต่...
แม่ ผู้ให้ทุกอย่างในชีวิตกับผู้วิจัย และเป็นผู้ปรารถนาจะมีชีวิตอยู่จนได้เห็นความสำเร็จของลูกในวันนี้ แต่ไม่มีโอกาส ดวงวิญญาณของท่านคงจะเป็นสุขในสัมปรายภพมากยิ่งขึ้น ถ้าท่านมีญาณวิถีทางใดจะหยั่งทราบความก้าวหน้าของลูกในครั้งนี้.....คณาจารย์ทุกท่านที่เป็นผู้จุดประกายในการแสวงหาความรู้แก่ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของคณาจารย์ทุกท่าน โดยเฉพาะ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด และ รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ให้คำแนะนำทั้งในด้านวิชาการ ด้านปรัชญาการดำเนินชีวิต และด้านการทำงาน อีกทั้งให้กำลังใจและให้เวลาในการให้คำปรึกษาอย่างเต็มที่ ด้วยความเมตตาที่ยิ่ง ซึ่งผู้วิจัยจะขอจดจำนำไปเป็นตัวอย่างต่อไป...ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือตรวจสอบรูปแบบการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น และ เอกสารประกอบการใช้รูปแบบ รวมทั้งได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัยครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ...วิทยาลัยเทคนิค 4 แห่ง ที่ให้โอกาสแก่ผู้วิจัย ในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัย คือ วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี วิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรี วิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม และวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม และอีก 1 แห่งคือ วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม ที่ผู้วิจัยใช้เป็นแหล่งทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์และนักศึกษาทุกคนที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ...วิทยากรทุกท่านที่มาให้ความรู้และฝึกเทคนิคต่างๆ ให้กับนักศึกษาในช่วงอบรมเชิงปฏิบัติการ ขอขอบคุณเป็นอย่างมากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และทบวงมหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาสับสนุนเงินทุนเพื่อช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งได้มอบทุนให้ไปนำเสนอผลงานที่ประเทศมาเลเซีย ขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย...ญาติสนิทมิตรสหาย ผู้มีส่วนช่วยเหลือผู้วิจัย ทั้งด้านร่างกาย ด้านความคิด ตลอดจนให้กำลังใจมาโดยตลอด โดยเฉพาะพี่กาญจนา-อรุณ อินทรสันติ พี่ผู้ให้ความรัก ความห่วงใยดูแลและคอยเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยอย่างยิ่ง คุณสุพจน์ เกิดสุวรรณ และคุณอดิสร ศรีบุญวงศ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล คุณอรุณสิทธิ์ จินคล้า ผู้มีน้ำใจช่วยพิมพ์และตรวจทานงานวิจัยจนสำเร็จลงด้วยดี รวมทั้งพี่ๆ น้อง สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนทุกท่านที่ให้กำลังใจ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างมาก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วัลลภา จันทร์เพ็ญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
สมมติฐานของการวิจัย.....	11
ขอบเขตของการวิจัย.....	12
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษา.....	16
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรม.....	32
แนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา.....	54
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ.....	84
แนวคิดเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลจริยธรรม.....	90
แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย.....	96
แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมด้านความความรับผิดชอบ.....	100
แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร.....	103
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	105
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	128
ตอนที่ 1 การศึกษารวบรวมวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมที่ต้องการพัฒนา.....	132
ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาจริยธรรม.....	137

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	149
ตอนที่ 4 การทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น.....	157
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	
ผลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา.....	165
ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม.....	174
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	256
สรุปผลการวิจัย.....	259
อภิปรายผลการวิจัย.....	259
ข้อเสนอแนะ.....	273
รายการอ้างอิง.....	276
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	303
ภาคผนวก ข. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ และวิทยากร.....	327
ภาคผนวก ค. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	330
ภาคผนวก ง. รูปแบบการจัดกิจกรรมเอกสารประกอบรูปแบบ.....	335
ภาคผนวก จ. ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรม.....	344
ภาคผนวก ฉ. ผลการวิเคราะห์จำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากการ สังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักศึกษากลุ่มขยายผล.....	358
ประวัติผู้วิจัย.....	405

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เทคนิคที่ควรใช้ในการเพิ่มพฤติกรรม.....	53
2	แสดงถึงรายการของเทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้.....	64
3	แสดงผลที่ได้จากการรวบรวมความคิดเห็นของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมจำนวน 300 คน และอาจารย์ที่สอนนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม 45 คน เกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมที่ควรจะมีและสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เมื่อหาความแตกต่างระหว่างสภาพที่ควรจะมีและสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแล้ว และการเรียงอันดับ.....	134
4	แสดงการจัดอันดับพฤติกรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษา.....	136
5	พฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมที่ครูอาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นว่าควรจะพัฒนา.....	138
6	แสดงพฤติกรรมหลักที่แสดงถึงพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน.....	151
7	จำนวนนักศึกษาที่ใช้ในการทดลอง จำแนกตามแผนกวิชาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม..	158
8	จำนวนนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างชั้นตอนรอง จำแนกตามแผนกวิชา.....	159
9	แสดงการดำเนินการทดลองในระะการทดลองในกลุ่มทดลอง.....	163
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรม ของกลุ่มทดลองในระยะเสั้่นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล.....	176
11	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของ กลุ่มทดลองในระยะเสั้่นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผล.....	176
12	ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของ กลุ่มทดลองในระยะเสั้่นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลโดยใช้การทดสอบแบบ Newman Keuls.....	177
13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความขยันหมั่นเพียรที่ได้จากแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม ความขยันหมั่นเพียร ของกลุ่มทดลอง ในระยะเสั้่นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผลในกลุ่มทดลอง.....	178
14	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำของคะแนนความขยันหมั่นเพียรของ กลุ่มทดลอง ในระยะเสั้่นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล.....	178
15	ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนความขยันหมั่นเพียรของ กลุ่มทดลองในระยะเสั้่นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผลโดยใช้การทดสอบแบบ Newman Keuls.....	179
16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความมีระเบียบวินัยที่ได้จากแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม ความมีระเบียบวินัยในระยะเสั้่นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผลใน กลุ่มทดลอง.....	179
17	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำของคะแนนความมีระเบียบวินัยของ กลุ่มทดลองในระยะเสั้่นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล.....	180

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18	ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีระเบียบวินัยของ กลุ่มทดลองในระยะพื้นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผลโดยใช้การทดสอบแบบ Newman Keuls.....	180
19	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความรับผิดชอบที่ได้จากแบบวัดพฤติกรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ ในระยะพื้นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผลในกลุ่ม ทดลอง.....	181
20	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำของคะแนนความรับผิดชอบของกลุ่ม ทดลองในระยะพื้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล.....	181
21	ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบของกลุ่ม ทดลองความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบของกลุ่มทดลองใน ระยะพื้นฐานระยะทดลองและระยะติดตามผลโดยใช้การทดสอบแบบNewman Keuls....	182
22	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรม ในระยะทดลองและระยะ ติดตามผลและผลการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (homogeneity of variance) ของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรม ในระยะพื้นฐานของนักศึกษากลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม.....	183
23	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้ จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะทดลอง และระยะติดตามผล.....	184
24	ผลการวิเคราะห์ simple main effect ของตัวแปรเงื่อนไขการทดลอง (A) และตัวแปรเวลา (B) ที่มีต่อคะแนนพฤติกรรมจริยธรรม.....	185
25	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความขยันหมั่นเพียรที่ได้จากแบบวัดพฤติ กรรมจริยธรรม ความขยันหมั่นเพียร ในระยะทดลองและระยะติดตามผลและผลการ ทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปร (homogeneity of variance) ของคะแนนพฤติ กรรมความขยันหมั่นเพียร ในระยะพื้นฐานของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	187
26	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางแบบวัดซ้ำ 1 ตัวแปรของคะแนนความขยันหมั่น เพียร ที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร ของนักศึกษากลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุม.....	188
27	ผลการวิเคราะห์ simple main effect ของตัวแปรเงื่อนไขการทดลอง (A) และตัวแปรเวลา (B) ที่มีต่อคะแนน ความขยันหมั่นเพียร.....	189
28	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความมีระเบียบวินัยที่ได้จากแบบวัดพฤติ กรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย ระยะทดลองและระยะติดตามผลและผลการทดสอบ ความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of variance) ในระยะพื้นฐาน ของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัยของนักศึกษากลุ่มทดลองและควบคุม.	190

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
29	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางแบบวัดซ้ำ 1 ตัวแปรของคะแนนความมีระเบียบวินัย ที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย ของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	129
30	ผลการวิเคราะห์ simple main effect ของตัวแปรเงื่อนไขการทดลอง (A) และตัวแปรเวลา (B) ที่มีต่อคะแนน ความมีระเบียบวินัย.....	192
31	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความรับผิดชอบที่ได้จากแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบ ในระยะทดลองและระยะติดตามผลและผลการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of variance) ของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบในระยะเสันฐานของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	194
32	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางแบบวัดซ้ำ 1 ตัวแปรของคะแนนความรับผิดชอบต่อที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบต่อของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	188
33	ผลการวิเคราะห์ simple main effect ของตัวแปรเงื่อนไขการทดลอง (A) และตัวแปรเวลา (B) ที่มีต่อคะแนนความรับผิดชอบต่อ.....	189
34	คำร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารยาทวิทยาลัยทุกวันของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะต่างๆ.....	199
35	คำร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารยาทวิทยาลัยทุกวันของกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุมในระยะต่างๆ.....	203
36	คำร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารยาทวิทยาลัยทุกวันเมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะต่างๆ.....	207
37	คำร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารยาทวิทยาลัยทันเวลาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะต่างๆ.....	211
38	คำร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารยาทวิทยาลัยทันเวลาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะต่างๆ.....	215
39	คำร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารยาทวิทยาลัยทันเวลาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะต่างๆ.....	219
40	คำร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารยาทวิทยาลัยทันเวลาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะต่างๆ.....	223
41	คำร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารยาทวิทยาลัยทันเวลาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะต่างๆ.....	227
42	คำร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารยาทวิทยาลัยทันเวลาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะต่างๆ.....	231

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
43	คำร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรเข้าห้องเรียนตรงเวลาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะต่างๆ.....	235
44	คำร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลาของกลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะต่างๆ.....	239
45	คำร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรทำความสะอาดเวรที่กำหนดของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะต่างๆ.....	243
46	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม ของกลุ่มขยายผล ในระยะเสันฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผล.....	247
47	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มขยายผล ในระยะเสันฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล.....	247
48	ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มขยายผลในระยะเสันฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผล โดยใช้การทดสอบแบบ Newman Keuls.....	248
49	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความขยันหมั่นเพียรที่ได้จากแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม ความขยันหมั่นเพียร ในระยะเสันฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผลในกลุ่มขยายผล.....	249
50	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำของคะแนนความขยันหมั่นเพียรของกลุ่มขยายผล ในระยะเสันฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล.....	249
51	ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนความขยันหมั่นเพียรของกลุ่มขยายผลในระยะเสันฐานระยะทดลองและระยะติดตามผลโดยใช้การทดสอบแบบ Newman Keuls.....	250
52	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความมีระเบียบวินัยที่ได้จากแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม ความมีระเบียบวินัยในระยะเสันฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผลในกลุ่มขยายผล.....	250
53	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำของคะแนนความมีระเบียบวินัยของกลุ่มขยายผล ในระยะเสันฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล.....	251
54	ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีระเบียบวินัยของกลุ่มขยายผลในระยะเสันฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผลโดยใช้การทดสอบแบบ Newman Keuls.....	251
55	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความรับผิดชอบที่ได้จากแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบ ในระยะเสันฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผลในกลุ่มขยายผล.....	252

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
56	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำของคะแนนความรับผิดชอบของกลุ่ม ขยายผล ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล.....	252
57	ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบของกลุ่ม ขยายผลในระยะเส้นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผลโดยใช้การทดสอบแบบ Newman Keuls.....	253
58	ร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมพัฒนา จริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา.....	254

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงการจัดกิจกรรมและประเมินผลกิจกรรม.....	24
2	การวิเคราะห์หัตถิพลซึ่งกันและกันระหว่างปัจจัยของการกำกับตนเองด้านบุคคลสิ่งแวดล้อม ล้อมและพฤติกรรม (Zimmerman, 1989:330).....	46
3	แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าที่แยกแยะได้ (S^D) พฤติกรรม (R) และผลกรรม(C)...	51
4	ความสัมพันธ์แบบHomogeneity(พัฒนาจากCautela1977:1-60).....	59
5	ความสัมพันธ์ในลักษณะInteraction พัฒนาจาก Kalish (1981:311-319).....	60
6	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรม กรรมทางปัญญาที่มีต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม.....	130
7	รูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา.....	166
8	แสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเงื่อนไขการทดลองและตัวแปรระยะเวลาที่มีต่อคะแนน พฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากการตอบแบบวัดในระยะทดลอง (B_2) และระยะติดตามผล (B_3) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	186
9	แสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเงื่อนไขการทดลองและตัวแปรระยะเวลาที่มีต่อคะแนน ความขยันหมั่นเพียรที่ได้จากการตอบแบบวัดในระยะทดลอง และระยะติดตามผล ของ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	190
10	แสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเงื่อนไขการทดลองและตัวแปรระยะเวลาที่มีต่อคะแนน ความมีระเบียบวินัยที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัยใน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	193
11	แสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเงื่อนไขการทดลองและตัวแปรระยะเวลาที่มีต่อคะแนน ความรับผิดชอบที่ได้จากการตอบแบบวัดในระยะทดลอง และระยะติดตามผลของกลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุม.....	197
12	แสดงคำร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารยาทวิทยาลัยทุกวันของกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งที่สังเกต.....	201
13	แสดงคำร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารยาทวิทยาลัยทุกวันของกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งที่สังเกต.....	205
14	แสดงคำร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารยาทวิทยาลัยทุกวันเมื่ออาจารย์มอบ หมายงานให้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งที่สังเกต.....	209
15	แสดงคำร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารยาทวิทยาลัยทันเวลาของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งที่สังเกต.....	213
16	แสดงคำร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารยาทวิทยาลัยตรงเวลาของกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งที่สังเกต.....	217
17	แสดงคำร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารยาทวิทยาลัยตรงเวลาของกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งที่สังเกต.....	221

สารบัญแนกฏุมิ (ต่อ)

แผนกฏุมิที่		หน้า
18	แสดงคำร้อยละของนักศีกษาที่แสดงพฤติกรรมกรแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งี่สังเกต.....	225
19	แสดงคำร้อยละของนักศีกษาที่แสดงพฤติกรรมกรเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อเข้ารับบริการหรือใช้บริการต่างๆ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งี่สังเกต.....	229
20	แสดงคำร้อยละของนักศีกษาที่แสดงพฤติกรรมกรส่งงาน/การบ้านตรงตามกำหนดเวลาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งี่สังเกต.....	233
21	แสดงคำร้อยละของนักศีกษาที่แสดงพฤติกรรมกรเข้าห้องเรียนตรงเวลาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งี่สังเกต.....	237
22	แสดงคำร้อยละของนักศีกษาที่แสดงพฤติกรรมกรทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งี่สังเกต.....	241
23	แสดงคำร้อยละของนักศีกษาที่แสดงพฤติกรรมกรทำความสะอาดตามเวรที่กำหนดของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งี่สังเกต.....	245

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งทรัพยากรมนุษย์เป็นหัวใจของการพัฒนาทั้งปวง การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญต่ออนาคตของชาติ ดังนั้นหากต้องการให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า จึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่ชัดเจนและเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาความพร้อมของคนไทยให้ก้าวหน้าและสามารถแข่งขันกับชาติอื่นๆ ในยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างมั่นใจ การพัฒนาประเทศไทยในระยะที่ผ่านมามุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยใช้คนเป็นเครื่องมือหรือปัจจัยในการผลิต เพื่อสนองความต้องการพัฒนาให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยไม่ได้คำนึงถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์และการพัฒนาศักยภาพของคนเท่าที่ควร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2539: 4) รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540: 9-12) ได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ใหม่ เพื่อให้สามารถพัฒนาประเทศให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและต่อเนื่องมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ถาวร โดยกำหนดให้การพัฒนาคนเป็นวัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาประเทศ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล คือการลงทุนที่คาดหวังผลสำเร็จในอนาคตซึ่งครอบคลุมทั้งด้านการพัฒนาระดับความรู้และทักษะที่เหมาะสม รวมทั้งการปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมให้สอดคล้องกับงาน ทั้งนี้เพื่อให้พ้นจากความล้าหลังและครอบคลุมขอบเขตของการพัฒนา 3 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาบุคคล การพัฒนาอาชีพ และการพัฒนาองค์กร โดยระดมความร่วมมือจากทุก ๆ ส่วนในสังคม ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน เอกชน และสถานประกอบการต่าง ๆ มาร่วมจัดการศึกษาฝึกอบรมและพัฒนาทักษะฝีมือ รวมทั้งทักษะการจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539: 24-25) ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง โดยมุ่งให้ทุกคนมีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ให้มีพัฒนาการที่สมดุลทั้งปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม ทั้งในระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม... พัฒนาคคนไทยให้มีคุณลักษณะ มองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี... พัฒนาคคนไทยให้มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม เคารพและรักษากฎเกณฑ์ของสังคม ให้คนยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมตามแนวพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่แต่ละคนนับถือ

จริยธรรม เป็นธรรมที่เป็นข้อปฏิบัติ ศีลธรรม หรือกฎศีลธรรม แสดงออกถึงลักษณะของผู้มีวัฒนธรรมทางจิตใจ และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละชาติ และชาติไทยมีวัฒนธรรมทางจิตใจหลายอย่างที่แม้แต่ชาวต่างชาติหลายคนรู้สึกชื่นชม เป็นต้นว่า การมีจิตใจที่เอื้ออาทร ความอ่อนโยน

ความมีมารยาทดี (พระราชวรมูณี, 2529: 590-591) ปัจจุบันจริยธรรมเป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวถึงกันมาก เมื่อใดก็ตามที่สภาพสังคมเกิดความสับสนวุ่นวายขาดความสุข อันเนื่องมาจากความประพฤติปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมของสมาชิกบางคน หรือหลายคนในสังคม ก็จะมีการวิเคราะห์วิจารณ์กล่าวโทษกันว่า เป็นเพราะคนปัจจุบันด้อยหรือไร้อจริยธรรม ปราภฏการณ์เช่นนี้อาจนับเป็นปัญหาสังคมลักษณะหนึ่งที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการ ประการหนึ่งคือ การเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ เช่น การเคลื่อนย้ายของประชากรจากถิ่นฐานเดิม วิถีทางการดำรงชีวิตไม่สะดวก ความจำกัดของทรัพยากรทำให้ผู้คนต้องดิ้นรนเพื่อปากเพื่อท้องของตนมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540: 15) อีกทั้งอิทธิพลของความเจริญและเทคโนโลยีด้านสื่อสารมวลชนมีส่วนผลักดันให้อัตราการเพิ่มจำนวนประชากรอ่านออกเขียนได้ ซึ่งพัฒนาคุณภาพประชากรให้มีความรู้ มีการศึกษาดีขึ้น เทคโนโลยีข้อมูลสมัยใหม่ เช่น ไมโครคอมพิวเตอร์ ระบบไมโครอิเล็กทรอนิกส์ สามารถถ่ายทอดข้อมูลได้รวดเร็ว กว้างขวาง ส่งผลดีต่อระบอบประชาธิปไตย หากประชาชนได้รับข้อมูลความรู้มากเท่าไรก็ย่อมมีโอกาสปกป้องสิทธิประโยชน์ได้มากขึ้น และทำให้มีส่วนร่วมการสร้างวิทยาการใหม่ ในทางตรงกันข้าม กระแสวัฒนธรรมและข้อมูลข่าวสารที่ขาดการกลั่นกรองไหลผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ธุรกิจบันเทิง โฆษณา ภาพยนต์ที่ด้อยคุณภาพ เป็นต้น ก่อให้เกิดวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ตลอดจนความฟุ้งเฟ้อต่าง ๆ ในหมู่คนรุ่นใหม่รวมทั้งการครอบงำทางวัฒนธรรม (ชาธิวัฒน์ ศรีแก้ว, 2541: 13)

สังคมไทยในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นสังคมเมืองใหญ่ หรือเมืองเล็กจะมีความเจริญทางวัตถุ แต่วิถีชีวิตประจำวันไม่แสดงถึงความเจริญทางจิตใจ มีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยทั้งในการกินการอยู่ ความสับสน ความฉุนเฉียว การขาดระเบียบวินัย และความย่อหย่อนในศีลธรรมอันดีงาม บุคคลในสังคมไม่เคารพกฎเกณฑ์ ไม่เคารพกฎหมายและธรรมจรรยาของสังคมมากขึ้นทุกที มีอาชญากรรม มากทั้งที่เป็นสังคมพุทธซึ่งเป็นสังคมแห่งความเมตตากรุณา มีการทุจริตคอร์รัปชัน ลักขโมย มีปัญหาเสพติด ปัญหาแหล่งอบายมุข แหล่งเริ้งรมย์ โสเภณีเด็ก การใช้แรงงานและละเมิดสิทธิเด็ก (พระเทพเวที, 2530; เอกวิทย์ ฌ ถลาง, 2533: 1; ทิศนา แจมมณี, 2542: 1) ที่เป็นเช่นนี้เพราะสังคมไทยหย่อนค่านิยมและจริยธรรม จึงทำให้ต่างคนต่างมุ่งแต่สะดวก ไม่ประพฤติตามขนบธรรมเนียมประเพณี และไม่เคารพกฎหมาย ซึ่งเป็นกฎเป็นระเบียบของสังคมหากมองสังคมไทยเป็นภาพกว้าง ๆ ย่อมจะสะท้อนให้เห็นว่าคนส่วนใหญ่ในสังคมคอยแต่เป็นฝ่ายรับ เช่น รับความสะดวกสบาย รับความเห็นใจ รับความเมตตากรุณา รับความยุติธรรม รับการให้อภัย จะมองหาผู้ให้ เช่น ให้ความเห็นใจ ให้ความยุติธรรม ให้ความเมตตา กรุณา ให้ความปรารถนาดี ให้อภัยต่อผู้อื่น จะหาหากมากเข้าทุกที “สภาพปลาใหญ่กินปลาเล็ก” จะยิ่งหนักหน่วงขึ้น หลักศีลธรรมจรรยาจึงถูกมองข้าม การมีศรัทธาในศาสนาพุทธเริ่มฟ่ายแพ้ต่อกิเลสความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ เมื่อสังคมมีการติดต่อธุรกิจการค้าและรับการถ่ายทอดความเจริญก้าวหน้าจากต่างชาติมากขึ้น การยึดถือในค่านิยม ศีลธรรม จริยธรรมอันดีงาม เริ่มจางหายไปพร้อมกับความสมัยใหม่ในปัจจุบัน (ทวีป อภิสัทธ, 2540: 43-44)

สภาพความเสื่อมของคนในสังคม ส่วนใหญ่น่าจะเป็นเพราะสังคมไทยมองข้ามหรือหย่อนในด้านคุณธรรม และจริยธรรมมากกว่า จึงทำให้ดูประหนึ่งว่า สังคมไทยไม่มีความยุติธรรม ไม่มี ความปรารถนาดีต่อกัน มีแต่ความเห็นแก่ตัว เอารัดเอาเปรียบ ไม่มีการให้อภัยไม่มีความเห็นอกเห็นใจ (วิชัย ดันศิริ, 2538: 22) ในขณะที่เดียวกันระบบความสัมพันธ์ของสังคม “ประชาธิปไตย” ก็เป็นไปอย่าง สับสน ด้วยการใช้เงินและอิทธิพลเป็นฐาน ขาดแนวทางที่เป็นธรรม จิตใจคนห่างไกลจากศรัทธาความ เชื่อในศาสนธรรมซึ่งเคยใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตทำให้เกิดสภาวะความเสื่อมทรามทางศีลธรรม และจริยธรรมอย่างน่าวิตก โดยเฉพาะสภาวะทางจิตใจที่ถูกหล่อหลอมด้วยศีลธรรมอันดีงาม ที่ทำหน้าที่ ประหนึ่งวัคซีนภูมิคุ้มกันโรคให้กับตนเองและสังคมไทยให้อยู่รอด กำลังจะเป็นวัคซีนที่หมดอายุ คนรุ่นใหม่จึงขาดกรากทางจิตใจที่เข้มแข็งอันเป็นวิสัยที่ตรงกันข้ามกับวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตเดิม ที่อยู่กับแบบ เอื้อเพื่อเอื้อแผ่ มีน้ำใจ

ฉะนั้นการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสิ่งที่สามารถควบคุม พฤติกรรมมนุษย์ให้อยู่ในทิศทางที่ถูกต้อง ได้คือจริยธรรม เนื่องจากจริยธรรมเป็นผลของสภาพสังคมและ วัฒนธรรมในปัจจุบันที่จะนำไปสู่การวิวัฒนาการต่อไปในอนาคต จริยธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อ สังคมเป็นอย่างมาก ในการกำหนดความสงบสุข ความเจริญและความเสื่อมของสังคม สังคมที่เจริญจะมี คนที่มีคุณธรรมอยู่มาก คนในสังคมมีความประพฤติดี มีการประพฤติปฏิบัติตนที่ไม่เป็นการเบียดเบียนทั้ง ตนเองและผู้อื่น เป็นลักษณะของความมีจริยธรรมดี ทุกคนในสังคมมีความสุข สังคมนั้นผาสุกและสงบ สุข เมื่อประกอบภารกิจใดก็มีแต่ความสำเร็จและก้าวหน้า ส่วนสังคมที่เสื่อมคนมีคุณธรรม ศีลธรรม หรือจริยธรรมน้อยลง มีการประพฤติปฏิบัติที่เบียดเบียนตนเองและต่อผู้อื่นกันมาก สมาชิกในสังคมจะ ขาดความสงบสุข และความผาสุก สังคมนั้นจะแตกสลายในที่สุด ในขณะที่เดียวกันหากคนในสังคมใดมี ความบกพร่องด้านจิตใจ ขาดคุณธรรมและจริยธรรม แม้สังคมนั้นจะมีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจก็ย่อมจะ หาความสุขได้ยาก ดังนั้น การพัฒนาจริยธรรมของคนในสังคมจึงมีความจำเป็นและจะต้องกระทำ อย่างต่อเนื่องครอบคลุมประชากรทุกกลุ่ม(สุทธิวงษ์ ดันตยาพิศาลสุทธิ, 2542: 2)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐได้ทรงมองเห็นความสำคัญ และทรงเป็นแบบอย่างในการนำหลักธรรมทางศาสนามาประพฤติปฏิบัติ ดังพระบรมราชปณิธานใน พระปฐมบรมราชโองการที่ว่า **“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”** พร้อมทั้งได้ทรงพระเมตตาพระราชทานพระบรมราโชวาทแนะนำสั่งสอนให้ประชาชนชาวไทยได้มองเห็นความสำคัญและนำหลักธรรมคำสอนทางศาสนามาประพฤติปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นำความสุขมาสู่ชีวิตของตน ของครอบครัวและสังคม ไว้ในสถานที่และโอกาสต่าง ๆ กัน ดังพระ บรมราโชวาทซึ่งแสดงถึงความห่วงใยในปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางจริยธรรมของสังคมไทยปัจจุบัน ดังนี้

“ความเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งที่น่าวิตกคือ ทุกวันนี้ความคิดอ่านและความประพฤติหลาย ๆ อย่าง ซึ่งแต่ก่อนถือว่าเป็นความชั่วความผิด ได้กลายเป็นสิ่งที่คนในสังคมยอมรับ แล้วพากันประพฤติปฏิบัติโดยไม่รู้รู้สึกสะดุ้งสะเทือนจนทำให้เกิดปัญหา และทำให้ชีวิตของแต่ละคนมีคมกลงไป ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นหน้าที่ของชาวพุทธจะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหานี้อย่างจริงจัง แต่ละท่านแต่ละฝ่ายต้องยึดหลักการให้มั่นคงที่จะไม่ทำอะไร ๆ ที่ชั่ว ที่เสื่อม ต้องกล้าและบากบั่นที่จะทำแต่สิ่งที่เป็นความดี เป็นความถูกต้อง และเป็นธรรม เพื่อให้ผลความประพฤติปฏิบัติชอบบังเกิดเพิ่มพูนขึ้นและคำจูนส่วนรวมไว้มิให้เสื่อมทรุดลง หากให้กลับฟื้นคืนดีขึ้นได้เป็นลำดับ”

(พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ที่ประชุมสมาคมพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักรครั้งที่ 36 วันที่ 18 พฤศจิกายน 2532)

เป็นสิ่งที่น่ายินดีอย่างยิ่งที่ทุกหน่วยงานได้น้อมนำรับพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับการนำหลักธรรมทางศาสนาพัฒนาจริยธรรมกันอย่างกว้างขวาง เพราะต่างตระหนักกันดีว่า การพัฒนาที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางด้านความรู้เพียงอย่างเดียว น่าจะไม่เพียงพอที่จะพัฒนาคนให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติที่แท้จริงได้ จะต้องพัฒนาคนในชาติให้มีคุณธรรมจริยธรรมควบคู่ไปด้วยเพื่อน้อมรับสนองพระบรมราโชวาทดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 73 กำหนดให้รัฐสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต และมาตรา 81 กำหนดให้ รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม และเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อันเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ รัฐได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีจุดเน้นให้มีความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาของชาติ ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (บัญญัติไว้ในมาตรา 6) นอกจากนั้นตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้จัดแนวการศึกษาไว้ในมาตรา 23 ว่า การจัดการศึกษาทั้งการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งซึ่งนอกจากจะสอนวิชาการต่าง ๆ แล้ว โรงเรียนยังต้องทำหน้าที่ปลูกฝังจริยธรรม ให้แก่สมาชิกในสังคม โดยโรงเรียนมีหลักฐานที่แน่นอน มีการปลูกฝังถ่ายทอดและประเมินผลอย่างเป็นระบบจึงเท่ากับเป็นสถานที่ทำหน้าที่เฉพาะอย่างในการปลูกฝัง จริยธรรม การปลูกฝังและส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมทางจริยธรรมแก่นักเรียนนี้กระทำได้หลายกระบวนการ ซึ่งสามารถแยกเป็นกระบวนการใหญ่ ๆ ได้ 4 กระบวนการ (กรมสามัญศึกษา, 2522: 36) ดังนี้

1. การเรียนการสอน หมายถึง การเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ดำเนินการตามหลักสูตรกำหนดไว้
2. การอบรมนักเรียนตามโครงการของโรงเรียน หมายถึงการจัดอบรมที่จัดขึ้นพิเศษตามวาระต่าง ๆ
3. การจัดกิจกรรมนักเรียน หมายถึง การให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามโครงการที่กำหนดไว้
4. การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง การจัดบริเวณอาคาร สถานที่ให้เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมจริยธรรม

การจัดการศึกษาเพื่ออาชีพและอาชีวศึกษานั้น เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นกระบวนการและวิธีการเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพได้ซึ่งเป็นการผลิตกำลังคนในระดับกลางและระดับเทคนิคเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน กรมอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐที่รับผิดชอบในการผลิตกำลังแรงงานในระดับกลาง อันได้แก่แรงงานช่างฝีมือ และช่างเทคนิค ซึ่งนับว่าเป็นแรงงานที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะกำลังคนในระดับนี้สามารถเรียนรู้ในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการพัฒนาประเทศได้เป็นอย่างดี (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2542: 28) ในแต่ละปีกรมอาชีวศึกษาสามารถผลิตกำลังแรงงานได้มากกว่าครึ่งหนึ่งของกำลังการผลิตทั้งหมดในภาครัฐบาลและเอกชนรวมกัน กรมอาชีวศึกษาจึงเป็นผู้นำในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อการอาชีพให้เกิดผลผลิตที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการกำลังแรงงานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในระดับต่าง ๆ พบว่า ทุกหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างบุคลิกภาพและคุณธรรม จริยธรรมต่าง ๆ เช่นเดียวกับนักการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาให้ความเห็นตรงกันในเรื่องคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาที่ต้องการคือ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพในด้านความรู้ ความสามารถพยายามที่จะสร้างผลงาน ทำงานด้วยความตั้งใจและมีประสิทธิภาพ เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้น ขยัน อดทน เสียสละ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความซื่อสัตย์มีความรับผิดชอบ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีระเบียบวินัย รักและศรัทธาในวิชาชีพ สามารถทำงานกับผู้อื่นได้ นอกจากนี้ยังต้องมีการพัฒนาความรู้เชิงวิชาการอันได้แก่ภาษาต่างประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับการลงทุนภาคอุตสาหกรรมที่ต้องใช้เครื่องมือเครื่องจักรอันทันสมัย (บรรจง ชูสกุลชาติ, 2532: 13-20; กรมวิชาการ, 2534: 269; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2537: 175-180; กระทรวงศึกษาธิการ, 2538: 1) และสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการที่ต้องการแรงงานระดับอาชีวศึกษาที่มีความรู้คู่คุณธรรม โดยให้ความสำคัญด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นอันดับแรก ส่วนความรู้ ทักษะ ความชำนาญเฉพาะตำแหน่งสำคัญเป็นอันดับรอง โดยให้เหตุผลว่าความรู้วิชาการ ทักษะ สามารถฝึกฝนอบรมได้ง่ายและสถานประกอบการต้องดำเนินการอยู่แล้ว ส่วนด้านคุณธรรมที่เป็นคุณสมบัติส่วนตัวเป็นเรื่องที่ปลูกฝังยากและต้องใช้เวลา แต่คุณลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้งานของสถานประกอบการมีความก้าวหน้าและสะดวกแก่การปกครองดูแล (บัญญัติ กุศลสถาพร,

2532: 31; วิทยาลัยเทคนิคชัยภูมิ, 2535: 44-45; ประชาคม จันทรชิต, 2535; อดิศักดิ์ พงษ์พนผลศักดิ์, 2541: 39-41) จากงานวิจัยจำนวนมากพบว่า คุณลักษณะของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่สถานศึกษาต้องการมีดังนี้ ขยัน อดทน บุคลิกดี มนุษยสัมพันธ์ดี ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ การรู้จักกระจ่าย และควบคุมอารมณ์ สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ได้ดี มีความผูกพันกับงานและองค์กร มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อฟังผู้บังคับบัญชา มีความรู้วิชาการและวิชาชีพเป็นอย่างดี (เมธี ปลัณชนานนท์, 2531; บัญญัติ กุศลสถาพร, 2532: 31; มานพ ทองใบ, 2534: 212-214; วิทยาลัยเทคนิคชัยภูมิ, 2535: 44-45; อินทิรา วัฒนภิมานนท์, 2535; สุจิตา ก้องสมุท, 2536: 277-278; อดิศักดิ์ พงษ์พนผลศักดิ์, 2541: 39-41) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนายกสมาคมอุตสาหกรรมไทย (อร่าม โกฏิกุล, 2529: 17 และความคิดเห็นของรองประธานสภาอุตสาหกรรม ซึ่งได้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2542 รวมทั้งรายงานการประชุมของสภาอุตสาหกรรม (2541) ว่ามีความต้องการแรงงานที่มีคุณสมบัติดังนี้ มีระเบียบวินัย มีความรักในวิชาชีพและการทำงาน มีความรับผิดชอบ มีความมานะพยายาม อดทน สามารถทำงานกลุ่มได้ดี ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อ่อนน้อมถ่อมตน ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี ใฝ่เรียนใฝ่รู้ มีความรู้ในงานที่ทำ มีทักษะพื้นฐานทางช่าง รู้จักใช้เครื่องมืออย่างถูกวิธี มีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์ภาษาต่างประเทศ และการเขียนรายงาน ซึ่งผลดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาที่ต้องการให้มีการตรงต่อเวลา มีระเบียบวินัย และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล, 2532; วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม, 2539) ซึ่งผลจากการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ของทุกกลุ่มและทุกหน่วยงานที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ดังแสดงในภาคผนวก ก.

จากการจัดการอาชีวศึกษาดังแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบันพบว่า การจัดการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพได้มีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพอยู่เสมอเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ดังจะเห็นได้จากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพมีการปรับปรุงหลักสูตรมาแล้วถึง 3 ครั้ง โดยเริ่มตั้งแต่หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ปรับปรุงมาเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 และได้ปรับปรุงครั้งที่ 2 มาเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2533) และได้ปรับปรุงครั้งสุดท้ายมาเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบัน ที่ต้องการมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและความสามารถในการประกอบอาชีพระดับช่างฝีมืออย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะในการจัดการ สามารถเลือกวิถีการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับตน ใฝ่เรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สามารถสร้างอาชีพและพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ มีคุณธรรม จริยธรรม บุคลิกภาพ และเจตคติที่เหมาะสม ออกไปประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน แต่การจัดการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ผ่านมายังไม่บรรลุผลตามหลักการและจุดหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้ทุกข้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ในด้านการปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งบุคคลหลายกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาอาชีวศึกษามีความคิดเห็นตรงกันว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอันดับหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาและวิจัยที่สนับสนุนจำนวนมากดังนี้

นักการศึกษาและผู้บริหารการศึกษาอาชีวศึกษามีความเห็น ว่า นักศึกษามีความสามารถสร้างผลผลิตไม่ถึงขั้น ขาดความกระตือรือร้นในการศึกษาเล่าเรียนและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ค้อยในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันได้แก่ ความรับผิดชอบ ความมีวินัย ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความสุภาพอ่อนโยน ความอดทน ขาดความรู้ความสามารถทางวิชาการ และขาดความรู้ทักษะ ในประเภทวิชาที่เรียน นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษายังติดค่านิยมด้านวัตถุมากกว่าจิตใจ ขาดความตระหนักในเรื่องความสวยงามของบ้านเมืองและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2538: 18; บุญญศักดิ์ ใจจงกิจ, 2541: 24)

ผู้ประกอบการ (ผู้บริหารและหัวหน้างาน) จากสถานประกอบการมีความเห็นตรงกันว่าคุณภาพของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษามีปัญหา ดังนี้คือ ขาดกจิณนิสัยในการทำงานที่นายจ้างพึงประสงค์ ปัญหาที่เจ้าของสถานประกอบการพบมากที่สุด ได้แก่ ความไม่มีระเบียบวินัย ไม่ตรงต่อเวลา และทำงานช้า ขาดความคิดริเริ่ม ใ้ชาวจาไม่เหมาะสม ขาดการแสดงความคิดเห็น ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ขาดความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ทำงานแบบหวังผลประโยชน์มากเกินไป ขาดการควบคุมอารมณ์และปฏิภาณไหวพริบ (กมล วุฒิสวัสดิ์, 2534; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2538: 30-31; สุจิตา ก้องสมุท, 2536: 277-278)

หัวหน้าหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจให้ความเห็นว่าสิ่งที่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพยังขาดอยู่คือ การใช้ความคิดริเริ่มและการวางแผน มีความรู้พื้นฐานทางช่างไม่ค่อยดีนักและมีจุดด้อยด้านคุณลักษณะเฉพาะตัว ได้แก่ ขาดความรับผิดชอบ ชอบฝ่าฝืนระเบียบปฏิบัติของหน่วยงาน การไม่ชอบแสดงความคิดเห็นและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จึงมีผลทำให้การพัฒนางานเป็นไปไม่ดีเท่าที่ควร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535: 75)

จากการสัมภาษณ์รองประธานอุตสาหกรรมและคณะกรรมการ สรุปได้ว่าแรงงานที่จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพมีข้อบกพร่องในด้านทักษะการเขียนและการจัดทำรายงานรวมทั้งด้านคอมพิวเตอร์ และภาษาอังกฤษ ขาดทักษะในการใช้เครื่องมือเครื่องจักร ขาดทักษะในการสื่อสาร ขาดความรักและศรัทธาในวิชาชีพที่เรียน ขาดความอดทน ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบและขาดการใ้รู้ สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาที่ให้ข้อมูลว่าการศึกษาในโรงเรียนไม่ได้ให้อะไรมากนัก ความรู้ที่แรงงานได้รับส่วนใหญ่จะได้จากการทำงาน แรงงานที่มีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษ และเป็นผู้ที่ชวนขายหาความรู้อยู่เสมอ(ประยูร ศรีประสาธน์ และคณะ, 2539: 24)

เนื่องจากสถานศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพมีอิทธิพลต่อเด็กวัยรุ่น และมีความสำคัญต่อการปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรมเป็นอย่างยิ่ง เพราะนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชา

ชีพนั้นอยู่ในช่วงอายุที่เรียกว่า วัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของการปรับตัวเข้ากับสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม วัยนี้เป็นวัยที่ได้ชื่อว่าวัย “พายุบุแคม” หมายถึง มีความรู้สึกรุนแรง แสดงความรู้สึกอย่างเปิดเผย และตรงเกินไป ชอบเข้าห่มุ่พวก ชอบให้เพื่อนฝูงยอมรับและยกย่องไม่ชอบการบังคับ (พรพิมล เถียมนาครินทร์, 2539: 13-15) ลักษณะเช่นนี้ของวัยรุ่นมักจะแสดงออกในรูปแบบพฤติกรรมแปลก ๆ หรือทำผิดกฎระเบียบ เช่น แต่งกายผิดระเบียบของโรงเรียน พุดจาไม่เรียบร้อย ส่งเสียงดังในห้องเรียนหรือห้องประชุม ไม่ส่งงานตามกำหนดเวลา ชอบรบกวนเพื่อนขณะเรียน ไม่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย ทุจริตในการสอบ ชอบก่อเรื่องทะเลาะวิวาท ซักชวนเพื่อนก่อความไม่สงบ กับบุคคลภายนอกหรือเพื่อนนักเรียนด้วยกัน เข้าไปในสถานเริงรมย์ที่ไม่เหมาะกับวัย ดื่มสุรา พกพาอาวุธ ดิถยาเสพติด เดินขบวนเพื่อเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งปรากฏเป็นข่าวอยู่เสมอ(อุไรรัตน์า โปธิ์แก้ว, 2538: 50-51; จรูญ ชูลาก, 2542: 4; พจนีย์ เฟ็งเปลียน, 2542: 20; วสัน ปุ่นผล, 2542: 2; กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 13) จากปัญหาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่านักศึกษาขาดคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าห่วงอย่างมาก แม้กระทั่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารียังทรงเป็นห่วงคุณภาพของนักศึกษา อาชีวศึกษา ได้มีพระราชดำรัสกับรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการว่า **“เป็นห่วงในเรื่องการรับนักศึกษาของสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาที่รับนักศึกษามากเกินไปในขณะที่ถือการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ทำให้นักศึกษาที่จบออกไปอาจมีประสิทธิภาพไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม ส่งผลให้เกิดปัญหาใหญ่ตามมา”** (สมศักดิ์ ปริศนานันทกุล, 2541: 10) ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียนนักศึกษาทุกฝ่ายควรร่วมมือกันหาทางแก้ไขปัญหานี้ให้หมดไป

ข้อมูลจากอดีตจนถึงปัจจุบันทางกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญแก่การสอนจริยศึกษามาก ได้พยายามที่จะหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยครู แต่ปัญหาเกี่ยวกับการสอนจริยธรรมในสถานศึกษาก็ยังมีอยู่ จากผลการวิจัยที่ สุวรรธณ รัตนภูษา (2535) รวบรวมงานวิจัย 55 เรื่องสรุปได้ว่า ปัญหาการสอนจริยธรรมมีดังนี้ ครูส่วนใหญ่ยังใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากกว่าวิธีอื่น ครูผู้สอนไม่ได้รับการอบรมการสอนจริยศึกษา ครูขาดความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาของจริยธรรม ครูไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ขาดการจัดกิจกรรมประกอบการสอน การวัดผลมุ่งแต่คะแนนมิได้สนใจในการเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน ด้วยเหตุนี้การพัฒนาให้นักเรียนนักศึกษามีจริยธรรมควรมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน

การพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้มีจริยธรรม สามารถพัฒนาขึ้นได้โดยอาศัยหลักการปรับพฤติกรรม (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2526: 15; Kalish, 1981) จะต้องนำจริยธรรมมากำหนดให้เป็นพฤติกรรมที่ประพฤติปฏิบัติ แล้วจัดเป็นกิจกรรมให้นำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง จริยธรรมที่ค้างใจจึงจะบังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะจริยธรรมไม่อาจทำด้วยการสอนแต่เพียงอย่างเดียว กิจกรรมเป็นหัวใจของการพัฒนา (ชัยพร วิชชาวุธ, 2526: 28) นอกจากนี้ระดับการศึกษาและอายุของผู้เรียนมีอิทธิพลต่อจริยธรรมของเขา ดังที่ Kolhberg(1969: 5) นักจิตวิทยาปัญญานิยม กล่าวว่า จริยธรรมเป็นกฎเกณฑ์ตัดสินความถูก ผิดของสังคม ขึ้นอยู่กับการพัฒนาทางปัญญา ซึ่งผูกพันกับอายุของบุคคล หากยังไม่ถึงวัย

อันควรร จริยธรรมบางอย่างที่ยังไม่เกิด เพราะจริยธรรมมนุษย์เกิดจากกระบวนการไตร่ตรองทางปัญญา เมื่อมนุษย์พัฒนาเกิดการเรียนรู้มากขึ้น โครงสร้างของสติปัญญาเพิ่มขึ้น จริยธรรมก็พัฒนาตามภาวะนั้น นอกจากนี้ตามทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาของ Piaget (1932: 118) ได้แบ่งระดับพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ขั้นคือ ขั้นก่อนจริยธรรม เริ่มตั้งแต่ทารกแรกเกิดจนถึง 2 ปี ขั้นยึดคำสั่งผู้ใหญ่หรือมีจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ อายุ 2 ปีถึง 8 ปี และขั้นมีจริยธรรมอย่างมีวิจารณญาณ อายุตั้งแต่ 8 ปีขึ้นไป เป็นขั้นที่ยึดหลักแห่งตน รู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดด้วยเหตุผล และรู้สิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ เด็กสามารถเรียนรู้โดยการรู้จักคิดด้วยตนเอง (ศรีธรรม ธนะภูมิ, 2535) เมื่อพิจารณาถึงวัยของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม จะเห็นได้ว่าเป็นวัยที่สมควรอย่างยิ่งที่จะใช้ปัญญาร่วมกับหลักการปรับพฤติกรรมเพื่อเพิ่มพฤติกรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยอาศัยกิจกรรมเป็นแนวทางในการปลูกฝังค่านิยม เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม วินัยในตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2538: 6) ดังนั้น โรงเรียนและวิทยาลัยทุกแห่งจึงได้จัดกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน แต่จากผลการดำเนินการจัดกิจกรรมที่ผ่านมาพบว่า การจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนนักศึกษาประสบปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับบุคลากร ดังนี้ ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญ ไม่เห็นประโยชน์ของการจัดกิจกรรม มีทัศนคติไม่เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมอย่างเต็มที่ (เกษมสุข ศรีชนะ, 2535) ครูอาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรมส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอนมาก ไม่มีเวลาเพียงพอ จึงไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเท่าที่ควร นอกจากนี้ครูอาจารย์ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม ขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมนักเรียน ทั้งตามโครงสร้างของหลักสูตรและนอกโครงสร้างหลักสูตร โดยครูอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดกิจกรรมเป็นการเพิ่มภาระงานของตนนอกเหนือจากการสอนปกติ (คณาพร คมสัน, 2534; เกษมสุข ศรีชนะ, 2535; วนิตา จันทรวงศ์, 2536) นักเรียนส่วนใหญ่ขาดความรับผิดชอบในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมอิสระขาดระเบียบวินัย ไม่เห็นประโยชน์ของการจัดกิจกรรม และไม่สนใจทำกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ (วนิตา จันทรวงศ์, 2536: 140) และจากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมที่ผ่านมา พบว่าส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น นักเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา(กรมวิชาการ, 2523; ระพิน ชูชื่น, 2532: บทคัดย่อ; รุ่งนภา จอนเจดสิน, 2539: 80-81) ส่วนระดับอาชีวศึกษายังไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมส่วนใหญ่มักเกิดจากการกระทำของผู้เรียนระดับนี้

จากสภาพการณ์และสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าจริยธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมและการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม จริยธรรมเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบของการศึกษาที่จัดให้แก่ผู้เรียนและมีผลต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมซึ่งมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศที่กำลังอยู่ในระหว่างการศึกษา และเป็นผู้ที่กำลังพัฒนาทางจริยธรรมสามารถใช้ความคิดทางนามธรรมได้เป็นอย่างดีตามทฤษฎีพัฒนาการสติปัญญาของเพียเจต์ ประกอบกับ

บุคคลทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคอุตสาหกรรมเอกชนได้ให้ความสำคัญด้านจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินกิจการให้บรรลุเป้าหมายตามต้องการได้ แต่ในช่วงที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ได้มีรายงานผลการศึกษาจากบุคคลหลายกลุ่มและหลายหน่วยงานว่า บุคลากรที่ระบบอาชีวศึกษาผลิตออกมานั้นไม่สามารถทำงานในวิชาชีพนั้น ๆ ได้ อย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพรวมทั้งมีพฤติกรรมด้านจริยธรรม ไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและความต้องการของสถานประกอบการ (ดังแสดงในภาคผนวก) ปัญหาดังกล่าวนับเป็นการสูญเสียเปลืองของการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก หากไม่ได้แก้ไขให้ดีขึ้นย่อมเกิดผลเสียหายต่ออนาคตของชาติ ทั้งด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม ทำให้ประเทศชาติและท้องถิ่นขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพทั้งนี้เพราะในแต่ละปีรัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณมาเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการอาชีวศึกษาเป็นจำนวนมาก (งบประมาณรายจ่ายที่กรมอาชีวศึกษาได้รับ ปีงบประมาณ 2541 จำนวน 11,008.2 ล้านบาท ปีงบประมาณ 2542 จำนวน 11,787.2 ล้านบาท) จึงเป็นเรื่องที่ผู้ที่อยู่ในวงการอาชีวศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหานี้ให้มีระบบต่อเนื่องเป็นขั้นเป็นตอน

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นอาจารย์สอนนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม เป็นอาจารย์แนะแนวและอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษาที่วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการนำเอาแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญามาใช้เพื่อพัฒนาจริยธรรมแก่นักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ทั้งนี้เพราะจากประสบการณ์ตรงในระหว่างที่ทำการสอนและจากการสัมภาษณ์ครูอาจารย์ที่สอนนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมจำนวน 25 คน สรุปได้ว่า นักศึกษาประพฤติตนไม่เหมาะสมหลายประการ เช่น หนีเรียน เข้าเรียนไม่ตรงเวลา มาวิทยาลัยไม่ทันเวลา ไม่เข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง ไม่รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ส่งงานหรือการบ้านไม่ตรงเวลา พุดจาไม่ไพเราะ ไม่มีสัมมาคารวะ ไม่เข้าร่วมกิจกรรม เลื่อยซา ไม่อดทน สูบบุหรี่ ดื่มสุรา มั่วสุมเสพสารเสพติด เป็นต้น นอกจากนี้เมื่อออกไปสำรวจข้อมูลตามสถานประกอบการก็พบปัญหาในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมเช่นเดียวกัน เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา เรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา
2. เพื่อนำรูปแบบการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม โดยเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมในกลุ่มทดลองที่ได้รับการพัฒนาจากรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญากับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการพัฒนาจากการจัดกิจกรรมตามปกติ

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

จากแนวคิดการปรับพฤติกรรมที่มุ่งเน้นที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายนอกโดยตรงและไม่สนใจต่อตัวแปรภายในซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการแสดงออกของบุคคล จึงได้มีการเคลื่อนไหวพัฒนาแนวทางในการปรับพฤติกรรมขึ้นมาใหม่ โดยอาศัยแนวคิดที่ว่าตัวแปรภายในบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก การปรับพฤติกรรมโดยอาศัยแนวคิดดังกล่าวเรียกว่า การปรับพฤติกรรมทางปัญญา จากการศึกษาของ Miller และ Berman (1983: 39-53) ได้ทำการวิเคราะห์แบบอภิमान (Meta-Analysis) ถึงประสิทธิภาพของการปรับพฤติกรรม พฤติกรรมทางปัญญาพบว่า การปรับพฤติกรรมทางปัญญาให้ผลดีกว่าการปรับพฤติกรรม

ในการปรับพฤติกรรมทางปัญญานั้น มีเทคนิคที่ใช้ในการปรับพฤติกรรมทางปัญญาหลายเทคนิค เช่น การฝึกการสอนตนเอง การพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม การฝึกการป้องกันความเครียด การบำบัดแบบการควบคุมตนเอง เป็นต้น ดังนั้นจึงมีผู้ศึกษาและทำการวิจัยโดยนำเทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญาไปใช้ในการเสริมสร้างและพัฒนาพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ เช่น

จากงานวิจัยของ Zelig, Stone และ Lehr (1980: 80-85) ได้ศึกษาโปรแกรมการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีการใช้เหตุผล-อารมณ์ ต่อการเพิ่มพฤติกรรมมีระเบียบวินัยในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอเมริกันผิวขาวและผิวดำ จำนวน 60 คน ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม จำนวน 30 คน ให้กลุ่มทดลองเข้าโปรแกรมการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีการใช้เหตุผล-อารมณ์ติดต่อกันเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมที่มีระเบียบวินัยเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะพฤติกรรมสนใจในการทำงานในชั้นเรียนและการบ้านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกรณี อินทสร (2526) ศึกษาผลของการใช้วิธีควบคุมตนเองปรับพฤติกรรมตั้งใจเรียนในห้องเรียน ของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 5 พบว่า วิธีการควบคุมตนเองสามารถทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับอังสนา ภัทรายุทธวรรณ์ (2532) ที่ศึกษาผลการใช้กิจกรรมฝึกให้คิดและการเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อที่มีต่อการเพิ่มพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ พบว่าเด็กที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมฝึกให้คิดและการเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ มีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ พบว่าเด็กที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมฝึกให้คิดและการเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ มีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อในสภาพการณ์การบริจจาค และในสภาพการณ์การเล่นเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัย ที่นำเทคนิคการสอนตนเองไปใช้ในการสร้างหรือเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ได้แก่ พฤติกรรมตั้งใจเรียน (Bronstein and Quevillon 1976: 179-188) พฤติกรรมเอื้อเฟื้อ (Camp, Blom, Hebert, and Van Doorninck, 1977: 157-169) พฤติกรรมกล้าแสดงออก (Kazdin and Mascitelli, 1982: 346-360) พฤติกรรมตั้งใจทำงาน (Meichenbaum and Goodman, 1971; Bryant and Budd, 1982: 259-271) เป็นต้น ฉะนั้นผู้วิจัยจึงตั้งข้อสมมติฐานดังนี้

1) รูปแบบการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา จะช่วยให้นักศึกษามีพฤติกรรมจริยธรรมจากการวัดหลังการทดลองและระยะติดตามผลเพิ่มขึ้นจากการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2) นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีพฤติกรรมจริยธรรมในช่วงหลังการทดลอง และระยะติดตามผลสูงกว่า นักศึกษาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ที่ครอบคลุม พฤติกรรม 3 ด้าน คือ ด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบและความขยันหมั่นเพียร
3. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และขยันหมั่นเพียร เฉพาะพฤติกรรมที่สังเกตได้ในวิทยาลัยและในชั้นเรียนเท่านั้น
4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย
 - 4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ รูปแบบการจัดกิจกรรม ซึ่งแปรค่าได้ 2 ค่า คือ
 - 4.1.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา
 - 4.1.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมตามปกติ
 - 4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ พฤติกรรมจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และความขยันหมั่นเพียร

1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบการจัดกิจกรรม หมายถึง แบบแผนหรือตัวอย่างที่เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์หรือสถานการณ์ให้กับนักเรียนนอกเหนือไปจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่บรรจุไว้ในโครงสร้างหลักสูตร โดยมุ่งเน้นให้นักศึกษา เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ เมื่อนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับประสบการณ์ที่ได้รับ จะทำให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจหรือตระหนักที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเวลาต่อมา และมีผลต่อพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจของนักศึกษา

การพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรม หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเค้าโครงหรือแบบแผนในการดำเนินกิจกรรมแบบเดิมให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนด

จริยธรรม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกที่ถูกต้องดีงามตามกฎเกณฑ์ของสังคมอันก่อให้เกิดประโยชน์และความสุขต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม การศึกษาครั้งนี้ จริยธรรมมุ่งเน้นความรู้และพฤติกรรมจริยธรรมโดยครอบคลุมด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และความขยันหมั่นเพียร

ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การที่นักศึกษามีความรู้และสามารถประเมินหรือบอกได้ว่าการกระทำใดดีหรือไม่ดี ควรหรือไม่ควรกระทำอะไรในสถานการณ์ใดด้วยความคิดของตนเอง ไม่สามารถมองเห็นได้ต้องใช้เครื่องมือวัด ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นการวัดจริยธรรม 3 ด้าน คือ ด้านความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

พฤติกรรมจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลกระทำในสิ่งที่ดีที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นการกระทำในสิ่งที่ฝ่าฝืนค่านิยมหรือกฎเกณฑ์ในสังคมนั้น ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ พฤติกรรมจริยธรรมหมายถึง พฤติกรรมจริยธรรมความซื่อสัตย์ พฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ

พฤติกรรมจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย หมายถึง การที่นักศึกษากระทำหรือแสดงออกตามกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับที่วิทยาลัยกำหนดขึ้น อันจะนำไปสู่ความสงบสุขของวิทยาลัย รวมทั้งพัฒนานิสัยที่ดีงามให้เกิดขึ้นและติดตัวนักศึกษาตลอดไป ในการสังเกตจะดูจากการกระทำดังต่อไปนี้

1. มาวิทยาลัยทันเวลา
2. เดินแถวอย่างสงบและเป็นระเบียบ
3. เข้าแถวตรงเวลา
4. เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อใช้บริการต่าง ๆ
5. แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย
6. ส่งงาน/การบ้านตรงตามเวลาที่กำหนด

พฤติกรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ หมายถึง การที่นักศึกษากระทำหรือแสดงออกถึงความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้สำเร็จลุล่วงอย่างดีที่สุด โดยไม่ทอดทิ้งต่ออุปสรรคใด ๆ ตลอดจนยอมรับผลการกระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย และพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นในการสังเกตดูจากการกระทำ ดังต่อไปนี้

1. ทำความสะอาดตามเวลาที่กำหนด
2. เข้าห้องเรียนตรงเวลา
3. ทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลา

พฤติกรรมจริยธรรมด้านซื่อสัตย์ หมายถึง การที่นักศึกษาแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ ตั้งใจ เอาใจใส่ต่อการเรียนอย่างจริงจัง มีความพยายามทำงานอย่างต่อเนื่องจนสำเร็จตามเป้าหมายทันเวลาและร่วมกิจกรรมที่อาจารย์กำหนดขณะที่มีการเรียนการสอน และวิทยาลัยจัดขึ้น ในการสังเกตดูจากการกระทำ ดังต่อไปนี้

1. เข้าเรียนทุกครั้ง
2. มาวิทยาลัยสม่ำเสมอ
3. ลงมือทำงานทันทีเมื่อครูมอบหมายงานให้

การปรับพฤติกรรมทางปัญญา หมายถึง การเปลี่ยนตัวแปรทางปัญญาหรือการเปลี่ยนความคิด การตีความ การตั้งข้อสันนิษฐาน หรือกลวิธีในการสนองตอบเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษา

แนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา หมายถึง แนวคิดที่เน้นการเปลี่ยนแปลงทางปัญญาโดยการเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการจัดการเงื่อนไขสิ่งเร้า และผลกรรมของพฤติกรรมผ่านกระบวนการทางปัญญา เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา

นักศึกษาช่างอุตสาหกรรม หมายถึง นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อเพิ่มพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม
2. ได้แผนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม
3. เป็นตัวอย่างการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ สังคมและวัยของผู้เรียน
4. เป็นแนวทางในการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือเพิ่มพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ให้กับนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมและสาขาอื่น ๆ ตลอดจนนักศึกษาในระดับอื่น ๆ ต่อไป
5. เป็นประโยชน์ต่อการเตรียมนักศึกษาให้เป็นผู้มีความพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพ และมีคุณลักษณะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้เรียบเรียงเสนอไว้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษา
 - 1.1 นิยาม
 - 1.2 ปรัชญาการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ
 - 1.3 หลักพื้นฐานทางอาชีวศึกษา
 - 1.4 นโยบายการอาชีวศึกษา
 - 1.5 การจัดการอาชีวศึกษา
 - 1.6 ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม
 - 1.7 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538
 - 1.8 กิจกรรม
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรม
 - 2.1 ความหมายและองค์ประกอบของจริยธรรม
 - 2.2 ความสำคัญของจริยธรรม
 - 2.3 ปัญหาจริยธรรม
 - 2.4 การส่งเสริมและปลูกฝังจริยธรรม
 - 2.5 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังจริยธรรม
3. แนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยม (การปรับพฤติกรรมทางปัญญา)
 - 3.1 ประวัติและความเป็นมาของการปรับพฤติกรรมทางปัญญา
 - 3.2 ความหมายของกระบวนการทางปัญญา
 - 3.3 ความหมายของกระบวนการทางปัญญา
 - 3.4 ลักษณะกระบวนการทางปัญญาที่เป็นปัญหา
 - 3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า กระบวนการทางปัญญา พฤติกรรมอารมณ์ และผลกรรม
 - 3.6 วิธีการให้การช่วยปรับพฤติกรรมตามแนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยม
 - 3.7 เทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

4. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ
5. แนวคิดเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลจริยธรรม
6. แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย
7. แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ
8. แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 9.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและเทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญา
 - 9.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการกำกับตนเอง
 - 9.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการให้ข้อมูลป้อนกลับและการเสริมแรง
 - 9.4 งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ
 - 9.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม
 - 9.5.1 ด้านความมีระเบียบวินัย
 - 9.5.2 ด้านความรับผิดชอบ
 - 9.5.3 ด้านความซื่อสัตย์

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษา

1.1 นิยาม

“อาชีวศึกษา” (Vocational Education) ตามพจนานุกรมการศึกษา (Dictionary of Education) หมายถึง การศึกษาวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ที่เป็นระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญา เพื่อฝึกอบรมบุคคลออกไปประกอบอาชีพหรือเพื่อพัฒนาแรงงานฝีมือที่มีงานทำอยู่แล้วให้มีแรงงานฝีมือระดับสูงขึ้น ความหมายทั่วไปของอาชีวศึกษา คือ การศึกษาที่จัดประสบการณ์ทั้งหมดที่บุคคลประสงค์จะฝึกอบรมเพื่อการประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่ได้รับการฝึกอบรม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532: 16) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช 2525 คำว่า อาชีพ อาชีวะ หมายถึง การเลี้ยงชีพ การทำมาหากิน งานที่ทำเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีพและคำว่า อาชีวศึกษา หมายถึง การศึกษาที่มุ่งไปในทางช่างฝีมือ

Good (1959: 603) กล่าวว่า vocational education หมายถึง โปรแกรมการศึกษาซึ่งมีระดับต่ำกว่าระดับวิทยาลัย เพื่อฝึกอบรมบุคคลออกไปประกอบอาชีพ หรือเพื่อพัฒนาแรงงานฝีมือที่มีงานทำอยู่แล้วให้มีแรงงานฝีมือระดับสูงขึ้น การศึกษาดังกล่าวรวมแขนงวิชาชีพต่าง ๆ เหล่านี้ คือ การอุตสาหกรรม ช่างเทคนิค การเกษตร การพาณิชย์ และคหกรรม และ technical education หมายถึง การศึกษาที่เน้นการเรียนรู้ด้านเทคนิคหรือการปฏิบัติทางเทคนิค และทักษะมีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกฝนผู้เรียนให้เป็นช่างเทคนิค ปกติจัดในระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายแต่ไม่ถึงระดับปริญญา

UNESCO ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “เทคนิค และอาชีวศึกษา” (technical and vocational education) หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาทุกระดับและทุกระดับที่จัดให้เรียนเกี่ยวกับ

เรื่องเทคโนโลยีต่าง ๆ และวิทยาศาสตร์ในส่วนที่เกี่ยวข้องพร้อมกับการสร้างทักษะ ความรู้ สามารถปฏิบัติ (Khow-how) เจตคติและความเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาชีพทั้งหลายที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของเศรษฐกิจและสังคม (บุญญศักดิ์ ใจจงกิจ, 2541: 2-3)

สรุปได้ว่า อาชีวศึกษาหมายถึง การศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะวิชาชีพ เพื่อสามารถดำเนินชีวิต และประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมและมีความสุขลักษณะเด่นของอาชีวศึกษา คือ เน้นการฝึกทักษะงานอาชีพเฉพาะอย่าง มุ่งหวังการประกอบอาชีพตามสาขาที่ฝึกอบรม พัฒนาความรับผิดชอบ เจตคติ คุณธรรม ลักษณะนิสัยที่สอดคล้องกับลักษณะอาชีพ

1.2 ปรัชญาการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ

โพลเวลล์ (Powell, 1983) กล่าวว่า ในการจัดการศึกษาวิชาอาชีพ ต้องคำนึงถึงหลักการดังนี้

1. การศึกษาวิชาอาชีพ เป็นการเตรียมบุคคลเข้าสู่อาชีพ และทำงานต่อไปได้ด้วยความสำเร็จ
2. เป้าหมายของการศึกษาวิชาอาชีพ คือการมุ่งงาน และการมีงานทำ
3. การศึกษาวิชาอาชีพต้องสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม และวุฒิภาวะของนักศึกษา
4. การศึกษาวิชาอาชีพ ต้องจัดให้ผู้สำเร็จ สามารถร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้ในฐานะพลเมืองที่ดีของสังคม
5. การศึกษาวิชาอาชีพ ต้องจัดให้นักศึกษามีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ
6. บุคคลมีสิทธิที่จะเลือกอาชีพที่ตนปรารถนาได้
7. รัฐมีหน้าที่จะให้รายบุคคลได้รับการฝึกเพื่อประกอบอาชีพได้ ตามที่แต่ละบุคคลตั้งเป้าหมายไว้

1.3 หลักพื้นฐานทางอาชีวศึกษา

การอาชีวศึกษาไม่ว่าจะผลิตกำลังคนระดับใด และเพื่อป้อนตลาดแรงงานส่วนไหนก็ตาม การอาชีวศึกษาจะต้องยึดหลักการพื้นฐานที่สำคัญสองประการคือ

1. ผู้สอนและผู้เรียนอาชีวศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และเข้าใจบทบาทความสำคัญของการอาชีวศึกษา จึงจะทำให้การอาชีวศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
2. การอาชีวศึกษาเป็นการศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉะนั้นโปรแกรมการอาชีวศึกษาแขนงต่าง ๆ จึงต้องจัดดำเนินการภายใต้หลักการและความมุ่งหมายของ

การให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้ทำงาน และมีงานทำตามที่ได้ศึกษาอบรมไปจึงจะทำให้การอาชีวศึกษาเป็นไปอย่างมีเป้าหมายและทิศทาง

การอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาวิชาชีพที่มุ่งผลิตกำลังคนในระดับต่าง ๆ กันตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม การอาชีวศึกษาที่ผลิตคนที่มีคุณภาพ ย่อมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ชาติ

1.4 นโยบายการอาชีวศึกษา

ในการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมจะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีต้องอาศัยการพัฒนาการศึกษาเป็นรากฐาน เมื่อประเทศไทยได้เข้าสู่ยุคของการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมการวางแผนการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น ดังนั้นแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ จึงเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ดังเช่น

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535-2539) ในแผนฯ นี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการอาชีวศึกษา “เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศรวมทั้งส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถที่จะเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระได้

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540-2544) ได้กำหนดนโยบายทางอาชีวศึกษาไว้ว่า “เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางและสูง มุ่งสร้างศักยภาพของประเทศในการพึ่งพาตนเองและสร้างความก้าวหน้าและมั่นคงของเศรษฐกิจไทยในประชาคมโลกบนฐานแห่งความเป็นไทย” และกำหนดเป้าหมายให้ “สถาบันการศึกษานำการฝึกปฏิบัติในการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในระดับการศึกษา เพื่อให้เกิดทักษะในการประกอบอาชีพ ทักษะการจัดการและทักษะการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ตลอดจนเกิดจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2539: 58,70) นอกจากนี้แล้ว แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ยังได้กำหนดนโยบายและแนวทางการจัดอาชีวศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. มีการกำหนดนโยบายและแผนอาชีวศึกษาที่เป็นเอกภาพมีการประสานงานระหว่างภาครัฐกับเอกชน ฝ่ายผลิตกับฝ่ายใช้มีคณะกรรมการอาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาให้จัดตั้งคณะกรรมการด้านการเงิน และกรรมการพัฒนาหลักสูตร

2. จัดระบบฝึกงานในโรงงาน/สถานประกอบการทุกหลักสูตรและให้ชัดเจน

3. สนับสนุนเอกชนจัดตั้งสถานศึกษา/สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน

4. ปรับปรุงหลักสูตรให้หลากหลาย ทันสมัย ทันเทคโนโลยี

5. จัดระบบถ่ายโอนระหว่างการเรียนกับการทำงาน

6. จัดศูนย์ฝึกวิชาชีพให้กับกลุ่มแรงงานไว้ฝีมือ

7. หามาตรการจูงใจผู้มีประสบการณ์วิชาชีพช่างผู้ชำนาญ การเข้ามาเป็นอาจารย์

อาจารย์พิเศษ

8. พัฒนาคุณภาพการผลิตครูอาชีวศึกษา โดยเฉพาะครูในสาขาขาดแคลน

จากการศึกษาวัตถุประสงค์และแนวนโยบายด้านอาชีวศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับต่าง ๆ ที่ผ่านมาจะเห็นว่า ส่วนใหญ่เป็นแนวนโยบายที่จะจัดการอาชีวศึกษา เพื่อผลิตกำลังคนระดับกลางในการสนองความต้องการทางเศรษฐกิจสังคมทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น

1.5 การจัดการอาชีวศึกษา

การจัดการอาชีวศึกษาในระบบโรงเรียนนั้นมีหลายหน่วยงานที่ร่วมรับผิดชอบดำเนินการ ได้แก่ กรมอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งทุกหน่วยงานจะมีการประสานงานกันเพื่อกำหนดสัดส่วนในการจัดการศึกษามาโดยตลอด เพื่อให้สามารถจัดการอาชีวศึกษาได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่สามารถรองรับผู้ที่ต้องการศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาได้อย่างทั่วถึง และโรงเรียนเอกชนก็ได้แบ่งเบาภาระในการจัดการอาชีวศึกษาได้ประมาณร้อยละ 50 ของการจัดการอาชีวศึกษาทั้งประเทศ

เพื่อให้การจัดการอาชีวศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ จึงมีสถานศึกษาของรัฐ ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยสารพัดช่าง วิทยาลัยการอาชีพ (ที่จัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ) และวิทยาเขตของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสถานศึกษาของเอกชน ได้แก่ โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ตั้งกระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อรองรับผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาได้ทั่วถึง

หน่วยงานที่จัดอาชีวศึกษา

การจัดการอาชีวศึกษาของประเทศไทย มีการดำเนินงานโดยหลายหน่วยงานซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและองค์กรธุรกิจเอกชน

หน่วยงานภาครัฐ ที่จัดการศึกษาและการฝึกอบรมทักษะอาชีพมีทั้งหมด 9 กระทรวงดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการ มีหน่วยงานระดับกรมที่จัดการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ กรมอาชีวศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
2. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีหน่วยงานระดับกรม 2 แห่งที่จัดฝึกอบรมวิชาชีพ ได้แก่ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และกรมประชาสัมพันธ์
3. กระทรวงมหาดไทย มีหน่วยงานระดับกรมที่จัดการฝึกอบรมอาชีพ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กรมราชทัณฑ์ และ สำนักพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร
4. กระทรวงอุตสาหกรรม มีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานกลางและมีศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมระดับภาคและจังหวัดทั่วประเทศ จัดอบรมอาชีพ
5. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีกรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ และ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร จัดอบรมอาชีพให้ประชาชนทั่วไป

6. กระทรวงกลาโหม โดยสำนักงานกองบัญชาการทหารพัฒนา จัดการฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ทหารกองประจำการ และสมาชิกกองหนุนเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ

7. กระทรวงยุติธรรม มีสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ศาลเยาวชนและครอบครัว ให้การศึกษาอบรมวิชาชีพแก่เด็กและเยาวชนผู้หลงผิด

8. กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มีศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ ศูนย์พันธุวิศวกรรม ดำเนินการฝึกอบรม ประชุมสัมมนา เพื่อพัฒนาอาชีพให้แก่บุคคลที่สนใจ

9. ทบวงมหาวิทยาลัย มีสถาบันการศึกษาในสังกัดจำนวน 30 แห่ง จัดการฝึกอบรมทักษะอาชีพให้แก่ประชาชนทั่วไป

กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลักและรับผิดชอบโดยตรงกับการจัดการศึกษาและฝึกอบรมทักษะอาชีพ เพื่อประกอบอาชีพอิสระ และเพื่อผลิตกำลังคนในระดับช่าง กึ่งฝีมือและช่างเทคนิค ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนสนองความต้องการของตลาดแรงงาน โดยจัดการศึกษาและฝึกอบรมใน 7 ประเภทวิชาชีพคือ ช่างอุตสาหกรรม ศิลปกรรม คหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรม ประมง และอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยหลักสูตรที่เปิดสอนมีดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตร 3 ปี รับสมัครสอบคัดเลือกจากนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนต้น

2. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หลักสูตร 2 ปี รับสมัครสอบคัดเลือกจากนักศึกษาที่จบจากระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ

3. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) หลักสูตร 2 ปี รับเข้าศึกษาโดยการคัดเลือกจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

4. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพระยะสั้น 225 ชั่วโมง เปิดสอนในวิทยาลัย สังกัดกองการศึกษาอาชีวศึกษาการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไป ไม่มีการสอบคัดเลือก นักเรียนที่เรียนครบ 225 ชั่วโมง และสำเร็จจะได้รับประกาศนียบัตร อัตราเงินเดือนของผู้สำเร็จการศึกษาระดับนี้ ขึ้นอยู่กับความสามารถ

5. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพระยะสั้น (หลักสูตรหลากหลาย) เปิดสอนในวิทยาลัยสังกัดกองการศึกษาอาชีวศึกษา กองวิทยาลัยเทคนิค และกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยมีระยะเวลาของหลักสูตรตั้งแต่ 6 – 225 ชั่วโมง สำหรับสาขาวิชาและระยะเวลาที่เปิดสอนแตกต่างกันไปตาม ความสนใจและความต้องการของท้องถิ่น

6. หลักสูตรเสริมวิชาชีพมัธยม เปิดสอนในวิทยาลัยสังกัดกองการศึกษาอาชีวศึกษา สำหรับนักเรียนจากโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ ซึ่งเลือกเรียนวิชาชีพตามหลักสูตร มัธยมศึกษา

7. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพทวิภาคี (ปวช. ทวิภาคี) หลักสูตร 3 ปี สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันคัดเลือกผู้จบ ม.3 ทำสัญญาเข้าเรียน โดยเรียนวิชาชีพพื้นฐานและทฤษฎีในสถานศึกษาและฝึกภาคปฏิบัติทั้งหลักสูตรในสถานประกอบการโดยได้รับค่าตอบแทนระหว่างฝึก เมื่อสำเร็จแล้วจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

8. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (พิเศษ) ตามโครงการอาชีวศึกษาเพื่อแก้ปัญหาความยากจนในชนบท เปิดสอนในวิทยาลัยสังกัดกองวิทยาลัยเกษตรกรรม โดยรับผู้สำเร็จระดับประถมศึกษาขึ้นไป นักศึกษาที่จบหลักสูตรนี้จะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (พิเศษ)

9. หลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น วิทยาลัยเกษตรกรรมเป็นผู้ดำเนินการ โดยรับเกษตรกรในท้องถิ่นเข้าฝึกอบรมอาชีพทางด้านเกษตรกรรมระยะสั้น เนื้อหาในหลักสูตรและระยะเวลาการฝึกอบรมจะขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม

ในการศึกษารั้วนี้ ทำการศึกษากับนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ดังนั้นจึงขอเสนอเฉพาะรายละเอียดของการจัดการศึกษาในประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ดังนี้

1.6 ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม

ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม เป็นการจัดการประเภทวิชาที่มุ่งให้นักศึกษามีทักษะวิชาชีพด้านอุตสาหกรรมที่ต้องการ ด้านการลงทุน การประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ในการงานการผลิต ที่ต้องจัดการที่มีรูปแบบและระบบ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม มีดังนี้

1. เพื่อให้มีความสามารถ ประสบการณ์ด้านอุตสาหกรรม มีความรู้ในการประกอบอาชีพ การลงทุน ด้านการผลิต การค้า ตลอดจนนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรม
2. เพื่อให้มีโอกาสเลือกงานอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถ เจตคติ และความรู้ของตนเอง
3. เพื่อพัฒนาคุณภาพ จริยธรรม เจตคติ กิจนิสัย การทำงานที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างงานและพัฒนาอุตสาหกรรมได้เสมอ
4. เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพ มีสุขภาพ อนามัยสมบูรณ์ทั้งทางกายและใจ

1.7 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม

จุดหมาย

1. เพื่อให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์นำไปปฏิบัติงานในอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกวิถีการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตน เพื่อสร้างสรรคความเจริญต่อชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ
2. เพื่อให้เป็นผู้มีปัญญา มีทักษะในการจัดการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ สามารถสร้างอาชีพ และพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

3. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีความมั่นใจ และภาคภูมิใจในวิชาที่เรียน รักงาน รักหน่วยงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี โดยมีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น
4. เพื่อให้เป็นผู้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ทั้งในการทำงาน การอยู่ร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว หน่วยงาน ท้องถิ่น และประเทศชาติ อุทิศตนเพื่อสังคม เข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี
5. เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม จริยธรรม และวินัยในตนเอง มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์เหมาะสมกับงานอาชีพนั้น ๆ
6. เพื่อให้มีความตระหนักและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศและของโลกปัจจุบัน มีความรักชาติ สำนึกในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม ดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

โครงสร้าง

โครงสร้างของหลักสูตร ปวช. พุทธศักราช 2538 แบ่งเป็น 3 หมวดวิชาและกิจกรรมดังนี้

1. หมวดวิชาพื้นฐาน
2. หมวดวิชาชีพ
 - วิชาชีพพื้นฐาน
 - วิชาชีพเฉพาะ
 - วิชาชีพเลือก
 - การฝึกงานหรือทำโครงการงาน
3. หมวดวิชาเลือกเสรี
4. หมวดกิจกรรม

จำนวนหน่วยกิตและรายวิชาของแต่ละหมวดวิชาตลอดหลักสูตร ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของแต่ละประเภทวิชาและสาขา

การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

1. สอบได้รายวิชาในหมวดวิชาพื้นฐาน หมวดวิชาชีพ และหมวดวิชาเลือกเสรีที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา
2. ได้จำนวนหน่วยกิตสะสมครบตามโครงสร้าง
3. ได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ไม่ต่ำกว่า 2.00
4. เข้าร่วมกิจกรรม และผ่านการประเมินทุกภาคเรียน
5. สำหรับนักเรียนระบบทวิภาคี ต้องสอบผ่านมาตรฐานฝีมือ

หมวดกิจกรรม

ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษาต้องจัดให้มีกิจกรรม เพื่อปลูกฝังค่านิยม ส่งเสริมการทำงาน โดยใช้กระบวนการกลุ่มในการทำประโยชน์ต่อชุมชน ทะนุบำรุงขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม วินัยในตนเอง โดยการคิด วิเคราะห์ วางแผน ลงมือปฏิบัติและประเมินผล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2538: 5-6)

กิจกรรมเสนอแนะ

1. กิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพและเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้นำ
2. กิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตามประเพณีไทย
3. กิจกรรมเพื่อการแนะแนวการเรียน การประกอบอาชีพ
4. กิจกรรมเพื่อส่งเสริมและหารายได้การทำงานอาชีพและออมทรัพย์
5. กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ
6. กิจกรรมแข่งขันทักษะวิชาชีพ
7. กิจกรรมให้บริการแก่สังคมและพัฒนาชุมชน
8. กิจกรรมทางวิชาการ ส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาชีพช่างอุตสาหกรรม
9. กิจกรรมเพื่อทำนุบำรุงรักษา และเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมของชาติ
10. กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยและองค์การวิชาชีพทั้ง

ในและต่างประเทศ

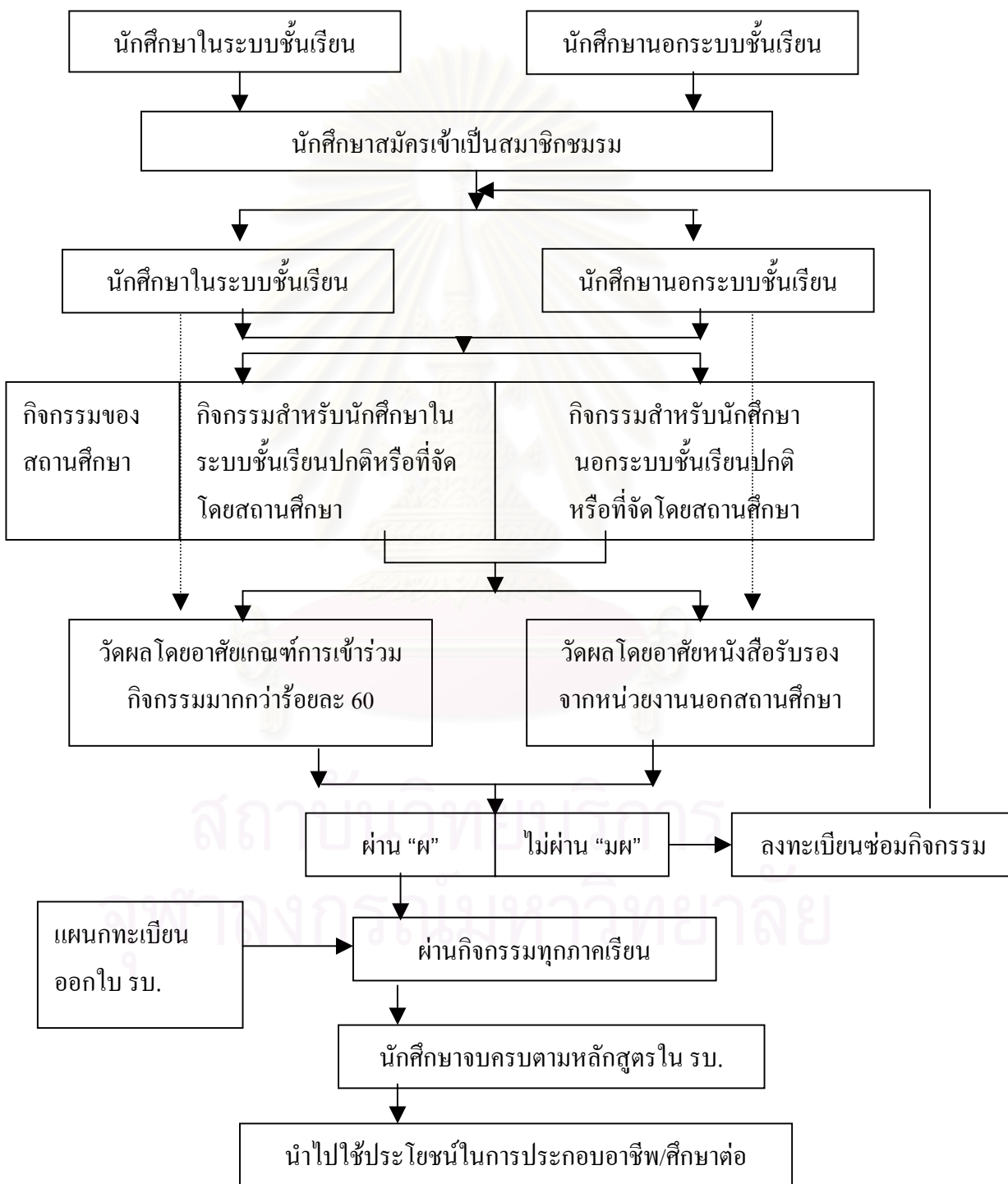
11. กิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยและความมั่นคงของชาติ
12. กิจกรรมเพื่อส่งเสริมรักษาสุขภาพและอนามัย

ข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรม

1. จากกิจกรรมหลัก 12 กิจกรรม มีโครงการย่อยรองรับแต่ละกิจกรรมรวมทั้งสิ้น 56 โครงการโดยไม่มีโครงการบังคับ หรือบังคับเลือกแต่อย่างใด
2. ให้สถานศึกษาพิจารณา เลือกบรรจุโครงการลงในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาและดำเนินการอย่างจริงจังกิจกรรมละ 1 โครงการหรือมากกว่าก็ได้ สถานศึกษาอาจจัดทำโครงการอื่น ๆ ที่เห็นว่าสอดคล้องกับกิจกรรมหลักขององค์การ 12 กิจกรรม ขึ้นเพิ่มเติมหรือดำเนินการอีกก็ได้ ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกของหน่วยมีกิจกรรมปฏิบัติอย่างหลากหลาย และครบถ้วนตามคาบกิจกรรมที่สถานศึกษากำหนดตลอดปีการศึกษา
3. นำแผนปฏิบัติการกิจกรรมเสนอขอความเห็นชอบต่อหัวหน้าสถานศึกษาตามลำดับฯ
4. ในการที่จะเลือกโครงการใด ๆ ไปพิจารณาดำเนินการสถานศึกษาต้องศึกษารายละเอียดของโครงการตลอดจนระเบียบและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียด

5. ให้ปฏิบัติตามโครงการที่กำหนดไว้และได้รับอนุมัติแล้วอย่างจริงจัง
6. ให้สถานศึกษาสรุปและรายงานผลการปฏิบัติตามโครงการต่อกองสถานศึกษาต้นสังกัด เป็นรูปเล่ม เมื่อสิ้นสุดทุกปีการศึกษา

แผนภูมิที่ 1 แสดงการจัดกิจกรรมและประเมินผลกิจกรรม
 ของนักศึกษา ระดับ ปวช. ทุกหลักสูตร ทั้งในระบบชั้นเรียนปกติ และนอกระบบชั้นเรียนปกติ

1.8 กิจกรรม

ความหมายของกิจกรรม

ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้สถานศึกษาจัดกิจกรรม เพื่อปลูกฝังค่านิยม ส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม วินัยในตนเอง โดยการคิด วิเคราะห์ วางแผน ลงมือปฏิบัติและประเมินผล

จากโครงสร้างของหลักสูตร จะเห็นได้ว่ากิจกรรมเป็นหมวดหนึ่งอยู่ในโครงสร้างของหลักสูตร มีความสำคัญต่อการสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรด้วย โดยนักศึกษาทุกคนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมและผ่านการประเมินทุกภาคเรียนจึงจะถือว่าจบหลักสูตร

คำว่า “กิจกรรม” มีผู้เรียกชื่อแตกต่างกันออกไป เนื่องจากนักการศึกษาได้มองจุดหมายของการจัดกิจกรรมแตกต่างกันออกไป เช่น กิจกรรมนอกหลักสูตร กิจกรรมร่วมหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมพิเศษ กิจกรรมนิสิต กิจกรรมนักศึกษา หรือกิจกรรมชั้นเรียน และมีผู้ให้ความหมายของกิจกรรมไว้ดังนี้

ภิญโญ สาธร (2526: 228) กล่าวว่า วิชา กิจกรรมนักเรียน หมายถึง บรรดากิจกรรมประกอบหรือนอกหลักสูตรทั้งหลาย ที่ให้การศึกษาแก่นักเรียน

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2525: 38) ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนไว้ดังนี้ กิจกรรมนักเรียน หมายถึง บรรดากิจกรรมประกอบหรือนอกหลักสูตรทั้งหลายที่ให้การศึกษาแก่นักเรียนจัดขึ้น โดยนักเรียนสมัครใจที่จะเข้าร่วมและดำเนินการเองโดยความเห็นชอบและสนับสนุนจากคณาจารย์ และไม่มีการให้คะแนนใด ๆ ในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กได้เลื่อนชั้นหรือสำเร็จการศึกษา

กรมวิชาการ (2534: 3) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมที่กำหนดในโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาไว้ว่า กิจกรรม หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันของผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ตามความสนใจและความถนัด เป็นการประกอบกิจกรรมร่วมกัน โดยผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา อันจะเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย

ใน Dictionary of Education ซึ่ง Carter V. Good เป็นบรรณาธิการ (1945: 7) ได้สรุปความหมายของกิจกรรมนักศึกษา ไว้ว่า เป็นโปรแกรมของการจัดดำเนินการ ซึ่งนักศึกษาองค์การนักศึกษาหรือสถาบันการศึกษาจัดทำขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสนุกสนาน เพิ่มพูนความรู้ ส่งเสริมความถนัดและความสนใจ ไม่มีการให้หน่วยกิตทางวิชาการและอยู่ภายใต้การควบคุมของสถาบันการศึกษา

จากที่กล่าวมาทั้งหมดพอสรุปได้ว่า กิจกรรมนักเรียน หรือกิจกรรมนักศึกษา หมายถึงการให้บริการหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดให้นักเรียนนักศึกษานอกเหนือไปจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยนักเรียนนักศึกษาสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด การดำเนินการได้รับความเห็นชอบสนับสนุนจากคณาจารย์ และเป็นไปตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่โรงเรียนหรือ

วิทยาลัยกำหนดไว้และไม่มีหน่วยกิตหรือคะแนนใด ๆ แต่จะส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้สมบูรณ์ขึ้น

1.8.1 วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม

ตามหลักสูตรของการจัดกิจกรรมในระดับมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2520: 1-2) ได้ระบุวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมไว้ดังนี้

1. เพื่อให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย
2. เพื่อให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
3. เพื่อให้มีความเข้าใจเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
4. เพื่อให้มีการรับผิดชอบในการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ภายในขอบเขตของกฎหมาย
5. เพื่อให้มีความซาบซึ้งในคุณค่า ดำรงไว้และส่งเสริมเอกลักษณ์วัฒนธรรมอันดีงามของชาติไทย
6. เพื่อให้เกิดความรักสามัคคีในหมู่คณะ
7. เพื่อส่งเสริมทักษะ ความถนัด และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
8. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ และให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
9. เพื่อให้รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและสร้างเสริมความมั่นคงของชาติ
10. เพื่อให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงาม
11. เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษายิ่งขึ้น

จากวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมดังกล่าวข้างต้นนั้น สอดคล้องกับหลักสูตรของการจัดกิจกรรมในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง 2533) ซึ่งการจัดกิจกรรมในโรงเรียนมีจุดประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเสริมความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมจากการเรียนวิชาต่าง ๆ
2. เพื่อให้รู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้
3. เพื่อเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ให้มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี มีระเบียบวินัย มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
4. เพื่อให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2526: 1) ยังได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนักเรียน ดังนี้คือ

1. เป็นการเตรียมนักเรียนให้อยู่ในสังคมประชาธิปไตย
2. ส่งเสริมให้ความสนใจของนักเรียนได้รับการตอบสนอง

3. ช่วยให้การเรียนการสอนตามหลักสูตรมีความสมบูรณ์ขึ้น
4. ช่วยให้นักเรียนได้ค้นพบความถนัด ความสนใจ ความสามารถของตนเอง
5. เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนได้ฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ในการทำงานเป็นหมู่คณะ
6. ช่วยให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะมีโอกาสทำกิจกรรมด้วยตนเอง และได้แสดงความสามารถให้เป็นที่ยอมรับในการจัดกิจกรรมนักเรียน
7. เพื่อเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยให้กับนักเรียน
8. เพื่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ให้นักเรียนมีความรัก ในสถาบันและภูมิใจในสถาบัน
9. ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดี
10. เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีงามระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน และโรงเรียนกับชุมชน
11. สนับสนุนให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

1.8.2 หลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

1. จะต้องเป็นไปตามนโยบายหลักของรัฐบาล ในการดำเนินงานพัฒนาการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเจริญและความมั่นคงของชาติ
2. จะต้องเป็นไปเพื่อวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
3. จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมนักเรียนให้มีระเบียบวินัยในตนเอง
4. จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียนและครู
5. จะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
6. จะต้องมีโครงการและระเบียบข้อบังคับของกิจกรรม โครงการและระเบียบข้อบังคับจะต้องเป็นของสถานศึกษา
7. ทุกกิจกรรมจะต้องมีครู อาจารย์ใน โรงเรียนเข้าร่วมรับผิดชอบดำเนินการ
8. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมจะต้องเป็นบุคคลที่ปัจจุบันอยู่ในสถานศึกษานั้น เว้นแต่วิทยากรให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษานั้น ๆ
9. การจัดให้กิจกรรมเลือกใด ๆ หรือไม่ ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษานั้น ๆ
10. ให้สถานศึกษาควบคุมเรื่องการจ่ายเงิน หรือพัสดุของอื่น ๆ ให้เป็นการประหยัดและเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อความมั่นคงและปลอดภัยของชาติ

11. ในกรณีที่หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่ากิจกรรมใด ๆ ไม่เหมาะสมมีการกระทำหรืออาจนำมาซึ่งอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ ให้หัวหน้าสถานศึกษาสั่งยกเลิกกิจกรรมนั้น ๆ เสีย

1.8.3 แนวคิดในการจัดกิจกรรมนักศึกษา

จากแนวคิดของนักบริหาร จะเห็นว่าของการบริหารกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนเติบโตเป็นคน โดยสมบูรณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของนักบริหาร การจัดกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา ควรยึดแนวคิดดังนี้ (สมศักดิ์ ศรีมาโนชน์, 2524: 195-197)

1. นักเรียนนักศึกษามาโรงเรียนมิใช่มาเพื่อเรียนหนังสืออย่างเดียวแต่มาเพื่อจะอยู่ในสังคมที่สับสนและซับซ้อนได้อย่างมีความสุข โรงเรียนจำเป็นต้องช่วยเหลือกิจกรรมนักเรียนและเป็นส่วนที่ช่วยได้มาก
2. กระบวนการเรียนรู้มิได้เกิดขึ้นในห้องเรียนอย่างเดียว นักเรียนนักศึกษาเรียนรู้หลายอย่างจากนอกห้องเรียน
3. คนที่สอบได้ที่ 1 ไม่จำเป็นต้องประสบความสำเร็จในชีวิตมากกว่าคนที่สอบได้ท้าย ๆ
4. ธรรมชาติของคนจะไม่นิ่งเฉยมีการเคลื่อนไหวอยู่เสมอทั้งด้านความคิดและการกระทำ ถ้าอยู่ในวัยเด็กก็จะมีพลังกายมาก วัยรุ่นจะมีทั้งพลังกายและพลังความคิด
5. เป้าหมายของการศึกษา ต้องการให้เด็กเจริญในทุกด้านเพื่อให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ การเรียนช่วยส่งเสริมทางด้านสติปัญญา ส่วนการศึกษานอกห้องเรียนทำให้เด็กได้เจริญงอกงามเป็นคนที่มีสมบูรณ์
6. การให้นักเรียนนักศึกษา มีส่วนร่วมในกิจกรรม เป็นหนทางหนึ่งที่ทำให้ นักเรียนนักศึกษาเกิดความรักและหวงแหนโรงเรียนของเขา
7. การศึกษาในห้องเป็นการนำสู่อาชีพหลัก แต่การศึกษานอกห้องเรียนเป็นการส่งเสริมอาชีพรอง

ผลจากการศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมเหล่านี้ สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมทุกครั้งจะต้องมีการวางแผนล่วงหน้า พร้อมทั้งพิจารณาถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง เช่น ความสนใจของนักเรียน วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ งบประมาณในการจัด ตลอดจนบุคลากรที่มีความสัมพันธ์กับการจัดกิจกรรมนักเรียน และการประเมินผลการจัดกิจกรรมนั้น ๆ

กิจกรรมทางจริยธรรม

ความเป็นผู้มีจริยธรรมนั้น อยู่ที่การประพฤติดี และจริยธรรมนั้น ไม่อาจกระทำด้วยการสอน ไม่อาจกระทำด้วยการแสดงตัวอย่างให้ดู และไม่อาจกระทำด้วยวิธีการเรียนรู้ต่าง ๆ จริยธรรมของ

คนจะพัฒนาด้วยการพัฒนาทางสติปัญญาซึ่งผูกพันกับอายุ และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ในสังคม กิจกรรมเป็นหัวใจในการพัฒนาจริยธรรม

การจัดกิจกรรมในสถานศึกษาเป็นวิธีการให้การศึกษาที่จะปลูกฝังและสร้างเสริม ความรู้ ความคิด ทักษะ เจตคติทางคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน นักศึกษา โดยให้ผู้เรียนได้ ร่วมกันกระทำด้วยตนเอง กิจกรรมในสถานศึกษาเป็นเรื่องที่จะส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษามีความ เจริญเติบโต สร้างบุคลิกภาพอันพึงประสงค์ให้กับตนเอง กิจกรรมด้านจริยศึกษาที่จัดในสถานศึกษาได้ แก่ กิจกรรมที่จัดอยู่ทั้งในแง่ศิลปะ วัฒนธรรม พิธีกรรมทางศาสนา และการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม และบ้านเมือง ซึ่งรวมไปถึงกิจกรรมที่จัดเป็นระเบียบ เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ฯลฯ ด้วยสิ่ง สำคัญในการที่จะจัดกิจกรรมเหล่านี้ให้นักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา ก็คือ การทำความเข้าใจกับ นักเรียน นักศึกษาเสียก่อน ให้นักเรียน นักศึกษาทราบแนวทางและเห็นพ้องด้วยแล้ว การจัดกิจกรรมนั้น ๆ จะทำให้นักเรียน นักศึกษาได้เข้าร่วมด้วยความเต็มใจตลอดจนจะทำให้เรียนรู้และเต็มใจที่จะเรียนรู้ได้ มากขึ้น

วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมด้านจริยศึกษาก็เพื่อให้สถานศึกษาได้ใช้วิธีการจัด กิจกรรมในการเสริมสร้างความรู้ ความคิด และเจตคติด้านจริยศึกษาให้นักเรียน นักศึกษา และเพื่อให้ นักเรียน นักศึกษาได้พัฒนาตัวเองทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม สามารถปรับปรุงตัวเองให้อยู่ใน สังคมได้อย่างมีความสุข

วิธีดำเนินการจัดกิจกรรมด้านจริยศึกษาในสถานศึกษาเริ่มต้นจาก การกำหนดกิจกรรม ที่จะจัดขึ้น แต่งตั้ง กรรมการหรือผู้รับผิดชอบ ในการจัดกิจกรรมเรื่องนั้น ๆ แล้ว ประชุมวางแผนการ ดำเนินการและกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ จึงดำเนินกิจกรรมตามแผนนั้น เสร็จแล้วให้มีการประเมินผล การจัดกิจกรรมครั้งนั้น ๆ เรื่องนั้น ๆ ทุกครั้งเพื่อปรับปรุงวิธีการในเรื่องอื่น ๆ หรือในการจัดกิจกรรม เรื่องนั้นในคราวต่อไป ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการจัดกิจกรรมด้านจริยศึกษา คือสถานศึกษาจะได้รับ ประโยชน์จากการที่นักเรียน นักศึกษามีความประพฤติดี มีระเบียบวินัย นักเรียน นักศึกษาในสถาน ศึกษา นั้นจะเป็นคนดี มีความประพฤติดี ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมจรรยา และ ยึดมั่นในขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม

ชำเลื่อง วุฒิจันทร์ (2524: 172 – 176) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์และแนวทางในการจัด กิจกรรมด้านจริยธรรมไว้ดังนี้คือ วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมก็เพื่อให้โรงเรียนได้ใช้วิธีการการจัด กิจกรรมในการเสริมสร้างความรู้ ความคิด และเจตคติด้านจริยธรรมให้นักเรียน และเพื่อให้นักเรียนได้ พัฒนาตัวเองทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม สามารถปรับปรุงตัวเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สมพงษ์ จิตระดับ (2530: 177) ก็ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทางด้านจิตใจ นำไปศีลธรรม อาจแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. กิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ
2. กิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม

3. กิจกรรมชมรมอาสาพัฒนา
4. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี การอยู่ค่ายพักแรม

ส่วนแนวทางการดำเนินกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม อาจดำเนินการได้ดังนี้

1. พานักเรียนออกไปทำกิจกรรมนอกสถานที่
2. การจัดกิจกรรมศาสนาในโรงเรียน
3. กิจกรรมที่ควรปฏิบัติสม่ำเสมอ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2537: 23-27) กิจกรรมการส่งเสริมจริยศึกษาที่โรงเรียนจัดให้ นักเรียน ครู อาจารย์ และบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันปฏิบัติตามโอกาส สถานการณ์ เทศกาล วัฒนธรรมประเพณี มีดังนี้

1. กิจกรรมการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ
2. กิจกรรมปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ ม.1 และ ม.4
3. กิจกรรมบรรพชาสามเณร
4. กิจกรรมเข้าค่ายจริยธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตหรือการพึงธรรมสมาธิ
5. กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณีใน โรงเรียน ชุมชน

และ ประเทศชาติ

6. กิจกรรมการอบรม การประกวด
7. กิจกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนทำความดี
8. กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด และกิจกรรมคณะ
9. กิจกรรมการฝึกมารยาทไทย
10. กิจกรรมการปลูกจิตสำนึกเพื่ออนุรักษ์รักษาสีสิ่งแวดล้อมให้นักเรียน ครู

อาจารย์

1.8.4 ประโยชน์ของกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรม เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษา และสนองความต้องการของนักเรียนนักศึกษา ตามวุฒิภาวะ รวมทั้งช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษา ซึ่งสามารถปรับประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันและในสังคม

ภิญโญ สาร (2526: 306) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมไว้ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนนักศึกษาได้รับความรู้และความเพลิดเพลิน
2. สนับสนุนการศึกษาที่นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
3. ช่วยให้การบริหารโรงเรียน ดำเนินไปด้วยความสะดวกและเรียบร้อย เพราะ

นักเรียนมีโอกาสปกครองกันเอง และมีหนทางระบายความคิดความเห็น โดยผ่านกิจกรรมบางอย่างในโรงเรียน

4. ช่วยเหลือชุมชนชนให้มีโอกาสได้รับความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลินกับกิจกรรมบางอย่างของนักเรียนไปด้วย เพราะนักเรียนจะเปิดโอกาสให้ประชาชนมาชมกิจกรรมของตนเสมอ

5. ช่วยให้นักเรียนนักศึกษาได้เรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by doing)

6. ช่วยให้นักเรียนมีความรู้สึกมั่นคงในทางใจ (Security) เพราะมีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ เกิดความสามัคคีกลมเกลียว และมีโอกาสแสดงความสามารถให้เป็นที่ยอมรับนับถือในสังคม โดยการร่วมมือจัดกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา

7. ส่งเสริมค่านิยมทางสังคม (Social values) โดยอาศัยกิจกรรมบางอย่างฝึกจรรยาบรรณ และการวางตนในสังคม เช่น การจัดเลี้ยงอาหาร และจัดงานร่ำวง หรืองานทางวัฒนธรรม และขนบประเพณีตามวาระอันควร

8. ช่วยสร้างบุคลิกภาพนักเรียนนักศึกษาให้มีลักษณะของความเป็นผู้นำ (Leadership) เพราะมีโอกาสฝึกฝนการบริหารงานเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา

9. ช่วยฝึกความเป็นพลเมืองดี รู้จักรับผิดชอบ รู้แพ้รู้ชนะ โดยการแข่งขัน และเชียร์กีฬาที่ถูกต้องทำนองคลองธรรม และมีจรรยาบรรณที่ดี

10. เพิ่มเติมความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ โดยอาศัยชุมชนหรือชมรมต่าง ๆ เช่น ชุมชนสังคมศึกษา ชุมชนวิทยาศาสตร์ และชุมชนภาษาอังกฤษ เป็นต้น

วารี ธีรจิตร (2534: 176-177) กล่าวว่ากิจกรรมแต่ละชนิดย่อมมีคุณค่าในตัวเอง และมีความสำคัญต่อการเรียนรู้หลายประการ ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมช่วยเร้าความสนใจของนักเรียน
2. กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนประสบความสำเร็จ
3. กิจกรรมช่วยปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย
4. กิจกรรมช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบ
5. กิจกรรมช่วยปลูกฝังและส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
6. กิจกรรมช่วยให้นักเรียนมีความเคลื่อนไหว
7. กิจกรรมช่วยให้นักเรียนได้รู้สึกสนุกสนาน
8. กิจกรรมช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล
9. กิจกรรมช่วยขยายความรู้และประสบการณ์ของนักเรียนให้กว้างขวาง
10. กิจกรรมช่วยส่งเสริมความองกงามและพัฒนาการของนักเรียน
11. กิจกรรมช่วยส่งเสริมทักษะ
12. กิจกรรมช่วยปลูกฝังเจตคติที่ดี
13. กิจกรรมช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียน
14. กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ เกิดความสามัคคี

15. กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้งต่อความงามในสิ่งต่าง ๆ
กรมวิชาการ (2533: 3) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมจะให้ประโยชน์แก่ผู้เรียนหลายประการ

ดังนี้

1. ได้ค้นพบความสนใจและความถนัดที่แท้จริงของตนเอง ซึ่งทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง

2. ได้ค้นพบว่าตนเหมาะสมกับบทบาทใดในกลุ่ม และยอมรับในบทบาทนั้น

3. ทำให้รักและผูกพันกับโรงเรียน รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

4. ฝึกนิสัยที่ดีของการอยู่ในสังคม เช่น การยอมรับผู้อื่น ความอดทน การถนอม

น้ำใจกัน เป็นต้น

จากประโยชน์ของการจัดกิจกรรมดังกล่าวข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า

1. กิจกรรมช่วยสนองความต้องการทางจิตวิทยาของนักเรียน ซึ่งต้องการเป็นที่ยอมรับของบุคคลในวัยเดียวกัน

2. พัฒนาบุคลิกภาพด้านสังคมได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

4. ส่งเสริมความสามารถเฉพาะตน

5. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

6. เกิดสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน

7. ฝึกให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรม

2.1 ความหมายและองค์ประกอบของจริยธรรม

2.1.1 ความหมายของจริยธรรม

จริยธรรมเป็นเรื่องที่บรรดานักการศึกษาและนักวิชาการสนใจที่จะศึกษาเพื่อแก้ปัญหาจริยธรรมในสังคมไทย และหาทางปลูกฝังให้บุคคลในสังคมมีจริยธรรม เพื่อดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ในการศึกษาจริยธรรมได้มีผู้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ต่าง ๆ กันตามทัศนะของตน คือ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2526 (2525,217) ได้ให้ความหมายว่า

จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติ ปฏิบัติ เกี่ยวกับศีลธรรม และกฎ

ศีลธรรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523: 8) ได้อธิบายเกี่ยวกับความหมายของจริยธรรมและได้ข้อสรุปว่า “จริยธรรม คือการกระทำทั้งกาย วาจา และใจที่ดีงาม เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม ซึ่งจริยธรรมนี้มีส่วนที่เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกและสภาวะของจิตใจ”

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2522: 21) ได้สรุปความหมายของ จริยธรรมจากการสัมมนา “จริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน” ไว้ว่า หมายถึง “เส้นบรรทัดและเครื่องก่อกม เกลาใ้มนุษย์เคลื่อนไหว ประพฤติปฏิบัติทางกาย วาจา ใจ อย่างมีกติกา”

พนัส หันนาคินทร์ (2523: 48) กล่าวว่า จริยธรรมหมายถึง ความประพฤติอันพึง ปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองเกษมสุขขึ้นในสังคมและ สมาชิกของสังคม

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (2525) ให้ความหมายของจริยธรรม ไว้ว่า “จริยธรรม คือ ความประพฤติ ปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม ที่สังคมยอมรับเพื่อให้บรรลุถึงสภาพชีวิตที่มีคุณค่า อันพึงประสงค์ของตนและสังคม”

พระราชวรานูณี (2529: 590-591) ได้กล่าวถึงจริยธรรมว่า “จริยธรรมแปลว่า ธรรม คือจริยะ หรือหลักแห่งจริยะ ได้แก่ ข้อที่ควรประพฤติปฏิบัติตาม ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตาม กาลเทศะ จริยธรรมของชนกลุ่มหนึ่งอาจไม่เหมือนกันกับจริยธรรมของชนอีกกลุ่มหนึ่ง จริยธรรมนี้ สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์แก่ชีวิตและสังคมของมนุษย์เพื่อให้สังคมของมนุษย์เป็นสังคมที่ ดีเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล และความสุขแก่มนุษย์นั่นเอง”

เสฐียรพงษ์ วรรณปก (2530: 8) ได้อธิบายจริยธรรมในลักษณะกว้าง “จริยธรรม คือหลักสำหรับให้คนเรายึดถือในการปฏิบัติตน จริยธรรมตัดสินให้เราเป็นคนดีมีความประพฤติดี และ เว้นชั่ว ในบางกรณีเราบอกได้ทันทีว่าความประพฤติใดที่เรียกว่าดี ความประพฤติใดที่เรียกว่าชั่ว แต่ใน บางกรณีเราจะต้องพิจารณาก่อนที่จะบอกได้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว ความเห็นของคนเราเกี่ยวกับเรื่องดีหรือ ชั่วไม่เหมือนกัน เพราะต่างฝ่ายต่างก็มีมาตรฐานสำหรับการวัดหรือตัดสินไม่เหมือนกัน มาตรฐานตัด ลินความดี ความชั่ว อาจมองได้ 4 แ่งคือ แ่งสังคม แ่งเศรษฐกิจ แ่งปรัชญา และแ่งศาสนา”

ทศนา แคมมณี (2542: 2) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า “จริยธรรมเป็นการ แสดงออกทางการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนคุณธรรมภายในให้เห็นเป็นรูปธรรม”

ในต่างประเทศ มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยา ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ ดังนี้ Piaget (1960: 1) กล่าวถึงจริยธรรมไว้ว่า “จริยธรรมเป็นลักษณะประสบการณ์ของ มนุษย์และหน้าที่ที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือที่เกี่ยวกับการจัดเตรียมทางสังคมในเรื่อง ความสนใจและอนามัยของแต่ละบุคคล ความสัมพันธ์ร่วมกันในรูปของสิ่งที่ควรกระทำและสิทธิ์”

Good (1973) กล่าวถึงจริยธรรมว่า “จริยธรรม หมายถึง การปรับพฤติกรรมให้เข้า กับกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของความประพฤติที่ถูกต้องหรือดีงาม”

Brown (1978: 412) ให้ความหมายของจริยธรรม หมายถึง ระบบกฎเกณฑ์สำหรับ วิเคราะห์การกระทำผิดหรือถูกของบุคคล ซึ่งเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการจากประสบการณ์ของบุคคล

จากความหมายของจริยธรรมที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า “จริยธรรม คือ การกระทำ หรือการแสดงออกทั้งกาย วาจา และใจที่ถูกต้องดีงามตามกฎเกณฑ์ของสังคมอันก่อให้เกิดประโยชน์ และความสุขต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม

2.1.2 องค์ประกอบของจริยธรรม

นักจิตวิทยาและนักวิชาการหลายท่าน ได้จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมได้ดังนี้ กรมวิชาการ (2523: 3) และธีระพร อุวรรณ โณ (2530: 54) ได้สรุปว่า จริยธรรม ของบุคคลประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ ได้แก่ ความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม สามารถตัดสินใจแยกความถูกผิดได้ด้วยความคิด
2. องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก ได้แก่ ความพึงพอใจ ศรัทธา เลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะรับจริยธรรมนั้นมาเป็นแนวปฏิบัติ
3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรมการแสดงออก คือ พฤติกรรมที่บุคคลตัดสินใจที่กระทำถูกหรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ กัน

ทางพระพุทธศาสนานั้น พระราชวรมณี (2523) ได้แบ่งจริยธรรมออกเป็น

1. จริยธรรมภายใน เป็นจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติ ของบุคคลซึ่งเป็นรากฐานทำให้เกิดจริยธรรมภายนอก
2. จริยธรรมภายนอก เป็นจริยธรรมที่บุคคลแสดงออกมาเป็นการกระทำภายนอก ที่เราสามารถเห็นได้ เช่น การเอาใจใส่ในการทำงาน ความมีระเบียบวินัย แต่จริยธรรมที่แท้จริงนั้นจะต้อง มีความเป็นอิสระไม่ตกอยู่ในเงื่อนไขภายนอก เช่น ทำงานเพื่อผลของงาน ไม่ใช่เพื่อเงิน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524) แบ่งจริยธรรมออกเป็น 4 ด้านคือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การบอกได้ว่าการกระทำใดดีควรทำและการกระทำใดเลวควรรงควเว้น ความรู้เชิงจริยธรรมของคนเราจะมีมากขึ้นขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และสติปัญญา
2. ทัศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมว่า ชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้นเพียงใด ทัศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนใหญ่จะสองคล้องกับค่านิยม ในสังคมนั้นและในเวลาต่างกัน ทัศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงไป
3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การยกเหตุผลมาอ้างถึงการตัดสินใจที่จะกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง
4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือควรงควเว้นไม่ไปแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืน ค่านิยมหรือกฎเกณฑ์ในสังคมนั้น ๆ

Brown (1978: 412) มีความเห็นว่าจริยธรรมประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ ความรู้ (Knowledge) ความรู้สึก (Feeling) และความประพฤติ (Conduct) ซึ่งสอดคล้องกับการจำแนกของ

Hoffman (1979: 958-966) ที่ว่ากระบวนการซึมซาบทางจริยธรรม (Moral Internalization) มี 3 กระบวนการที่เป็นอิสระจากกันคือ ความคิดทางจริยธรรม (Moral Thought) ความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral Feeling) และพฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior)

จากองค์ประกอบของจริยธรรมที่นักจิตวิทยาหลายท่านได้จำแนกไว้ พอจะสรุปได้ว่า จริยธรรมแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ทางด้านความรู้ความคิด ซึ่งได้นำความรู้ เจตคติ แลเหตุผลเชิงจริยธรรม สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่อยู่ในตัวของบุคคลไม่สามารถมองเห็นต้องใช้เครื่องมือวัด ส่วนอีกด้านหนึ่งเป็นด้านพฤติกรรม ซึ่งสามารถสังเกตเห็นการกระทำเหล่านั้นได้โดยตรงและลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมนั้นมี 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านปัญญา องค์ประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก และองค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของจริยธรรม องค์ประกอบด้านพฤติกรรมจัดว่าเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตร่วมกันของคนในสังคม โดยสังคมมุ่งหวังให้บุคคลมีพฤติกรรมจริยธรรมที่ดี ดังที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524: 3) กล่าวว่า พฤติกรรมจริยธรรม เป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในสิ่งที่ดีหรือเลวของบุคคลนั้น ส่งผลโดยตรงต่อความผาสุก และความทุกข์ของสังคม การศึกษาด้านอื่น ๆ ของจริยธรรมเป็นเพียงเพื่อให้เข้าใจและทำนายนการปฏิบัติจริยธรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาด้านความรู้และพฤติกรรมจริยธรรมเท่านั้น

พฤติกรรมจริยธรรม

วัลลภ กันทรัพย์ (2527: 42-43) กล่าวถึงพฤติกรรมของมนุษย์หากพิจารณาตามจุดประสงค์ของการศึกษา (Taxonomy of Educational Objectives) ซึ่งจัดจำแนกโดย บลูม (Bloom) แบ่งได้ 3 ด้าน คือ

1. พฤติกรรมด้านความรู้ – ความคิดหรือพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ได้แก่ พฤติกรรมในด้านการใช้ความคิด ใช้สมองหรือใช้สติปัญญา เพื่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ แบ่งออกเป็นระดับขั้นการพัฒนา 6 ชั้น จากต่ำสุดไปสูงสุด ได้แก่ ชั้นความรู้ ชั้นความจำ ชั้นความเข้าใจ ชั้นการนำไปใช้ ชั้นการสังเคราะห์ และชั้นการประเมินค่า

2. พฤติกรรมด้านความรู้สึกรหรือด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ได้แก่ พฤติกรรมที่เกี่ยวกับอารมณ์หรือความรู้สึก ซึ่งเป็นสิ่งที่สร้างสมขึ้นจนเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างคุณลักษณะหรือบุคลิกของบุคคล พฤติกรรมด้านนี้มีระดับขั้นการพัฒนาจากต่ำสุดไปสูงสุด 5 ชั้น ได้แก่ ชั้นรับรู้ ชั้นตอบสนอง ชั้นเห็นคุณค่า ชั้นจัดระบบ และชั้นเกิดกิจนิสัย เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างคุณลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์โดยตรง ดังนั้นเพื่อความสะดวกในการกล่าวถึง จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า พฤติกรรมด้านคุณลักษณะ

3. พฤติกรรมด้านความคล่องแคล่วทางกายหรือด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ได้แก่ พฤติที่เกี่ยวกับความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้เหมาะสมกับงานหรือหน้าที่จนถึงขั้นสูงสุดที่บุคคลจะพัฒนาได้

พฤติกรรมจริยธรรม จัดเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมด้านความรู้สึกรู้สึกหรือด้านจิตพิสัย ที่มีระดับการพัฒนาตั้งแต่ขั้นเริ่มต้น คือ ขั้นรับรู้ จนถึงขั้นสูงสุด คือ ขั้นเกิดกิจนิสัย ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมจริยธรรมเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล อันเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพที่อยู่ภายในอิทธิพลขององค์ประกอบหลาย ๆ ประการ ทั้งในตัวบุคคลเอง ได้แก่ ความรู้ ความคิด สติปัญญา และองค์ประกอบจากภายนอก ได้แก่ การอบรมบ่มนิสัย และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ดังนั้นจึงพบว่าการที่บุคคลใดจะมีจริยธรรมหรือคุณธรรมสูงหรือต่ำ มิได้ขึ้นกับว่าเขาเป็นผู้ฉลาด มีสติปัญญาดี หรือมีความรู้สูงสุดเพียงประการเดียว หากยังขึ้นกับพื้นฐานการอบรมบ่มนิสัย สภาพแวดล้อมทางครอบครัว สภาพแวดล้อมทางสังคม และอื่น อีกหลายประการ

พฤติกรรมด้านคุณลักษณะ มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์หรือความรู้สึก (Feeling/Emotion) ซึ่งมีอยู่ในทุก ๆ คน เมื่อกล่าวว่าเป็นเรื่องของอารมณ์หรือความรู้สึกก็เป็นเรื่องซึ่งบ่งว่าการแสดงออกให้ปรากฏหรือสังเกตได้ของพฤติกรรมนี้ อาจเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็วตามเงื่อนไขหรือสถานการณ์แวดล้อม และถ้าผู้แสดงพฤติกรรมรู้ตัวว่าถูกสังเกตหรือมีเจตนาในการแสดงออกแฝงอยู่แล้ว พฤติกรรมที่แสดงออกก็อาจอยู่ในรูปของการเสแสร้งตามสภาวะแวดล้อมในช่วงเวลาของการแสดงออก และเจตนาของผู้แสดง ดังนั้นในการพยายามประเมินหรือสังเกตพฤติกรรมของบุคคลในด้านนี้ ผู้ประเมินหรือผู้สังเกตจะต้องสามารถจำแนกพฤติกรรมตามธรรมชาติกับพฤติกรรมเสแสร้งออกจากกันให้ได้ และจะต้องพยายามประเมินเฉพาะพฤติกรรมตามธรรมชาติหรือพฤติกรรมที่แสดงออกจริง ๆ เท่านั้น

2. เป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะเฉพาะตัว (Typical) ของแต่ละบุคคลไม่อาจลอกเลียนหรือถ่ายทอดสู่กันได้ง่าย ๆ เมื่อบุคคลพัฒนาไปตามรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งจนถึงขั้นสูงสุดของการพัฒนาแล้ว จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงในเวลาสั้น ๆ เพราะได้กลายเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลนั้นไปแล้ว ในขณะที่เดียวกันการตัดสินใจว่าพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลในสถานการณ์หนึ่งสถานการณ์ใดถูกหรือผิด แบบเดียวกับการตัดสินใจว่า $2+3=5$ ถูกหรือผิดในพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิดนั้นจะทำได้ในทันที นอกจากจะตัดสินใจโดยใช้เกณฑ์ปรกติหรือมาตรฐานของกลุ่มสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ เพื่อหาข้อสรุปออกมาว่าพฤติกรรมที่แสดงออกในสถานการณ์นั้น ๆ เป็นที่พึงปรารถนาในสังคมนั้นหรือไม่ และเมื่อสังคมเปลี่ยนไปหรือต่างสังคมกัน เกณฑ์ปรกติหรือมาตรฐานย่อมเปลี่ยนไป ผลการตัดสินใจเป็นที่พึงปรารถนาหรือไม่ก็อาจเปลี่ยนไปได้เช่นกัน

3. เป็นพฤติกรรมที่มีทิศทางในการแสดงออก (Direction) ได้สองทางตรงข้ามและคู่กันเสมอ เช่น “ซื่อสัตย์” คู่และตรงข้ามกับ “คดโกง” เป็นต้น โดยปรกติอาจเรียกกันง่าย ๆ ว่าทิศทางบวกหรือลบ และโดยทั่วไปทิศทางบวกจะเป็นที่พึงปรารถนาบ่อยครั้งกว่าทิศทางลบ เช่น รัก ชอบ ขยัน อุดหนุน ซื่อสัตย์ แต่ในบางครั้งสังคมก็ต้องการทิศทางลบเหมือนกัน เช่น เกลียดชอบขมุข ไม่ชอบที่ชั่วแต่ร้ายเกลียดความสกปรก ความไม่เป็นระเบียบหรือรังเกียจยาเสพติด เป็นต้น

4. เป็นพฤติกรรมที่อาจเปลี่ยนแปลงหรือแตกต่างกันได้ในความเข้ม (Intensity) เช่น รักก็จะมีรักมาก รักน้อย ขยับก็ขยับมาก ขยับน้อย ดังนั้น แม้ว่าบุคคลสองคนจะมีความรู้สึกหรืออารมณ์ในขณะใดขณะหนึ่ง หรือลักษณะประจำตัวเช่นเดียวกัน ก็อาจแตกต่างกันได้ในความเข้มนี้ ลักษณะนี้เปรียบได้กับพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิดที่มีรู้มาก รู้น้อย เข้าใจมาก เข้าใจน้อย

5. เป็นพฤติกรรมที่บุคคลใดจะเกิดความรู้สึกหรืออารมณ์ขึ้นมาโดยมีเป้าหมาย (Target) เสมอ จะเกิดขึ้นมาลอย ๆ ไม่ได้ เป้าหมายนี้อาจเป็นคน สัตว์ สิ่งของหรือสภาวะใด ๆ ก็ได้ เช่น บุคคลจะเกิดอารมณ์รัก เกิดความขุ่น เกิดความจี๋เกียจขึ้นมาลอย ๆ ไม่ได้ จะต้องมีเป้าหมาย เช่น รักเพื่อน ขยันทำงานบ้าน จี๋เกียจดูหนังสือ และเมื่อเปลี่ยนเป้าหมายแล้วความรู้สึกหรืออารมณ์นั้นนี้อาจจะเปลี่ยนได้ทั้งทิศทางหรือความเข้ม เช่น รักเพื่อน ถ้าเปลี่ยนจากเพื่อนคนหนึ่งเป็นอีกคนหนึ่ง อาจเปลี่ยนจากรักมากเป็นรักน้อย หรือแม้แต่เปลี่ยนจากรักเป็นเกลียดก็ได้

พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นพฤติกรรมด้านความรู้สึกหรือด้านคุณลักษณะดังได้กล่าวมาแล้วจึงมีลักษณะสำคัญทั้ง 5 ประการ เช่นกัน

2.2 ความสำคัญของจริยธรรม

จริยธรรมเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงควมมีคุณค่าของคนแต่ละคน เป็นสิ่งหนึ่งที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคม (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, 2525: 72) จริยธรรมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมและการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม นอกจากนี้จริยธรรมยังมีความสำคัญต่อการศึกษาพระธรรมญาณมุนี (2527: 412) กล่าวว่า “พื้นฐานของการศึกษา ได้แก่ จริยธรรม เพราะจริยธรรมเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญยิ่งของคน คนที่สภาพเป็นคนที่ไม่สมบูรณ์ได้ในสังคมก็ด้วยพลังแห่งจริยธรรม คนที่ขาดหรือบกพร่องในจริยธรรม อะไรจะช่วยให้เขาสำเร็จได้ในชีวิตคนเล่า” ในการจัดการศึกษาของไทยนับแต่อดีตได้เห็นความสำคัญของจริยธรรม โดยได้กำหนดให้ “จริยศึกษา” เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบของการศึกษาที่จัดให้แก่ผู้เรียน ดังเช่น แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 สำหรับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ได้กล่าวถึงจริยธรรมไว้หลายตอน ดังเช่น ในหมวดที่ 6 ศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม พละนาถย สภาพแวดล้อม และกิจกรรมเยาวชน กล่าวว่า “รัฐพึงจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างและก่อให้เกิดความสำนึกในคุณค่าของศิลป วัฒนธรรม จริยธรรม ศาสนา ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม รวมทั้งสถานที่และวัตถุอันมีค่าทางประวัติศาสตร์ และรัฐพึงสนับสนุนกิจกรรมเยาวชน และจัดการศึกษาเพื่อให้เยาวชนมีบุคลิกภาพที่ดี มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทย ยึดมั่นร่วมกันธำรงรักษาและปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520, 2521: 21)

2.3 ปัญหาจริยธรรม

ปัญหาจริยธรรม คือ ปัญหาที่เกี่ยวกับการกระทำศีลธรรมและการกระทำที่ขัดกับลักษณะการกระทำที่สังคมว่าดีงาม เป็นที่ยอมรับกันว่าปัจจุบันสังคมกำลังประสบปัญหาด้านจริยธรรมอย่างมาก ปัญหาจริยธรรมที่พบในสังคมตามที่ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2525: 102) และ บรรเทา กิตติศักดิ์ (2533: 37) รวบรวมไว้มีดังนี้

1. ปัญหาอาชญากรรม ผู้คนกระทำอาชญากรรมมากขึ้น ดังปรากฏเป็นข่าวทางสื่อมวลชนอยู่เสมอ
2. ปัญหาความเห็นแก่ตัวของบุคคล ผู้คนเห็นแก่ตัวกันมากขึ้น มีการประพฤติเอารัดเอาเปรียบกัน มีการอาฆาตจองเวร การโกหกตบแต่ง การช่วงชิงผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน
3. ปัญหาผู้คนหันเหออกจากขนบธรรมเนียมเดิมมากขึ้น คนในสมัยปัจจุบันไม่ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของสังคมไทย เช่น มีการสัมพันธ์ทางเพศเสรีมากขึ้น เชื้อฟุ้งผู้ใหญ่น้อยลง เป็นต้น

สมพร เทพสิทธา (2536: 33-41) ได้กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับจริยธรรมไว้ดังนี้

1. ปัญหาค่านิยมที่เปลี่ยนแปลง ในปัจจุบันสังคมกลับยกย่องคนที่มีเงิน คนที่มีตำแหน่งสูง มีอำนาจวาสนา มีชื่อเสียง แม้ว่าคนเหล่านั้นจะประพฤติผิดศีลธรรมได้เงินมาโดยทุจริต
2. ปัญหาการขาดระเบียบวินัย การขาดระเบียบวินัยทำให้คนไทยจำนวนมากชอบฝ่าฝืนกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ เช่น ฝ่าฝืนกฎจราจร ชอบทำอะไรตามใจตัวเองเพื่อความสะดวกสบาย เป็นคนเห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ โดยไม่คำนึงถึงผลเสียหายต่อผู้อื่นและสังคม
3. ปัญหาการทุจริตหรือราษฎร์บังหลวง การฉ้อราษฎร์บังหลวงเกิดจากเหตุหลายประการ สาเหตุสำคัญที่สุด คือ ความบกพร่องและความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมและจริยธรรม เช่น เกิดจากความโลภ และความไม่รู้จักพอ
4. ปัญหาการลุ่มหลงในอบายมุข อบายมุขได้เป็นเหตุให้คนไทยจำนวนมากไม่สนใจในการทำงานและหันไปประกอบอาชีพที่ทุจริต ก่อการทะเลาวิวาท ก่ออาชญากรรม ทำให้สังคมเดือดร้อน ไม่สงบสุข
5. ปัญหาการรับวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมจากต่างประเทศ ประชาชนและเยาวชนจำนวนมากได้รับเอาวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมจากต่างประเทศ ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อวัฒนธรรมอันดีงามของไทย
6. ปัญหาการบกพร่องในคุณธรรมของจริยธรรม การพัฒนาประเทศเท่าที่ผ่านมาเน้นหนักในด้านเศรษฐกิจ ส่วนการพัฒนาคนในด้านจิตใจ ได้รับการสนใจน้อยมาก นโยบายพัฒนาคนของประเทศไทยในระยะที่ผ่านมา มุ่งพัฒนาด้านร่างกายและสติปัญญาความรู้ความสามารถอย่างมาก แต่ยังขาดการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมทำให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่นที่ปรากฏในปัจจุบัน

ปัญหาจริยธรรมเหล่านี้เกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น เกิดจากการเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งเจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว ทำให้คนหันไปสนใจวัตถุมากกว่าจริยธรรม ในขณะที่เดียวกันการให้การศึกษาในด้านจริยธรรมกลับไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควร และการให้การศึกษาด้านจริยธรรมยังไม่ค่อยถูกต้องนัก สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทางสังคมตามมา เพราะเมื่อคนขาดคุณธรรมในจิตใจมากขึ้น ย่อมกระทำในสิ่งที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและสังคมมากขึ้น (ทิสนา เขมมณี 2542: 1) สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งเกิดจากบุคคลมิได้นำหลัก

จริยธรรมไปปฏิบัติตามครรลองของชีวิตของเขา เขารู้เขาเข้าใจว่าอะไรคือสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม แต่ความเห็นแก่ตัวและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมาคบบังจริยธรรมเหล่านั้นเสีย ทำให้ปฏิบัติในทางเสื่อมได้ (สมพร เทพสิทธิ์, 2536: 33-34)

2.4 การส่งเสริมและปลูกฝังจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2526: 63-67) กล่าวถึงการส่งเสริมพัฒนาจริยธรรมสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การให้ความรู้ขั้นสูงขึ้นไป วิธีการฝึกฝนเด็กซึ่งให้หลักเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นต่ำให้สามารถใช้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้นไป

2. การอบรมทางศาสนา ประเพณีของผู้นับถือศาสนาพุทธได้เปิดโอกาสให้ชาวบ้าน

3. การให้แสดงบทบาทสมมติ โดยให้เด็กแสดงบทบาทเป็นตัวละครในเรื่องที่มีปัญหาขัดแย้งทางจริยธรรม จะเป็นเครื่องช่วยให้เด็กมีความผูกพันใกล้ชิดกับปัญหาของตัวเองในเรื่องเหมือนกับเป็นปัญหาของตนเอง

4. การใช้กลุ่มให้เกิดการคล้อยตาม การแสดงเหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อเป็นการยกระดับจิตใจของเด็กนั้น อาจทำได้โดยการใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ซึ่งแสดงออกทางจริยธรรมในระดับเดียวกัน เด็กวัยรุ่นจะยึดถือเพื่อนเป็นแบบอย่างและคล้อยตามลักษณะของเพื่อน ๆ ไปได้ง่าย

5. การให้เลียนแบบจากตัวแบบ การใช้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ให้ผู้ถูกทดลองเห็น จะเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้ถูกทดลองทำพฤติกรรมนั้น ๆ ตามตัวแบบได้

โกเศศ ดั้วอินทร์ (2528: 49) กล่าวว่าวิธีการปลูกฝังจริยธรรมที่โรงเรียนปฏิบัติกันเป็นส่วนมากคือ

1. การบอกแนะนำ อบรมและสั่งสอน
2. การชี้แนะเสนอแนวทางให้ตัดสินใจ
3. การยกย่องชมเชยและการลงโทษ
4. การให้ดูตัวแบบที่ดี
5. การให้แสดงทัศนะ อภิปรายให้เห็นผล

กระบวนการจัดการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อปลูกฝังจริยธรรมให้แก่นักเรียนสามารถกระทำได้หลายวิธีการ ได้แก่

1. การเรียนการสอนในห้องเรียน โดยการจัดสอนเนื้อหาวิชาเหมือนกับการสอนในรายวิชาอื่น ๆ และโดยการสอนสอดแทรกการปลูกฝังจริยธรรม และในการสอนรายวิชาอื่น ๆ ทุกรายวิชาที่ครู-อาจารย์สอน

รูปแบบวิธีการสอนจริยธรรมในห้องเรียนนั้น กรมการศาสนา (2521: 13-17) ได้เสนอวิธีสอนไว้ 7 วิธี คือ การบรรยายหรือปาฐกถา การอภิปราย การแก้ปัญหา การแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม การแสดงบทบาทสมมติ การสืบสวนสอบสวน และการได้วาที กรมวิชาการได้ทดลองใช้รูปแบบการ

สอนจริยธรรม 2 รูปแบบคือ การปรับพฤติกรรมและการสอนแบบเสริมสร้างเจตคติ ซึ่งมีรูปแบบข้อดังนี้ รูปแบบการปรับพฤติกรรมเป็นวิธีการสอนโดยการประยุกต์หลัก พฤติกรรมไปใช้สอน เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดจริยธรรมที่ต้องการ ส่วนรูปแบบการสอนเสริมสร้างเจตคติ เป็นวิธีสอนที่เน้นตัวนักเรียน ทั้งจิตใจและการกระทำ ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการสอนโดยการปรับพฤติกรรม ให้ผลเหนือกว่ารูปแบบการสอนโดยการสร้างเจตคติในระดับประถมศึกษา แต่ในระดับมัธยมศึกษา รูปแบบการสอนทั้ง 2 รูปแบบให้ผลไม่ต่างกัน

2. การอบรมนักเรียน

การให้การอบรมเพื่อปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนนั้น ชำเลียง วุฒิจันทร์ (2524: 175-176) ได้จัดทำหนังสือหลักการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน เพื่อพัฒนาจริยศึกษา ซึ่งมีหลักการและวิธีการไว้ดังนี้

โครงการอบรม : การอบรมในการประชุมนักเรียนประจำสัปดาห์ หรือประจำเดือน การอบรมด้วยการเชิญวิทยากรมาบรรยายพิเศษ การอบรมหน้าเสาธงตอนเช้า การอบรมในช่วงโมงโหมโรง การอบรมตามโครงการข่าวสาร 5 นาที โครงการมองตนวันละ 5 นาที

3. การจัดกิจกรรมนักเรียน

การจัดกิจกรรมในสถานศึกษามี 2 อย่างคือ กิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรและกิจกรรมพิเศษนอกเวลาเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนในหลักสูตร สนองความสนใจ พัฒนาบุคลิกภาพและเสริมสร้างอุปนิสัยอันดีงามของนักศึกษา ชำเลียง วุฒิจันทร์ (2524: 159) กล่าวว่า สถานศึกษาทุกแห่งมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยศึกษาเป็นกิจวัตร เช่น การเข้าแถวร้องเพลงชาติ สวดมนต์ไหว้พระและฟังการอบรมสั้น ๆ พร้อมกันในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน การประชุมอบรมและสวดมนต์ไหว้พระวันสุดสัปดาห์ และมีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา

สำหรับสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาทุกแห่ง ได้จัดให้มีองค์การวิชาชีพทุกประเภทวิชาได้แก่ องค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย(อ.ก.ท.), องค์การช่างเทคนิคในอนาคตแห่งประเทศไทย(อ.ช.ท.), องค์การนักธุรกิจในอนาคตแห่งประเทศไทย(อ.ธ.ท.), เพื่อที่จะเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและความสามารถทางทักษะประเภทวิชานั้น ๆ ตลอดจนมีการเรียนการสอนในรายวิชาพระพุทธศาสนา การเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักสูตร การออกโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การจัดกีฬาอาชีวเกมส์ เป็นต้น กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้จัดให้มีขึ้นเพื่อที่จะปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนนักศึกษา

4. การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่รอบตัวนักเรียนตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียน มีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวจิตใจของนักเรียน ให้มีพฤติกรรมและปฏิบัติในแนวทางต่าง ๆ ได้มากหากโรงเรียนจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้สดชื่น ร่มเย็น น่าอยู่ น่าอาศัย มีสิ่งต่าง ๆ ที่นักเรียนได้พบเห็นเป็นสิ่งที่ดี มีข้อคิดข้อเตือนใจ เช่น ป้ายคติธรรม ซึ่งเขียนข้อความปฏิบัติ คติเตือนใจให้ทำดี ละเว้นความ

ชั่วหรือข้อความปลุกใจต่าง ๆ ให้นักเรียนได้พบเห็นประจำวันแล้ว สิ่งเหล่านี้จะแทรกซึมเข้าไปในจิตใจของนักเรียนวันละเล็กละน้อย จนในที่สุดจะกลายเป็นสิ่งปลูกฝังให้เขาเชื่อถือและปฏิบัติต่อจนติดเป็นนิสัย และกลายเป็นลักษณะประจำตัวในที่สุด(จำเลื่อง วุฒิจันทร์ 2524: 100-116)

2.5 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังจริยธรรม

จริยธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นแนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยาจึงสามารถนำมาศึกษาและอธิบายได้อย่างเหมาะสม ซึ่งได้แก่ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Learning Theory) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Development Theory) ทฤษฎีการกระจ่างค่านิยม (The Theory of Values Clarification) ทฤษฎีการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification Theory) และแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)

นักจิตวิทยากลุ่มจิตวิเคราะห์พยายามค้นคว้าหาทฤษฎีที่จะอธิบายหาพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของมนุษย์รวมถึงด้านจริยธรรมด้วย นักจิตวิทยากลุ่มนี้มี Sigmund Freud เป็นผู้นำของกลุ่ม Freud เชื่อว่าบุคลิกภาพของมนุษย์จะพัฒนาขึ้นจากพลังงานทางจิตที่เรียกว่า อิด (id) อีโก้ (ego) และซูเปอร์อีโก้ (Superego) ตามลำดับ อิดเป็นสิ่งที่ติดตัวทารกมาตั้งแต่เกิด และจะผลักดันให้เด็กสนองความต้องการตามสัญชาตญาณ ในขณะที่เดียวกันก็กระตุ้นให้แสวงหาความสุขให้ตนเองด้วย แต่อาศัยการทำงานของอิดอย่างเดียว บางครั้งก็ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้ อีโก้จึงพัฒนาขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการคิดและวางแผนตอบสนองความต้องการ โดยการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ครั้นต่อมาเมื่อเด็กมีอายุประมาณ 3-6 ปี ซูเปอร์อีโก้จึงเริ่มพัฒนาขึ้นมา เพื่อควบคุมระบบจริยธรรมในตัวบุคคล ทำให้บุคคลได้รับการถ่ายทอดค่านิยมและมาตรฐานทางจริยธรรมของสังคม โดยผ่านกระบวนการเลียนแบบผู้อบรมเลี้ยงดู ซึ่งโดยมากก็คือ พ่อแม่ นั่นเอง (ธีระพร อุวรรณโณ, 2528)

จากการศึกษาตามแนวนี้ จะพบว่า จริยธรรมควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก และบุคคลจะเป็นผู้มีจริยธรรมได้จะต้องขึ้นอยู่กับคุณธรรมของแต่ละบุคคล และการได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้อง

2.5.2 ทฤษฎีการพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Development Theory)

นักจิตวิทยาที่ศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีนี้ที่สำคัญ คือ Piaget และ Kohlberg นักจิตวิทยากลุ่มนี้มีความเชื่อพื้นฐาน ดังนี้ คือ

1. พัฒนาทางจริยธรรมของบุคคลจะพัฒนาไปตามลำดับขั้น โดยเริ่มจากขั้นต่ำสุดไปยังขั้นสูงสุด และจะก้าวหน้าไปที่ละขั้น ไม่มีการป้อนกลับหรือข้ามขั้น
2. พัฒนาการทางจริยธรรมมีความเป็นสากล
3. พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของมนุษย์กับการเรียนรู้ทางสังคม

4. พัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับสติปัญญา

Piaget มีความเชื่อว่า คนเราทุกคน ตั้งแต่เกิดมา มีความพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หากเด็กมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวจะทำให้เด็กเกิดการพัฒนาทางด้านสติปัญญา เขาวินิจฉัยปัญหาเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ การช่วยจัดสิ่งแวดล้อมหรือโอกาสและประสบการณ์ใหม่เพื่อให้เด็กได้พัฒนาเขาวินิจฉัยปัญหาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

Piaget (1932: 118) ได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาออกเป็น 4 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 การรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (sensorimotor) เป็นขั้นพัฒนาการของเด็กแรกเกิดถึง 2 ปี ในขั้นนี้เด็กจะเริ่มเรียนรู้ความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมและสามารถที่จะอนุมาน ความสัมพันธ์ของเหตุและผลได้ สามารถเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่โดยไม่จำเป็นต้องเห็นตัวอย่างแสดงจริง ๆ แต่เลียนแบบจากความจำ

ขั้นที่ 2 การคิดก่อนมีเหตุผล (Preoperational) เป็นขั้นพัฒนาการของเด็ก 2-7 ปี ในขั้นนี้เด็กมีโครงสร้างของสติปัญญาที่จะใช้สัญลักษณ์แทนวัตถุสิ่งของที่อยู่รอบ ๆ ตัวได้ หรือมีพัฒนาการทางด้านภาษา จะเข้าใจภาษาและทราบว่าของต่าง ๆ มีชื่อและใช้ภาษาเพื่อช่วยในการแก้ปัญหาได้ มีการยึดถือตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentrism) ไม่สามารถที่จะเข้าใจความคิดเห็นของผู้อื่น และไม่สามารถที่จะเปรียบเทียบสิ่งของที่มากและน้อย ยาวและสั้น ได้อย่างแท้จริง

ขั้นที่ 3 การคิดแบบมีเหตุผลเชิงรูปธรรม (Concrete Operations) เป็นขั้นพัฒนาการของเด็กอายุ 7-11 ปี เด็กวัยนี้สามารถที่จะสร้างกฎเกณฑ์และตั้งเกณฑ์ในการแบ่งสิ่งแวดล้อมออกเป็นหมวดหมู่ได้ สามารถที่จะอ้างอิงด้วยเหตุผล และไม่ขึ้นกับการรับรู้จากรูปร่างเท่านั้น และสามารถคิดย้อนกลับได้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมและความสัมพันธ์ของตัวเลขก็เพิ่มขึ้น

ขั้นที่ 4 การคิดแบบมีเหตุผลเชิงนามธรรม (Formal Operations) เป็นขั้นพัฒนาการของเด็กอายุ 12 ปี ถึงวัยผู้ใหญ่ ในขั้นนี้ ความคิดของเด็กเป็นขั้นสุดยอด ก็จะเริ่มคิดเป็นผู้ใหญ่ สามารถที่จะคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูลที่มีอยู่ สามารถที่จะคิดอย่างนักวิทยาศาสตร์ สนใจที่จะสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับทุกสิ่งทุกอย่างและมีความพอใจที่จะคิดพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่มีตัวตน หรือสิ่งที่เป็นนามธรรม

Kohlberg เชื่อว่าจริยธรรมหรือความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการตัดสินใจ ความถูกต้องของการกระทำ มิได้เกิดการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) แต่เกิดจากการคิดไตร่ตรองตามเหตุผลของแต่ละบุคคล และเนื่องจากการคิดไตร่ตรองตามเหตุผลขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งผูกพันกับอายุของบุคคลจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมจากขั้นที่ต่ำไปสู่ขั้นที่สูงกว่าทีละขั้น ไม่มีการป้อนกลับและไม่มีการเร่งขึ้น

Kohlberg (1976: 35-38) ได้แบ่งการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 3 ระดับ 6 ขั้น คือ

ระดับที่ 1 ระดับก่อนมีจริยธรรมของตนเอง (Preconventional Level) ระดับนี้บุคคลจะเลือกตัดสินใจกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น มักพบในเด็กอายุ 2-10 ปี ในระดับนี้แบ่งเป็น 2 ชั้น

ชั้นที่ 1 การเชื่อฟังเพื่อหลบหลีกการลงโทษ

ชั้นที่ 2 การแสวงหารางวัลและการแลกเปลี่ยน

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level) ระดับนี้บุคคลจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อยของตน ทำตามกฎหมาย หรือทำตามกฎเกณฑ์ของศาสนา รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราแสดงบทบาททางสังคมได้ มักพบในช่อกอายุ 10-16 ปี ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ชั้น

ชั้นที่ 3 การทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ คล้อยตามผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อน

ชั้นที่ 4 การทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม บุคคลจะรู้บทบาทและหน้าที่ของคนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม

ระดับที่ 3 ชั้นที่ทำตามคำมั่นสัญญา (Post Conventional Level) ระดับนี้บุคคลจะเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก เคารพในสิทธิของผู้อื่นควบคุมบังคับใจตนเองได้ พบในช่วงอายุ 16 ปีขึ้นไป ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ชั้น

ชั้นที่ 5 การมีเหตุผลและเคารพตนเอง ใช้สัญญาสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ

ชั้นที่ 6 การยึดอุดมคติสากล ทำความดีเพื่อความดี มีจิตใจกว้างขวาง จากการศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา จะพบว่าจริยธรรมของบุคคลย่อมมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสติปัญญาเพราะบุคคลที่มีอายุมากย่อมมีโอกาสแห่งการเรียนรู้ทางจริยธรรมมากขึ้นด้วย และการพัฒนาทางจริยธรรมของบุคคลจะเป็นไปตามลำดับขั้นโดยพัฒนาการขั้นต่ำ และยุ่งยากน้อยกว่า ต้องเป็นสิ่งที่จำเป็นและต้องเกิดขึ้นก่อนขั้นสูง ๆ ขึ้นไป

2.5.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม เป็นทฤษฎีที่พัฒนาโดยนักจิตวิทยา ชื่อ Albert Bandura เขามีความเชื่อว่าการเรียนรู้ในการแสดงออกของพฤติกรรมของเราส่วนใหญ่เกิดขึ้นเนื่องจากการสังเกตตัวแบบ (Model) และลอกเลียนแบบจากพฤติกรรมตัวแบบนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกแล้วได้รับการเสริมแรง การเรียนรู้ดังกล่าวนี้อาจจะเกิดขึ้นได้แม้ว่าจะไม่มีการแสดงออกถึงการลอกเลียนแบบพฤติกรรมจากตัวแบบโดยทันทีทันใดก็ตาม

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม Bandura แบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 2 แบบ คือ 1) การเรียนรู้จากผลกรรม เป็นการเรียนรู้เบื้องต้น ของบุคคลที่เรียนรู้จากประสบการณ์ 2) การเรียนรู้จากตัวแบบเป็นการเรียนรู้ของบุคคลที่เกิดขึ้นโดยทางอ้อม คือ การเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมผู้อื่น สังเกตผู้อื่นกระทำและได้รับผลแห่งการกระทำ การเรียนรู้จากการบอกเล่า หรือการถ่ายทอดประสบการณ์จากผู้อื่น

แนวคิด แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลของทฤษฎีนี้ อยู่บนพื้นฐานแนวคิดที่ว่าพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันระหว่างองค์ประกอบ 3 ประการ คือ พฤติกรรมบุคคลและอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบนี้จะมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ซึ่ง Bandura เรียกแนวความคิดนี้ว่าเป็น สามองค์ประกอบซึ่งกำหนดกันและกัน (Triadic Reciprocal Determinism)

นอกจาก Bandura จะเสนอองค์ประกอบทั้ง 3 ที่กำหนดซึ่งกันและกันแล้ว ยังได้ขยายแนวความคิดของการเสริมแรงออกไปอีก โดยเขากล่าวว่าเสริมแรงมิได้ทำหน้าที่เพียงแต่ทำให้พฤติกรรมเพิ่มขึ้นเท่านั้น หากแต่ยังมีหน้าที่อื่น ๆ อีกรวม 3 ประการด้วยกัน คือ

1. ทำหน้าที่เป็นข้อมูลให้บุคคลรู้ว่าควรจะทำพฤติกรรมอะไรในสถานการณ์ใดในอนาคต
2. ทำหน้าที่เป็นสิ่งจูงใจ การที่บุคคลคาดหวังถึงผลกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนี้ก็กลายเป็นแรงจูงใจต่อพฤติกรรมที่จะกระทำในปัจจุบัน ทำให้บุคคลเพิ่มโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นในเวลาต่อมา
3. ทำหน้าที่เป็นตัวเสริมแรง นั่นคือเพิ่มความถี่ของพฤติกรรม ซึ่งการเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมได้ดั่งนั้น บุคคลจะต้องตระหนักถึงการที่จะได้รับการเสริมแรงนั้นด้วย

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมปัญญาของ Bandura จึงได้เน้นแนวคิด 3 ประการด้วยกัน คือ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning)
2. แนวคิดของการกำกับตนเอง (Self-Regulation)
3. แนวคิดของการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy)

หลักการของทฤษฎี ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม แสวงหาคำอธิบายพฤติกรรมการเรียนรู้ในสภาพที่เป็นธรรมชาติ แตกต่างจากสภาพในห้องทดลอง สภาพแวดล้อมทางสังคมมีความหลากหลาย อันมีผลให้บุคคลได้มาซึ่งความสามารถ และทักษะที่ซับซ้อนโดยผ่านการสังเกต พฤติกรรมของตัวแบบ และผลของการแสดงพฤติกรรมของตัวแบบ สิ่งที่เป็นหลักการของทฤษฎีนี้ได้แก่ ข้อตกลงพื้นฐาน และองค์ประกอบการเรียนรู้

จากแนวคิดของ Bandura (1977: 22-29) ที่ว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้โดยผ่านตัวแบบ ซึ่งบุคคลสังเกตจากพฤติกรรมของตัวแบบ การเรียนรู้จากตัวแบบดังกล่าว มีกระบวนการ 4 กระบวนการที่สำคัญ คือกระบวนการใส่ใจ (attentional process) กระบวนการเก็บจำ (retention process) กระบวนการแสดงออก (motor reproduction process) และกระบวนการจูงใจ (motivational process) กระบวนการทั้ง 4 นี้ จำเป็นต่อการเรียนรู้จากการสังเกตหรือการเรียนรู้จากตัวแบบ โดยทุกกระบวนการมีความสำคัญ ถ้าขาดกระบวนการใดไปการกระทำตามตัวแบบย่อมไม่สมบูรณ์ เนื่องจากการเรียนรู้จากกระบวนการทั้ง 4 นี้ เกิดจากการที่กระตุ้นให้ผู้สังเกตใส่ใจกับตัวแบบ

อย่างแท้จริงจนสามารถจดจำและนำมาสร้างสัญลักษณ์ได้ ตลอดจนสามารถคิดแปลงสัญลักษณ์นั้นและนำออกมาใช้ได้ ในภายหลัง โดยมีกระบวนการสุดท้ายคือ กระบวนการจูงใจที่ทำให้ผู้สังเกตแสดงการตอบสนองออกมาคือ การกระทำตามตัวแบบในที่สุด

อิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อผู้สังเกต Bandura ได้กล่าวถึงอิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อผู้สังเกตไว้ สรุปได้ดังนี้

- 1) การสร้างพฤติกรรมใหม่ ตัวแบบสามารถช่วยให้ผู้สังเกตสร้างพฤติกรรมใหม่โดยผู้สังเกตจะรวบรวมแบบแผนการกระทำที่ให้เห็นหรือได้ยินมาแล้วถ่ายทอดเป็นการกระทำ
- 2) การสร้างกฎเกณฑ์หลักการใหม่ ในสภาพการณ์ที่ผู้สังเกตได้สังเกตการกระทำของตัวแบบ ตัวแบบจะช่วยให้ผู้สังเกตสร้างกฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่ขึ้นมาได้
- 3) การสอนพฤติกรรมสร้างสรรค์ ตัวแบบจะช่วยพัฒนาพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ขึ้นมาได้ ทั้งนี้เนื่องจากการได้เห็นพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งจากตัวแบบ มนุษย์สามารถนำประสบการณ์ที่ตนมีอยู่ประกอบกับการกระทำของตัวแบบพัฒนาขึ้นมาเป็นพฤติกรรมใหม่ ๆ ได้
- 4) การยับยั้งการกระทำและการไม่กล้าที่จะกระทำ ถ้าผู้สังเกตได้เห็นตัวแบบถูกลงโทษ ผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำตามตัวแบบนั้น
- 5) การส่งเสริมการกระทำ ตัวแบบมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการกระทำทางบวกและทางลบ ถ้าพฤติกรรมใดของตัวแบบได้รับการเสริมแรงผู้สังเกตก็มีแนวโน้มที่จะกระทำตาม
- 6) อิทธิพลด้านอารมณ์ ตัวแบบมีอิทธิพลต่อผู้สังเกตด้านอารมณ์ โดยตัวแบบจะกระตุ้นให้ผู้สังเกตเกิดความคิด ความรู้สึก และอารมณ์คล้อยตาม
- 7) การเผยแพร่แนวคิดและการกระทำ นอกจากแนวคิดและการกระทำของตัวแบบได้ถูกเผยแพร่ออกมาแล้ว ตัวแบบยังอาจทำหน้าที่เผยแพร่แนวคิดและการกระทำจากสังคมหนึ่งไปสู่สังคมหนึ่งได้อีกด้วย

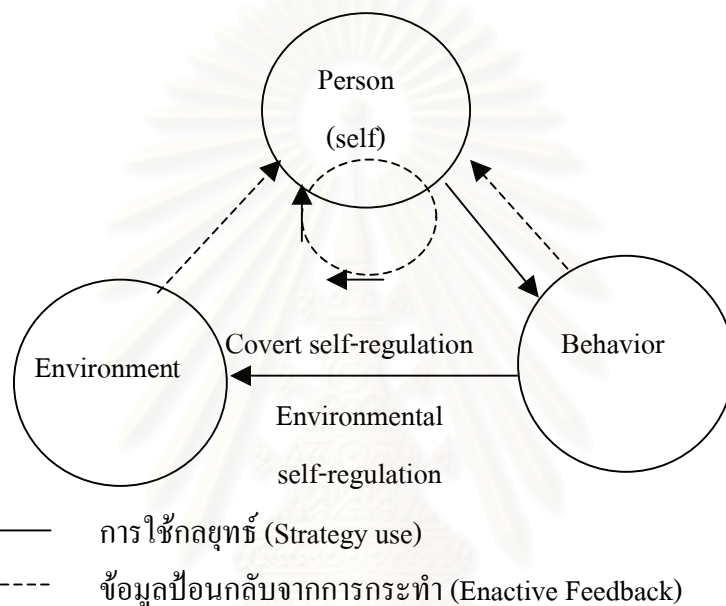
การกำกับตนเอง(Self-Regulation)

ความหมายของการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองตามทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคม

Zimmerman ได้เสนอคำจำกัดความของการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองบนพื้นฐานทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคมไว้ว่า การเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง คือการที่ผู้เรียนใช้กลยุทธ์เพื่อให้ตนเองบรรลุเป้าหมายการเรียนบนพื้นฐานของการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Zimmerman, 1989: 329) คำจำกัดความนี้เน้นความสำคัญกับองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ กลยุทธ์การเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง (Self-Regulated Learning Strategies) การรับรู้ความสามารถของตนเองในทักษะที่จำเป็นต้องใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (Self-Efficacy) และการมีความผูกพันกับเป้าหมายของการเรียน (Commitment to Academic Goals) ทั้งนี้ในภาพรวมเน้นถึง วิธีที่ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมอันเป็นกลยุทธ์ที่จะทำให้บรรลุถึงเป้าหมาย โดยเชื่อว่าการจูงใจให้ผู้เรียนใช้กลยุทธ์ในการเรียนคือ การรับรู้ความสามารถของตนเองอย่าง

ต่อเนื่องขณะเรียน ดังนั้นการจะบอกว่าการกระทำใดเป็นการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง ต้องรู้เป้าหมาย การเรียนรู้ของผู้เรียน และรู้ถึงการรับรู้ความสามารถในการเรียนรู้

Zimmerman (1989: 330) กล่าวถึงทฤษฎีปัญญาทางสังคมว่า การกำกับตนเองมีปัจจัยที่เป็นสาเหตุอยู่ 3 ประการ คือ บุคคล สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรม การเรียนรู้โดยการกำกับตนเองมิได้เกิดจากกระบวนการภายในตัวบุคคลเพียงอย่างเดียวแต่ได้รับอิทธิพลจากเหตุการณ์ในสิ่งแวดล้อม และเหตุการณ์ในด้านพฤติกรรมด้วย และขณะเดียวกันปัจจัยด้านบุคคล สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมต่างก็มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน (Reciprocal) ดังแผนภูมิของซิมเมอร์แมนต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 2 การวิเคราะห์อิทธิพลซึ่งกันและกันระหว่างปัจจัยของการกำกับตนเอง ด้านบุคคล สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรม (Zimmerman, 1989: 330)

จากแผนภูมิดังนี้ การกำกับตนเองภายในก็มีผลต่อกันและกันด้วยเช่นกัน ทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคม มีความสนใจผลของกระบวนการเมตาคอกนิชันต่อกระบวนการอื่น ๆ ในบุคคล เช่น ต่อความรู้หรือสภาวะทางอารมณ์

กลยุทธ์การเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง

Bandura (1986: 454) กล่าวว่า “การใช้กลยุทธ์การเรียนรู้โดยการกำกับตนเองของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะการใช้กลยุทธ์ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ที่ช่วยให้ตนเองมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความรู้นี้จะกลับไปใช้ในการเลือกกลยุทธ์และลงมือกระทำตามกลยุทธ์ต่อไปอีก” Zimmerman และ Martinez-Pons (1986: 614-628; 1988: 284-290) ให้ความหมายของกลยุทธ์การเรียนรู้โดยการกำกับตนเองว่า หมายถึง การกระทำที่มุ่งให้ตนเองมีความรู้หรือทักษะเพิ่มพูนขึ้นตามความต้องการ เป้าหมาย และการรับรู้ตนเองของผู้เรียน จากคำจำกัดความดังกล่าว Zimmerman และ Martinez-Pons ได้ศึกษาวิจัยพบว่ากลยุทธ์การเรียนรู้การกำกับตนเองที่ผู้เรียนใช้อยู่ตามธรรมชาตินั้นมี 14 กลยุทธ์ได้แก่

1. การประเมินตนเอง (Self-evaluation)
2. การจัดระบบและการแปลงรูป (Organizing and transforming)
3. การตั้งเป้าหมายและการวางแผน (Goal Setting and planning)
4. การแสวงหาข้อมูล (Seeking information)
5. การบันทึกและตรวจสอบ (Keeping record and Monitoring)
6. การจัดสิ่งแวดล้อม (Environmental Structuring)
7. การให้ผลกระทบแก่ตนเอง (Self – Consequences)
8. การฝึกซ้ำและการจำ (Rehearsing and Memorizing)
9. การแสวงหาความช่วยเหลือจากเพื่อน (Seeking peer Assistance)
10. การแสวงหาความช่วยเหลือจากครู (Seeking teacher Assistance)
11. การแสวงหาความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ (Seeking adult Assistance)
12. การทบทวนแบบฝึกหัด (Review test)
13. การทบทวนสมุดบันทึก (Review notes)
14. การทบทวนตำรา (Review text)

เป้าหมายของกลยุทธ์แต่ละกลยุทธ์คือเพื่อเพิ่มการกำกับตนเองในด้านการทำหน้าที่ของตัวแปรด้านบุคคล ด้านพฤติกรรม การเรียน และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น กลยุทธ์การจัดระบบและการแปลงรูป การฝึกซ้ำและการจำ และการตั้งเป้าหมายและวางแผน เน้นไปที่การกำกับให้ตัวแปรด้านบุคคลเหมาะสม กลยุทธ์การประเมินตนเอง และการให้ผลกระทบแก่ตนเองออกมาเพื่อส่งเสริมการทำหน้าที่ด้านพฤติกรรม กลยุทธ์การจัดสิ่งแวดล้อม การแสวงหาข้อมูลการทบทวน และการแสวงหาความช่วยเหลือ เป็นกลยุทธ์ที่ตั้งใจเพื่อจัดการให้สิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ของตนเองเหมาะสม

ระบบย่อยของการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม เสนอว่ากระบวนการการกำกับตนเองประกอบด้วยระบบย่อยอยู่ 3 ระบบ ได้แก่ การสังเกตตนเอง การตัดสินใจตนเอง และการมีปฏิริยาต่อตนเอง (Bandura, 1986) เมื่อผู้เรียนเริ่มต้นกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการมีเป้าหมายของตนเอง เช่น เพื่อให้มีทักษะและความรู้ เพื่อให้ทำงานเสร็จเพื่อให้ได้คะแนนดี ในระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะทำการสังเกตตนเอง ตัดสินใจตนเอง และมีปฏิริยาต่อการรับรู้ความก้าวหน้าของตนเอง Schunk (1994: 75-99) ได้อธิบายถึงระบบย่อยของกระบวนการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองไว้ดังนี้

1. การสังเกตตนเอง (self-observation)

ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ประการ ได้แก่

1.1 การตั้งเป้าหมาย (goal setting) หมายถึง การกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายหรือกำหนดเกณฑ์ในการแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลง

1.2 การเตือนตนเอง (self-monitoring) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ตนเองกระทำ

ในระยะแรกของการกำกับตนเอง (self-regulation) เป็นระยะของการเลือกเป้าหมายก่อนที่บุคคลจะสามารถกำกับพฤติกรรมของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคคลจะต้องเลือกเป้าหมาย และต้องคิดว่าอะไรที่เขาตั้งใจจะทำ การตั้งเป้าหมายเป็นกระบวนการที่สำคัญ ซึ่งจะมีตัวแปรที่เกี่ยวข้องด้วยคือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง (self-efficacy) การตั้งเป้าหมายต้องเหมาะสมกับระดับความสามารถของบุคคลนั้น จึงจะมีโอกาสบรรลุเป้าหมายได้มาก นอกจากนี้ขณะที่บุคคลกระทำพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ก็จะต้องมีการเตือนตนเองโดยการบันทึกพฤติกรรมของตนเองไว้ด้วย

การเตือนตนเองนั้น สามารถใช้ได้กับพฤติกรรมทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมภายนอกหรือพฤติกรรมภายใน อีกทั้งสามารถใช้ได้ทั้งในการเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อีกด้วย เช่น การเพิ่มระดับความสนใจในการเรียน (Glynn & Thomas, 1974; Broden, Hall, & Mitts, 1971) การทำให้ผลการเรียนดีขึ้น (Hundert & Bucher, 1978) การลดพฤติกรรมการกินและสูบบุหรี่ (Lipinski, Black, Nelson, & Ciminero, 1975; McFall, 1977) การลดพฤติกรรมการก่อวินาศกรรมในชั้นเรียน (Boldstad & Johnson, 1972) การลดการพูดเสียงดังและพฤติกรรมก้าวร้าว (Lovitt, 1973) เป็นต้น

O'Leary & Dubey (1979) ได้เสนอว่าประสิทธิภาพของการเตือนตนเองนั้น น่าจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการด้วยกันคือ

1. ความแม่นยำในการบันทึกพฤติกรรม เรามักจะพบเสมอว่าเพียงแต่บอกให้ผู้เข้ารับการบำบัดหรือผู้ที่ถูกปรับพฤติกรรมนั้นบันทึกพฤติกรรมตนเองก็ไม่ได้หมายความว่าเขาจะได้ข้อมูลที่แม่นยำ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผลที่จะเกิดขึ้นจากข้อมูลที่บันทึกได้นั้น ถ้าข้อมูลที่ได้อาจจะมีผลต่อการได้รับการเสริมแรง ความแม่นยำของการบันทึกข้อมูลจะน้อยลงเพราะข้อมูลที่ได้อาจจะสูงกว่าความเป็นจริง (Santogrossi et al., 1973) Hundert & Bucher (1978) ดังนั้นจึงได้มีการพยายามที่จะหาทางให้การบันทึกพฤติกรรมตนเองมีความแม่นยำมากขึ้น โดยการให้การเสริมแรงต่อความแม่นยำของการบันทึกพฤติกรรม ทำโดยการเปรียบเทียบผลที่ได้จากการบันทึกด้วยตนเองกับผลที่ได้จากผู้อื่นสังเกต ถ้าตรงกันก็จะได้รับการเสริมแรง ก็พบว่าได้ผลดี (Wood & Flynn, 1978)

นอกจากการใช้วิธีการตรวจสอบกับผู้สังเกตและให้การเสริมแรงกับความแม่นยำในการบันทึกแล้วยังพบอีกว่าถ้าให้นักเรียนหรือเพื่อนตรวจกันเองก็ได้ผล มีความแม่นยำเช่นกัน (Hundert & Batstone, 1978)

2. ลักษณะของผู้บันทึกพฤติกรรม O'Leary & Dubey (1979) มีความเชื่อว่าการเตือนตนเองแต่เพียงอย่างเดียว อาจจะเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ได้ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นมีความต้องการที่จะพัฒนาพฤติกรรมของตนเองหรือได้รับ

แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทำวิจัยกับเด็กในโรงเรียน เด็กเหล่านั้นอาจจะเห็นคุณค่าของเป้าหมายที่ผู้วิจัยพูดให้ฟังจึงทำให้การเตือนตนเองได้ผล

3. ความยากง่ายของงานหรือพฤติกรรมที่กระทำ นั่นคือการเตือนตนเองจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นถ้าพฤติกรรมเป้าหมายนั้นเป็นพฤติกรรมที่กระทำได้ง่าย

2. การตัดสินตนเอง (self-judgement)

เป็นการเปรียบเทียบผลที่ได้รับจากการกระทำกับเป้าหมาย การตัดสินตนเอง (self-judgement) ขึ้นกับ

2.1 ชนิดของมาตรฐาน (type of standards)

2.2 องค์กรประกอบของเป้าหมาย (goals properties)

2.3 ความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมาย (importance of goal attainment)

3. การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (self-reaction)

การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเองประกอบด้วย การประเมินพฤติกรรม (evaluative) และความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จ (tangible) การประเมินเกี่ยวข้องกับความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับความสำเร็จของตนและความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จ (tangible) จะมีผลต่อการจูงใจให้เกิดพฤติกรรม

การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเองเป็นการกำกับพฤติกรรมของตนเองว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไรเมื่อได้รับผลที่กระทำไว้แล้ว และจะแก้ไขพฤติกรรมของตนเองอย่างไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

เมื่อการกระทำบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ บุคคลก็จะเสริมแรงตนเอง (self-reinforcement) การเสริมแรงตนเอง (self-reinforcement) เป็นกระบวนการที่บุคคลกระทำเพื่อการเพิ่มและคงอยู่พฤติกรรม ของตนเอง จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (social learning theory) การเสริมแรงทำหน้าที่เป็นตัวจูงใจ การใช้เงื่อนไขการให้รางวัลตนเองขึ้นกับระดับของการแสดงออกของแต่ละคน การให้รางวัลตนเองหรือลงโทษตนเองขึ้นอยู่กับมาตรฐานที่บุคคลได้ประเมิน การประเมินตนเองนั้นบุคคลจะต้องมีข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการประเมินตนเองและจะมีการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของแหล่งข้อมูลอย่างน้อย 3 แหล่งข้อมูล ได้แก่ ระดับการแสดงออกที่แน่นอน มาตรฐานของบุคคล และการอ้างอิงทางสังคม เพื่อตัดสินการแสดงออก การเปรียบเทียบอ้างอิงอาจใช้รูปแบบที่แตกต่างกันไปในแต่ละงาน บุคคลจะเพิ่มระดับของมาตรฐานหลังจากที่ทำงานสำเร็จ และจะลดระดับของมาตรฐานให้เหมาะสมกับตนหลังจากที่ทำงานล้มเหลว การเรียนรู้ทางสังคมจะเป็น โครงสร้างในการประเมินตนเอง บุคคลจะตัดสินตนเองในการอ้างอิงจากความสามารถและมาตรฐานของตนมากกว่าการเปรียบเทียบกับคนอื่นในสังคม และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเองจะขึ้นอยู่กับว่าบุคคลรับรู้ทิศทางของพฤติกรรมว่าเป็นอย่างไร บุคคลจะให้รางวัลตนเองเมื่อได้รับความสำเร็จ และให้เหตุผลว่าความสำเร็จเกิดจากความพยายามและความสามารถ บุคคลจะเรียนรู้การเสริมแรงตนเองผ่านผู้สอนหรือตัวแบบ และเรียนรู้การประเมินตนเองโดยผ่านตัวแบบ บุคคลมีแนวโน้มจะปรับมาตรฐานการประเมินโดยอาศัยอิทธิพลจากตัว

แบบ บุคคลจะอ้างอิงตัวแบบที่มีความสามารถคล้ายกับตนเองจากการศึกษาของ Bandura (1966) พบว่า เด็กจะเลือกระดับของมาตรฐานที่ตนเองสามารถทำได้และจะปฏิเสธมาตรฐานของตัวแบบที่ต้องใช้ทักษะสูง ๆ ในการทำงาน (Bandura, 1977: 130-137)

การพัฒนาการกำกับตนเองของนักเรียน ครูจะต้องช่วยให้นักเรียนมีการใช้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทางปัญญา อันดับแรกนักเรียนจะต้องมีการรับรู้ความสามารถของตนเองให้ถูกต้องเพื่อที่จะตั้งเป้าหมายให้เหมาะสมกับตนเอง และนักเรียนต้องเลือกกลวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพซึ่งครูต้องเข้ามามีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน สุดท้ายนักเรียนจะต้องบันทึกและจดจำการกระทำของตนเอง ในระหว่างขั้นตอนการบันทึกนี้นักเรียนจะมีการเปรียบเทียบความก้าวหน้ากับเป้าหมายซึ่งเป็นกระบวนการภายในและขึ้นอยู่กับความพยายามของตัวนักเรียนเอง (Butler, 1998: 162-166)

ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับตนเองและการเตือนตนเอง

การเตือนตนเอง(self-monitoring) เป็นกระบวนการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการกำกับตนเอง (self-regulation) นักเรียนจำเป็นต้องใช้การเตือนตนเอง (self-monitoring) ในการกำกับการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนที่มีการกำกับตนเองในการเรียนรู้ (self-regulated learning) จะมีทักษะทางการศึกษาและการควบคุมตนเองทำให้ส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ กระบวนการเหล่านี้ส่งผลให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจมากพอที่จะเรียน และมีทักษะและใจรักที่จะเรียน (Zimmerman & Paulsen, 1995: 13-27)

เทคนิคการกำกับตนเอง

ในการพัฒนาการกำกับตนเอง (self-regulation) ได้มีผู้ใช้เทคนิคมากมาย เช่น ตัวแบบ(modeling) การชี้แนะทางคำพูด (verbal tuition) การสอนตนเอง (Self-Instruction) การเตือนตนเอง (Self-Monitoring) การให้ผลป้อนกลับ(feedback) โครงสร้างทางสังคม (social structure) เพื่อนช่วยสอน (peer teaching) การเรียนแบบร่วมมือ (cooperative learning) การสอนซึ่งกันและกัน (reciprocal teaching) ผู้เรียนที่มีการกำกับตนเองจะปรับปรุงกลวิธีให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ (Wolter 1998: 233)

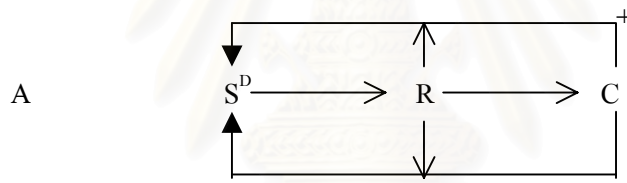
2.5.4 ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory)

การปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) ของ B.F. Skinner เป็นการประยุกต์หลักการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล วิธีนี้ใช้ได้ผลดีในการสร้างและรักษาพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา

แนวคิดพื้นฐานของวิธีนี้อยู่บนรากฐานความเชื่อที่ว่าพฤติกรรมของบุคคลถูกควบคุมโดยเงื่อนไขการเสริมแรงและการลงโทษ หากกำหนดให้พฤติกรรมหนึ่ง ๆ สัมพันธ์กับการได้รับสิ่งที่ผู้กระทำต้องการเป็นเงื่อนไขการเสริมแรง พฤติกรรมนั้น ๆ ก็จะเกิดด้วยความถี่สูงขึ้นในทางกลับกัน หากกำหนดให้พฤติกรรมดังกล่าวสัมพันธ์กับการได้รับสิ่งที่ไม่ต้องการเป็นเงื่อนไขการลงโทษ พฤติกรรมก็จะค่อย ๆ หดหายไป (Skinner, 1953)

การปลูกฝังจริยธรรมตามแนวคิดนี้ ถ้าต้องการปลูกฝังพฤติกรรมใดก็ต้องจัดเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้นได้รับแรงเสริม และถ้าหากต้องการลดพฤติกรรมใดก็ต้องจัดเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้นไม่ได้รับแรงเสริม หรืออาจได้รับการลงโทษด้วยแต่นักทฤษฎีการปรับพฤติกรรมเสนอว่า ควรใช้เงื่อนไขการเสริมแรงมากกว่าเงื่อนไขการลงโทษเพราะการลงโทษอาจทำให้เกิดผลเสีย เช่น การลักลอบ หลีกเลียง หรือต่อต้าน

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2526: 15-21) กล่าวว่าไว้ว่า จริยธรรมในแง่ของพฤติกรรมที่ดิงามที่บุคคลพึงปฏิบัติในสังคมนั้น สามารถพัฒนาขึ้นได้โดยอาศัยหลักการปรับพฤติกรรม ซึ่งการปรับพฤติกรรมในที่นี้หมายถึง การนำเอาหลักการพฤติกรรมมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบในการเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งกระบวนการปรับพฤติกรรมนี้ สามารถใช้เปลี่ยนพฤติกรรมใด ๆ ในสภาพการณ์ใด ๆ ก็ได้ (Kalish 1981) และได้ เสนอหลักการพฤติกรรมในแง่ของกระบวนการเรียนรู้แบบการกระทำ ซึ่งแนวคิดของการเรียนรู้แบบการกระทำนั้น สามารถสรุปได้อย่างสั้น ๆ ว่าการเรียนรู้ของบุคคลเป็นการเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลกรรมในสภาพแวดล้อม โดยผลกรรมที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกจะมีผลในการกำหนดถึงการแสดงพฤติกรรมนั้นของบุคคลในอนาคต (Baldwin and Baldwin, 1981) ดังจะเห็นได้จากแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าที่แยกแยะได้ (S^D)

พฤติกรรม (R) และผลกรรม (C)

A	คือ	สภาพแวดล้อม	C	คือ	ผลกรรมของพฤติกรรม ในกรณี
S^D	คือ	สิ่งเร้าที่แยกแยะได้	C^+	คือ	ผลกรรมที่พึงพอใจ
R	คือ	พฤติกรรม	C^-	คือ	ผลกรรมที่ไม่พึงพอใจ

พฤติกรรมใดก็ตามที่บุคคลแสดงออกแล้วได้รับผลกรรมที่พึงพอใจ บุคคลนั้นจะมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก หรือทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเกิดขึ้น เนื่องจากผลกรรมที่พึงพอใจนั้นได้เปลี่ยนสภาพมาเป็นสิ่งเร้าที่แยกแยะได้ของบุคคลนั้นในอนาคต ผลกรรมชนิดนี้เรียกว่า ตัวเสริมแรงบวก และการให้ตัวเสริมแรงทางบวกเรียกว่าการเสริมแรงทางบวก

1. บุคคลนั้นจะต้องได้รับผลกรรมที่เขาพึงพอใจ
2. ความถี่ของพฤติกรรมจะต้องเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

พฤติกรรมใด ๆ ก็ตามที่บุคคลแสดงออกแล้วได้รับผลกรรมที่ไม่พึงพอใจ บุคคลนั้นจะมีแนวโน้มที่จะระงับหรือยุติการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ในอนาคต ผลกรรมชนิดนี้เรียกว่า การลง

โทษ ดังนั้น คำจำกัดความของการลงโทษอาจกล่าวได้ดังนี้ คือการให้สิ่งที่ไม่พึงพอใจหรือถอดถอนสิ่ง
ที่พึงพอใจของบุคคลหนึ่งภายหลังจากการที่บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมนั้นลดลง

จากแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้แบบการกระทำที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นสามารถนำมา
มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหรือเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตลอดจนใช้ในการลดหรือยุติพฤติกรรมที่
ไม่พึงประสงค์ได้

พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ก็เหมือนกับพฤติกรรมอื่น ๆ โดยทั่วไป ซึ่งสามารถนำเอา
แนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้แบบการกระทำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเหล่านี้
นี้ได้โดยแนวทางปฏิบัติที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น พร้อมทั้งได้เสนอตัวอย่างการพัฒนาจริยธรรมของ
นักเรียน เป็นขั้นตอนง่าย ๆ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายให้ชัดเจน ในกรณีนี้ครูจะต้องเริ่มจากการ
กำหนดลงมาให้แน่นอนเสียก่อนว่าจริยธรรมข้อใดที่ต้องการที่จะให้นักเรียนของตนได้พัฒนา เช่น ครู
ต้องการที่จะพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนให้มีความรับผิดชอบ ครูจะต้องตีความหมายออกมาในรูปของ
พฤติกรรมให้ได้ และเมื่อได้ลักษณะของพฤติกรรมแล้ว จะต้องพิจารณาต่อไปอีกด้วยว่าเป็นพฤติกรรมที่
ชัดเจนแล้วหรือยัง ซึ่งความชัดเจนของพฤติกรรมเป้าหมายสามารถทดสอบได้โดยการให้คนตั้งแต่ 2 คน
ขึ้นไปพิจารณาพฤติกรรมนั้น ๆ ถ้าคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เห็นพฤติกรรมนั้นตรงกันแสดงว่าพฤติกรรม
เป้าหมายนั้นชัดเจนแล้ว

2. ในกรณีที่มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่จะต้องพัฒนามากกว่า 1 พฤติกรรมขึ้นไป
จะต้องพิจารณาว่า พฤติกรรมใดมีความสำคัญหรือจำเป็นมากที่สุดสำหรับสภาพการณ์ในโรงเรียน
หรือในชั้นเรียนนั้น ๆ จากนั้นให้เรียงลำดับความสำคัญหรือความจำเป็นของพฤติกรรมนั้น ๆ แล้วค่อย
ดำเนินการพัฒนาไปที่ละพฤติกรรม แต่ในกรณีที่เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกันก็อาจจะพัฒนาไปที่ละ
หลาย ๆ พฤติกรรมในเวลาเดียวกันได้ เช่น การเข้าชั้นเรียนตรงเวลา การส่งงานตรงเวลา การยกมือตอบ
ในชั้นเรียน และการฟังครูสอนในขณะที่ครูกำลังสอนอยู่ เป็นต้น

3. จะต้องทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ต้องการจะพัฒนาว่าเกิดขึ้น
บ่อย หรือเกิดขึ้นนานแค่ไหนในการเกิดแต่ละครั้งเป็นเวลาอย่างน้อย 1 สัปดาห์เพื่อที่จะได้เป็นข้อมูล
ในการพิจารณาว่าพฤติกรรมดังกล่าวนี้สมควรที่จะมีการพัฒนาหรือไม่ อีกทั้งไว้เป็นข้อมูลในการ
เปรียบเทียบถึงผลของการใช้วิธีการปรับพฤติกรรมอีกด้วย

4. กำหนดตัวเสริมแรงหรือตัวลงโทษโดยการสังเกต สัมภาษณ์ หรือออกแบบ
สอบถามนักเรียน เพื่อจะได้แน่ใจว่าตัวเสริมแรง หรือตัวลงโทษที่จะใช้นั้นจะได้ผลจริง ๆ

5. ในกรณีที่พฤติกรรมที่ต้องการจะพัฒนานั้นยังไม่เกิดขึ้น ครูอาจทำให้เกิด
ขึ้นได้โดยการชี้แนะ พร้อมทั้งให้การเสริมแรงทันทีที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้น

6. ในขณะที่ดำเนินการด้วยวิธีการปรับพฤติกรรมรวมอยู่นั้น จะต้องสังเกต
และบันทึกพฤติกรรมที่ต้องการจะพัฒนาตลอดเวลาเพื่อที่จะดูว่าแนวโน้มของการเกิดพฤติกรรมที่

ต้องการจะพัฒนานั้นอยู่ในลักษณะใด ถ้าแนวโน้มของพฤติกรรมที่ต้องการจะพัฒนานั้นเคลื่อนไปในแนวทางที่ต่ำลงจะได้ทำการยุติ และปรับปรุงวิธีการได้ทันทั่วถึง

7. เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ต้องการจะพัฒนานั้น สม่่าเสมอแล้วให้ครูยึดการเสริมแรงทางบวกออกไป โดยวิธีการให้การเสริมแรงบ้าง ไม่ให้การเสริมแรงบ้าง การทำเช่นนี้จะทำให้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่พัฒนาแล้วนั้น คงอยู่เป็นระยะเวลาอันยาวนาน หรือคงอยู่เป็นการถาวรเลย

8. ในกรณีที่ขณะดำเนินการปรับพฤติกรรมอยู่นั้น ปรากฏว่าพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ต้องการจะพัฒนานั้นไม่ดีขึ้น ให้ยุติการปรับพฤติกรรมนั้นเสีย แล้วค่อยหาวิธีการปรับพฤติกรรมวิธีอื่นแทน ครูไม่สามารถควบคุมแหล่งของตัวเสริมแรงทางบวกในโรงเรียนได้

9. ในการที่จะทำให้วิธีการปรับพฤติกรรมได้ผลนั้น ครูจะต้องนึกถึงกฎอยู่ 2 ข้อคือจะต้องทำให้สม่่าเสมอ และทำให้เป็นระบบ ระเบียบ ซึ่งการทำให้เป็นระบบระเบียบนั้นก็คือการวางแผนล่วงหน้าว่าจะให้การเสริมแรงและการลงโทษอย่างไรและเวลาใด เมื่อกำหนดไปแล้วจะต้องดำเนินการให้สม่่าเสมอนั้นก็คือจะต้องให้การเสริมแรงทางบวก และการลงโทษตามเงื่อนไข มิใช่ตามอารมณ์

สม โภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2526: 88 – 94) ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์แนวทางในการปรับพฤติกรรมไว้หลายวิธีด้วยกัน ดังรายละเอียดที่นำมาเสนอไว้ในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 เทคนิคที่ควรใช้ในการเพิ่มพฤติกรรม

เทคนิค	แนวคิด	ตัวอย่างพฤติกรรม
1. การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement)	การให้ผลกรรมของ พฤติกรรมที่ทำให้อินทรีย์เกิด	พฤติกรรมใด ๆ ที่ต้องการจะ พัฒนา เช่น พฤติกรรมที่พึงประสงค์
1.1 อาหารหรือสิ่งที่เสพได้	ความพึงพอใจ อันเป็นผลทำให้	ในการเรียน (การทำการบ้าน การ
1.2 แรงเสริมทางสังคม	ความถี่ของการเกิดพฤติกรรม	ยกมือ ถามตอบคำถาม การอ่าน
1.3 หลักการฟรีแม็ค	นั้นเพิ่มมากขึ้น	หนังสือ ฯลฯ) พฤติกรรมการพูด
1.4 เบี้ยอรรถกร		ความจริง หรือพฤติกรรมที่พึง
1.5 การให้ข้อมูลป้อนกลับ		ปรารถนาต่าง ๆ ในสังคม เป็นต้น
2. การทำสัญญาเงื่อนไข (Contingency Contracts)	คือการทำสัญญาระหว่างผู้ที่ต้อง การจะปรับพฤติกรรม (พ่อ แม่ ครู) กับผู้ที่ถูกปรับพฤติกรรมเป้า หมาย ตัวเสริมแรง และการลง โทษอย่างชัดเจน	พฤติกรรมใด ๆ ก็ได้มีผู้ที่ต้องการ จะปรับพฤติกรรม อยากให้ผู้ถูกปรับ พฤติกรรมกระทำ อย่างเช่น พฤติกรรม การช่วยงานบ้าน พฤติกรรมการเข้า ชั้นเรียนทุกวัน เป็นต้น

ตารางที่ 1 เทคนิคที่ควรใช้ในการเพิ่มพฤติกรรม (ต่อ)

เทคนิค	แนวคิด	ตัวอย่างพฤติกรรม
3. การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement)	การทำความเข้าใจของพฤติกรรม เพิ่มขึ้นอันเป็นผลเนื่องมาจาก พฤติกรรมที่อินทรีย์แสดงออกนั้น สามารถที่จะถอดถอนสิ่งเร้าที่ตนไม่ พึงพอใจออกได้	พฤติกรรมการเคารพกฎหมาย ของสังคม พฤติกรรมพูดติดอ่าง พฤติกรรม การดูแลตัวเอง เป็นต้น
4. การควบคุมสิ่งเร้า (Stimulus Control)	คือการให้สิ่งเร้าที่แยกแยะได้ เพื่อที่อินทรีย์จะได้แสดง พฤติกรรมอันจะนำไปสู่การได้รับ แรงเสริม	พฤติกรรมการกลับบ้านตรง เวลา พฤติกรรมการตื่นนอนเช้า พฤติกรรม การทำการบ้าน เป็นต้น
5. การวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม (Group Contingency)	คือการใช้การวางเงื่อนไข การเสริมแรงต่อพฤติกรรมของเด็ก คนใดคนหนึ่งหรือของเด็กทั้งกลุ่ม โดยที่เด็กทั้งกลุ่มจะได้รับการ เสริมแรง อันเป็นผลเนื่องมาจาก การที่เด็กคนใดคนหนึ่งหรือทั้ง กลุ่มนั้นแสดงพฤติกรรมที่พึง ประสงค์	ใช้ได้กับทุกพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ในสภาพชั้นเรียน
6. การชี้แนะ(Prompting)	เป็นสิ่งเร้าที่ให้แก่อินทรีย์เพื่อ แน่ใจได้ว่าอินทรีย์จะแสดงพฤติ กรรมที่กำหนดไว้ ซึ่งผลจากการ แสดงพฤติกรรมนั้นของอินทรีย์ จะได้รับการเสริมแรงทางบวก	พฤติกรรมการดูแลตัวเอง พฤติกรรมที่ต้องใช้ในการพัฒนา ทักษะต่าง ๆ พฤติกรรมการเข้าห้อง น้ำ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการ เรียน เป็นต้น

3. แนวคิดการปรับพฤติกรรมปัญญา (Cognitive Behavior Modification)

การปรับพฤติกรรมที่พัฒนาจากพื้นฐานทฤษฎีการเรียนรู้ นั้น แม้จะได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพอย่างมากในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล แต่เป็นวิธีการที่ค่อนข้างจะเฉาะเจาะจงและไม่ยืดหยุ่น เนื่องจากเป็นวิธีการที่เน้นที่พฤติกรรมที่แสดงออกที่สามารถสังเกตเห็นได้ชัดได้เท่านั้น จึงทำให้ไม่สนใจต่อตัวแปรภายใน ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการแสดงออกของบุคคล ดังที่ Mahoney (1974) ได้กล่าวว่า การสนองตอบของบุคคลนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง แต่ทว่าขึ้นอยู่กับ สภาพแวดล้อมที่รับรู้ แล้วจึงได้กล่าวต่อไปด้วยว่าตัวแปรทาง

ปัญหาหรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นตัวแปรที่อยู่ตรงกลางระหว่างสิ่งเร้าและการสนองตอบนั้นมีผลต่อการสนองตอบของคนเราเป็นอย่างมาก นั่นคือสิ่งเร้าเดียวกันอาจจะก่อให้เกิดการสนองตอบที่ต่างกันในขณะที่เดียวกันสิ่งเร้าที่ต่างกันอาจก่อให้เกิดการสนองตอบที่เหมือน ๆ กัน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขในสภาพแวดล้อมนั้น นอกจากนี้ลักษณะของพฤติกรรมที่ถูกกระตุ้นทางสรีระก็อาจจะเกิดขึ้นโดยที่เราไม่สามารถสังเกตเห็นสิ่งเร้านั้นได้

ได้มีนักจิตวิทยา และนักปรับพฤติกรรมจำนวนมากที่มีความคิดในลักษณะเดียวกับความคิดของ Mahoney โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักปรับพฤติกรรมบางคนพบว่ามีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหลายพฤติกรรมด้วยกันที่ไม่สามารถแก้ไขได้โดยการใช้หลักการปรับพฤติกรรมที่พัฒนาจากแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ อีกทั้งเทคนิคการปรับพฤติกรรมที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด ได้แก่ การลดความรู้สึกลึกซึ้งอย่างเป็นระบบนี้ ก็ยังต้องอาศัยกระบวนการภายในของบุคคลซึ่งได้แก่การจินตนาการ ดังนั้นจึงได้มีการเคลื่อนไหวพัฒนาแนวทางในการปรับพฤติกรรมขึ้นมาใหม่ โดยอาศัยแนวคิดที่ว่าตัวแปรภายในบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก การปรับพฤติกรรมโดยอาศัยแนวคิดดังกล่าวจึงเรียกว่า **การปรับพฤติกรรมทางปัญญา (Cognitive Behavior Modification หรือ CBM)**หรือบางคนเรียกว่า **การบำบัดพฤติกรรมทางปัญญา (Cognitive Behavior Therapy หรือ CBT)**

3.1 ประวัติและความเป็นมาของการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

การปรับพฤติกรรมทางปัญญานั้น แยกออกมาจากการปรับพฤติกรรมที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ โดยสิ่งที่ต่างกันนั้นอยู่ที่ การปรับพฤติกรรมทางปัญญาจะเน้นที่การเปลี่ยนแปลงทางปัญญา เพื่อที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ในขณะที่การปรับพฤติกรรมนั้นจะเน้นที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยตรง แนวความคิดดังกล่าวได้เกิดขึ้นมาในช่วงทศวรรษที่ 1960 และเด่นชัดในช่วงปลายทศวรรษที่ 1960 จนถึงต้นทศวรรษที่ 1970 (Kazdin, 1978) ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นน่าจะมาจาก 3 ปัจจัยดังต่อไปนี้ (Meyers & Craighead, 1984)

1. **ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาทางปัญญา (Cognitive Psychology)** ซึ่งงานทางด้านจิตวิทยาทางปัญญาที่มีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของกระบวนการปรับพฤติกรรมมีอยู่ด้วยกัน 3 ชิ้น คือ

- 1.1 การเสนอตัวแบบ (Modeling)
- 1.2 การฝึกการสอนตนเอง (Self – Instruction Training)
- 1.3 เทคนิคการแก้ปัญหา (Problem – Solving)

2. **ปัจจัยการควบคุมตนเอง (Self – Control)** ความจริงแล้วการควบคุมตนเองนั้นอยู่ในขอบเขตของการปรับพฤติกรรมมาแต่ต้น Skinner (1953) ก็ได้ชี้ให้เห็นว่าเราใช้วิธีการควบคุมตนเองเช่นเดียวกับวิธีการควบคุมผู้อื่น

ต่อมาในช่วงปลายทศวรรษที่ 1960 ได้มีการนำเอากระบวนการทางปัญญามาใช้อธิบายกระบวนการควบคุมตนเองซึ่ง Homme (1965) บอกว่าเป็นการกระทำของจิตซึ่งมีกระบวนการ

การเช่นเดียวกับกระบวนการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ เพียงแต่เป็นกระบวนการภายในเท่านั้นเอง จากความคิดเช่นนี้เองทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการศึกษาทางด้านการควบคุมตนเอง จากกระบวนการภายนอกมาสู่กระบวนการควบคุมความคิดภายในแทน

3. ปัจจัยทางการบำบัดทางปัญญา (Cognitive Therapy) ได้มีนักจิตวิทยาและจิตแพทย์หลายคนได้พัฒนาเทคนิคทางการบำบัดทางปัญญาขึ้นมาหลายเทคนิคด้วยกัน แต่กระนั้นก็ตามเทคนิคเหล่านี้มีข้อสรุปเหมือนกันอยู่ประการหนึ่งคือ กระบวนการปรับตัวทางปัญญาที่ไม่เหมาะสมนั้น ก่อให้เกิดความผิดปกติทางจิต ซึ่งวิธีการเปลี่ยนแปลงที่ดีที่สุดคือการปรับกระบวนการทางปัญญาเหล่านั้น

จากปัจจัยทั้ง 3 ดังกล่าวนั้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวทางในการบำบัดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและมีการพัฒนาเทคนิคใหม่ ๆ ขึ้นมาเพื่อใช้ในการบำบัดพฤติกรรมมากมาย อีกทั้งยังได้มีการวิจัยเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยการใช้การปรับพฤติกรรมและการปรับพฤติกรรมทางปัญญ่อีกด้วย ซึ่ง Ledwidge (1978: 353 – 375) ได้ศึกษางานวิจัย 13 ชิ้น ที่เปรียบเทียบประสิทธิภาพของการใช้การปรับพฤติกรรมกับการปรับพฤติกรรมทางปัญญา พบว่าประสิทธิภาพของทั้งสองวิธีนั้นไม่แตกต่างกัน แต่ Miller & Berman (1983: 39-53) ได้ทำการวิเคราะห์แบบวิจัยอภิธาน (Meta-Analysis) ถึงประสิทธิภาพของการปรับพฤติกรรมและการปรับพฤติกรรมทางปัญญากลับพบว่า การปรับพฤติกรรมทางปัญญาให้ผลดีกว่าการปรับพฤติกรรมแบบเดิม

3.2 ความเชื่อเบื้องต้นของแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

การปรับพฤติกรรมทางปัญญานี้ Kazdin (1978) ได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นกระบวนการเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอกโดยการเปลี่ยนความคิด การตีความ การตั้งข้อสันนิษฐาน หรือกลวิธีในการสนองตอบหรืออีกนัยหนึ่งคือ การเปลี่ยนตัวแปรทางปัญญาเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมนั่นเอง โดยที่นักปรับพฤติกรรมทางปัญญาความเชื่อดังต่อไปนี้

ความเชื่อข้อที่ 1 การทำงานของกระบวนการทางปัญญามีผลต่อพฤติกรรม เป็นการย้ายความคิดของรูปแบบการใช้สื่อกลางเป็นประโยชน์ในการบำบัด หรือ อธิบายพฤติกรรม ถึงแม้ว่านักทฤษฎีพฤติกรรมปัญญานิยมรุ่นแรก ๆ จะมีปัญหาเรื่องการแสดงให้เห็น ถึงข้อมูลเชิงประจักษ์ที่จะพิสูจน์ความเชื่อนี้ แต่ปัจจุบันมีความพยายามที่จะดำเนินการพิสูจน์และสนับสนุนแนวคิดนี้เช่น งานในคลินิกก็นิยมใช้แนวคิดนี้ในการบำบัดมากขึ้นและ โดยส่วนใหญ่ได้รับผลดี ซึ่งแสดงถึงผลของกระบวนการทางปัญญาที่มีต่อพฤติกรรมได้มากขึ้นเรื่อย ๆ

ความเชื่อข้อที่ 2 การทำงานของกระบวนการทางปัญญาสามารถปรับเปลี่ยนได้ นั่นคือเราสามารถประเมินกระบวนการทางปัญญาได้ แม้ว่าจะต้องศึกษาหาวิธีที่จะให้มีความเที่ยงและความตรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ต่อไปก็ตาม การประเมินกระบวนการทางปัญญาก็เพื่อเลือกบางส่วนที่เหมาะสมและเข้าไปจัดกระทำ เพื่อประโยชน์ในการเปลี่ยนพฤติกรรม โดยกระบวนการหนึ่ง ๆ ในกระบวนการทางปัญญานั้นเป็นอิสระโดยตัวเอง ไม่จำเป็นต้องติดตามมาจากกระบวนการอื่น ๆ

ความเชื่อข้อที่ 3 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสามารถกระทำได้ โดยการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา โดยพยายามจัดการกับกระบวนการทางปัญญา เพื่อช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและประเมินการเปลี่ยนพฤติกรรมควบคู่ไปด้วย

ดังนั้นจุดมุ่งหมายของนักปรับพฤติกรรมทางปัญญาก็จะมุ่งที่การเปลี่ยนแปลงทางปัญญา เพื่อที่ว่าพฤติกรรมภายนอกจะเกิดการเปลี่ยนแปลง (Mahoney, 1974)

3.3 ความหมายของกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process)

Dryden และ Golden (1987: 1) สรุปไว้ว่ากระบวนการทางปัญญามีความสำคัญมากเพราะมันทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างสิ่งเร้ากับอารมณ์และพฤติกรรม โดยเป็นคำที่หมายถึง ความคิด (Idea) ความหมาย (Meanings) จินตภาพ (Images) ความเชื่อ (Beliefs) ความคาดหวัง (Expectations) การระบุเหตุ (Attributions) เป็นต้น

Meichenbaum (1989: 346-350) ได้อธิบายกระบวนการทางปัญญาโดยได้แบ่งออก 3 กลุ่มคือ

1. กระบวนการทางปัญญา ในความหมายของ “สิ่งที่เกิดขึ้นในการรู้คิด” (Cognitive events) ซึ่งมีลักษณะเป็นการคิดและมีภาพในใจโดยรู้สึกตัวของบุคคลและสามารถดึงออกมาใช้เมื่อต้องการ

2. กระบวนการทางปัญญาในลักษณะกระบวนการของการรู้คิด (Cognitive process) เป็นกระบวนการที่เราจัดการกับข้อมูลจำนวนมากที่เข้ามาสู่บุคคลจึงเกิดการเลือกจะทำให้ความสนใจในเรื่องใดบ้าง ในเวลาใด และเลือกวิธีการประเมินข้อมูล ทำความเข้าใจในข้อมูลที่น่าสนใจและอื่น ๆ โดยกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นอย่างเป็นอัตโนมัติ

3. กระบวนการทางปัญญา ในลักษณะโครงสร้าง (cognitive structures) ซึ่งโครงสร้างของการคิดประกอบด้วย บุคลิกลักษณะนิสัยส่วนตัวของแต่ละบุคคล การตระหนักในสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ความต้องการที่ซ่อนแฝงอยู่ ความเชื่อ การให้ความหมายต่อสิ่งต่าง ๆ คำสัญญา และเป้าหมายส่วนบุคคล ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการประมวลผลข้อมูล (information processing) และการจัดการกับพฤติกรรมของตนเอง และมีอิทธิพลต่อกระบวนการประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ อีกด้วย โดยจะเน้นตัวกรอง และเลือกข้อมูลต่าง ๆ ที่จะเข้าไปในกระบวนการจัดการกระทำกับข้อมูล

3.4 ลักษณะกระบวนการทางปัญญาที่เป็นปัญหา

Hawton (1990: 4) ได้รวบรวมไว้ว่ากระบวนการทางปัญญาที่เป็นปัญหามี 2 ลักษณะ คือ

1) ปัญหาที่บุคคลควบคุมกระบวนการทางปัญญาของตนเองได้น้อยเกินไป (under control) คือ เมื่อมีสิ่งเร้ามากระทบจะโต้ตอบกลับไปอย่างทันทีทันใด ไม่สามารถที่จะรอหรือประวิงเวลาการตอบโต้ เพื่อให้พฤติกรรมของตนเองได้รับผลกระทบระยะยาวได้ เช่น พฤติกรรมที่มี

ปัญหา ปัญหาเด็กหุนหันพลันแล่น ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว ปัญหาความวิตกกังวลต่อสภาพการณ์ (State anxiety) เป็นต้น

2) ปัญหาที่เกิดจากบุคคลควบคุมกระบวนการทางปัญญามากเกินไป (over control) จนเกิดพฤติกรรมปัญหาขึ้นเพราะเมื่อมีสิ่งเร้ามากระทบก็จะคิดในทางลบต่อตนเอง เช่น การตำหนิตนเอง คิดไม่มีเหตุผล ฯลฯ จนไม่สามารถจะตัดสินใจแสดงพฤติกรรมใด พฤติกรรมหนึ่งออกมาได้ ในลักษณะที่เหมาะสม หรือแสดงพฤติกรรมปัญหาออกมา

การพยายามทำความเข้าใจถึงปัญหาของกระบวนการทางปัญญาทั้ง 2 ลักษณะนี้ จะมีประโยชน์มากในแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพราะจะเป็นแนวทางที่ช่วยให้มีการปรับเปลี่ยน และฝึกทักษะของกระบวนการทางปัญญาได้ถูกต้องเหมาะสม

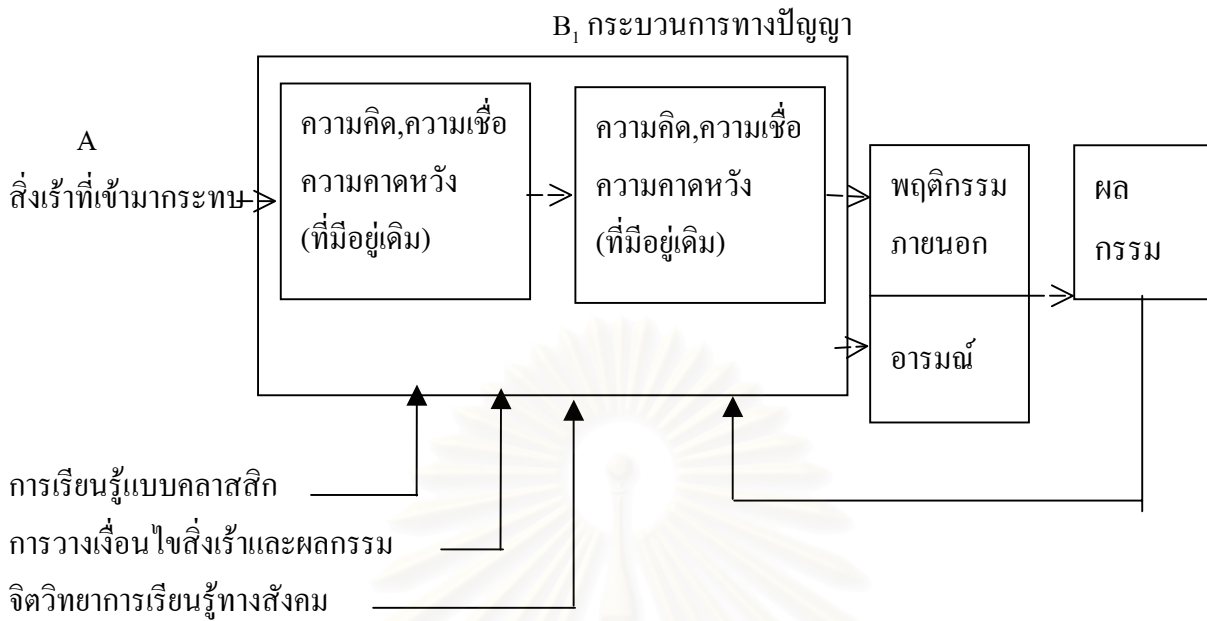
3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า กระบวนการทางปัญญา พฤติกรรมอารมณ์

และ
ผลกรรม

แม้จักปรับพฤติกรรมปัญญา จะมีความเห็นตรงกันว่า การรับสิ่งเร้าเข้าไปจัดกระทำในกระบวนการทางปัญญา ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมและอารมณ์ต่อสิ่งเร้า นั้น ๆ แต่สิ่งที่นักปรับพฤติกรรมปัญญา ยังพิจารณาต่างกันก็คือ ลักษณะความสัมพันธ์ของกระบวนการทางปัญญา และพฤติกรรมอารมณ์ โดยแบ่งการพิจารณาความสัมพันธ์ดังกล่าวได้เป็น 2 กลุ่มคือ

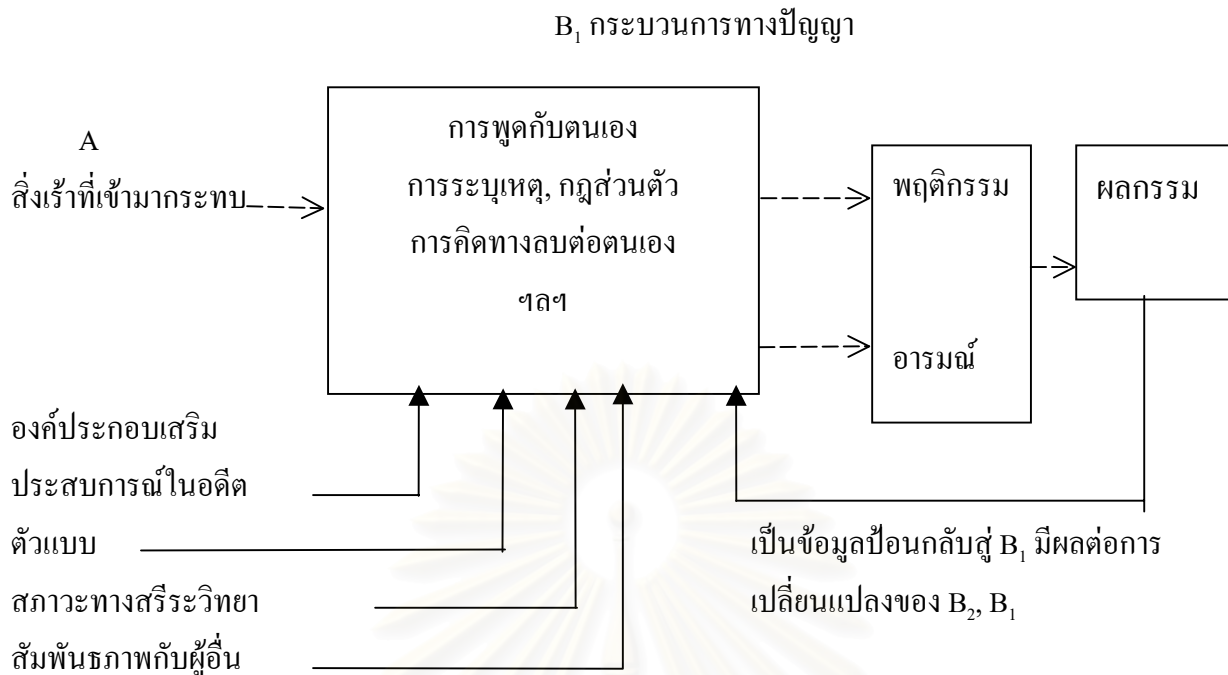
1) ความสัมพันธ์ในลักษณะ homogeneity นั่นคือ เชื่อว่า พฤติกรรมภายในหรือกระบวนการทางปัญญาและพฤติกรรมภายนอก มีลักษณะของการเกิดการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงในลักษณะเดียวกัน ดังนั้นจึงทำให้พฤติกรรมภายในเปลี่ยนแปลงมาเป็นภายนอกได้ จากแนวคิดนี้ถ้าจะเปลี่ยน หรือ ปรับพฤติกรรมภายใน ก็สามารถใช้ ทฤษฎีการเรียนรู้ทั้งแบบคลาสสิก (classical learning theory) ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (operant conditioning theory) หรือ ทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ทางสังคม (social learning theory) ได้เช่นเดียวกับที่ใช้เปลี่ยนพฤติกรรมภายนอก ตัวอย่างนักพฤติกรรมปัญญานิยมที่อธิบายความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ได้แก่ Cautela (1977: 1-6) ซึ่งเสนอวิธีการวางเงื่อนไขภายใน (covert conditioning) เป็นต้น ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ แสดงได้ดังแผนภูมิที่ 4 ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 4 ความสัมพันธ์แบบ Homogeneity (พัฒนาจาก Cautela 1977: 6)

2) ความสัมพันธ์ในลักษณะ interaction หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างพฤติกรรมภายใน หรือ กระบวนการทางปัญญา กับพฤติกรรมภายนอก นั่นคือบุคคลแสดงพฤติกรรมภายนอกด้วยการชี้แนะ (prompting) จากกระบวนการทางปัญญา และในขณะเดียวกันพฤติกรรมภายนอกก็มีอิทธิพลต่อกระบวนการทางปัญญาด้วยโดยความเชื่อนี้รวมเอาภาวะทางจิตใจ (psychological events) ไว้กับกระบวนการทางปัญญา และรวมภาวะทางสรีระวิทยา (physiological) ไว้กับพฤติกรรมภายนอก จากแนวคิดนี้ถ้าต้องการจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในหรือกระบวนการทางปัญญา ก็สามารถใช้วิธีการใด ๆ ก็ได้แล้วแต่ผู้บำบัด เช่น การระบุสาเหตุ (attribution) การพูดสอนตนเอง (self-instruction) เป็นต้น ดังนั้นตามแนวคิดนี้วิธีในการเปลี่ยนพฤติกรรมภายในจึงเปิดกว้างมากจะนำทฤษฎีการเรียนรู้มาใช้ หรือนำทฤษฎีแนวคิดใด ๆ มาใช้ก็ได้ เพราะถ้าสามารถทำให้กระบวนการทางปัญญาเปลี่ยนแล้ว ก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมภายนอกในที่สุด นักพฤติกรรมปัญญานิยม ที่ใช้ความสัมพันธ์ลักษณะนี้ มี Meichenbaum, Ellis, Beck, Neimeyer เป็นต้น ความสัมพันธ์ของกระบวนการทางปัญญาและพฤติกรรม อารมณ์แบบนี้แสดงได้ดังแผนภูมิที่ 5 ดังนี้คือ

แผนภูมิที่ 5 ความสัมพันธ์ในลักษณะ Interaction พัฒนาจาก Kalish (1981: 319)

3.6 วิธีการให้การช่วยปรับพฤติกรรมตามแนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยม

การปรับพฤติกรรมตามแนวคิด พฤติกรรมปัญญานิยม มีลักษณะเด่น 4 ประการ ดังที่ Kirk (1990: 14) ได้เสนอไว้ คือ

1. เป็นวิธีการช่วยปรับพฤติกรรมที่ผู้มีปัญหาจะต้องช่วยตนเอง (self help technique) ให้มากที่สุดทั้งในด้านการเก็บข้อมูล การฝึกทักษะ การทำแบบฝึกหัด (homework assignments) และการประเมินตนเอง
2. เป็นการแก้ปัญหาทั้งปัญหาที่กำลังเผชิญในปัจจุบันนี้ และยังสามารถใช้วิธีการนี้แก้ปัญหาในอนาคตที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้
3. ให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอก
4. เป็นวิธีที่จะต้องมีการอภิปราย-วิเคราะห์ร่วมกันระหว่างผู้ให้การช่วยเหลือ และผู้มีปัญหาเป็นระยะ ๆ

จากลักษณะเด่นทั้ง 4 ประการของการปรับพฤติกรรมตามแนวคิด พฤติกรรมปัญญานิยมนี้ จึงมีองค์ประกอบในการให้การช่วยเหลือ 3 องค์ประกอบ คือ (Dryden and Golden, 1987: 368-373)

3.6.1. ผู้ให้การช่วยเหลือ

บทบาทของผู้ให้การช่วยเหลือ จะเป็นผู้เอื้อให้ผู้มีปัญหาเข้าใจปัญหาของตนเอง และเอื้อให้การช่วยเหลือดำเนินไปตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 บทบาททั่ว ๆ ไป ผู้ให้การช่วยเหลือต้องสร้างสัมพันธภาพกับผู้มีปัญหา ซึ่งก็ต้องปรับให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนั้นก็ต้องให้ความรู้โดยทั่วไปเกี่ยวกับ แนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยม เพื่อช่วยให้ผู้ปัญหานำไปวิเคราะห์การเกิดปัญหาของตนเองได้และ จะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ให้การเสริมแรง และสร้างแรงจูงใจให้กับผู้มีปัญหา

1.2 บทบาทในการประเมิน เป็นบทบาทที่สำคัญมากบทบาทหนึ่งเพราะการ ประเมิน เป็นกระบวนการสำคัญในการให้การช่วยเหลือทุก ๆ ชั้น โดยในขั้นเริ่มต้นประเมินเพื่อให้เข้าใจถึงปัญหา ขั้นต่อมาประเมินเพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อดำเนินการต่อไป โดยการประเมินจะเป็นการ ประเมินเปรียบเทียบที่ครอบคลุมทั้งสถานะการณ์ก่อนเกิดปัญหา กระบวนการทางปัญญาพฤติกรรม สภาวะทางสรีระวิทยา และอารมณ์ และสิ่งที่ทำให้พฤติกรรมคงอยู่ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยการ สัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้มีปัญหา ให้ผู้ปัญหาสังเกตตนเอง หรือ ตอบแบบสอบถาม หรือแบบวัดต่าง ๆ หรือสัมภาษณ์ผู้ที่มีความสำคัญต่อผู้มีปัญหา

1.3 บทบาทในการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา ในบทบาทนี้ Dryden และ Golden (1987: 359-365) เสนอไว้หลายแบบ ตามการพิจารณากระบวนการทางปัญญาของ นักพฤติกรรม-ปัญญานิยมแต่ละบุคคล เช่น ให้ผู้ที่มีปัญหาประเมินความคิดและการรับรู้ของตนใหม่ โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์ตนเอง ปรับคำพูดของตนเองใหม่ เพื่อแทนคำพูดเก่าที่ทำให้เกิดพฤติกรรม และอารมณ์ที่เป็นปัญหา ฝึกซ้อมหลาย ๆ ครั้งในการคิดแบบใหม่ จัดกรอบความคิดใหม่ให้เหมาะสม ได้แย้งกัน ในลักษณะของความคิด เพื่อส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือสอนทักษะในการแก้ปัญหา ให้นำไปใช้ในอนาคตที่จะต้องเผชิญกับปัญหา ที่คล้ายคลึงกับปัญหาเดิมหรือปัญหาใหม่ เป็นต้น

3.6.2 การตั้งเป้าหมาย

ผู้ช่วยเหลือและผู้ปัญหาก็จะต้องตั้งเป้าหมายสำหรับแต่ละปัญหาร่วมกัน ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดถึงวิธีการปฏิบัติต่อไป ในบางกรณีอาจตั้งเป้าหมายย่อย ๆ ไว้ด้วย เพื่อให้เห็นทาง ปฏิบัติชัดเจนขึ้น การตั้งเป้าหมายนี้ตั้งขึ้นโดยการพิจารณาจากแนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยม แล้วมา วิเคราะห์ร่วมกับปัญหาที่ต้องการจะแก้ไข

การตั้งเป้าหมายเป็นองค์ประกอบสำคัญในการให้การช่วยเหลือ เพราะจะ ช่วยให้ผู้ปัญหามองเห็นว่าจะต้องทำอะไรร่วมกับผู้ช่วยเหลือจึงจะได้ผล และถ้าไม่ให้ความร่วมมือจะเป็นผลอย่างไร และเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดระดับความเป็นไปได้ของการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นซึ่งจะทำให้คาดหวังได้ว่า ผลของการแก้ปัญหาจะเป็นอย่างไร เพราะสามารถมองเห็น โครงสร้างของวิธีการช่วยเหลือได้ชัดเจน การตั้งเป้าหมายที่ดีจะช่วยมองเห็นทางในการประเมินผลและช่วยเตรียมให้ผู้มี ปัญหาสามารถเผชิญกับสภาพการณ์จริง หรือสถานการณ์ที่มีปัญหาก่อนการยุติการช่วยเหลือ

3.6.3 งานที่จะต้องทำ

องค์ประกอบด้านงานนี้ จะช่วยให้ผู้ปัญหาเข้าใจกระบวนการเกิดปัญหา ของเขาและมีเป้าหมายในการแก้ปัญหาเหล่านั้น งานหรือกิจกรรมที่สำคัญ คือ

3.1 การซักซ้อม (Rehearsal) เป็นการซักซ้อมเพื่อเตรียมให้ผู้มีปัญหาเกิดทักษะในการเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาโดยผ่านกระบวนการฝึกหัด และฝึกแสดงพฤติกรรม เพื่อที่จะให้โอกาสผู้มีปัญหาได้ลองเทคนิคต่าง ๆ ในสถานการณ์ที่ปลอดภัยก่อน เมื่อเกิดทักษะแล้วจึงเข้าไปฝึกในสถานการณ์จริงต่อไป ในระยะนี้ควรให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อจะได้เกิดการพัฒนาทักษะมากขึ้น

3.2 แบบฝึกหัด (Homework) ในทุก ๆ วิธีของการช่วยเหลือแบบพฤติกรรม-ปัญญานิยมให้ความสำคัญ และเน้นการทำแบบฝึกหัดที่บ้านว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิธีการปรับเปลี่ยน โดยลักษณะเนื้อหาทั่ว ๆ ไป จะช่วยให้ผู้มีปัญหาได้สังเกตความคิดที่มีผลต่อพฤติกรรมและอารมณ์ที่เป็นปัญหาของตนเอง เพื่อจะช่วยพัฒนาทักษะในการประเมินตนเอง และพัฒนาความคิดที่เหมาะสม แทนที่ความคิดเดิมที่เป็นต้น โศขของพฤติกรรมปัญหา เช่น ฝึกความคิดว่าตนเองมีศักยภาพ แทนที่จะยอมแพ้ต่อตนเอง (self-defeated) นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้มีปัญหาสังเกตพฤติกรรมตนเองที่แสดงเมื่ออยู่ในภาวะวิตกกังวล กลัว ในภาวะที่ต้องเผชิญกับสิ่งเร้าที่ต้องการ หลีกหนี เงินอายุ เป็นต้น

แบบฝึกหัดอาจทำให้ผู้ปัญหาารู้สึกต่อต้าน ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นปัญหาบางอย่างในสัมพันธภาพระหว่างผู้ช่วยเหลือและผู้มีปัญหา เช่น การวิเคราะห์ปัญหาผิดไป หรือใช้เทคนิคที่ไม่เหมาะสมกับปัญหา ดังนั้นหลังจากประเมินปัญหาที่ก่อให้เกิดความยุ่งยากระหว่างผู้ช่วยเหลือกับผู้ปัญหาแล้ว ควรย้ำความสำคัญของการบ้านอีกครั้งหนึ่ง หรือชี้ถึงประโยชน์ของแบบฝึกหัดที่เคยทำมาแล้วต่อผลของการแก้ปัญหา

3.3 การเตือนตนเอง (self-monitoring) การเตือนตนเองเป็นวิธีที่ใช้ในการหาข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้มีปัญหา โดยการให้สังเกตตนเอง และบันทึกว่ามีพฤติกรรม ความคิด อารมณ์ และเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น โดยให้บันทึกถึงความถี่และความรุนแรงของการเกิด ผลของการบันทึกจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณาการช่วยเหลือ และควรบอกให้ผู้มีปัญหาเห็นความสำคัญนี้เพื่อจะได้ตระหนักถึงความถูกต้องของข้อมูลอย่างเต็มที่

โดยในการเตือนตนเองนี้ เครื่องมือและลักษณะการวัดไม่ควรยุ่งยากเกินไป จากผลของการเตือนตนเองเป็นสิ่งสำคัญมากจน Kirk (1990: 47) กล่าวว่า เป็นหัวใจสำคัญที่สุดของการช่วยเหลือตามแนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยม

3.7 เทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

3.7.1 แนวคิดพื้นฐาน

เทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญานั้นมีอยู่ด้วยกันหลายเทคนิค และพัฒนามาจากกลุ่มนักจิตวิทยาที่มีพื้นฐานความรู้ดั้งเดิมทางจิตวิทยาที่แตกต่างกัน 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มที่มาจากพื้นฐานความรู้ทางจิตวิเคราะห์ ซึ่งผู้ที่มีชื่อเสียงในกลุ่มนี้คือ Ellis และ Beck กลุ่มต่อมาคือ กลุ่มที่มาจากพื้นฐานความรู้ทางจิตวิทยาทางปัญญา ซึ่งผู้ที่มีชื่อเสียงในกลุ่มนี้คือ Mahoney ส่วนกลุ่มสุดท้ายคือ กลุ่มที่มาจากพื้นฐานความรู้ทางการเรียนรู้ ซึ่งผู้ที่มีชื่อเสียงในกลุ่มนี้คือ Bandura และ Meichenbaum จึงทำให้แต่ละเทคนิคนั้นมีแนวคิดและวิธีการดำเนินการที่ค่อนข้างจะแตกต่างกัน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้

เดิมของแต่ละคน ฟังเมื่อนักจิตวิทยาเหล่านั้นจะมีพื้นฐานความรู้เดิมที่แตกต่างกัน แต่มีสิ่งหนึ่งที่เห็นตรงกันคือ ตัวแปรทางปัญญานั้นย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นถ้าสามารถเปลี่ยนแปลงตัวแปรทางปัญญาได้พฤติกรรมของบุคคลนั้นย่อมเปลี่ยนแปลงตาม

3.7.2 การดำเนินการ

ในการปรับพฤติกรรมทางปัญญานั้น ย่อมมีวิธีการดำเนินการที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับแต่ละเทคนิคนั้น Mahoney & Arnkoff (1978 cited in Dryden and Golden, 1987: 373-380) ได้แบ่งกลุ่มของเทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญาออกเป็น 3 ลักษณะด้วยกันคือ

1. กลุ่มที่เน้นที่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Restructuring หรือ CR) เป็นกลุ่มที่มีความเชื่อว่า อารมณ์ที่ผิดปกติเป็นผลมาจากความคิดที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นวิธีดำเนินการก็คือทำให้เกิดความคิดที่เหมาะสม
2. กลุ่มที่เน้นทักษะในการเผชิญกับปัญหา (Coping – Skill Therapies หรือ CS) เป็นกลุ่มที่เน้นการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้กับผู้รับการบำบัด เพื่อที่ว่าผู้รับการบำบัดจะสามารถเผชิญกับสภาพที่เครียดหรือวิตกกังวลได้เป็นอย่างดี
3. กลุ่มที่เน้นการบำบัดโดยการแก้ปัญหา (Problem – Solving Therapies หรือ PS) เป็นกลุ่มที่รวมเอาแนวคิดของกลุ่ม CR และกลุ่ม CS เข้ามาด้วยกัน โดยการพัฒนาทวิวิธีต่าง ๆ ที่จะใช้เพื่อจัดการกับปัญหาต่าง ๆ และรวมทั้งความเครียดและความวิตกกังวล ซึ่งกิจกรรมของ PS นั้นจะต้องดำเนินการร่วมมือกันระหว่างผู้รับการบำบัดกับผู้บำบัดเป็นอย่างดี ในการวางแผนการทำการบำบัด

ตารางที่ 2 แสดงถึงรายการของเทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้

ปี ค.ศ.	เทคนิค	นักจิตวิทยา	ตัวแปรทางปัญญา
1962	การบำบัดแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ (Rational-Emotive Therapy หรือ RET)	Ellis	CR
1963	การบำบัดทางปัญญา (Cognitive Therapy)	Beck	CR
1971	การฝึกสอนตนเอง (Self-Instructional Training)	Meichenbaum	CR
1971	การฝึกการจัดการความวิตกกังวล (Anxiety-Management Training)	Suinn & Richardson	CS
1971	การบำบัดแบบการแก้ปัญหา (Problem-Solving Therapy)	D'Zurilla & Goldfried	PS
1973	การฝึกการป้องกันความเครียด (Stress Inoculation Training)	Meichenbaum	CS
1974	การเปลี่ยนโครงสร้างการพิจารณาเหตุผลอย่างเป็นระบบ (Systematic Rational Restructuring)	Goldfried	CS
1974	วิทยาศาสตร์ส่วนบุคคล (Personal Science)	Mahoney	PS
1975	การบำบัดแบบพิจารณาเหตุผลและพฤติกรรม (Rational Behavior Therapy)	Mahoney	CR
1977	การบำบัดแบบการควบคุมตนเอง (Self-Control Therapy)	Rehm	PS
1983	จิตบำบัดแบบโครงสร้าง (Structural Psychotherapy)	Guidano & Liotti	CR

CR = การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางปัญญา

CS = ทักษะในการเผชิญปัญหา

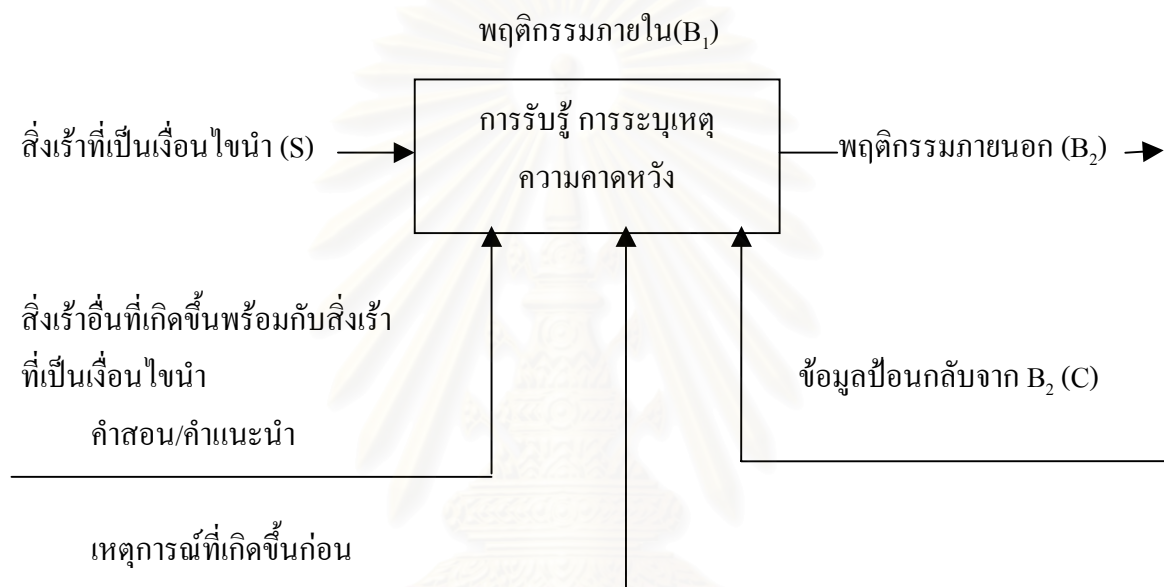
PS = การแก้ปัญหา

งานวิจัยในครั้งนี้อยู่บนพื้นฐานของแนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยม ซึ่งแนวคิดนี้บูรณาการมาจากแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยม ซึ่งมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายนอกด้วยการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการวางแผนจัดการวางแผนเงื่อนไขสิ่งเร้าและผลกรรมของพฤติกรรม และแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มปัญญานิยมที่มีความเชื่อว่า พฤติกรรมภายนอกของบุคคลที่เปลี่ยนแปลงนั้น เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางปัญญาภายใน ดังนั้น แนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยม จึงเชื่อว่ามีสิ่งที่อยู่ระหว่างสิ่งเร้า (S) กับพฤติกรรมภายนอก (B_2) ซึ่งได้แก่ความคิด ความเชื่อทัศนคติ ความคาดหวัง ซึ่งเป็นพฤติกรรมนิยมเชื่อ แต่จะเชื่อว่า การที่บุคคลคิดต่อสิ่งเร้านั้นต่างหากที่จะทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลง (Kendall and Williams 1981: 417; Mahoney 1977: 5-13) โดยที่การ

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลนั้นกระทำได้โดยการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาด้วยวิธีการวางเงื่อนไขสิ่งเร้าและผลกรรมของกระบวนการทางปัญญา เมื่อกระบวนการทางปัญญาของบุคคลเปลี่ยนไปจะมีผลทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปด้วย

เพื่อให้เห็นถึงกระบวนการอย่างชัดเจนของความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภายนอก (B_2) กับพฤติกรรมภายใน (B_1) แคลิช (Kalish 1981: 319) ได้เสนอรูปแบบทางปัญญาที่ชี้ให้เห็นถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมภายใน (B_1) ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภายนอก(B_2) กับพฤติกรรมภายใน (B_1) (Kalish, 1981: 319)

การเรียนรู้ในอดีต

ภาวะแรงจูงใจ

ภาวะทางอารมณ์

ปัจจัยทางพันธุกรรม

จากรูปแบบทางปัญญาจะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมภายใน (B_1) ได้แก่

1. สิ่งเร้าที่เป็นเงื่อนไขนำ (S)
2. สิ่งเร้าอื่นที่เกิดขึ้นพร้อมกับสิ่งเร้าที่เป็นเงื่อนไขนำ ได้แก่ คำสอน คำแนะนำ
3. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน ซึ่งประกอบด้วย การเรียนรู้ในอดีต ภาวะแรงจูงใจ

ภาวะทางอารมณ์ และปัจจัยทางพันธุกรรม

4. ข้อมูลป้อนกลับที่ได้รับจากการกระทำพฤติกรรมที่แสดงออก (B_2) ได้แก่

ข้อมูลที่ได้รับจากเมื่อกระทำพฤติกรรมภายนอก (B_2) แล้วจะได้รับผลกรรมเช่นไรอันจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมภายใน (B_1)

ปัจจัยทั้ง 4 ประการที่กล่าวมาแล้วนี้ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมภายใน (B_1) เปลี่ยนแปลง และเนื่องจากพฤติกรรมภายนอก (B_2) ได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมภายใน (B_1) ดังนั้นเมื่อพฤติกรรมภายใน (B_1) เปลี่ยนแปลงไปจึงทำให้พฤติกรรมภายนอก (B_2) เปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งตามแนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยม ได้นำหลักการนี้ไปใช้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาและพฤติกรรมของบุคคลด้วยวิธีการวางเงื่อนไขสิ่งเร้าและผลกรรมตามกฎการเรียนรู้ของแนวคิดเชิงพฤติกรรม (Kalish, 1981: 320; Kendall and Williams 1981: 417) ซึ่งจากการวางเงื่อนไขสิ่งเร้าจะทำให้พฤติกรรมภายใน (B_1) เปลี่ยนแปลง แล้วส่งผลให้พฤติกรรมภายนอก (B_2) เปลี่ยนแปลงไปด้วย และผลกรรมหรือข้อมูลป้อนกลับที่ได้จากพฤติกรรมภายนอก (C) ก็จะมีผลต่อพฤติกรรมภายใน (B_1) ถ้าได้รับผลกรรมที่พึงพอใจ บุคคลก็จะมีความคิด ความเชื่อ และทัศนคติในทางบวกต่อพฤติกรรมภายนอก (B_2) นั้นและมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นอีก และถ้าพฤติกรรมภายนอก (B_2) นั้น ทำให้บุคคลได้รับผลกรรมที่ไม่พึงพอใจ บุคคลก็จะมีความคิด ความเชื่อ และทัศนคติในทางลบต่อพฤติกรรมภายนอก (B_2) นั้นและมีแนวโน้มที่จะไม่แสดงพฤติกรรมนั้นอีก

ตามแนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยม เห็นว่า พฤติกรรมภายในของบุคคลมีผลต่อการกระทำของบุคคล พฤติกรรมภายในเหล่านี้มีบทบาท 3 อย่างคือ

1. เป็นเงื่อนไขนำต่อพฤติกรรมภายนอก คือ เป็นเงื่อนไขนำไปสู่พฤติกรรมภายนอกบางอย่าง นั่นคือ การคิดของบุคคลจะทำให้คนกระทำพฤติกรรมบางอย่าง ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมทางบวกหรือทางลบก็ได้ (Galanter, Miller and Pribram 1960 cited by Thoresen and Mahoney 1974: 112)
2. เป็นพฤติกรรมเป้าหมาย คือ บุคคลจะใช้กลวิธีควบคุมสิ่งเร้าภายใน (internalized stimulus-control strategy) ด้วยการกำหนดความคิดหรือจินตนาการไปใช้ในการแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรม ซึ่งจากการกำหนดความคิดหรือจินตนาการนี้สามารถลดการเกิดเงื่อนไขที่นำไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหา และเพิ่มการเกิดสิ่งเร้าทางปัญญาที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่เหมาะสมได้ นั่นคือทำให้บุคคลเกิดการควบคุมตนเอง
3. เป็นผลกรรม พฤติกรรมภายในของบุคคลทั้งทางบวกและทางลบทำหน้าที่ในการควบคุมพฤติกรรมภายนอก เช่นเดียวกับตัวเสริมแรงและตัวลงโทษ นั่นคือ ถ้าบุคคลกระทำพฤติกรรมแล้วมีความสุขสบายใจ เขาก็จะกระทำพฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้น แต่ถ้าบุคคลกระทำพฤติกรรมแล้วไม่สบายใจเขาก็จะกระทำพฤติกรรมนั้นลดลง

การปรับพฤติกรรมทางความคิด มีผู้สนใจ และศึกษาอยู่หลายแนวความคิดแตกต่างกันออกไป (ดังตารางที่ 1) ซึ่งแต่ละแนวความคิดต่างก็มีเทคนิควิธีการต่างกัน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจเทคนิคนี้คือ วิธีการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม (Rational-Emotive-Behavior Approach) การฝึกการสอนตนเอง การหยุดความคิด ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

3.7.3 วิธีการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม (Rational-Emotive-Behavior

Approach)

การพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม (Rational-Emotive-Behavior Approach) พัฒนาขึ้น โดย Albert Ellis ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1955 โดยครั้งแรกใช้ชื่อว่า การบำบัดแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ (Rational-Emotive Therapy หรือ RET) โดยนำแนวคิดของจิตวิทยาของกลุ่มมนุษยนิยม กลุ่มปรัชญานิยม และกลุ่มพฤติกรรมนิยมมาผสมผสานเข้าด้วยกัน ต่อมาในปี ค.ศ. 1993 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น การบำบัดแบบพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม (Rational-Emotive-Behavior Approach หรือ REBT) และใช้ชื่อนี้เรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน

วิธีการพิจารณา เหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม ยึดหลักปรัชญาที่ว่าบุคคลไม่ได้ถูกรบกวนโดยตัววัตถุเองหรือแม้แต่โดยความคิดของเขามีต่อวัตถุนั้นต่างหาก (Ellis 1979: 130) จากหลักปรัชญานี้เอง Ellis ได้อธิบายว่าในสภาพการณ์หนึ่งบุคคลจะเกิดระบบความคิดหรือความเชื่อต่อสภาพการณ์นั้นแล้วทำให้เกิดผลกรรมทางอารมณ์ และพฤติกรรมตามมา แนวคิดนี้ สามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ตาม ABC Theory ของ Ellis ได้ตามแผนผัง (Ellis & Whiteley 1979: 16) คือ

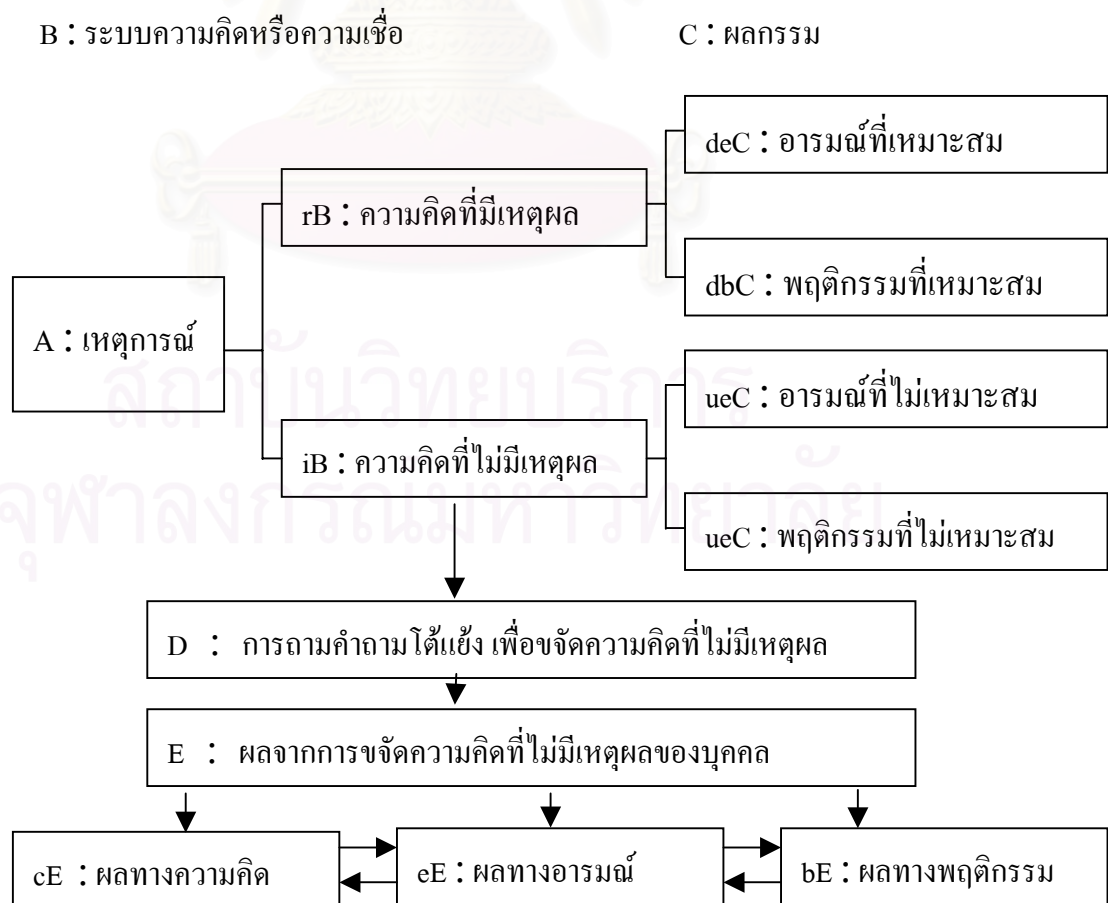
A หมายถึง เหตุการณ์ หรือ ประสบการณ์ (Activating) ส่วน B หมายถึง ระบบ ความคิดหรือความเชื่อ (Belief System) ที่มีต่อ A ซึ่งระบบความคิดหรือความเชื่อนี้ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ความคิด หรือความเชื่อที่มีเหตุผล (Rational Belief หรือ rB)
2. ความคิด หรือความเชื่อที่ไม่มีเหตุผล (Irrational Belief หรือ iB)

ระบบความคิดหรือความเชื่อนี้ จะส่งผลโดยตรงต่ออารมณ์ และพฤติกรรมของบุคคล และ C หมายถึง ผลกรรมทางอารมณ์ หรือพฤติกรรม (Emotion or Behavior Consequence) ที่เกิดจากระบบความคิด หรือความเชื่อต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จากแผนผังจะเห็นได้ว่าความคิด หรือความเชื่อ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ถ้าบุคคลมีความคิด หรือความเชื่อที่มีเหตุผล ผลกรรมที่เกิดขึ้น คือ อารมณ์ที่เหมาะสม (desirable emotion Consequence หรือ dbC) ส่วนบุคคลที่มีความคิดหรือความเชื่อที่ไม่มีเหตุผล

ผลกระทบที่เกิดขึ้น คือ อารมณ์ที่ไม่เหมาะสม (undesirable emotion Consequence หรือ ueC) และ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม (undesirable behavior Consequence หรือ ubC)

จากแผนผังดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่ได้ก่อให้เกิดผลกระทบทางอารมณ์ และพฤติกรรมโดยตรง แต่ระบบความคิด หรือ ความเชื่อเป็นสาเหตุให้เกิดผลกระทบ และวิธีการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม เน้นที่ระบบความคิด หรือความเชื่อของบุคคลเป็นสำคัญ ดังนั้นในการปรับพฤติกรรมทางความคิด โดยวิธีการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม จึงมีเป้าหมายดังนี้ คือ ช่วยให้บุคคลมีความคิดอย่างมีเหตุผล (Ellis & Grieger 1979: 20 – 22; Wilson & O’Leary 1980: 71; Goldstein and others, 1981: 118 – 119) นอกจากนี้ยังมีเป้าหมายที่จะช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเอง (self-understanding) และสามารถควบคุมตนเองได้ (self – Control) จากเป้าหมายที่กล่าวแล้วนั้น วิธีการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม จึงเป็นวิธีการกำจัดความคิดที่ไม่มีเหตุผล โดยการตั้งคำถามโต้แย้งความคิดที่ไม่มีเหตุผลนั้น (Disputing or Debating Your Irrational Beliefs หรือ D) วิธีการตั้งคำถามโต้แย้งสามารถช่วยให้บุคคลเปลี่ยนความคิดที่ไม่มีเหตุผล ให้เป็นความคิดที่มีเหตุผลได้ และความคิดที่มีเหตุผลนี้ จะก่อให้เกิดผลกระทบใหม่ (Effects of Disputing or Debating Your Irrational Beliefs หรือ E) ผลกระทบใหม่นี้ คือความคิดที่มีเหตุผล (Cognition Effects หรือ cE) อารมณ์ที่เหมาะสม (Emotion Effects หรือ eE) และพฤติกรรมที่เหมาะสม (Behavioral Effects หรือ bE) ตามมา (Ellis & Whiteley 1979: 44) กระบวนการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม จึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง ABCDE ดังแผนผังต่อไปนี้

จากแนวความคิดวิธีพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม ของ Ellis เน้นที่การเปลี่ยนกระบวนการทางความคิดที่ไม่มีเหตุผลให้เป็นความคิดที่มีเหตุผลนั้น Ellis (1970) ได้แยกแยะระบบของความเชื่อที่ไม่มีเหตุผลออกเป็น 12 ข้อ เป็นความคิดหรือความเชื่อที่อยู่ในรูปของความคาดหวังที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง หรือจะต้องเป็นไปอย่างแน่นอน ความคิดหรือความเชื่อที่ไม่มีเหตุผลทั้ง 12 ข้อนี้ ได้แก่

1. บุคคลต้องได้รับความรักและการยอมรับจากทุกคน
2. บุคคลที่เป็นคนเลว น่ารังเกียจ และชั่วร้าย ควรจะถูกลงโทษอย่างรุนแรง
3. เป็นสิ่งเลวร้ายมากถ้าสิ่งต่าง ๆ ไม่เป็นไปตามที่บุคคลต้องการ
4. สิ่งเลวร้ายที่เกิดขึ้นกับมนุษย์นั้นเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ภายนอกไม่สามารถที่จะควบคุมได้
5. บุคคลควรระวังวิตกกังวลต่อสิ่งที่เป็นอันตรายหรือน่ากลัวอยู่เสมอ
6. การหลีกเลี่ยงจากความลำบากของชีวิตนั้นทำได้ง่ายกว่าที่จะเผชิญกับมัน
7. บุคคลควรระวังพิงพาผู้อื่นและควรจะมีคนที่เข้มแข็งกว่าเป็นที่พึ่ง
8. บุคคลควรมีความสามารถ ฉลาด และสามารถทำให้ทุกอย่างบรรลุได้
9. สิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตมีผลต่อชีวิตในปัจจุบันและไม่สามารถที่จะแก้ไขได้
10. บุคคลสามารถควบคุมทุกสิ่งทุกอย่างได้อย่างหมดจด
11. ความสุขของคนเรานั้นเกิดขึ้นได้จากการที่คนเราไม่ต้องทำอะไร
12. บุคคลไม่สามารถที่จะควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ และช่วยไม่ได้ถ้าจะเกิดอารมณ์นั้นขึ้น

บุคคลที่มีเหตุผลควรค้นหาหนทางในการแก้ปัญหาหลาย ๆ ทางและเลือกทางที่เหมาะสมที่สุดและต้องยอมรับว่าไม่มีหนทางแก้ไขปัญหาที่สมบูรณ์แบบที่สุด

จากลักษณะความคิดหรือความเชื่อที่ไม่มีเหตุผล 12 ประการข้างต้น ตามแนวคิดของ Ellis นั้น ได้มีผู้นำแนวความคิดมาสรุปเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความคิดที่มีเหตุผลไว้ 5 ข้อ คือ

- ข้อ 1 เป็นความคิด ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่เป็นปรนัย
- ข้อ 2 เป็นความคิด ที่ช่วยป้องกันชีวิตของตนเอง
- ข้อ 3 เป็นความคิด ที่ช่วยให้บุคคลบรรลุเป้าหมายได้รวดเร็วยิ่งขึ้น
- ข้อ 4 เป็นความคิด ที่ช่วยป้องกันหรือกำจัดความขัดแย้งในตนเอง
- ข้อ 5 เป็นความคิด ที่ช่วยป้องกันหรือกำจัดความขัดแย้งกับบุคคลอื่น

เกณฑ์ในการพิจารณาความคิดที่มีเหตุผล คือต้องมีลักษณะความคิดอย่างน้อย 3 ใน 5 ข้อ ดังกล่าว (Knipping, Maultsby & Thompson, 1976: 278)

จากลักษณะความคิดที่ไม่มีเหตุผลนั้น ต้องใช้กระบวนการ 3 กระบวนการในการขจัดความคิดที่ไม่มีเหตุผล คือ

1. กระบวนการอภิปราย เพื่อให้ผู้รับการเปลี่ยนความคิด เข้าใจได้ชัดเจนว่าเหตุการณ์ใดเกิดขึ้น เขามีความคิดอย่างไรต่อเหตุการณ์นั้น แล้วความคิดนั้นก่อให้เกิดพฤติกรรมหรืออารมณ์อย่างไร ซึ่งกระบวนการอภิปรายนี้ เป็นการค้นหาความคิดที่ไม่มีเหตุผล

2. กระบวนการจำแนกความคิดเป็นการจำแนกความคิดที่มีเหตุผล และความคิดที่ไม่มีเหตุผล คือ การจำแนกความแตกต่างระหว่างความต้องการ กับความจำเป็น ความปรารถนากับความคิดว่าต้องได้ กระบวนการนี้มุ่งให้เห็นความสอดคล้อง และความขัดแย้งระหว่างความคิดกับพฤติกรรม

3. กระบวนการของการกำหนดขอบเขตของความคิดให้ชัดเจน คือการให้ผู้รับการเปลี่ยนความคิด จำกัดความคิดที่มีต่อเหตุการณ์ให้ชัดเจนและเจาะจงเพื่อป้องกันการแผ่ขยายความคิดไปยังเรื่องอื่น ๆ (Ellis & Grieger, 1979: 225 – 227)

จากกระบวนการทั้ง 3 นี้ วิธีการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม มีขั้นตอนการเปลี่ยนความคิดที่ไม่มีเหตุผลให้เป็นความคิดที่มีเหตุผล ดังต่อไปนี้ (Ellis cited by Patterson, 1966: 114)

ขั้นที่ 1 อภิปรายให้ผู้รับการเปลี่ยนความคิด เห็นถึงความสัมพันธ์ ของ ABC เพื่อให้เข้าใจอย่างชัดเจนว่า ความคิดที่ไม่มีเหตุผลเกิดขึ้นได้อย่างไร และทำไมจึงมีความคิดเช่นนั้น และความคิดเช่นนั้นก่อให้เกิดอารมณ์ที่ไม่เป็นสุข และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

ขั้นที่ 2 จำแนกความคิดที่มีเหตุผล และไม่มีเหตุผล ของผู้รับการเปลี่ยนความคิดเพื่อให้เห็นว่า เหตุการณ์ใดเกิดขึ้น เขามีความคิดเห็นอย่างไรต่อเหตุการณ์นั้น และผลเป็นอย่างไร

ขั้นที่ 3 ช่วยให้ผู้รับการเปลี่ยนความคิด ขจัดความคิดที่ไม่มีเหตุผลให้หมดสิ้นไป

ขั้นที่ 4 ช่วยให้ผู้รับการเปลี่ยนความคิด พัฒนาความคิดตนเองให้มีเหตุผลและมีปรัชญาชีวิตที่มีเหตุผลต่อไป

วิธีการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม ตามแนวความคิดของ Ellis ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการปรับพฤติกรรม (Mikulas, 1978: 131) ดังนั้นอิทธิพลของการปรับพฤติกรรม ทำให้วิธีการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม นำเอาเทคนิคหลายประการของการปรับพฤติกรรมมาใช้ในการทดลอง และการเลือกใช้เทคนิคต่าง ๆ นั้น ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของผู้รับการเปลี่ยนความคิดดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกเทคนิคบางประการที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างมาใช้ ดังนี้

1. การบ้านเพื่อฝึกคิด (Cognitive Homework) คือการให้ผู้รับการเปลี่ยนความคิด ฝึกวิเคราะห์ตนเอง ตามแบบ ABCDE ของ Ellis โดยการกรอกข้อความตามแบบ ABCDE เมื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่ทำให้อารมณ์ไม่เป็นสุขโดยผู้วิจัยและผู้รับการเปลี่ยนความคิดวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อขจัดความคิดที่ไม่มีเหตุผลออกไป และพัฒนาความคิดที่มีเหตุผลแทน (Ellis & Whiteley, 1979: 73-79; Goodman & Maultsby, 1974: 38; Ellis & Grieger, 1979: 225 – 227; Mikulas, 1978: 134)

2. การชี้แนะ (Prompting) คือการให้สิ่งเร้าซึ่งอาจเป็นคำพูดหรือการแสดงท่าทางแก่บุคคล เพื่อให้ผู้รับการเปลี่ยนความคิด แสดงพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ (สม โภชน์ เอี่ยมสุภามิต, 2526: 118)

3. การฝึกทักษะ (Skill Training) เป็นการช่วยเหลือผู้ที่รับการเปลี่ยนความคิดในกรณีที่ขาดทักษะการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม และการเปลี่ยนความคิดก็เป็นการฝึกทักษะในการคิดอย่างมีเหตุผลนั่นเอง (Ellis & Grieger, 1979: 67-70; Ellis & Whiteley, 1979: 93 – 113)

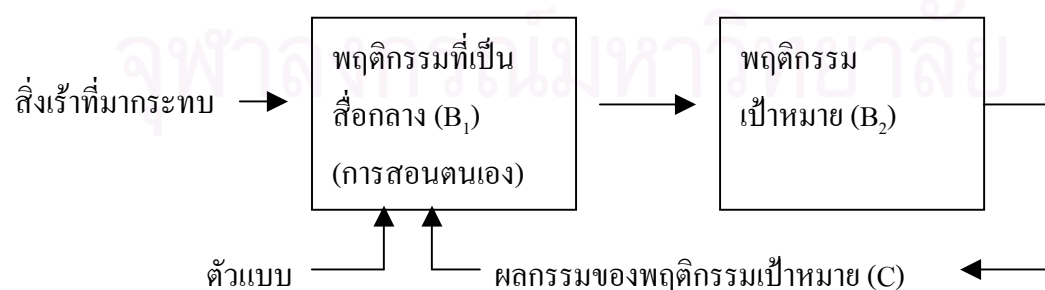
4. การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Informative Feedback) เป็นการให้ข้อมูลที่เป็นผลจากความคิดที่มีเหตุผล

5. การให้แรงเสริมทางสังคม (Social Reinforcement) อาจให้ทั้งคำพูดและท่าทาง เช่น ยกย่อง ยิ้ม ชมเชย เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าวิธีการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรมของ Ellis ยึดหลักปรัชญาที่ว่าบุคคลไม่ได้ถูกรบกวนโดยตัววัตถุเองหรือคน แต่โดยความคิดของเขาที่มีต่อวัตถุนั้นต่างหาก วิธีการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรมจึงเน้นที่ระบบความคิดหรือความเชื่อของบุคคลเป็นสำคัญ ความคิดหรือความเชื่อที่ไม่มีเหตุผล ส่งผลต่ออารมณ์ที่ไม่เหมาะสมและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นวิธีการนี้จึงเป็นวิธีการกำจัดความคิดหรือความเชื่อที่ไม่มีเหตุผล ให้เป็นความคิดหรือความเชื่อที่มีเหตุผล อันจะก่อให้เกิดอารมณ์และพฤติกรรมที่เหมาะสมตามมา

3.7.4 การฝึกการสอนตนเอง (Self-Instruction Training)

การฝึกสอนตนเองเป็นเทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่ให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองด้วยการใช้คำพูดของตนเองภายในใจ เป็นตัวชี้แนะหรือนำทาง เพื่อให้ตนมีรูปแบบความคิด (Meichenbaum, 1975: 357) และพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้น (Martin, 1988: 400) ดังนั้นการฝึกด้วยวิธีนี้ จึงช่วยให้บุคคลได้รับรู้และปรับความคิดของตนเองให้ถูกต้องและเหมาะสมแล้วนำมาเปลี่ยนเป็นคำพูดกับตนเอง เพื่อใช้ในการกำกับความคิดและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นและคงอยู่ตลอดไป (Meichenbaum, 1975: 359) ซึ่งกระบวนการการฝึกการสอนตนเองนั้นอาจจะทำได้โดยการเสนอตัวแบบ การชี้แนะ การฝึกซ้อมการสอนตนเองและการวางเงื่อนไขผลกรรม (อรพินทร์ อนงคตระกูล, 2528: 12; Meichenbaum, 1975: 357; Wilson and O'Leary, 1980: 257, 281) ซึ่งกระบวนการทั้งหมดนี้สามารถอธิบายได้ตามภาพ ดังนี้

กระบวนการฝึกการสอนตนเองเริ่มจากการเสนอตัวแบบที่แสดงการสอนตนเอง (B₁) ในขณะที่แสดงพฤติกรรมเป้าหมาย(B₂) ไปด้วย และให้การเสริมแรง (C) ต่อพฤติกรรมเป้าหมายที่เกิด

ขึ้น มีผลให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างการสอนตนเอง พฤติกรรมเป้าหมายและการเสริมแรง การสอนตนเองก็จะกลายเป็นสิ่งเร้าที่จะนำไปสู่การเสริมแรงที่บุคคลให้ความสนใจและทำตาม มีผลให้บุคคลมีพฤติกรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้น

เทคนิคการฝึกการสอนตนเองนี้ ได้รับการพัฒนาโดย Donald Meichenbaum ซึ่งเขาได้รับอิทธิพลทางความคิดมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ และงานของนักจิตวิทยาชาวรัสเซีย 2 คน คือ Luria (1961) และ Vygotsky (1962) ที่ศึกษาถึงพัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ความคิด และพฤติกรรม โดยที่พวกเขาเสนอว่าพัฒนาการของการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลนั้น จะเริ่มจากการได้รับบทเรียนจากบุคคลที่สำคัญ เช่น ผู้ปกครอง หรือครู เป็นต้น จากนั้นจึงนำมาสู่การกำกับตนเอง ซึ่งเป็นการบอกกับตนเองภายในใจ (สม โภชน์ เอี่ยมสุภานิต, 2536: 317; Finch, Nelson, Michael, and Ott, 1993: 5-6) Luria (1961, 1969, cited by Meichenbaum, 1977: 18-19) ได้เสนอขั้นตอนที่ได้จากการศึกษาการใช้คำพูดกำกับพฤติกรรมที่อยู่ภายใต้อำนาจจิตใจของเด็กว่าในขั้นตอนแรก คำพูดของผู้อื่น (ซึ่งมักจะเป็นผู้ใหญ่) จะเป็นตัวควบคุมและชี้นำพฤติกรรมของเด็ก ขั้นตอนต่อมาคำพูดของเด็กที่พูดด้วยเสียงอันดัง จะเป็นตัวควบคุมและชี้นำพฤติกรรมของตัวเองและขั้นตอนสุดท้าย คำพูดของเด็กเองที่เกิดภายในใจ จะเป็นตัวควบคุมและชี้นำพฤติกรรมของตนเอง ส่วน Vygotsky (1962: 119-153) ได้ศึกษาการใช้ความคิดด้วยภาษาในการกำกับพฤติกรรมของตนเองว่า ในเด็กเล็กนั้นความคิดจะออกมาเป็นคำพูดที่เรียกว่า External Speech หรือตรงกับที่ Piaget' กล่าวไว้ในทฤษฎีว่าเป็น Ego-centric Speech ซึ่งเป็นคำพูดเสียงดังในขณะที่เด็กทำกิจกรรมหรือแสดงพฤติกรรมทั้งในขณะที่อยู่คนเดียวหรืออยู่ร่วมกับผู้อื่น ต่อมาเมื่อเด็กโตขึ้น คำพูดถูกเปลี่ยนไปเป็นความคิด โดยสังเกตได้จากคำพูดที่แสดงออกมาภายนอก จะกลายเป็นคำพูดภายในใจกับตนเองในขณะที่กระทำกิจกรรมหรือแสดงพฤติกรรม ที่เรียกว่า Internal Speech

จากแนวคิดดังกล่าว Meichenbaum and Goodman (1971: 116-117) จึงได้พัฒนาโปรแกรมการฝึกการสอนตนเอง โดยใช้การเสนอตัวแบบการฝึกซ้อมการสอนตนเองเพื่อให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย โดยมีลำดับขั้นตอนของการฝึก ดังนี้

ขั้นตอน	การฝึกการสอนตนเอง
1	ตัวแบบพูดขั้นตอนในการทำงานด้วยเสียงอันทัด ในขณะทีแสดงพฤติกรรมในการทำงานไปพร้อมกับคำพูดด้วย
2	ตัวแบบพูดขั้นตอนในการทำงานด้วยเสียงอันทัด ในขณะทีรับการฝึกการสอนตนเองแสดงพฤติกรรมในการทำงานไปพร้อมกับคำพูดที่ตัวแบบบอก
3	ผู้รับการฝึกการสอนตนเองพูดขั้นตอนในการทำงานด้วยเสียงอันทัด ในขณะทีแสดงพฤติกรรมในการทำงานตามคำพูดไปด้วย
4	ผู้รับการฝึกการสอนตนเองพูดขั้นตอนในการทำงานด้วยเสียงกระซิบ ในขณะทีแสดงพฤติกรรมในการทำงานตามคำพูดไปด้วย
5	ผู้รับการฝึกการสอนตนเองพูดขั้นตอนในการทำงานภายในใจ ในขณะทีแสดงพฤติกรรมในการทำงานตามคำพูดไปด้วย

การใช้ตัวแบบแสดงการสอนตนเองและผู้รับการฝึกทำการฝึกซ้อมการสอนตนเองตามตัวแบบ จนกระทั่งสามารถใช้การสอนตนเองซึ่งเน้นความคิดและพฤติกรรมเป้าหมายของตนเองได้นั้น ตัวแบบที่น่าเสนอ อาจเป็นตัวแบบจากชีวิตจริงหรือตัวแบบสัญลักษณ์ก็ได้ เช่น ตัวแบบในโทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุ หนังสือ การจินตนาการ และอื่น ๆ (Mikulus, 1978: 121) ตัวแบบที่เป็นชีวิตจริงนั้นมีข้อดีตรงที่ตัวแบบสามารถเพิ่มเติมหรือปรับปรุงพฤติกรรม เพื่อให้การแสดงพฤติกรรมชัดเจน หรือเหมาะสมกับสภาพการณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การเสนอตัวแบบวิธีนี้ ยังให้ผู้สังเกตได้มีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์กับตัวแบบ ซึ่งจะช่วยให้ตัวแบบเน้นจุดสำคัญของพฤติกรรมบางจุดเป็นพิเศษ อันจะทำให้การเลียนแบบพฤติกรรมทำได้ดีกว่าการเสนอตัวแบบที่ผู้สังเกตไม่มีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์กับตัวแบบ (คาราวรรณ ตะปิ่นตา 2527: 15) ส่วนตัวแบบสัญลักษณ์ เป็นการเตรียมเรื่องราวของตัวแบบไว้เรียบร้อยแล้ว ทำให้มีผลดีในการที่จะเน้นจุดสำคัญของการแสดงพฤติกรรม และยังสามารถควบคุมพฤติกรรมและผลกรรมของตัวแบบได้ ทั้งยังสามารถเก็บไว้ใช้ในครั้งต่อไปได้ และยังสามารถใช้ได้ทั้งบุคคลเดียวหรือกลุ่มบุคคลได้ (คาราวรรณ ตะปิ่นตา, 2527: 15; สม โภชน์ เอี่ยมสุภายิต, 2536: 292) อย่างไรก็ตาม ตัวแบบทั้ง 2 ประเภทนี้มีผลต่อการเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบได้ไม่แตกต่างกัน (สม โภชน์ เอี่ยมสุภายิต, 2526: 19)

ในการเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบนั้น มีกระบวนการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กระบวนการตั้งใจ (Attentional Processes) บุคคลไม่สามารถเรียนรู้ได้มากและรับรู้ได้ถูกต้องจากการสังเกต ถ้าเขาไม่มีความตั้งใจในพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออก สิ่งที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตั้งใจ คือ ตัวแบบและผู้สังเกต ในส่วนของตัวแบบ พบว่า ตัวแบบที่ทำให้บุคคลมีความตั้งใจจะสังเกตนั้น ต้องเป็นตัวแบบที่มีลักษณะเด่นชัด เป็นตัวแบบที่ทำให้ผู้สังเกตเกิดความพึงพอใจ

พฤติกรรมที่แสดงออกไม่สลับซับซ้อนมากนักและควรมีคุณค่าในการใช้ประโยชน์ด้วยส่วนในด้านผู้สังเกต พบว่า ความสามารถในการรับรู้ซึ่งรวมทั้งการเห็น การได้ยิน การรับรู้รส กลิ่นและสัมผัส จุดของการรับรู้ ความสามารถทางปัญญา และระดับของการตื่นตัวมีผลต่อความตั้งใจของบุคคลได้ทั้งสิ้น

2. กระบวนการเก็บจำ (Retention Processes) บุคคลจะไม่ได้รับอิทธิพลมากนักจากตัวแบบถ้าเขาไม่สามารถจะจดจำได้ถึงลักษณะของตัวแบบ บุคคลจะต้องแปลงข้อมูลจากตัวแบบเป็นรูปแบบของสัญลักษณ์และจัดโครงสร้างเพื่อให้จำได้ง่ายขึ้น ซึ่งปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการเก็บจำ คือ การเก็บรหัสเป็นสัญลักษณ์ เพื่อให้ง่ายแก่การจำ การจัดระบบ โครงสร้างทางปัญญา การชักซ้อมลักษณะของตัวแบบที่สังเกตในความคิดของตนเอง และชักซ้อมด้วยการกระทำ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความสามารถทางปัญญา และโครงสร้างทางปัญญาของผู้สังเกตอีกด้วย

3. กระบวนการกระทำ (Production Processes) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตแปลงสัญลักษณ์ที่เก็บจำไว้นั้นมาเป็นการกระทำ ซึ่งจะกระทำได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งที่จำได้ในการสังเกตการกระทำของตนเอง การได้ข้อมูลป้อนกลับจากการกระทำของตนเอง และการเทียบเคียงการกระทำกับภาพที่จำได้ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้สังเกตอีกด้วย ซึ่งได้แก่ ความสามารถทางกาย และทักษะในพฤติกรรมย่อย ๆ ต่าง ๆ ที่จะทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามตัวแบบ

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Processes) การที่บุคคลที่เกิดการเรียนรู้แล้วจะแสดงพฤติกรรมหรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการจูงใจ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการจูงใจ คือ ผลกรรมที่ตัวแบบได้รับ ถ้าตัวแบบได้รับผลกระทบทางบวกก็จะส่งเสริมให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบมากขึ้น แต่ถ้าตัวแบบได้รับผลกระทบทางลบจะทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะไม่แสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ (ธีระพร อูรรณ โณ, 2526: 100-101; สม โภชน์ เอี่ยมสุภานิช, 2536: 60-61)

จากกระบวนการดังกล่าวจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบของตัวแบบมีผลต่อกระบวนการตั้งใจ ดังนั้น ในการนำตัวแบบมาใช้จึงควรพิจารณาให้เหมาะสมกับบุคคลที่จะทำการสังเกตด้วย จากการวิจัยพบว่า เด็กมักจะให้ความสนใจและพยายามเลียนแบบพฤติกรรมหรือทำกิจกรรมทุกอย่างของตัวแบบที่เป็นผู้ใหญ่มากกว่าเมื่อใช้ตัวแบบที่เป็นเด็ก เพราะเด็กเชื่อว่าผู้ใหญ่เป็นผู้มีความรู้และความชำนาญ ผ่านประสบการณ์มากมาย ทำให้สามารถทำกิจกรรมหรือแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้องและเหมาะสม รวมทั้งยังทำให้ได้รับผลกระทบทางบวกได้มากกว่า (Sonnenschein, 1984: 929-935) นอกจากนี้ พฤติกรรมหรือการกระทำที่ตัวแบบแสดงออกอย่างชัดเจนและไม่ซับซ้อนมากเกินไป จะทำให้เด็กเล็งจับประเด็นที่ตัวแบบแสดงออกมา ได้ถูกต้องและครบถ้วนได้มากกว่าตัวแบบที่แสดงออกซับซ้อนและไม่ชัดเจน (Denney, 1972: 810-823; Whithurst, 1976: 473-482) แต่ถ้าวิธีการที่ตัวแบบนำเสนอต้องมีความซับซ้อน อาจทำได้โดยให้ตัวแบบค่อย ๆ แสดงออกทีละขั้นตอน โดยใช้วิธีการแบ่งทักษะออกมาเป็นทักษะย่อย ๆ แล้วเสนอไปที่ละขั้น แล้วให้ผู้สังเกตทำตามตัวแบบได้เสียก่อนจึงค่อยเสนอตัวแบบที่แสดงทักษะในลำดับต่อไป (Whitehurst and Mekur, 1977: 994) ในเรื่องคำพูดเกี่ยวกับวิธีการหรือขั้นตอนในการทำกิจกรรมที่ตัวแบบใช้ไปพร้อมกับการแสดงพฤติกรรมหรือทำกิจกรรมนั้นก็มีส่วนช่วยเพิ่มการจด

จำและกระทำขั้นตอนหรือวิธีการดังกล่าวได้อย่างถูกต้องในเด็กก่อนวัยเรียนด้วย แต่ในเด็กโต การแสดงตัวแบบโดยไม่ต้องใช้คำพูดประกอบ ก็มีผลทำให้การเลียนแบบของเด็กมีความสมบูรณ์และถูกต้องได้เช่นกัน (Denney, 1975: 476-488; Yussen and Santrook, 1974: 821-824) นอกจากนี้ยังพบว่าคำพูดที่ใช้สอนตนเองในขณะที่ทำกิจกรรมของเด็กก่อนวัยเรียน ควรมีรายละเอียดและมีความเฉพาะในงานแต่ละงาน เช่น ในงานการจับคู่ภาพ คำพูดที่ใช้ควรจะเป็นว่า “ฉันจะต้องค้นหาภาพที่จับคู่กันได้กับภาพนี้” เป็นต้น ส่วนในเด็กอายุ 8-12 ปีนั้น คำพูดที่ใช้สอนตนเองที่ใช้ในการชี้แนะ จะเป็นแบบทั่วไปและไม่เฉพาะเจาะจงในงานใดงานหนึ่งก็ได้ เช่น “ในขั้นแรกฉันจะต้องทำความเข้าใจก่อนว่า ฉันจะต้องทำอะไร ฉันรู้แล้ว ฉันจะต้องพิจารณาสิ่งของทุกชิ้นและทุกส่วนให้ถี่ถ้วน” เป็นต้น (Kendall and Wilcox, 1980: 80-91)

คำพูดที่ใช้ในการสอนตนเอง ควรเป็นคำพูดที่สั้น ชัดเจน รวมทั้งต้องมีความหมายในเชิงบวก เช่น “ฉันทำได้และบอกกับตนเองว่าจะทำอย่างไร ควรหลีกเลี่ยงคำพูดที่มีความหมายในเชิงลบ เช่น ฉันทำไม่ได้ หรือบางครั้งอาจจะต้องหยุดความคิด เพื่อจัดความคิดที่ไม่ดีหรือให้ร้ายตนเอง เช่น บอกกับตนเองว่า “หยุด” เมื่อกำลังคิดว่า “ฉันเป็นคนไม่ดี ไร้ค่า” แล้วแทนที่ความคิดด้วยคำพูดที่มองตนเองในแง่บวกลงไป เช่น “ฉันเป็นคนดี มีคุณค่า” (Watson, 1985: 124-129)

หลังจากได้สังเกตตัวแบบแล้ว สิ่งที่จะช่วยให้บุคคลเก็บจำได้ดีและแสดงพฤติกรรมหรือทำกิจกรรมได้ถูกต้องตามตัวแบบ ก็คือ การซักซ้อม ซึ่งสามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ ซักซ้อมภายในใจ เป็นการคิดถึงลักษณะของพฤติกรรมที่จะต้องแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ กับการซักซ้อมโดยการแสดงออกมาภายนอก ซึ่งการซักซ้อมทั้ง 2 ลักษณะนี้ จะช่วยให้ผู้ที่สังเกตสามารถจดจำได้ดีขึ้นและเมื่อถึงเวลาแสดงออกก็จะแสดงได้ง่ายขึ้น (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2536: 258)

ถึงแม้ว่าผู้สังเกตจะมีการจดจำและแสดงพฤติกรรมเลียนแบบจากตัวแบบแล้วก็ตาม แต่ถ้าขาดแรงจูงใจ พฤติกรรมตามตัวแบบที่แสดงออกมานั้นก็มีแนวโน้มที่จะลดลงได้ ดังนั้นในการฝึกการสอนตนเอง จึงต้องมีสิ่งจูงใจหรือการเสริมแรงทางบวกต่อพฤติกรรมเป้าหมาย และอาจจะต้องมีการเสริมแรงคำพูดที่ใช้สอนตนเองด้วย (Meichenbaum and Goodman, 1971: 115-126) การนำเอาการเสริมแรงทางบวกมาใช้ให้มีประสิทธิภาพนั้น มีหลักการทั่ว ๆ ไป ดังนี้

1. การเสริมแรงทางบวกจะต้องให้หลังจากการเกิดพฤติกรรมเป้าหมายเท่านั้น
2. การเสริมแรงจะต้องกระทำทันทีที่พฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้น
3. การเสริมแรงควรจะให้อย่างสม่ำเสมอ
4. ควรมีการบอกถึงเงื่อนไขการให้การเสริมแรง ซึ่งเงื่อนไขนั้นไม่ควรสูงเกินไปจนทำให้ผู้ถูกปรับพฤติกรรมทำสำเร็จได้ยาก
5. ตัวเสริมเรานั้น ควรมีปริมาณพอเหมาะที่จะเสริมแรงพฤติกรรมโดยไม่ก่อให้เกิดการหมดสภาพการเป็นตัวเสริมแรง

6. ตัวเสริมแรงนั้น จะต้องเลือกให้เหมาะกับแต่ละบุคคล
7. ถ้าเป็นไปได้ควรใช้ตัวเสริมแรงที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น
8. ควรมีการใช้ตัวแบบหรือการชี้แนะควบคู่ไปกับการเสริมแรงด้วย
9. ควรมีการวางแผนการใช้ตารางการเสริมแรงหรือขีดเวลาการเสริมแรง

(สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2536: 192-193)

การเสริมแรงตนเอง เป็นขั้นตอนหนึ่งของการฝึกการใช้คำพูดเพื่อชี้แนะตนเอง ซึ่งเป็นการให้ผลกรรมต่อตนเองแทนที่จะคอยรับผลกรรมจากภายนอก การเสริมแรงตนเองจึงสามารถทำได้ทันที ทำได้ทุกครั้งที่มีพฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้นและในทุกสถานการณ์หรือทุกสภาพการณ์ (Kazdin, 1980: 256) จึงถือได้ว่าการเสริมแรงตนเองเป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองและง่ายต่อการนำไปใช้

นอกจากนี้ ถ้าต้องการให้การเสริมแรงมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีการตั้งเงื่อนไขการให้การเสริมแรงก่อนทุกครั้ง เพื่อให้ผู้รับการฝึกทราบว่าเขาควรจะแสดงพฤติกรรมเช่นไรในสถานการณ์ใด แล้วจะได้อะไรเป็นการเสริมแรง เช่น บอกว่า “ถ้าหนูเลือกภาพในแถวนี้ได้ตรงกับภาพที่ครูให้ครูจะให้ท็อฟฟี่ 1 เม็ด ถ้าผิดหนูจะไม่ได้ท็อฟฟี่” เป็นต้น อีกทั้งควรมีการให้ข้อมูลป้อนกลับถึงพฤติกรรมของผู้รับการฝึกหลังจากที่ผู้รับการฝึกทำกิจกรรมหรือแสดงพฤติกรรมด้วย โดยการให้ข้อมูลป้อนกลับนั้นควรจะมีรายละเอียดว่าทำได้อีกต้องตามเป้าหมายที่กำหนดให้หรือไม่ ถ้าถูกต้องหรือผิดพลาดควรถีให้เห็นอย่างเด่นชัดด้วย (Dickson, 1981: 127-141) เพื่อให้ผู้รับการฝึกรู้ว่าสิ่งที่ตนกระทำได้ผลเป็นอย่างไร จะต้องทำสิ่งใดจึงจะตรงตามความต้องการของผู้ให้การเสริมแรง ทำให้เป็นแรงเสริมแก่ผู้รับการฝึกที่จะทำกิจกรรมที่ตนรู้ว่าจะได้การเสริมแรงต่อไป (Kazdin, 1980: 139-142) เช่น “ข้อนี้หนูเลือกภาพได้ตรงกับภาพที่ครูให้ดูซิคะ ตรงนี้ก็เหมือน ตรงนี้ก็เหมือน แล้วดูภาพอื่นอีกซิว่ามีเหมือนอีกหรือไม่ ภาพนี้ไม่เหมือนเพราะ..... ภาพนี้ไม่เหมือนเพราะ..... ฉะนั้นหนูทำได้อีกต้อง เก่งมาก เอาท็อฟฟี่ไป 1 เม็ด แล้วดูข้อต่อไป ข้อนี้หนูทำไม่ถูกนะคะ ดูให้ดูซิคะว่าภาพนี้ที่หนูเลือกมันมีส่วนนี้ไม่เหมือนกับภาพที่ครูให้แล้วดูซิว่าภาพไหนที่เหมือน ดูซิภาพนี้เป็นไง ตรงนี้เหมือน ตรงนี้ก็เหมือน ไซ่เลย ภาพนี้ ข้อนี้ หนูไม่ได้ท็อฟฟี่นะคะ ไม่เป็นไร ขอให้ฝึกทำบ่อย ๆ นะคะ จะได้เก่ง ๆ” เป็นต้น

ในเรื่องเครื่องมือที่ใช้ในการฝึกการสอนตนเองนั้น จะต้องเลือกให้เหมาะกับอายุความสนใจและกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) ของเด็กด้วย นอกจากนี้เครื่องมือที่ใช้จะต้องมีตัวเลือกที่เป็นไปได้หลายตัว มีจุดที่จะทำให้เกิดความผิดพลาดได้ง่ายและต้องใช้คำพูดในการสอนตนเองหลายขั้นตอนในการทำกิจกรรมด้วย รวมทั้งจะต้องทำเครื่องมือให้มีความน่าสนใจ สะดุดตา และท้าทาย ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับการฝึกทำการฝึกได้นาน ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการใช้คำพูดและกิจกรรมที่ให้ฝึก (Finch et al., 1993: 242) ในเรื่องการจัดเรียงลำดับของกิจกรรมในเครื่องมือฝึกก็ควรมีการจัดเรียงจากสิ่งทำได้ง่ายไปถึงกิจกรรมที่ยากและซับซ้อน ซึ่งการเริ่มต้นจากการฝึกการสอนตนเองในการทำ

สิ่งที่จะช่วยทำให้ผู้รับการฝึกนำการสอนตนเองไปใช้ในโอกาสต่อไป (อรพินทร์ อนงคณะตระกูล, 2528: 20; Meichenbaum, 1975: 384-385; Meichenbaum and Goodman, 1971: 115-126)

นอกจากนี้สถานที่ใช้ในการฝึกการสอนตนเองก็มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของการฝึกการสอนตนเองได้เช่นกัน ดังนั้น การจัดสถานที่ฝึกจึงควรจัดให้เป็นสถานที่เงียบ ที่ปราศจากสิ่งรบกวน ทั้งตัวผู้ฝึกและผู้รับการฝึก เช่น โทรทัศน์ ผู้ร่วมงาน เด็กอื่น ๆ เครื่องมือเครื่องใช้ที่สะดุดตา เป็นต้น และถ้าผู้รับการฝึกมีสมาธิสั้น ถูกรบกวนได้ง่าย อาจจะต้องใช้ห้องที่ปิดมิดชิด (Finch et al., 1993: 246)

สำหรับจำนวนครั้งของการฝึกการสอนตนเองที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมหรือทักษะนั้น สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมโดยพิจารณาประสบการณ์ ทักษะก่อนฝึก ระดับสติปัญญา ความชำนาญในกิจกรรม ความสามารถในการให้เหตุผลถึงความคิด ความเข้าใจและการพูดการสอนตนเองของแต่ละบุคคล รวมทั้งเป้าหมายของการฝึกอีกด้วย (Finch et al., 1993: 17, 233, 252-253; Meichenbaum, 1975: 363,385)

ในด้านประสิทธิภาพของการสอนตนเองในแง่ความคงอยู่ของผลการฝึกนั้น มีรายงานการวิจัยจำนวนมากแสดงให้เห็นว่า ผลของการฝึกการสอนตนเอง จะคงอยู่ในระยะเวลาตั้งแต่ 3 วัน ถึง 1 ปี (Asarnow and Meichenbaum, 1979: 1173-1177; Bronstein and Quevillon, 1976: 179-188; Douglas, Parry, Marton, and Garson, 1976: 389-410; Kendall and Braswell, 1982: 972-689; Meichenbaum, 1977: 54; Meichenbaum and Goodman, 1971: 115-126; Pratt and Bates, 1982: 30-42; Pratt et al., 1984: 893-902; Reid, 1992: 447-461)

จะเห็นได้ว่า เทคนิคการสอนตนเองเป็นเทคนิคการปรับพฤติกรรมที่ให้ผู้คลรับฝึกชอบในการปรับพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้การปรับพฤติกรรมได้ผลมากกว่าการปรับพฤติกรรมโดยบุคคลอื่น มีผู้นำเทคนิคนี้ไปใช้ทั้งในเด็กและผู้ใหญ่ โดยในเด็กนั้นมีผู้นำไปใช้ในการสร้างหรือเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ได้แก่ พฤติกรรมด้านทานสิ่งเย้ายวน (Patterson and Mischel, 1976: 209-217) พฤติกรรมตั้งใจเรียน (Bornstein and Quevillon, 1976: 179-188) พฤติกรรมเอื้อเฟื้อ (Camp, Blom, Hebert, and Van Doorninck, 1977: 157-169) ทักษะการพูดและการฟังข่าวสารเชิงอ้างอิง (Pratt et al., 1984: 893-902; Pratt and Bates, 1982: 30-42; Reid, 1992: 447-461) เป็นต้น และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ พฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียน (Bornstein and Quevillon, 1976: 179-188) พฤติกรรมหุนหัน (Bender, 1976: 347-354; Meichenbaum and Goodman, 1971: 115-126) เป็นต้น ส่วนในผู้ใหญ่มีผู้นำไปใช้ในการสร้างหรือเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ได้แก่ พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Meichenbaum and Cameron, 1974: 270) พฤติกรรมกล้าแสดงออก (Kazdin and Mascitelli, 1982: 346-360) เป็นต้น และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ พฤติกรรมการติดสุรา พฤติกรรมการรับประทานอาหาร ความเครียด ความกลัว ความวิตกกังวล (Meichenbaum, 1975: 367-377)

เนื่องจาก เทคนิคการสอนตนเองช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองด้วยการใช้คำพูดของตนเองเป็นตัวชี้นำเพื่อให้มีรูปแบบความคิดและพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้น (Martin, 1988: 400)

จึงพบว่า เทคนิคนี้มีประสิทธิภาพมากกว่าการใช้ตัวแบบอย่างเดียวโดยไม่มีการสอนตนเอง (Asarnow and Meichenbaum, 1979: 1173-1177; Bender, 1976: 347-354; Meichenbaum and Goodman, 1971: 115-126) และการใช้การเสริมแรง การฝึกทำกิจกรรมในเครื่องมือฝึกหรือไม่ได้ทำการฝึกใด ๆ (Asarnow and Meichenbaum, 1979: 1173-1177; Meichenbaum and Goodman, 1971: 115-126; Reid, 1992: 447-461) โดยเฉพาะในผู้ที่ยังใช้คำพูดกำกับความคิดหรือพฤติกรรมของตนเองไม่ได้หรือใช้ได้แล้วยังไม่มีประสิทธิภาพ

สำหรับพฤติกรรมในห้องเรียน Bornstein and Quevillon (1976: 179-188) ทดลองใช้การสอนตนเองกับการเสริมแรงทางบวกด้วยสิ่งของเพื่อสร้างพฤติกรรมตั้งใจทำงาน โดยทำการวิจัยแบบหลายเส้นฐานข้ามบุคคล ซึ่งเป็นการฝึกการสอนตนเองให้เด็กทีละคน เริ่มค้นฝึกการสอนตนเองให้เด็กคนที่หนึ่ง เมื่อเด็กมีพฤติกรรมตั้งใจทำงานตามเกณฑ์ที่กำหนดจึงฝึกการสอนตนเองให้แก่เด็กคนที่สอง เมื่อเด็กคนที่สองมีพฤติกรรมตั้งใจทำงานตามเกณฑ์ที่กำหนดจึงฝึกการสอนตนเองให้เด็กคนที่สามต่อไป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กชายที่มีพฤติกรรมไม่อยู่นิ่ง อายุ 4 ปี จำนวน 3 คน ทำการฝึกการสอนตนเองตามขั้นตอนของ Meichenbaum and Goodman (1971) ร่วมกับการให้การเสริมแรงด้วยท็อปปี้ เมื่อเด็กสนใจการฝึกและทำตามตัวแบบได้ถูกต้องในแต่ละขั้นตอน ทำการฝึกการสอนตนเอง 1 ครั้ง โดยใช้เวลาในการฝึก 50 นาที หยุดพัก 20 นาที และทำการฝึกต่ออีก 50 นาที หลังจากนั้น มีการติดตามผล หลังจากวันทำการฝึกการสอนตนเองโดยการสังเกตพฤติกรรมในห้องเรียน 4 วัน/สัปดาห์ เป็นเวลา 90 วัน ผลการทดลองพบว่า การสอนตนเองทำให้เด็กมีพฤติกรรมตั้งใจทำงานเพิ่มขึ้นตลอดระยะเวลา 90 วัน ที่ทำการสังเกตต่อมา Billings and Wasik (1985: 61-67) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การฝึกการสอนตนเองเพียงครั้งเดียวไม่น่าจะมีผลต่อการเพิ่มพฤติกรรมตั้งใจได้มากและยาวนานถึงเพียงนี้ จึงได้ทำการวิจัยซ้ำ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างและการปฏิบัติการเช่นเดียวกับ Bornstein and Quevillon (1976) แต่ได้ทำการควบคุมตัวแปร ซึ่งได้แก่ การสังเกตการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กผลการทดลอง พบว่า พฤติกรรมความเอาใจใส่ของครูที่มีต่อเด็กมีผลต่อการเพิ่มพฤติกรรมตั้งใจทำงานด้วย ดังนั้นการฝึกการสอนตนเองครั้งเดียวไม่ได้เป็นตัวทำให้มีการเพิ่มพฤติกรรมตั้งใจทำงานได้ยาวนาน แต่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมความเอาใจใส่ต่อเด็กของครูด้วย ดังนั้น Bryant and Budd (1982: 259-271) จึงได้ทำการศึกษาต่อ โดยต้องการดูว่าการฝึกการสอนตนเองที่มีต่อการเพิ่มพฤติกรรมตั้งใจทำงานในช่วงทำการฝึกจะมีการแผ่ขยายมายังพฤติกรรมในห้องเรียนหรือไม่ โดยการทำวิจัยแบบหลายเส้นฐานข้ามบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กที่มีพฤติกรรมไม่ตั้งใจทำงาน ไม่เชื่อฟังครู และมีผลการเรียนต่ำ อายุ 4-5 ปี จำนวน 3 คน ทำการฝึกการสอนตนเองในห้องทดลอง โดยแบ่งการฝึกเป็น 9 ครั้ง ภายในเวลา 3 วัน หลังจากนั้นเด็กจะได้รับการชี้แนะจากครูให้เด็กใช้การสอนตนเองในช่วงการทำงานอย่างอิสระในห้องเรียน และได้รับการเสริมแรงด้วยการติดสติ๊กเกอร์ในสมุดบันทึกการทำงานเมื่อทำงานเสร็จก่อนเวลา รวมทั้งมีการบันทึกพฤติกรรมของครูที่มีต่อเด็กเพื่อควบคุมตัวแปรที่อาจมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กด้วยผลการทดลองพบว่า การฝึกการสอนตนเองมีผลทำให้เด็กทำแบบฝึกหัด ทั้งในห้องทดลองและชั้นเรียนได้ถูกต้องมากขึ้น และยังช่วยลดพฤติกรรมก่อ

กวนในชั้นเรียนอีกด้วย แต่มีผลในการเพิ่มพฤติกรรมตั้งใจทำงานเล็กน้อย ต่อมา Guevremont, Osnes, and Stokes (1988: 45-55) ได้ศึกษาเพิ่มเติมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพการแผ่ขยายของการฝึกการสอนตนเองที่มีต่อการเพิ่มพฤติกรรมตั้งใจทำงานและความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดจากห้องทดลองไปยังห้องเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างและการปฏิบัติการทดลองเช่นเดียวกับ Bryant and Budd (1982: 259.271) แต่เพิ่มเติมในส่วนของการชี้แนะของครู โดยในแต่ละวันที่เด็กได้รับการฝึกด้วยขั้นตอนใดครูจะชี้แนะให้เด็กนำขั้นนั้นมาใช้ในห้องเรียน และให้คำชมเชยเมื่อเด็กมีพฤติกรรมตั้งใจทำงานผลการทดลองพบว่าเด็กมีการทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้องและสมบูรณ์มากขึ้น รวมทั้งมีการเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมตั้งใจทำงานอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้น ประสิทธิภาพของการสอนตนเองที่มีต่อการสร้างพฤติกรรมตั้งใจทำงานขึ้นอยู่กับระยะเวลาการฝึกการสอนตนเอง การเสริมแรงในช่วงการฝึก รวมทั้งการเสริมแรงและการชี้แนะจากครู

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การฝึกการสอนตนเองเป็นเทคนิคการปรับพฤติกรรมที่ให้บุคคลรับผิดชอบในการปรับพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้การปรับพฤติกรรมได้ผลมากกว่าการปรับพฤติกรรมโดยบุคคลอื่น โดยการใช้คำพูดของตนเองภายในใจเป็นตัวชี้แนะหรือนำทางเพื่อให้รูปแบบความคิดและพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้น

3.7.5 การหยุดความคิด (Thought Stopping)

เทคนิคการหยุดความคิดนี้เหมาะจะใช้กับบุคคลที่มีความคิดที่ไม่เหมาะสม เช่น การขำคิด หรือพวกที่คิดจะทำร้ายคนอื่น หรือตนเอง เป็นต้น

วิธีการหยุดความคิดนี้ทำได้ง่ายมาก เพียงแต่บอกกับตัวเองว่า “ไม่” หรือ “หยุด” เป็นต้น ซึ่งการบอกกับตัวเองในลักษณะเช่นนี้เมื่อเริ่มต้นที่จะมีความคิดที่ไม่เหมาะสม จะทำให้ความคิดนั้นถูกระงับไป ถ้าพิจารณาในลักษณะการดำเนินการนั้นก็อาจกล่าวได้ว่าการหยุดความคิดนี้เป็นรูปแบบหนึ่งของการลงโทษเพราะคำว่า “ไม่” หรือ “หยุด” นั้น ทำหน้าที่ระงับความคิดที่ไม่เหมาะสมนั่นเอง

การดำเนินการฝึกการหยุดความคิดนั้นสามารถดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

1. ให้แยกแยะความคิดที่ไม่เหมาะสมและสภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดความคิดนั้น
2. พิจารณาว่าผลกระทบใดเกิดขึ้นตามมาจากการคิดเช่นนี้ เช่น อารมณ์ หรือพฤติกรรม
3. ให้หาสิ่งเร้าที่จะทำให้ความคิดนั้นหยุดลง โดยปกติแล้ว คำว่า “หยุด” หรือ “ไม่” นั้น น่าจะใช้ได้ แต่บางคนอาจจะใช้คำอื่น ๆ แทนได้ เช่น “ไป” เป็นต้น
4. ในการดำเนินการฝึกการหยุดความคิดนั้น ให้ผู้เข้ารับการบำบัดจินตนาการกับความคิดที่ไม่เหมาะสมให้ยกนิ้วขึ้นเมื่อภาพนั้นชัดเจนแล้ว จากนั้นผู้บำบัดจะบอกคำว่า “ไม่” ด้วยเสียงอันดังบอกคำนั้นซ้ำ ๆ กันจนกว่าภาพที่ผู้เข้ารับการบำบัดจินตนาการนั้นหายไปโดยผู้ได้จากการที่ผู้เข้ารับการบำบัดเอานิ้วลง

5. จากนั้นให้ผู้เข้ารับการบำบัดตะโกนคำว่า “ไม่” ด้วยตนเองเมื่อจินตนาการกับความคิดที่ไม่เหมาะสม

6. ให้ผู้เข้ารับการบำบัดพูดคำว่า “ไม่” ด้วยตนเองในใจเมื่อจินตนาการสร้างความคิดไม่เหมาะสม

7. ให้มีการนำไปฝึกเป็นการบ้านด้วย

การฝึกการหยุดความคิดนี้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการแก้ไขปัญหของพวกที่ย้ำคิดย้ำจริง จินตนาการในสิ่งที่ไม่เหมาะสม และความคิดหลอน เป็นต้น

นอกจากเทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญาดังกล่าวแล้วข้างต้น ผู้วิจัยยังได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับวิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้เด็กเกิดพฤติกรรมจริยธรรมมากขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การให้ข้อมูลป้อนกลับและการเสริมแรงทางบวก

ความหมายของการให้ข้อมูลป้อนกลับ

ได้มีผู้สนใจศึกษาวิจัยและให้ความหมายของการให้ข้อมูลป้อนกลับไว้ ดังนี้

Deese and Hulst (1967: 445) ได้ให้ความหมายของการให้ข้อมูลป้อนกลับว่า หมายถึง การให้ข้อมูลแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับการตอบสนองของเขา ซึ่งจะมีผลทำให้ผู้เรียนแก้ไขสิ่งที่ผิดให้ถูกต้องในการทดสอบครั้งต่อไป และการให้ผู้เรียนรู้ผลการกระทำโดยตรงจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่เฉพาะแต่ด้านพฤติกรรมเท่านั้น แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงเฉพาะเจาะจงบางอย่าง ซึ่งทำให้การกระทำของผู้เรียนเข้าใกล้เกณฑ์ที่กำหนดไว้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

Kalish (1981: 267-268) กล่าวว่า การให้ข้อมูลป้อนกลับ คือ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำของอินทรีย์ ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีทั้งทางบวกและทางลบ และข้อมูลที่ได้รับนั้นสามารถกำหนดและควบคุมพฤติกรรมได้ด้วย

Kazdin (1984: 104-105) กล่าวว่า การให้ข้อมูลป้อนกลับ คือ การให้บุคคลรู้ผลการกระทำของตนเองรวมทั้งความก้าวหน้าที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจจะสามารถเสริมแรงตนเองได้

สุชาติ สิริสุขไพบูลย์ (2528: 6) กล่าวว่า การให้ข้อมูลป้อนกลับ หมายถึง กระบวนการตรวจปรับที่ทำให้ผู้สอนทราบถึงลักษณะพฤติกรรม และระดับความเข้าใจของ ผู้เรียนแล้วปรับปรุงแก้ไขเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่สอนไปแล้วอย่างมีประสิทธิภาพ

ณรงค์ พุทธิชีวิน (2528: 139-140) กล่าวว่า การให้ข้อมูลป้อนกลับในแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวปัญญานิยม (cognitive learning) จะเน้นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลของพฤติกรรม เพื่อให้ผู้เรียนทราบว่าสิ่งที่กระทำไปนั้นถูกต้องหรือไม่ เรียกว่า ข้อมูลป้อนกลับสนเทศ ซึ่งการให้ข้อมูลป้อนกลับสำหรับการกระทำที่ถูกต้องนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การให้ข้อมูลป้อนกลับ คือการทำให้นักเรียนรู้ผลการกระทำของตนเอง หลังจากการทำกิจกรรมหรือแสดงพฤติกรรมในแต่ละครั้ง ทำให้ทราบถึงความ

ก้าวหน้าและข้อบกพร่อง เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และหาวิธีการแก้ไขข้อบกพร่องในการทำกิจกรรมและแสดงพฤติกรรมในครั้งต่อไป

ชนิดของข้อมูลป้อนกลับ

ข้อมูลป้อนกลับที่เกิดขึ้นในการแสดงทักษะหนึ่ง ๆ นั้น สามารถจำแนกออกตามแหล่งที่มาของข้อมูลป้อนกลับได้ 2 ชนิดใหญ่ ๆ คือ

1. ข้อมูลป้อนกลับภายใน (Intrinsic Feedback)
2. ข้อมูลป้อนกลับภายนอก (Augmented Feedback)

หลักในการใช้การให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างมีประสิทธิภาพ

1. ควรให้ข้อมูลป้อนกลับที่เกี่ยวกับพฤติกรรมในทางบวก
2. ข้อมูลป้อนกลับที่ให้นั้นต้องชัดเจน และเป็นข้อมูลที่แท้จริงของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น
3. ควรให้ข้อมูลป้อนกลับที่เกี่ยวกับความก้าวหน้าในการแสดงพฤติกรรมที่พึง

ประสงค์

4. การให้ข้อมูลป้อนกลับในระยะเริ่มแรกต้องให้ข้อมูลป้อนกลับในทันที และเมื่อเกิดการเรียนรู้แล้ว จึงให้ข้อมูลป้อนกลับแบบยี่ดเวลา

5. ควรมีการบันทึกข้อมูลป้อนกลับไว้อย่างชัดเจนทุกครั้ง
6. ผู้ที่ให้ข้อมูลป้อนกลับจะต้องเป็นบุคคลที่ผู้ถูกปรับพฤติกรรมเชื่อถือ และได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีความตั้งใจและจริงจังในการให้ข้อมูลป้อนกลับ

7. ควรอธิบายให้บุคคลเห็นความสำคัญของข้อมูลป้อนกลับเพื่อจะได้นำไปปรับปรุงพฤติกรรมของตนให้ดีขึ้น

8. ให้ผู้ที่ได้รับข้อมูลป้อนกลับ กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายที่ตนต้องการจะปรับปรุง
9. พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงภายหลังจากให้ข้อมูลป้อนกลับนั้นควรจะเป็น

พฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ชัดเจน

10. การให้ข้อมูลป้อนกลับ ควรใช้ควบคู่กับการเสริมแรงทางบวก

การให้ข้อมูลป้อนกลับมีได้ 2 ทาง คือ

1. การให้ข้อมูลป้อนกลับทางบวก (Positive Feedback) คือการสะท้อนให้เห็นถึงส่วนดี ซึ่งมักจะไม่มีปัญหา เพราะทุกคนชอบที่จะฟังและยินดีรับข้อมูลป้อนกลับนี้ด้วยความเต็มใจ

2. การให้ข้อมูลป้อนกลับทางลบ (Negative Feedback) คือการสะท้อนให้เห็นถึงจุดบกพร่องจุดอ่อน ซึ่งมักจะมีปัญหา และทำความลำบากใจให้แก่ผู้ให้และผู้รับข้อมูลป้อนกลับ

หน้าที่ของการให้ข้อมูลป้อนกลับที่สำคัญนั้น ดีส และฮัลส์ (Deese and Hulse. 1958: 454). ได้สรุปไว้ 2 ประการคือ

1. บอกให้ผู้เรียนทราบผลการกระทำของตนเอง เพื่อที่จะได้แก้ไขพฤติกรรมให้ถูกต้องต่อไป

2. การได้รับรู้ผลการกระทำของตนเองเป็นการสร้างแรงเสริมด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า การให้ข้อมูลป้อนกลับเป็นแนวคิดที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากทฤษฎีการวางเงื่อนไขผลกรรมของสกินเนอร์ และเป็นเงื่อนไขของการเสริมแรงทางบวก ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น อันเป็นผลมาจากการได้รับสิ่งที่พอใจ หลังจากที่แสดงพฤติกรรมเป้าหมายแล้ว ดังนั้นการให้ข้อมูลป้อนกลับ จึงเป็นแรงเสริมที่จะช่วยกระตุ้นหรือจูงใจให้บุคคลมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น

ผลดีของการให้ข้อมูลป้อนกลับ

การให้ข้อมูลป้อนกลับมีความสำคัญต่อการเรียนรู้มาก และเมื่อพิจารณาในแง่จิตวิทยาพบว่า ข้อมูลป้อนกลับมีบทบาทดังนี้

1. การให้ข้อมูลป้อนกลับเป็นแรงเสริมทางบวก (Positive Reinforcer) การรู้ผลกระทำของตนเองทำให้ทราบว่า การกระทำของตนห่างจากเป้าหมายเพียงใด ก่อให้เกิดความพยายามที่จะปรับพฤติกรรมตนเองให้เป็นไปตามรูปแบบที่ถูกต้องมากขึ้น เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2526: 36)

2. การให้ข้อมูลป้อนกลับเป็นแรงจูงใจ (Motivation) การให้ผู้เรียนทราบความสำเร็จของตนอาจด้วยคำพูด หรือท่าทาง จะเป็นแรงจูงใจกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการกระทำ หรือแสดงพฤติกรรมโต้ตอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งความภาคภูมิใจในการกระทำของตนในครั้งต่อไป

3. การให้ข้อมูลป้อนกลับช่วยในการกำหนดพฤติกรรม (Regulate Behavior) เพราะข้อมูลป้อนกลับให้รายละเอียดที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนจึงสามารถปรับปรุงพฤติกรรมของตนไปสู่วิธีการที่ถูกต้องหรือใกล้เคียงได้ (คณิต เขียววิชัย, 2522: 5)

4. การให้ข้อมูลป้อนกลับช่วยลดความเครียด เนื่องจากผู้เรียนทราบว่า การกระทำของตนถูกหรือผิดอย่างไร และควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร (อุบลศรี อุบลสวัสดิ์, 2526: 18)

แนวคิดเกี่ยวกับการให้ข้อมูลป้อนกลับ

การให้ข้อมูลป้อนกลับเป็นผลสืบเนื่องมาจาก ทฤษฎีการวางเงื่อนไขผลกรรม (Operant Conditioning) ของ Skinner

หลักการเรียนรู้การวางเงื่อนไขผลกรรมเป็นการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรม และสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมนั้น โดยผลกรรมที่เกิดขึ้นจะเป็นตัวกำหนดหรือเป็นข้อมูลป้อนกลับให้แต่ละบุคคลเพิ่มความเข้ม รักษาไว้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามความน่าพึงปรารถนาของแต่ละผลกรรม (ณรงค์ พุทธรชิน, 2528: 139) เงื่อนไขผลกรรมมี 2 ประเภท คือ เงื่อนไขการเสริมแรง (Contingency of Reinforcement) หมายถึง เงื่อนไขของการให้ผลกรรมที่อินทรีย์พอใจ

และเงื่อนไขการลงโทษ (Contingency of Punishment) หมายถึง เงื่อนไข ของการให้ผลกรรมที่อินทรีย์ ไม่พอใจ

เงื่อนไขผลกรรมที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเงื่อนไขของการเสริมแรง ซึ่ง ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536: 18-21) ได้ให้ความหมายของการเสริมแรงว่า การที่อัตราตอบสนอง ของอินทรีย์ หรือการแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งของอินทรีย์คงอยู่หรือเพิ่มขึ้นหรือมีความถี่สูง ขึ้น ซึ่งเป็นผลจากที่อินทรีย์ได้รับผลกรรมที่พึงพอใจ หลังจากแสดงพฤติกรรมหรือเป็นผลจากความ สำเร็จในการหลีกเลี่ยงหรือหลีกเลี่ยงหนีจากสิ่งเร้าที่อินทรีย์ไม่พึงพอใจ

การเสริมแรงทางบวก

การเสริมแรงทางบวก (positive reinforcement) คือ การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมใด พฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งแล้ว ได้รับผลกรรมที่พึงพอใจ ทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม นั้นเพิ่มขึ้นหรือคงพฤติกรรมนั้นไว้ สิ่งเร้าที่เป็นผลกรรมที่บุคคลพึงพอใจเรียกว่า ตัวเสริมแรงทางบวก (positive reinforcer)

ตัวเสริมแรงที่นำมาใช้ในการเสริมแรงทางบวก (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2526: 37) แบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

1. ตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข (Primary or Unconditioned Reinforcer) คือตัว เสริมแรงที่มีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงด้วยตนเอง เนื่องจากมีอิทธิพลต่ออินทรีย์โดยตรง เช่น อาหาร น้ำ อากาศ เป็นต้น
2. ตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไข (Secondary or Conditioned Reinforcer) คือตัว เสริมแรงที่ไม่มีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงด้วยตัวของมันเอง แต่เนื่องจากได้นำไปสัมพันธ์กับตัวเสริม แรงที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข หรือตัวเสริมแรงอื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรง เช่น คำชมเชย เงิน คະแนน ดาว เป็นต้น

ประเภทของตัวเสริมแรงทางบวก

ตัวเสริมแรงทางบวก แบ่งได้ 5 ประเภท (Kazdin, 1980: 131-140)

1. วัตถุสิ่งของ (material) เป็นตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข ได้แก่ วัตถุสิ่งของ ของเล่น อาหาร เป็นต้น
2. ตัวเสริมแรงทางสังคม (social reinforcer) เป็นตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไข แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

- 1) ตัวเสริมแรงทางสังคมที่แสดงออกทางวาจา ได้แก่ คำชมเชย ยกย่อง แสดง ความพอใจ เช่น ดีมาก น่าสนใจ เก่ง หลักสำคัญในการใช้การเสริมแรงทางวาจาคือ จะต้องทำให้บุคคลที่ ได้รับการเสริมแรงทราบว่า เขาได้รับการเสริมแรงในพฤติกรรมใด

2) ตัวเสริมแรงทางสังคมที่แสดงออกด้วยท่าทาง ได้แก่ การยิ้มให้ การแตะตัว ตัวเสริมแรงทางสังคมเป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพมาก เนื่องจากเป็นตัวเสริมแรงที่แผ่ขยายสามารถนำไปใช้คู่กับตัวเสริมแรงอื่นได้

3. หลักฟรีแม็ค (Premack's Principle) คือการใช้กิจกรรมหรือสิ่งทีบุคคลชอบกระทำมากที่สุดมาเป็นตัวเสริมแรงพฤติกรรมที่บุคคลกระทำน้อยกว่า

4. การให้ข้อมูลป้อนกลับ (information feedback) เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการกระทำของบุคคล การให้ข้อมูลป้อนกลับเพียงอย่างเดียวอาจไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ จึงควรนำไปสัมพันธ์กับตัวเสริมแรงอื่น ๆ เพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงขึ้น

5. เบี้ยอรรรถกร (token economy) เป็นสัญลักษณ์ที่นำไปแลกเปลี่ยนตัวเสริมแรงอื่น ๆ ที่บุคคลต้องการ เบี้ยอรรรถกรอาจอยู่ในรูปของ ดาว เบี้ย คะแนน คุปอง ตั๋ว หรือเงิน เป็นต้น เบี้ยอรรรถกรเป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพสูง สามารถทำให้ระดับพฤติกรรมของบุคคลคงอยู่หรือเพิ่มขึ้นมากกว่าและนานกว่าตัวเสริมแรงอื่น มีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงแผ่ขยาย (generalized reinforcers) สามารถนำไปแลกเปลี่ยนตัวเสริมแรงอื่นได้ จึงหมดสภาพของการเสริมแรงช้ากว่าตัวเสริมแรงประเภทอื่น

การใช้การเสริมแรงทางบวกอย่างมีประสิทธิภาพ

แคชดิน (Kazdin, 1980: 123) เสนอว่า ประสิทธิภาพของการเสริมแรงทางบวกขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังนี้

1. ระยะเวลาของการให้การเสริมแรง ควรให้การเสริมแรงทันทีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมเป้าหมาย
2. ขนาดหรือจำนวนของการเสริมแรง ยิ่งให้ตัวเสริมแรงจำนวนมากหรือเพิ่มขึ้นก็ยิ่งทำให้พฤติกรรมมีความถี่มากขึ้น
3. คุณภาพหรือชนิดของตัวเสริมแรง ถ้าบุคคลพึงพอใจในตัวเสริมแรงมากจะทำให้ตัวเสริมแรงมีคุณภาพสูงและก่อให้เกิดพฤติกรรมได้มาก
4. ตารางการเสริมแรง การใช้ตารางการเสริมแรงแบบทุกครั้งในระยะแรก จะทำให้อัตราการเกิดพฤติกรรมเป้าหมายสูงกว่าการเสริมแรงเป็นครั้งคราว และเมื่อเกิดพฤติกรรมเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอแล้วควรเปลี่ยนเป็นการเสริมแรงเป็นครั้งคราวเพื่อทำให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การให้ข้อมูลป้อนกลับเป็นผลสืบเนื่องมาจากทฤษฎีการวางเงื่อนไขผลกรรมของ Skinner ทำให้ผู้เรียนรู้ผลการกระทำของตนเองหลังการแสดงพฤติกรรมในแต่ละครั้ง ก่อให้เกิดความพยายามที่จะปรับพฤติกรรมตนเอง ให้เป็นไปตามรูปแบบที่ถูกต้องมากขึ้น จึงเป็นแรงเสริมที่จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น นอกจากนี้เมื่อให้ข้อมูลป้อนกลับควบคู่กับการเสริมแรงทางบวก จะทำให้การให้ข้อมูลป้อนกลับมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบดังนี้

4.1 รูปแบบ (Model)

4.1.1 ความหมายของรูปแบบ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่ารูปแบบไว้หลายแนวคิดดังนี้
สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2529: 36) กล่าวว่าในทางศึกษาศาสตร์ รูปแบบ คือ ความสัมพันธ์ของตัวแปร เป็นกรอบของความคิด เป็นการแทนความคิดออกมาให้เป็นรูปธรรม

พวงเพ็ญ ชูณหปธาน (2532) ได้ให้ความหมายว่า รูปแบบหมายถึงเค้าโครงแบบแผน หรือตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้อย่างเป็นทางการเป็นระเบียบ

สมบัติ คำม่วง (2533: 4) ได้ให้ความหมายว่า รูปแบบหมายถึง รูปร่าง แบบแผน เค้าโครง หรือตัวอย่างของงานหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537: 41) กล่าวว่ารูปแบบหมายถึงลักษณะการจำลองสภาพความเป็นจริงว่าถ้าจะให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั้นจะมีสิ่งใดบ้างที่น่าจะได้นำมาศึกษาและพิจารณา เพราะรูปแบบเป็นสิ่งที่ได้มาจากทางเลือกแต่ละทางที่มีระดับของการบรรลุวัตถุประสงค์

อุทุมพร จามรมาน (2541: 22) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบหมายถึงโครงสร้างของ ความเกี่ยวข้องระหว่างหน่วยต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ดังนั้นรูปแบบจึงน่าจะมีมากกว่า 1 มิติ หลายตัวแปร และตัวแปรดังกล่าวต่างมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า รูปแบบหมายถึงแบบแผนแสดงการจัดโครงสร้างและองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

4.1.2 การสร้างรูปแบบ

อุทุมพร จามรมาน (2541: 22) กล่าวไว้ว่าก่อนที่จะมีรูปแบบ ต้องมีผลวิจัยที่ให้ความรู้ที่สะสมกันมาก่อนหรือมีทฤษฎีรองรับก่อน หรือมีสมมติฐานที่ผ่านการพิสูจน์มาก่อนหลาย ๆ สมมติฐาน ดังนั้น การสร้างรูปแบบจึงต้องอยู่บนฐานของ Advanced Hypotheses

4.1.3 ลักษณะของรูปแบบการวิจัย

อุทุมพร จามรมาน (2541: 22-23) กล่าวไว้สรุปได้ว่า รูปแบบที่อยู่ในขอบข่ายการวิจัย ควรมีลักษณะดังนี้

- 1) นำไปสู่การอธิบายและทำนายได้ โดยอิงข้อมูลจากการสังเกตที่เชื่อถือได้
- 2) นำไปสู่ผลเดิม ถ้ามีการทดลองซ้ำ ๆ
- 3) นำไปสู่การอธิบายเชิงเหตุ-ผล (Causal)
- 4) ช่วยขยายความรู้ และนำไปสู่การแสวงหาองค์ความรู้ได้มากขึ้น
- 5) มีความชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้
- 6) กระบวนการสร้างโมเดล เป็นการกระบวนการที่ไม่อยู่นิ่ง และไม่สิ้นสุด

4.1.4 การตรวจสอบรูปแบบ

การตรวจสอบรูปแบบควรใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะ (Qualitative) และเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยมีการตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะ อาจใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ ส่วนการตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงปริมาณ ใช้เทคนิคทางสถิติ

อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบรูปแบบควรตรวจสอบคุณลักษณะ 2 อย่างคือ

1. การตรวจสอบความมากน้อยของความสัมพันธ์/ความเกี่ยวข้อง/เหตุ-ผล ระหว่างตัวแปร

2. การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ดังกล่าว ซึ่งการประมาณค่านี้ สามารถประมาณข้ามกาลเวลา กลุ่มตัวอย่าง หรือสถานที่ (Across Time, Samples, Sites) ได้ หรืออ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่างไปหาประชากรก็ได้ โดยผลการตรวจสอบนำไปสู่คำตอบ 2 ข้อ คือ

(1) การสร้างรูปแบบใหม่ หรือ

(2) การปรับปรุงรูปแบบเดิม

4.1.5 ประเภทของรูปแบบ

Keeves (1997) ได้จำแนกรูปแบบเป็น 5 ประเภทคือ

1. Analogue Models เป็นรูปแบบที่ใช้หลักตรรกเป็นหลักและรูปแบบนี้ให้ประโยชน์ในด้านการทำนาย

2. Semantic Models เป็นรูปแบบที่ใช้การบรรยายด้วยภาษาเป็นหลัก ดังนั้นรูปแบบนี้จึงขึ้นอยู่กับความชัดเจนของภาษาที่บรรยาย และวิธีการบรรยาย

3. Schematic Models เป็นรูปแบบที่ใช้แผนภูมิหรือแผนที่ตลอดจนความเชื่อมโยงเป็นหลัก

4. Mathematical Models เป็นรูปแบบที่สามารถเขียนความสัมพันธ์ในรูปสูตรหรือสมการทางคณิตศาสตร์ได้

5. Causal Models รูปแบบนี้ได้รับความสนใจในช่วงหลัง ค.ศ. 1970 และเพิ่มความสำคัญแก่วงการวิจัยมากขึ้น เพราะมีการพัฒนาเทคนิคทางสถิติ ตลอดจนโปรแกรมคอมพิวเตอร์รองรับการตรวจสอบรูปแบบนี้ เช่น Path Analysis, LISREL

สรุป การวิจัยที่เกี่ยวกับรูปแบบ ควรเริ่มจากการศึกษาทฤษฎี หรือรวบรวมผลวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรให้ได้จำนวนมากพอที่จะมาเขียน โครงสร้างของตัวแปรก่อน ดังนั้นการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบ จึงเริ่มจากการเขียนสมมติฐาน ของรูปแบบก่อน แล้วจึงทำการรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบรูปแบบต่อไป

4.2 การพัฒนารูปแบบ

เนื่องจากการพัฒนารูปแบบ (model) เป็นเป้าหมายสำคัญของการวิจัยในครั้งนี้ จึงจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบให้ชัดเจน โดยรูปแบบที่ผู้วิจัยนำเสนอในการวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้ผู้สอนได้นำไปใช้จัดกิจกรรมให้กับผู้เรียน โดยมีตัวแปร

และบริบทในการใช้เช่น เกี่ยวกับการสอนโดยทั่วไป ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการสอนที่มีผู้เสนอไว้มาศึกษาวิเคราะห์ เพื่อสรุปเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบในครั้งนี้ด้วย ดังนี้

รูปแบบการสอน (teaching model) หมายถึง แผนแสดงการจัด โครงสร้างและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะใช้ในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ (Saylor et. al. 1981; Joyce and Weil, 1986; Cole, 1987; ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล, 2529; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2529)

4.2.1 องค์ประกอบของรูปแบบการสอน

รูปแบบการเรียนการสอน โดยทั่วไปมีองค์ประกอบร่วมที่สำคัญซึ่งผู้พัฒนารูปแบบการสอนควรคำนึงดังต่อไปนี้ (Joyce and Weil 1986)

1. หลักการของรูปแบบการสอน เป็นส่วนที่กล่าวถึงความเชื่อและแนวคิดของทฤษฎีที่รองรับรูปแบบการสอน หลักการของรูปแบบการสอนจะเป็นตัวชี้้นำการกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินการในรูปแบบการสอน

1. จุดประสงค์ของรูปแบบการสอน เป็นส่วนที่ระบุถึงความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้น จากการใช้รูปแบบการสอน

2. เนื้อหา เป็นส่วนที่ระบุถึงเนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของรูปแบบการสอน

3. กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินการ เป็นส่วนที่ระบุถึงวิธีการปฏิบัติในขั้นตอนหนึ่ง ๆ เมื่อนำรูปแบบไปใช้

4. การวัดและการประเมินผล เป็นส่วนที่ประเมินถึงประสิทธิผลของรูปแบบการสอน

4.2.2 การจัดกลุ่มของรูปแบบการเรียนการสอน

Joyce and Weil (1986: 5-14) ได้จัดกลุ่มของรูปแบบการเรียนการสอน เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มที่เน้นการประมวลผลข้อมูล (The Information Processing Family) รูปแบบการสอนในกลุ่มนี้เน้นการค้นหาและประมวลผลข้อมูล ให้รู้ปัญหาและหาคำตอบของปัญหา และให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดและสร้างมโนทัศน์ รูปแบบการสอนในกลุ่มนี้บางรูปแบบเน้นให้ผู้เรียนสร้างมโนทัศน์และทดสอบสมมติฐาน บางรูปแบบมุ่งที่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ บางรูปแบบมุ่งส่งเสริมความสามารถทางสติปัญญาโดยทั่วไป ตัวอย่างของรูปแบบการสอนในกลุ่มนี้ เช่น รูปแบบการสอนมโนทัศน์ (Concept Attainment Model) รูปแบบการสอนแบบสืบสอบทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Inquiry Model) รูปแบบการสอนกลยุทธ์การจำ (Memory Model)

2. กลุ่มที่เน้นตัวบุคคล (The Personal Family) รูปแบบการสอนในกลุ่มนี้มุ่งพัฒนาตัวบุคคล พัฒนาทัศนคติและค่านิยมที่ดีงาม เพื่อให้บุคคลมีความเข้าใจในตนเองดีขึ้น มีความรับ

ฝึชชอบต่อการกระทำตนเอง มีความสามารถในการสร้างสรรค์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น ตัวอย่างของรูปแบบการสอนในกลุ่มนี้ เช่น รูปแบบการสอนแบบไม่สั่งการ (Non Directive Teaching Model) รูปแบบการฝึกความตระหนักรู้ (Awareness Training Model)

3. กลุ่มที่เน้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (The Social Family) รูปแบบการสอนในกลุ่มนี้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลเน้นการให้กระบวนการประนีประนอมในการแก้ปัญหา เน้นการมีส่วนร่วมกับผู้อื่น โดยใช้หลักการประชาธิปไตย ตัวอย่างรูปแบบการสอน ในกลุ่มนี้ เช่น รูปแบบการสอนแบบสืบสอบทางสังคมศาสตร์ (Social Science Inquiry Model) รูปแบบการสอนแบบให้ค้นคว้าเป็นกลุ่ม (Group Investigation Model)

4. กลุ่มที่เน้นการปรับพฤติกรรม (The Behavioral Systems Family) รูปแบบการสอนในกลุ่มนี้มุ่งพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน และทักษะในการปฏิบัติ ทฤษฎีพื้นฐานที่รองรับรูปแบบการสอนในกลุ่มนี้ ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม(Social Learning Theory) ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนามของการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) การรักษาเยียวยาพฤติกรรม (Behavior Therapy) การกำหนดงานและแจ้งผลความก้าวหน้าให้ผู้เรียนทราบอย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น รูปแบบการฝึกความกล้าแสดงออก (Assertive Training Model) รูปแบบการเรียนรู้โดยมีเงื่อนไข (Contingency Management Model)

4.2.3 การพัฒนารูปแบบการสอน

ในการพัฒนารูปแบบการสอนนั้น สามารถสรุปขั้นตอนการพัฒนาได้ดังนี้ (Joyce and Weil, 1996: 11-12)

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ต้องการนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบ
2. นำแนวคิดสำคัญของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มากำหนดหลักการเป้าหมายและองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เห็นว่าสำคัญและจำเป็น อันจะทำให้รูปแบบการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งกำหนดทิศทาง ลำดับความสำคัญ รายละเอียดขององค์ประกอบเหล่านั้น
3. กำหนดแนวทางในการนำรูปแบบไปใช้ เป็นการให้รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการเงื่อนไขต่าง ๆ ในการนำรูปแบบการสอนไปใช้
4. การประเมินรูปแบบ เป็นขั้นทดสอบความมีประสิทธิภาพของรูปแบบที่สร้างขึ้น โดยกระทำดังนี้

4.1 การประเมินความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎีเป็นการประเมินความสอดคล้องภายในระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบและด้านการเรียนการสอนทั้งในทฤษฎีและการนำไปปฏิบัติ

4.2 การประเมินความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการ เป็นการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในสถานการณ์จริง นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของกลุ่มที่สอนแบบเดิม

และกลุ่มที่สอนโดยใช้รูปแบบมาคำนวณค่าประสิทธิภาพของรูปแบบหรือคำนวณค่าเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดขึ้น หรือ คำนวณความแตกต่างด้านสถิติ

5. การปรับปรุงรูปแบบ แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะก่อนการนำรูปแบบไปทดลองใช้ การปรับปรุงรูปแบบระยะนี้ ใช้ข้อมูลจากการประเมินความเป็นไปได้เชิงทฤษฎีของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากขึ้น ระยะที่สองเป็นการปรับปรุงรูปแบบการสอนโดยใช้ข้อมูลจากผลการทดลองใช้ ซึ่งการปรับปรุงรูปแบบการสอนและนำไปทดลองซ้ำอาจทำได้หลายครั้งจนกว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

4.2.4 การนำเสนอรูปแบบการสอน

การนำเสนอรูปแบบการสอนเป็นขั้นตอนที่สำคัญเพราะการนำเสนอรูปแบบที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และช่วยให้ครูผู้สอนเกิดความเข้าใจและสามารถนำรูปแบบการสอนไปใช้ได้หรือสามารถศึกษาและฝึกฝนตนเอง ให้ใช้รูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบ ในการนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนนั้น Joyce and Weil (1988) ได้เสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ที่มาของรูปแบบการสอน (Orientation to the Model) เป็นการอธิบายความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่มาของรูปแบบการสอน ประกอบด้วยเป้าหมายของรูปแบบ ทฤษฎีข้อสมมุติฐาน หลักการ และแนวคิดสำคัญที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการสอน

ตอนที่ 2 รูปแบบการสอน (The Model of Teaching) เป็นการให้รายละเอียดเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนการสอน หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. ขั้นตอนการสอนตามรูปแบบ (Syntax หรือ Phases) เป็นการให้รายละเอียดเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนการสอน หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ระบบของการปฏิสัมพันธ์ (Social System) เป็นการอธิบายถึงบทบาทของครู นักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละรูปแบบ เช่น บทบาทของครูอาจเป็นผู้นำในการทำกิจกรรม เป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นผู้แนะแนว เป็นแหล่งข้อมูล เป็นต้น

3. หลักการของการตอบสนอง (Principles of Reaction) เป็นการบอกถึงวิธีการแสดงออกของครูต่อนักเรียน การตอบสนองการกระทำของนักเรียน เช่น การให้รางวัลแก่ผู้เรียนการให้อิสระในการแสดงความคิดเห็น การไม่ประเมินว่าถูกหรือผิด

4. ปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน (Support system) เน้นการอธิบายถึงเงื่อนไขหรือสิ่งจำเป็นที่จะทำให้การใช้รูปแบบนั้นได้ผล เช่น รูปแบบการสอนแบบทดลองในห้องปฏิบัติการ ต้องใช้ผู้ดำเนินการทดลองที่ผ่านการฝึกฝนมาอย่างดีแล้ว รูปแบบการสอนแบบฝึกทักษะนักเรียนจะต้องได้ฝึกการทำงานในสถานที่และใช้อุปกรณ์ที่ใกล้เคียงสภาพการทำงานจริง

ตอนที่ 3 การนำรูปแบบการสอนไปใช้ (Application) เป็นการให้คำแนะนำและตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการนำรูปแบบการสอนไปใช้ให้ได้ผลดี เช่น ควรใช้กับเนื้อหาประเภทใด ควรใช้กับผู้เรียนระดับใด เป็นต้น

ตอนที่ 4 ผลที่ได้จากการใช้รูปแบบการสอน ทั้งผลทางตรงและทางอ้อม (Instructional and Nurturant Effects) เป็นการระบุถึงผลของการใช้รูปแบบการสอนที่คาดว่าจะเกิดแก่ผู้เรียนทั้งผลทางตรงซึ่งจุดมุ่งหมายหลักของรูปแบบการสอนนั้น และผลทางอ้อม ซึ่งเป็นผลพลอยได้จากการใช้รูปแบบการสอนนั้น ซึ่งจะเป็แนวทางสำหรับครูในการพิจารณาและเลือกรูปแบบการสอนไปใช้

สรุปได้ว่าแนวในการนำเสนอรูปแบบการสอนตามวิธีของ Joyce และ Weil ซึ่งถือได้ว่าเป็นการนำเสนอรูปแบบการสอนที่มีความเหมาะสมที่สุดนั้น นำเสนอโดยการกล่าวถึงทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานที่มาของรูปแบบ ตัวรูปแบบ และนำรูปแบบการสอนไปใช้และผลที่เกิดกับผู้เรียนหลังจากการเรียนการสอนและการอบรม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมโดยยึดกลุ่มของรูปแบบที่เน้นการปรับพฤติกรรมของ Joyce และ Weil เป็นหลักเพื่อพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม

5. แนวคิดเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลจริยธรรม

การวัดและการประเมินผลจริยธรรมนั้น ผู้ประเมินจะต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะที่จะต้องวัด (สำนักงานทดสอบการศึกษา, 2531) ดังนี้

1. เหตุผลเชิงจริยธรรม

หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้ทราบว่าบุคคลมีจริยธรรมในระดับที่แตกต่างกัน อาจมีการกระทำหน้าที่คล้ายคลึงกันได้ และบุคคลที่มีการกระทำที่เหมือนกัน อาจมีเบื้องหลังการกระทำและระดับจริยธรรมที่แตกต่างกันได้เช่นกัน

เรณูวรรณ หายวาทย์ (2538) ได้สรุปวิธีการที่นิยมใช้วัดและประเมินผลระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม เป็น 3 วิธี คือ

1) วิธีการตอบโดยอิสระ
2) วิธีวัดแบบมีตัวเลือก วิธีนี้ยังใช้การกระตุ้นด้วยเรื่องขัดแย้งทางจริยธรรม แล้วจัดหาคำตอบไว้ให้ผู้ตอบ เลือกข้อที่ใกล้เคียงกับคำตอบของตนเองมากที่สุดเพียงคำตอบเดียวในแต่ละเรื่อง

3) วิธีประเมินผลและเรียงลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหา เป็นวิธีการที่ปรับปรุงมาจากวิธีการวัดแบบจัดหาคำตอบให้เลือก เพราะตัวเลือกรมมีลักษณะของการชักจูงให้ยอมรับเหตุผลในชั้นต่าง ๆ เรสต์ และคณะ จึงได้พัฒนาแบบสอบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขึ้นใหม่ ให้มีความเป็นปรนัยมากขึ้น

2. ค่านิยมเชิงจริยธรรม

ในสภาวะปกติบุคคลจะแสดงพฤติกรรมหรือปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขหลัก 4 ประการ คือ ประการแรกเขามีความรู้เรื่องในการที่จะกระทำเรื่องนั้นหรือไม่ รู้ว่าการกระทำที่ถูกต้องเป็นอย่างไร ประการที่สองคือ เขาจะต้องมีความสามารถในอันที่จะปฏิบัติงานนั้น ประการที่สาม เขาต้องอยู่ในบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมที่ชักนำให้เขาแสดงพฤติกรรมหรือปฏิบัติกรณันั้น ๆ และประการที่สี่ เขาต้องแสดงความยินดีในการแสดงพฤติกรรมนั้น เขาจึงจะบังคับตัวเองให้ปฏิบัติงานได้

การประเมินค่านิยมเชิงจริยธรรม เป็นกระบวนการที่มุ่งวัดปริมาณหรือระดับของการมีจริยธรรมของบุคคล เพื่อวางแผนพัฒนาจริยธรรมของบุคคลนั้นให้สูงขึ้น ซึ่งสามารถประเมินได้โดยการสร้างแบบทดสอบ แบบสร้างสถานการณ์ หรือแบบทดสอบแบบวิเคราะห์เนื้อหา ในการประเมินขั้นของค่านิยมเชิงจริยธรรมจะเป็นการวัดหรือประเมินความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่จะอิงขึ้นของความรู้สึกหรือพฤติกรรมด้านความรู้สึก (Affective Domain) ของ Krathwohl, Bloom, และ Masia (1964) เป็นหลักซึ่งได้แก่การรับรู้ การตอบสนอง การเห็นคุณค่า การจัดระบบ และการมีคุณลักษณะ

3. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม

เป็นส่วนที่เป็นมาตรฐานของความประพฤติปฏิบัติที่สังคมต้องการ การกระทำใด ๆ ของบุคคลที่สอดคล้องกับมาตรฐานการประพฤติที่ถูกต้องดีงาม ก็จัดว่าบุคคลนั้นมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

ในการประเมินผลจริยธรรมซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านคุณลักษณะในสถานการณ์การจัดการศึกษาในโรงเรียน ไม่ว่าจะป็นระดับใดก็ตาม จุดประสงค์ก็คงเป็นไปเช่นเดียวกับการวัดด้านความรู้ ความคิด คือมีจุดประสงค์ของการวัด เพื่อนำผลการวัดไปใช้ประโยชน์ที่สำคัญ ๆ 2 ประการคือ

1) เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน เนื่องจากพฤติกรรมด้านจริยธรรมเป็นพฤติกรรมที่ต้องการวิธีการอบรมสั่งสอนที่แตกต่างจากพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด ดังนั้น คำว่าการสอนในที่นี้ มีความหมายกว้างกว่าการสอนในห้องเรียนปกติ กล่าวคือหมายรวมถึงการจัดกิจกรรมและวิธีการอื่น ๆ อันจะมีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน จะนำไปสู่พัฒนาการทางด้านนี้ที่เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของเขาในทิศทางที่พึงประสงค์ของสังคม ทั้งนี้หมายความว่า เป็นการวัดเพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงการอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนมีพัฒนาการดีขึ้นในด้านนี้ เป็นการวัดระหว่างเรียนหรือในภาคเรียน การวัดในช่วงนี้ เพื่อดูว่าผู้เรียนยังมีข้อบกพร่องในพฤติกรรมด้านนี้เป็นประการใด จะปรับปรุงแก้ไขอย่างไรต่อไปในด้านการจัดกระบวนการเรียน การสอน การอบรม หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

2) เพื่อใช้ผลการวัดในการประเมินผลสรุปตามจุดประสงค์ของหลักสูตร การใช้ผลการวัดตามข้อนี้ คือนำผลการวัดไปรวมกับการวัดในด้านความรู้ ความคิด และด้านความคล่องแคล่ว

ทางกาย ตามที่ระบุไว้ในจุดประสงค์ของหลักสูตร ตามระเบียบวิธีที่กำหนดในระเบียบประเมินผล ในการตัดสินผลการเรียนของผู้เรียน ว่าน่าพอใจ (ได้) หรือไม่น่าพอใจ (ตก) ต่อไป

ดังนั้น ผู้สอนหรือผู้ประเมิน ควรพึงเล็งการใช้ประโยชน์ของการวัดเพื่อจุดประสงค์ ตามข้อ 1 คือการวัดเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นอันดับแรก แล้วตามด้วยความพยายามในการ ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการแก้ไขปรับปรุงความบกพร่องที่ยังปรากฏอยู่ในตัวผู้เรียนตามที่ผลการวัดบ่งชี้ ทั้งนี้เพื่อแก้ไขให้ผู้เรียน ได้พัฒนาคุณลักษณะ หรือจริยธรรมไปสู่จุดหมายที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ในที่สุด

นักการศึกษาและนักวัดผลได้เสนอแนะขั้นตอนในการประเมินพฤติกรรมจริยธรรมไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์พฤติกรรม

ขั้นที่ 2 การเลือกวิธีการวัดและการสร้างเครื่องมือวัด

ขั้นที่ 3 การกำหนดเกณฑ์ในการตัดสิน

ขั้นที่ 4 การดำเนินการวัด

ขั้นที่ 5 การวินิจฉัย

ขั้นที่ 6 การลงความเห็นเพื่อพัฒนาจริยธรรม

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์พฤติกรรม เป็นการแยกแยะคุณลักษณะจริยธรรมออกเป็นพฤติกรรมย่อยที่สามารถตรวจสอบปริมาณได้ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง ทั้งนี้เพราะคุณลักษณะจริยธรรมแต่ละคุณลักษณะจัดเป็นพฤติกรรมรวม ไม่อาจหาวิธีตรวจสอบได้โดยตรง จำเป็นต้องพิจารณาจากพฤติกรรมย่อยในสถานการณ์ต่าง ๆ แล้วจึงสรุปว่านักเรียนมีจริยธรรมนั้นหรือไม่

ขั้นที่ 2 การเลือกวิธีการวัดและการสร้างเครื่องมือวัด เมื่อวิเคราะห์ได้พฤติกรรมย่อยของจริยธรรมแล้ว ครูผู้สอนจะต้องเลือกวิธีการวัดพฤติกรรมย่อยเหล่านั้น ซึ่งอาจต้องสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวัดด้วย วิธีการวัดอาจมีได้หลายวิธี

ขั้นที่ 3 การกำหนดเกณฑ์ในการตัดสิน หมายถึง การกำหนดระดับของพฤติกรรมย่อย และพฤติกรรมรวม ซึ่งเป็นระดับที่ครูคาดว่าหรือคิดว่าเป็นระดับของการมีพฤติกรรมนั้น ๆ จริงหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า หากนักเรียนแสดงพฤติกรรมถึงระดับที่ครูกำหนดแล้ว ครูจะตัดสินว่านักเรียนมีพฤติกรรมจริยธรรมอยู่ในขั้นที่น่าพอใจ

ขั้นที่ 4 และขั้นที่ 5 เป็นขั้นที่ครูใช้เครื่องมือดำเนินการวัดกับนักเรียน เพื่อให้ได้ “ปริมาณ” เกี่ยวกับเหตุผล ทศนคติ และพฤติกรรมจริยธรรมว่านักเรียนมีอยู่มากน้อยเพียงใดและอยู่ในทิศทางใด “ปริมาณ” ที่วัดได้นี้อาจเป็นตัวเลขคะแนนแทนการให้เหตุผล เป็นความถี่ของการแสดงพฤติกรรมหรือเป็นระดับคุณภาพตามกฎเกณฑ์ในวิธีการวัดที่ครูเลือกใช้ เมื่อได้ปริมาณมาแล้วครูต้องนำปริมาณนั้นมาเปรียบเทียบกับ “เกณฑ์” ที่กำหนดในขั้นที่ 3 เพื่อวินิจฉัยว่านักเรียนแต่ละคน หรือแต่ละกลุ่มมีพฤติกรรมถึงขั้นที่เรียกว่ามี “จริยธรรม” นั้น ๆ หรือไม่ หรือมี “จริยธรรม” นั้นอยู่ในระดับใด

ขั้นที่ 6 การลงความเห็นเพื่อพัฒนาจริยธรรม หลังจากที่ครูวินิจฉัยจุดดี-จุดด้อยของนักเรียนแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มแล้ว ครูจะต้องพิจารณาต่อไปว่าจะส่งเสริมจุดดีของนักเรียนได้อย่างไร เพื่อให้คุณลักษณะที่ดีนั้นคงอยู่และพัฒนาขึ้น และจะแก้ไขจุดด้อยของนักเรียนได้อย่างไร เพื่อให้นักเรียนขจัดหรือแก้ไขคุณลักษณะที่ไม่ดีนั้นได้ การพิจารณาในขั้นนี้เป็นการคิดถึงกระบวนการเรียนการสอนในอันที่จะอบรม และส่งเสริมให้นักเรียนมีจริยธรรมในขั้นสูงขึ้นไปเป็นลำดับ

เทคนิคการวัดและประเมินผลจริยธรรม

ในการประเมินจริยธรรมโดยใช้เครื่องมือที่อาจารย์ผู้สอนสร้างขึ้นเอง มีวิธีการประเมินได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งในด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านเจตคติและความเชื่อทางจริยธรรม และในด้านพฤติกรรมจริยธรรม เทคนิคในการวัดและประเมินมีได้หลายวิธี แล้วแต่ความต้องการที่จะมุ่งวัดปริมาณของการมีจริยธรรมด้านใด ซึ่งแต่ละด้านก็เป็นองค์ประกอบของจริยธรรมด้วยกันทั้งสิ้นเท่าที่ประมวลได้มีดังนี้

1) การสังเกตพฤติกรรมจริยธรรมวิธีนี้ถือว่าเป็นวิธีการประเมินที่ตรงที่สุด เพราะการแสดงออกของนักเรียนที่มีความสม่ำเสมอเป็นระยะเวลาอันยาวนานย่อมแสดงถึงรูปแบบของการประพฤติปฏิบัติในลักษณะประจำตัวของนักเรียน

การสังเกตพฤติกรรมจริยธรรมเป็นกระบวนการใช้ประสาทสัมผัสของครู โดยเฉพาะการเห็นและการได้ยิน ตรวจสอบการปฏิบัติของนักเรียนในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในขอบเขตที่กำหนดไว้ล่วงหน้า การที่ต้องสังเกตพฤติกรรมเฉพาะในสถานการณ์ที่กำหนดไว้ก็เพราะ ก่อนการสังเกตจะต้องเลือกพฤติกรรมในสถานการณ์บางอย่างที่เป็นตัวแทนของจริยธรรมที่เราต้องการประเมินเสียก่อน เพราะจริยธรรมอย่างหนึ่งอาจมีองค์ประกอบที่เป็นพฤติกรรมย่อยได้มากมาย ครูย่อมไม่สามารถสังเกตพฤติกรรมย่อยทั้งหมดได้ จึงจำเป็นต้องเลือกพฤติกรรมที่เป็นตัวแทนของจริยธรรมโดยวิธีการวิเคราะห์พฤติกรรม

การเลือกพฤติกรรมย่อยเพื่อทำการสังเกตนี้ ทำให้ผู้สังเกตสามารถเตรียมแบบบันทึกการสังเกตและการวางแผนไว้ล่วงหน้าได้ ถือเป็นวิธีการสังเกตอย่างมีระบบ ขอบเขตไว้ล่วงหน้า ซึ่งเป็นวิธีการที่มีประโยชน์สำหรับผู้ที่ยังไม่เชี่ยวชาญในการสังเกตและมีเวลาสังเกตไม่มากนัก การแปลงผลของการสังเกตก็ง่ายกว่า

ในการสังเกตพฤติกรรมจริยธรรม ครูจะต้องสังเกตหลาย ๆ ครั้งในช่วงเวลาต่าง ๆ กันนอกจากจะให้ครอบคลุมสถานการณ์ที่ต่างกันแล้ว ยังต้องการความเชื่อมั่นว่าพฤติกรรมนั้นเป็นการแสดงออกอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งทำให้เราแน่ใจว่านักเรียนมีพฤติกรรมนั้นจริง มิใช่เป็นพฤติกรรมที่ครูสังเกตเห็นโดยบังเอิญ และเมื่อสังเกตแล้วควรมีการบันทึกผลการสังเกตทุกครั้ง ทั้งนี้เพื่อมิให้ครูลืม

หรือใช้ความประทับใจต่อพฤติกรรมที่ดีหรือไม่ดีของนักเรียนครั้งใดครั้งหนึ่งมาเป็นเครื่องตัดสินพฤติกรรมจริยธรรม

การประเมินพฤติกรรมจริยธรรมโดยการสังเกต มีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

ขั้นที่ 1 เมื่อวิเคราะห์พฤติกรรม แล้วครูจะได้รายการพฤติกรรมที่เลือกสรรแล้วว่าเป็นพฤติกรรมที่ครอบคลุมสถานการณ์ต่าง ๆ เหมาะสมกับชั้นและวัยของเด็ก และเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ นำพฤติกรรมเหล่านั้นมาจัดทำตารางบันทึกการสังเกต

ขั้นที่ 2 กำหนดเกณฑ์ว่านักเรียนได้คะแนนเท่าใดจึงจะยอมรับว่าเขามีจริยธรรมนั้น เป็นที่น่าพอใจ การกำหนดเกณฑ์นี้เป็นเรื่องที่ต้องคำนึงถึงจะเป็นอัตนัย และเมื่อพิจารณาเห็น ๆ เสมือนกับการกระทำที่มีเหตุผลน้อย แต่ถ้าได้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้ว การกำหนดเกณฑ์จะกระทำได้เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละท้องถิ่น ตัวเกณฑ์จะใช้เป็นเครื่องช่วยวินิจฉัยและช่วยในการปรับปรุงตัวนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ขั้นที่ 3 ขั้นต่อไปเป็นขั้นการวางแผนการสังเกตและสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน การประเมิน โดยวิธีการสังเกตเป็นงานที่ต้องใช้เวลามาก จำเป็นต้องมีการวางแผนในการใช้เวลาการสังเกต เพื่อให้การสังเกตได้ผลตามที่ต้องการและสังเกตนักเรียนได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากนักเรียนในแต่ละห้องเรียนมีจำนวนมาก ผู้ประเมินไม่สามารถติดตามสังเกตแต่ละคนเป็นระยะเวลาอันติดต่อกันได้ ถ้าไม่ได้วางแผนไว้ก่อนอาจเป็นไปได้ว่า ผู้ประเมินสังเกตนักเรียนบางคนมากเกินไปและสังเกตนักเรียนบางคนน้อยเกินไป

ขั้นที่ 4 เมื่อได้ผลจากการสังเกตมาแล้ว ผู้ประเมินต้องนำผลนั้นมาพิจารณาเทียบกับเกณฑ์ที่วางไว้ในขั้นที่ 3 เป็นขั้นของการวินิจฉัยว่านักเรียนผ่านเกณฑ์ที่วางไว้หรือไม่ ถ้าผ่านเกณฑ์แล้วแสดงถึงการยอมรับว่านักเรียนมีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการมีจริยธรรมนั้นแล้ว ถ้ายังไม่ผ่านเกณฑ์ผู้ประเมินอาจพิจารณาให้ลึกซึ้งลงไปว่า นักเรียนด้อยในลักษณะใด โดยดูจากพฤติกรรมย่อยแต่ละตัว พฤติกรรมย่อยใดที่นักเรียนได้คะแนนน้อยซึ่งบ่งถึงความจำเป็นในการกระตุ้น ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้สึที่ดีจนกระทั่งประพฤติปฏิบัติออกมาให้ปรากฏ

การวิเคราะห์ถึงจุดเด่น จุดอ่อนของนักเรียน จะทำให้ผู้ประเมินได้ข้อมูลสำหรับเด็กแต่ละคนเพิ่มเติมขึ้น จนผู้ประเมินสามารถคิดแก้ไข ปรับปรุงนักเรียนให้พัฒนาทางจริยธรรมในด้านนั้น ๆ ได้

2) การสัมภาษณ์ เป็นเทคนิคที่สามารถใช้เพื่อสอบถามเป็นเทคนิคที่ครูสามารถใช้เพื่อสอบถามถึงพฤติกรรมที่นักเรียนกระทำที่อยู่นอกเหนือชั่วโมงเรียน หรือพฤติกรรมที่นักเรียนกระทำเมื่ออยู่ที่บ้าน เช่น การช่วยงานบ้าน การนำเงินหยอดกระป๋องออมสิน การประหยัดการใช้น้ำ ใช้ไฟฟ้า ทั้งนี้ครูก็ควรจะต้องคำนึงถึงภูมิหลังทางครอบครัวของนักเรียนแต่ละคน รวมทั้งการพิจารณาตรวจสอบความเชื่อถือได้ในคำตอบของนักเรียน

3) การประเมินจากเพื่อนหมายถึงให้นักเรียนในชั้นช่วยประเมินพฤติกรรมของนักเรียนคนอื่น ๆ เช่นใช้เทคนิค “ใครเอ่ย”

4) แบบสอบถามเป็นการให้ผู้ตอบเป็นการให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกของตนเอง ในแต่ละข้อความตามมาตราส่วน ซึ่งอาจจะเป็นมาตราส่วน 3 ระดับ 4 ระดับ หรือ 5 ระดับ ตัวอย่างนี้เป็นการแสดงความรู้สึกของตนแต่ละข้อความออกมาตามมาตราส่วน 5 ระดับ ข้อความที่ให้แสดงความรู้สึก อาจจะเป็นข้อความทางบวกที่แสดงความพึงพอใจ และข้อความทางลบที่แสดงความไม่พึงพอใจต่อวัตถุ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเรื่องราวอย่างใดอย่างหนึ่ง คำตอบเหล่านั้นจะใช้วิธีการให้คะแนนตามน้ำหนักในแต่ละข้อ

5) แบบทดสอบแบบวิเคราะห์เนื้อหา แบบทดสอบชนิดนี้ จะตั้งคำถามหรือกำหนดสถานการณ์ให้ตอบแล้วนำคำตอบที่ได้ไปวิเคราะห์ว่าอยู่ในขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นใดของ Kohlberg(1976)

Kohlberg ได้สร้างแบบสอบถามชนิดปลายเปิดขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลในการศึกษาโดยเล่าเรื่องจากสถานการณ์สมมติที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม ซึ่งเป็นเหตุการณ์ขัดแย้งระหว่างความต้องการส่วนตัว กับกฎเกณฑ์ของหมู่คณะหรือสังคม ให้ผู้ถูกทดสอบฟังก่อน แล้วถามเหตุผลว่าเรื่องอย่างนี้ควรทำหรือไม่ควรทำ เพราะเหตุใด จากนั้นก็นำเอาเหตุผลต่าง ๆ จากคำตอบมาวิเคราะห์ว่า ส่วนใหญ่แล้วจัดอยู่ในจริยธรรมขั้นใด ในจริยธรรม 3 ระดับ 6 ขั้นตอนที่เขาศึกษาไว้

6) การประเมิน โดยการสร้างสถานการณ์ การประเมินจริยธรรมโดยการสร้างสถานการณ์ มีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

ขั้นที่ 1 การเลือกสถานการณ์

การเลือกสถานการณ์เพื่อให้นักเรียนพิจารณาเลือกความรู้สึกหรือความคิดเห็นเชิงจริยธรรมนั้น จะต้องคำนึงถึงสถานการณ์ที่แตกต่างกันและที่ผูกพันกับจริยธรรมนั้น โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์พฤติกรรมมาช่วย

ขั้นที่ 2 การแต่งสถานการณ์

จากสถานการณ์ที่เลือกไว้ในขั้นที่ 1 ต้องนำมาแต่งเติมให้เป็นสถานการณ์ที่บุคคลในสถานการณ์ปฏิบัติคล้อยตามหรือขัดแย้งกับจริยธรรม เพื่อให้เกิดแง่มุมที่จะให้นักเรียนพิจารณา และในขั้นนี้ถ้าจะทำให้สถานการณ์ชัดเจนยิ่งขึ้น

7) การรายงานตนเองการรายงานตนเอง เป็นการที่บุคคลบอกว่าเขาสนใจอะไร มีเจตคติเช่นใด มีบุคลิกภาพอย่างไร ตลอดจนมีความรู้สึกนึกคิดเช่นใด เป็นต้น (Nummally, 1972) วิธีการที่ใช้ในการรายงานตนเองนั้น ส่วนใหญ่มักจะใช้การทดสอบทางจิตวิทยา แบบสอบถาม หรือไม่ก็ให้จัดบันทึกประจำวัน วิธีการรายงานตนเองนี้มักจะไม่ได้รับการยอมรับในกลุ่มของนักปรับพฤติกรรมยุคแรก ๆ เนื่องจากมีปัญหาทางด้านความตรง ความเที่ยง และความแม่นยำของเครื่องมือที่ใช้ในการรายงานตนเอง แต่ต่อมาที่เมื่อนักปรับพฤติกรรมพบว่า มีพฤติกรรมอีกมากมายที่ไม่สามารถจะประเมินได้โดยตรง โดย

เฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความคิด อารมณ์ และความรู้สึก ได้แก่ ย้ำคิด ย้ำทำ ความเครียด ความวิตกกังวล อาการปวดศีรษะ หรือความกลัว เป็นต้น พฤติกรรมเหล่านี้เราไม่สามารถสังเกตเห็นได้ อีกทั้งอิทธิพลของแนวความคิดของนักจิตวิทยา กลุ่มปัญญานิยม เริ่มเข้ามามีบทบาทในกระบวนการปรับพฤติกรรม เครื่องมือที่ใช้ในการรายงานตนเองจึงได้พัฒนาขึ้นมาอย่างมากมาย เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักปรับพฤติกรรม โดยที่เครื่องมือเหล่านั้นจะเน้นที่พฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจง และสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น โดยตรง ถึงกระนั้นก็ตามก็ยังคงพบว่าเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นมาใหม่นั้นก็ยังขาดความแม่นยำและอาจจะมีการบิดเบือนข้อมูลจากผู้ที่ยังรายงานตนเองได้อยู่นั่นเอง (Thorpe & Olson, 1990) ดังนั้นนักปรับพฤติกรรมจึงต้องระมัดระวังเป็นอย่างมากในการใช้การรายงานตนเองทางที่ดีควรที่จะใช้ร่วมกับวิธีการประเมินแบบอื่น ๆ ด้วย เพื่อที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนขึ้น

การรายงานตนเองนี้มักจะใช้ในช่วงเริ่มต้น ของการดำเนินการปรับพฤติกรรม ทั้งนี้เพื่อเป็นการกำหนดขอบเขต และความรุนแรง ของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ตลอดจนเป็นแนวทางที่จะกำหนดวิธีการดำเนินการปรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้น เพราะบางครั้งนักปรับพฤติกรรมพบว่าบุคคลที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น การแยกตัวออกจากสังคม หรืออาการซึมเศร้า นั้น มิใช่เป็นเพราะว่าพวกเขาไม่สามารถแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่เหมาะสมได้ หากแต่พวกเขาอาจจะคิดในทางลบ หรือมีความวิตกกังวลเกินกว่าเหตุนั่นเอง ดังนั้นหนทางแก้ไขจึงไม่ได้อยู่ที่พฤติกรรมโดยตรง แต่จะต้องแก้ไขที่ความคิดของพวกเขามากกว่า เป็นต้น

การรายงานตนเองมีข้อดีอยู่หลายประการ โดยเฉพาะประหยัด ครอบคลุมด้านต่าง ๆ ที่ต้องการจะประเมิน ใช้ร่วมกับการประเมินแบบโดยตรงได้ แต่ก็มีข้อจำกัดอยู่หลายประการด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ความน่าเชื่อถือของข้อมูล ทั้งนี้เพราะว่าการประเมินโดยใช้การรายงานตนเองนั้นอาจได้รับผลกระทบจาก การบิดเบือนข้อมูลของผู้ตอบ ความปรารถนาของสังคม และความคาดหวังของผู้ตอบแบบรายงานตนเอง นอกจากนี้สิ่งที่ได้จากการประเมินนั้นอาจจะเป็นแค่การรับรู้ของพฤติกรรมของผู้ตอบแบบรายงานตนเองเท่านั้น โดยไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่แท้จริงเลย

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงใช้แบบประเมินความรู้ แบบวัดพฤติกรรม จริยธรรมซึ่งเป็นแบบวัดที่นักศึกษารายงานตนเองร่วมกับการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและเที่ยงตรงมากขึ้น โดยใช้แบบประเมินความรู้ แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม วัดความรู้ ความคิด อารมณ์ และความรู้สึกซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่อยู่ในตัวของบุคคลไม่สามารถสังเกตเห็นได้ (covert behaviors) และใช้แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรมกับพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้ นับได้ไดยินได้ และวัดได้โดยตรง (overt behaviors)

6. แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย

6.1 ความหมายของระเบียบวินัย

ในเรื่องเกี่ยวกับความหมายของระเบียบวินัย ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายประการดังนี้

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ (พระเทพเวที, 2531: 274) ได้ให้ความหมายของคำว่าระเบียบวินัยว่าหมายถึง ข้อบัญญัติที่วางไว้เป็นหลักกำกับความประพฤติให้เป็นระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่กำหนดมาตรฐานภายนอกขึ้นเพื่อควบคุมการกระทำหรือความประพฤติของบุคคล

บุญยงค์ นิสกวณิช (2525) ได้ให้นิยามศัพท์เฉพาะว่า ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การปฏิบัติที่ถูกต้องตามข้อบังคับ กติกาหรือข้อตกลงที่สังคมยอมรับ

ส่วนความหมายของกรมวิชาการ (2528: 99) คำว่า ระเบียบวินัย หมายถึง ข้อบังคับ คำสั่ง กฎหมาย กฎ กติกา ระเบียบที่สังคมวางไว้เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติของคน

ความหมายตามพจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 คำว่า ระเบียบ หมายถึง แบบแผนที่วางไว้เป็นแนวปฏิบัติ คำว่า วินัย หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ และคำว่า ระเบียบวินัย หมายถึง วินัยที่มีแบบแผนเป็นแนวปฏิบัติ

ดังนั้นสรุปได้ว่าระเบียบวินัย เป็นกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นหลักให้คนปฏิบัติและควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม จุดประสงค์คือให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ดังนั้นระเบียบวินัยในโรงเรียนจึงหมายถึง กฎเกณฑ์หรือข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้นเพื่อเป็นหลักปฏิบัติในการควบคุม และส่งเสริมพฤติกรรมของเด็กให้ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียน เพื่อความสงบสุขของโรงเรียน และเพื่อพัฒนานิสัยที่ดีงามให้เกิดขึ้นและติดตัวเด็กตลอดไป

6.2 ประเภทของระเบียบวินัย

การสร้างเสริมระเบียบวินัยที่ดีนั้น ควรให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์นั้นด้วยความต้องการที่จะประพฤติปฏิบัติด้วยตนเองมิใช่เพราะกลัวถูกลงโทษหรือถูกตำหนิติเตียน ดังที่ ชม ภูมิภาค (2525) ได้กล่าวว่า สิ่งที่จะบังคับให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือระเบียบนั้น ก็คือจิตใจของตนเอง เป็นเครื่องเตือนใจไม่ว่าจะอยู่ต่อหน้าหรือลับหลัง การปฏิบัติเช่นนี้ คือการมีระเบียบวินัยในตนเอง นั่นเอง

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537: 4-5; 2540: 18) ได้แบ่งวินัยออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. วินัยภายนอก หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งประพฤติปฏิบัติโดยเกรงกลัวอำนาจหรือการถูกลงโทษ เป็นการปฏิบัติที่บุคคลดังกล่าวไม่มีความเต็มใจตกอยู่ในภาวะจำยอมถูกควบคุม วินัยภายนอกเกิดขึ้นจากการใช้อำนาจบางอย่างบังคับให้บุคคลปฏิบัติตาม ซึ่งบุคคลอาจกระทำเพียงชั่วขณะเมื่ออำนาจนั้นคงอยู่ แต่หากอำนาจบังคับนี้หมดไปวินัยก็จะหมดไปด้วยเช่นกัน และคนส่วนมากเห็นว่าวินัยเกิดจากการดูแล ควบคุม

2. วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเลือกข้อประพฤติปฏิบัติสำหรับตนขึ้น โดยสมัครใจไม่มีใครบังคับหรือถูกควบคุมจากอำนาจใด ๆ และข้อประพฤติปฏิบัตินี้ต้องไม่ขัดกับความสงบสุขของสังคม วินัยในตนเองเกิดขึ้นจากความสมัครใจของบุคคลที่ผ่านการเรียนรู้อบรมและเลือกสรรไว้เป็นหลักปฏิบัติประจำตน

6.3 ความสำคัญของวินัย

วินัย มีความสำคัญมากในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม สังคมใดก็ตามโดยเฉพาะสถานศึกษา ถ้ามีระเบียบวินัยที่ดี สามารถควบคุมความประพฤติของนักเรียนนักศึกษาได้ ผู้เรียนในสถานศึกษาก็จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ได้มีผู้ให้ความสำคัญของวินัยไว้ดังต่อไปนี้

บรรจง ชูสกุลชาติ (2531: 6-7) ให้ข้อคิดเกี่ยวกับความสำคัญเรื่องระเบียบวินัยไว้ว่า สังคมจะมีความสุขได้ก็ต่อเมื่อทุกคนมีวินัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพของเยาวชนของชาตินั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความมีระเบียบวินัยของข้าราชการครูในส่วนที่เป็นสาระสำคัญอยู่ด้วย ถ้าคนไทยมีวินัยเพิ่มขึ้นกว่านี้ บ้านเมืองของเราก็จะเจริญมากขึ้น ความมีวินัยของพลเรือนต่างกับความมีวินัยของทหาร คือไม่ผู้เด็ดขาดนัก แต่อย่างไรก็ตาม เรื่องวินัยเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในเรื่องที่ครูซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ดูแลรักษา และที่สำคัญที่สุดคือ คนที่ออกกฎเกณฑ์หรือ “ทำ” เรื่องวินัยตนเองจึงจำเป็นต้องมีระเบียบวินัย ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องใหญ่มาก

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537: 5-7) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวินัยต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. ด้านครอบครัว การที่สมาชิกในครอบครัวมีวินัยไม่ว่าจะเป็นวินัยภายนอกหรือวินัยในตนเอง ย่อมก่อให้เกิดความไว้วางใจ เชื่อมั่นระหว่างสมาชิก ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว โดยเฉพาะสมาชิกผู้เยาว์ของครอบครัว เมื่อเติบโตขึ้นจากครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดีย่อมเป็นผู้มีบุคลิกภาพดี มีความมั่นคงทางจิตใจ กล้าที่จะเรียนรู้และปรับตัวในสิ่งใหม่ ๆ อันจะเป็นกำลังสำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศสืบไป

2. ด้านสังคม เมื่อกลุ่มคนในสังคมมีการรักษาระเบียบวินัยเคารพกฎเกณฑ์ของสังคมร่วมกัน ก็จะทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของบุคคลเป็นไปอย่างสงบสุข หากสังคมใดที่สมาชิกในสังคมไร้ระเบียบวินัยทั้งที่เป็นวินัยในตนเองและวินัยที่เกิดจากการยอมรับปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ ย่อมทำให้สังคมนั้น ๆ ตกอยู่ในสภาวะสับสน

3. ด้านเศรษฐกิจ ในสภาพสังคมไทยในปัจจุบันที่มีการดำเนินงานทางภาคธุรกิจอย่างรวดเร็วโดยใช้เทคโนโลยีสื่อสารเป็นเครื่องมือ เวลาจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งซึ่งผู้ดำเนินการทางธุรกิจจะต้องรักษาและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ดังนั้นการมีวินัยตรงต่อเวลาจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ

4. ด้านการเมือง เหตุการณ์วุ่นวายทางการเมืองของไทยหลาย ๆ กรณีเกิดขึ้นเนื่องจากนักการเมือง และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเมืองขาดระเบียบวินัยทางการเมือง เหตุการณ์วุ่นวายทางการเมืองเหล่านี้ ส่งผลเสียต่อภาพพจน์ของประเทศในสายตาของชาวต่างประเทศที่จะเข้ามาลงทุนประกอบกิจการต่าง ๆ และส่งผลเสียต่อการดำเนินงานทางเศรษฐกิจของประเทศโดยตรง

Hurlock (1984: 393) กล่าวถึงความสำคัญของวินัยสำหรับเด็ก ดังนี้

1. วินัยช่วยให้เด็กมั่นใจเพราะเป็นการบอกว่าจะสิ่งใดควรทำและสิ่งใดไม่ควรทำ

2. วินัยช่วยให้เด็กหลีกเลี่ยงต่อความรู้สึกผิด หรือ อับอายต่อพฤติกรรมผิด ความรู้สึกที่ไม่สามารถเลี่ยงได้นี้ จะทำให้ไม่มีความสุขและเกิดการปรับตัวที่ไม่ดี วินัยจะช่วยให้เด็กอยู่ในมาตรฐานการยอมรับของสังคม

3. วินัยช่วยให้เด็กเรียนรู้พฤติกรรมที่ได้รับการสรรเสริญ ทำให้เด็กได้รับความรักและการยอมรับ ที่สำคัญ คือนำมาซึ่งการปรับตัวเพื่อให้ประสบผลสำเร็จและมีความสุข

4. วินัยช่วยรักษาแรงจูงใจในการเสริมแรงตนเอง ซึ่งจะกระตุ้นให้เด็กได้รับสิ่งที่เป็นความต้องการของเขา

5. วินัยช่วยให้เด็กพัฒนาจิตสำนึกและมโนธรรม ซึ่งช่วยทำให้มีการตัดสินใจและควบคุมพฤติกรรมด้วยตนเอง

จากความสำคัญของการมีวินัย ซึ่งเป็นเครื่องปลูกฝังการรู้จักควบคุมตัวเองที่ละน้อยเพื่อให้เกิดผลดี บุคคลนั้นจะได้ออกไปเป็นผู้มีพฤติกรรมน่าพึงปรารถนาในสังคมของตน การชี้ให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการรู้จักปกครองตนเองเป็นสิ่งที่ครูจะต้องเอาใจใส่ปลูกฝังอยู่เสมอ จนเป็นนิสัยติดตัวไปในภายหน้าเพื่อความเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป (เมธี ปิณฑานนท์, 2523: 327) และการปลูกฝังระเบียบวินัยจะทำให้บุคคลยอมทำตามระเบียบ กฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนด (ปพานิ วิถีวัฒนา, 2523: 28)

6.4 แนวคิดในการเสริมสร้างความมีระเบียบวินัย

มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับระเบียบวินัยและการเสริมสร้างระเบียบวินัยไว้หลายท่าน ดังนี้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2530: 37) กล่าวเกี่ยวกับระเบียบวินัยว่า ระเบียบวินัยที่ตึงเกินไป อาจทำให้เด็กสุขภาพจิตเสีย เกิดอาการทำความดี ทุกคนควรอยู่ด้วยกันด้วยความรักและเข้าใจกัน ไม่บังคับขู่เข็ญเด็ก แต่จริงจัง จริงจังกับการส่งเสริมพฤติกรรมและลักษณะทางจิตใจดีงามของเด็ก ซึ่งจะทำให้เกิดผลกับเด็กทั้งในปัจจุบันและเมื่อเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วด้วย

สุดใจ ทศพร (2531: 49-51) กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ให้นักเรียนขาดวินัยว่า เป็นเพราะผู้บริหารเน้นวิชาความรู้มากเกินไป สอนไม่ครบองค์ประกอบ ครูมักสอนเรื่องความรู้และทักษะทุกสาขาวิชา แต่ขาดเทคนิคในการสอนด้านคุณธรรม สมัยก่อนนักเรียนมีความยำเกรงครู และมีวินัยในตัวเองสูงกว่าสมัยนี้ ครูฝ่ายปกครองอยากให้นักเรียนมีวินัยแต่สร้างวินัยไม่เป็น สร้างวินัยโดยใช้ไมโครโฟน และใช้ไม้เรียวเป็นสื่อ ถ้าเป็นเช่นนี้สร้างอย่างไรก็ไม่สำเร็จ นักเรียนที่ถูกปลูกฝังวินัยมาตั้งแต่ประถม กลับกลายเป็นคนขาดวินัย เมื่อมาถึงชั้นมัธยมทั้งนี้เพราะการสร้างระบบวินัยของโรงเรียนขาดความต่อเนื่องกัน

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ (2530: 107) นักจิตวิทยาพัฒนาการ กล่าวว่า เขาชวนในสังคมที่มั่นคงจะต้องรู้จักรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย รู้จักช่วยตนเอง และสามารถเรียนรู้ที่จะทำอะไรด้วยตนเองได้ตามวุฒิภาวะ

พระพยอม กัลยาโณ (2534: 10-12) กล่าวว่า พระพุทธเจ้าท่านตรัสถึงหลักธรรม 7 ประการ ที่ช่วยให้มีความปลอดภัยในการเดินทางของชีวิต และเป็นตัวเสริมความสุขให้แก่ชีวิต หลัก

ธรรมข้อหนึ่งกล่าวไว้เกี่ยวกับเรื่องวินัยว่า คนเราต้องเป็นคนจัดระเบียบวินัยชีวิตที่ดี จนกลายเป็นคนคู่ดี มีระเบียบ ทำอะไรก็กลมกลื่น ราบรื่น เข้ากับคนทั้งหลายทั้งปวงได้ และมีผลให้มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตการงานอีกด้วย ในทางตรงกันข้ามถ้าคนเราไม่จัดระเบียบวินัยชีวิตให้ดีก็จะถูกเขาลงโทษ ถ้าเป็นนักเรียนก็ต้องถูกครูตี คำว่ากล่าวทำให้เสียบรรยากาศ

แนวทางในการสร้างเสริมวินัยและองค์ประกอบร่วมในการสร้างเสริมวินัยมี ดังนี้ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) 2540; สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540: 18-19)

แนวทางการสร้างเสริมวินัย

1. การทำให้เกิดพฤติกรรมเคยชิน โดยให้บุคคลรู้เห็นและปฏิบัติพฤติกรรมที่ดี เพื่อเป็นพื้นฐานและปฏิบัติต่อเนื่องจนเกิดพฤติกรรมเคยชินที่ดี

2. การใช้วัฒนธรรมในสังคม เป็นแนวทางปฏิบัติผสมผสานกับหลักการ ทำให้เป็นพฤติกรรมเคยชิน เช่น การทำความเคารพด้วยการไหว้เมื่อพบผู้ใหญ่ เป็นสิ่งที่เด็กทำได้โดยง่าย แต่การเข้าแถวไม่ใช้วัฒนธรรมไทย เด็กไม่ได้เห็นแบบอย่างที่ดีดังเช่นกับการไหว้ของไทยผู้ใหญ่เองก็ไม่สามารถปฏิบัติกันโดยทั่ว การไหว้จึงง่ายต่อการปฏิบัติมากกว่าการเข้าแถว

3. การใช้ข้อจรรยา ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างจิตใจ พฤติกรรมและสติปัญญา ซึ่งเป็นหลักทางการศึกษาและหลักการพัฒนาจริยธรรม คือ มีความเข้าใจในความสำคัญของสิ่งที่กระทำ มีความพอใจและยอมรับในสิ่งที่จะกระทำ ยอมรับไปสู่ความถึงพร้อมในการกระทำ

4. การใช้แรงหนุนสภาพจิต เป็นการตั้งความมุ่งมั่น หรืออุดมการณ์และพยายามปฏิบัติตามเป้าหมายที่มุ่งมั่นไว้ ซึ่งอาจทำให้เกิดการเปรียบเทียบ แต่มีความภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติ หากใช้มากเกินไปจะกลายเป็นดูถูกดูหมิ่นผู้อื่น เกิดการแข่งขันแย่งชิงมุ่งความเด่นและความยิ่งใหญ่

5. การใช้กฎเกณฑ์บังคับ เป็นวิธีที่ทำให้เกิดวินัยได้ชั่วระยะหนึ่ง เมื่อไม่มีผู้ใดควบคุมวินัยก็จะหายไป จึงเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้องในการเสริมสร้างระเบียบวินัย

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่าระเบียบวินัยเป็นกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่กำหนดขึ้น เพื่อเป็นหลักให้คนปฏิบัติและควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมเพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ระเบียบวินัยสามารถสร้างเสริมได้โดยการทำให้เกิดพฤติกรรมเคยชิน การใช้ข้อจรรยาซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างจิตใจ พฤติกรรม และสติปัญญา การตั้งความมุ่งมั่นหรืออุดมการณ์และพยายามปฏิบัติตามเป้าหมายที่มุ่งมั่นไว้

7. แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ

7.1 ความหมายของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะที่มีการให้คำนิยามกว้างและแตกต่างกันออกไป ทั้งในทัศนะของสังคมตะวันตกและสังคมไทย ดังจะเห็นได้จากการให้นิยามความรับผิดชอบของบุคคลต่าง ๆ ดังนี้ คือ

Browne (1958: 58) กล่าวว่า ความรู้สึกที่รับผิดชอบ ประกอบด้วย ความไว้วางใจได้ ความคิดริเริ่ม ไม่ทอดทิ้ง ต่อผู้อุปสรรค ทำงานขันแข็ง เชื่อมั่นตนเอง และปรารถนาที่จะทำให้อีกดีกว่าเดิม

Flippo (1966: 122) สรุปความหมายของความรู้สึกที่รับผิดชอบว่า เป็นความผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำนึกนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพันหน้าที่การงานและวัตถุประสงค์

Good (1973) อธิบายความรู้สึกที่รับผิดชอบต่อสังคมว่าหมายถึงคุณธรรมซึ่งเป็นการคิดรวบยอดในความรู้สึกที่รับผิดชอบชั่วดี อันเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้ง ควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อสนองความปรารถนา สามารถมองเห็นว่าอะไรเป็นสิ่งพึงปรารถนาของคนกลุ่มใหญ่

ซึ่งจากนิยามความรู้สึกที่รับผิดชอบในทัศนะสังคมตะวันตกที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่ามีทั้งความเหมือนและความแตกต่างในทัศนะเหล่านี้ เช่นเดียวกันกับนิยามความรู้สึกที่รับผิดชอบในสังคมไทย ก็มีการให้ความหมายของความรู้สึกที่รับผิดชอบทั้งในแง่มุมมองที่แตกต่างกัน และที่คล้ายคลึงกัน ดังที่จะเห็นได้จากนิยามความรู้สึกที่รับผิดชอบดังนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2531: 128) ให้ความหมายว่า ความรู้สึกที่รับผิดชอบ หมายถึง การกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง โดยมีการวางแผนและเตรียมตัวล่วงหน้า และปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ จนงานสำเร็จเรียบร้อย ทันเวลา โดยไม่ต้องมีผู้ใดคอยว่ากล่าวตักเตือน พร้อมทั้งยอมรับผลที่เกิดขึ้นทั้งผิดและชอบทุกครั้ง และ กองมาตรฐานวิชาชีพครู สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2533: 30) ระบุพฤติกรรมหลักและพฤติกรรมบ่งชี้ของความรู้สึกที่รับผิดชอบ ประกอบด้วยพฤติกรรมหลัก 3 พฤติกรรม คือ 1) มุ่งมั่นในผลงาน คือ มีวิธีการที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ 2) ใช้เวลาอย่างมีคุณค่า คือ วางแผนการใช้เวลาอย่างเหมาะสม ปฏิบัติงานได้ทันเวลาใช้เวลาคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ 3) ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วน คือ วางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ ปฏิบัติงานตามแผนได้เสร็จและมีประสิทธิภาพ มีความรอบคอบ ระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ทุกด้าน ปฏิบัติภารกิจทุกด้านได้ครบถ้วนตามความสามารถ และประเมินผลการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และ กนก จันทร์ขจร (2533: 316) ให้ความหมายความรู้สึกที่รับผิดชอบต่อนักเรียนว่า คือ ความขยันหมั่นเพียร ศึกษาหาความรู้ มุมานะ อุทิศทุ่มเทอย่างเต็มที่กำลังสติปัญญาและความสามารถเพื่อเรียนให้รู้ เคารพเชื่อฟังคำสอนของครู มีวินัยยึดมั่นปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เรียบร้อยทันกำหนดเวลา ประพฤติตนอยู่ในกรอบของศีลธรรมจรรยา ไม่ละเมิดกฎหมาย หรือเที่ยวเตร่หลงใหลในอบายมุข ภัสรา อรุณมีศรี (2533) กล่าวว่า ความรู้สึกที่รับผิดชอบหมายถึงการปฏิบัติหน้าที่ให้เสร็จเรียบร้อยทันกำหนดเวลาและยอมรับผลตามที่ตนเองปฏิบัติ

จากความหมายของความรู้สึกที่รับผิดชอบที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ความรู้สึกที่รับผิดชอบหมายถึงความตั้งใจและความเอาใจใส่ที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความพยายาม เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลการกระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสียและพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

7.2 ประเภทของความรู้สึกที่รับผิดชอบ

คณะอนุกรรมการจัดทำคู่มือ การปลูกฝังค่านิยมของกลุ่มนักบริหาร กลุ่มสื่อมวลชน กลุ่มสมาคมมูลนิธิ และกลุ่มพัฒนากำลังคน (2526) โดยกลุ่มสื่อมวลชนและกลุ่มสมาคมมูลนิธิได้แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรู้จักหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วงอย่างดีที่สุด โดยทำงานในหน้าที่ของตนให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพและทันเวลาที่กำหนด ฝึกตนให้เป็นคนตรงต่อเวลาอยู่เนืองนิจ

2. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การรู้จักฐานะและหน้าที่ของตนที่มีต่อครอบครัวและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม โดยสามารถปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมแก่ฐานะ และหน้าที่ของตนในครอบครัวและร่วมกิจกรรมของครอบครัว

3. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง รู้จักฐานะและหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคม และปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม โดยให้ตระหนักและยอมรับว่า ประโยชน์จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าขาดประโยชน์ส่วนรวม และไม่ละเลยที่จะเสียสละประโยชน์ส่วนตน และกระทำในสิ่งที่จะรักษาหรือยังให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม

วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ (2527) แบ่งความรับผิดชอบเป็น 4 ประเภท คือ

1. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน
2. ความรับผิดชอบต่อตนเอง
3. ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
4. ความรับผิดชอบในการกระทำของตน

ประภัสสร ไชยชนะใหญ่ (2529) แบ่งความรับผิดชอบเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง
2. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน

พัชรา บุญลาโภ (2529) กล่าวว่าความรับผิดชอบมี 2 ประเภท คือ

1. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่การงานของตนด้วยความเอาใจใส่ ขยันหมั่นเพียรอดทนต่ออุปสรรคไม่ย่อท้อ มีความละเอียดรอบคอบ ซื่อสัตย์ ตรงเวลา ไม่ละเลยทอดทิ้ง หลีกเลียง พยายามปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น รู้จักวางแผนงานและป้องกันความบกพร่อง เสื่อมเสีย ในงานที่ตนรับผิดชอบ

2. ความรับผิดชอบในการกระทำของตน หมายถึง การยอมรับผลของการกระทำของตนทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย ไม่ปิดความรับผิดชอบของตนให้ผู้อื่น พร้อมทั้งจะปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ผลดียิ่งขึ้น ไตร่ตรอง ให้รอบคอบว่าสิ่งที่ตนทำลงไปนั้นจะเกิดผลเสียขึ้นหรือไม่ ปฏิบัติแต่สิ่งที่ทำให้เกิดผลดีและกล้าเผชิญต่อความจริง

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปประเภทของความรับผิดชอบได้ 2 ประเภทคือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การขจัดปัญหาทุกชนิดที่ทำให้ตนเองเป็นทุกข์ เช่น การรักษาป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากภัยอันตราย โรคภัยไข้เจ็บ รักษาร่างกายให้แข็งแรง รวมทั้งรู้จักหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเองให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพทันเวลากำหนด ตรงต่อเวลา

2. ความรับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวม หมายถึง รู้จักฐานะหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคม อันได้แก่ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติและบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม เกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม

7.3 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

ภัสรา อรุณมีศรี (2533) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
2. ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด
3. เข้าร่วมกิจกรรมกับสถาบันต่าง ๆ
4. เอาใจใส่ต่อสุขภาพของตน
5. ตรงต่อเวลา
6. ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
7. ช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถ
8. เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง
9. ซื่อสัตย์ไว้ใจได้

อรทัย โสภา (2533) กล่าวว่าลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบมีดังนี้

1. ตรงต่อเวลา
2. มีความละเอียดรอบคอบ
3. รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
4. มีความเพียรพยายาม ใช้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่
5. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์และมีวินัยในตนเอง
6. มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว
7. ยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้น
8. มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญกับปัญหา
9. ไม่ปัดงานที่ได้รับมอบหมายไปให้ผู้อื่น
10. ช่วยเหลือกลุ่มในการที่จะทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบได้ว่า จะต้องเป็นบุคคลที่มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้สำเร็จลุล่วงอย่างดีที่สุด โดยไม่ทอดทิ้งต่ออุปสรรคใด ๆ

8. แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร

8.1 ความหมายของความขยัน

ได้มีผู้ให้คำนิยามของคำว่าขยัน ไว้หลายท่านดังนี้

มิลินทร์ สำเภางเงิน (2524: 11) ให้นิยามไว้ว่า “ขยันหมั่นเพียร หมายถึงพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยการทำการบ้านและงานสม่ำเสมอ ตั้งใจเรียนด้วยความเอาใจใส่ ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน ทำงานอดิเรกเมื่อมีเวลาว่าง ตั้งใจทำงานที่มอบหมายให้ มีความกระตือรือร้นในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

ชม ภูมิภาค (2525: 1) ให้นิยามคำว่า ความขยันหมั่นเพียรนั้น หมายถึง ความขยันขันแข็งเอาการเอางาน มีความพยายาม มีความอดทนบากบั่นมั่นคงไม่ทอดทิ้ง

นิศา คำนวณวิระยะกุล (2527: 8) ได้จัดความขยันหมั่นเพียรเป็นส่วนหนึ่งของจริยธรรมเรียก “จริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร” โดยให้นิยามว่า ความขยันหมั่นเพียรหมายถึง ความพยายามอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้รับผลสำเร็จในงานที่ทำและทำด้วยความระมัดระวัง เอาใจใส่และอุตสาหะ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2529) ให้นิยามไว้ว่า ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่การงาน และการประกอบอาชีพที่สุจริตอย่างกระตือรือร้น และตั้งใจจริงให้สำเร็จด้วยความมานะอดทน

พจนานุกรม ราชบัณฑิตยสถาน (2531: 129) ให้นิยามของคำว่าขยัน หมายถึง การทำงานอย่างแข็งขันไม่ปล่อยปละละเลยหรือประพฤติดังปกติสม่ำเสมอ

ยุพดี ปิตตะคุ (2537: 5-6) ให้นิยามคำว่า ความขยันหมั่นเพียรในการเรียน หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนในการเรียนโดยแสดงความตั้งใจ เอาใจใส่มีความพยายาม อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากตัวนักเรียนหรือสิ่งแวดล้อม ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันเวลาหรือก่อนเวลาที่กำหนดมีความกระตือรือร้น เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานให้ได้ รับผลสำเร็จ

กรมวิชาการ (2540: 29-30) ให้ความหมายไว้ว่า “ขยัน หมายถึง ความตั้งใจและกระตือรือร้น มุ่งมั่นในการทำงานโดยไม่ผัดวันประกันพรุ่ง

สรุปได้ว่า ความขยันหมั่นเพียรในการเรียน หมายถึง การกระทำของนักเรียนที่แสดงถึงความสนใจ ตั้งใจ เอาใจใส่ต่อการเรียนการสอนอย่างจริงจัง มีความพยายามทำงานอย่างต่อเนื่อง จนสำเร็จตามเป้าหมายทันเวลาและร่วมกิจกรรมที่ครูกำหนดขณะที่มีการเรียนการสอน

8.2 องค์ประกอบและพฤติกรรมของความขยันหมั่นเพียร

ชม ภูมิภาค (2525: 1) กล่าวว่า ความขยันหมั่นเพียรประกอบด้วยลักษณะย่อย 3 ประการ คือ

1. ความขยันขันแข็ง ทำอะไรรวดเร็วจริงจังไม่ชักช้าเนิบนาบ
2. ความพยายาม งานนั้นต้องกระทำด้วยความเหนื่อย ด้วยความลำบาก แต่ก็พยายามทำให้ได้

3. เกี่ยวกับเวลาและความผิดพลาด ความล้มเหลว แม้ว่าจะเสียเวลาแม้จะพบกับความล้มเหลวบ้างก็ไม่ท้อถอยพยายามหาทางแก้ไขให้เป็นผลสำเร็จให้ได้

นิตา คำนวณวิริยะกุล (2527: 8) ได้แบ่งความขยันหมั่นเพียรออกเป็น 4 ด้านย่อย คือ

1. ความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน
2. ความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงานของตนเอง
3. ความขยันหมั่นเพียรในการช่วยเหลืองานของครอบครัว
4. ความขยันหมั่นเพียรในกิจกรรมของโรงเรียน

ยุพดี ปิตตะคุ (2537: 5-6) ได้แบ่งความขยันหมั่นเพียรออกเป็น 2 ส่วนย่อยคือ

1. ความขยันหมั่นเพียรในการเรียนขณะที่ครูบรรยาย ได้แก่
 - ตั้งใจฟังครูอธิบาย ได้แก่ ไม่พูดคุย เล่น ในขณะที่ครูสอน ไม่นำงานของวิชาอื่นขึ้นมาทำ ไม่นำหนังสือการ์ตูนขึ้นมาอ่าน มองครูขณะที่ครูสอน ไม่นั่งเหม่อลอย
 - ถามและตอบคำถามของครูเกี่ยวกับบทเรียน
 - แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทเรียน
2. ความขยันหมั่นเพียรในการเรียนในขณะที่ครูแบ่งงานกลุ่มให้ทำ
 - ให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานกลุ่ม ได้แก่ ช่วยเพื่อนทำงาน ช่วยแสดงความคิดเห็นในการทำงาน
 - มีความรับผิดชอบต่องาน ได้แก่ ตั้งใจทำงานที่ครูมอบหมายให้ทำ ทำรายงาน โดยให้เสร็จทันเวลา และก่อนเวลาที่กำหนด

กรมวิชาการ (2540: 29-30) ได้ระบุพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความขยันไว้ดังนี้

- ตอบรับการทำงาน พุด หรือ แสดงกิริยาท่าทางว่ายอมรับ เต็มใจพึงพอใจที่จะทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
- อสาทำงาน พุด หรือแสดงกิริยาท่าทางว่าต้องการจะทำงานหนึ่งงานได้ แม้จะไม่ใช่งานที่ได้รับมอบหมายโดยตรง
- ทำทันที ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง ลงมือทำงานทันที
- ทำงานอย่างต่อเนื่อง ทำงานที่ได้เริ่มต้นไว้แล้วอย่างต่อเนื่องและสำเร็จตามเป้าหมาย

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า องค์ประกอบและพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรประกอบด้วย การแสดงออกถึงความสนใจ ตั้งใจ เอาใจใส่ต่อการเรียน ความพยายามทำงานอย่างต่อเนื่อง และเข้าร่วมกิจกรรมที่อาจารย์กำหนดขณะที่มีการเรียนการสอน

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา ประกอบด้วยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา งานวิจัยเกี่ยวกับการกำกับตนเอง งานวิจัยเกี่ยวกับการให้ข้อมูลป้อนกลับ และการเสริมแรง งานวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบและความขยันหมั่นเพียร

9.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญารวบรวมได้ดังนี้
 ปรีชา วิหกโต (2524: 102-110) ได้ทำการศึกษารูปประจำการในการประยุกต์หลักพฤติกรรมเพื่อสร้างและรักษาพฤติกรรมที่อยู่ในระเบียบวินัยของนักเรียนในชั้นเรียนกับกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบด้วย ครูประจำการระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 40 คน และนักเรียนในชั้นเรียนของครูประจำการในกลุ่มตัวอย่างทำการสอนจำนวน 1367 คน ผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

1. ครูประจำการทุกกลุ่มที่ได้รับการฝึกด้วยวิธีต่างกัน มีความรู้เรื่องหลักพฤติกรรมเจตคติที่ดีต่อการปรับพฤติกรรม และแสดงพฤติกรรมการใช้หลักพฤติกรรมในระยะสร้างและรักษาพฤติกรรมมากกว่าในระยะเส้นฐาน และยังคงอยู่จนถึงระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. พฤติกรรมที่ไม่อยู่ในระเบียบวินัยของนักเรียนในชั้นเรียนของครูประจำการที่ไม่ได้รับการฝึกเกิดขึ้นมากกว่าชั้นเรียนของครูประจำการทุกกลุ่มที่ได้รับการฝึกด้วยวิธีต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. พฤติกรรมที่ไม่อยู่ในระเบียบวินัยของนักเรียนในชั้นเรียนของครูประจำการที่ได้รับการฝึกด้วยวิธีต่างกันในระยะสร้างและรักษาพฤติกรรมน้อยกว่าในระยะเส้นฐาน และยังคงอยู่จนถึงระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทิพย์วัลย์ สุทิน (2538: 109-110) ทำการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนวัยรุ่น โดยรูปแบบการปรับพฤติกรรมด้วยปัญญาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการปรับพฤติกรรมด้วยปัญญาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนโยธินบำรุง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีอายุระหว่าง 13-15 ปี จำนวน 30 คน สุ่มเข้ารับการทดลองจำแนกตามเงื่อนไขการทดลอง 3 กลุ่มดังนี้ คือ กลุ่มปรับพฤติกรรมด้วยปัญญาฝึกการวิเคราะห์พฤติกรรมจัดการกับความโกรธ พุดเตือนตนเอง และคิดถึงผลกรรมที่ตามมา ในระยะทดลอง 6 สัปดาห์ จำนวน 10 ครั้ง ในขณะที่กลุ่มกำกับตนเอง ฝึกการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตนเอง และกลุ่มควบคุมได้ร่วมกิจกรรมการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการ โดยบันทึกจำนวนช่วงเวลาการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวในชั้นเรียน จากการสังเกตนักเรียนแต่ละคนในระหว่างระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล และให้นักเรียนตอบแบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าวก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการทดลอง 3 สัปดาห์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความ

แปรปรวน แบบวัดซ้ำและทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Tukey-Test ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มปรับพฤติกรรมด้วยปัญญามีคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวจากแบบวัดในระยะทดลองและระยะติดตามผลน้อยกว่าระยะเส้นฐานอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$) แต่จำนวนช่วงเวลาการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวจากการสังเกตในระยะทดลองเท่านั้นที่น้อยกว่าระยะเส้นฐาน ($p < .05$) นักเรียนในกลุ่มปรับพฤติกรรมด้วยปัญญา มีพฤติกรรมก้าวร้าวน้อยกว่านักเรียนกลุ่มกำกับตนเอง และกลุ่มควบคุมทั้งพฤติกรรมก้าวร้าวที่ได้จากการสังเกต และคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวจากการตอบแบบวัดในระยะทดลองอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$) แต่ไม่พบความแตกต่างในระยะติดตามผล

สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้วิธีการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม ในประเทศไทยรวบรวมได้ดังนี้

ประดิษฐ์ เอกทัศน์ (2527: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีการใช้เหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม ต่อการลดพฤติกรรมไม่เอาใจใส่ในการเรียนในชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 10 คน และกลุ่มควบคุม 10 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เอาใจใส่ในการเรียนในวิชาภาษาไทย และเป็นผู้ที่มีความคิดไม่มีเหตุผลต่อการเรียนวิชาภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า การให้คำปรึกษาตามทฤษฎีการใช้เหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรมสามารถพฤติกรรมที่ไม่เอาใจใส่ในการเรียนในชั้นเรียนของนักเรียน กลุ่มทดลองได้ทั้งในระยะให้คำปรึกษา และระยะติดตามผล

นิภา เลิศลือชาชัย (2532: 79) ศึกษาผลของการบำบัดแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ที่มีต่อความวิตกกังวลในการสอบ ของนักศึกษาเลขาอนุการปีที่ 4 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 10 คน และกลุ่มควบคุม 10 คน คะแนนจากแบบวัดความวิตกกังวล STAI สูงกว่า 40 คะแนนขึ้นไป โดยให้กลุ่มทดลองได้รับการฝึกกระบวนการบำบัดแบบพิจารณา เหตุผลและอารมณ์ เป็นเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ในขณะที่กลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกหลังจากสิ้นสุดการทดลองพบว่า ระดับความวิตกกังวลในการสอบของนักศึกษากลุ่มทดลองต่ำกว่ากลุ่มควบคุม ในระยะหลังการทดลองและในระยะติดตามผล

ชนิษฐา เบ้าเงิน (2533: ง) ได้ทำการเปรียบเทียบผลของการถอดถอนการปรับพฤติกรรมโดยวิธีพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรมและการเสริมแรงทางบวกที่มีลำดับสลับกัน ต่อการคงอยู่ของพฤติกรรมการตอบคำถาม วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลของการถอดถอนวิธีพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม กับการเสริมแรงทางบวก ที่มีลำดับสลับกัน ต่อการคงอยู่ของพฤติกรรมการตอบคำถาม และเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของวิธีพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม และการเสริมแรงทางบวก ต่อการเพิ่มของพฤติกรรมการยกมือตอบคำถาม วิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า

สามารถของตนเอง และคะแนนผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ ภายหลังกการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วราพร ขาวสุทธิ (2542: 152-155) ได้ทำการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยการใช้การสอนตนเองกับ การเรียนการสอนแบบรายบุคคล และแบบกลุ่มสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ผลการวิจัยพบว่าเมื่อนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักศึกษากลุ่มทดลองสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมทั้งในระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชินะพัฒน์ ชื่นแค้น (2542) ได้ศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนตามแนวความคิดพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของไวโกตสกีที่มีต่อทักษะด้านภาษาไทย ความคงอยู่ของทักษะทางภาษาไทย การกำกับตนเองและความคงอยู่ของการกำกับตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 162 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองโดยรวมมีการกำกับตนเองหลังเรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าว ทั้งจากการประเมินของตนเองและการประเมินโดยอาจารย์ผู้สอนสูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนกลุ่มทดลองโดยรวมประเมินตนเองเกี่ยวกับการกำกับตนเองและความคงอยู่ของการกำกับตนเองหลังเรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวแตกต่างจากกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองย่อยทั้ง 3 กลุ่ม พบว่ากลุ่มแบบยืดหยุ่นประเมินความคงอยู่ของการกำกับตนเองแตกต่างจากกลุ่มควบคุมแต่ไม่แตกต่างจากกลุ่มทดลองอื่น ๆ ส่วนอาจารย์ผู้สอนประเมินกลุ่มแลกเปลี่ยนบทบาทช่วงหลังเรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวแตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ

งานวิจัยในต่างประเทศ

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศมีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญารวมรวมได้ดังนี้

Bolck (1978: 61-65) ใช้วิธีพิจารณาเหตุผล-อารมณ์ เพื่อเพิ่มคะแนนการเรียน ลดพฤติกรรมการรบกวนในชั้นเรียน และพฤติกรรมการหนีเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 10 และเกรด 11 จำนวน 40 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีผลการเรียน ในปีที่ผ่านมาดังนี้ คือ มีคะแนนการเรียนเท่ากับ 65 หรือต่ำกว่า ขาดเรียน 40 ครั้งหรือมากกว่า เข้าเรียนสาย 25 ครั้งหรือมากกว่า หนีเรียน 25 ครั้งหรือมากกว่า และถูกระบุจากรายงานของอาจารย์ผู้สอนว่า มีพฤติกรรมรบกวนในชั้นเรียน 5 ครั้ง หรือมากกว่าและถูกระบุจากรายงานของอาจารย์ผู้สอนว่า มีพฤติกรรมรบกวนในชั้นเรียน 5 ครั้งหรือมากกว่า นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่มีระดับสติปัญญาและความสามารถเท่ากับนักเรียนเกรด 8 ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ 1 จะได้รับวิธีพิจารณาเหตุผล-อารมณ์ จำนวน 16 คน เป็นชาย 8 คน เป็นหญิง 8 คน กลุ่มที่ 2 ได้รับการฝึกมนุษยสัมพันธ์ จำนวน 16 คน เป็นชายและหญิงจำนวน 8 คน เท่ากัน

ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับวิธีการใด ๆ กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ได้รับการทดลองติดต่อกัน 12 สัปดาห์ ๆ ละ 5 ครั้ง ๆ ละ 15 นาที ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับวิธีพิจารณาเหตุผล-อารมณ์ มีคะแนนการเรียนเพิ่มขึ้น ส่วนพฤติกรรมรบกวนในชั้นเรียน และพฤติกรรมการหนีเรียนมีความถี่ลดลงมากกว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกมนุษยสัมพันธ์และกลุ่มควบคุม ทั้งในระยะทดลองและระยะติดตามผล

Zelie, Stone และ Lehr (1980: 80 – 85) ได้ทำการศึกษาโปรแกรมการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีการใช้เหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม ที่มีต่อการเพิ่มพฤติกรรมมีระเบียบวินัยในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอเมริกันผิวขาวและผิวดำ จำนวน 60 คน ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม จำนวน 30 คน ให้กลุ่มทดลองเข้าโปรแกรมการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีการใช้เหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรมติดต่อกันเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมที่มีระเบียบวินัยขึ้น โดยเฉพาะพฤติกรรมสนใจในการทำงานในชั้นเรียนและการบ้านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Thurman (1983: 417-423) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีพิจารณาเหตุผล-อารมณ์ ที่มีต่อพฤติกรรมประเภท เอ (Type A Behavior) ซึ่งได้แก่พฤติกรรมการแข่งขันรีบร้อน ก้าวร้าว และเป็นศัตรู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย จำนวน 22 คน โดยที่ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลอง 11 คน กลุ่มควบคุม 11 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกพิจารณาเหตุผล-อารมณ์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 2 ชั่วโมง ติดต่อกันเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ประเมินผลการทดลองโดยแบบวัดต่าง ๆ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษาที่ได้รับวิธีการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์ มีพฤติกรรมประเภท เอ ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการติดตามผลในระยะ 2 เดือน พบว่าคะแนนจากแบบวัด ในระยะติดตามผล ต่ำกว่าคะแนนในช่วงก่อน แสดงให้เห็นว่าวิธีการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์ มีผลระยะยาวต่อการลดพฤติกรรมประเภท เอ

Wilcox (1986) ได้ค้นพบว่าเด็กวัยรุ่นที่มีปัญหาเสพติดมักจะมีประสบการณ์ด้านควบคุมอารมณ์ไม่ได้ และพฤติกรรมก้าวร้าวจะเกิดขึ้นตามมา ดังนั้นเขาจึงได้ใช้โปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาซึ่งประกอบด้วย 1. การลดแรงกระตุ้นอารมณ์ 2. การกำกับตนเอง 3. ฝึกป้องกันความเครียด 4. การเสริมแรงตนเอง โดยใช้โปรแกรมการฝึก ด้วยการให้ 4 เทคนิคร่วมกัน และกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นที่มีปัญหาพฤติกรรมติดยาเสพติด การออกแบบการวิจัยเป็นแบบทดสอบก่อนและหลังการทดลองเพียงกลุ่มเดียวและวัดตัวแปรตามด้วยแบบสำรวจความโกรธของ Novaco ร่วมกับแบบสำรวจการแสดงความรู้สึก ทั้งแบบสถานการณ์และแบบถาวร ผลการวิจัยพบว่า เงื่อนไขการทดลองนี้มีผลต่อตัวแปรตามทั้งสองตัวอย่างมีประสิทธิผล

Bladssand (1989) ทำการวิจัยเพื่อต้องการตรวจสอบผลของการฝึกการแก้ปัญหาตามแนวพฤติกรรมปัญญานิยม (Cognitive-Behavioral Problem Solving Training) ที่มีต่อพฤติกรรมในห้องเรียนของนักเรียนวัยรุ่นที่มีประวัติพฤติกรรมก่อกวนและต่อต้านสังคม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ป่วยในและนักเรียนที่ถูกส่งมาเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมจากโรงเรียนมีอายุระหว่าง 13-18 ปี ซึ่งได้รับการวินิจฉัยแตกต่างกันบ้าง กลุ่มตัวอย่างจะสลับกันรับเงื่อนไขทดลอง 2 โปรแกรมคือ การฝึกทักษะการแก้ปัญหา ระหว่างบุคคล Interpersonal problem Solving Training (IPST) และ Standard Support Group

Theory (SSGT) ผลการวิจัยพบว่าผู้รับการทดลอง ลดพฤติกรรมก้าวร้าวพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหลังจากได้รับเงื่อนไขการทดลอง (IPST) แต่ไม่ลดพฤติกรรมเหล่านั้นลงหลังจากรับเงื่อนไข (SSGT)

Dangel, Deschner และ Rasp (1989: 447-458) ได้ทำการวิจัยกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวในศูนย์แก้ไขปัญหายวุ่น จำนวน 12 คน อายุ 10-17 ปี ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ออกแบบวิจัยแบบหลายเส้นฐาน โดยมีเงื่อนไขทดลอง โดยการฝึกควบคุมความโกรธ ซึ่งประกอบด้วยเทคนิค 3 เทคนิค คือ หยุดความคิด (Thought stoping) การผ่อนคลาย (Relaxation training) และการฝึกหัดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งมีระยะเวลาในการฝึก 6 สัปดาห์ ๆ 3 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมงตัวแปรตามวัดโดยพฤติกรรมก้าวร้าวโดยฝึกผู้ดูแลหอพักหรือแม่บ้านเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวโดยฝึกผู้ดูแลหอพักหรือแม่บ้านเป็นผู้สังเกตพฤติกรรม ซึ่งจะแบ่งพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นก้าวร้าวทางวาจาและทางร่างกาย นอกจากนี้ครูที่สอนจะเป็นผู้บันทึกพฤติกรรมในสถานการณ์โรงเรียนผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้ารับการฝึก ลดความก้าวร้าวลง จำนวน 9 คน นักเรียนที่เข้ารับการฝึกไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเลยตลอดช่วงที่ศึกษา 2 คน นักเรียนที่เข้ารับการฝึกมีพฤติกรรมก้าวร้าวเพิ่มขึ้น จำนวน 1 คน แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปหลายสัปดาห์ อัตราความก้าวร้าวของเขาลดลงในระยะติดตามผล ผลการวิจัยก็ยังสนับสนุนสมมติฐานที่เชื่อว่า การฝึกให้บุคคลมีทักษะทางปัญญา มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายนอกได้

Hains (1989: 323-328) ได้ทำการวิจัยโดยการพัฒนารูปแบบการฝึกในการสอนทักษะให้กับวัยรุ่นที่กระทำผิดในเรื่องความก้าวร้าว ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นเยาวชนชายจำนวน 4 คน มีอายุระหว่าง 15-17 ปี ผิวดำ 2 คน ผิวขาว 2 คน และมีเชื้อสายสเปน 1 คน ซึ่งเขาพักอาศัยตามสถานที่รัฐบาลจัดที่ให้ การศึกษาทำการทดลองรายบุคคลโดยรูปแบบการฝึกประกอบด้วยทักษะการแก้ปัญหา (Problem-Solving) และการพูดแนะนำตนเอง (Self-Guiding Verbalization) เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินตัวแปรตามที่เป็นกลวิธีทางปัญญามีผู้รับการทดลอง 2 คนที่ไม่ได้แสดงให้เห็นว่าใช้กลวิธีกระบวนการความรู้ความเข้าใจที่ได้ฝึกไป แต่มีผู้รับการทดลอง 3 คนเพิ่มการพูดแนะนำตนเอง และมีการคิดล่วงหน้า (Thinking ahead) ระหว่างสถานการณ์จำลองเมื่อมีความขัดแย้งระหว่างบุคคล แต่อย่างไรก็ตามเมื่อติดตามพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในห้องชั้น ผู้ร่วมการทดลองทุกคนแสดงให้เห็นว่า มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาลดลง ซึ่งทำให้เห็นว่าเงื่อนไขการทดลองที่เกิดขึ้น สามารถถ่ายโยงไปสู่สถานการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้ร่วมการทดลองอย่างมีประสิทธิภาพ

Lochman, Lampron, Gemmer และ Harris (1989) ได้ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 คน ที่มีอายุ 9 ปี 1 เดือน ถึง 13 ปี เป็นเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการปรับพฤติกรรมทางปัญญาและฝึกแก้ปัญหาทางสังคม ส่วนกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับเงื่อนไขเช่นเดียวกับกลุ่มแรก แต่จะเพิ่มการสอนของครูในการปรับตัวด้วย ส่วนกลุ่มควบคุมทำกิจกรรมตามปกติผลการศึกษาพบว่า ทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และ 2 ลดพฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมก่อกวน และการไม่สนใจทำงานในห้องเรียนต่ำกว่ากลุ่มควบคุม และจากการประเมินของครูก็สอดคล้องกันคือ ครูประเมินว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มลดพฤติกรรมก้าวร้าวลง แต่เมื่อ

เปรียบเทียบในกลุ่มทดลองที่ 1 กับ 2 ไม่พบความแตกต่างใด ๆ เป็นการชี้ให้เห็นว่าการเพิ่มการสอนของครูในเรื่องการปรับตัวไม่ได้ส่งผลต่อพฤติกรรม

Kennedy (1990) ได้ทำการวิจัยเพื่อตรวจสอบรูปแบบการฝึกการบริหารความโกรธ (Anger management) กับนักโทษที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ออกแบบการวิจัยโดยให้กลุ่มทดลองได้รับการฝึกการควบคุมความโกรธ และมีการให้คำปรึกษาโดยสอนกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรม โดยใช้ระยะเวลาในการทดลอง 5 สัปดาห์ เป็นจำนวน 23 ครั้ง แต่แต่ละครั้งใช้เวลา 3 ชั่วโมง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้สอนวิธีการดังกล่าว ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักโทษชายที่อาสาสมัครเข้ารับการฝึกจำนวน 37 คน รูปแบบการทดลองนั้นมีการออกแบบทดสอบ ก่อน หลัง และติดตามผลในอีก 2 เดือน หลังจากสิ้นสุดการทดลอง ตัวแปรตาม คือ การรายงานของผู้เข้ารับการทดลอง และสังเกตพฤติกรรมตรงของผู้รับการทดลองจากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์จำลอง ผลการวิจัยพบว่าผู้เข้ารับการทดลองในกลุ่มทดลอง ลดความโกรธลงเมื่อถูกกระตุ้นด้วยสถานการณ์จำลอง และมีพฤติกรรมการสนองตอบทางวาจาเหมาะสมขึ้น พบว่ากลุ่มทดลองยังคงลดความโกรธเมื่อถูกกระตุ้นและมีพฤติกรรมทางวาจาที่เหมาะสมอยู่ เมื่อมีการติดตามผล 2 เดือน หลังเสร็จสิ้นการทดลองไปแล้ว

Larson (1990) ได้ศึกษาถึง ผลของโปรแกรมการควบคุมความโกรธด้วยปัญญาที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนมัธยมที่อยู่ในสภาวะเสี่ยง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกเพื่อแก้ปัญหาเด็กที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม โดยใช้รูปแบบที่ใช้กรอบแนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยมว่าจะมีผลต่อพฤติกรรมมากกว่ากลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองจะได้รับการฝึกควบคุมความโกรธและใช้วิธีแก้ปัญหาตามแนวพฤติกรรมปัญญานิยม ประกอบด้วยการให้แรงเสริมทางบวก ในกลุ่มควบคุมก็ใช้วิธีแบบดั้งเดิม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 37 คน

Etscheidt (1990: 107-115) ได้วิจัยเพื่อตรวจสอบว่า การปรับพฤติกรรมทางปัญญาจะมีประสิทธิผลในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวและเพิ่มความสามารถในการควบคุมตนเองได้หรือไม่โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยวัยรุ่นที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ กลุ่มอายุระหว่าง 12-18 ปี โดยมีสมมติฐานว่า ผู้รับการทดลองในกลุ่มทดลอง จะลดพฤติกรรมก้าวร้าวลงได้มากกว่ากลุ่มควบคุม ผลการวิเคราะห์พบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองลดพฤติกรรมก้าวร้าวลงและเพิ่มการควบคุมตนเองขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ($P < .05$)

Guerra และ Slaby (1990: 269-277) ได้ทำการวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศหญิงและเพศชาย จำนวน 120 คน ที่มีคดีเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม และกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1 และ 2 โดยมีเงื่อนไขทดลองโดยใช้กรอบแนวคิดของพัฒนาการทางปัญญาสังคม พัฒนาโปรแกรมที่ใช้ในการวิจัยโดยมีจำนวนครั้งที่ฝึกทั้งสิ้น 12 ครั้ง ในกลุ่มทดลอง ส่วนในกลุ่มควบคุมให้ทำกิจกรรมปกติ ในเงื่อนไขการทดลองที่พัฒนาขึ้นนั้นจะเน้นการจัดการกระทำกระบวนการคิด ความเชื่อ และมีการฝึกพฤติกรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหาทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองเพิ่มทักษะในการแก้ปัญหาทางสังคมและลดความเชื่อที่ยอมรับพฤติกรรมก้าวร้าว และลดพฤติกรรมก้าวร้าว

ลง ลดความหุนหันพลันแล่นลงและลดพฤติกรรมที่ไม่ยืดหยุ่นอื่น ๆ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ผู้ควบคุมเป็นผู้ประเมิน ดังนั้นจากการวิจัยสามารถสรุปได้ว่าวิถีคิดหรือแนวคิดที่เปลี่ยนแปลงไป กระบวนการทางปัญญาที่เกิดขึ้นใหม่ รวมทั้งความเชื่อที่เปลี่ยนแปลงทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนไป ถึงแม้ว่าแนวคิดทางพฤติกรรมปัญญานิยมไม่ได้อธิบายถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลง แต่ข้อมูลเชิงประจักษ์ จากงานวิจัยที่ผ่านมาก็สามารถอนุมานได้ว่ากระบวนการที่เกิดขึ้นทางปัญญาของมนุษย์นั้น อาจเป็นตัวสื่อหรือตัวเชื่อมในการกำหนดให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปได้

Stack (1991) ได้ทำการวิจัย เพื่อประเมิน โปรแกรมการควบคุมตนเองตามแนวพฤติกรรมปัญญานิยมที่มีต่อพฤติกรรมกระทำผิดของผู้มีพฤติกรรมก้าวร้าว เปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่นชายที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวจำนวน 48 คน ที่มีอายุระหว่าง 11-12 ปี ผลของการทดลองสามารถสรุปอ้างอิงไปสู่สถานการณ์ในโรงเรียนและที่พักอาศัย โดยใช้การประเมินจากครูและพ่อแม่พบว่ากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ ได้ให้การสนับสนุนกรอบแนวคิดในการวิจัยแนวพฤติกรรมปัญญานิยมในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมที่มีปัญหาอื่น ๆ ทั้งในสถานการณ์ที่บ้านและที่โรงเรียน นอกจากนี้ในงานวิจัยยังได้ค้นพบสาระที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะอนุมานว่ากระบวนการตามกรอบพฤติกรรมปัญญานิยม มีความสัมพันธ์ในการประสานระหว่างภายในและภายนอก เพราะผู้รับการทดลองไม่เพียงแต่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงเพียงอย่างเดียว แต่เขามีการเปลี่ยนแปลงภายในในด้านความคิด ความรู้สึกไปด้วย

Larson (1992: 101-117) ได้ทำการทดลองเพื่อตรวจสอบหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อสอนนักเรียนที่มีภาวะเสี่ยงที่เป็นวัยรุ่นตอนกลาง บริหารความโกรธและความก้าวร้าว โดยใช้หลักการปรับเปลี่ยนกระบวนการในการเปลี่ยนพฤติกรรมในสถานการณ์ห้องเรียน ผลการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม (ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง 15 คน) มีผลแตกต่างกันในระยะติดตามผล ซึ่งจากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าในการใช้หลักสูตรในโรงเรียนเพื่อป้องกัน น่าจะมีการประยุกต์โปรแกรมเพื่อทำโครงการแก้ปัญหาเกี่ยวกับวัยรุ่นที่กระทำผิด จะเป็นสิ่งที่มีประโยชน์มาก

Kazdin, Seigel และ Bass (1992: 733-747) ได้ทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 97 คน ที่มีอายุระหว่าง 7-13 ปี และมีพฤติกรรมต่อต้านสังคมในขั้นรุนแรง โดยเงื่อนไขการทดลองจะมีการสอนทักษะในการแก้ปัญหาให้กับเด็ก (PSST) และฝึกความรู้ความเข้าใจให้ผู้ปกครอง (PMT) โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 เด็กจะได้รับการฝึกการแก้ปัญหา กลุ่มที่ 2 ผู้ปกครองของเด็กจะได้รับความรู้ความเข้าใจในทักษะการแก้ปัญหา และ กลุ่มที่ 3 เด็กจะได้รับการฝึกทักษะการแก้ปัญหา และผู้ปกครองของเด็กจะได้รับความรู้ความเข้าใจและทักษะการแก้ปัญหาร่วมกัน

ผลการทดลองพบว่าในกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรม PSST ร่วมกับผู้ปกครองได้รับการฝึกด้วยโปรแกรม PMT ร่วมกัน จะเป็นเงื่อนไขการทดลองที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด และมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปมากที่สุดที่สุดในพฤติกรรมของเด็กและผู้ปกครอง ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้ ตัวแปรตามที่วัดด้วยตัวหนึ่ง คือ ความเครียด ความกดดันของผู้ปกครอง สมมติฐานของการวิจัย ก็ได้รับ

การสนับสนุนจากข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อทำการวัดตัวแปรตามในการติดตามผลเมื่อเวลาผ่านไป 1 ปี ผลของเงื่อนไขทดลองยังคงมีผลอยู่ ซึ่งนับว่าเป็นงานวิจัยที่มีประสิทธิผลของการทดลองที่มีระดับความเข้มและมีบทบาทในการแผ่ขยายไปสู่สภาพการณ์ธรรมชาติได้ดีทีเดียว

จากผลการวิเคราะห์ตัวแปรตามด้วยสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Anova Repeated Measurement) ในทุกตัวแปรตามพบว่า กลุ่มทดลองลดพฤติกรรมที่มีปัญหาหลงอย่างมีนัยสำคัญ ($P < .05$) แต่ในการวิเคราะห์จากคะแนนแบบวัดสถานการณ์สมมติ ที่จะกระตุ้นความโกรธยังพบว่า นอกจากกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมลดลงอย่างมีนัยสำคัญแล้ว ในกลุ่มควบคุมก็ปรากฏพฤติกรรมที่มีปัญหาหลงอย่างมีนัยสำคัญด้วยเช่นกัน ซึ่งผู้วิจัยอธิบายว่าอาจเป็นผลลวง (Placebo-Effect) อย่างไรก็ตามในการวิจัย ได้มีการเปรียบเทียบนักเรียนที่มีคะแนนก่อนการทดลอง โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่มีระดับเสี่ยงต่างกัน พบว่า กลุ่มที่มีคะแนนภาวะเสี่ยงสูงที่สุด ลดพฤติกรรมที่มีปัญหาหลงอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$) ผลการวิจัยชิ้นนี้แสดงให้เห็นว่า การฝึกปรับเปลี่ยนความคิดช่วยให้เด็กที่มีภาวะเสี่ยงลดพฤติกรรมการมีปัญหากับเพื่อนและลดการกระทำผิดวินัยลงอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งงานวิจัยในทำนองนี้สามารถเสนอแนะในการป้องกันเด็กที่อยู่ในระดับเสี่ยงที่จะมีพฤติกรรมต่อต้านสังคมหรือความรุนแรงได้ หากมีการจัดโปรแกรมให้การศึกษาตามแนวพฤติกรรมปัญญานิยมไว้ก่อนล่วงหน้า

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการปรับพฤติกรรมทางปัญญา สรุปได้ว่า รูปแบบการปรับพฤติกรรมทางปัญญาสามารถลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหลง เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมต่อต้านสังคม เป็นต้น และเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น การตั้งใจเรียน สนใจการทำงานในห้องเรียน เป็นต้น เพราะกระบวนการที่เกิดขึ้นทางปัญญาของมนุษย์นั้นอาจเป็นสื่อหรือตัวเชื่อมในการกำหนดให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปได้

9.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการกำกับตนเอง

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวกับการกำกับตนเอง มีผู้สนใจทำการศึกษา ดังนี้

ฐิติพัฒน์ สงบกาย (2533) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการกำกับตนเองต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูง ปานกลาง และต่ำ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ที่ได้รับการฝึกการกำกับตนเอง มีความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกการกำกับตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ที่ได้รับการฝึกการกำกับตนเอง มีความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รังสิมันต์ สุนทรไชยา (2535: 93-94) ได้ทำการศึกษาผลของตัวแบบที่มีต่อพฤติกรรมการมีระเบียบวินัยในชั้นเรียนของนักเรียนวัยย่างเข้าสู่วัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนวัดอมรินทราราม จำนวน 10 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 5 คน กลุ่มควบคุม 5 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมการมีระเบียบวินัยในชั้นเรียนน้อย จากรายชื่อที่ครูประจำชั้นเสนอ และจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้วิจัย การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ระยะ ใช้การทดลองระยะก่อนทดลอง ระยะทดลองและระยะติดตามผลแบบมีกลุ่มควบคุม (ABF Control Group Design) ในแต่ละระยะใช้เวลาระยะเวลาละ 2 สัปดาห์ ใช้เวลาทดลองทั้งหมด 7 สัปดาห์ ซึ่งทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมสัปดาห์ละ 5 ครั้งโดยผู้สังเกตพฤติกรรม 2 คนผลการวิจัยพบว่า การใช้ตัวแบบวีดิทัศน์สามารถเพิ่มพฤติกรรมการมีระเบียบวินัยในชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองได้ทั้งในระยะทดลองและระยะติดตามผล

จันทนา อานมณี (2539) ได้เปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยและทักษะด้านเมตาคอกนิชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 80 คน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มเท่า ๆ กัน กลุ่มหนึ่งเรียนด้วยเทคนิคการกำกับตนเองและอีกกลุ่มหนึ่งเรียนด้วยเทคนิคนำการอ่าน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยเทคนิคกำกับตนเองเข้าใจการอ่านภาษาไทยและมีทักษะด้านเมตาคอกนิชันสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยเทคนิคนำการอ่าน

ศิริพร โอภาสวัตรชัย (2543: 141-143) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนที่อิงตัวแปรคิดของการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองของนักศึกษาชายผล ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 เรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ การรับรู้ ความสามารถในการกำกับตนเอง การมุ่งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ บรรยากาศรอบคร้ว ความสนใจในกิจกรรมและการรับรู้ความสำคัญของกิจกรรมตัวแบบ และการมุ่งเป้าหมายเพื่อผลงาน นักศึกษากลุ่มทดลองมีการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองและการรับรู้ความสามารถในการกำกับตนเองหลังการเรียนสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยในต่างประเทศเกี่ยวกับการกำกับตนเอง

Schunk และ Hanson (1989: 431-434) ทำการวิจัยพบว่า การรับรู้ความคล้ายคลึงในคุณสมบัติสำคัญระหว่างตัวแบบกับผู้สังเกต สามารถจะเพิ่มการรับรู้ความสามารถของผู้สังเกต และช่วยให้ผู้สังเกตพยายามทำงาน โดยใช้เพื่อนเป็นตัวแบบที่ประสบความสำเร็จ (Mastery Models) แสดงการแก้ปัญหาการลอบอย่างถูกต้อง มีคำพูดแสดงการรับรู้ความสามารถของตนเอง แสดงความสามารถในการลอบออกมาได้อย่างราบรื่น และมีทัศนคติในทางบวก เปรียบเทียบกับเพื่อนที่เป็นตัวแบบที่สามารถจัดการกับความเครียดได้สำเร็จ (Coping Models) ซึ่งแสดงความล้มเหลวและมีคำพูดในทางลบต่อตนเองในตอนแรก ต่อมาเมื่อมีคำพูดแสดงความสามารถจัดการกับความเครียดได้สำเร็จ ผลการเปรียบเทียบพบว่าเพื่อนเป็นตัวแบบที่ช่วยเพิ่มการรับรู้ความสามารถของผู้สังเกต และช่วยเพิ่มทักษะได้ดีกว่าตัวแบบที่เป็นครูหรือไม่มีตัวแบบ นอกจากนี้ครูจึงสามารถเป็นตัวแบบสอนทักษะการกำกับตนเองให้เด็กนักเรียนได้ด้วย เนื่องจากครูตัวแบบช่วยเพิ่มทักษะและการรับรู้ความสามารถของตนเองได้ดีกว่าไม่มีตัวแบบ ดังนั้นการรับรู้ความสามารถที่จะเรียนของผู้สังเกตจึงเพิ่มขึ้นได้ดีกว่าถ้าได้สังเกตเพื่อนที่มีความคล้ายคลึง

กับตนเองเป็นตัวแบบ และการรับรู้ความสามารถของตนเองช่วยนี้เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ที่ทะเยอทะยาน (Schunk, 1989)

Pintrich และ De Groot (1990: 33-40) ได้ทำการศึกษาภาคสนามเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง โดยวัดการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองจากการใช้กลยุทธ์ทางปัญญา และเมตาคอกนิชัน และวัดแรงจูงใจจาก ตัวแปร 3 ตัวคือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง การรับรู้คุณค่าภายใน (Intrinsic Value) และปฏิกิริยาทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นขณะทำงานการรับรู้คุณค่าภายในในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 3 มโนทัศน์คือ การมุ่งเป้าหมาย (Goal Orientation) ความเชื่อเกี่ยวกับความสำคัญของงาน (Perceived Importance Of Course Work) และความสนใจภายใน (Intrinsic Interest) เครื่องมือที่ใช้วัดการรับรู้คุณค่าภายใน ได้แก่ แบบสอบถามจำนวน 9 ข้อ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการรวมคะแนนเฉลี่ยจากแบบสอบถามทั้ง 9 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการรับรู้คุณค่าภายในมีความสัมพันธ์กับการใช้กลยุทธ์ทางปัญญาและเมตาคอกนิชันสูง

ในการกำกับตนเองขั้นตัดสินใจตนเองนั้น ผู้เรียนจะมีมาตรฐานมาใช้ในการตัดสินใจตนเอง มาตรฐานที่ใช้ในการตัดสินใจนี้ได้รับถ่ายทอดมาสู่ผู้เรียนได้โดยผ่านตัวแบบ (Bandura, 1986: 341) ผลการวิจัยของ Bandura และ Kupers (1964 cited by Schunk and Zimmerman, 1996: 164) พบว่าเด็กที่สังเกตเห็นตัวแบบมีมาตรฐานสูงมีแนวโน้มในการให้รางวัลตนเองเมื่อได้คะแนนสูง และมีแนวโน้มจะให้รางวัลตนเองในระดับคะแนนต่ำน้อยกว่าเด็กที่สังเกตเห็นตัวแบบมีมาตรฐานต่ำ Davidson และ Smith (1982) ได้ให้เด็กสังเกตผู้ใหญ่ที่เก่งกว่า เพื่อนที่เก่งเท่ากัน หรือเด็กที่อ่อนกว่า ซึ่งมีการตั้งมาตรฐานระดับสูงหรือระดับต่ำในขณะที่ทำงาน พบว่าเด็กที่สังเกตตัวแบบที่ตั้งมาตรฐานต่ำให้รางวัลตนเองเมื่อได้คะแนนต่ำมากกว่าเด็กที่สังเกตตัวแบบมีมาตรฐานสูง มาตรฐานในการให้รางวัลตนเองของเด็กจะต่ำกว่ามาตรฐานของผู้ใหญ่ และตั้งไว้เท่ากับเพื่อน และสูงกว่าเด็กที่อ่อนกว่า ความคล้ายคลึงกันในด้านมาตรฐานอายุอาจจะทำให้เด็กเชื่อว่ามาตรฐานของเพื่อนเป็นสิ่งที่เหมาะสมที่สุดในการให้ข้อมูลป้อนกลับและการกำกับตนเอง

Schunck และ Zimmerman (1997) ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการกำกับตนเองของนักเรียน พบว่าการพัฒนาทักษะในการกำกับตนเองของนักเรียนมีจุดเริ่มต้นมาจากสังคมโดยการสังเกตและเรียนรู้จากตัวแบบ เป็นการควบคุมตนเองจากภายนอกและค่อย ๆ เปลี่ยนไปเป็นการควบคุมตนเองจากภายใน Schunck และ Zimmerman กล่าวถึงขั้นตอนของการกำกับตนเองว่ามี 4 ขั้นตอน คือ สังเกตตัวแบบ เลียนแบบ ควบคุมตนเองจากภายนอก และกำกับตนเอง ส่วนตัวแบบจะมีอิทธิพลต่อผู้สังเกตหรือนักเรียนมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น การรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเอง การให้ข้อมูลป้อนกลับ เป็นต้น

Heeok (1998) ได้ออกแบบและพัฒนากลยุทธ์การสอนที่ส่งเสริมกลยุทธ์การเรียนรู้ด้วยการกำกับตนเองแล้วศึกษา 1) ผลการใช้กลยุทธ์การสอนที่พัฒนาขึ้นต่อความสามารถในการแก้ปัญหา

และการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียน 2) เปรียบเทียบผลการใช้กลยุทธ์การสอนที่พัฒนาขึ้นกับนักเรียนที่มีการกำกับตนเองสูงและต่ำ กลุ่มทดลองมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความสามารถในการกำกับตนเองสูงและต่ำ โดยทั้ง 2 กลุ่มได้รับการสอนด้วยกลยุทธ์การสอนที่พัฒนาขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ เก็บรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถในการแก้ปัญหาโดยสังเกตจากการปฏิบัติงานของนักเรียนและเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง โดยใช้แบบสอบถามชนิดประเมินตนเอง และรายงานเกี่ยวกับตนเอง ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความสามารถในการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน 2) นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองแตกต่างกันโดยกลุ่มทดลองรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองสูงกว่า

9.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลป้อนกลับและการเสริมแรง

9.3.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการให้ข้อมูลป้อนกลับ

ในประเทศมีผู้สนใจทำการศึกษา ดังนี้

พรสุรีย์ สุริยง (2528: 32) ศึกษาผลของการให้ข้อมูลป้อนกลับและการไม่ให้ข้อมูลป้อนกลับที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ คือ กลุ่มทดลองที่ 1 ให้ข้อมูลป้อนกลับทันที กลุ่มทดลองที่ 2 ให้ข้อมูลป้อนกลับทิ้งช่วง 1 สัปดาห์ และกลุ่มทดลองที่ 3 ไม่มีการให้ข้อมูลป้อนกลับ ผลการทดลอง ปรากฏว่าการให้ข้อมูลป้อนกลับทันทีทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่าการสอนโดยการให้ข้อมูลป้อนกลับทิ้งช่วง และการสอนโดยไม่ให้ข้อมูลป้อนกลับ ส่วนการสอนโดยไม่ให้ข้อมูลป้อนกลับทิ้งช่วง ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยสูงกว่าการไม่ให้ข้อมูลป้อนกลับ

สุชาติ ตั้งทรงสวัสดิ์ (2533: 53) ศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการบ้านที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยให้กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการบ้านแบบวิพากษ์ กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการบ้านแบบคะแนน และกลุ่มทดลองที่ 3 ได้รับข้อมูลป้อนกลับแบบวิพากษ์และแบบคะแนนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการบ้านแบบคะแนน นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

อรษา เณรตาท้อง (2535: 51) ศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้ข้อมูลป้อนกลับทันทีกับการให้ข้อมูลป้อนกลับล่าช้า ที่มีต่อความสามารถในการแต่งประโยคภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยให้กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับข้อมูลป้อนกลับทันทีหลังการฝึกแต่งประโยคภาษาอังกฤษ และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับข้อมูลป้อนกลับล่าช้าหลังการฝึกแต่งประโยคภาษาอังกฤษ 3 วัน และ 4 วันสลับกัน ผลการทดลองปรากฏว่านักเรียนในกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม มีความสามารถในการแต่งประโยคไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศเกี่ยวกับการให้ข้อมูลป้อนกลับ

More (1969: 339-342) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบทันทีกับ การให้ข้อมูลป้อนกลับแบบล่าช้า ที่มีผลต่อความจำของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 8 โรงเรียนมัธยมศึกษามลรัฐแคลิฟอร์เนียทางตอนใต้ ในประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 663 คน ผลการทดลองพบว่ากลุ่มที่ได้รับการเฉลยคำตอบทันที ได้คะแนนต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับการเฉลยคำตอบแบบล่าช้า สำหรับกลุ่มที่ได้รับการเฉลยคำตอบล่าช้าทั้ง 3 กลุ่ม ได้คะแนนไม่แตกต่างกัน แต่กลุ่มที่ได้รับการเฉลยคำตอบภายหลังการสอบ 2 ชั่วโมง 30 นาที และกลุ่มที่ได้รับการเฉลยคำตอบภายหลังการทดสอบ 1 วัน ได้คะแนนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการเฉลยคำตอบทันที และกลุ่มที่ได้รับการเฉลยคำตอบหลังการทดสอบ 4 วัน กลุ่มที่ได้รับการเฉลยคำตอบภายหลังการทดสอบ 2 ชั่วโมง 30 นาที และกลุ่มที่ได้รับการเฉลยคำตอบภายหลังการทดสอบ 1 วัน ได้คะแนนไม่แตกต่างกัน

Newman, Williams และ Hiller (1974: 55-59) ได้ศึกษาระยะเวลาในการให้ข้อมูลป้อนกลับ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาปริญญาตรี ในประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 94 คน โดยให้อ่านบทความประมาณ 3,700 คน แล้วทดสอบและแจ้งผลการทดสอบต่างกัน ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ไม่รู้ผลการทดสอบ กลุ่มที่ 2 รู้ผลการทดสอบทันที กลุ่มที่ 3 รู้ผลภายหลังการทดสอบ 1 วัน กลุ่มที่ 4 รู้ผลการทดสอบ 7 วัน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดนี้ได้รับการทดสอบได้ศึกษาผลการเฉลยคำตอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในมลรัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 144 คน โดยจัดเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ได้รับการเฉลยคำตอบล่าช้า กลุ่มที่ 2 ได้รับการเฉลยคำตอบทันที และกลุ่มที่ 3 ไม่มีการเฉลยคำตอบภายหลังการทดสอบ 1 สัปดาห์นำกลุ่มตัวอย่างมาทดสอบความจำ ผลปรากฏว่ากลุ่มที่ได้รับการเฉลยคำตอบล่าช้าทำคะแนนได้ดีกว่ากลุ่มที่ได้รับการเฉลยคำตอบทันที

9.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเสริมแรง

ในประเทศมีผู้สนใจทำวิจัย ดังนี้

สัมฤทธิ์ แก้วพูลศรี (2533) วิจัยเรื่องการเปรียบเทียบการใช้การเสริมแรงทางบวกและการปรับสินไหมที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดทับกฤชกลาง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว 14 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบจงใจ แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 7 คน ใช้แผนทดลองแบบสลับกลับ โดยกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับแรงเสริมทางบวก และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการปรับสินไหม พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก และนักเรียนที่ได้รับการปรับสินไหม มีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน นักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก และนักเรียนที่ได้รับการปรับสินไหม มีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($p < .05$)

ศิริลักษณ์ รักษาทรัพย์ (2534: 52) ได้ศึกษาผลของการใช้หลักฟรีแมคต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนรักษาทรัพย์พิทยากร พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนสูงขึ้นภายหลังการใช้หลักฟรีแมคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทำให้ความถี่ของพฤติกรรมการทำแบบฝึกหัดวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนสูงขึ้นอีกด้วย

สุพล ชัดเชื้อ (2535) กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป จำนวน 16 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ใช้การควบคุมตนเอง และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการปรับสัณใหม่ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่านักเรียนที่ใช้การควบคุมตนเองและนักเรียนที่ได้รับการปรับสัณใหม่มีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($p < .05$) โดยที่นักเรียนที่ใช้การควบคุมตนเองมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง มากกว่านักเรียนที่ได้รับการปรับสัณใหม่ ($p < .01$)

อินทรา มั่นธรรม (2538: 121) ได้ศึกษาผลของการควบคุมตนเองควบคู่กับการใช้หลักฟรีแมค และการควบคุมตนเองควบคู่กับการชี้แนะ ที่มีต่อวินัยในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางปะหัน อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า นักเรียนมีวินัยในการเรียนเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการควบคุมตนเองควบคู่กับการใช้หลักฟรีแมคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ใช้การควบคุมตนเองควบคู่กับการใช้หลักฟรีแมคกับนักเรียนที่ได้รับการควบคุมตนเองควบคู่กับการชี้แนะมีวินัยในห้องเรียนไม่แตกต่างกัน

ศรินทร์ทิพย์ ประสิว (2540) ได้ทำการเปรียบเทียบผลของการให้ข้อมูลป้อนกลับ และการใช้หลักฟรีแมคที่มีต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพนัสศึกษาลัย อำเภอนนทบุรี จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2540 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่มต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน โดยกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการให้ข้อมูลป้อนกลับ และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการใช้หลักฟรีแมค แบบแผนการทดลอง คือ แบบสลับกลับ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบของวิลคอกชัน และแมนวิทนีย์พบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการให้ข้อมูลป้อนกลับ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการใช้หลักฟรีแมค มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการให้ข้อมูลป้อนกลับ และการใช้หลักฟรีแมคมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศเกี่ยวกับการเสริมแรง

Ayllon และ Roberts (1974) ได้ศึกษาการใช้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรต่อการเพิ่มพฤติกรรมกรอ่าน และลดพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียนของนักเรียนเกรด 5 จำนวน 5 คน พฤติกรรมก่อกวนที่นักเรียนทั้ง 5 คน กระทำบ่อย คือ ลูกจากที่นั่ง พุดคุยขณะที่ครูกำลังสอน หรือให้ทำงานที่มอบหมาย แห่เพื่อน หยิบสิ่งของหรืออุปกรณ์การเรียนของเพื่อน ครูดำเนินการ โดยให้การเสริมแรงแก่พฤติกรรมกรอ่าน โดยดูจากความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดหลังการอ่านและคะแนนจากการทำ

แบบฝึกหัด สามารถนำมาแลกเปลี่ยนกิจกรรม สิทธิพิเศษ การเล่นเกม เป็นต้น แต่ในระยะหลังที่ยังไม่ให้เกิดการเสริมแรง นักเรียนแสดงพฤติกรรมก่อนกวนในชั้นเรียนขณะที่ครูให้อ่านหนังสือหรือทำแบบฝึกหัดประมาณ 40-50% ของเวลาทั้งหมด เมื่อมีการเสริมแรงแก่พฤติกรรมก่อนอ่าน พฤติกรรมก่อนกวนลดลงเหลือ 15 % และเมื่อหยุดการเสริมแรง พฤติกรรมก่อนกวนเพิ่มขึ้นอีกเป็น 37 % เมื่อกลับมาใช้การเสริมแรงอีกครั้ง พฤติกรรมก่อนกวนลดลงเหลือ 8 % และสามารถทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้องกว่าระยะที่ไม่ให้การเสริมแรง

Lahey และ Drabman (1974) ได้ศึกษาการใช้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรในการฝึกการอ่านคำศัพท์ของนักเรียนเกรด 2 จำนวน 10 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 5 คน เด็กทั้งสองกลุ่มได้รับการฝึกการอ่านคำศัพท์วิธีเดียวกัน แต่กลุ่มทดลองได้รับเบี้ยอรรถกรเมื่ออ่านคำศัพท์ได้ถูกต้อง แต่กลุ่มควบคุมไม่ได้รับ พบว่า เด็กกลุ่มทดลองที่ได้รับเบี้ยอรรถกรเมื่ออ่านคำศัพท์ได้ถูกต้องได้เร็วกว่าเด็กกลุ่มที่ไม่ได้รับเบี้ยอรรถกร

จากเอกสารและผลงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่กล่าวข้างต้นนี้ สรุปได้ว่าการใช้ข้อมูลป้อนกลับ และการเสริมแรงสามารถเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนได้ เช่น การมีวินัยในห้องเรียน การทำแบบฝึกหัดวิชาต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น และยังสามารถลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ด้วย ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการให้ข้อมูลป้อนกลับและการเสริมแรงเพื่อช่วยเพิ่มพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาด้วย

9.4 งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

ประเสริฐ กิติรัตน์ตระกูล (2532: 153-157) ทำการพัฒนารูปแบบการสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชนชนบท ซึ่งการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนคือ 1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนและการสร้างจิตสำนึกเพื่อนำมาพัฒนารูปแบบ 2. ยกร่างรูปแบบและการปรับปรุงรูปแบบก่อนการทดลองใช้ 3. ทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริงของชุมชนอีสาน 1 ชุมชน และ 4. ประเมินผลเพื่อปรับปรุงรูปแบบหลังการทดลองใช้ จากการวิจัยพบว่า กระบวนการของรูปแบบมีส่วนทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความกล้าคิดและคิดเป็น

สาตี เพ็ญศิริ (2533: ง) ทำการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา การนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุ จัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการ โดยวิธีบรรยาย อภิปรายกลุ่ม ศึกษาดูของจริงในพื้นที่ เป็นเวลา 3 วัน 2 คืน มีเนื้อหาคุณวุฒิประสงค์ใน 3 ด้านคือ 1) ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ 2) ด้านความมั่นคงทางจิตใจ และ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในสังคมผลการวิจัยหลังการใช้รูปแบบ พบว่ากระบวนการกลุ่มทำให้ผู้สูงอายุกล้าแสดงออกและตัดสินใจร่วมกันภายในกลุ่ม ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อรูปแบบมากที่สุด ถือว่ารูปแบบดังกล่าวมีประสิทธิภาพ

สุจิตรา ศรีนวล (2533) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการสอนอ่านภาษาไทย เพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลวิธีการอ่าน-การคิด สำหรับนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา การวิจัยแบ่งออกเป็น 2

ขั้นตอนคือ 1. เป็นการพัฒนารูปแบบการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการสอน และ 2. เป็นการทดลองใช้รูปแบบการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการสอน โดยสร้างเนื้อหา บทอ่าน หน่วยการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ เอกสารประกอบรูปแบบการสอน มี 3 เล่ม คือ คำแนะนำการใช้รูปแบบการสอน หน่วยการเรียนรู้ คำแนะนำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เมื่อนำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความเข้าใจในการอ่านและความตระหนักรู้เกี่ยวกับการอ่านของตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ นักเรียนกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการสอนด้วยรูปแบบการสอนส่วนใหญ่ชอบแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ชอบบทอ่านและคิดว่าสามารถนำกลวิธีอ่านที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

อรุณี สถิติย์ภาติกุล (2534) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์การสอนภาษาแบบผสมผสานของมาร์ตัน วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1. พัฒนารูปแบบการสอน 2. ทดลองใช้รูปแบบการสอน และ 3. ปรับปรุงรูปแบบการสอน รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 8 อย่างได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาและทักษะที่ต้องการสอน ยุทธศาสตร์การสอน กระบวนการสอน วิธีสอน ขั้นตอนและกิจกรรมการสอน การวัดผลประเมินผล ผลการนำรูปแบบไปทดลองใช้พบว่า รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้ได้จริง ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เพ็ญพิศุทธิ์ เนกมานุรักษ์ (2536) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาครู 3 ระยะ โดยใช้แบบสอบถามการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีคะแนนเฉลี่ยของการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และนักศึกษากลุ่มดังกล่าวมีคะแนนเฉลี่ยของการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมที่ใช้สอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งไม่พบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของการคิดอย่างมีวิจารณญาณภายหลังการทดลองกับระยะติดตามผลของนักศึกษากลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

9.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

สุจริต เพ็ชรชอบ (2525: ข-ค) ทำการศึกษาเรื่อง “คุณลักษณะของเยาวชนไทยที่พึงปรารถนา” จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา นักศึกษาวิทยาลัยครู ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้นำชุมชนจากทุกภาคของประเทศ จำนวน 3,000 คน พบว่า คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของเยาวชนชายในด้านลักษณะนิสัย ได้แก่ มีความหนักแน่นอดทน มีกำลังใจเข้มแข็ง มานะพยายามไม่ย่อท้อต่อ

อุปสรรค มีน้ำใจชอบช่วยเหลือผู้อื่น ส่วนคุณลักษณะที่พึงปรารถนาในเยาวชนหญิง ได้แก่ มีความซื่อสัตย์สุจริต เมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โอบอ้อมอารี มีน้ำใจและตรงต่อเวลา

ศุวิมล สุรังค์กาญจนจัย (2527: 189) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรม และแนวโน้มนิยมพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมตามคำรายงานของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ครูและผู้ปกครองนักเรียนในทุกภูมิภาคทั่วประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 3,000 คน (แต่ละกลุ่มที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีระดับอายุที่แตกต่างกันด้วย) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง และแบบสำรวจพฤติกรรมและแนวโน้มนิยมพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมและแนวโน้มนิยมในการกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม ของบุคคลแตกต่างกันไปตามสถานภาพต่าง ๆ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ครู และผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

ภาณี อัครธรรม (2528: 169-172) ได้ศึกษาปฏิกิริยาจริยธรรมของนักเรียน ครู และผู้ปกครองต่อพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของผู้อื่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในปีการศึกษา 2524 ครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และผู้ปกครองของนักเรียน จำนวนทั้งสิ้น 2,888 คน จากภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ครู และผู้ปกครองมีปฏิกิริยาจริยธรรมต่อพฤติกรรมทางสังคมของผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$ หรือน้อยกว่า) จำนวน 20 พฤติกรรม โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีปฏิกิริยาจริยธรรมทางบวกต่อพฤติกรรมทางสังคมที่พึงปรารถนาน้อยกว่าและมีปฏิกิริยาจริยธรรมทางลบมากกว่ากลุ่มอื่นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีปฏิกิริยาจริยธรรมทางบวกต่อพฤติกรรมทางสังคมที่พึงปรารถนามากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และครูมีปฏิกิริยาจริยธรรมทางลบต่อพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงปรารถนามากกว่ากลุ่มอื่น

ระพิน ชูชื่น (2532: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 123 รูป ในด้านการสั่งสอนอบรม การสนับสนุนกิจกรรม การให้คำแนะนำปรึกษา และการเป็นสื่อกลางระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการสั่งสอนอบรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาพระสงฆ์ส่วนมากให้การสั่งสอนอบรมแก่นักเรียนมากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยเข้ามาเป็นครูสอนจริยศึกษาประจำในโรงเรียน เนื้อหาที่พระสงฆ์สั่งสอนอบรมมากที่สุด ได้แก่เรื่อง ความเมตตากรุณา รองลงมาคือ เรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และความเสียสละ ส่วนการสั่งสอนอบรมภายนอกสถานศึกษานั้น พระสงฆ์ให้การสั่งสอนอบรมแก่นักเรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และเนื้อหาที่พระสงฆ์ให้การอบรมสั่งสอนมากที่สุดคือ เรื่องการไม่ประทุษร้ายต่อชีวิต และร่างกายของบุคคลและสัตว์ และเรื่องความเมตตากรุณา รองลงมาคือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละ กิจกรรมที่พระสงฆ์ส่วนมากจัดคือ โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ใน

ด้านการให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาด้านจริยธรรม พระสงฆ์มากให้คำแนะนำปรึกษาในเรื่องความกตัญญูกตเวที รองมาก็คือ เรื่องความเมตตากรุณา

ทิฆัมพร สุภาพ (2534: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิเคราะห์กิจกรรมนักเรียนที่ส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะทางจริยธรรมส่วนใหญ่ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความเสียสละ และความเมตตากรุณา ในการวิเคราะห์กิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการจัดกิจกรรม 2 ประเภท ซึ่งแต่ละกิจกรรมก่อให้เกิด คุณลักษณะทางจริยธรรม ดังนี้ กิจกรรมบังคับ ก่อให้เกิด ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และการตรงต่อเวลา สำหรับกิจกรรมเสนอแนะ เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า คุณลักษณะทางจริยธรรมส่วนใหญ่ที่เกิดจากกิจกรรมนักเรียน ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และความใฝ่รู้

9.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย

สุวรรณ อร่ามเมธาพงศา (2531: 5-7) ได้ทำการศึกษาปัญหาทางวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครศรีธรรมราชในทัศนะของนักเรียน โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับบทบาทของนักเรียนที่มีต่อระเบียบโรงเรียน ความเหมาะสมของระเบียบการแต่งกายและระเบียบความประพฤติของนักเรียน การลงโทษนักเรียนที่ประพฤติผิดระเบียบโรงเรียน และความบกพร่องทางวินัยของนักเรียน โดยเปรียบเทียบความเห็นของนักเรียน แยกตามเพศ ชนิดโรงเรียน ระดับชั้นเรียน และสังกัดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน 500 คน กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนราษฎร์ และ โรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวน 16 โรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายและหญิงในชั้น ม.ศ. 2 และ ม.ศ. 3 ของโรงเรียนชาย โรงเรียนหญิง และโรงเรียนสหศึกษา ทั้งโรงเรียนราษฎร์และ โรงเรียนรัฐบาล มีความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของนักเรียนที่มีต่อระเบียบโรงเรียนแตกต่างกัน

สันทพัฒน์ อรุณชาติ (2535: ก) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมสร้างเสริมระเบียบวินัยเด็กปฐมวัยใน โรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทุกแห่งมีเป้าหมาย มุ่งให้เด็กได้ฝึกความมีระเบียบวินัยตามพัฒนาการและความพร้อมของเด็กในแต่ละวัย และมีนโยบายให้เด็กปฏิบัติเคร่งครัดปานกลาง การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมใช้วิธีการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สะอาดและมีระเบียบ การส่งเสริมและสนับสนุนครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมใช้วิธีการร่วมประชุมปรึกษาหารือ และติดตามผลการแก้ปัญหา ลักษณะการจัดกิจกรรมสร้างเสริมระเบียบวินัย พบว่าส่วนมากครูอนุบาลใช้กิจกรรมการสนทนา รองลงมาคือให้เด็กฝึกปฏิบัติจริง เล่นิทาน สาธิต และร้องเพลง ตามลำดับ ปัญหาในการจัดกิจกรรมสร้างเสริมระเบียบวินัย ในด้านการบริหาร ผู้บริหารไม่สามารถติดตามและประเมินผลงานตามแผนหรือโครงการจัดกิจกรรมได้ และครูอนุบาลไม่สามารถดำเนินงานตามแผนหรือโครงการจัดกิจกรรมสร้างเสริมระเบียบวินัย ด้านอุปกรณ์และสถานที่ ผู้บริหารและครูอนุบาลมีความเห็นสอดคล้องกัน ในเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยใน

โรงเรียน และปัญหาด้านบุคลากรของผู้บริหาร คือ บุคลากรทางด้านปฐมวัยขาดความเอาใจใส่ต่อการจัดกิจกรรมสร้างเสริมระเบียบวินัย ส่วนปัญหาของครูอนุบาลคือ บุคลากรไม่สามารถคิดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมระเบียบวินัยที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยได้

ดวงแก้ว คงเพชรศักดิ์ (2539) ได้ทำการศึกษา “ผลการใช้กลุ่มฝึกรวมที่มีต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4” โรงเรียนบ้านธารทหาร อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2538 จำนวน 36 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 18 คน และกลุ่มควบคุม 18 คน กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มฝึกรวมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใช้เวลาทดลอง 6 สัปดาห์ รวม 12 ครั้ง ทั้งสองกลุ่มใช้เวลาครั้งละประมาณ 1 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย โปรแกรมการฝึกรวมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยใช้วิธีการกลุ่มสัมพันธ์ จำนวน 12 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง ในแต่ละครั้งได้กำหนดจุดมุ่งหมาย อุปกรณ์ เนื้อหา วิธีดำเนินการ และการประเมินผลไว้เป็นแนวทางในการฝึกรวม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มฝึกรวมมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนตามแผนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศศิธร ดีเหมาะ (2539) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวัดหลวงสิรินุธรรม อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2538 จำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 10 คน และกลุ่มควบคุม 10 คน กลุ่มทดลองเข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์ตามโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำกลุ่ม สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 60 นาที รวม 5 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนตามปกติ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความมีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนความมีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมจิตต์ สุวรรณวงศ์ (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาการจัดสภาพการณ์เสริมความคิดเชิงคุณธรรมสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจและอธิบายการจัดสภาพการณ์เสริมความคิดเชิงคุณธรรมสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เพื่อพัฒนาวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า การใช้การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยครูใช้คำถามเพื่อให้เด็กสะท้อนความรู้สึกรู้สึกและปัญหาของตนเอง ช่วยให้เด็กคิดหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองให้เป็นพฤติกรรมที่จะไม่สร้างปัญหาแก่ตนเองและผู้อื่น ผู้วิจัยพบว่าการใช้การสื่อสารวิธีนี้กับเด็กที่ควบคุมตนเองได้สูงสามารถพัฒนาวินัยในตนเองได้มากกว่าเด็กที่ควบคุมตนเองได้ต่ำ และการใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นการพัฒนาการสอนอย่างเป็นระบบต่อเนื่องของผู้วิจัยในฐานะครู เริ่มจากการไต่ตรองแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์จนเกิดความชัดเจนดำเนินการสอนและสะท้อนการสอนโดยปรับใช้ตามความเชื่อที่เกิดจากความเข้าใจในแนวคิดนั้น ช่วยให้ผู้วิจัยพัฒนาความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการของเด็ก มีทักษะในการปรับการดำเนินการสอนและสะท้อนการสอน โดยปรับใช้ความเชื่อที่

เกิดจากความเข้าใจอย่างชัดเจนในแนวคิดนั้น ทำให้ผู้วิจัยใช้การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและการให้เด็กได้รับผลตามธรรมชาติจากพฤติกรรมที่ได้กระทำและผลที่สัมพันธ์และสมเหตุสมผลกับพฤติกรรมที่เด็กกระทำอย่างต่อเนื่องได้เหมาะสม ส่งผลให้เด็กเกิดการพัฒนาวินัยในตนเอง

งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัยในต่างประเทศมีดังนี้

Broden และคนอื่น ๆ (1970: 349) ซึ่งได้ศึกษาผลของการใช้แรงเสริมในการปรับพฤติกรรมตั้งใจเรียนและการปฏิบัติตามระเบียบของห้องเรียนกับนักเรียนพิเศษ เกรด 7-8 จำนวน 13 คน ที่มีปัญหาเรื่องการพูด การอ่าน และพฤติกรรมคือ รื้อนไม่ฟังครูไม่สนใจการเรียน ไม่ทำงานที่ครูมอบหมาย ผลการวิจัยพบว่า การใช้แรงเสริมทางสังคมด้วยการชมเชยสามารถปรับพฤติกรรมตั้งใจเรียนและปฏิบัติตามระเบียบวินัยของห้องเรียนของนักเรียนพิเศษให้ดีขึ้นได้

Wiggins (1971: 2899) ได้อ้างถึงการศึกษาของ Gough ได้ศึกษาเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง พบว่าผู้ที่มีวินัยในตนเองสูงจะมีความรับผิดชอบมาก มีความวิตกกังวลน้อย มีความอดทน มีเหตุผลของตนเอง มีความยืดหยุ่นในความคิดและมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ และยังพบว่า โดยทั่วไปจะมีความสุขสมบูรณ์ดีกว่าผู้ที่ขาดความมีวินัยในตนเอง

Ayllon และ Roberts (1974: 71-76) ได้ศึกษาวิธีการลดปัญหาระเบียบวินัยในชั้นเรียนและให้แสดงพฤติกรรมสนใจเรียนมากขึ้น โดยการเสริมแรงพฤติกรรมที่อยู่ในระเบียบวินัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 5 ที่มีพฤติกรรมไม่มีระเบียบวินัยในชั้นเรียน โดยการก่อกวนชั้นเรียนในขณะที่ครูให้อ่าน พบว่า การเสริมแรงด้วยระเบียบวินัยสามารถลดพฤติกรรมก่อกวนชั้นเรียนและเพิ่มพฤติกรรมกรรมการอ่านด้วย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ได้แก่ รูปแบบการจัดกิจกรรมในโรงเรียน เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่อยู่อาศัย ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

9.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมด้านความรับผิดชอบในประเทศมีดังนี้

สุปราณี ศรีใสคำ (2531) ได้ศึกษานักเรียนชั้น ม.ศ.4 ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษของกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้สัญญาการเรียน กับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู พบว่ามีความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้สัญญาการเรียนมีความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มที่สอนตามคู่มือครู

อ้อยทิพย์ ทองดี (2537) ได้ทำการศึกษาผลของการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบด้วยวิธีการสร้างความตระหนักและการปรับพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

โรงเรียนบ้านโคกพิทยา อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2536 จำนวน 24 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 12 คน และกลุ่มควบคุม 12 คน กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบตามโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบด้วยวิธีการสร้างความตระหนักและการปรับพฤติกรรม (กลุ่มทดลอง) มีจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ (กลุ่มควบคุม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พัชรา บุญเก่า (2538) ได้ทำการศึกษา ผลของการเข้าค่ายจริยธรรม พร้อมทั้งการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3 โรงเรียนเลขธรรมกิตติวิทยาคม อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ปีการศึกษา 2538 ซึ่งมีคะแนนจริยธรรมสูง กลาง และต่ำ ซึ่งสมัครใจเข้ารับการทดลอง จำนวน 54 คน ใช้เวลาทดลอง 7 วัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่โปรแกรมการเข้าค่ายจริยธรรมพร้อมทั้งการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม จำนวน 7 โปรแกรม และแบบสอบถามวัดจริยธรรมวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าที (t-test) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ นักเรียนที่เข้าค่ายจริยธรรมพร้อมทั้งการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ภายหลังจากการทดลอง 1 สัปดาห์ 1 เดือน และ 3 เดือน มีจริยธรรมแตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาที่คะแนน จริยธรรมพบว่า นักเรียนที่เข้าค่ายจริยธรรมพร้อมทั้งการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ทั้งกลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำ มีคะแนนจริยธรรมเพิ่มขึ้นทั้ง 6 ด้าน หลังจากการทดลอง 1 สัปดาห์ 1 เดือน และ 3 เดือน ทั้ง 3 กลุ่ม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อของนักเรียน ได้แก่ วิธีสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปฏิสัมพันธ์ของครูและนักเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจ ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

9.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียรในประเทศมีดังนี้

กษมา จันทร์ผลแดง (2535: 62) ได้ทำการเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคตัวแบบกับชุดพัฒนาความขยันหมั่นเพียรที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรัตน โกสินทร์สมโภช ลังกา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2534 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 จำนวน 16 คน เหตุผลที่ใช้กลุ่มตัวอย่างน้อย เพราะในการดำเนินการทดลอง มีการวัดผลโดยใช้การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคตัวแบบกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการสอนโดยใช้ชุดพัฒนาความขยันหมั่นเพียรในการเรียน ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคตัวแบบมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้ชุดพัฒนาความขยันหมั่นเพียรในการเรียนที่ระดับ 0.01

ศศวรรณ เทศศรีเมือง (2535) ได้ทำการเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเอง และชี้แนะที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ

จังหวัดอุดรธานี โดยมีจุดมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการชี้แนะที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2534 ของโรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานี ที่มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำ และมีเขavnปัญญาในระดับปานกลาง จำนวน 16 คน โดยกลุ่มทดลองที่ 1 ใช้การควบคุมตนเอง กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการชี้แนะ แบบแผนการทดลองเป็นแบบสลับผลการวิจัยได้ข้อค้นพบดังนี้ นักเรียนที่ควบคุมตนเองกับนักเรียนที่ได้รับการชี้แนะมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ยูพดี ปิตตะคุ (2537) ทำการศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีเอี่ยมอนุสรณ์ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีจุดมุ่งหมายในการวิจัยคือเพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2536 สังกัดโรงเรียนศรีเอี่ยมอนุสรณ์ จำนวน 16 คน แยกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างละ 8 คน ผลการศึกษาได้ข้อค้นพบดังนี้ นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดแนะแนว มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียรในต่างประเทศ ยังไม่ค่อยมีการศึกษามากนัก เท่าที่พบมีดังนี้

Diana (1987) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมด้านวินัย 15 ประการที่ผู้ปกครองรายงานว่าใช้กับเด็กและตัวแปรอื่น ๆ ซึ่งมีส่วนสร้างคุณลักษณะต่าง ๆ เช่น พฤติกรรมทางวินัยของผู้ปกครองที่เคยประสบในวัยเด็ก ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมด้านวินัยที่ผู้ปกครองรายงานว่าใช้กับเด็กนั้น จะสัมพันธ์กับประสบการณ์ของการถูกควบคุมเรื่องวินัย เมื่อสมัยที่ผู้ปกครองยังเป็นเด็ก
2. ปัจจัยที่สำคัญในเรื่องพฤติกรรมด้านวินัยที่ผู้ปกครองใช้กับเด็ก คือ การที่ผู้ปกครองนั้นได้รับประสบการณ์ในวัยเด็ก

จากการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบ การควบคุมตนเอง การชี้แนะ และชุดพัฒนาความขยันหมั่นเพียร มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย พบว่ามีการศึกษาทางด้านจริยธรรมจำนวนมาก และเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจในเรื่องความคิดเห็น ค่านิยม พฤติกรรมทางจริยธรรมรวมทั้งศึกษาถึงการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมจริยธรรม ซึ่งจากงานวิจัยดังกล่าวพบว่า ในการศึกษาด้านจริยธรรม กิจกรรมเป็นตัวแปรหนึ่งที่เกี่ยวข้องการส่งเสริมคุณลักษณะทางจริยธรรมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ซึ่งจากงานวิจัยที่กล่าวมานับว่ามีประโยชน์สำหรับเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างมาก เนื่องจากทำให้ทราบว่าการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมนั้นส่วนหนึ่งต้องเกิดจากการเรียนรู้การปฏิบัติจริง

โดยการเผชิญหน้าหรือมีปฏิสัมพันธ์กับสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น และสร้างสมเป็นประสบการณ์อันมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดประสบการณ์นั้น ๆ ยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัย ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงได้ทำการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมขึ้นในชั่วโมงกิจกรรม ตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อให้นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมพัฒนาพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ และ พฤติกรรมด้านขยันหมั่นเพียร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ มุ่งพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ใช้วิธีการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (quasi-experimental design) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษารวบรวมวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรม จริยธรรมที่ต้องการพัฒนา ประกอบด้วย

1.1 การศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาอาชีวศึกษา

1.2 การสัมภาษณ์ครูอาจารย์และบุคลากรจากสถานประกอบการและสถาบันวิชาชีพเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาอาชีวศึกษา

1.3 การสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมที่นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมควรมี (Expected Outcome)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ประกอบด้วย

2.1 นำประเด็นสำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและจัดอันดับพฤติกรรมจริยธรรมที่ต้องการพัฒนา มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม

2.2 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนาจริยธรรม รูปแบบการพัฒนาจริยธรรม การจัดกิจกรรมการวัดและประเมินผลจริยธรรม

2.3 กำหนดกรอบแนวคิดของรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม

2.4 กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรม

2.5 กำหนดรายละเอียดของรูปแบบการจัดกิจกรรม

2.6 สร้างเอกสารประกอบรูปแบบการจัดกิจกรรม

2.7 ประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมและเอกสารประกอบรูปแบบการจัดกิจกรรม

2.8 แก้ไขปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมและเอกสารประกอบการจัดกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม จำนวน 3 ด้าน

1.1 แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร

1.2 แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย

1.3 แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ

2. แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรม

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทาง
ปัญหาที่พัฒนาขึ้น

1. แบบแผนการทดลอง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3. วิธีดำเนินการทดลองและขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูล

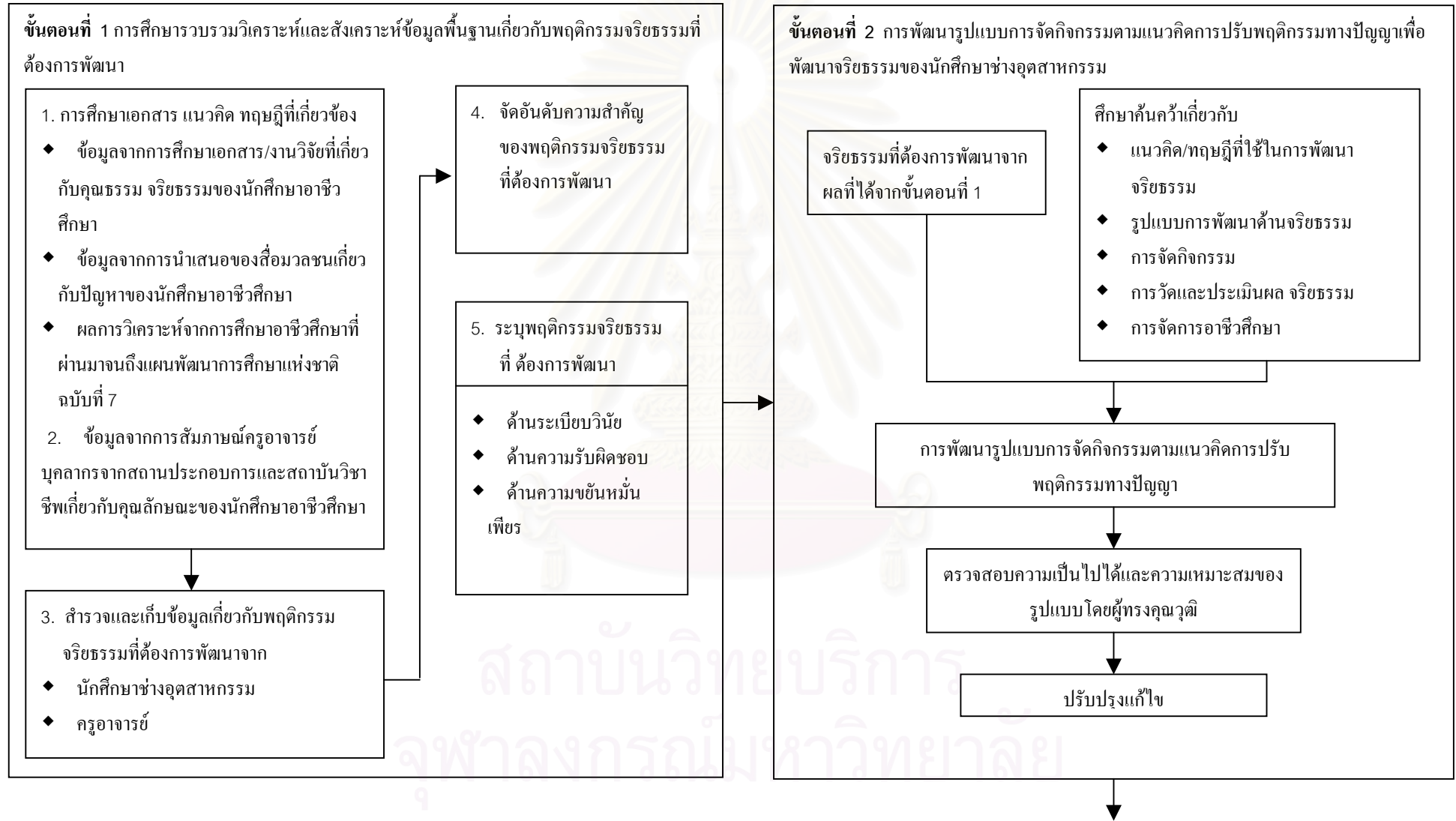
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนดำเนินการวิจัยทั้ง 4 ขั้นตอน มีขั้นตอนการดำเนินงานแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

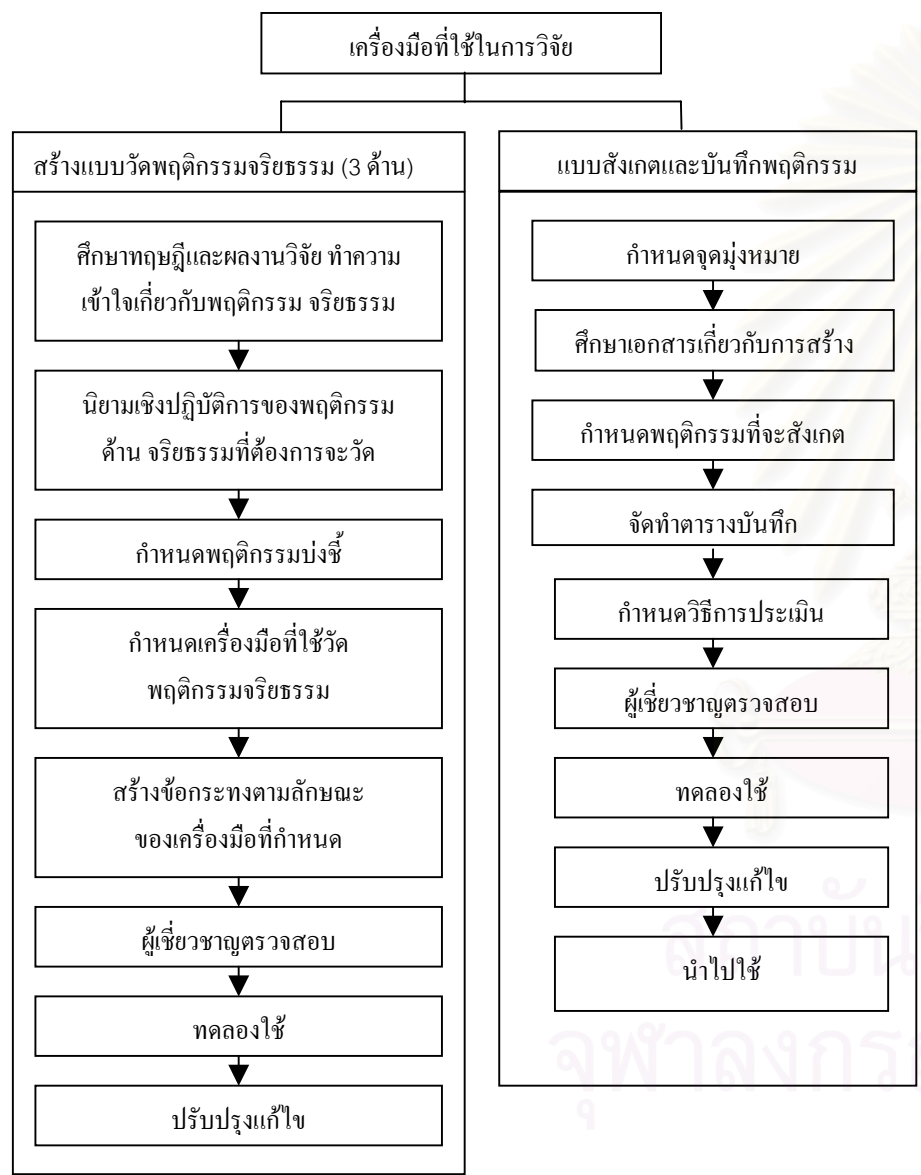

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

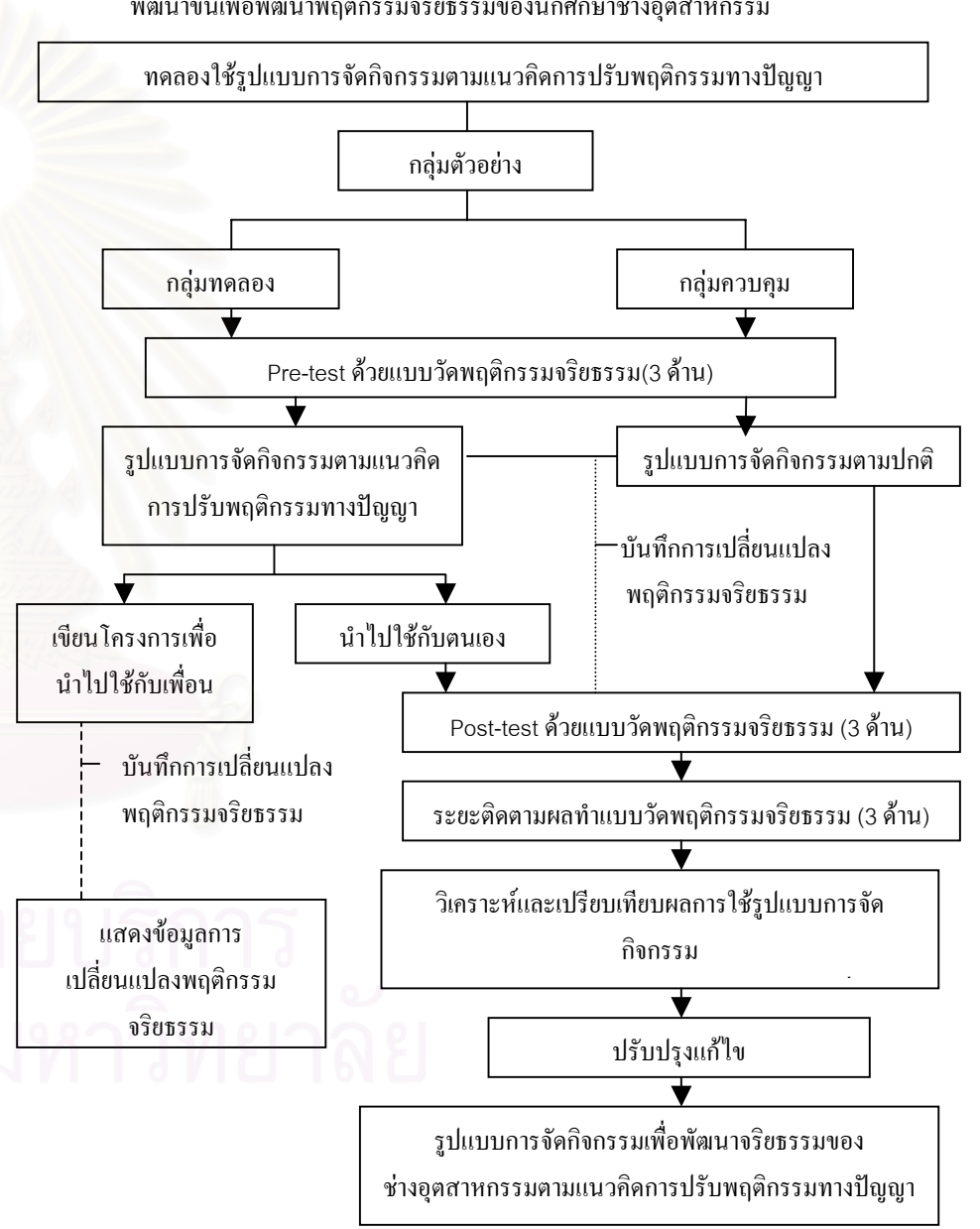
แผนภูมิที่ 6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยการพัฒนาแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่มีต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่พัฒนาขึ้นเพื่อพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม

จากแผนภูมิที่ 6 ในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดของการดำเนินงาน ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษารวบรวมวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรม
 จริยธรรมที่ต้องการพัฒนา

ในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมที่ต้องการพัฒนา
 ให้กับนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้น ดังนี้

(1) การเลือกสถานศึกษาเพื่อทำการวิจัย ผู้วิจัยเลือกวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม โดย
 มีเหตุผลดังนี้

1.1 เนื่องจากทดลองต้องใช้เวลานาน ความร่วมมือจากโรงเรียนเป็นสิ่ง
 จำเป็นมาก ซึ่งผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากวิทยาลัยเทคนิคโพธารามเป็นอย่างดี

1.2 วิทยาลัยให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาพฤติกรรมของนักศึกษา และ
 สนใจรูปแบบการฝึกเพื่อป้องกันการกระทำผิดของนักเรียน

1.3 ครูอาจารย์มีความยินดีและเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือและช่วยเหลือใน
 การเก็บข้อมูลเพื่อปรับพฤติกรรมของนักศึกษาให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น

ผู้วิจัยได้พิจารณาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมที่ต้องการพัฒนาโดยวิธีการ
 ต่อไปนี้

1) การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร รายงานติดตามผลการใช้หลักสูตรระดับ
 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา
 อาชีวศึกษา ผลการวิเคราะห์จากการศึกษาอาชีวศึกษาที่ผ่านมาจนถึงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7
 และข้อมูลจากการนำเสนอทางสื่อมวลชนเกี่ยวกับปัญหาของนักศึกษาอาชีวศึกษา ได้ข้อสรุปได้ดังนี้

คุณลักษณะของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่สถานศึกษาต้องการมีดังนี้ ขยัน อดทน
 บุคลิกดี มนุษย์สัมพันธ์ดี ซื่อสัตย์ ตรงเวลา มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ การรู้จักระงับอารมณ์และ
 ควบคุมอารมณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง

2) การสัมภาษณ์ครูอาจารย์ บุคลากรจากสถานประกอบการและสถาบันวิชาชีพเกี่ยว
 กับคุณลักษณะของนักศึกษาอาชีวศึกษาผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม
 กรณีนี้ ครูอาจารย์ที่สอนนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมจากวิทยาลัยเทคนิค 4 แห่ง ดังนี้ วิทยาลัยเทคนิค
 โพธาราม วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม วิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรี และวิทยาลัยเทคนิค
 สมุทรสงคราม แห่งละ 3 คน รวม 15 คน บุคลากรจากสภาอุตสาหกรรมจำนวน 5 คน และบุคลากรจาก
 สถานประกอบการ จำนวน 5 คน (แสดงในภาคผนวก ก) ได้ข้อสรุปดังนี้

คุณลักษณะของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่สถานศึกษา สถานประกอบการและสถาบันวิชา
 ชีพต้องการมีดังนี้ คือ มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีศรัทธาในวิชาชีพ รักงาน/องค์กรที่ทำ มีมนุษย

สัมพันธที่ดี สามารถทำงานกับผู้อื่นได้ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อดทน ซื่อสัตย์ สุภาพ อ่อนโยน ควบคุมอารมณ์ได้

(2) จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมที่นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมควรมี โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1 สร้างเป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด นำไปสอบถามความคิดเห็นจากครูอาจารย์ที่สอนนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมจำนวน 20 คน และ นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมจำนวน 50 คน นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่และปรับข้อความให้เป็นข้อความทางบวก

2.2 สร้างเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จากพฤติกรรมที่รวบรวมได้ในข้อ 1 และข้อ 2.1

(3) รวบรวมข้อมูลโดยนำแบบสอบถามมาสอบถามความคิดเห็นจากครูอาจารย์วิทยาลัยเทคนิคโพธารามจำนวน 45 คน และนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมจำนวน 300 คน ให้แสดงความคิดเห็นต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาทั้งในสภาพที่มีอยู่ในปัจจุบันและสภาพที่ควรจะมี ตามระดับความคิดเห็น 5 ระดับ

(4) เก็บแบบสอบถาม โดยจำแนกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มครูอาจารย์ และกลุ่มนักศึกษา ในแต่ละกลุ่มนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนในแต่ละข้อ หาค่าเฉลี่ยและหาค่าแตกต่างระหว่างสภาพที่ควรจะมี และสภาพที่มีอยู่ในปัจจุบัน เมื่อกระทำครบทั้งฉบับแล้ว จัดอันดับจากค่าสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด

(5) นำข้อมูลที่จัดกระทำและเรียงอันดับเรียบร้อยแล้วของกลุ่มนักศึกษาเป็นตัวตั้ง แล้วเปรียบเทียบกับอันดับของครูอาจารย์ (ดังแสดงในตารางที่ 3) เลือกพฤติกรรมที่อยู่ในอันดับ 1-30 มาพิจารณาและจัดกลุ่มจะได้พฤติกรรมจริยธรรมที่ต้องการพัฒนา 3 ด้าน คือ

- ด้านความมีระเบียบวินัย
- ด้านความรับผิดชอบ
- ด้านความขยันหมั่นเพียร

สถาบันนวมวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 แสดงผลที่ได้จากการรวบรวมความคิดเห็นของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมจำนวน 300 คน และอาจารย์ที่สอนนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม 45 คน เกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมที่ควรจะมีและสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เมื่อหาความแตกต่างระหว่างสภาพที่ควรจะมีและสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแล้ว นำมาจัดเรียงอันดับไว้ดังนี้

พฤติกรรมจริยธรรม	ความคิดเห็นของ นักศึกษา		ความคิดเห็น ของอาจารย์	
	อันดับที่	(X_1-X_2)	อันดับที่	(X_3-X_4)
เดินแถวเข้าชั้นเรียนอย่างเงียบสงบ	1	1.63	15	1.91
อ่านหนังสือทบทวนบทเรียนทุกวัน	2	1.61	1	2.53
ยื่นตรง เงียบ และตั้งใจฟังครูอาจารย์อบรมชี้แจงข้อมูล ข่าวสารเมื่ออยู่ในแถว	3	1.59	4	2.16
เดินแถวอย่างเป็นระเบียบ	4	1.52	14	1.96
ปฏิบัติตามกฎของวิทยาลัยอย่างเคร่งครัดทั้งต่อหน้าและ ลับหลัง	5	1.43	7	2.11
ส่งงาน/การบ้านตรงตามกำหนดเวลา	6	1.41	6	2.13
ทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลา	7	1.31	2	2.29
เข้าเรียนทุกคาบ	8	1.28	3	2.24
ซักถามเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับบทเรียน	9	1.24	4	2.16
มาวิทยาลัยทันเวลา	10	1.23	13	1.98
ทำความสะอาดตามเวลาที่กำหนด	11	1.21	25	1.73
เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อใช้บริการต่าง ๆ เช่น ซื้ อาหาร เข้าห้องสมุด เป็นต้น	11	1.21	23	1.78
แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย	13	1.18	15	1.91
ลงมือทำงานทันทีเมื่อครูมอบหมายงานให้	13	1.18	8	2.07
กลับบ้านตรงเวลา	13	1.18	28	1.69
มาวิทยาลัยทุกวัน	16	1.17		
เข้าห้องเรียนตรงเวลา	17	1.14	15	1.91
เข้าแถวตรงเวลา	18	1.13	20	1.84
เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาด้วยความเต็มใจ	19	1.12		
ทิ้งขยะลงในถังขยะทุกครั้ง	19	1.12	28	1.69

ตารางที่ 3 แสดงผลที่ได้จากการรวบรวมความคิดเห็นของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมจำนวน 300 คน และอาจารย์ที่สอนนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม 45 คน เกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมที่ควรจะมีและสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เมื่อหาความแตกต่างระหว่างสภาพที่ควรจะมีและสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแล้ว นำมาจัดเรียงอันดับไว้ดังนี้ (ต่อ)

พฤติกรรมทางจริยธรรม	ความคิดเห็นของนักศึกษา		ความคิดเห็นของอาจารย์	
	อันดับที่	(X_1-X_2)	อันดับที่	(X_3-X_4)
รับประทานอาหารเช้าเก็บภาชนะไปวางในที่จัดไว้อย่างเรียบร้อย	19	1.12	8	2.07
กระตือรือร้นในการช่วยเหลืองานอาจารย์	22	1.10	15	1.91
ทำความสะอาดห้องน้ำทุกครั้งเมื่อใช้เสร็จแล้ว	22	1.10	8	2.07
ตั้งใจฟังอาจารย์และใส่ใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนในระหว่างที่อาจารย์สอน	24	1.07	11	2.04
เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำสั่งสอนของอาจารย์	24	1.07		
รับประทานอาหารเช้าในเวลาที่วิทยาลัยกำหนด	24	1.07	24	1.76
ดูแลทรัพย์สินของวิทยาลัย	27	1.06	11	2.04
ทำการบ้านด้วยตนเอง	28	1.04	21	1.82
ทำงานที่อาจารย์มอบหมายในห้องเรียนให้เสร็จเรียบร้อย	28	1.04	25	1.73

หมายเหตุ X_1 = ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันตามความคิดเห็นของนักศึกษา

X_2 = ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาที่ควรจะมีตามความคิดเห็นของนักศึกษา

X_3 = ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันตามความคิดเห็นของอาจารย์

X_4 = ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาที่ควรจะมีตามความคิดเห็นของอาจารย์

(6) นำพฤติกรรมจริยธรรมที่จัดเรียงอันดับ 1-30 แล้ว ไปให้อาจารย์ผู้สอน 20 คน และนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม 40 คน พิจารณาพฤติกรรมทั้งหมดและจัดอันดับอีกครั้งหนึ่งโดยถือเกณฑ์ต่อไปนี้

- 1) เลือกพฤติกรรมที่นักศึกษาแสดงออกให้เห็นได้ง่ายและชัดเจน

2) เลือกพฤติกรรมที่อยู่ในสถานการณ์ที่อาจารย์และนักศึกษาสามารถทำการสังเกตได้

จากนั้นนำพฤติกรรมที่ครูอาจารย์และนักศึกษาจัดเรียงอันดับมาเปรียบเทียบกัน แล้วเลือกพฤติกรรมที่เป็นตัวแทนพฤติกรรมจริยธรรมในแต่ละด้านเพื่อนำไปสร้างแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมต่อไป ได้ผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงการจัดอันดับพฤติกรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษา

พฤติกรรมจริยธรรม	ความคิดเห็นของ	ความคิดเห็นของ
	นักศึกษา อันดับที่	อาจารย์ อันดับที่
ความขยันหมั่นเพียร		
1. เข้าเรียนทุกคาบ	1	1
2. ลงมือทำงานทันทีเมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้	2	2
3. มาวิทยาลัยทุกวัน	3	3
4. เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาด้วยความเต็มใจ	4	6
5. กระตือรือร้นในการช่วยเหลืองานอาจารย์	5	4
6. ตั้งใจฟังอาจารย์และใส่ใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนในระหว่างที่อาจารย์สอน	6	5
ความมีระเบียบวินัย		
1. เดินแถวเข้าเรียนอย่างสงบ	1	2
2. มาวิทยาลัยทันเวลา	2	1
3. เดินแถวอย่างเป็นระเบียบ	3	3
4. เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อใช้บริการต่าง ๆ	4	5
5. แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย	5	4
6. เข้าแถวตรงเวลา	6	7
7. ส่งงาน/การบ้านตรงกำหนดเวลา	7	6
8. กลับบ้านตรงเวลา	8	13
9. ทิ้งขยะลงในถังขยะทุกครั้ง	9	10
10. ปฏิบัติตามกฎของวิทยาลัยอย่างเคร่งครัดทั้งต่อหน้าและลับหลัง	10	12

ตารางที่ 4 แสดงการจัดอันดับพฤติกรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษา (ต่อ)

พฤติกรรมจริยธรรม	ความคิดเห็นของ	ความคิดเห็นของ
	นักศึกษา อันดับที่	อาจารย์ อันดับที่
11. ยืนตรง เงียบและตั้งใจฟังอาจารย์อบรมชี้แจงข้อ มูลข่าวสารเมื่ออยู่ในแถว	11	8
12. รับประทานอาหารแล้วเก็บภาชนะไปวางในที่จัด ไว้อย่างเรียบร้อย	12	14
13. เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำสั่งสอนของ อาจารย์	13	9
14. รับประทานอาหารในเวลาที่วิทยาลัยกำหนด	14	15
15. ดูแลทรัพย์สินของวิทยาลัย	15	11
ความรับผิดชอบ		
1. ทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลา	1	1
2. ทำความสะอาดตามเวลาที่กำหนด	2	2
3. เข้าห้องเรียนตรงเวลา	3	3
4. ทำงานที่ครูอาจารย์มอบหมายในห้องเรียนให้ เสร็จเรียบร้อย	4	8
5. ทำความสะอาดห้องน้ำทุกครั้งเมื่อใช้เสร็จแล้ว	5	7
6. ทำการบ้านด้วยตนเอง	6	4
7. อ่านหนังสือทบทวนบทเรียนทุกวัน	7	5
8. ซักถามเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับบทเรียน	8	6

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม

ในขั้นตอนพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดพฤติกรรมจริยธรรมที่ต้องการพัฒนา โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดอันดับพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาในขั้นตอนที่ 1 ได้พฤติกรรมจริยธรรม 3 ด้าน คือ ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ และได้ตัวแทนพฤติกรรมจริยธรรมในแต่ละด้านเพื่อนำไปสร้างแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรมดัง ตารางที่ 5

ตารางที่ 5 พฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมที่ครูอาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นว่าควรจะพัฒนา ทำการสังเกตเห็นได้ง่ายและชัดเจน

จริยธรรม	พฤติกรรม (บ่งชี้)
1. ความขยันหมั่นเพียร	<ol style="list-style-type: none"> 1. มาวิทยาลัยทุกวันที่มีการเรียน 2. เข้าเรียนทุกคาบ 3. ลงมือทำงานทันทีเมื่อครูมอบหมายงานให้
2. ความมีระเบียบวินัย	<ol style="list-style-type: none"> 1. เดินแถวเข้าชั้นเรียนอย่างเงียบสงบและเป็นระเบียบ 2. มาวิทยาลัยทันเวลา 3. เข้าแถวตรงเวลา 4. เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อเข้ารับหรือใช้บริการต่าง ๆ 5. การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย 6. การส่งงาน/การบ้านตรงตามกำหนดเวลา
3. รับผิดชอบ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเข้าห้องเรียนตรงเวลา 2. การทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลา 3. ทำความสะอาดตามเวรที่กำหนด

(2) ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 2.1 การจัดการอาชีวศึกษา
- 2.2 การจัดกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการปรับพฤติกรรมจริยธรรม
- 2.4 รูปแบบการพัฒนาด้านจริยธรรม
- 2.5 จริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และความขยันหมั่นเพียร
- 2.6 สภาพปัญหาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน
- 2.7 การวัดและประเมินผลด้านพฤติกรรมจริยธรรม

จากการสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาข้างต้น สรุปได้ดังนี้

2.1.1 การจัดกิจกรรม เป็นหมวดหนึ่งในอยู่ในโครงสร้างของหลักสูตร มีความสำคัญต่อการสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรด้วย โดยนักศึกษาทุกคนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมและผ่านการประเมินทุกภาคเรียนจึงจะถือว่าจบหลักสูตร การจัดกิจกรรมจะช่วยให้นักศึกษาเติบโตเป็นคนโดยสมบูรณ์ มีคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงาม มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกนิสัยที่ดีของการอยู่ในสังคม และฝึกให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2.1.2 ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ตลอดจนการศึกษาศาขภาพการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาที่ปฏิบัติกันเป็นส่วนมากทำให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม เช่นการกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดเนื้อหา การเลือกวิธีการจัดกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อให้รูปแบบการจัดกิจกรรมที่จะพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

2.1.3 รูปแบบที่พัฒนาขึ้นยึดแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมปัญญานิยมหรือการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเป็นหลัก ซึ่งแนวคิดนี้มุ่งที่การเปลี่ยนแปลงทางปัญญาเพื่อที่ว่าพฤติกรรมภายนอกจะเกิดการเปลี่ยนแปลง กิจกรรมทางปัญญาสามารถจัดให้มีขึ้นได้และเปลี่ยนแปลงได้โดยใช้เทคนิคทางปัญญา

เทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลงทางปัญญาเพื่อให้นักศึกษามีพฤติกรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้น มีดังนี้

ก. การฝึกการสอนตนเอง (Self-Instructional Training) การฝึกการสอนตนเองมุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถควบคุมตนเองด้วยการใช้คำพูดของตนเองภายในใจ เป็นตัวชี้แนะหรือนำทางเพื่อให้มีรูปแบบความคิดและพฤติกรรมจริยธรรม เพิ่มขึ้น

ข. การพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม (Rational-Emotive Behavior Therapy) จากแนวคิดการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม เน้นที่การเปลี่ยนกระบวนการทางความคิดที่ไม่มีเหตุผลให้เป็นความคิดที่มีเหตุผล ซึ่งจะนำไปสู่อารมณ์และพฤติกรรมที่เหมาะสม

ค. การหยุดความคิด (Thought Stopping) แนวคิดการหยุดความคิด เน้นที่การบอกกับตัวเองว่า “หยุด” เมื่อเริ่มต้นที่จะมีความคิดที่ไม่เหมาะสม จะทำให้ความคิดนั้นถูกระงับไป กิจกรรมที่จัดขึ้นจะมุ่งให้นักศึกษาฝึกการหยุดความคิดซ้ำ ๆ เพื่อให้มีทักษะและสามารถนำไปใช้ได้ อย่างถูกต้องเมื่อพบกับเหตุการณ์จริง

ง. การคิดไปข้างหน้า แนวคิดของการคิดไปข้างหน้า เน้นที่ให้นักศึกษาเตือนตนเองให้คิดถึงผลกรรมที่จะเกิดขึ้นเมื่อตอบสนองด้วยพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมในสถานการณ์นั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ที่กระตุ้นให้ต้องโต้ตอบด้วยอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม

2.1.4 การคัดเลือกนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม ควรพิจารณาเฉพาะผู้ที่มีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ

2.1.5 การจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติจริง ควรเป็นการจัดกิจกรรมที่มีสมาชิกประมาณ 30-40 คน เพื่อจะได้ให้ความดูแลและเอาใจใส่ได้อย่างทั่วถึง และนักศึกษามีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติมากขึ้น

2.1.6 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษา เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรมจริยธรรมมากขึ้น เน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้โดยการกระทำ (Learning

by doing) จึงจำเป็นต้องมีการซักซ้อมซ้ำ ๆ (Repeated Rehearsal) เพื่อให้เกิดความคล่องแคล่ว เมื่อถึงเวลาแสดงออกก็จะแสดงได้ง่ายขึ้น

2.1.7 การให้นักศึกษาได้ฝึกใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญา จำเป็นต้องมีการให้ข้อมูลป้อนกลับและการเสริมแรงทางบวก เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น

2.1.8 การให้นักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้จากการสังเกตโดยการนำเสนอตัวแบบในเทคนิคการสอนตนเอง จะต้องให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการสังเกตอย่างมีคุณภาพ โดยผ่านกระบวนการหลัก 4 กระบวนการ คือ การใส่ใจ การจำ การปฏิบัติตามและกระบวนการจูงใจก่อนที่จะให้มีการฝึกเลียนแบบจากตัวแบบ

2.1.9 การกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นประโยชน์ในเรื่องที่ฝึกปฏิบัติแต่ละครั้งจะทำให้ให้นักศึกษามีความกระตือรือร้น และปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อให้บรรลุผลที่จะได้รับ

(3) การกำหนดกรอบแนวคิดของรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม

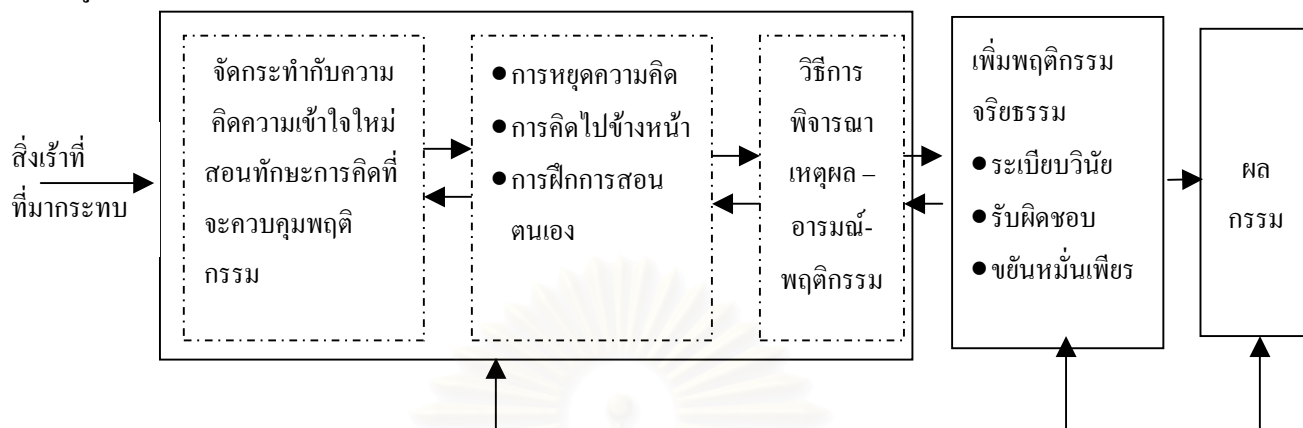
ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า นำมาพิจารณาพร้อมกับผลการวิเคราะห์พฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมที่ครู อาจารย์ และนักศึกษาคิดว่าควรที่จะพัฒนาตามขั้นตอนที่ 1 ทำให้ได้กรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม ซึ่งรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมปัญญานิยมเป็นหลัก ซึ่งทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า กระบวนการทางปัญญา และพฤติกรรมมีความสัมพันธ์แบบปฏิสัมพันธ์กัน ถ้าสามารถเปลี่ยนแปลงตัวแปรทางปัญญาได้ พฤติกรรมของบุคคลนั้นย่อมเปลี่ยนแปลงตาม ในการวิจัยครั้งนี้เน้นการเปลี่ยนแปลงทางปัญญา ดังนี้

1) ผู้วิจัยให้ความสนใจกระบวนการทางปัญญา คือ กระบวนการคิดที่เน้นการวิเคราะห์ การรับรู้ตีความ เพื่อเปลี่ยนความคิดความเข้าใจเดิม

2) กระบวนการทางปัญญาที่ต้องการฝึกเพื่อนำไปสู่การชี้แนะพฤติกรรม คือ เน้นการหยุดความคิด การคิดไปข้างหน้าและการฝึกการสอนตนเองเพื่อเตือนตนเองจากการฝึกคิดถึงผลกรรมทั้งด้านดี ด้านไม่ดี ที่จะตามมา

3) ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างความคิดและอารมณ์ของมนุษย์ จึงนำวิธีการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์ ไว้ในรูปแบบการฝึกด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์แนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อนำมาพัฒนา
รูปแบบการจัดกิจกรรมดังนี้

จากแนวคิดที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ เพื่ออธิบายกระบวนการทางปัญญา ที่มีปฏิสัมพันธ์กับ
พฤติกรรมจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบและความขยันหมั่นเพียร นำผลที่ได้จาก
การสังเคราะห์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสม
แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จึงนำมาซึ่งการพัฒนาโปรแกรมการฝึกการปรับพฤติกรรมทางปัญญาจำนวน 4
ขั้นตอน ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โปรแกรมการฝึกการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

ขั้นที่	รายละเอียด	วัตถุประสงค์
1	จัดการความคิดความเข้าใจ - วงจรความคิด-ความรู้สึก-พฤติกรรม - วิเคราะห์พฤติกรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างความคิด-ความรู้สึก-พฤติกรรม 2. เพื่อให้นักศึกษาคิดอย่างมีระบบ 3. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจถึงสาเหตุการเกิดพฤติกรรม 4. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจการวิเคราะห์พฤติกรรมตามรูปแบบเงื่อนไข-พฤติกรรม-ผลกรรม (A-B-C) และการวิเคราะห์พฤติกรรมตามรูปแบบเงื่อนไข-ความคิด-พฤติกรรม-ผลกรรม(A-B₁-B-C) 5. เพื่อให้นักศึกษายกตัวอย่างและวิเคราะห์พฤติกรรมตามรูปแบบเงื่อนไข-ความคิด-พฤติกรรม-ผลกรรม (A-B₁-B-C)
2	ทักษะการคิดเพื่อควบคุมตนเอง - การหยุดความคิด - การคิดไปข้างหน้า - การฝึกการสอนตนเอง	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจและสามารถอธิบายเทคนิคการหยุดความคิด 2. เพื่อให้นักศึกษามีทักษะการหยุดความคิดและสามารถนำไปใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ 3. เพื่อให้นักศึกษามีทักษะการคิดในลักษณะ ถ้า.....แล้ว..... และสามารถนำไปใช้เมื่อมีปัญหาได้ 4. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจและสามารถอธิบายเทคนิคการฝึกการสอนตนเองได้ 5. เพื่อให้นักศึกษามีทักษะในการฝึกการสอนตนเองเพื่อควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ 6. เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำเทคนิคการฝึกการสอนตนเองไปใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้เป็นอย่างดี
3	วิธีการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจและมองเห็นกระบวนการเกิดปัญญาของตนเอง และเข้าใจว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเพราะอิทธิพลของกระบวนการทางปัญญาของตนเองที่คิดคาดหวังและประเมินสถานการณ์ สิ่งเร้า เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาให้ตรงจุด

ชั้นที่	รายละเอียด	วัตถุประสงค์
		<ol style="list-style-type: none"> 2. เพื่อให้นักศึกษาอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมตามกรอบความคิด ABC ของ Ellis ได้อย่างถูกต้อง 3. เพื่อให้นักศึกษาแยกแยะความคิด ความเชื่อ ที่มีเหตุผล และไม่มีเหตุผล ได้อย่างถูกต้อง 4. เพื่อให้นักศึกษาสามารถเปลี่ยนความคิดที่ไม่มีเหตุผลให้มีความคิดอย่างมีเหตุผลได้ด้วยตนเอง 5. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจตนเองได้อย่างถ่องแท้มีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น และสามารถควบคุมตนเองได้ 6. เพื่อให้นักศึกษามีการพัฒนาความคิด การรับรู้และการตีความหมายต่อตนเองและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามความเป็นจริงและมีเหตุผล
4	<p>การประยุกต์ใช้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเขียน โครงการช่วยเพื่อน - การให้ข้อมูลป้อนกลับ และการเสริมแรง - การซักซ้อมซ้ำ (Repeated rehearsal) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ความเข้าใจและทักษะที่ได้รับจากการฝึกตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาไปใช้กับตนเองและเพื่อน ๆ 2. เพื่อให้นักศึกษาทราบผลการกระทำของตนเอง เพื่อที่จะได้แก้ไขพฤติกรรมให้ถูกต้องต่อไป 3. เพื่อให้นักศึกษามีความยืดหยุ่นและยอมรับว่าความคิดต่าง ๆ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ และผู้ที่มีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงความคิดมากที่สุด คือ ตัวเอง 4. เพื่อให้นักศึกษามีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

(4) กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา ผู้วิจัยกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้

- 4.1 ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน
- 4.2 หลักการ
- 4.3 วัตถุประสงค์
- 4.4 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ
- 4.5 การนำรูปแบบไปใช้
- 4.6 ผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบ

(5) การกำหนดรายละเอียดของรูปแบบและเนื้อหาของเอกสารประกอบรูปแบบ

รายละเอียดของรูปแบบ

จากกรอบแนวคิดและโปรแกรมการฝึกการปรับพฤติกรรมทางปัญญาดังกล่าวผู้วิจัยนำมากำหนดรายละเอียดของรูปแบบโดยจำแนกขั้นตอนของรูปแบบออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วยระยะเสถียรภาพ ระยะทดลอง และระยะติดตามผลดังนี้

การดำเนินการทดลอง	รายการกิจกรรม	ระยะเวลา	การเก็บรวบรวมข้อมูล
ระยะที่ 1 ระยะเสถียรภาพ ฐาน (A) (2 สัปดาห์)	ครั้งที่ 1 วันแรกพบ (ทำแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม) ครั้งที่ 2 ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและเทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญา (ทำแบบทดสอบ) ประเมินพฤติกรรมจริยธรรมด้วยตนเอง (ทำแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม)	2 คาบ 2 คาบ	รวบรวมข้อมูลจากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรม ในสัปดาห์ที่ 1-2 และในช่วงปลายสัปดาห์ที่ 2 ให้ทำแบบทดสอบเพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและเทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญาและทำแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม
ระยะที่ 2 ระยะทดลอง (B) แบ่งเป็น 2 ช่วง ** ช่วงที่ 1 การอบรม ปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อพัฒนา จริยธรรม (2 วัน)	วันที่ 1 กิจกรรมมีดังนี้ 1) ลงทะเบียน รับเอกสารทำแบบสำรวจพฤติกรรม 2) พิธีเปิดการอบรม 3) ชี้แจงวัตถุประสงค์และกระบวนการฝึกอบรม 4) กิจกรรมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 5) จัดการความคิด ความเข้าใจ - วงจรความคิด - ความรู้สึก - พฤติกรรม - การวิเคราะห์พฤติกรรม (A - B ₁ - B - C) 6) ทักษะการคิดเพื่อควบคุมตนเอง - การหยุดคิด - การคิดไปข้างหน้า - การฝึกการสอนตนเอง	30 นาที 30 นาที 30 นาที 30 นาที 1 ชั่วโมง 45 นาที 3 ชั่วโมง 15 นาที	ไม่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนิน การทดลอง	รายการกิจกรรม	ระยะ เวลา	การเก็บรวบรวมข้อมูล
	วันที่ 2 กิจกรรมมีดังนี้		
	1) การปรับพฤติกรรมด้วยวิธีการพิจารณาเหตุ ผล - อารมณ์ - พฤติกรรม	5 ชั่วโมง 15 นาที	
	2) การสร้างคำมั่นสัญญาด้วยตนเอง - ทำแบบทดสอบเพื่อประเมินความรู้และ ความเข้าใจที่ได้รับจากการเข้ารับการอบรม - ทำแบบประเมินการอบรมปฏิบัติการ	1 ชั่วโมง 15 นาที 30 นาที	
	พิธีปิด		
ช่วงที่ 2 ชั้น ประถมศึกษาใช้ ● การขยาย ผล (ทำโครง การช่วยเพื่อน) ● การฝึกซ้ำ (Repeated Rehearsal) ● การให้ข้อ มูลป้อนกลับ (Informative Feedback) และการเสริม แรง (Reinforcement)	ครั้งที่ 3 การเขียน โครงการเพื่อนช่วยเพื่อนเป็น การขยายผลไปยังเพื่อน เพื่อให้เพื่อนมีพฤติ กรรมจริยธรรมมากขึ้น ครั้งที่ 4 นำวัตถุประสงค์ของโครงการไปอธิบาย ให้เพื่อนในห้องทราบ แล้วถามความสมัครใจใน การเข้าร่วมโครงการและเมื่อเพื่อนตกลงเข้าร่วม โครงการ ดำรวจพฤติกรรมที่ต้องการปรับปรุง แก้ไขหรือพัฒนา จากนั้นทำข้อตกลงร่วมกัน และ เริ่มดำเนินการตามข้อตกลง และนำเสนอโครงการ ให้ผู้วิจัยและเพื่อน ๆ ที่อยู่กิจกรรมเดียวกันทราบ - นำเสนอความก้าวหน้าของตนเอง ที่บันทึกใน แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม ครั้งที่ 5 ให้ข้อมูลป้อนกลับและการเสริมแรง - ให้ความรู้เรื่องการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Informative Feedback) และการเสริมแรง	12 สัปดาห์	รวบรวมข้อมูลจากการ สังเกตและบันทึกพฤติกรรม จริยธรรมในระยะนี้รวบรวม ข้อมูลในสัปดาห์ที่ 3-14 และในสัปดาห์ที่ 14 ให้ทำ แบบทดสอบและแบบวัด พฤติกรรมจริยธรรม
12 สัปดาห์	- นำเสนอความก้าวหน้าของตนเองจากการกระทำ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่บันทึกในแบบสังเกตและ บันทึกพฤติกรรม พร้อมทั้งนำเสนอปัญหาที่พบ ในระหว่างดำเนินโครงการช่วยเพื่อน - ให้ข้อมูลป้อนกลับและการเสริมแรง		

การดำเนิน การทดลอง	รายการกิจกรรม	ระยะ เวลา	การเก็บรวบรวมข้อมูล
	ครั้งที่ 6-14 มีกิจกรรมดังนี้ 1) นักศึกษานำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตนเองโดย รายงานความก้าวหน้าของตนเองจากการกระทำ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่พบในแบบสังเกตและบันทึก พฤติกรรมโดยใช้กราฟทุกสัปดาห์ 2) นักศึกษานำเสนอผลการดำเนินการตามโครง การที่จัดทำขึ้น โดยกล่าวถึงประเด็นสำคัญ ๆ ดังนี้ - ปัญหาที่พบและอุปสรรคในการดำเนินการ - นำประเด็นปัญหามาอภิปรายในกลุ่มเพื่อหา ทางแก้ไขปัญหาโดยเน้นกระบวนการทาง ปัญญาและทำการซักซ้อมซ้ำหลาย ๆ ครั้ง - ผู้วิจัยและเพื่อน ๆ ให้ข้อมูลป้อนกลับ - ให้การเสริมแรงทางบวกเมื่อนักศึกษาคิด อย่างถูกต้อง มีเหตุผล และแสดงพฤติกรรม ที่เหมาะสม ช่วงสุดท้ายของครั้งที่ 14 ให้ทำแบบทดสอบ เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจที่เข้าร่วมกิจกรรม และทำแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม		
ระยะที่ 3	- สังเกตพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา	2 สัปดาห์	รวบรวมข้อมูลจากการ
ระยะติดตามผล (F) (2 สัปดาห์)	- คู่มือการดำเนิน โครงการที่นักศึกษาจัดทำขึ้น - จัดงานวันแห่งความภาคภูมิใจ - ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบเพื่อประเมินความ รู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและเทคนิคการ ปรับพฤติกรรมทางปัญญา - ให้นักศึกษาทำแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม		สังเกตและบันทึกพฤติกรรม จริยธรรม รวบรวมข้อมูล ในสัปดาห์ที่ 15-16 และใน ช่วงปลายสัปดาห์ที่ 16 ให้ทำ แบบทดสอบและแบบวัด พฤติกรรมจริยธรรม

หมายเหตุ ทำการอบรมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาจริยธรรมนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมในช่วงวันหยุดราชการ

(6) การสร้างเอกสารประกอบรูปแบบการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น

ในการจัดกิจกรรมโดยรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่วงอุตสาหกรรมจำเป็นต้องมีเอกสารประกอบรูปแบบการจัดกิจกรรม คือ คำแนะนำในการใช้รูปแบบ และแผนการจัดกิจกรรม เพื่อให้อาจารย์ที่จะนำรูปแบบการจัดกิจกรรมไปใช้สามารถศึกษาทำความเข้าใจองค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรม และจัดกิจกรรมตามรูปแบบได้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเอกสารประกอบรูปแบบการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

6.1. คำแนะนำการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเป็นเอกสารสำหรับอาจารย์ที่จะนำรูปแบบการจัดกิจกรรมไปใช้ เอกสารนี้จะบอกให้อาจารย์ทราบถึงสิ่งที่ต้องศึกษาและจัดเตรียม รวมทั้ง วิธีการปฏิบัติในบางขั้นตอนที่มีได้กล่าวถึงรายละเอียดในเอกสารรูปแบบการจัดกิจกรรม

การจัดทำเอกสารคำแนะนำการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำเอกสารรูปแบบการจัดกิจกรรมมาพิจารณาที่ละองค์ประกอบ แล้วเขียนบรรยายในลักษณะของวิธีการปฏิบัติ (Prescriptive) พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบเมื่อจำเป็นเพื่อให้อาจารย์ทำความเข้าใจรูปแบบการจัดกิจกรรมได้โดยง่าย และสามารถจัดเตรียมสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมได้

6.2. แผนการจัดกิจกรรม เป็นเอกสารที่แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมตามหลักการของรูปแบบการจัดกิจกรรมนี้อย่างครบถ้วนได้แก่

1. วัตถุประสงค์
2. เนื้อหาสาระ/ความคิดรวบยอด
3. ขั้นตอนการจัดกิจกรรม
4. เวลาที่ใช้
5. สื่อ
6. การประเมินผล

การจัดทำเอกสารแผนการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาและพิจารณาหลักการ จุดประสงค์ เนื้อหา ที่ได้กำหนดเป็นองค์ประกอบรูปแบบการจัดกิจกรรม และใช้องค์ประกอบเหล่านี้เป็นหลักในการสร้างแผนการจัดกิจกรรม โดยคำนึงถึงความสอดคล้องซึ่งกันและกัน

2) ศึกษาและพิจารณาจุดหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เพื่อใช้เป็นหลักในการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับแต่ละคาบ และ วิธีการประเมินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดังกล่าว

3) คัดเลือกเนื้อหาและสาระสำคัญในการจัดกิจกรรม ให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยวิเคราะห์จากหนังสือเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวคิด การปรับพฤติกรรมทางปัญญา เทคนิคและวิธีการปรับพฤติกรรมทางปัญญา การพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรม ปัญหาของวัยรุ่น

4) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดกิจกรรม และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแต่ละขั้นตอน เพื่อนำมาใช้กำหนดรายละเอียดในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้

5) ออกแบบกรอบของการจัดกิจกรรมอย่างคร่าว ๆ แล้วเขียนรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบในแผนการจัดกิจกรรม โดยคำนึงถึงความสอดคล้องซึ่งกันและกัน

6) เมื่อได้แผนการจัดกิจกรรมครบถ้วน ให้อาจารย์ที่ปรึกษาดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของทุกองค์ประกอบในแผนการจัดกิจกรรมทุกแผนอีกครั้งหนึ่ง

ผลการสร้างเอกสารประกอบรูปแบบการจัดกิจกรรม ได้คำแนะนำการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมฉบับร่าง และแผนการจัดกิจกรรมฉบับร่าง ผู้วิจัยได้นำไปให้นักศึกษาที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างลองปฏิบัติ ได้แก่นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมระดับ ปวช. ปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 เป็นเวลา 1 เดือน รวม 8 คาบการเรียน เพื่อให้แน่ใจว่าขั้นตอนการจัดกิจกรรมสามารถปฏิบัติได้จริง และเพื่อรวบรวมข้อมูลที่สังเกตเห็นมาประกอบการหารือกับผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นการตรวจสอบรูปแบบและเอกสารประกอบรูปแบบ

(7) การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาจริยธรรม ประกอบด้วย

การตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัยนำรูปแบบ โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เอกสารประกอบการฝึกอบรม รายละเอียดของแผนการจัดกิจกรรม ที่พัฒนาขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก) ให้ตรวจสอบความเหมาะสมในด้านองค์ประกอบของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาวิธีการนำเสนอรูปแบบและความเหมาะสมของจำนวนข้อความ โดยให้พิจารณาประเมินแบบปลายเปิด

จากการตรวจสอบรูปแบบและเอกสารประกอบ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

1) การจัดการความคิด ความเข้าใจ ในเรื่องวงจรความคิด-ความรู้สึก-พฤติกรรม เป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้นการประเมินผลควรจะสะท้อนส่วนนี้ให้มาก

2) ควรเน้นกิจกรรมที่ให้นักศึกษาสร้างพฤติกรรม วิเคราะห์พฤติกรรมและประเมินพฤติกรรม ตามรูปแบบ เจ็อนใจนำ-ความคิด-พฤติกรรม-ผลกรรม (A-B₁-B-C) ให้มากขึ้นเพราะเป็นเรื่องสำคัญ

3) การปรับพฤติกรรมด้วยวิธีการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม ควรใช้แผนภูมิการฝึกคิดด้วยตนเองช่วยให้นักศึกษาเปลี่ยนความคิดที่ไม่มีเหตุผลให้เป็นความคิดที่มีเหตุผล

4) ควรยกกรณีตัวอย่างที่เป็นปัญหาจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน ที่เกิดขึ้นในหมู่นักศึกษา ปัจจุบัน แล้วแสดงให้เห็นให้นักศึกษาเห็นว่าผลกระทบที่ได้รับจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่มีจริยธรรมเป็นผลกระทบทางลบมากกว่าทางบวก

5) ในการปรับพฤติกรรมด้วยวิธีการคิดพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรมต้องฝึกให้นักศึกษามีทักษะและมีความเร็วในการนำไปใช้จริง

6) ควรส่งเสริมให้นักศึกษามีความเชื่อมโยงระหว่างกัน เป็นที่ปรึกษาซึ่งกันและกัน และมีอาจารย์ที่เข้าใจในเรื่องนี้เป็นที่ปรึกษาด้วย

7) ควรตั้งเกณฑ์ในการวัดผลให้เห็นชัดเจน เพื่อช่วยให้เกิดความมั่นใจได้ว่า นักศึกษาเข้าใจและทำได้จริง

8) การเขียนเทคนิคการฝึกการสอนตนเองที่พัฒนาโดย Donald Meichembbaum ให้ชัดเจนมากกว่านี้

(8) ผู้วิจัยปรับแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำโดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้อีกครั้งหนึ่ง ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า องค์ประกอบของรูปแบบมีความเหมาะสม นำเสนอชัดเจนเข้าใจดี ขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีความเหมาะสม และสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้

ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

(1) แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม ประกอบด้วยแบบวัด 3 ฉบับ ดังนี้

1.1 แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร

1.2 แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย

1.3 แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ

(2) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรม

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

(1) แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม

ขั้นตอนการสร้างแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม ดำเนินการดังนี้

1.1 การสร้างแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมแต่ละด้านมีขั้นตอนในการดำเนินการสร้าง ดังนี้

1.1.1 ศึกษาค่านิยมเรื่อง ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่อจากหนังสือ วารสาร และงานวิจัย เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมที่แสดงถึงคุณลักษณะด้านความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อ

1.1.2 รวบรวมพฤติกรรมจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมจากความเห็นของครูอาจารย์ จำนวน 20 คน และ นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมจำนวน 80 คน โดยให้ครูอาจารย์และนักศึกษาระบุพฤติกรรมที่แสดงถึง จริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ จากนั้นนำมาหาค่าความถี่ เรียงลำดับพฤติกรรมจากพฤติกรรมที่มีค่าความถี่สูงสุด ไปยังพฤติกรรมที่มีค่าความถี่ต่ำสุด

1.1.3 กำหนดนิยามปฏิบัติการของพฤติกรรมจริยธรรมแต่ละด้านโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากข้อ 1.1.1 และ 1.1.2 ซึ่งมุ่งเฉพาะพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน และเป็นพฤติกรรมที่แสดงขณะที่อยู่ในวิทยาลัยเท่านั้น สรุปค่านิยามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดังนี้

พฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร หมายถึง การที่นักศึกษากระทำหรือแสดงออกถึงความสนใจ ตั้งใจ เอาใจใส่ต่อการเรียนอย่างจริงจัง มีความพยายามทำงานอย่างต่อเนื่อง จนสำเร็จตามเป้าหมายทันเวลา และร่วมกิจกรรมที่อาจารย์กำหนดขณะที่มีการเรียนการสอนและที่วิทยาลัยจัดขึ้น

พฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย หมายถึง การที่นักศึกษากระทำหรือแสดงออกตามกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ กติกา หรือข้อตกลงที่วิทยาลัยกำหนดขึ้นอันจะนำไปสู่ความสงบสุขของวิทยาลัย รวมทั้งพัฒนานิสัยที่ดีงามให้เกิดขึ้นและติดตัวนักศึกษาตลอดไป

พฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ หมายถึง การที่นักศึกษากระทำหรือแสดงออกถึงความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สำเร็จลุล่วงอย่างดีที่สุดโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ ตลอดจนยอมรับผลการกระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย และพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

1.1.4 กำหนดพฤติกรรมหลักที่แสดงถึงพฤติกรรมจริยธรรมในแต่ละด้านดังตารางที่ 6

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 แสดงพฤติกรรมหลักที่แสดงถึงพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน

พฤติกรรมจริยธรรม	พฤติกรรมหลัก
1. พฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร	1.1 ความสนใจ ตั้งใจ เอาใจใส่ต่อการเรียน 1.2 ความพยายามทำงานอย่างต่อเนื่องจนสำเร็จตามเป้าหมายทันเวลา 1.3 ร่วมกิจกรรมที่อาจารย์กำหนดขณะที่มีการเรียนการสอนและที่วิทยาลัยจัดขึ้น
2. พฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย	2.1 การตรงต่อเวลา 2.2 การปฏิบัติตามกฎและระเบียบของห้องเรียน 2.3 การปฏิบัติตามกฎและระเบียบของวิทยาลัย (นอกห้องเรียน) 2.4 การปฏิบัติตามกฎและระเบียบของสังคม <ul style="list-style-type: none"> - เคารพสิทธิของผู้อื่นและละเว้นการใช้สิทธิ - การปฏิบัติตามกฎจราจรในวิทยาลัย - การรักษาสาธารณสมบัติของวิทยาลัย
3. พฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ	3.1 ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงอย่างดีที่สุด <ul style="list-style-type: none"> - หน้าที่ต่อการศึกษาเล่าเรียน - หน้าที่ต่อครู อาจารย์ และวิทยาลัย - หน้าที่ต่อเพื่อน 3.2 ยอมรับผลการกระทำตามที่ตนเองปฏิเสธ 3.3 พยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

1.1.5 ระบุพฤติกรรมย่อยในแต่ละพฤติกรรมหลักของจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ โดยรวบรวมจากการศึกษาค้นคว้าพฤติกรรมย่อยที่แสดงถึงจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้จากการสอบถามอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงถึงจริยธรรมทั้ง 3 ด้านที่เกิดขึ้นในขณะที่นักศึกษาอยู่ในวิทยาลัย แล้วได้สรุปรวบรวมจัดพฤติกรรมย่อยที่นักศึกษาปฏิบัติและสามารถสังเกตได้อย่างชัดเจนตามพฤติกรรมหลักในแต่ละด้าน จากนั้นนำพฤติกรรมย่อยไปให้อาจารย์ผู้สอนนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมจำนวน 15 คน ตรวจสอบความเป็นตัวแทนที่บ่งชี้ถึงพฤติกรรมหลัก ความเข้าใจและความชัดเจนของภาษาที่ใช้ พร้อมทั้งขอคำแนะนำเพิ่มเติม แล้วนำไปให้นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมจำนวน 35 คน อ่านเพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความชัดเจน ถ้อยคำและสำนวน รวมทั้งของคำแนะนำเพิ่มเติม

1.1.6 แก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมย่อยตามคำแนะนำของอาจารย์และนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ได้พฤติกรรมย่อยของพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

พฤติกรรมจริยธรรม	พฤติกรรมย่อย
ความขยันหมั่นเพียร	50
ความมีระเบียบวินัย	80
ความรับผิดชอบ	70

1.1.7 สร้างแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน (ด้านละ 1 ฉบับ) เป็นแบบรายงานตนเองชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยให้นักศึกษาสำรวจตนเองตามรายการแล้วประเมินว่าได้กระทำตามพฤติกรรมเหล่านั้นมากน้อยในระดับใด จากมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ ทำทุกครั้ง ทำบ่อยครั้ง ทำพอ ๆ กับไม่ทำ ทำน้อยครั้ง ไม่ทำเลย การตรวจผลการตอบให้คะแนนเป็น 5,4,3,2 และ 1 คะแนนในข้อที่เป็นพฤติกรรมทางบวก และถ้าเป็นพฤติกรรมทางลบให้คะแนนเป็น 1,2,3,4 และ 5 คะแนนตามลำดับ

1.1.8 นำแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน ที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างและเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก) เป็นผู้พิจารณาตารางโครงสร้างในประเด็นต่อไปนี้

- 1) การจำแนกพฤติกรรมย่อยในแต่ละหมวดหมู่ของพฤติกรรมหลัก
- 2) ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้
- 3) ความเหมาะสมของจำนวนข้อของแบบวัด

นอกจากนี้ได้ขอคำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้านให้มีความถูกต้องและใช้สำนวนภาษาได้เหมาะสมและชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อความสมบูรณ์ของการวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้านและได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงข้อคำถามในแบบวัด

1.1.9 นำผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาหาความสอดคล้องโดยพิจารณาจากเกณฑ์ความสอดคล้องร้อยละ 80 ขึ้นไป (8 ใน 10) พร้อมทั้งนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงภาษาที่ใช้ ผลปรากฏว่าเป็นแบบวัดที่มีการจำแนกพฤติกรรมย่อยในแต่ละพฤติกรรมหลักได้ครอบคลุม เป็นพฤติกรรมที่ชัดเจนซึ่งนักศึกษาสามารถประเมินด้วยตนเองได้ ซึ่งแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมแต่ละด้านประกอบด้วยจำนวนข้อคำถามดังนี้

แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม	จำนวนข้อคำถามทั้งหมด	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
ความขยันหมั่นเพียร	46	25	21
ความมีระเบียบวินัย	60	29	31
ความรับผิดชอบ	60	36	24

1.1.10 ผู้วิจัยได้นำแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้านที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมจากวิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม วิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรี วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี และวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม จำนวน 180 คน จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ค่าต่อไปนี้

1) ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (item total correlation) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

- แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียรจำนวน 46 ข้อ ได้รายข้อที่มีค่าสหสัมพันธ์มากกว่า .20 ขึ้นไป ($r > .20$) จำนวน 45 ข้อ
- แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย จำนวน 60 ข้อ ได้รายข้อที่มีค่าสหสัมพันธ์มากกว่า .20 ขึ้นไป ($r > .20$) จำนวน 60 ข้อ
- แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ จำนวน 60 ข้อ ได้รายข้อที่มีค่าสหสัมพันธ์มากกว่า .20 ขึ้นไป ($r > .20$) จำนวน 60 ข้อ

2) ค่าอำนาจจำแนกข้อคำถามแต่ละข้อ แบ่งกลุ่มนักศึกษาที่ได้คะแนนสูงและ กลุ่มที่ได้คะแนนต่ำจำนวน 27% ของผู้ตอบ แล้วทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของแต่ละข้อคำถามของกลุ่มที่ได้คะแนนสูงและกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ ด้วยสถิติทดสอบค่าที (t-test) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($p < .05$) จากผลการวิเคราะห์พบว่าแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมสูง และกลุ่มที่มีคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมต่ำอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05

3) ผู้วิจัยได้นำแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน ไปทดลองใช้กับนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมจำนวน 180 คน เพื่อหาคุณภาพด้านความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้านดังนี้

แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม	ค่าความเที่ยง α -Cronbach
ความขยันหมั่นเพียร	0.9321
ความมีระเบียบวินัย	0.9367
ความรับผิดชอบ	0.9460

จากการหาคุณภาพด้านความเที่ยงของแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้านพบว่าแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ฉบับ มีค่าความเที่ยงสูงสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

(2) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรม

ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบเป็นพฤติกรรมการกระทำที่แสดงออก ซึ่งเราสามารถสังเกตเห็นได้ ในการวัดพฤติกรรมจริยธรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารต่างๆ สรุปได้ดังนี้

- พฤติกรรมจริยธรรมนั้นวัดได้ดีที่สุดด้วยการสังเกต
- การสังเกตจะต้องทำงานภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ หลายสถานการณ์
- ต้องใช้เวลาในการสังเกตเป็นเวลานาน ๆ จึงจะเชื่อถือได้

จากแนวคิดนี้ ผู้วิจัยจึงสร้างแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมด้วยการสังเกต ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้าง

1.1.1 เพื่อสร้างแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม ที่วัดพฤติกรรมจริยธรรมได้ตรงกับความเป็นจริง

1.1.2 เพื่อหาคุณภาพของแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรม

2.2 รวบรวมความคิดเห็นของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมจำนวน 300 คนและอาจารย์ที่สอนนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม 45 คน เกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมที่ควรจะมี แล้วนำมาจัดเรียงอันดับ 1-30 จากนั้นเลือกพฤติกรรมที่นักศึกษาและอาจารย์มีความเห็นตรงกันว่าควรจะมีและพัฒนาให้มากขึ้น เป็นลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะสังเกตลักษณะของเครื่องมือนี้เป็นแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาโดยตนเอง เพื่อน และอาจารย์ผู้สอน โดยให้ผู้สังเกตทำการสังเกตว่านักศึกษาได้กระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดตามที่กำหนด เป็นพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบของจริยธรรมแต่ละด้านคือ พฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร พฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ

2.3 กำหนดรายการพฤติกรรมที่เลือกสรรว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบของจริยธรรม และเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ ดังตารางที่ 4 ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นมาจัดทำตารางบันทึกการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

พฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร ประกอบด้วยพฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบดังนี้

1. การมาวิทยาลัยทุกวัน
2. การเข้าเรียนทุกคาบ
3. การลงมือทำงานทันทีเพื่ออาจารย์มอบหมายงานให้

พฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย ประกอบด้วยพฤติกรรมย่อยที่เป็นองค์ประกอบดังนี้

1. การมาวิทยาลัยทันเวลา
2. การเข้าแถวตรงเวลา
3. การเดินแถวเข้าชั้นเรียนอย่างสงบและเป็นระเบียบ
4. การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย
5. การเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อเข้ารับหรือใช้บริการต่าง ๆ
6. การส่งงาน/การบ้านตรงตามกำหนดเวลา

พฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ ประกอบด้วยพฤติกรรมย่อยที่เป็นองค์ประกอบดังนี้

1. การเข้าห้องเรียนตรงเวลา
2. การทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลา
3. การทำความสะอาดตามเวลาที่กำหนด

2.4 ลักษณะของแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมและวิธีการประเมิน

ลักษณะของเครื่องมือนี้เป็นแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่มีโครงสร้างล่วงหน้า (Structural Observation) โดยกำหนดพฤติกรรมที่จะทำการสังเกตเตรียมไว้เป็นแบบตรวจรายการ (checklist) ซึ่งมีรายการพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตเรียงไว้ตามลำดับเหตุการณ์ และสถานที่ที่สังเกต แล้วให้ผู้สังเกตเลือกทำเครื่องหมาย “✓” หรือ “X” เมื่อพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้น

แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม ผู้วิจัยได้จำแนกพฤติกรรมตามสถานที่ทำการสังเกตดังนี้

1) บริเวณหน้าเสาธง พฤติกรรมที่สังเกตมีดังนี้

- การเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง
- การมาวิทยาลัย
- การมาเข้าแถวตรงเวลา
- การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย
- การเดินแถวเข้าชั้นเรียนอย่างสงบและเป็นระเบียบ

ผู้สังเกต คือ อาจารย์ นักศึกษาที่เป็นคณะกรรมการองค์การช่างเทคนิคในอนาคต

แห่งประเทศไทย (อ.ท.ช.)

2) ในห้องเรียน พฤติกรรมที่สังเกต มีดังนี้

- เข้าห้องเรียนตรงเวลา
- ลงมือทำงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย
- ส่งงาน/การบ้านตรงตามกำหนดเวลา
- ทำงาน/การบ้านเสร็จตามกำหนด
- แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย

- ทำความสะอาดตามเวลาที่กำหนด

ผู้สังเกต คือ อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาที่เป็นหัวหน้าห้องหรือตัวแทน

3) โรงอาหาร พฤติกรรมที่สังเกตมีดังนี้

- การเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อซื้ออาหารและเครื่องดื่ม
- การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย

ผู้สังเกต คือ นักศึกษาที่เป็นคณะกรรมการ องค์การช่างเทคนิคในอนาคตแห่งประเทศไทย (อ.ท.ช.) และนักศึกษาที่เป็นตัวแทนห้อง

หมายเหตุ สำหรับกลุ่มทดลอง นักศึกษาเป็นผู้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมตนเองด้วย

2.5 การหาคุณภาพของแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

2.5.1 ความตรง ของแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

ผู้วิจัยได้นำแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรมให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก) วิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหาของพฤติกรรมจริยธรรมในแต่ละคุณลักษณะที่กำหนด และความเหมาะสมของแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา รวมทั้งตรวจดูด้านภาษาและสำนวน จากนั้นนำแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้มีความตรงตามเนื้อหาให้เป็นพฤติกรรมที่ง่ายต่อการสังเกตและถูกต้องตามหลักไวยากรณ์

2.5.2 ความเที่ยงของแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรม

แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรมเป็นแบบตรวจรายการ (check list) การตรวจสอบค่าความเที่ยงของการสังเกต จึงทำโดยการคำนวณหาค่าความเที่ยงของผู้สังเกตเพราะใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้สังเกต ผู้สังเกตจึงจัดเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลควบคู่กับแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม ความเที่ยงที่เกิดขึ้นเป็นความเที่ยงที่เกิดจากผู้สังเกตตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่ใช้แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม สังเกตพฤติกรรมที่ต้องการเหมือนกันกับกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน แล้วนำผลไปหาค่าความเที่ยงระหว่างผู้สังเกต ได้ค่ามากกว่าร้อยละ 80 ซึ่งนับว่าเป็นเครื่องมือที่มีความเที่ยงสูงพอที่จะนำไปใช้ได้

การฝึกผู้สังเกต

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีสังเกตและบันทึกพฤติกรรมซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่จะต้องผู้สังเกตไม่น้อยกว่า 2 คน ในแต่ละครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ ดังนั้นก่อนจะดำเนินการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม ผู้วิจัยได้อธิบายให้ผู้สังเกต ซึ่งได้แก่บุคลากรต่อไปนี้ ครูอาจารย์ที่สอนนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม นักศึกษาที่เป็นกรรมการองค์การช่างเทคนิคของประเทศไทย หัวหน้าห้องหรือตัวแทนห้อง ๆ ละ 2 คน โดยผู้วิจัยได้อธิบายให้ผู้สังเกตทราบถึงลักษณะและขอบเขตของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียร พฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัยและพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ

รวมทั้งวิธีการสังเกตและการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมลงในแบบบันทึกพฤติกรรมอย่างชัดเจน จากนั้นผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตฝึกการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรมตามรายการ ในแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม โดยฝึกจนได้ค่าความเที่ยงระหว่างผู้สังเกตไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของการสังเกตแต่ละครั้ง เป็นเวลา 2 สัปดาห์ติดต่อกัน

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่พัฒนาขึ้นเพื่อพัฒนาพฤติกรรม จริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ในการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาสำหรับพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม มีการดำเนินงาน ดังนี้

4.1 แบบแผนการทดลอง

แบบแผนการทดลองที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental design)

ประเภท nonrandomized control-group pretest-posttest design ซึ่งมีลักษณะการทดลองดังนี้

E	T_{1E}	X	T_{2E}
C	T_{1C}	$\sim X$	T_{2C}

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

E = กลุ่มทดลอง

C = กลุ่มควบคุม

X = การจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

$\sim X$ = การจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมตามปกติ

T_{1E} = การประเมินก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง

T_{2E} = การประเมินหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

T_{1C} = การประเมินก่อนการทดลองของกลุ่มควบคุม

T_{2C} = การประเมินหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม

4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

4.2.1 กลุ่มตัวอย่างขั้นตอนหลัก เป็นนักศึกษาที่มีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ ผู้วิจัยดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 1) ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและทำความเข้าใจกับผู้บริหารและครูอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง
- 2) ประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาที่สนใจการพัฒนาจริยธรรมมาเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 40 คน
- 3) ให้นักศึกษาประเมินพฤติกรรมจริยธรรมด้วยแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย พฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ และพฤติกรรมจริยธรรมความซื่อสัตย์สุจริต

นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมด้วยความสมัครใจจำนวน 40 คน จัดเป็นกลุ่มทดลอง

กลุ่มควบคุม เป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประเภทช่างอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมอื่นที่วิทยาลัยจัดขึ้น เช่น กิจกรรมชมรมวิชาชีพช่างเชื่อมโลหะ ชมรมอาชีพอิสระ ชมรมอาสาพัฒนา ชมรมดนตรี ชมรมฟุตบอล ชมรมนักพูด ชมรมสร้างสิ่งประดิษฐ์รุ่นใหม่ เป็นต้น โดยเลือกนักศึกษาที่มีคุณสมบัติดังนี้คือ เป็นนักศึกษาที่เรียนในแผนกวิชา และระดับชั้นปี เช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง และมีจำนวนเท่ากันด้วย ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนนักศึกษาที่ใช้ในการทดลอง จำแนกตามแผนกวิชาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แผนกวิชา	กลุ่ม	กลุ่มทดลอง (คน)	กลุ่มควบคุม (คน)
ช่างไฟฟ้ากำลัง		8	8
ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น		11	11
เทคโนโลยีสิ่งทอ		6	6
เคมีสิ่งทอ		8	8
อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป		7	7
รวม		40	40

4.2.2 กลุ่มตัวอย่างขั้นตอนรอง เป็นนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมที่เรียนอยู่ในห้องเรียนเดียวกันกับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างขั้นตอนหลัก โดยอยู่ในโครงการที่กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนหลักเขียนขึ้นเพื่อขยายผลการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมให้กับเพื่อนในห้องมีนักศึกษาที่สนใจและเข้าร่วมโครงการนี้จำนวน 85 คน ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างชั้นตอนรอง จำแนกตามแผนกวิชา

แผนกวิชา	จำนวน (คน)
ช่างไฟฟ้ากำลัง	15
ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น	16
เทคโนโลยีสิ่งทอ	12
เคมีสิ่งทอ	17
อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป	25
รวม	85

4.3 วิธีดำเนินการทดลองและขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูล

4.3.1 ขั้นตอนเตรียมการทดลอง

ทำการทดลองนำร่อง

ในการทดลอง ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากอาจารย์วิทยาลัยเทคนิคโพธารามเพื่อทำการทดลองกับนักศึกษา ช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 ดังนี้

1) สืบหาความพร้อมและความเหมาะสมของอุปกรณ์ที่จะใช้ ซึ่งได้แก่ เทป วิดีทัศน์ แบบฝึกหัด และแบบวัด

2) ฝึกผู้สังเกตซึ่งเป็นอาจารย์ผู้สอน นักศึกษาที่เป็นคณะกรรมการองค์การช่างเทคนิคอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย นักศึกษาที่เป็นหัวหน้าห้อง หรือตัวแทนห้อง ให้สามารถสังเกตและบันทึกพฤติกรรมให้มีความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกต และสามารถคำนวณค่าความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) นำแผนการจัดกิจกรรมไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่จัดเตรียมไว้เพื่อทดสอบความสะดวกในการทำการทดลองจริงและเพื่อจะได้นำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำไปใช้จริง

4.3.2 ขั้นตอนการทดลอง

การวิจัยนี้ดำเนินการในคาบกิจกรรม โดยนักศึกษาต้องเข้ากิจกรรม 2 คาบต่อสัปดาห์ และผู้วิจัยเป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเสถียร (A) ระยะทดลอง (B) และระยะติดตามผล (F) โดยแต่ละระยะใช้เวลาดังต่อไปนี้

1. ระยะเสถียร ใช้เวลา 2 สัปดาห์
2. ระยะทดลอง ใช้เวลา 12 สัปดาห์

3. ระยะติดตามผล ใช้เวลา 2 สัปดาห์

ในแต่ละระยะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) ระยะเสถียร (A) เป็นระยะที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเสถียรของข้อมูลทั้ง 2 กลุ่ม โดยเก็บข้อมูลเป็นความถี่ของการเกิดพฤติกรรมจริยธรรมจากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่หน้าเสาธง ในห้องเรียน และใน โรงอาหารเป็นเวลา 2 สัปดาห์ และคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมจากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความซื่อสัตย์สุจริต แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และ แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ โดยให้นักศึกษาตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมก่อนเข้าสู่ระยะทดลอง

(2) ระยะทดลอง (B) เป็นระยะที่กลุ่มทดลองได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา และกลุ่มควบคุมได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมตามปกติ การดำเนินการวิจัยในระยะทดลองของกลุ่มทดลอง ประกอบด้วย การดำเนินการ 2 ส่วน ดังนี้ คือ

1) การดำเนินการทดลอง การดำเนินการทดลองในระยะทดลองแบ่งเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงที่ 1 เป็นการเข้าร่วมกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันแบบเข้ม (Intensive workshop) เป็นเวลา 2 วัน วันละ 8 ชั่วโมง 30 นาที (ตั้งแต่เวลา 8.00 – 16.30 น.)

ช่วงที่ 2 เป็นการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นรายสัปดาห์ ในคาบการเรียน กิจกรรมสัปดาห์ละครั้ง ครั้งละ 2 คาบ เป็นเวลา 12 สัปดาห์

การดำเนินการทดลอง

นักศึกษากลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา มีการดำเนินการดังนี้

ช่วงที่ 1 การดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาจริยธรรม

การดำเนินการในช่วงที่ 1 เป็นการฝึกต่อเนื่องเป็นเวลา 2 วัน ในช่วงนี้นักศึกษาจะได้รับความรู้และฝึกทักษะในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

ก. จัดการความคิด ความเข้าใจ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง 45 นาที

การดำเนินการขั้นนี้ มีกิจกรรมย่อย 2 กิจกรรม คือ 1) วงจรความคิด-ความรู้สึก-พฤติกรรม และ 2) การวิเคราะห์พฤติกรรม ตามรูปแบบเงื่อนไข – ความคิด-พฤติกรรม-ผลกรรม(A-B₁-B-C) การฝึกวงจรความคิด-ความรู้สึก-พฤติกรรม เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างความคิด-ความรู้สึก-และพฤติกรรมรวมทั้งให้นักศึกษาคิดอย่างมีระบบ และเมื่อฝึกวิเคราะห์พฤติกรรม ทำให้นักศึกษาเข้าใจสาเหตุการเกิดพฤติกรรมและวิเคราะห์พฤติกรรมได้ถูกต้อง ทำให้เข้าใจว่า ความคิดมีผลต่อการแสดงพฤติกรรม เมื่อต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สามารถทำได้โดยปรับเปลี่ยนความคิดหรือกระบวนการทางปัญญา

ข. ทักษะการคิดเพื่อควบคุมตนเอง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง 15 นาที

การดำเนินการขั้นนี้มีกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรม คือ เทคนิคการหยุดความคิด การคิดไปข้างหน้า และการฝึกการสอนตนเอง ซึ่งการฝึกการหยุดความคิด เพื่อฝึกให้นักศึกษาหยุดความคิดเมื่อมีความคิดที่ไม่เหมาะสม เมื่อฝึกการคิดไปข้างหน้าทำให้นักศึกษาสามารถคาดคะเนความเป็นไปได้ของผลกระทบบทที่จะเกิดขึ้นเมื่อแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือไม่เหมาะสมออกไป และฝึกการสอนตนเองให้กับนักศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้โดยการใช้การพูดกับตนเองภายในใจเป็นตัวชี้แนะหรือนำทาง เพื่อให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น

ค. วิธีการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม การดำเนินการในขั้นนี้เป็นการฝึกความเชื่อมโยงระหว่างความคิดที่ไม่เหมาะสมกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สามารถแยกแยะความคิด ความเชื่อที่มีเหตุผลและไม่มีเหตุผลได้อย่างถูกต้อง จากนั้นทำการเปลี่ยนความคิดของตนเองและขจัดความคิดที่ไม่มีเหตุผลให้หมดสิ้นไป แล้วพัฒนาความคิดตนเองให้มีเหตุผล และมีปรัชญาชีวิตที่มีเหตุผลต่อไป

ช่วงที่ 2 การดำเนินการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เป็นรายสัปดาห์ในคาบกิจกรรม

นักศึกษากลุ่มทดลองเข้ากิจกรรมพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเป็นรายสัปดาห์ ซึ่งการฝึกช่วงนี้ ดำเนินการในชั่วโมงกิจกรรม สัปดาห์ละครั้ง ครั้งละ 2 คาบเรียน เป็นเวลา 12 สัปดาห์ ในการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละครั้ง มีการดำเนินการดังนี้

1. ให้นักศึกษาเขียนโครงการเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นการขยายผลไปยังเพื่อนที่เรียนอยู่ในห้องเดียวกัน เพื่อให้เพื่อนมีพฤติกรรมจริยธรรมมากขึ้น

2. นักศึกษานำวัตถุประสงค์ของโครงการไปอธิบายให้เพื่อนในห้องทราบ พร้อมทั้งซักถามความสนใจในการเข้าร่วมโครงการ และทำข้อตกลงร่วมกันในการที่จะพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรม จากนั้นนำโครงการมาเสนอให้เพื่อน ๆ ที่อยู่กิจกรรมเดียวกันได้รับทราบร่วมกัน แล้วดำเนินการตามแผนที่วางไว้

3. นักศึกษานำเสนอความก้าวหน้าของตนเองจากการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่บันทึกในแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

4. ผู้วิจัยให้ความรู้เรื่องการให้ข้อมูลป้อนกลับและการเสริมแรง

5. นักศึกษานำเสนอผลการดำเนินโครงการช่วยเพื่อน ในด้านความก้าวหน้าหรือปัญหาที่พบในระหว่างดำเนินโครงการ โดยนำประเด็นปัญหามาอภิปรายในกลุ่มเพื่อหาทางแก้ไขปัญหา โดยเน้นกระบวนการทางปัญญา ผู้วิจัยและเพื่อน ๆ ให้ข้อมูลป้อนกลับ และการเสริมแรงทางบวก เมื่อนักศึกษาคิดอย่างถูกต้อง เหมาะสม มีเหตุผล และแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

6. ให้นักศึกษาทำการซักซ้อม การใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญา ซ้ำหลาย ๆ ครั้ง พร้อมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับและการเสริมแรงเมื่อคิดอย่างเหมาะสม และมีเหตุผล เพื่อให้ นักศึกษามีทักษะการคิดควบคุมตนเองได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอต่อไป

สำหรับนักศึกษากลุ่มควบคุม ได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมอื่น ตามปกติ

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะทดลอง

การเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะทดลอง การเก็บรวบรวมในระยะนี้ มีวิธีการดังนี้

1. จำนวนความถี่ที่เกิดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร พฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และพฤติกรรมความรับผิดชอบ ในและนอกชั้นเรียน ประเมิน โดยการสังเกตการเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นของพฤติกรรมของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในห้องเรียน บริเวณเสาธง และบริเวณ โรงอาหาร ตามรายการพฤติกรรมในแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมทุกวัน เริ่มตั้งแต่สัปดาห์ที่ถัดจากการประชุมปฏิบัติการแบบต่อเนื่อง เป็นเวลานาน 12 สัปดาห์

2. คะแนนพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร คะแนนพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย และคะแนนพฤติกรรมความรับผิดชอบ ของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียรแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ ประเมินจากการให้นักศึกษาตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ฉบับ โดยให้นักศึกษาตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมในสัปดาห์ที่ 12 ของระยะทดลอง ขณะเรียนในคาบกิจกรรม

3. ระยะติดตามผล (F) เป็นระยะติดตามผลของการได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร พฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ ภายหลังยุติการฝึก ระยะนี้เป็นระยะที่ศึกษาความคงอยู่ของพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาหลังจากที่ยุติการฝึกอบรมแล้ว มีกิจกรรมดังนี้

- สังเกตพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา
- คู่มือการดำเนิน โครงการที่นักศึกษาจัดทำขึ้น
- จัดงานวันแห่งความภาคภูมิใจ
- ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบเพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและเทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมในระยะนี้ ได้แก่ จำนวนครั้งของการเกิดพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียร พฤติกรรมความมีระเบียบวินัย และพฤติกรรมความรับผิดชอบที่ได้จากการสังเกตนักศึกษาที่บริเวณหน้าเสาธง ในห้องเรียน และในโรงอาหาร เป็นเวลานาน 2 สัปดาห์ รวมทั้งคะแนนพฤติกรรม

จริยธรรมที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมควมมีระเบียบวินัย และแบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบ ซึ่งให้นักศึกษาตอบใน สัปดาห์ที่ 2

การเก็บข้อมูลจากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักศึกษาจะทำการสังเกตและบันทึกผลอย่างต่อเนื่องทุกวัน ตลอดระยะเวลาที่ทำการทดลองและติดตามผล เมื่อดำเนินการเก็บเสร็จสิ้นแล้วจะแสดงการพัฒนาพฤติกรรมแต่ละด้าน โดยใช้กราฟ

การดำเนินการทดลองในระยะทดลองของกลุ่มทดลอง สรุปได้ดังตารางที่ 9
 ตารางที่ 9 แสดงการดำเนินการทดลองในระยะการทดลองในกลุ่มทดลอง

ช่วงที่	รายการ	ระยะเวลา
1	2. การเตรียมก่อนฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ	
	3. การประเมินความรู้ก่อนการฝึกอบรมและทำแบบสำรวจพฤติกรรม	30 นาที
	4. รับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วย	
	1. การจัดการความคิดความเข้าใจ	1 ชั่วโมง 45 นาที
	- วงจรความคิด-ความรู้สึก-พฤติกรรม	
	- การวิเคราะห์พฤติกรรมตามรูปแบบเงื่อนไข-ความคิด-พฤติกรรม-ผลกรรม(A-B ₁ -B-C)	3 ชั่วโมง 15 นาที
	2. ทักษะการคิดเพื่อควบคุมตนเอง	5 ชั่วโมง 15 นาที
	3. การปรับพฤติกรรมด้วยวิธีการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม	1 ชั่วโมง 30 นาที
	4. การสร้าง Self-commitment	
2	ฝึกการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเป็นรายสัปดาห์ ในคาบกิจกรรมสัปดาห์ละครั้ง ครั้งละ 2 คาบ	12 สัปดาห์

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows หากค่าต่าง ๆ ดังนี้

1. คำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรม ความขยันหมั่นเพียร คะแนนพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะเริ่มต้น ระยะทดลอง และระยะติดตามผล
2. คำนวณหาค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะเริ่มต้น ระยะทดลองและระยะติดตามผล เสนอในรูปแบบกราฟเส้น
3. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากการตอบแบบวัดของกลุ่มทดลอง ในระยะเริ่มต้น ระยะทดลอง และระยะติดตามผล โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One Way ANOVA with Repeated Measures) และนำเสนอในรูปแบบตาราง
4. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมของกลุ่มทดลองทั้ง 3 ระยะ ด้วยวิธีการของ Newman Keuls และนำเสนอในรูปแบบตาราง
5. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะเริ่มต้น ระยะทดลองและระยะติดตามผล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำ (Two Way ANOVA with Repeated Measures) ทั้งนี้ก่อนการวิเคราะห์ได้ทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variance) ของกลุ่มย่อย ด้วยวิธี F_{\max}
6. เมื่อพบผลปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระมีนัยสำคัญทางสถิติ ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำ ได้วิเคราะห์ simple main effect เพื่อการอธิบายที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (Winer, 1971: 529; Keppel, 1982: 179) ประกอบการพิจารณาจากกราฟปฏิสัมพันธ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษา
ช่างอุตสาหกรรม ตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการพัฒนารูปแบบ
การจัดกิจกรรมและผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของการบรรยาย ตาราง แผนภูมิ และกราฟ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทาง
ปัญญาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยการวิจัยกึ่ง
ทดลอง

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมและผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอนมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนา
พฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม

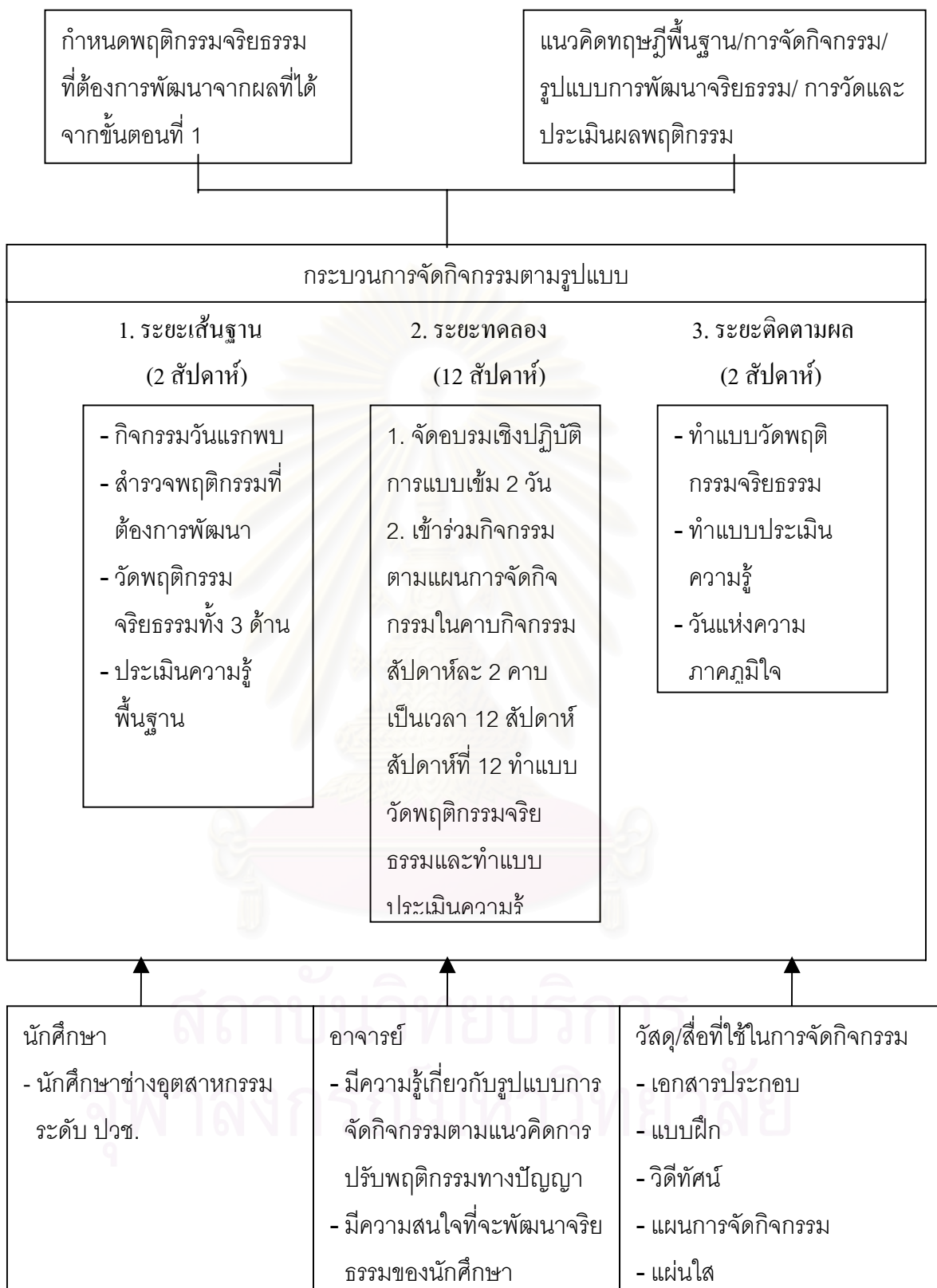
ผลของการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทาง
ปัญญา เพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิด
การปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ที่มีองค์ประกอบ
สำคัญ ประกอบด้วย

1. ที่มาของรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา
เพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ประกอบด้วยทฤษฎีแนวคิดพื้นฐาน หลักการ
วัตถุประสงค์

2. รูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อ
พัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ประกอบด้วย กระบวนการดำเนินการ 3 ชั้น
ตอน ได้แก่ ระยะเวลาพื้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล

3. เอกสารประกอบการจัดกิจกรรม และสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

ในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา
สามารถแสดงได้ดังแผนภูมิ

แผนภูมิ 7 รูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

รายละเอียดของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิด

การปรับพฤติกรรมทางปัญญาของนักศึกษาช่วงอุตสาหกรรม

ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน

รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา ของนักศึกษาช่วงอุตสาหกรรม มีแนวคิดพื้นฐานมาจากแนวคิดพฤติกรรม-ปัญญานิยม ซึ่งแนวคิดนี้บูรณาการมาจากแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมซึ่งมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายนอกด้วยการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการวางแผนจัดการวางเงื่อนไขสิ่งเร้าและผลกรรมของพฤติกรรม และแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มปัญญานิยมที่มีความเชื่อว่า พฤติกรรมภายนอกของบุคคลที่เปลี่ยนแปลงนั้น เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางปัญญาภายใน ดังนั้น แนวคิดพฤติกรรม-ปัญญานิยม จึงเชื่อว่ามีสิ่งที่อยู่ระหว่างสิ่งเร้า (S) กับพฤติกรรมภายนอก (B₂) ซึ่งได้แก่ความคิด ความเชื่อ เจตคติ ความคาดหวัง ซึ่งเป็นพฤติกรรมนิยมเชื่อแต่จะเชื่อว่า การที่บุคคลคิดต่อสิ่งเร้านั้นต่างหากที่จะทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลง (Kendall and Williams 1981: 417; Mahoney 1977 5-13) โดยที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลนั้นกระทำได้โดยการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาด้วยวิธีการวางเงื่อนไขสิ่งเร้าและผลกรรมของกระบวนการทางปัญญา เมื่อกระบวนการทางปัญญาของบุคคลเปลี่ยนไปจะมีผลทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมภายใน ได้แก่ สิ่งเร้าที่เป็นเงื่อนไข สิ่งเร้าอื่นที่เกิดขึ้นพร้อมกับสิ่งเร้าที่เป็นเงื่อนไข เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนและข้อมูลป้อนกลับที่ได้รับจากการกระทำพฤติกรรมที่แสดงออก ดังนั้นเมื่อพฤติกรรมภายในเปลี่ยนแปลงไปจึงทำให้พฤติกรรมภายนอกเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งตามแนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยม ได้นำหลักการนี้ไปใช้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาและพฤติกรรมของบุคคลด้วยวิธีการวางเงื่อนไขสิ่งเร้าและผลกรรมตามกฎการเรียนรู้ของแนวคิดเชิงพฤติกรรม ซึ่งจากการวางเงื่อนไขสิ่งเร้าจะทำให้พฤติกรรมภายในเปลี่ยนแปลง แล้วส่งผลให้พฤติกรรมภายนอกเปลี่ยนแปลงไปด้วย และผลกรรมหรือข้อมูลป้อนกลับที่ได้จากพฤติกรรมภายนอก ก็จะมีผลต่อพฤติกรรมภายใน ถ้าได้รับผลกรรมที่พึงพอใจ บุคคลก็จะมีความคิด ความเชื่อ และเจตคติทางบวกต่อพฤติกรรมภายนอกนั้น และมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นอีก

ตามแนวคิดพฤติกรรม-ปัญญานิยม เห็นว่า พฤติกรรมภายในของบุคคลมีผลต่อการกระทำของบุคคล ดังนั้นจุดมุ่งหมายของนักปรับพฤติกรรมทางปัญญาจึงมุ่งที่การเปลี่ยนแปลงทางปัญญา เพื่อพฤติกรรมภายนอกจะเกิดการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงทางปัญญาสามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญา ซึ่งพัฒนามาจากกลุ่มนักจิตวิทยาที่มีพื้นฐานความรู้ดั้งเดิมทางจิตวิทยาที่แตกต่างกัน 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ 1) กลุ่มที่มาจากพื้น

ความรู้ทางจิตวิเคราะห์ 2) กลุ่มที่มาจากพื้นฐานความรู้ทางจิตวิทยาทางปัญญา และ 3) กลุ่มที่มาพื้นฐานความรู้ทางการเรียนรู้

รูปแบบการจัดกิจกรรมนี้ นำแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญามาใช้เป็นพื้นฐาน โดยเลือกใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญา คือ การหยุดความคิด (Thought Stopping) การคิดไปข้างหน้า การฝึกการสอนตนเอง (Self-Instructional Training) และการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม (Rational Emotive Behavior Therapy) สรุปสาระสำคัญของแต่ละเทคนิคดังนี้

1) การหยุดความคิด (Thought Stopping) เทคนิคการหยุดความคิดนี้เหมาะสำหรับนักศึกษาที่มีความคิดที่ไม่เหมาะสม เช่น พวกย้ำคิด หรือพวกที่คิดจะทำร้ายคนอื่นหรือตนเอง เป็นต้น เพราะการหยุดความคิดจะทำให้ความคิดที่ไม่เหมาะสมถูกระงับไป

2) การคิดไปข้างหน้า เป็นเทคนิคที่เปลี่ยนแปลงการคิดภายในของนักศึกษา โดยให้นักศึกษาคาดคะเนถึงผลกรรมที่จะได้รับเมื่อแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมออกไปในสถานการณ์นั้น ๆ

3) การฝึกการสอนตนเอง (Self-Instructional Training) เทคนิคนี้สามารถช่วยให้นักศึกษาสามารถควบคุมตนเองด้วยการใช้คำพูดของตนเองภายในใจ เป็นตัวชี้แนะหรือนำทางให้มีรูปแบบการคิดและพฤติกรรมที่พึงประสงค์

4) การพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม (Rational Emotive Behavior Therapy) เป็นเทคนิคที่เปลี่ยนแปลงการคิดภายในของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาสามารถเปลี่ยนความคิดที่ไม่มีเหตุผลเป็นความคิดที่มีเหตุผล จึงเหมาะสมกับนักศึกษาที่มีความคิดหรือความเชื่อที่ไม่มีเหตุผล

นอกจากนี้ยังใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้นักศึกษามีพฤติกรรมจริยธรรมมากขึ้น ดังนี้

1. การซ้ำซ้อมซ้ำ (Repeated rehearsal) นักศึกษาจะได้รับการซ้ำซ้อมการให้เทคนิคต่าง ๆ ซ้ำหลาย ๆ ครั้ง จนสามารถให้เทคนิคดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

2. การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Informative Feedback) นักศึกษาจะได้รับการข้อมูลเกี่ยวกับผลการกระทำของตนหลังจากการแสดงพฤติกรรมในแต่ละครั้งซึ่งจะทำให้นักศึกษาเกิดความพยายามที่จะปรับพฤติกรรมตนเองให้เป็นไปตามรูปแบบที่ถูกต้องมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นแรงเสริมที่จะช่วยกระตุ้นให้นักศึกษามีพฤติกรรมไปในทิศทางที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น

3. การเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) นักศึกษาจะได้รับการเสริมแรงทางบวกเมื่อแสดงพฤติกรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้น ตัวเสริมแรงทางบวกที่นักศึกษาจะได้รับ ได้แก่ วัตถุสิ่งของ และตัวเสริมแรงทางสังคม (คำชมเชย ยกย่อง และการยิ้มให้ การแตะตัว)

4. การเขียนโครงการขยายผลไปยังเพื่อนในห้อง นักศึกษาจะเป็นผู้วางแผนดำเนินการพัฒนาพฤติกรรมจรรยาบรรณให้กับเพื่อน ๆ ที่เรียนอยู่ในห้องเดียวกัน พร้อมทั้งลงมือปฏิบัติตามแผนในโครงการ และทำการประเมินโครงการที่ทำด้วย เพื่อเป็นการย้าให้นักศึกษาตระหนักถึงการกระทำของตนเองมากขึ้น

หลักการของรูปแบบ

1. เป็นการจัดกิจกรรมที่สนใจกระบวนการทางปัญญา เน้นการวิเคราะห์ การรับรู้ ทัศนคติ เพื่อเปลี่ยนความคิดความเข้าใจเดิม
2. เป็นกิจกรรมที่เน้นว่าพฤติกรรมเกิดจากการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงได้เมื่อได้รับแรงเสริม
3. เป็นการจัดกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างความคิดและอารมณ์และพฤติกรรมของมนุษย์ เมื่อนักศึกษาสามารถเปลี่ยนความคิดได้อย่างมีเหตุผลและเหมาะสมจะนำไปสู่อารมณ์และพฤติกรรมที่เหมาะสม
4. เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นการฝึกการหยุดความคิด การคิดไปข้างหน้า การพิจารณาเหตุผล-อารมณ์ และการฝึกการสอนตนเอง เพื่อเตือนความตนเองจากการฝึกคิดถึงผลกรรมที่จะตามมา
5. เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นการอภิปรายวิเคราะห์ร่วมกันรวมทั้งมีการให้ข้อมูลป้อนกลับทางบวกและการเสริมแรงเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีพฤติกรรมจรรยาบรรณมากขึ้น
6. ผู้ใช้รูปแบบต้องตระหนักในความสามารถของนักศึกษาในการควบคุมตนเอง และมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ
7. เป็นการจัดกิจกรรมที่มีการซักซ้อมในแต่ละเทคนิคซ้ำหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้ นักศึกษาสามารถจัดกรอบความคิดใหม่อย่างเหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสม อันจะทำให้เกิดความเคยชินจนเป็นนิสัย

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อพัฒนาจรรยาบรรณของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อพัฒนาจรรยาบรรณของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ประกอบด้วยดำเนินการ 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะเส้่นฐาน (ก่อนการทดลอง)
2. ระยะทดลอง

3. ระยะติดตามผล

แต่ละระยะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) ระยะเสั้่นฐาน (ก่อนการทดลอง)

ระยะเสั้่นฐาน เป็นระยะที่ทำการเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างก่อนที่จะได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมครั้งที่ 1 วันแรกพบ (ทำแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม)

กิจกรรมครั้งที่ 2 ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและเทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญา (ทำแบบทดสอบ)
ประเมินพฤติกรรมจริยธรรมด้วยตนเอง (ทำแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม)

(2) **ระยะทดลอง** เป็นระยะที่นักศึกษาในกลุ่มทดลองได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา ประกอบด้วย การดำเนินการ 2 ช่วงคือ

ช่วงที่ 1. นักศึกษาเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาจริยธรรมแบบเข้ม (intensive workshop) เป็นเวลา 2 วัน ในแต่ละวันมีกิจกรรมดังนี้

วันที่ 1 กิจกรรมมีดังนี้

- 1) ลงทะเบียน รับเอกสารทำแบบสำรวจพฤติกรรม
- 2) พิธีเปิดการอบรม
- 3) ชี้แจงวัตถุประสงค์และกระบวนการฝึกอบรม
- 4) กิจกรรมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้
- 5) จัดการความคิด ความเข้าใจ
 - วงจรความคิด - ความรู้สึก - พฤติกรรม
 - การวิเคราะห์พฤติกรรม ตามรูปแบบ เงื่อนไขนำ-ความคิด-พฤติกรรม-ผลกรรม (A - B₁ -B - C)
- 6) ทักษะการคิดเพื่อความคุ้มครองตนเอง
 - การหยุดคิด
 - การคิดไปข้างหน้า
 - การฝึกการสอนตนเอง

วันที่ 2 กิจกรรมมีดังนี้

- 1) การปรับพฤติกรรมด้วยวิธีการพิจารณาเหตุผล - อารมณ์ - พฤติกรรม
- 2) การสร้างคำมั่นสัญญาด้วยตนเอง (Self – commitment)

- ทำแบบทดสอบเพื่อประเมินความรู้และความเข้าใจที่ได้รับจากการเข้ารับการอบรม
- ทำแบบประเมินการอบรมปฏิบัติการ
พิธีปิด

ช่วงที่ 2 ฝึกการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเป็นรายสัปดาห์ ในคาบกิจกรรม สัปดาห์ละครั้ง ครั้งละ 2 คาบ เป็นเวลา 12 สัปดาห์ ในแต่ละครั้งมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

กิจกรรมครั้งที่ 3 การเขียนโครงการเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการขยายผลไปยังเพื่อน เพื่อให้เพื่อนมีพฤติกรรมจริยธรรมมากขึ้น

กิจกรรมครั้งที่ 4 มีกิจกรรมดังนี้

1) นำวัตถุประสงค์ของโครงการไปอธิบายให้เพื่อนในห้องทราบ แล้วถามความสนใจในการเข้าร่วมโครงการและเมื่อเขาตกลงจะเข้าร่วมโครงการด้วย ชักถามความคิดเห็นของเพื่อนว่าจะทำการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาพฤติกรรมอะไรบ้าง จากนั้นทำข้อตกลงร่วมกัน และเริ่มดำเนินการตามข้อตกลง จากนั้นนำเสนอโครงการให้ผู้วิจัยและเพื่อน ๆ ที่อยู่กิจกรรมเดียวกันทราบ

2) นำเสนอความก้าวหน้าของตนเองจากการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่บันทึกในแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 5 ให้ข้อมูลป้อนกลับและการเสริมแรง

1) ให้ความรู้เรื่องการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Informative Feedback) และการเสริมแรง

2) นำเสนอความก้าวหน้าของตนเองจากการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ที่บันทึกในแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม พร้อมทั้งนำเสนอปัญหาที่พบในระหว่างดำเนินการช่วยเพื่อน

3) ให้ข้อมูลป้อนกลับและการเสริมแรง

กิจกรรมครั้งที่ 6-14 มีกิจกรรมดังนี้

1) นักศึกษานำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตนเองโดยรายงานความก้าวหน้าของตนเองจากการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏในแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมโดยใช้กราฟทุกสัปดาห์

2) นักศึกษานำเสนอผลการดำเนินการตามโครงการที่จัดทำขึ้น โดยกล่าวถึงประเด็นสำคัญ ๆ ดังนี้

- ปัญหาที่พบและอุปสรรคในการดำเนินการ
- นำประเด็นปัญหามาอภิปรายในกลุ่มเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาโดยเน้นกระบวนการทางปัญญาและทำการซักซ้อมซ้ำหลาย ๆ ครั้ง

- ผู้วิจัยและเพื่อน ๆ ให้ข้อมูลป้อนกลับและให้การเสริมแรงทางบวก เมื่อนักศึกษาคิดอย่างถูกต้อง มีเหตุผล และแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ช่วงสุดท้ายของครั้งที่ 14 ให้ทำแบบทดสอบเพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมนี้ และทำแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม

(3) ระยะเวลาติดตามผล เป็นระยะที่ติดตามผลการแสดงพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาหลังจากยุติการทดลองแล้ว เป็นเวลา 2 สัปดาห์ กิจกรรมมีดังนี้

- 1) สังเกตพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา
- 2) คู่มือการดำเนิน โครงการที่นักศึกษาจัดทำขึ้น
- 3) จัดงานวันแห่งความภาคภูมิใจ
- 4) ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบเพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและเทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญา
- 5) ให้นักศึกษาทำแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม

ขั้นตอนการประเมินกิจกรรม

การประเมินผลเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผลกิจกรรมของนักศึกษาคอบคลุมทั้งการวัดระยะพื้นฐาน ระยะทดลองและการวัดระยะติดตามผล ประกอบด้วย

1. การวัดพฤติกรรมจริยธรรมในระยะพื้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล โดยใช้แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ ทั้งในระยะพื้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล เพื่อดูผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นว่ามีคะแนนพฤติกรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้นจากระยะพื้นฐานหรือไม่ ผลการวัดในระยะทดลองและระยะติดตามผล ควรจะสูงขึ้นกว่าผลการวัดในระยะพื้นฐาน

2. การสังเกตพฤติกรรมจริยธรรมในระยะพื้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมจริยธรรม ผลที่ได้แสดงในรูปกราฟเส้นโดยผลในระยะทดลอง และระยะติดตามผล เส้นกราฟควรจะสูงขึ้น

3. ประเมินความรู้ในระยะพื้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลโดยใช้แบบประเมินความรู้ทั้งในระยะพื้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ผลการประเมินความรู้ในระยะทดลองและระยะติดตามผลควรจะมีความสูงกว่าระยะพื้นฐาน

4. การติดตามผลงานจากบันทึกประจำวันที่นักศึกษานำมาบันทึก การทำแบบฝึกคิดอย่างมีเหตุผลด้วยตนเอง การจัดทำโครงการขยายผลไปยังเพื่อนและดำเนินการตามโครงการ เพื่อให้ทราบว่านักศึกษามีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ดำเนินกิจกรรมได้ตามเป้าหมาย และมี

การพัฒนาเป้าหมายที่สูงขึ้น อาจารย์ควรมีการติดตามและสังเกตผลงานของนักศึกษาเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่นักศึกษาพัฒนาขึ้น

การพิจารณาความก้าวหน้าของผลการจัดกิจกรรมตามรูปแบบของนักศึกษา อาจพิจารณาตามความเหมาะสมของแต่ละสถานการณ์การเรียนลักษณะผู้เรียน และสภาพของการเรียนการสอนที่อาจารย์นำรูปแบบไปใช้

การนำรูปแบบไปใช้

เงื่อนไขสำหรับการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาไปใช้ มีดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาหรือความคิดเป็นจุดเน้นของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรม นักศึกษาจะสามารถเลือกเทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่เหมาะสมกับตนเอง เพื่อปรับเปลี่ยนความคิดอันจะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม รูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา จึงเหมาะที่จะเริ่มใช้กับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป

2. รูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเน้นความอิสระในการเลือกเทคนิควิธีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา ภายใต้กรอบแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา และเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นในการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละครั้ง ผู้เรียนสามารถนำเสนอเทคนิคและวิธีการปรับพฤติกรรมตามที่ตนเลือกใช้

3. ข้อมูลจากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตนเอง และข้อมูลจากการประเมินตนเองของผู้เรียนทุกระยะจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการประเมินของกิจกรรมครั้งต่อไป

4. ขั้นตอนการอภิปรายการปรับเปลี่ยนความคิดของผู้เรียน อาจารย์และเพื่อน ๆ จะเป็นผู้ให้ข้อมูลป้อนกลับทางบวก และการเสริมแรง

5. รูปแบบการจัดกิจกรรมนี้เน้นให้ผู้เรียนสามารถคิดอย่างเหมาะสมและมีเหตุผล อันจะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมมากขึ้น

ข้อแนะนำสำหรับการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาไปใช้มีดังนี้

1. รายละเอียดของการดำเนินกิจกรรมในแต่ละระยะ ศึกษาได้จากแผนการจัดกิจกรรม

2. หลักของการตอบสนองในการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ ผู้สอนควรชมเชยและให้สิ่งของเป็นการเสริมแรง เมื่อนักศึกษาแสดงออกถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์

3. รูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวความคิดการปรับพฤติกรรมเน้นให้ผู้เรียนได้ซักซ้อมซ้ำในแต่ละเทคนิคหลาย ๆ ครั้ง พร้อมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับและการเสริมแรงทางบวก เพื่อให้ให้นักศึกษามีทักษะการคิดเพื่อควบคุมตนเองได้มากขึ้น

4. ในการนำรูปแบบไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากผู้สอนควรศึกษาเงื่อนไขและข้อแนะนำในการนำรูปแบบไปใช้แล้วควรดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารรูปแบบอย่างละเอียด
2. ทำความเข้าใจเพิ่มเติมได้จากเอกสารประกอบรูปแบบการจัดกิจกรรมซึ่งได้นำเสนอความรู้เพิ่มเติมในเรื่องต่อไปนี้

1.1 ความเป็นมาของรูปแบบ

1.2 ทฤษฎีแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1.3 แผนการดำเนินกิจกรรมในแต่ละระยะ

1.4 โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

ปรับพฤติกรรมทางปัญญา

3. ศึกษาเอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ

1. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีพฤติกรรมจริยธรรมมากขึ้น
2. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถขยายผลไปยังเพื่อนทำให้มีจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมจริยธรรมมากขึ้น

เอกสารประกอบรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม นำเสนอในภาคผนวก

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม

การดำเนินการวิจัยเป็นไปตามที่กำหนดไว้ทุกประการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม จะได้นำเสนอต่อไป โดยการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

1. ผลการวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมจริยธรรมจากแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มทดลองในระยะเริ่มต้น ระยะทดลอง และระยะติดตามผล โดยนำเสนอผลในภาพรวมและจำแนกพฤติกรรมจริยธรรมแต่ละด้าน

2. ผลการวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมจริยธรรมจากแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มทดลองและควบคุม ระยะทดลองและระยะติดตามผลโดยนำเสนอผลในภาพรวม และจำแนกพฤติกรรมจริยธรรมแต่ละด้าน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรมตามรายการพฤติกรรมที่กล่าวมาข้างต้น ของกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม และกลุ่มขยายผล โดยนำเสนอผลในรูปตาราง และกราฟเส้น

4. ผลการวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมจริยธรรมจากแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มขยายผลในระยะเสถียร ระยะทดลองและระยะติดตามผลโดยนำเสนอผลในภาพรวม และจำแนกพฤติกรรมจริยธรรมแต่ละด้าน

ในการแปลผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์แทนความหมายต่าง ๆ ดังนี้

N	คือ	จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
n	คือ	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม
X	คือ	ค่าเฉลี่ยของคะแนนในกลุ่ม
S.D.	คือ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
SS	คือ	ผลบวกกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบน (Sum of Squares)
MS	คือ	ผลบวกกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนหารด้วยชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Mean Squares)
df	คือ	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
F	คือ	ค่าสถิติทดสอบเอฟ ซึ่ง หมายถึง อัตราส่วนของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม ($MS_{\text{between groups}}$) และความแปรปรวนภายในเซลล์ ($MS_{\text{within cell}}$)
F_{\max}	คือ	ค่าสถิติทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของกลุ่ม ซึ่งหมายถึงอัตราส่วนของความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่มีค่ามากที่สุดและความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าน้อยที่สุด
B_1	คือ	ระยะเสถียร
B_2	คือ	ระยะทดลอง
B_3	คือ	ระยะติดตามผล

2.1 ผลการวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมจริยธรรม ที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม ในระยะเสถียร ระยะทดลอง และระยะติดตามผลของกลุ่มทดลอง

(ทดสอบสมมติฐานข้อ 1 รูปแบบการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาจะช่วยให้ นักศึกษามีพฤติกรรมจริยธรรมจากการวัดระยะทดลอง และระยะติดตามผล เพิ่มขึ้นจากการทดลอง (ระยะเสถียร) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ)

ในการพิจารณาว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลแตกต่างกันหรือไม่ ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มทดลอง ทั้ง 3 ระยะ มาทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One Way ANOVA with Repeated Measures) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 10 ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรม ของกลุ่มทดลอง ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล

พฤติกรรม	ระยะ	ระยะเส้นฐาน		ระยะทดลอง		ระยะติดตามผล	
	n	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
พฤติกรรมจริยธรรม	40	575.48	89.02	763.07	24.16	723.67	35.24

จากตารางที่ 10 จะเห็นได้ว่ากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนน ที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม(ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ) ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลเท่ากับ 575.48, 763.07 และ 723.67 ตามลำดับ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันในระยะต่าง ๆ พบว่า ในระยะทดลองและระยะติดตามผล มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าในระยะเส้นฐาน ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มทดลองในระยะเส้นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผล

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม (between people)	207,954.33	39		
ภายในกลุ่ม (within people)	955,100.67	80		
ปัจจัย (treatment)	782,791.47	2	391,395.73	177.17**
ส่วนเหลือ (residual)	172,309.20	78	2,209.09	
รวม	1,163,054.99	119		

** p<.01

F.99 (2,78) \approx 4.89

จากตารางที่ 11 เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ จะเห็นได้ว่าค่าสถิติ F ที่ได้จากคำนวณมีค่ามากกว่าค่า F จากตาราง ดังนั้นกลุ่มทดลองซึ่งได้เข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการปรับพฤติกรรมทางปัญญา มีการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมในระยะต่าง ๆ ของการวิจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพื่อให้ทราบว่าคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มทดลองในระยะใดบ้างที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มทดลองทั้ง 3 ระยะ ด้วยวิธีการของ Newman Keuls และแสดงผลการทดสอบในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มทดลองในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล โดยใช้การทดสอบแบบ Newman Keuls

ระยะ	รวม	ระยะเส้นฐาน	ระยะติดตามผล	ระยะทดลอง
ระยะเส้นฐาน	23,019	-	5,928**	7,504**
ระยะติดตามผล	28,947		-	1,576**
ระยะทดลอง	30,523			-

** $p < .01$

จากตารางที่ 12 จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มทดลองในระยะทดลองแตกต่างจากระยะเส้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมในระยะทดลอง แตกต่างจากระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมในระยะเส้นฐานแตกต่างจากระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักศึกษากลุ่มทดลองซึ่งได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาในระยะทดลอง และระยะติดตามผล มีพฤติกรรมจริยธรรมสูงกว่าระยะเส้นฐาน (ก่อนการทดลอง) ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

เนื่องจากพฤติกรรมจริยธรรมในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย พฤติกรรมจริยธรรมความซื่อสัตย์สุจริต พฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ ดังนั้น ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์แต่ละพฤติกรรมตามลำดับ ดังนี้

ในการพิจารณาว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนความซื่อสัตย์สุจริต คะแนนความมีระเบียบวินัยและคะแนนความรับผิดชอบในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลแตกต่างกันหรือไม่ ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนความซื่อสัตย์สุจริต คะแนนความมีระเบียบวินัยและคะแนนความรับผิดชอบ ของกลุ่มทดลองทั้ง 3 ระยะมาทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One Way ANOVA with Repeated Measures) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 13-21

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความขยันหมั่นเพียรที่ได้จากแบบวัด พฤติกรรมจริยธรรม ความขยันหมั่นเพียร ของกลุ่มทดลอง ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผลในกลุ่มทดลอง

กลุ่ม	ระยะ	ระยะเส้นฐาน		ระยะทดลอง		ระยะติดตามผล	
	n	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
กลุ่มทดลอง	40	138.23	13.22	203.75	8.61	192.98	11.37

จากตารางที่ 13 จะเห็นได้ว่าคะแนนความขยันหมั่นเพียรของกลุ่มทดลองในระยะทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าระยะเส้นฐานและระยะติดตามผล

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำของคะแนนความขยันหมั่นเพียร ของกลุ่มทดลอง ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5,473.30	39		
ภายในกลุ่ม	108,036.67	80		
ปัจจัย(treatment)	98,762.52	2	49,381.26	415.32**
ส่วนเหลือ(residual)	9,274.15	78	118.90	
รวม	113,509.97	119		

** $p < .01$ $F_{,99}(2,78) \approx 4.89$

จากตารางที่ 14 จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความขยันหมั่นเพียรของกลุ่มทดลองในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า กลุ่มทดลองมีความขยันหมั่นเพียรในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลแตกต่างกัน และเพื่อให้ทราบว่าคะแนนความขยันหมั่นเพียรของกลุ่มทดลองในระยะใดบ้างที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความขยันหมั่นเพียรของกลุ่มทดลองทั้ง 3 ระยะด้วยวิธีการของ Newman Keuls และแสดงผลการทดสอบไว้ในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนความขยันหมั่นเพียรของกลุ่มทดลองในระยะพื้นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผลโดยใช้การทดสอบแบบ Newman Keuls

ระยะ	รวม	ระยะพื้นฐาน	ระยะติดตามผล	ระยะทดลอง
ระยะพื้นฐาน	5,529	-	2,190**	2,621**
ระยะติดตามผล	7,719		-	431**
ระยะทดลอง	8,150			-

** p < .01

จากตารางที่ 15 จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความขยันหมั่นเพียร ของกลุ่มทดลองในระยะพื้นฐาน แตกต่างจากระยะทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความขยันหมั่นเพียรของกลุ่มทดลองในระยะทดลอง แตกต่างจากระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความขยันหมั่นเพียรในระยะพื้นฐาน แตกต่างจากระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักศึกษาในกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาในระยะทดลอง และในระยะติดตามผลมีคะแนนความขยันหมั่นเพียรสูงกว่าระยะพื้นฐาน

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความมีระเบียบวินัยที่ได้จากแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม ความมีระเบียบวินัยในระยะพื้นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผลในกลุ่มทดลอง

กลุ่ม	ระยะ	n	ระยะพื้นฐาน		ระยะทดลอง		ระยะติดตามผล	
			\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
กลุ่มทดลอง		40	230.30	44.04	285.00	7.50	270.33	11.92

จากตารางที่ 16 จะเห็นว่าคะแนนความมีระเบียบวินัยของกลุ่มทดลองในระยะทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าระยะพื้นฐานและระยะติดตามผล

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำของคะแนนความมีระเบียบวินัยของกลุ่มทดลองในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	38,866.46	39		
ภายในกลุ่ม	108,650.67	80		
ปัจจัย(treatment)	64,125.95	2	32,062.98	56.17**
ส่วนเหลือ(residual)	44,524.72	78	570.83	
รวม	147,517.13	119		

** $p < .01$ $F_{99}(2,78) \approx 4.89$

จากตารางที่ 17 จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีระเบียบวินัยของกลุ่มทดลองในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความมีระเบียบวินัยในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลแตกต่างกัน และเพื่อให้ทราบว่าคะแนนความมีระเบียบวินัยของกลุ่มทดลองในระยะใดบ้างที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีระเบียบวินัยของกลุ่มทดลองทั้ง 3 ระยะด้วยวิธีการของ Newman Keuls และแสดงผลการทดสอบไว้ในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีระเบียบวินัยของกลุ่มทดลองในระยะเส้นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผลโดยใช้การทดสอบแบบ Newman Keuls

ระยะ	รวม	ระยะเส้นฐาน	ระยะติดตามผล	ระยะทดลอง
ระยะเส้นฐาน	9,212	-	1,601**	2,188**
ระยะติดตามผล	10,813		-	587**
ระยะทดลอง	11,400			-

** $p < .01$

จากตารางที่ 18 จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีระเบียบวินัยของกลุ่มทดลองในระยะเส้นฐาน แตกต่างจากระยะทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีระเบียบวินัยของกลุ่มทดลองระยะทดลอง แตกต่างจากระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีระเบียบวินัยในระยะเส้นฐาน แตกต่างจากระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักศึกษากลุ่มทดลองที่เข้า

ร่วมกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาในระยะทดลอง และในระยะติดตามผลมีคะแนนความมีระเบียบวินัยสูงกว่าระยะเสถียร

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความรับผิดชอบที่ได้จากแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบ ในระยะเสถียร ระยะทดลองและระยะติดตามผลในกลุ่มทดลอง

กลุ่ม	ระยะ	ระยะเสถียร		ระยะทดลอง		ระยะติดตามผล	
	n	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
กลุ่มทดลอง	40	206.95	46.94	274.33	12.14	260.38	16.56

จากตารางที่ 19 จะเห็นว่าคะแนนความรับผิดชอบของกลุ่มทดลองในระยะทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าระยะเสถียรและระยะติดตามผล

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำของคะแนนความรับผิดชอบของกลุ่มทดลองในระยะเสถียร ระยะทดลอง และระยะติดตามผล

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	52,790.37	39		
ภายในกลุ่ม	150,758.00	80		
ปัจจัย (treatment)	101,176.31	2	50,588.16	79.58**
ส่วนเหลือ (residual)	49,581.68	78	635.66	
รวม	203,548.37	119		

** $p < .01$ $F_{.99}(2,78) \approx 4.89$

จากตารางที่ 20 จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบของกลุ่มทดลองในระยะเสถียร ระยะทดลอง และระยะติดตามผลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า กลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบในระยะเสถียร ระยะทดลอง และระยะติดตามผลแตกต่างกัน และเพื่อให้ทราบว่าคะแนนความรับผิดชอบของกลุ่มทดลองในระยะใดบ้างที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบของกลุ่มทดลองทั้ง 3 ระยะด้วยวิธีการของ Newman Keuls และแสดงผลการทดสอบไว้ในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบของ
กลุ่มทดลองในระยะเส้นฐานระยะทดลองและระยะติดตามผลโดยใช้การทดสอบ
แบบ Newman Keuls

ระยะ	รวม	เส้นฐาน	ติดตามผล	ทดลอง
ระยะเส้นฐาน	8,278	-	2,137**	2,695**
ระยะติดตามผล	10,415	-	-	558
ระยะทดลอง	10,973	-	-	-

** $p < .01$

จากตารางที่ 21 จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบ ของกลุ่มทดลอง
ในระยะเส้นฐาน แตกต่างจากระยะทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยของ
คะแนนความรับผิดชอบในระยะเส้นฐาน แตกต่างจากระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01 ส่วนค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความรับผิดชอบของกลุ่มทดลองในระยะทดลองและ
ระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน แสดงว่านักศึกษากลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นตามแนว
คิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาในระยะทดลอง และในระยะติดตามผลมีคะแนนความรับผิดชอบ
สูงกว่าระยะเส้นฐาน

**2.2 ผลการวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากแบบวัดพฤติกรรม
จริยธรรม(ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ) ของกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุม ในระยะทดลองและระยะติดตามผล**

(ทดสอบสมมติฐานข้อ 2 นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น
ตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีพฤติกรรมจริยธรรมในช่วงหลังการทดลอง และระยะ
ติดตามผลสูงกว่านักศึกษาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ)

จากคะแนนพฤติกรรมจริยธรรม ซึ่งได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม
ของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะทดลอง และระยะติดตามผล ผู้วิจัยได้นำมาหาค่า
เฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นอกจากนี้ก่อนที่ผู้วิจัยจะทำการทดสอบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่ม
ควบคุมมีคะแนนพฤติกรรม จริยธรรม ในระยะทดลอง และระยะติดตามผล แตกต่างกันหรือไม่นั้น
ผู้วิจัยได้นำคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะเส้นฐาน
(ก่อนการทดลอง) มาทำการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of
Variance) ทั้งนี้เพื่อพิจารณาว่า คะแนนพฤติกรรมจริยธรรมในระยะเส้นฐานของนักศึกษากลุ่ม
ทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันหรือไม่ ได้ผลดังแสดงในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรม ในระยะทดลอง และระยะติดตามผลและผลการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (homogeneity of variance) ของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรม ในระยะเริ่มต้นของ นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	ระยะ	ระยะทดลอง		ระยะติดตามผล		F_{\max}
	n	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
กลุ่มทดลอง	40	763.08	24.16	723.67	35.24	1.24
กลุ่มควบคุม	40	630.93	40.24	618.42	38.78	

$$F_{\max.99}(2,39) \approx 2.50$$

จากตารางที่ 22 จะเห็นได้ว่าในระยะทดลองและระยะติดตามผลกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุมและความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมในระยะเริ่มต้นของนักศึกษากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีความเป็นเอกพันธ์ ทั้งนี้เนื่องจากค่า F ที่คำนวณได้ ($F_{\max.} = 1.24$) มีค่าน้อยกว่า ค่า F_{\max} ที่ได้จากการเปิดตาราง ($F_{\max.99}(2,39) \approx 2.50$) นั่นคือ นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมในระยะเริ่มต้นอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน

ในการพิจารณาว่า นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนพฤติกรรมจริยธรรม ในระยะทดลองและระยะติดตามผล แตกต่างกันหรือไม่นั้น ผู้วิจัยได้นำคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมมาทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำ (Two Way ANOVA with Repeated Measures) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 23

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะทดลองและระยะติดตามผล

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
รวม	790,777.90	159		
ระหว่างกลุ่ม	745,248.90	79		
เงื่อนไขทดลอง (A)	563,587.60	1	563,587.60	241.99**
Subject within groups	181,661.30	78	2,328.99	
ภายในกลุ่ม	45,529.00	80		
ระยะเวลา (B)	26,936.10	1	26,936.10	185.00**
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไข				
การทดลองและเวลา (AB)	7,236.10	1	7,236.10	
Bxsubjects within groups	11,356.80	78	145.60	49.70**

** $p < .01$

$F_{.99}(1,78) \approx 7.01$

ตารางที่ 23 จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนจะเห็นได้ว่าค่าสถิติ F ที่ได้จากการคำนวณมีค่ามากกว่าค่า F จากตาราง ดังนั้นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขการทดลองและระยะเวลา (AxB) มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F_{.99}(1,78) = 49.70, p < .01$] แสดงให้เห็นว่าเงื่อนไขการทดลองและระยะเวลาร่วมกันมีอิทธิพลต่อคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม นั่นคือ เงื่อนไขการทดลองซึ่งได้แก่ การจัดกิจกรรมตามรูปแบบการปรับพฤติกรรมทางปัญญาและเงื่อนไขควบคุม ส่งผลต่อคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาในระยะต่าง ๆ ของการวิจัยอย่างแตกต่างกัน ดังนั้นการสรุปผลการวิจัยโดยอาศัยการวิเคราะห์ main effect จึงไม่เพียงพอที่จะอธิบายผลการวิจัยที่เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ได้ จะต้องมีการวิเคราะห์ผลของแต่ละเงื่อนไขการทดลอง ซึ่งได้แก่ เงื่อนไขการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา และเงื่อนไขควบคุมที่ส่งผลร่วมกันแต่ละระยะเวลาของการวิจัย อันได้แก่ ระยะเสถียรภาพ ระยะทดลองและระยะติดตามผล ต่อคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมโดยการวิเคราะห์ simple main effect ต่อไป (Winer, 1971: 529; Keppel, 1982: 179)

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ simple main effect ของตัวแปรเงื่อนไขการทดลอง (A) และตัวแปรเวลา (B) ที่มีต่อคะแนนพฤติกรรมจริยธรรม

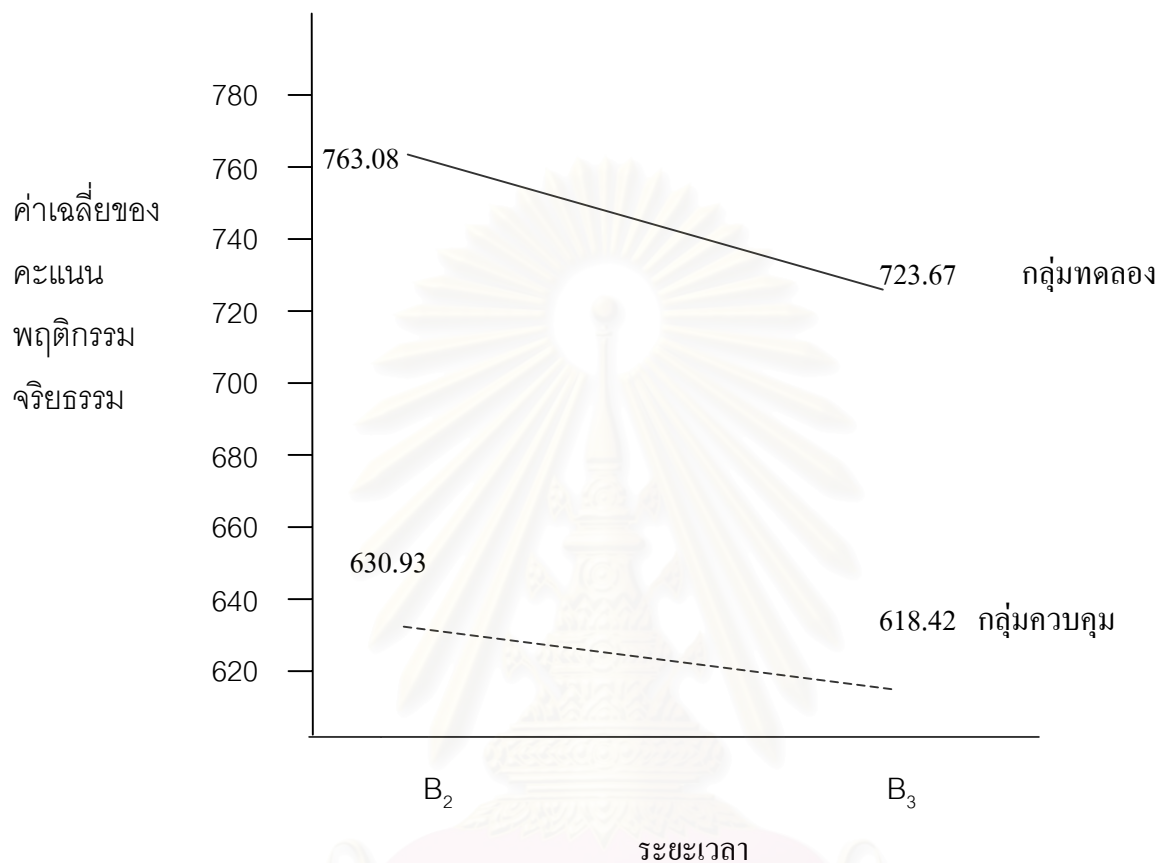
แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
Simple main effect ของเงื่อนไขการทดลอง (A)				
ระยะทดลอง (A at b1)	349,272.45	1	249,272.45	282.29**
ที่ระยะติดตามผล (A at b2)	221,551.25	1	221,551.25	179.06**
ภายใน cell	193,018.10	156	1,237.30	
Simple main effect ของระยะเวลา (B)				
ที่เงื่อนไขควบคุม (B at a1)	3,125.00	1	3,125.00	21.46**
ที่เงื่อนไขการฝึกอบรม (B at a2)	31,047.20	1	31,047.20	213.24**
Bxsubjects within groups	11,356.80	78	145.60	

**p < .01

$F_{.99}(1,156) \approx 6.85$ $F_{.99}(1,78) \approx 7.08$

จากตารางที่ 24 เมื่อวิเคราะห์ simple main effect ของตัวแปรเงื่อนไขการทดลอง (A) ที่ส่งผลร่วมกับตัวแปรระยะเวลาต่อคะแนนพฤติกรรมจริยธรรม แล้ว พบว่าที่ระยะทดลอง (B₂) และระยะติดตามผล (B₃) กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรม จริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ [$F(1,156) = 282.29$ และ 179.06 ตามลำดับ, $p < .01$] และเมื่อพิจารณาที่ตัวแปรระยะเวลา ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรม ของนักศึกษากลุ่มทดลองซึ่งได้รับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาใน ระยะทดลองและระยะติดตามผล นั้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ [$F(1,156) = 213.24$, $p < .01$] และค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษากลุ่มควบคุมในระยะทดลองและระยะติดตามผล ก็มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [$F(1,156) = 21.46$] ซึ่งหมายความว่าคะแนนพฤติกรรมจริยธรรม ของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะ 2 ระยะนั้น มีอย่างน้อย 1 ระยะ หรือมากกว่า 1 ระยะ ที่มีค่าความแตกต่างจากระยะอื่น ๆ ดังนั้นผู้วิจัย จึงทำการตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะทดลองและระยะติดตามผล โดยใช้กราฟแสดงปฏิกริยาร่วมระหว่างตัวแปรเงื่อนไขการทดลองและตัวแปรระยะเวลาดังแผนภูมิที่ 8

แผนภูมิที่ 8 แสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเงื่อนไขการทดลองและตัวแปรระยะเวลาที่มีต่อคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากการตอบแบบวัดในระยะทดลอง (B_2) และระยะติดตามผล (B_3) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

จากแผนภูมิที่ 8 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มทดลองซึ่งได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งในระยะทดลอง (B_2) และระยะติดตามผล (B_3)

เนื่องจากพฤติกรรมจริยธรรมประกอบด้วย พฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร พฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ในแต่ละพฤติกรรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตามลำดับ ดังตารางที่ 25-36

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความขยันหมั่นเพียรที่ได้จากแบบวัด พฤติกรรมจริยธรรม ความขยันหมั่นเพียร ในระยะทดลองและระยะติดตามผลและ ผลการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (homogeneity of variance) ของคะแนนพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียร ในระยะเส้นฐานของนักศึกษาในกลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	ระยะ	ระยะทดลอง		ระยะติดตามผล		F_{\max}
	n	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
กลุ่มทดลอง	40	203.75	8.61	192.98	11.37	3.95**
กลุ่มควบคุม	40	155.13	17.44	151.48	15.05	

$$F_{\max,99}(2,39) \approx 2.50$$

จากตารางที่ 25 จะเห็นได้ว่า ในระยะทดลองและระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความขยันหมั่นเพียรสูงกว่ากลุ่มควบคุมและความแปรปรวนของคะแนน พฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในระยะเส้นฐานของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่มีความเป็นเอกพันธ์ ทั้งนี้เนื่องจากค่า F ที่คำนวณได้ เท่ากับ 3.95 มีค่ามากกว่า $F_{99}(2,39)$ ที่เปิดจาก ตาราง ($F_{\max,99}(2,39) \approx 2.50$) นั่นคือในระยะก่อนการทดลอง นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรแตกต่างกัน โดยกลุ่มควบคุมมีคะแนนพฤติกรรมความขยัน หมั่นเพียรสูงกว่ากลุ่มทดลอง

ในการพิจารณาว่า นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนความขยันหมั่น เพียร ในระยะทดลอง และระยะติดตามผลแตกต่างกันหรือไม่นั้น ผู้วิจัยได้นำคะแนนความขยัน หมั่นเพียรมาทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำ (Two way ANOVA with Repeated Measures) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 26

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางแบบวัดซ้ำ 1 ตัวแปรของคะแนนความขยันหมั่นเพียร ที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร ของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
รวม	112,444.44	159		
ระหว่างกลุ่ม	107,851.94	79		
เงื่อนไขทดลอง (A)	81,225.16	1	81,225.16	237.94**
Subject within groups	26,626.79	78	341.37	
ภายในกลุ่ม	4,592.50	80		
ระยะเวลา (B)	2,080.81	1	2,080.81	80.99**
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขการทดลองและเวลา (AB)	507.66	1	507.66	19.76**
B x subjects within groups	2,004.04	78	25.69	

**p < .01

F .99 (1, 78) \approx 7.01

จากตารางที่ 26 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความขยันหมั่นเพียรของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปฏิสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขการทดลองและระยะเวลา (AxB) มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F_{.99} (1,78) = 19.76, p < .01$] แสดงให้เห็นว่าเงื่อนไขการทดลองและระยะเวลา ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคะแนนความขยันหมั่นเพียรที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมนั้นคือ เงื่อนไขการทดลองซึ่งได้แก่ การจัดกิจกรรมตามรูปแบบการปรับพฤติกรรมทางปัญญาและเงื่อนไขควบคุม ส่งผลต่อคะแนนความขยันหมั่นเพียรของนักศึกษาในระยะเวลาต่าง ๆ ของการวิจัยอย่างแตกต่างกัน ดังนั้นการสรุปผลการวิจัยโดยอาศัยการวิเคราะห์ main effect จึงไม่เพียงพอที่จะอธิบายผลการวิจัยที่เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ได้ จะต้องมีการวิเคราะห์ผลของแต่ละเงื่อนไขการทดลอง ซึ่งได้แก่ เงื่อนไขการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา และเงื่อนไขควบคุมที่ส่งผลร่วมกันกับแต่ละระยะเวลาของการวิจัย อันได้แก่ ระยะเวลาทดลอง และระยะติดตามผล ต่อคะแนนความขยันหมั่นเพียร โดยการวิเคราะห์ simple main effect ต่อไป (Winer, 1971: Keppel, 1982: 179)

ตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์ simple main effect ของตัวแปรเงื่อนไขการทดลอง (A) และตัวแปรเวลา (B) ที่มีต่อคะแนนความขยันหมั่นเพียร

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
Simple main effect ของเงื่อนไขการทดลอง (A)				
ที่ระยะทดลอง (A at b ₂)	47,287.81	1	47,287.81	256.66**
ที่ระยะติดตามผล (A at b ₃)	34,445.00	1	34,445.00	187.68**
ภายใน Cell	28,630.83	156	183.53	
Simple main effect ของระยะเวลา (B)				
ที่เงื่อนไขควบคุม (B at a ₁)	266.45	1	266.45	10.37**
ที่เงื่อนไขการทดลอง (B at a ₂)	2,322.01	1	2,322.01	90.39**
B x subjects within groups	2,004.04	78	25.69	

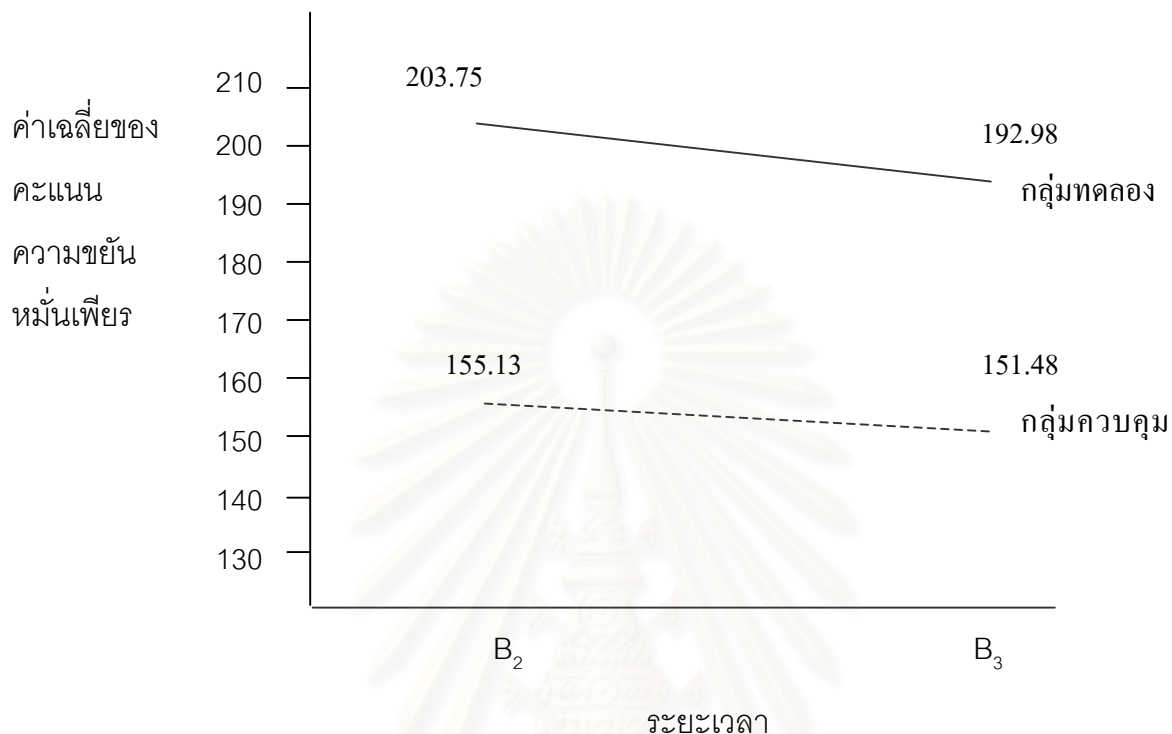
**p < .01

F .99 (1, 156) \approx 6.85

F .99 (1, 78) \approx 7.08

จากตารางที่ 27 เมื่อวิเคราะห์ simple main effect ของตัวแปรเงื่อนไขการทดลอง (A) ที่ส่งผลร่วมกับตัวแปรระยะเวลาต่อคะแนนความขยันหมั่นเพียรแล้ว พบว่าที่ระยะทดลอง (B₂) และระยะติดตามผล (B₃) กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความขยันหมั่นเพียรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ [F(1,156) = 256.66 และ 187.68 ตามลำดับ, p<.01] และเมื่อพิจารณาที่ตัวแปรระยะเวลา ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความขยันหมั่นเพียรของนักศึกษากลุ่มทดลองซึ่งได้รับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาในระยะเวลาที่ต่างกัน 3 ระยะ นั้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ [F(1,78) = 90.39, p<.01] ซึ่งหมายความว่าคะแนนความขยันหมั่นเพียรของนักศึกษากลุ่มทดลองในระยะ 2 ระยะนั้น มีอย่างน้อย 1 ระยะ หรือมากกว่า 1 ระยะ ที่มีค่าความแตกต่างจากระยะอื่น ๆ ส่วนกลุ่มควบคุมมีคะแนนความขยันหมั่นเพียรในระยะทดลอง และระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่น้อยกว่ากลุ่มทดลอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความขยันหมั่นเพียรของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะทดลองและระยะติดตามผล โดยใช้กราฟแสดงปฏิกริยาร่วมระหว่างตัวแปรเงื่อนไขการทดลองและตัวแปรระยะเวลาดังแผนภูมิตี่ 9

แผนภูมิที่ 9 แสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเงื่อนไขการทดลองและตัวแปรระยะเวลาที่มีต่อคะแนนความขยันหมั่นเพียรที่ได้จากการตอบแบบวัดในระยษทดลอง และระยษติดตามผล ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

จากแผนภูมิที่ 9 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มทดลองซึ่งได้รับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีคะแนนความขยันหมั่นเพียรที่ได้จากการตอบแบบวัดความขยันหมั่นเพียรสูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งในระยษทดลอง (B₂) และระยษติดตามผล (B₃)

ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความมีระเบียบวินัยที่ได้จากแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย ระยษทดลองและระยษติดตามผลและผลการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน(Homogeneity of variance) ในระยษเส้ันฐานของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัยของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	ระยษ	ระยษทดลอง		ระยษติดตามผล		F _{max}
		n	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	
กลุ่มทดลอง		40	285.00	7.50	270.32	11.92
กลุ่มควบคุม		40	242.63	23.96	236.83	22.14

$$F_{\max,99}(2,39) \approx 2.50$$

จากตารางที่ 28 แสดงว่ากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีระเบียบวินัยที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัยใน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล สูงกว่ากลุ่มควบคุมและความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในระยะเส้นฐาน ของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความเป็นเอกพันธ์ ทั้งนี้เนื่องจากค่า F_{max} ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่า F_{max} ที่เปิดจากตาราง ($1.29 < 2.50$) นั่นคือ นักศึกษากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีคะแนนพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในระยะเส้นฐานเท่าเทียมกัน

ตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางแบบวัดซ้ำ 1 ตัวแปรของคะแนนความมีระเบียบวินัย ที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย ของ นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
รวม	111,789.99	159		
ระหว่างกลุ่ม	104,886.49	79		
เงื่อนไขทดลอง (A)	57,570.16	1	57,570.16	94.90**
Subject within groups	47,316.34	78	606.62	
ภายในกลุ่ม	6,903.50	80		
ระยะเวลา (B)	4,192.26	1	4,192.26	169.99**
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขการทดลองและเวลา (AB)	787.66	1	787.66	31.94**
B x subjects within groups	1,923.59	78	24.66	

**p < .01

F .99 (1, 78) \approx 7.01

จากตารางที่ 29 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีระเบียบวินัย ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปฏิสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขการทดลองและระยะเวลา (AxB) มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F_{.99} (1,78) = 31.94, p < .01$] แสดงให้เห็นว่าเงื่อนไขการทดลองและระยะเวลา ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคะแนนความมีระเบียบวินัย ที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม นั่นคือ เงื่อนไขการทดลองซึ่งได้แก่ การจัดกิจกรรมตามรูปแบบการปรับพฤติกรรมทางปัญญาและเงื่อนไขควบคุม ส่งผลต่อคะแนนความมีระเบียบวินัย ของนักศึกษาในระยะต่าง ๆ ของการวิจัยอย่างแตกต่างกัน ดังนั้นการสรุปผลการวิจัยโดยอาศัยการวิเคราะห์ main effect จึงไม่เพียงพอที่จะอธิบายผลการวิจัยที่เกิด

ขึ้นอย่างสมบูรณ์ได้ จะต้องมีการวิเคราะห์ผลของแต่ละเงื่อนไขการทดลอง ซึ่งได้แก่ เงื่อนไขการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา และเงื่อนไขควบคุมที่ส่งผลร่วมกันกับแต่ละระยะเวลาของการวิจัย อันได้แก่ ระยะเวลาทดลอง และระยะติดตามผล ต่อคะแนนความมีระเบียบวินัย โดยการวิเคราะห์ simple main effect ต่อไป (Winer, 1971: 259; Keppel, 1982: 179)

ตารางที่ 30 ผลการวิเคราะห์ simple main effect ของตัวแปรเงื่อนไขการทดลอง (A) และตัวแปรเวลา (B) ที่มีต่อคะแนน ความมีระเบียบวินัย

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
<u>Simple main effect ของเงื่อนไขการทดลอง (A)</u>				
ที่ระยะทดลอง (A at b2)	35,912.81	1	35,912.81	113.78**
ที่ระยะติดตามผล (A at b3)	22,445.00	1	22,445.00	71.11**
ภายใน Cell	49,239.93	156	315.64	
<u>Simple main effect ของระยะเวลา (B)</u>				
ที่เงื่อนไขควบคุม (B at a1)	672.80	1	672.80	27.28**
ที่เงื่อนไขการทดลอง (B at a2)	4,307.11	1	4,307.11	174.66**
B x subjects within groups	1,923.59	78	24.66	

**p < .01

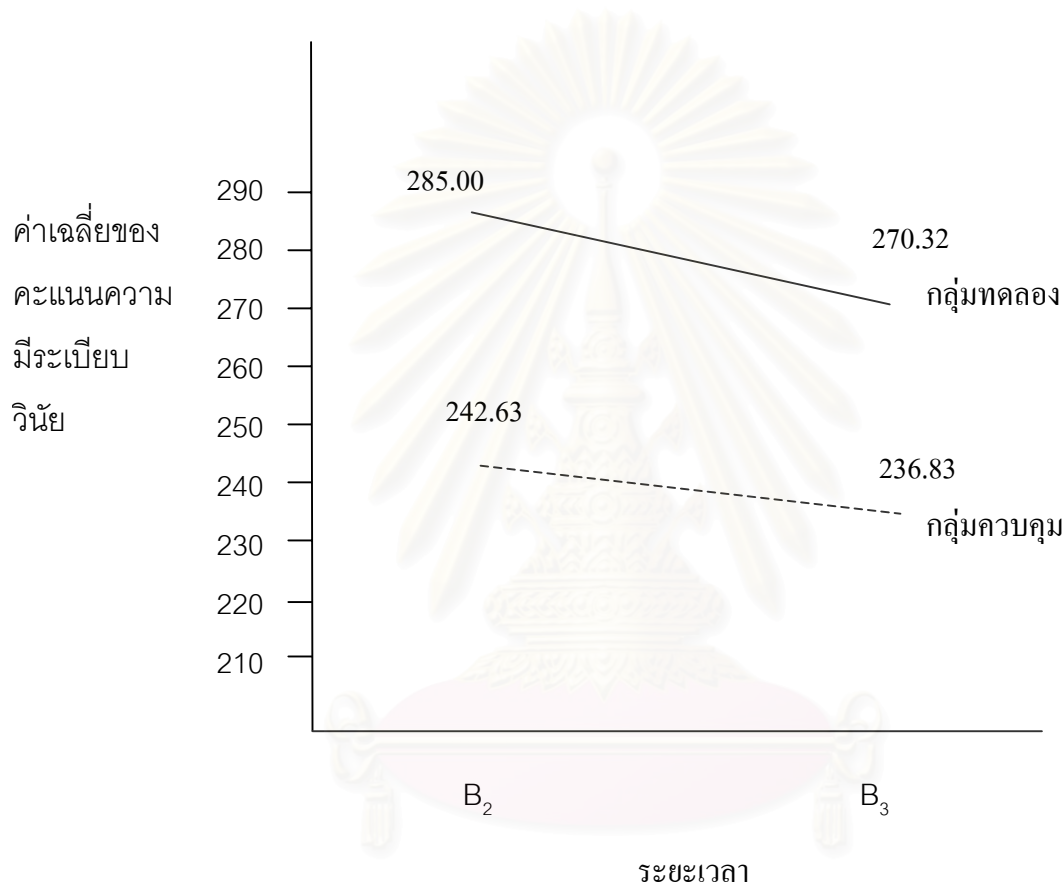
F .99 (1, 156) \approx 6.85

F .99 (1, 78) \approx 7.08

จากตารางที่ 30 เมื่อวิเคราะห์ simple main effect ของตัวแปรเงื่อนไขการทดลอง (A) ที่ส่งผลร่วมกับตัวแปรระยะเวลาค่อนความมีระเบียบวินัยแล้ว พบว่าที่ระยะทดลอง (B₂) และระยะติดตามผล (B₃) กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีระเบียบวินัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ [F(1,78) = 113.78 และ 71.11 ตามลำดับ, p<.01] และเมื่อพิจารณาที่ตัวแปรระยะเวลา ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีระเบียบวินัยของนักศึกษากลุ่มทดลองซึ่งได้รับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาในระยะเวลาที่ต่างกัน 3 ระยะ นั้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ [F(1,78) = 174.66, p<.01] ซึ่งหมายความว่าคะแนนความมีระเบียบวินัยของนักศึกษากลุ่มทดลองในระยะ 2 ระยะนั้น มีอย่างน้อย 1 ระยะ หรือมากกว่า 1 ระยะ ที่มีค่าความแตกต่างจากระยะอื่น ๆ ส่วนกลุ่มควบคุมมีคะแนนความมีระเบียบวินัยใน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญแต่น้อยกว่ากลุ่มทดลอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีระเบียบวินัยของกลุ่มทดลองและกลุ่ม

ควบคุมในระยะทดลองและระยะติดตามผล โดยใช้กราฟแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเงื่อนไข การทดลองและตัวแปรระยะเวลาดังแผนภูมิที่ 10

แผนภูมิที่ 10 แสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเงื่อนไขการทดลองและตัวแปรระยะเวลาที่มีต่อ คะแนนความมีระเบียบวินัยที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมี ระเบียบวินัยในระยะทดลอง และระยะติดตามผล ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

จากแผนภูมิที่ 10 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มทดลองซึ่งได้รับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา จริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีคะแนนความมีระเบียบวินัยที่ได้จากการตอบ แบบวัดความมีระเบียบวินัยสูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งในระยะทดลอง (B₂) และระยะติดตามผล (B₃)

ตารางที่ 31 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความรับผิดชอบที่ได้จากแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบ ในระยะทดลองและระยะติดตามผลและผลการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน(Homogeneity of variance) ของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบในระยะเสี่นฐานของนักศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	ระยะ	ระยะทดลอง		ระยะติดตามผล		F_{max}
		N	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	
กลุ่มทดลอง		40	274.32	12.14	260.38	16.56
						1.46
กลุ่มควบคุม		40	233.18	19.63	230.13	20.31

$$F_{max.99}(2,39) \approx 2.50$$

จากตารางที่ 31 แสดงว่าในระยะทดลองและระยะติดตามผลกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมและความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมความรับผิดชอบในระยะเสี่นฐานของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความเป็นเอกพันธ์ ทั้งนี้เนื่องจากค่า F_{max} ที่คำนวณได้ เท่ากับ 1.29 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า F_{max} ที่ได้จากการเปิดตาราง ($F_{max.99}(2,39) \approx 2.50$) นั่นคือนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนพฤติกรรมความรับผิดชอบในระยะเสี่นฐานใกล้เคียงกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 32 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทางแบบวัดซ้ำ 1 ตัวแปรของคะแนนความรับผิดชอบ ที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบต่อ ทดลองและกลุ่มควบคุม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
รวม	102,620.00	159		
ระหว่างกลุ่ม	95,390.00	79		
เงื่อนไขทดลอง (A)	50,979.60	1	50,979.60	89.54**
Subject within groups	44,410.40	78	569.36	
ภายในกลุ่ม	7,230.00	80		
ระยะเวลา (B)	2,890.00	1	2,890.00	71.52**
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขการทดลองและระยะเวลา (AB)	1,188.10	1	1,188.10	29.40**
B x subjects within groups	3,151.90	78	40.41	

**p < .01

F .99 (1, 78) \approx 7.01

จากตารางที่ 32 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบต่อของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปฏิสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขการทดลองและระยะเวลา (AxB) มีนัยสำคัญทางสถิติ [$F_{.99} (1,78) = 29.40, p < .01$] แสดงให้เห็นว่าเงื่อนไขการทดลองและระยะเวลา ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคะแนนความรับผิดชอบต่อ ที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมนั้นคือ เงื่อนไขการทดลองซึ่งได้แก่การจัดกิจกรรมตามรูปแบบการปรับพฤติกรรมทางปัญญาและเงื่อนไขควบคุม ส่งผลต่อคะแนนรับผิดชอบต่อของนักศึกษาในระยะเวลาต่าง ๆ ของการวิจัยอย่างแตกต่างกัน ดังนั้นการสรุปผลการวิจัยโดยอาศัยการวิเคราะห์ main effect จึงไม่เพียงพอที่จะอธิบายผลการวิจัยที่เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ได้ จะต้องมีการวิเคราะห์ผลของแต่ละเงื่อนไขการทดลอง ซึ่งได้แก่เงื่อนไขการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา และเงื่อนไขควบคุมที่ส่งผลร่วมกันกับแต่ละระยะเวลาของการวิจัย อันได้แก่ ระยะเวลาทดลอง และระยะติดตามผล ต่อคะแนนความรับผิดชอบต่อ โดยการวิเคราะห์ simple main effect ต่อไป (Winer, 1971:529; Keppel, 1982: 179)

ตารางที่ 33 ผลการวิเคราะห์ simple main effect ของตัวแปรเงื่อนไขการทดลอง (A) และตัวแปรเวลา (B) ที่มีต่อคะแนนความรับผิดชอบ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
Simple main effect ของเงื่อนไขการทดลอง (A)				
ที่ระยะทดลอง (A at b ₂)	33,866.45	1	33,866.45	111.08**
ที่ระยะติดตามผล (A at b ₃)	18,301.25	1	18,301.25	60.03**
ภายใน Cell	47,562.30	156	304.89	
Simple main effect ของระยะเวลา (B)				
ที่เงื่อนไขควบคุม (B at a ₁)	186.05	1	186.05	4.60**
ที่เงื่อนไขการทดลอง (B at a ₂)	3,892.05	1	3,892.05	96.31**
B x subjects within groups	3,151.90	78	40.41	

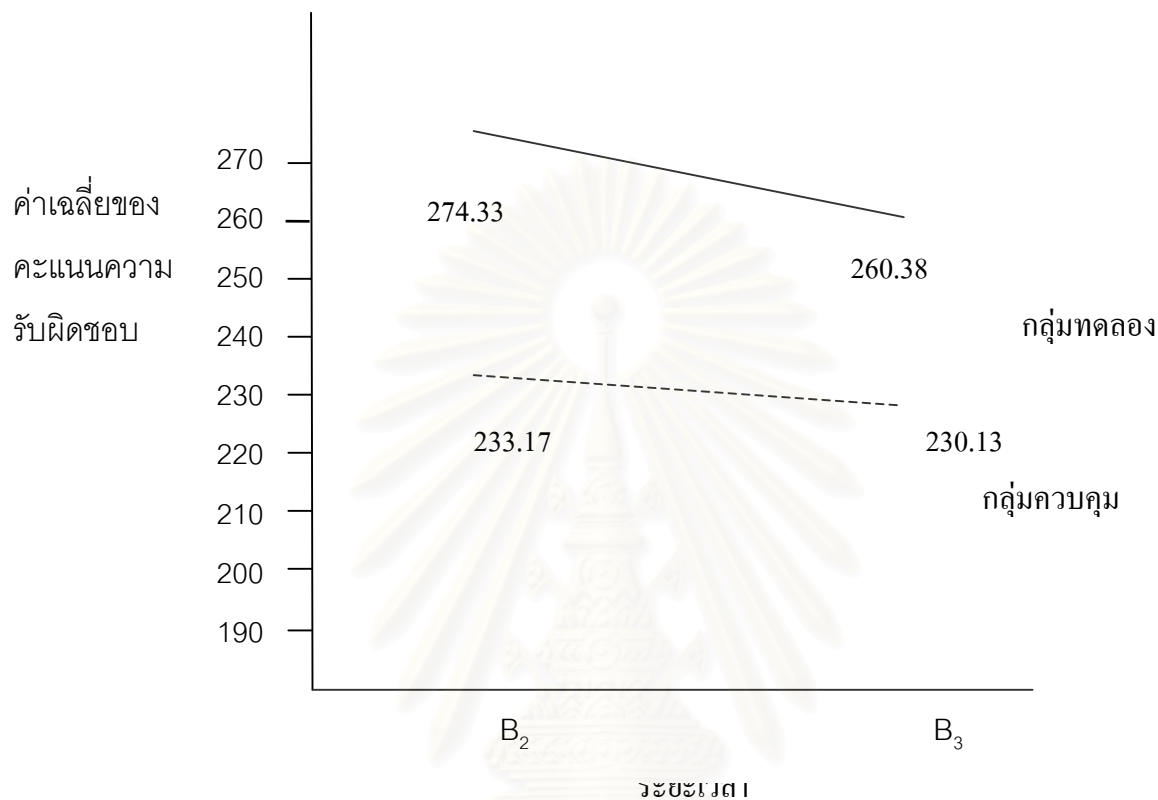
**p < .01

F .99 (1, 156) \approx 6.85

F .99 (1,78) \approx 7.08

จากตารางที่ 33 เมื่อวิเคราะห์ simple main effect ของตัวแปรเงื่อนไขการทดลอง (A) ที่ส่งผลร่วมกับตัวแปรระยะเวลาต่อคะแนนความรับผิดชอบ แล้ว พบว่าที่ระยะทดลอง (B₂) และระยะติดตามผล (B₃) กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ [F(1,156) = 111.08 และ 60.03 ตามลำดับ, p<.01] และเมื่อพิจารณาที่ตัวแปรระยะเวลา ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบ ของนักศึกษากลุ่มทดลองซึ่งได้รับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาในระยะเวลาที่ต่างกัน 2 ระยะ นั้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ [F(1,78) = 96.31, p<.01] และค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบของนักศึกษากลุ่มควบคุมในระยะเวลาที่ต่างกัน 2 ระยะก็มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [F(1,78) = 4.60] ซึ่งหมายความว่าคะแนนความรับผิดชอบ ของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะ 2 ระยะนั้น มีอย่างน้อย 1 ระยะ หรือมากกว่า 1 ระยะ ที่มีค่าความแตกต่างจากระยะอื่น ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะทดลองและระยะติดตามผล โดยใช้กราฟแสดงปฏิกิริยาร่วมระหว่างตัวแปรเงื่อนไขการทดลองและตัวแปรระยะเวลาดังแผนภูมิที่ 11

แผนภูมิที่ 11 แสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเงื่อนไขการทดลองและตัวแปรระยะเวลาที่มีต่อคะแนนความรับผิดชอบต่อที่ได้จากการตอบแบบวัดในระยะทดลอง และระยะติดตามผล ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

จากแผนภูมิที่ 11 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มทดลองซึ่งได้รับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีคะแนนความรับผิดชอบต่อที่ได้จากการตอบแบบวัดความรับผิดชอบต่อสูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งในระยะทดลอง (B₂) และระยะติดตามผล (B₃)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3 ผลการวิเคราะห์จำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมจริยธรรมความซื่อสัตย์เพื่อยุติพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ ที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ก่อนที่จะนำข้อมูลจำนวนความถี่ของการเกิดพฤติกรรมจริยธรรมความซื่อสัตย์เพื่อยุติ พฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตามรายการพฤติกรรมที่แสดงไว้ในแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม ซึ่งทำการสังเกตในวิทยาลัยมาวิเคราะห์นั้นผู้วิจัยได้หาค่าความเที่ยงระหว่างผู้สังเกต (Interobservers reliability/ IOR) ของการสังเกตแต่ละครั้ง ซึ่งพบว่าค่าความเที่ยงระหว่างผู้สังเกต ในการสังเกต ระยะเส้นฐาน (ก่อนการทดลอง) 10 ครั้ง ระยะทดลอง 52 ครั้ง และระยะติดตามผล 10 ครั้ง รวมจำนวนครั้งของการสังเกตทั้งสิ้น 72 ครั้ง มีค่าความเที่ยงมากกว่าร้อยละ 90 ซึ่งแสดงว่า ข้อมูลจำนวนครั้งของการเกิดพฤติกรรมจริยธรรมความซื่อสัตย์เพื่อยุติ พฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ ที่ได้จากการสังเกต นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความเที่ยงเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์ได้ จากนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมจริยธรรม ในการสังเกตแต่ละครั้งมาหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยร้อยละ ของแต่ละคนในแต่ละระยะของการวิจัย โดยแยกตามพฤติกรรมจริยธรรมแต่ละด้านของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังนี้

พฤติกรรมจริยธรรมความซื่อสัตย์เพื่อยุติ

การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรมความซื่อสัตย์เพื่อยุติ สังเกตจากการแสดงพฤติกรรมย่อยดังต่อไปนี้

1. การมาวิทยาลัยทุกวัน
2. การเข้าเรียนทุกคาบ
3. การลงมือทำงานทันที เมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการวิทยาลัยของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรรมการวิทยาลัยในแต่ละครั้งที่ทำการสังเกตมาหาค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของกลุ่มในแต่ละระยะของการวิจัย คือ ระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล โดยแยกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงในตารางที่ 34

ภาพที่ 34 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการมหาวิทยาลัยทุกวันของกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุมในระยะต่าง ๆ

ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม	
		ทดลอง	ควบคุม
1	ระยะเส้นฐาน	87.50	87.50
2		85.00	90.00
3		87.50	90.00
4		85.00	90.00
5		87.50	90.00
6		85.00	87.50
7		85.00	90.00
8		85.00	85.00
9		87.50	90.00
10		87.50	87.50
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	86.25	88.75
11	ระยะทดลอง	90.00	90.00
12		87.50	85.00
13		90.00	85.00
14		95.00	95.00
15		95.00	90.00
16		95.00	87.50
17		97.50	90.00
18		100.00	90.00
19		100.00	90.00
20		97.50	90.00
21		100.00	92.50
22		100.00	92.50
23		97.50	90.00
24		92.50	90.00
25		95.00	90.00
26		95.00	90.00
27		100.00	90.00
28		95.00	90.00
29		97.50	87.50
30		97.50	92.50
31		95.00	90.00
32		100.00	90.00
33		100.00	92.50
34		100.00	92.50
35		100.00	92.50
36		100.00	92.50
37		100.00	95.00
38		100.00	92.50
39		100.00	92.50
40		97.50	90.00
41		97.50	95.00
42		100.00	95.00
43		100.00	92.50
44		100.00	90.00
45		100.00	92.50
46		95.00	90.00
47		100.00	92.50
48		100.00	95.00
49		97.50	92.50
50		100.00	92.50
51		100.00	95.00
52		100.00	97.50
53		97.50	92.50
54		95.00	92.50
55		100.00	95.00
56		100.00	95.00
57		100.00	95.00
58		97.50	92.50
59		100.00	95.00
60		100.00	95.00
61		100.00	95.00
62		97.50	95.00
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	97.84	91.92
63	ระยะติดตามผล	97.50	95.00
64		97.50	95.00
65		100.00	95.00
66		97.50	95.00
67		100.00	95.00
68		97.50	95.00
69		97.50	92.50
70		97.50	95.00
71		100.00	92.50
72		97.50	92.50
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	98.25	94.25

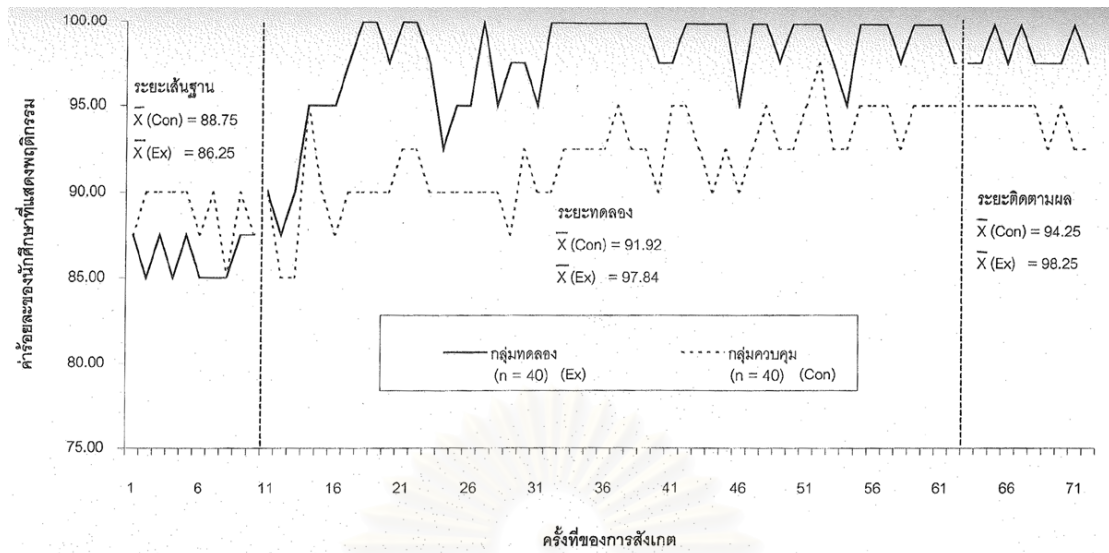
จากตารางที่ 34 นักศึกษากลุ่มทดลองซึ่งได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารมาวิทยาลัยทุกวันสูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งในระยะทดลอง ($X_{(Ex)} = 97.84$, $X_{(con)} = 91.92$) และระยะติดตามผล ($X_{(Ex)} = 98.25$, $X_{(con)} = 94.25$)

เพื่อแสดงการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารมาวิทยาลัยทุกวันของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจากตารางมาเสนอในรูปแบบแผนผังดังนี้

ผังแผนภูมิที่ 12

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 12 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารวมวิทยาลัยทุกวันของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการเข้าเรียนทุกคาบของนักศึกษา
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรรมการเข้าเรียนใน
แต่ละครั้งที่ทำการสังเกตมาหาค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของกลุ่มในแต่ละระยะของการวิจัย
คือ ระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลโดยแยกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดัง
แสดงในตารางที่ 35

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 35 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารเข้าเรียนทุกคาบของกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุมในระยะต่าง ๆ

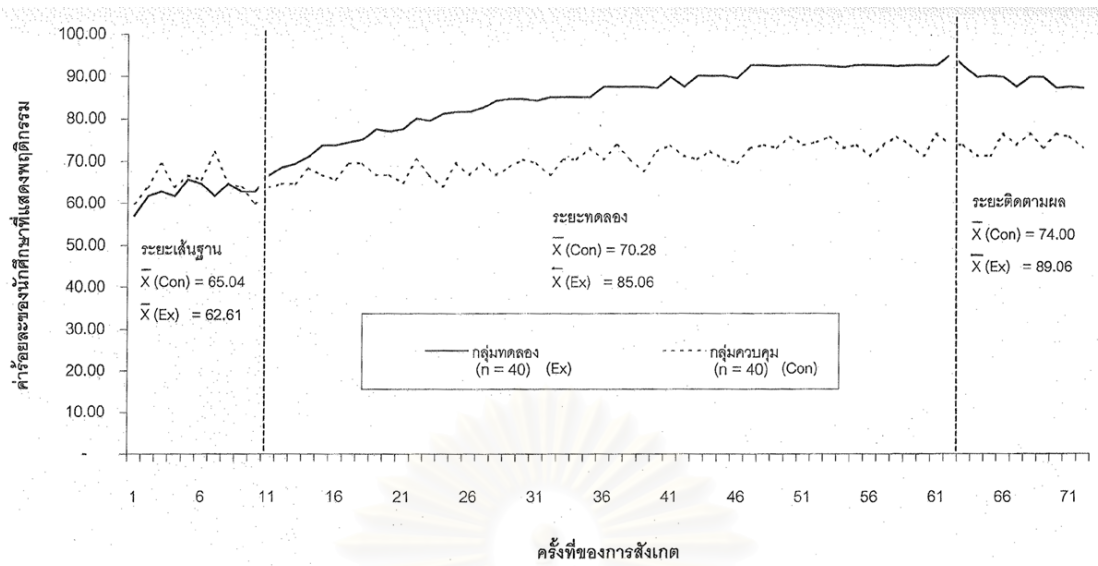
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม	
		ทดลอง	ควบคุม
1	ระยะพื้นฐาน	57.14	60.00
2		61.76	63.89
3		62.86	69.44
4		61.76	63.89
5		65.71	66.67
6		64.71	65.71
7		61.76	72.22
8		64.71	64.71
9		62.86	63.89
10		62.86	60.00
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	62.61	65.04
11	ระยะทดลอง	66.67	63.89
12		68.57	64.71
13		69.44	64.71
14		71.05	68.42
15		73.68	66.67
16		73.68	65.71
17		74.36	69.44
18		75.00	69.44
19		77.50	66.67
20		76.92	66.67
21		77.50	64.86
22		80.00	70.27
23		79.49	66.67
24		81.08	63.89
25		81.57	69.44
26		81.57	66.67
27		82.50	69.44
28		84.21	66.67
29		84.61	68.57
30		84.61	70.27
31		84.21	69.44
32		85.00	66.67
33		85.00	70.27
34		85.00	70.27
35		85.00	72.97
36		87.50	70.27
37		87.50	73.68
38		87.50	70.27
39		87.50	67.57
40		87.18	72.22
41		89.74	73.68
42		87.50	71.05
43	90.00	70.27	
44	90.00	72.22	
45	90.00	70.27	
46	89.47	69.44	
47	92.50	72.97	
48	92.50	73.68	
49	92.31	72.97	
50	92.50	75.68	
51	92.50	73.68	
52	92.50	74.36	
53	92.31	75.68	
54	92.11	72.97	
55	92.50	73.68	
56	92.50	71.05	
57	92.50	73.68	
58	92.31	75.67	
59	92.50	73.68	
60	92.50	71.05	
61	92.50	76.32	
62	94.87	73.68	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	85.07	70.28
63	ระยะติดตามผล	92.31	73.68
64		89.74	71.05
65		90.00	71.05
66		89.74	76.32
67		87.50	73.68
68		89.74	76.32
69		89.74	72.97
70		87.18	76.32
71	87.50	75.68	
72	87.18	72.97	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	89.06	74.00

จากตารางที่ 35 นักศึกษากลุ่มทดลองซึ่งได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเข้าเรียนทุกคาบสูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งในระยะทดลอง ($X_{(Ex)} = 85.06$, $X_{(con)} = 70.28$) และระยะติดตามผล ($X_{(Ex)} = 89.06$, $X_{(con)} = 74.00$)

เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเข้าเรียนทุกคาบของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งของการสังเกตในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากตารางที่ 35 มานำเสนอในรูปกราฟเส้น ดังแผนภูมิที่ 13

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 13 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเข้าเรียนทุกคาบของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการลงมือทำงานทันทีเมื่อ
อาจารย์มอบหมายให้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาหาค่าร้อยละ ในแต่ละครั้งที่ทำการ
สังเกต และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการลงมือทำงานทันทีเมื่อ
อาจารย์มอบหมายงานให้ในแต่ละระยะของการวิจัย คือ ระยะเริ่มต้น ระยะทดลอง และระยะติด
ตามผลโดยแยกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงในตารางที่ 36

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 36 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการทำงานทันทีเมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้ของกลุ่ม :

ทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะต่าง ๆ

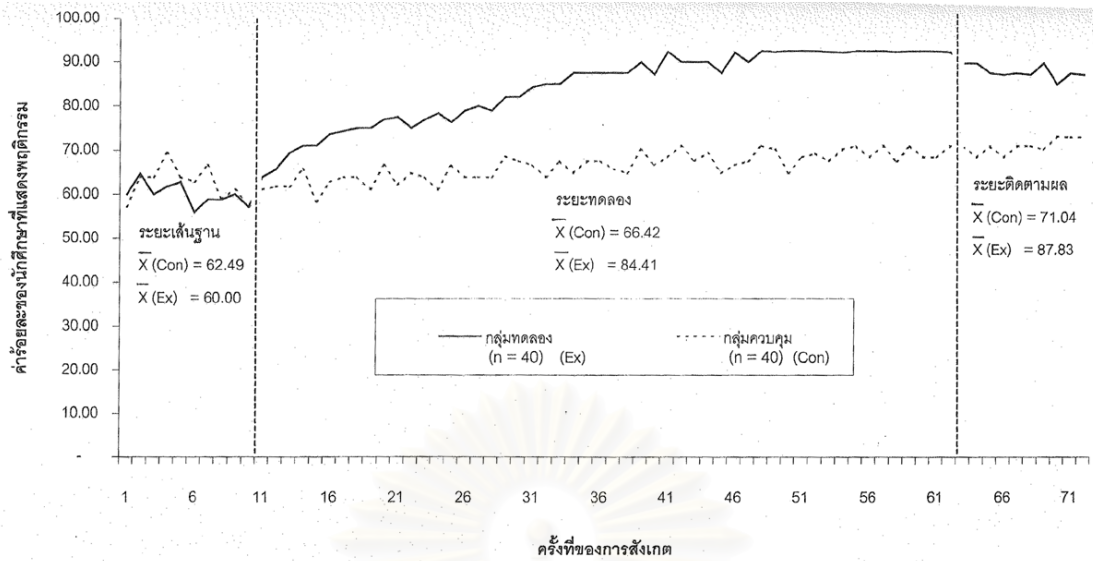
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม	
		ทดลอง	ควบคุม
1	ระยะพื้นฐาน	60.00	57.14
2		64.70	63.89
3		60.00	63.89
4		61.76	69.44
5		62.86	63.89
6		55.88	62.86
7		58.82	66.67
8		58.82	58.82
9		60.00	61.11
10		57.14	57.14
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	60.00	62.49
11	ระยะทดลอง	63.89	61.11
12		65.71	61.76
13		69.44	61.76
14		71.05	65.79
15		71.05	58.33
16		73.68	62.86
17		74.36	63.89
18		75.00	63.89
19		75.00	61.11
20		76.92	66.67
21		77.50	62.16
22		75.00	64.86
23		76.92	63.89
24		78.38	61.11
25		76.31	66.67
26		78.95	63.89
27		80.00	63.89
28		78.95	63.89
29		82.05	68.57
30		82.05	67.57
31		84.21	66.67
32		85.00	63.89
33		85.00	67.57
34		87.50	64.86
35		87.50	67.57
36		87.50	67.57
37		87.50	65.79
38		87.50	64.86
39		90.00	70.27
40		87.18	66.67
41		92.31	68.42
42		90.00	71.05
43		90.00	67.57
44		90.00	69.44
45		87.50	64.86
46		92.11	66.67
47		90.00	67.57
48		92.50	71.05
49		92.31	70.27
50		92.56	64.86
51		92.56	68.42
52		92.50	69.23
53	92.31	67.57	
54	92.16	70.27	
55	92.50	71.05	
56	92.50	68.42	
57	92.50	71.05	
58	92.31	67.57	
59	92.50	71.05	
60	92.50	68.42	
61	92.50	68.42	
62	92.31	71.05	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	84.41	66.42
63	ระยะติดตามผล	89.74	71.05
64		89.74	68.42
65		87.50	71.05
66		87.17	68.42
67		87.50	71.05
68		87.18	71.05
69		89.74	70.27
70		85.00	73.18
71	87.50	72.97	
72	87.18	72.97	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	87.83	71.04

จากตารางที่ 36 นักศึกษากลุ่มทดลองซึ่งได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการลงมือทำงานทันทีเมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้สูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งในระยะทดลอง ($X_{(Ex)} = 84.31$, $X_{(con)} = 69.10$) และระยะติดตามผล ($X_{(Ex)} = 87.82$, $X_{(con)} = 71.04$)

เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการลงมือทำงานทันทีเมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งของการสังเกตในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากตารางที่ 36 มานำเสนอในรูปแบบกราฟเส้น ดังแผนภูมิที่ 14

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 14 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการลงมือทำงานทันทีเมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พฤติกรรมจริยธรรมควมมีระเบียบวินัย

การสังเกตและบันทึกพฤติกรรม จริยธรรมควมมีระเบียบวินัย สังเกตจากการแสดงพฤติกรรมย่อยดังต่อไปนี้

1. การมาวิทยาลัยทันเวลา
2. การเข้าแถวตรงเวลา
3. การเดินแถวเข้าชั้นเรียนอย่างสงบและเป็นระเบียบ
4. การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย
5. การเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อเข้ารับหรือใช้บริการต่าง ๆ
6. การส่งงาน/การบ้านตรงตามกำหนดเวลา

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการมาวิทยาลัยทันเวลา ของนักศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการมาวิทยาลัยทันเวลา ในแต่ละครั้งที่ทำการสังเกตมาหาค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของกลุ่มในแต่ละระยะของการวิจัย โดยแยกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงในตารางที่ 37

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 37 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารวมวิทยาลัยทันเวลาของกลุ่มทดลองและ

กลุ่มควบคุมในระยะต่าง ๆ

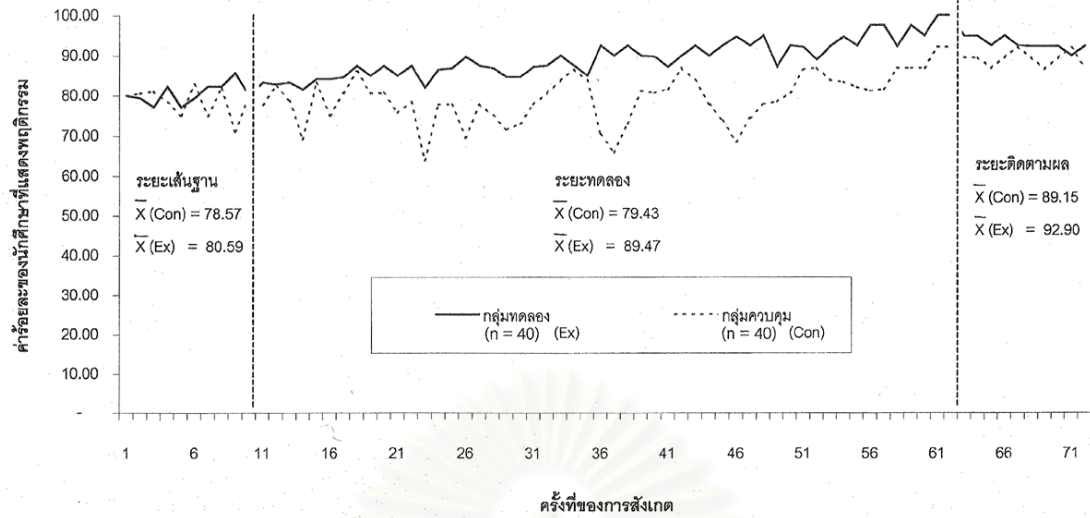
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม	
		ทดลอง	ควบคุม
1	ระยะพื้นฐาน	80.00	80.00
2		79.41	80.55
3		77.14	81.08
4		82.35	78.38
5		77.14	75.00
6		79.41	82.86
7		82.35	75.00
8		82.35	81.82
9		85.71	71.05
10		80.00	80.00
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	80.59	78.57
11	ระยะทดลอง	83.33	77.78
12		82.86	82.35
13		83.33	78.79
14		81.58	69.23
15		84.21	83.33
16		84.21	75.00
17		84.61	80.56
18		87.50	86.11
19		85.00	80.56
20		87.50	80.56
21		85.00	75.67
22		87.50	78.38
23		82.05	63.88
24		86.49	77.78
25		86.84	77.78
26		89.74	69.44
27		87.50	77.76
28		86.84	75.00
29		84.61	71.43
30		84.61	72.97
31		87.18	77.78
32		87.50	80.56
33		90.00	83.78
34		87.50	86.49
35		85.00	83.78
36		92.50	70.27
37		90.00	65.78
38		92.50	72.97
39		90.00	81.08
40		89.74	80.55
41		87.18	81.58
42		90.00	86.84
43		92.50	83.78
44		90.00	77.78
45	92.50	73.68	
46	94.74	68.42	
47	92.50	74.36	
48	95.00	77.78	
49	87.18	78.38	
50	92.50	80.56	
51	92.10	86.49	
52	89.00	86.84	
53	92.31	83.78	
54	94.74	83.33	
55	92.50	82.05	
56	97.50	81.08	
57	97.50	81.58	
58	92.31	86.84	
59	97.50	86.84	
60	95.00	86.84	
61	100.00	92.11	
62	100.00	92.11	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	89.46	79.43
63	ระยะติดตามผล	94.87	89.47
64		94.87	89.47
65		92.50	86.84
66		95.00	89.47
67		92.50	92.10
68		92.31	89.47
69		92.31	86.49
70		92.31	89.47
71		90.00	91.87
72		92.31	86.84
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	92.90	89.15

จากตารางที่ 37 นักศึกษากลุ่มทดลองซึ่งได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนา จริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดง พฤติกรรมการมาวิทยาลัยทันเวลา สูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งในระยะทดลอง ($X_{(Ex)} = 89.47$ $X_{(con)} = 79.43$) และระยะติดตามผล ($X_{(Ex)} = 92.90$ $X_{(con)} = 89.15$)

เพื่อแสดงการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดง พฤติกรรมการมาวิทยาลัยทันเวลา ของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะพื้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจาก ตารางที่ 37 มานำเสนอ ในรูปกราฟเส้น ดังแผนภูมิที่ 15

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 15 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรมการวิทยาลัยทันเวลาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรเข้าแถวตรงเวลา ของนักศึกษา
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรเข้าแถวตรง
เวลา ในแต่ละครั้งที่ทำการสังเกตมาหาค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของกลุ่มในแต่ละระยะของ
การวิจัย โดยแยกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงในตารางที่ 38

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 38 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเข้าแถวตรงเวลาของกลุ่มทดลองและ

กลุ่มควบคุมในระยะเวลาต่าง ๆ

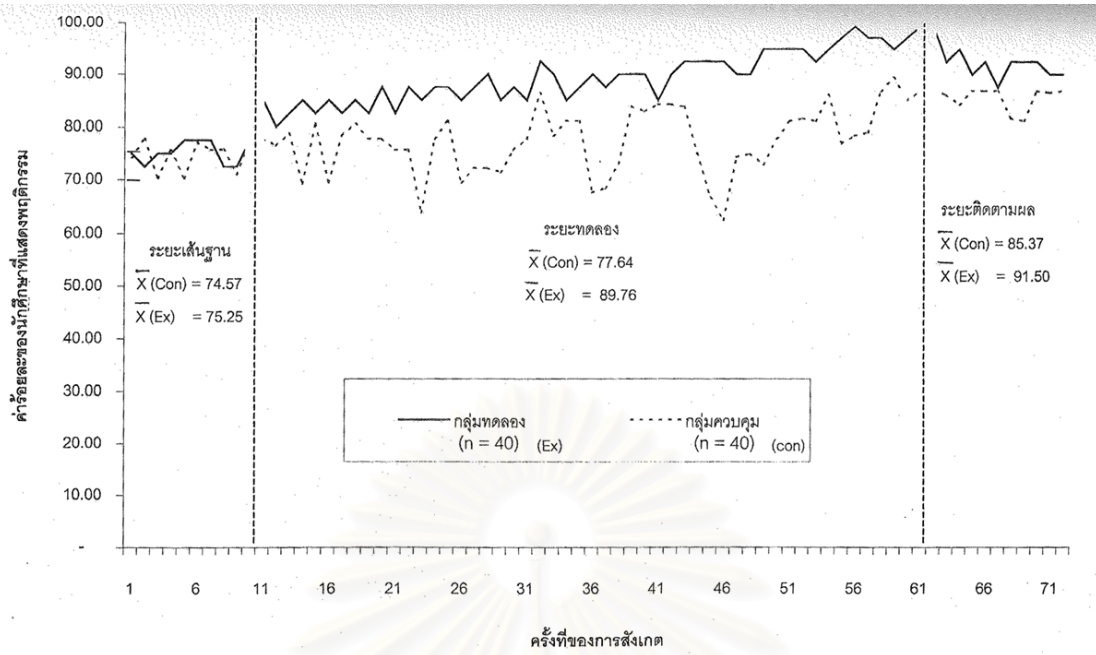
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม	
		ทดลอง	ควบคุม
1	ระยะพื้นฐาน	75.00	74.29
2		72.50	77.78
3		75.00	70.27
4		75.00	75.67
5		77.50	70.27
6		77.50	77.14
7		77.50	75.67
8		72.50	75.75
9		72.50	71.05
10		77.50	77.78
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	75.25	74.57
11	ระยะทดลอง	85.00	77.78
12		80.00	76.47
13		82.50	78.79
14		85.00	69.23
15		82.50	80.55
16		85.00	69.44
17		82.50	78.38
18		85.00	80.55
19		82.50	77.78
20		87.50	77.78
21		82.50	75.67
22		87.50	75.67
23		85.00	63.89
24		87.50	77.78
25		87.50	81.08
26		85.00	69.44
27		87.50	72.22
28		90.00	72.22
29		85.00	71.43
30		87.50	75.67
31		85.00	77.78
32		92.50	86.44
33		90.00	78.38
34		85.00	81.08
35		87.50	81.08
36		90.00	67.57
37		87.50	68.42
38		90.00	72.97
39		90.00	83.78
40		90.00	82.86
41		85.00	84.21
42		90.00	84.21
43	92.50	83.78	
44	92.50	75.00	
45	92.50	66.67	
46	92.50	62.50	
47	90.00	74.36	
48	90.00	75.00	
49	95.00	72.97	
50	95.00	77.78	
51	95.00	81.08	
52	95.00	81.58	
53	92.50	81.08	
54	95.00	86.11	
55	97.50	76.92	
56	100.00	78.38	
57	97.50	78.95	
58	97.50	86.84	
59	95.00	89.47	
60	97.50	85.00	
61	100.00	86.84	
62	100.00	86.84	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	89.76	77.65
63	ระยะติดตามผล	92.50	86.11
64		95.00	84.21
65		90.00	86.84
66		92.50	86.84
67		87.50	86.84
68		92.50	81.58
69		92.50	81.08
70		92.50	86.84
71		90.00	86.49
72	90.00	86.84	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	91.50	85.37

จากตารางที่ 38 นักศึกษากลุ่มทดลองซึ่งได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรเข้าแถวตรงเวลา สูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งในระยะทดลอง ($X_{(Ex)} = 89.76$, $X_{(con)} = 77.64$) และระยะติดตามผล ($X_{(Ex)} = 91.50$, $X_{(con)} = 85.37$)

เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรเข้าแถวตรงเวลา ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งของการสังเกตในระยะเส้่นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากตารางที่ 38 มานำเสนอในรูปกราฟเส้่น ดังแผนภูมิที่ 16

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 16 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเข้าแถวตรงเวลาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเดินแถวเข้าชั้นเรียนอย่างสงบและเป็นระเบียบของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาหาค่าร้อยละ ในแต่ละครั้งที่ทำการสังเกต และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเดินแถวเข้าชั้นเรียนอย่างสงบและเป็นระเบียบ ในแต่ละระยะของการวิจัย โดยแยกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงในตารางที่ 39

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 39 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเดินทางเข้าชั้นเรียนอย่างสงบและเป็นระเบียบของ
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะต่าง ๆ

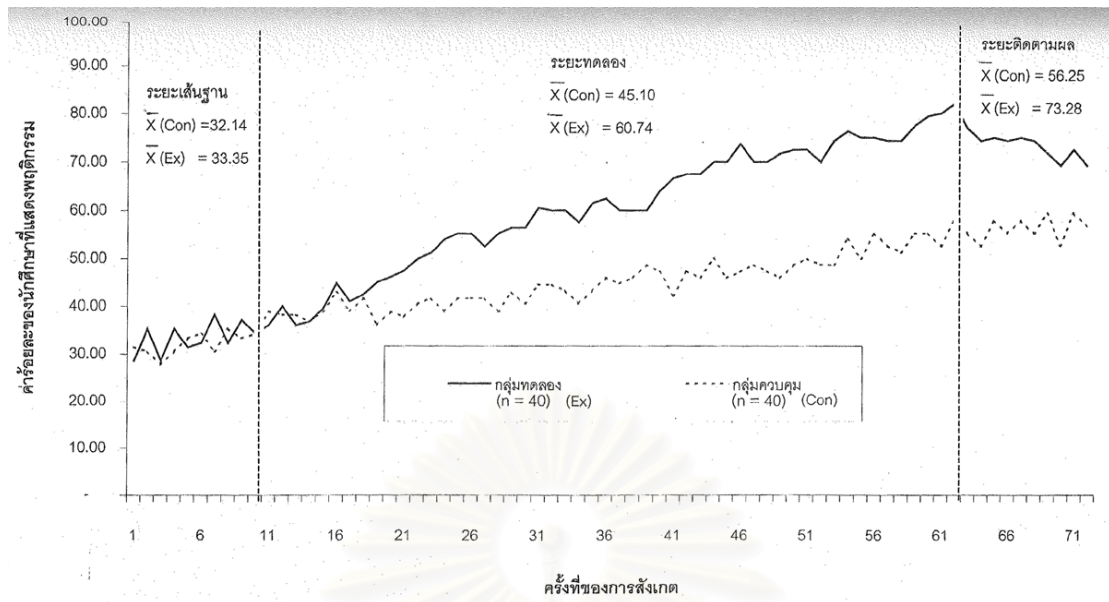
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม	
		ทดลอง	ควบคุม
1	ระยะพื้นฐาน	28.57	31.43
2		35.29	30.55
3		28.57	27.78
4		35.29	30.55
5		31.43	33.33
6		32.35	34.28
7		38.24	30.55
8		32.35	35.29
9		37.14	33.33
10		34.29	34.29
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	33.35	32.14
11	ระยะทดลอง	36.11	38.89
12		40.00	38.23
13		36.11	38.23
14		36.84	36.84
15		39.47	38.89
16		44.74	42.86
17		41.02	38.89
18		42.50	41.67
19		45.00	36.11
20		46.15	38.89
21		47.50	37.83
22		50.00	40.54
23		51.28	41.67
24		54.05	38.89
25		55.26	41.67
26		55.26	41.67
27		52.50	41.67
28		55.26	38.89
29		56.41	42.86
30		56.41	40.54
31		60.53	44.44
32		60.00	44.44
33		60.00	43.24
34		57.50	40.54
35		61.54	43.24
36		62.50	45.95
37		60.00	44.74
38		60.00	45.94
39		60.00	48.65
40		64.10	47.22
41		66.67	42.10
42		67.50	47.37
43		67.50	45.95
44		70.00	50.00
45		70.00	45.95
46		73.68	47.22
47		70.00	48.65
48		70.00	47.37
49		71.79	45.95
50		72.50	48.65
51		72.50	50.00
52		70.00	48.72
53		74.36	48.65
54		76.32	54.05
55		75.00	50.00
56		75.00	55.26
57		74.36	52.63
58		74.36	51.35
59		77.50	55.26
60		79.49	55.26
61		80.06	52.63
62		82.05	57.89
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	60.74	45.10
63	ระยะติดตามผล	76.92	55.26
64		74.36	52.63
65		75.00	57.89
66		74.36	55.26
67		75.00	57.89
68		74.36	55.26
69		71.79	59.46
70		69.23	52.63
71		72.50	59.46
72		69.23	56.76
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	73.28	56.25

จากตารางที่ 39 นักศึกษากลุ่มทดลองซึ่งได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเดินแถวเข้าชั้นเรียนอย่างสงบและเป็นระเบียบ สูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งในระยะทดลอง ($X_{(Ex)} = 60.86$, $X_{(con)} = 45.10$) และระยะติดตามผล ($X_{(Ex)} = 73.27$, $X_{(con)} = 56.25$)

เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเดินแถวเข้าชั้นเรียนอย่างสงบและเป็นระเบียบ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งของการสังเกตในระยะพื้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากตารางที่ 39 มานำเสนอในรูปแบบกราฟเส้น ดังแผนภูมิที่ 17

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 17 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเดินแถวเข้าชั้นเรียนอย่างสงบและเป็นระเบียบของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาหาค่าร้อยละ ในแต่ละครั้งที่ทำการสังเกต และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย ในแต่ละระยะของการวิจัย โดยแยกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงในตารางที่ 40

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 40 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัยของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมในระยะต่าง ๆ

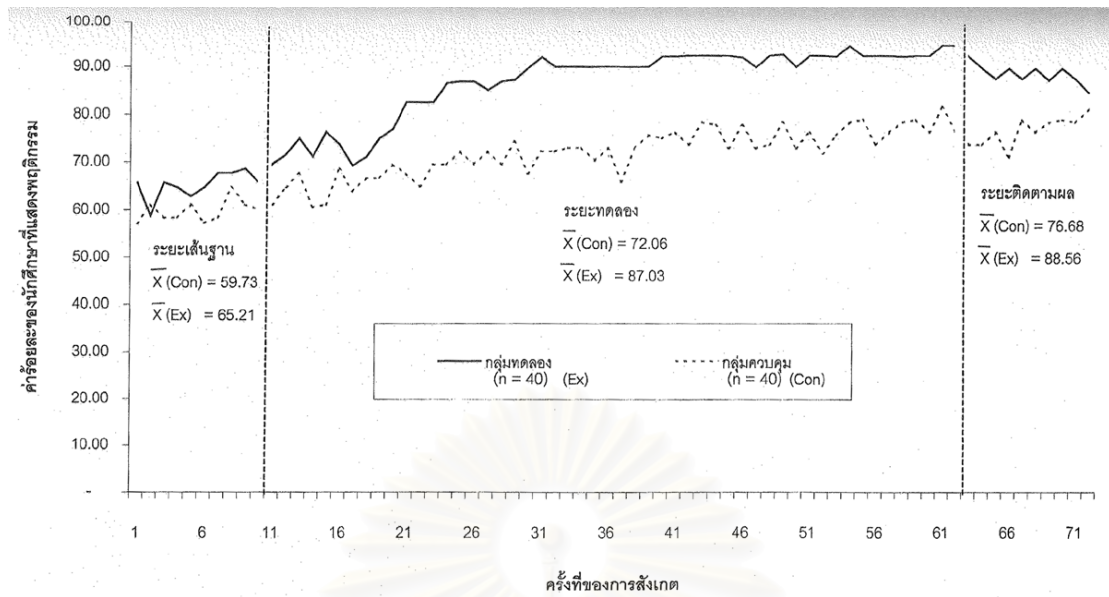
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม	
		ทดลอง	ควบคุม
1	ระยะพื้นฐาน	65.71	57.14
2		58.82	61.11
3		65.71	58.33
4		64.70	58.33
5		62.86	61.11
6		64.70	57.14
7		67.65	58.33
8		67.65	64.70
9		68.57	61.11
10		65.71	60.00
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	65.21	59.73
11	ระยะทดลอง	69.55	61.11
12		71.47	64.70
13		75.00	67.65
14		71.05	60.53
15		76.31	61.11
16		73.68	68.57
17		69.23	63.89
18		71.00	66.67
19		75.00	66.67
20		76.92	69.44
21		82.50	67.57
22		82.50	64.86
23		82.50	69.44
24		86.49	69.44
25		86.84	72.22
26		86.84	69.44
27		85.00	72.22
28		86.84	69.44
29		87.18	74.28
30		89.74	67.57
31		92.10	72.22
32		90.00	72.22
33		90.00	72.97
34		90.00	72.97
35		90.00	70.27
36		90.00	72.97
37		90.00	65.79
38		90.00	72.97
39		90.00	75.67
40		92.30	75.00
41		92.30	76.31
42		92.50	73.68
43	92.50	78.38	
44	92.50	77.78	
45	92.50	72.97	
46	92.10	77.78	
47	90.00	72.97	
48	92.50	73.68	
49	92.81	78.38	
50	90.00	72.97	
51	92.50	76.31	
52	92.50	71.79	
53	92.31	75.67	
54	94.74	78.38	
55	92.50	78.95	
56	92.50	73.68	
57	92.50	76.31	
58	92.31	78.38	
59	92.50	78.95	
60	92.50	76.31	
61	95.00	81.58	
62	94.87	76.31	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	87.05	72.07
63	ระยะติดตามผล	92.31	73.68
64		89.74	73.68
65		87.50	76.31
66		89.74	71.05
67		87.50	78.95
68		89.74	76.31
69		87.18	78.38
70		89.74	78.95
71	87.50	78.38	
72	84.61	81.08	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	88.56	76.68

จากตารางที่ 40 นักศึกษากลุ่มทดลองซึ่งได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย สูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งในระยะทดลอง ($X_{(Ex)} = 87.03$, $X_{(con)} = 72.06$) และระยะติดตามผล ($X_{(Ex)} = 88.56$, $X_{(con)} = 76.68$)

เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งของการสังเกตในระยะพื้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากตารางที่ 40 มานำเสนอในรูปแบบกราฟเส้น ดังแผนภูมิที่ 18

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 18 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรรมการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อเข้ารับบริการหรือใช้บริการต่าง ๆ ของนักศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรรมการเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อเข้ารับบริการหรือใช้บริการต่าง ๆ ในแต่ละครั้งที่ทำการสังเกตมาหาค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของกลุ่มในแต่ละระยะของการวิจัย โดยแยกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงในตารางที่ 41

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 41 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อเข้ารับบริการหรือ
ให้บริการต่าง ๆ ของกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุมในระยต่าง ๆ

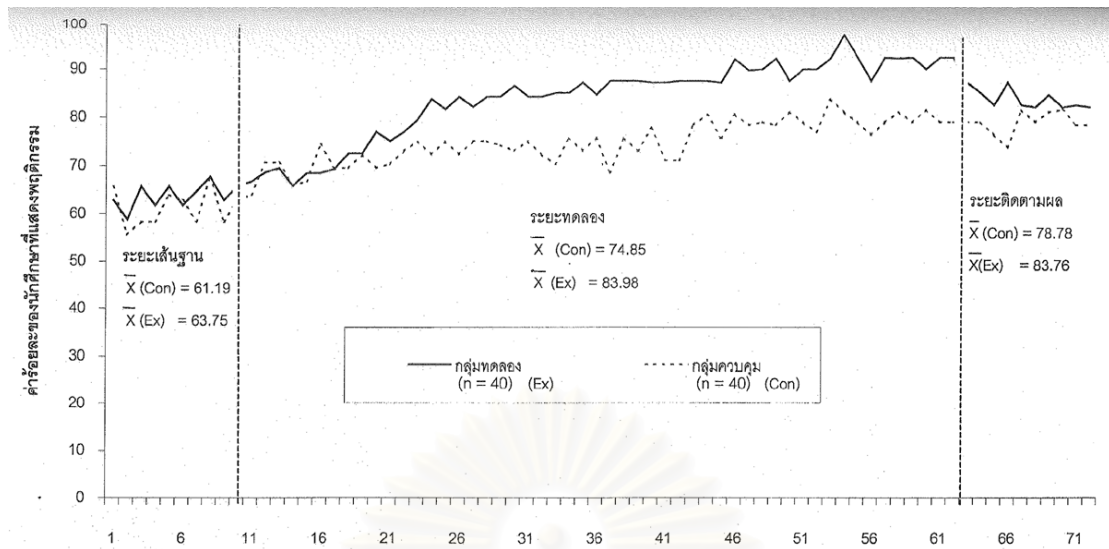
ครั้งที่	ระย	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม	
		ทดลอง	ควบคุม
1	ระยพื้นฐาน	62.86	65.71
2		58.82	55.56
3		65.71	58.33
4		61.76	58.33
5		65.71	63.89
6		61.76	62.86
7		64.70	58.33
8		67.65	67.65
9		62.86	58.33
10		65.71	62.86
	ค่าเฉลี่ยทดลองระย	63.75	61.19
11	ระยทดลอง	66.67	63.89
12		68.57	70.59
13		69.44	70.59
14		65.79	65.79
15		68.42	66.67
16		68.42	74.28
17		69.23	69.44
18		72.50	69.44
19		72.50	72.22
20		76.92	69.44
21		75.00	70.27
22		76.92	72.97
23		79.49	75.00
24		83.78	72.22
25		81.58	75.00
26		84.21	72.22
27		82.05	75.00
28		84.21	75.00
29		84.21	74.14
30		86.49	72.97
31		84.21	75.00
32		84.21	72.22
33		85.00	70.27
34		85.00	75.67
35		87.18	72.97
36		84.61	75.67
37		87.50	68.42
38		87.50	75.67
39		87.50	72.97
40		87.18	77.78
41		87.18	71.05
42		87.50	71.05
43		87.50	78.38
44		87.50	80.55
45		87.18	75.67
46		92.11	80.55
47		89.74	78.38
48		90.00	78.95
49		92.31	78.38
50		87.50	81.08
51		90.00	78.95
52		90.00	76.92
53	92.31	83.78	
54	97.74	81.08	
55	92.50	78.95	
56	87.50	76.31	
57	92.50	78.95	
58	92.31	81.08	
59	92.50	78.95	
60	90.00	81.58	
61	92.50	78.95	
62	92.50	78.95	
	ค่าเฉลี่ยทดลองระย	83.98	74.85
63	ระยติดตามผล	87.18	78.95
64		85.00	78.95
65		82.50	76.31
66		87.18	73.68
67		82.50	81.58
68		82.05	78.95
69		84.61	81.08
70		82.05	81.58
71		82.50	78.38
72		82.05	78.38
	ค่าเฉลี่ยทดลองระย	83.76	78.78

จากตารางที่ 41 นักศึกษากลุ่มทดลองซึ่งได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรรมการเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อเข้ารับบริการหรือใช้บริการต่าง ๆ สูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งในระยะทดลอง ($X_{(Ex)} = 86.01$, $X_{(con)} = 79.48$) และระยะติดตามผล ($X_{(Ex)} = 89.71$, $X_{(con)} = 79.41$)

เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรรมการเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อเข้ารับบริการหรือใช้บริการต่าง ๆ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งของการสังเกตในระยะพื้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากตารางที่ 41 มานำเสนอในรูปกราฟเส้น ดังแผนภูมิที่ 19

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 19 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อเข้ารับบริการหรือใช้บริการต่าง ๆ ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการส่งงาน/การบ้านตรงตามกำหนดเวลา ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาหารค่าร้อยละ ในแต่ละครั้งที่ทำการสังเกต และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการส่งงาน/การบ้านตรงตามกำหนดเวลา ในแต่ละระยะของการวิจัย โดยแยกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงในตารางที่42

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 42 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการส่งงาน/การบ้านตรงตามกำหนดเวลาของกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุมในระยะต่าง ๆ

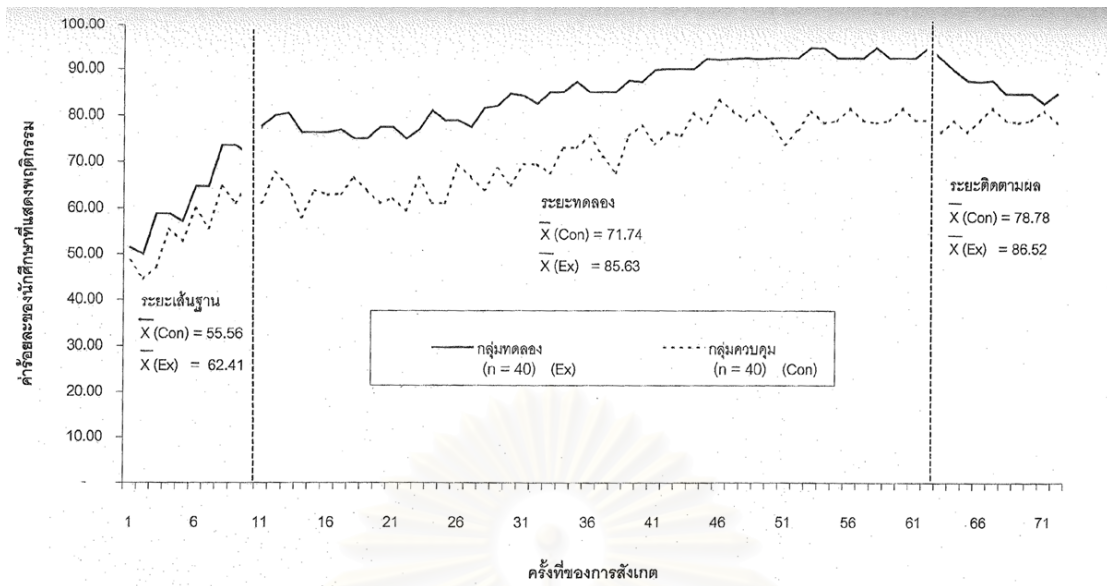
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม	
		ทดลอง	ควบคุม
1	ระยะพื้นฐาน	51.43	48.57
2		50.00	44.44
3		58.82	47.22
4		58.82	55.55
5		57.14	52.78
6		64.70	60.00
7		64.70	55.55
8		73.53	64.71
9		73.53	61.11
10		71.43	65.71
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		62.41	55.56
11	ระยะทดลอง	77.78	61.11
12		80.00	67.65
13		80.55	64.71
14		76.32	57.89
15		76.32	63.89
16		76.32	62.86
17		76.92	63.09
18		75.00	66.67
19		75.00	63.89
20		77.49	61.11
21		77.50	62.16
22		75.00	59.46
23		76.92	66.67
24		81.08	61.11
25		78.95	61.11
26		78.95	69.44
27		77.50	66.67
28		81.58	63.89
29		82.05	68.57
30		84.62	64.86
31		84.21	69.44
32		82.50	69.44
33		85.00	67.57
34		85.00	72.97
35		87.18	72.97
36		85.00	75.67
37		85.00	71.05
38		85.00	67.57
39		87.50	75.67
40		87.18	77.78
41		89.74	73.68
42		90.00	76.32
43	90.00	75.67	
44	90.00	80.55	
45	92.31	78.38	
46	92.11	83.33	
47	92.31	81.08	
48	92.50	78.95	
49	92.31	81.08	
50	92.50	78.38	
51	92.50	73.68	
52	92.50	76.92	
53	94.87	81.08	
54	94.74	78.38	
55	92.50	78.95	
56	92.50	81.58	
57	92.50	78.95	
58	94.87	78.38	
59	92.50	78.95	
60	92.50	81.58	
61	92.50	78.95	
62	94.87	78.95	
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		85.63	71.74
63	ระยะติดตามผล	92.31	76.31
64		89.74	78.95
65		87.50	76.31
66		87.18	78.95
67		87.50	81.58
68		84.61	78.95
69		84.61	78.38
70		84.61	78.95
71		82.50	81.08
72		84.61	78.38
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		86.52	78.78

จากตารางที่ 42 นักศึกษากลุ่มทดลองซึ่งได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการทำงาน/การบ้านตรงตามกำหนดเวลา สูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งในระยะทดลอง ($X_{(Ex)} = 85.63$, $X_{(con)} = 71.74$) และระยะติดตามผล ($X_{(Ex)} = 86.52$, $X_{(con)} = 78.78$)

เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการทำงาน/การบ้านตรงตามกำหนดเวลา ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งของการสังเกตในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากตารางที่ 42 มานำเสนอในรูปแบบกราฟเส้น ดังแผนภูมิที่ 20

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 20 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรรมการส่งงาน/การบ้านตรงตามกำหนดเวลาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ

การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ สังเกตจากการแสดงพฤติกรรม
ย่อยดังต่อไปนี้

1. การเข้าห้องเรียนตรงเวลา
2. การทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลา
3. การทำความสะอาดตามเวลาที่กำหนด

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเข้าห้องเรียนตรงเวลา ของนัก
ศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมเข้าห้อง
เรียนตรงเวลา ในแต่ละครั้งที่ทำการสังเกตมาหาค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของกลุ่มในแต่
ละระยะของการวิจัย คือระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล โดยแยกตามกลุ่ม
ทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงในตารางที่ 43

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 43 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเข้าห้องเรียนตรงเวลาของกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุมในระยะต่าง ๆ

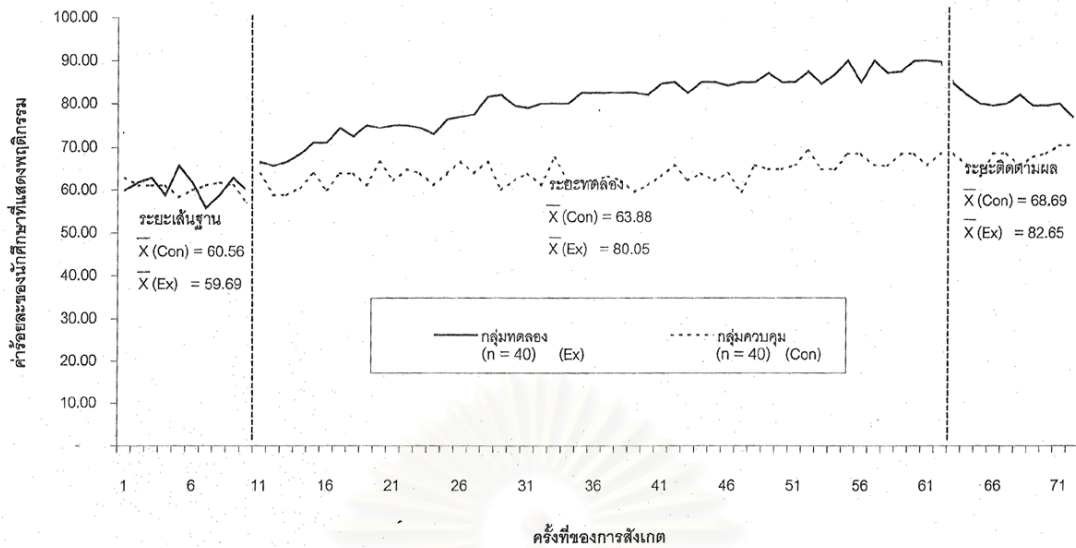
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม	
		ทดลอง	ควบคุม
1	ระยะพื้นฐาน	60.00	62.86
2		61.76	61.11
3		62.86	61.11
4		58.82	61.11
5		65.71	58.33
6		61.76	60.00
7		55.86	61.11
8		58.82	61.76
9		62.86	61.11
10		60.00	57.14
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	60.85	60.56
11	ระยะทดลอง	66.67	63.89
12		65.71	58.82
13		66.67	58.82
14		68.42	60.53
15		71.05	63.89
16		71.05	60.00
17		74.36	63.89
18		72.50	63.89
19		75.00	61.11
20		74.36	66.67
21		75.00	62.16
22		75.00	64.86
23		74.35	63.89
24		72.97	61.11
25		76.32	63.89
26		76.92	66.67
27		77.50	63.89
28		81.58	66.67
29		82.05	60.00
30		79.49	62.16
31		78.95	63.89
32		80.00	61.11
33		80.00	67.57
34		80.00	62.16
35		82.50	62.16
36		82.50	62.16
37		82.50	63.16
38		82.50	62.16
39		82.50	59.46
40		82.05	61.11
41		84.61	63.16
42		85.00	65.79
43		82.50	62.16
44		85.00	63.89
45	85.00	62.16	
46	84.21	63.89	
47	85.00	59.46	
48	85.00	65.79	
49	87.18	64.86	
50	85.00	64.86	
51	85.00	65.79	
52	87.50	69.23	
53	84.61	64.86	
54	86.84	64.86	
55	90.00	68.42	
56	85.00	68.42	
57	90.00	65.79	
58	87.18	65.57	
59	87.50	68.42	
60	90.00	68.42	
61	90.00	65.79	
62	89.74	68.42	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	80.62	63.88
63	ระยะติดตามผล	84.61	68.42
64		82.05	65.79
65		80.00	63.16
66		79.49	68.42
67		80.00	68.42
68		82.05	65.79
69		79.49	67.57
70		79.49	68.42
71	80.00	70.27	
72	76.92	70.27	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	80.41	67.65

จากตารางที่ 43 นักศึกษากลุ่มทดลองซึ่งได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเข้าห้องเรียนตรงเวลา สูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งในระยะทดลอง ($X_{(Ex)} = 80.63$, $X_{(con)} = 65.09$) และระยะติดตามผล ($X_{(Ex)} = 80.41$, $X_{(con)} = 67.65$)

เพื่อแสดงการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเข้าห้องเรียนตรงเวลา ของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจากตารางที่ 43 มานำเสนอในรูปกราฟเส้น ดังแผนภูมิที่ 21

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 21 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเข้าห้องเรียนตรงเวลาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลา ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาหารค่าร้อยละ ในแต่ละครั้งที่ทำการสังเกต และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลา ในแต่ละระยะของการวิจัย โดยแยกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงในตารางที่ 44

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 44 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลา
ทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะต่าง ๆ

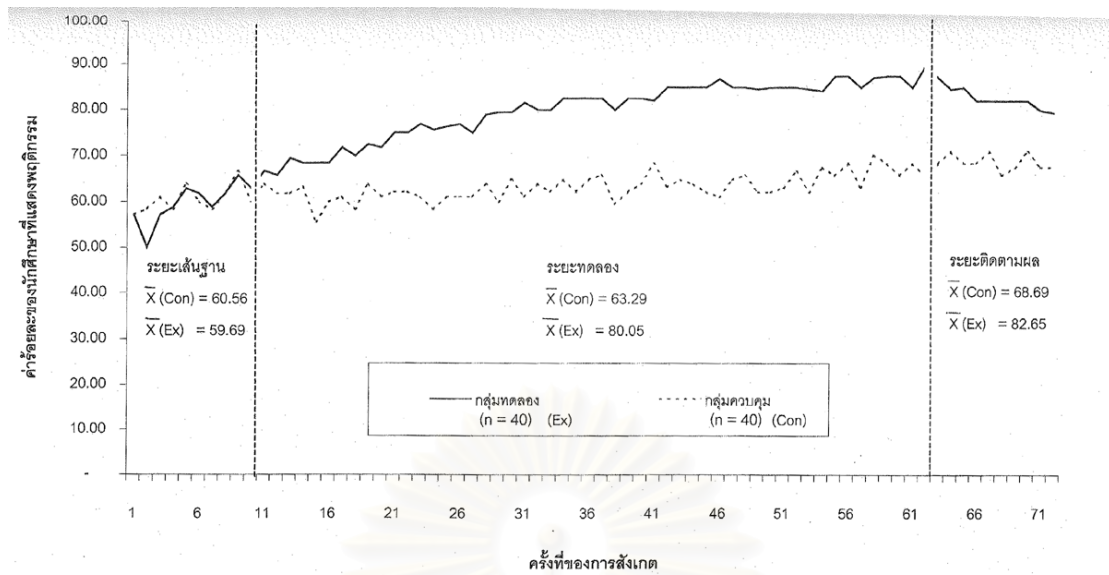
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม	
		ทดลอง	ควบคุม
1	ระยะพื้นฐาน	57.14	57.14
2		50.00	58.33
3		57.14	61.11
4		58.82	58.33
5		62.86	63.89
6		61.76	60.00
7		58.82	58.33
8		61.76	61.76
9		65.71	66.67
10		62.86	60.00
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	59.69	60.56
11	ระยะทดลอง	66.67	63.89
12		65.71	61.76
13		69.44	61.76
14		68.42	63.16
15		68.42	55.55
16		68.42	60.00
17		71.79	61.11
18		70.00	58.33
19		72.50	63.89
20		71.79	61.11
21		75.00	62.16
22		75.00	62.16
23		76.92	61.11
24		75.68	58.33
25		76.32	61.11
26		76.92	61.11
27		75.00	61.11
28		78.95	63.89
29		79.48	60.00
30		79.49	64.86
31		81.58	61.11
32		80.00	63.89
33		80.00	62.16
34		82.50	64.86
35		82.50	62.16
36		82.50	64.86
37		82.50	65.79
38		80.00	59.46
39		82.50	62.16
40		82.50	63.89
41		82.05	68.42
42		85.00	63.16
43	85.00	64.86	
44	85.00	63.89	
45	85.00	62.16	
46	86.84	61.11	
47	85.00	64.86	
48	85.00	65.79	
49	84.62	62.16	
50	85.00	62.16	
51	85.00	63.16	
52	85.00	66.67	
53	84.62	62.16	
54	84.21	67.57	
55	87.50	65.79	
56	87.50	68.42	
57	85.00	63.16	
58	87.18	70.27	
59	87.50	68.42	
60	87.50	65.79	
61	85.00	68.42	
62	89.74	65.79	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	80.05	63.29
63	ระยะติดตามผล	87.18	68.42
64		84.62	71.05
65		85.00	68.42
66		82.05	68.42
67		82.05	71.05
68		82.05	65.79
69		82.05	67.57
70		82.05	71.05
71		80.00	67.57
72		79.49	67.57
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	82.65	68.69

จากตารางที่ 44 นักศึกษากลุ่มทดลองซึ่งได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลา สูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งในระยะทดลอง ($X_{(EX)} = 80.06$, $X_{(CON)} = 63.48$) และระยะติดตามผล ($X_{(EX)} = 82.70$, $X_{(CON)} = 68.69$)

เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลา ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งของการสังเกตในระยะเสถียรฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากตารางที่ 44 มานำเสนอในรูปแบบกราฟเส้น ดังแผนภูมิที่ 22

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 22 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำความสะอาดตามเวลาที่กำหนด ของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการทำความสะอาดตามเวลาที่กำหนด ในแต่ละครั้งที่ทำการสังเกตมาหาร้อยละ และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของกลุ่มในแต่ละระยะของการวิจัย โดยแยกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงในตารางที่ 45

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 45 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรทำความสะดวกตามเวลาที่กำหนดของกลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุมในระยะต่าง ๆ

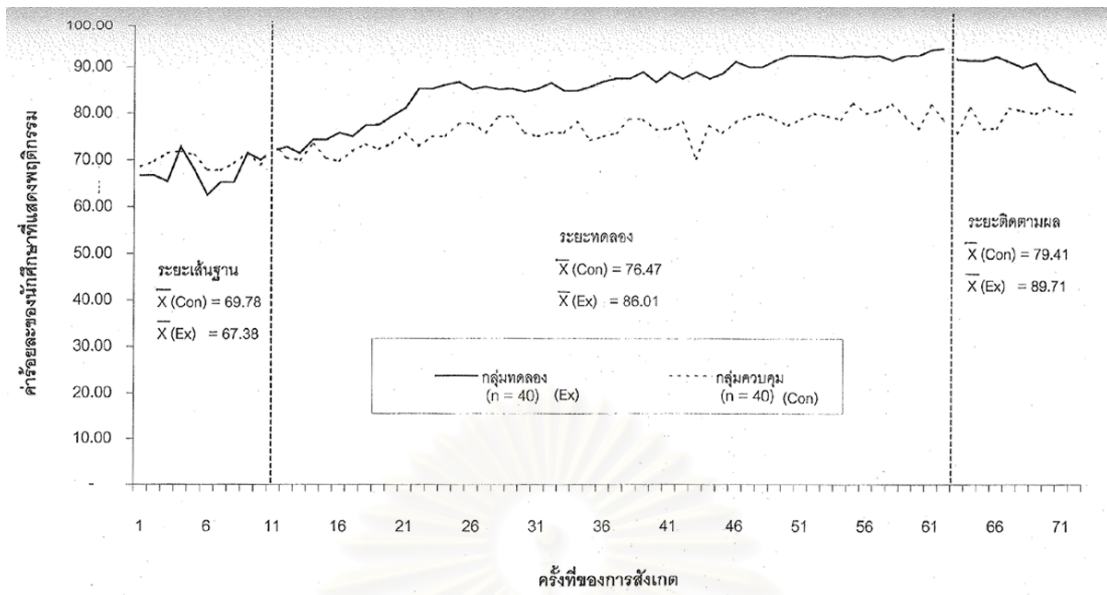
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม	
		ทดลอง	ควบคุม
1	ระยะเส้นฐาน	66.67	68.57
2		66.67	69.70
3		65.38	71.43
4		72.73	71.87
5		68.00	70.97
6		62.50	67.86
7		65.22	67.74
8		65.22	69.23
9		71.43	71.43
10		70.00	68.96
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	67.38	69.78
11	ระยะทดลอง	72.00	73.33
12		72.73	70.37
13		71.43	70.00
14		74.29	73.33
15		74.29	70.37
16		75.76	69.70
17		75.00	71.87
18		77.42	73.33
19		77.50	72.22
20		79.41	73.53
21		81.08	75.68
22		85.29	72.97
23		85.29	75.00
24		86.11	75.00
25		86.67	77.78
26		85.18	77.78
27		85.71	75.86
28		85.18	79.31
29		85.29	79.31
30		84.62	75.76
31		85.29	75.00
32		86.49	75.86
33		84.85	75.76
34		84.85	78.12
35		85.71	74.19
36		86.84	75.00
37		87.50	75.76
38		87.50	78.79
39		88.89	78.79
40		86.67	76.47
41		88.89	76.67
42		87.50	78.12
43		88.89	70.27
44		87.50	77.42
45	88.57	75.76	
46	91.18	78.12	
47	90.00	79.31	
48	90.00	80.00	
49	91.43	78.79	
50	92.50	77.42	
51	92.50	78.79	
52	92.50	80.00	
53	92.31	79.41	
54	92.10	78.79	
55	92.50	82.35	
56	92.31	80.00	
57	92.50	80.64	
58	91.43	82.14	
59	92.50	79.31	
60	92.50	76.67	
61	93.75	81.81	
62	94.12	78.57	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	86.01	76.47
63	ระยะติดตามผล	91.67	75.86
64		91.43	81.25
65		91.43	76.67
66		92.31	76.92
67		91.18	81.25
68		90.00	80.65
69		90.91	80.00
70		87.18	81.48
71		86.11	80.00
72		84.85	80.00
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	89.71	79.41

จากตารางที่ 45 นักศึกษากลุ่มทดลองซึ่งได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรรมการทำความสะอาดตามเวลาที่กำหนด สูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งในระยะทดลอง ($X_{(Ex)} = 79.48$, $X_{(con)} = 86.01$) และระยะติดตามผล ($X_{(Ex)} = 89.71$, $X_{(con)} = 79.41$)

เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรรมการทำความสะอาดตามเวลาที่กำหนด ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งของการสังเกตในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากตารางที่ 45 มานำเสนอในรูปกราฟเส้น ดังแผนภูมิที่ 23

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 23 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการทำความสะอาตามเวลาที่กำหนดของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแต่ละครั้งที่สังเกต

2.4. ผลการวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมจริยธรรมจากแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างขั้นตอนรอง (กลุ่มขยายผล)

การพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมในกลุ่มตัวอย่างขั้นตอนรอง (กลุ่มขยายผล)

กลุ่มทดลองได้เขียนโครงการขึ้นเพื่อขยายผลการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมให้กับเพื่อนในห้องภายหลังจากที่กลุ่มตัวอย่างขั้นตอนหลักได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ซึ่งผู้วิจัยเรียกนักศึกษาในกลุ่มนี้ว่า กลุ่มตัวอย่างขั้นตอนรอง หรือ “กลุ่มขยายผล” นักศึกษากลุ่มขยายผลนี้จะได้รับกิจกรรมต่าง ๆ ตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาจากเพื่อน ๆ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างขั้นตอนหลัก

การเก็บข้อมูลในกลุ่มขยายผล แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. **ระยะเสถียร** ใช้เวลา 4 สัปดาห์ ข้อมูลที่เก็บในระยะนี้ ได้แก่ การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน และคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร แบบวัดพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย และแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ

2. **ระยะทดลอง** ใช้เวลา 10 สัปดาห์ ข้อมูลที่เก็บในระยะนี้ ได้แก่ การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นของนักศึกษาแต่ละคนในแต่ละวัน และคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม

3. **ระยะติดตามผล** ใช้เวลา 2 สัปดาห์ เป็นระยะที่เพื่อนยุติการให้ข้อมูลต่าง ๆ และเป็นระยะที่ศึกษาการคงอยู่ของพฤติกรรมจริยธรรมการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรมและให้ทำแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ เช่นเดียวกับระยะเสถียรและระยะทดลอง

ในการพิจารณาว่า กลุ่มขยายผลมีคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลแตกต่างกันหรือไม่ ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มขยายผลทั้ง 3 ระยะมาทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One Way ANOVA with Repeated Measures) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 46-57

ตารางที่ 46 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม ของกลุ่มขยายผล ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผล

พฤติกรรม	ระยะ	ระยะเส้นฐาน		ระยะทดลอง		ระยะติดตามผล	
	n	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
พฤติกรรมจริยธรรม	85	611.01	64.12	688.44	34.08	672.95	35.98

จากตารางที่ 46 จะเห็นได้กลุ่มขยายผลมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรม ที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล เท่ากับ 611.01, 688.44 และ 672.95 ตามลำดับ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันในระยะต่าง ๆ พบว่าในระยะทดลอง และระยะติดตามผลมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าในระยะเส้นฐาน

ตารางที่ 47 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มขยายผล ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	476,869.47	84		
ภายในกลุ่ม	359,762.00	170		
ปัจจัย(treatment)	285,339.77	2	142,669.89	322.06**
ส่วนเหลือ(residual)	74,422.23	168	442.99	
รวม	836,631.47	254		

** p < .01 F.99 (2,168) \approx 4.75

จากตารางที่ 47 เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One Way ANOVA with Repeated measures) จะเห็นว่าค่าสถิติ F ที่ได้จากการคำนวณมีค่ามากกว่าค่า F จากตาราง ดังนั้นกลุ่มขยายผลที่อยู่ในโครงการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมซึ่งเพื่อนที่เป็นกลุ่ม

ตัวอย่างหลัก (นักศึกษาในกลุ่มทดลอง) ดำเนินการตามแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา มีการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมในระยะต่าง ๆ ของการวิจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพื่อให้ทราบว่าคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มขยายผลในระยะใดบ้างที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มขยายผลทั้ง 3 ระยะด้วยวิธีการของ Newman Keuls และแสดงผลการทดสอบไว้ในตารางที่ 48

ตารางที่ 48 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มขยายผลในระยะเส้นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผล โดยใช้การทดสอบแบบ Newman Keuls

ระยะ	รวม	ระยะเส้นฐาน	ระยะติดตามผล	ระยะทดลอง
ระยะเส้นฐาน	51,936	-	5,265**	6,581**
ระยะติดตามผล	57,201		-	1,316**
ระยะทดลอง	58,517			-

** p < .01

จากตารางที่ 48 จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มขยายผลในระยะเส้นฐาน แตกต่างจากระยะทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มขยายผลในระยะทดลอง แตกต่างจากระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมในระยะเส้นฐาน แตกต่างจากระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักศึกษากลุ่มขยายผลที่อยู่ในโครงการพัฒนาจริยธรรมซึ่งเพื่อนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างหลักเป็นผู้ดำเนินการตามแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาในระยะทดลอง และในระยะติดตามผลมีคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมสูงกว่าระยะเส้นฐาน (ก่อนการทดลอง)

เนื่องจากพฤติกรรมจริยธรรมในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยพฤติกรรมจริยธรรมความซื่อสัตย์สุจริต พฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์แต่ละพฤติกรรมตามลำดับ ดังตารางที่ 49-57

ตารางที่ 49 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความขยันหมั่นเพียรที่ได้จากแบบวัด พฤติกรรมจริยธรรม ความขยันหมั่นเพียร ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผลตามผลในกลุ่มขยายผล

กลุ่ม	ระยะ	ระยะเส้นฐาน		ระยะทดลอง		ระยะติดตามผล	
	n	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
กลุ่มขยายผล	85	155.07	18.84	186.55	11.65	177.94	16.41

จากตารางที่ 49 จะเห็นว่าคะแนนความขยันหมั่นเพียรของกลุ่มขยายผลในระยะทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าระยะเส้นฐานและระยะติดตามผล

ตารางที่ 50 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำของคะแนนความขยันหมั่นเพียรของกลุ่มขยายผล ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	44,123.63	84		
ภายในกลุ่ม	64,713.33	170		
ปัจจัย(treatment)	45,003.67	2	22,501.84	191.80**
ส่วนเหลือ(residual)	19,709.66	168	117.32	
รวม	108,836.96	254		

** $p < .01$

จากตารางที่ 50 จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความขยันหมั่นเพียรของกลุ่มขยายผลในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า กลุ่มขยายผลมีความขยันหมั่นเพียรในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลแตกต่างกัน และเพื่อให้ทราบว่าคะแนนความขยันหมั่นเพียรของกลุ่มขยายผลในระยะใดบ้างที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความขยันหมั่นเพียรของกลุ่มขยายผลทั้ง 3 ระยะด้วยวิธีการของ Newman Keuls และแสดงผลการทดสอบไว้ในตารางที่ 51

ตารางที่ 51 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนความขยันหมั่นเพียรของกลุ่มขยายผลในระยะเสี่นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผล โดยใ้การทดสอบแบบ Newman Keuls

ระยะ	รวม	ระยะเสี่นฐาน	ระยะติดตามผล	ระยะทดลอง
ระยะเสี่นฐาน	13,181	-	1,944**	2,676**
ระยะติดตามผล	15,125		-	732**
ระยะทดลอง	15,857			-

** $p < .01$

จากตารางที่ 51 จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความขยันหมั่นเพียร ของกลุ่มขยายผลในระยะเสี่นฐาน แตกต่างจากระยะทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความขยันหมั่นเพียรของกลุ่มขยายผลในระยะทดลอง แตกต่างจากระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความขยันหมั่นเพียรในระยะเสี่นฐาน แตกต่างจากระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักศึกษาในกลุ่มขยายผลที่อยู่ในโครงการพัฒนาจริยธรรม ซึ่งเพื่อนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างหลักเป็นผู้ดำเนินการตามแนวทางการปรับพฤติกรรมทางปัญญาในระยะทดลอง และในระยะติดตามผลมีคะแนนความขยันหมั่นเพียรสูงกว่าระยะเสี่นฐาน

ตารางที่ 52 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความมีระเบียบวินัยที่ได้จากแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม ความมีระเบียบวินัยในระยะเสี่นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผลในกลุ่มขยายผล

ระยะ	n	ระยะเสี่นฐาน		ระยะทดลอง		ระยะติดตามผล	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
กลุ่มขยายผล	85	238.96	23.28	260.16	14.37	257.15	14.75

จากตารางที่ 52 จะเห็นว่าคะแนนความมีระเบียบวินัยของกลุ่มขยายผลในระยะทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าระยะเสี่นฐานและระยะติดตามผล

ตารางที่ 53 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำของคะแนนความมีระเบียบวินัยของกลุ่มขยายผล ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	71,711.74	84		
ภายในกลุ่ม	31,768.00	170		
ปัจจัย(treatment)	22,364.14	2	11,182.07	199.77**
ส่วนเหลือ(residual)	9,403.86	168	55.98	
รวม	103,479.74	254		

** $p < .01$ $F_{99}(2,78) \approx 4.89$

จากตารางที่ 53 จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีระเบียบวินัยของกลุ่มขยายผลในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า กลุ่มขยายผลมีความมีระเบียบวินัยในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลแตกต่างกัน และเพื่อให้ทราบว่าคะแนนความมีระเบียบวินัยของกลุ่มขยายผลในระยะใดบ้างที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีระเบียบวินัยของกลุ่มขยายผลทั้ง 3 ระยะด้วยวิธีการของ Newman Keuls และแสดงผลการทดสอบไว้ในตารางที่ 54

ตารางที่ 54 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีระเบียบวินัยของกลุ่มขยายผลในระยะเส้นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผลโดยใช้การทดสอบแบบ Newman Keuls

ระยะ	รวม	ระยะเส้นฐาน	ระยะติดตามผล	ระยะทดลอง
ระยะเส้นฐาน	20,312	-	1,546**	1,802**
ระยะติดตามผล	21,858		-	256**
ระยะทดลอง	22,114			-

** $p < .01$

จากตารางที่ 54 จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีระเบียบวินัยของกลุ่มขยายผลในระยะเส้นฐาน แตกต่างจากระยะทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีระเบียบวินัยของกลุ่มขยายผลในระยะทดลอง แตกต่างจากระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความมีระเบียบวินัยในระยะเส้นฐาน แตกต่างจากระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักศึกษากลุ่มขยายผลที่อยู่ใน

โครงการพัฒนาจริยธรรมซึ่งเพื่อนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างหลักเป็นผู้ดำเนินการตามแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาในระยะทดลอง และในระยะติดตามผลมีคะแนนความมีระเบียบวินัยสูงกว่าระยะเสี่นฐาน

ตารางที่ 55 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความรับผิดชอบที่ได้จากแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบ ในระยะเสี่นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผล ในกลุ่มขยายผล

กลุ่ม	ระยะ	ระยะเสี่นฐาน		ระยะทดลอง		ระยะติดตามผล	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
กลุ่มขยายผล	85	216.98	27.21	241.72	15.73	237.86	16.90

จากตารางที่ 55 จะเห็นว่าคะแนนความรับผิดชอบของกลุ่มขยายผลในระยะทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าระยะเสี่นฐานและระยะติดตามผล

ตารางที่ 56 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำของคะแนนความรับผิดชอบของกลุ่มขยายผล ในระยะเสี่นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	96,485.00	84		
ภายในกลุ่ม	40,631.33	170		
ปัจจัย(treatment)	30,120.85	2	15,060.43	240.73**
ส่วนเหลือ(residual)	10,510.48	168	62.56	
รวม	137,116.33	254		

** p < .01

จากตารางที่ 56 จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบของกลุ่มขยายผลในระยะเสี่นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า กลุ่มขยายผลมีความรับผิดชอบในระยะเสี่นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลแตกต่างกัน และเพื่อให้ทราบว่าจะคะแนนความรับผิดชอบของกลุ่มขยายผลในระยะใดบ้างที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบของกลุ่มขยายผลทั้ง 3 ระยะด้วยวิธีการของ Newman Keuls และแสดงผลการทดสอบไว้ในตารางที่ 57

ตารางที่ 57 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบของกลุ่มขยายผลในระยะพื้นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผล โดยใช้การทดสอบแบบ Newman Keuls

ระยะ	รวม	ระยะพื้นฐาน	ระยะติดตามผล	ระยะทดลอง
ระยะพื้นฐาน	18,443	-	1,775**	2,103**
ระยะติดตามผล	20,218		-	328**
ระยะทดลอง	20,546			-

** p < .01

จากตารางที่ 57 จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบ ของกลุ่มขยายผลในระยะพื้นฐาน แตกต่างจากระยะทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบของกลุ่มขยายผลในระยะทดลอง แตกต่างจากระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบในระยะพื้นฐาน แตกต่างจากระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักศึกษาในกลุ่มขยายผลที่อยู่ในโครงการพัฒนาจริยธรรมซึ่งเพื่อนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างหลักเป็นผู้ดำเนินการตามแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาในระยะทดลอง และในระยะติดตามผลมีคะแนนความรับผิดชอบสูงกว่าระยะพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์จำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร พฤติกรรมความมีระเบียบวินัย และพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบต่อที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักศึกษากลุ่มขยายผล

ก่อนที่จะนำข้อมูลจำนวนความถี่ของการเกิดพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้านของนักศึกษาที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตามรายการพฤติกรรมที่แสดงไว้ในแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม ซึ่งทำการสังเกตในวิทยาลัยมาวิเคราะห์นั้นผู้วิจัยได้หาความเที่ยงระหว่างผู้สังเกต (Interobserver reliability/IOR) ของการสังเกตแต่ละครั้ง ซึ่งพบว่าค่าความเที่ยงระหว่างผู้สังเกตในการสังเกตระยะพื้นฐาน (ก่อนการทดลอง) 20 ครั้ง ระยะทดลอง 42 ครั้ง และระยะติดตามผล 10 ครั้ง รวมจำนวนครั้งของการสังเกตทั้งสิ้น 72 ครั้ง มีค่าความเที่ยงมากกว่าร้อยละ 90 ซึ่งแสดงว่า ข้อมูลจำนวนครั้งของการเกิดพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน ที่ได้จากการสังเกตนักศึกษากลุ่มขยายผลมีความเที่ยงสูงพอที่จะนำมาวิเคราะห์ได้ จากนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมจริยธรรม ในการสังเกตแต่ละครั้งมาหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยร้อยละของแต่ละคนในแต่ละระยะของการวิจัยโดยแยกตามพฤติกรรมจริยธรรมแต่ละด้าน ดังแสดงในภาคผนวก จ

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบนำเสนอในตารางที่

ตารางที่ 58 ร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น									
		มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด	
		จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
1	กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้มีความเหมาะสม	15	37.50	25	62.50						
2	เทคนิควิธีการและสื่อที่ใช้ในการอบรมมีความน่าสนใจ	9	22.50	30	75.00	2	2.50				
3	นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้	16	40.00	24	60.00						
4	ความรู้ความเข้าใจและทักษะที่ได้รับจากการถ่ายทอดของอาจารย์ที่ปรึกษาชมรม	15	37.50	25	62.50						
5	ตัวเสริมแรงต่าง ๆ ที่แจกให้มีความเหมาะสม	10	25.00	29	72.50	1	2.50				
6	บรรยากาศของการอบรมมีความเหมาะสม	17	42.50	20	50.00	3	7.50				
7	ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมนี้	21	52.50	19	47.50						
8	ความประทับใจที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมนี้	16	40.00	24	60.00						
9	สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาตนเอง	13	32.50	27	67.50						
10	สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปใช้กับเพื่อน ๆ	12	30.00	28	70.00						

จากตารางที่ 58 จะเห็นได้ว่านักศึกษาในกลุ่มทดลองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมนี้มากที่สุด (ร้อยละ 52.50) ส่วนเรื่องอื่น ๆ ที่เหลือ กลุ่มทดลองมีความคิดเห็นในระดับมาก ดังนี้ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้มีความเหมาะสมมาก (ร้อยละ 62.50) เทคนิค วิธีการและสื่อที่ใช้ในการอบรมมีความน่าสนใจ (ร้อยละ 75.00) นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้ (ร้อยละ 60.00) ความรู้ ความเข้าใจและทักษะที่ได้รับการถ่ายทอดของอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมมาก (ร้อยละ 62.50) ตัวเสริมแรงต่าง ๆ ที่แจกให้มีความเหมาะสมมาก (ร้อยละ 72.50) บรรยากาศของการอบรมมีความเหมาะสม (ร้อยละ 50.00) ความประทับใจที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมนี้มาก (ร้อยละ 60.00) สามารถนำความรู้และทักษะไปใช้กับตนเองและไปใช้กับเพื่อน ๆ มาก (ร้อยละ 67.50 และ ร้อยละ 70.00 ตามลำดับ)

สำหรับข้อเสนอแนะที่รวบรวมได้จากนักศึกษากลุ่มทดลองสรุปได้ดังนี้

1. ควรจัดกิจกรรมชมรมนี้อีก
2. ควรมีกิจกรรมชมรมนี้ในทุก ๆ ปี
3. ควรจัดกิจกรรมนี้กับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.). ด้วย
4. ควรจัดกิจกรรมนี้ให้กับนักศึกษาแผนกวิชาพาณิชการและแผนกวิชาออกแบบและจิตรศิลป์ด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา
2. เพื่อนำรูปแบบการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมโดยเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมในกลุ่มทดลองที่ได้รับการพัฒนาจากรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญากับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการพัฒนาจากการจัดกิจกรรมตามปกติ

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานดังนี้

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา จะช่วยให้นักศึกษาที่มีพฤติกรรมจริยธรรมจากการวัดหลังการทดลอง และระยะติดตามผลเพิ่มขึ้น จากก่อนการทดลอง (ระยะเสถียร)
2. นักศึกษาช่างอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีพฤติกรรมจริยธรรมในช่วงหลังการทดลอง และระยะติดตามผลสูงกว่า นักศึกษาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมที่ต้องการพัฒนามาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบ จากนั้นกำหนดรายละเอียดของรูปแบบ และเอกสารประกอบรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย ทฤษฎีแนวคิดพื้นฐาน หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม การนำไปใช้ และผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบ ส่วนเอกสารประกอบรูปแบบจัดทำขึ้นเพื่อประมวลความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบและการดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบเป็นแนวทางปฏิบัติแก่ผู้นำรูปแบบไปใช้ให้มีความเข้าใจลึกซึ้งขึ้น เมื่อได้รูปแบบแล้วจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแล้วปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจึงนำไปทดลองใช้ในสภาพการจัดกิจกรรมจริง

การออกแบบการวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ ABF มีกลุ่มควบคุม และกลุ่มขยายผล แบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ ระยะเสัฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จำนวน 165 คน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

- กลุ่มทดลอง จำนวน 40 คน
- กลุ่มควบคุม จำนวน 40 คน
- กลุ่มขยายผล (กลุ่มตัวอย่างชั้นตอนรอง) จำนวน 85 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร
2. แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย
3. แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ
4. แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในคาบกิจกรรมซึ่งผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากผู้บริหาร วิทยาลัยเทคนิคโพธารามจัดกิจกรรมในคาบกิจกรรม 2 คาบต่อสัปดาห์เป็นเวลา 1 ภาคเรียน โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ คือ

1 ระยะเสัฐาน ใช้เวลา 2 สัปดาห์ เป็นระยะเก็บรวบรวมข้อมูลเสัฐาน ก่อนการทดลอง ซึ่งข้อมูลที่เก็บรวบรวมในระยะนี้ ได้แก่ จำนวนครั้งของการเกิดพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียร พฤติกรรมความมีระเบียบวินัยและพฤติกรรมความรับผิดชอบ ที่ได้จากการสังเกต นักศึกษาที่บริเวณหน้าเสาธง ในห้องเรียน และในโรงอาหาร เป็นเวลานาน 2 สัปดาห์ รวมทั้งคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ ซึ่งให้นักศึกษาตอบในสัปดาห์ที่ 2 ของระยะเสัฐาน

2 ระยะทดลอง ใช้เวลา 12 สัปดาห์ โดยมีวิธีการดังนี้
กลุ่มทดลอง เป็นกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิด การปรับพฤติกรรมทางปัญญา โดยแบ่งการดำเนินการทดลองเป็น 2 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 นักศึกษาเข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นเวลา 2 วัน

ช่วงที่ 2 นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเป็นรายสัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน เป็นเวลา 12 สัปดาห์

กลุ่มขยายผล เป็นนักศึกษาที่อยู่ในโครงการที่กลุ่มทดลองเขียนขึ้นมาเพื่อขยายผลการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมให้กับเพื่อนในห้อง

3 ระยะติดตามผล ใช้เวลา 2 สัปดาห์ ระยะนี้เป็นระยะที่ศึกษาความคงอยู่ของพฤติกรรมจริยธรรม (ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ) ของนักศึกษาหลังจากที่ยุติการฝึกอบรมแล้ว ซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวบรวมในระยะนี้ได้แก่ จำนวนครั้งของการเกิดพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียร พฤติกรรมความมีระเบียบวินัย และพฤติกรรมความรับผิดชอบที่ได้จากการสังเกตนักศึกษาที่บริเวณหน้าเสาธง ในห้องเรียน และในโรงอาหาร เป็นเวลานาน 2 สัปดาห์ รวมทั้งคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และแบบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบ ซึ่งให้นักศึกษาตอบใน สัปดาห์ที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows หาค่าต่าง ๆ ดังนี้

1. คำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร คะแนนพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล
2. คำนวณหาค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะเส้นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผล เสนอในรูปแบบกราฟเส้น
3. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากการตอบแบบวัดของกลุ่มทดลอง ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One Way ANOVA with Repeated Measures) และนำเสนอในรูปแบบตาราง
4. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมของกลุ่มทดลองทั้ง 3 ระยะ ด้วยวิธีการของ Newman Keuls และนำเสนอในรูปแบบตาราง
5. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะเส้นฐาน ระยะทดลองและระยะติดตามผล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง

แบบวัดซ้ำ (Two Way ANOVA with Repeated Measures) ทั้งนี้ก่อนการวิเคราะห์ได้ทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variance) ของกลุ่มย่อย ด้วยวิธี F_{max}

6. เมื่อพบผลปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระมีนัยสำคัญทางสถิติ ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำ ได้วิเคราะห์ simple main effect เพื่อการอธิบายที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (Winer, 1971: 529; Keppel, 1982 : 179) ประกอบการพิจารณาจากกราฟปฏิสัมพันธ์

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่วงอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ขั้นตอนหลักสำหรับการดำเนินกิจกรรมของรูปแบบมี 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเส่นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล การดำเนินกิจกรรมในขั้นทดลองแบ่งเป็น 2 ช่วง (session) คือ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแบบเข้ม 2 วัน และการฝึกปฏิบัติในคาบกิจกรรมสัปดาห์ละ 2 คาบ เป็นเวลา 12 สัปดาห์ มีการให้ความรู้และฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการจัดการความคิดความเข้าใจ การหยุดความคิด การคิดไปข้างหน้า การฝึกการสอนตนเอง การปรับพฤติกรรมด้วยวิธีพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม การสร้าง Self-commitment การเขียนโครงการช่วยเพื่อน การชักจูงซ้ำ การให้ข้อมูลป้อนกลับและการเสริมแรงทางบวก

2. ผลของการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

2.1 นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมในระยะเส่นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญามีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ แตกต่างจากนักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมพบว่านักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมในระยะเส่นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยระยะทดลองและระยะติดตามผลมีคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมสูงกว่าระยะเส้นฐาน ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากกราฟจะเห็นได้ว่าเส้นกราฟในระยะทดลองและระยะติดตามผลจะมีความสูงมากกว่าในระยะเส้นฐาน (ดูแผนภูมิที่ 12 - 23) แสดงว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมนี้ช่วยพัฒนานักศึกษาให้มีพฤติกรรมจริยธรรมมากขึ้นที่เป็นเช่นนี้เพราะนักศึกษากลุ่มทดลองเกิดความตระหนัก (Awareness) ว่าพฤติกรรมใดสมควรที่จะกระทำ และพฤติกรรมใดสมควรที่จะต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ เมื่อนักศึกษาเกิดความตระหนักก็จะนำมาสู่ความคิด ซึ่งก็จะมีผลต่อการควบคุมตนเอง การที่นักศึกษากลุ่มทดลองเกิดความตระหนักขึ้นเพราะผู้วิจัยได้ให้ความรู้และฝึกให้นักศึกษาปรับเปลี่ยนความคิดตามกรอบแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาจากการทำกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ การจัดการความคิด ความเข้าใจ (กิจกรรมวงจรความคิด-ความรู้สึก-พฤติกรรม และการวิเคราะห์พฤติกรรม ฝึกเทคนิคการปรับพฤติกรรมปัญญาเพื่อปรับเปลี่ยนความคิด ด้วยเทคนิคการหยุดความคิด เทคนิคการคิดไปข้างหน้า เทคนิคการฝึกการสอนตนเอง และเทคนิคการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม เพื่อปรับเปลี่ยนความคิด นอกจากนี้ยังได้ใช้วิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การสร้าง self-commitment การเขียนโครงการช่วยเพื่อน การฝึกซ้ำซ้ำ (Repeatd rehearsal) การให้ข้อมูลป้อนกลับ และการเสริมแรงทางบวก เพื่อเพิ่มพฤติกรรมจริยธรรมมากขึ้น ซึ่งการฝึกในแต่ละกิจกรรมมีผลต่อการปรับเปลี่ยนความคิดของนักศึกษาอันนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมจริยธรรมมากขึ้น ดังนี้

1.1 กิจกรรมการจัดการความคิดความเข้าใจ ในกิจกรรมนี้ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมย่อย คือ 1) วงจรความคิด-ความรู้สึก-พฤติกรรม 2) การวิเคราะห์พฤติกรรม เมื่อนักศึกษาได้รับความรู้เรื่องวงจรความคิด-ความรู้สึก-พฤติกรรมแล้ว ทำให้นักศึกษาเข้าใจถึงความเชื่อมโยงระหว่างความคิด-ความรู้สึกและพฤติกรรม เมื่อนักศึกษาเปลี่ยนแปลงความคิดก็จะส่งผลให้ความรู้สึกหรืออารมณ์และพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย เพราะ จากแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา Kazdin (1978) กล่าวว่าวิธีการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเป็นกระบวนการเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอกโดยการเปลี่ยนความคิด การตีความ หรือกลวิธีในการสนองตอบ โดยมีความเชื่อว่า การทำงานของกระบวนการทางปัญญามีผลต่อพฤติกรรม กระบวนการทางปัญญาสามารถปรับเปลี่ยนได้ และการปรับเปลี่ยนทางปัญญามีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอกซึ่งสอดคล้องกับ Ellis และ Whiteley (1979: 44) ที่กล่าวว่าเมื่อบุคคลต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก็สามารถทำได้โดยการปรับเปลี่ยนความคิดหรือความรู้สึกของตนเองและ Dryden และ Golden (1987:1) กล่าวว่าไว้สรุปได้ว่ากระบวนการทางปัญญา (ความคิด ความเชื่อ ความคาดหวัง) ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างสิ่งเร้ากับอารมณ์และพฤติกรรม และเมื่อนักศึกษาได้ฝึกวิเคราะห์พฤติกรรมบนแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมปัญญานิยมทำให้นักศึกษาเข้าใจถึงสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมและมองเห็นความสำคัญของตัวแปรภายในบุคคลคือ ความคิด ความรู้สึก ที่ส่งผลต่อพฤติกรรม เพราะการวิเคราะห์พฤติกรรมบนแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมปัญญา

นิยม มีความเชื่อพื้นฐานว่ากระบวนการทางปัญญามีผลทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลง โดยกระบวนการทางปัญญาจะเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับพฤติกรรมภายนอกของบุคคล ดังนั้นถ้าสามารถเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาได้พฤติกรรมของบุคคลย่อมเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับงานวิจัยของ Etscheidt (1990:107-115) ที่พบว่านักเรียนอายุระหว่าง 12-18 ปี เมื่อได้รับการปรับพฤติกรรมทางปัญญาแล้ว มีพฤติกรรมควบคุมตนเองเพิ่มขึ้น และงานวิจัยของ Larson (1990) ที่พบว่ารูปแบบที่ใช้กรอบแนวคิดพฤติกรรมปัญญานิยม โดยการฝึกปรับเปลี่ยนความคิด ช่วยให้เด็กมีภาวะเสี่ยงการมีปัญหากับเพื่อนลดการกระทำผิดวินัยลงอย่างมีนัยสำคัญ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้จัดกิจกรรมการจัดการความคิดความเข้าใจเป็นกิจกรรมแรก เพื่อให้เด็กศึกษามองเห็นแนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมอย่างชัดเจนก่อนที่จะดำเนินการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาหรือความคิดต่อไป

1.2 กิจกรรมฝึกทักษะการคิดเพื่อควบคุมตนเอง เมื่อนักศึกษามองเห็นความสำคัญของตัวแปรภายในที่เป็นกระบวนการทางปัญญาคือความคิด ความรู้สึก ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมแล้วผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาขึ้น โดยใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญาหลายเทคนิคผสมผสานกัน แต่ละเทคนิคก็จะมีแนวคิดและวิธีการที่ค่อนข้างจะแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้เดิมของนักจิตวิทยาแต่ละคน ถึงแม้ว่านักจิตวิทยาจะมีพื้นฐานความรู้เดิมแตกต่างกันแต่มีสิ่งหนึ่งที่เห็นตรงกัน คือตัวแปรทางปัญญานั้นย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นถ้าสามารถเปลี่ยนแปลงตัวแปรทางปัญญาได้พฤติกรรมของบุคคลนั้นย่อมเปลี่ยนแปลง ประกอบกับวัยของนักศึกษาช่วงอุตสาหกรรมอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเห็นได้ชัด ผลแห่งการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน ทำให้นักศึกษามีความสับสนในบทบาทของตัวเอง และประสบปัญหากับการปรับตัว มีการแสดงออกในทางแข็งกร้าว และชอบเพื่อน อารมณ์ค่อนข้างจะรุนแรงและเปลี่ยนแปลงง่าย ค่อนข้างจะเอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง ชอบทำตามกลุ่มและมีความขัดแย้งกับผู้ใหญ่มากขึ้น จึงอาจจะเห็นเหตุให้วัยรุ่นมีปัญหาทางด้านความประพฤติ (สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2544: 89-90) ส่วนพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของนักศึกษาอยู่ในขั้นที่ 4 ของ Piaget คือ สามารถคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมและมีปรัชญาชีวิต (Piaget, 1971) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญาหลายเทคนิคเพื่อให้ นักศึกษาสามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมกับลักษณะของแต่ละบุคคล ซึ่งแต่ละเทคนิคที่ใช้มีผลต่อการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา ดังนี้

ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคการหยุดความคิด (Thought Stopping) เพราะนักศึกษาช่วงอุตสาหกรรมอยู่ในช่วงวัยรุ่น ที่มีความต้องการที่จะมีความใกล้ชิดผูกพัน (intimacy) กับเพื่อนวัยเดียวกันและมีความสัมพันธ์อย่างสนิทสนม (สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2544: 90) เมื่อเพื่อนที่คบกันชวนให้กระทำบางสิ่งบางอย่างที่ไม่เหมาะสม เช่น การสูบบุหรี่ การเสพยาเสพติด การทะเลาะวิวาทกับเพื่อนต่างกลุ่ม ทำลายสิ่งของที่เป็นของส่วนรวม เป็นต้น ก็มักจะทำตามโดยไม่ได้นิ่งถึงความถูก

ต้องและความเหมาะสม เมื่อแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ออกมา ก็จะก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวเองในอนาคตได้ การที่นักศึกษาได้ฝึกการหยุดความคิดเมื่อมีความคิดที่ไม่เหมาะสมขึ้นก็จะช่วยให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้นเพราะการหยุดความคิดจะทำให้ความคิดที่ไม่เหมาะสมถูกระงับไปเพียงแต่บอกกับตนเองว่า “ไม่” หรือ “หยุด” แล้วแทนที่ความคิดที่ไม่เหมาะสมด้วยความคิดที่เหมาะสม ซึ่งนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dangel, Deschner และ Rasp (1989) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นที่ได้รับเทคนิคการหยุดความคิด การผ่อนคลาย และการฝึกหัดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ลดความก้าวร้าวลง และจากการเข้าร่วมกิจกรรมตลอดระยะเวลา 12 สัปดาห์ผู้วิจัยได้ส่งเสริมให้นักศึกษาทำการชักซ้อมการหยุดความคิดเมื่อมีความคิดที่ไม่เหมาะสมซ้ำหลาย ๆ ครั้ง ในระหว่างที่มีการชักซ้อมผู้วิจัยและเพื่อน ๆ ได้ให้ข้อมูลป้อนกลับและการเสริมแรงทางบวกจึงทำให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการหยุดความคิดมากขึ้น

ดังนั้นเมื่อนักศึกษามีความคิดที่ไม่เหมาะสม เทคนิคการหยุดความคิดจึงเป็นเทคนิคหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เพื่อหยุดความคิดที่ไม่เหมาะสม แล้วแทนที่ความคิดที่ไม่เหมาะสมด้วยความคิดที่เหมาะสม จึงทำให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น

เทคนิคที่ผู้วิจัยเลือกใช้กับนักศึกษาอีกเทคนิคหนึ่งคือ เทคนิคการคิดไปข้างหน้า เพราะนักศึกษาช่วงอุตสาหกรรมบางคนแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกไป เนื่องจากอารมณ์ชั่ววูบและความรักเพื่อนเป็นหลักจึงทำให้เกิดผลเสียตามมา เช่น ถูกลงโทษตามความผิดที่กระทำ ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตเมื่อทะเลาะวิวาทกับกลุ่มอื่น เป็นต้น เมื่อนักศึกษาได้ฝึกการคิดไปข้างหน้าแล้วทำให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้นเพราะการฝึกคิดไปข้างหน้าทำให้นักศึกษาสามารถคาดคะเนความเป็นไปได้ของผลกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อตอบสนองด้วยพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมในสถานการณ์นั้นๆ และช่วยให้นักศึกษารู้จักจำแนกผลกรรมที่จะได้รับทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และผลกรรมนั้นเป็นผลกรรมทางบวกหรือผลกรรมทางลบ ด้วยการฝึกให้นักศึกษาคิดในลักษณะ ถ้านั้นทำ....แล้วจะ..... ก่อนที่นักศึกษาแสดงพฤติกรรมออกมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเขาต้องเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ที่กระตุ้นให้ต้องโต้ตอบด้วยอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม เขาจะคิดว่าถ้าเขาแสดงพฤติกรรมนี้แล้วจะได้รับผลกรรมอะไรบ้าง ถ้าได้รับผลกรรมทางบวกเขาก็จะแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา แต่ถ้าจะต้องได้รับผลกรรมทางลบ เช่น การถูกลงโทษ การเสียชื่อเสียง การสอบตก เป็นต้น ก็จะช่วยให้เขาระงับการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เมื่อนักศึกษาได้ฝึกการคิดไปข้างหน้าบ่อยครั้งก็อาจจะส่งผลให้นักศึกษาคิดก่อนแสดงพฤติกรรมมากขึ้น จึงทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ เมื่อนักศึกษาคิดไปข้างหน้าแล้ว แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ผู้วิจัยและเพื่อน ๆ ได้ให้ข้อมูลป้อนกลับและการเสริมแรงทางบวกอีกด้วย จึงเป็นแรงจูงใจกระตุ้นให้นักศึกษาคิดไปข้างหน้า ก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริลักษณ์ รักษาทรัพย์ (2534: 52) ที่พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนสูงขึ้นภายหลังการใช้

หลักฟรีแมค และทำให้ความถี่ของพฤติกรรมการทำแบบฝึกหัดวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนสูงขึ้น อีกด้วย และ ศุภมาส เพชรสมบัติ (2540: 82-84) พบว่า เมื่อใช้การเสริมแรงควบคู่กับสถานการณ์จำลองทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านอารมณ์เพิ่มขึ้น

เทคนิคการสอนตนเองก็เป็นอีกเทคนิคหนึ่งที่น่าสนใจเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญาด้วย เพราะนักศึกษาช่วงอุดมศึกษากำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ซึ่งการเรียนการสอนส่วนใหญ่เน้นการฝึกปฏิบัติ นักศึกษาต้องใช้เวลาในการปฏิบัติในแต่ละครั้งเป็นเวลา 3-6 ชั่วโมงต่อวันจึงทำให้นักศึกษาบางคนเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายเนื่องจากเป็นชิ้นงานที่ทำยากและต้องใช้เวลาอันยาวจึงจะทำเสร็จ ถ้านักศึกษาไม่รู้จักควบคุมตนเองก็จะมีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ตามมาเช่น หนีเรียน เข้าห้องเรียนช้า ออกนอกห้องเรียนบ่อยครั้ง พุดคุยและแหย่เล่นกับเพื่อนในขณะที่ปฏิบัติงาน เองงานวิชาอื่นขึ้นมาทำ ออกไปทำกิจกรรมอื่นนอกห้อง เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ถ้านักศึกษาได้รับการฝึกการสอนตนเอง น่าจะช่วยทำให้นักศึกษาเหล่านี้มีพฤติกรรมจริยธรรมมากขึ้น เพราะการฝึกการสอนตนเองทำให้นักศึกษาสามารถควบคุมตนเองด้วยการใช้คำพูดของตนเองเป็นตัวชี้นำเพื่อให้มีรูปแบบความคิดและพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้น เมื่อนักศึกษาได้รับการฝึกการสอนตนเอง จะช่วยให้นักศึกษาได้รับความรู้และปรับความคิดของตนเองให้ถูกต้องและเหมาะสม แล้วนำมาเปลี่ยนเป็นคำพูดกับตนเอง เพื่อใช้ในการกำกับความคิดและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นและคงอยู่ตลอดไป (Meichenbaum, 1975: 359) ซึ่งกระบวนการฝึกการสอนตนเองเริ่มจากการที่ผู้วิจัยเป็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมจริยธรรม และให้นักศึกษาสังเกตพฤติกรรมการสอนของผู้วิจัยขณะแสดงพฤติกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ชี้แนะวิธีการกระทำตามขั้นตอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยพูดสอนตนเองตามลำดับที่ละขั้นตอนอย่างชัดเจนเริ่มจากพูดด้วยเสียงที่ดัง พูดด้วยเสียงที่เบา และพูดภายในใจในขณะที่แสดงพฤติกรรมจริยธรรม ซึ่งการเสนอตัวแบบเป็นเทคนิคหนึ่งที่ใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2541: 51) การที่ผู้วิจัยเป็นตัวแบบแสดงการสอนตนเองนี้ถือว่าเป็นการใช้ตัวแบบจริง ซึ่ง Bandura (1986) กล่าวว่า การใช้ตัวแบบจริงมีข้อดี คือ สามารถปรับปรุงหรือเพิ่มเติมการแสดงพฤติกรรมของตนให้ชัดเจนและเหมาะสมกับสภาพการณ์ได้มากยิ่งขึ้น

ในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยแสดงการสอนตนเองในการแสดงพฤติกรรมเป้าหมาย ให้นักศึกษาสังเกตพฤติกรรมแล้วให้นักศึกษาทำการซักซ้อมการสอนตนเองด้วย การที่ให้นักศึกษาทำการซักซ้อมการสอนตนเองโดยการกระทำจริงนั้นจะช่วยให้ นักศึกษาสามารถจดจำพฤติกรรมของตัวแบบได้ดียิ่งขึ้น และเมื่อถึงเวลาแสดงออกก็จะแสดงออกได้ง่ายขึ้น (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2536 : 258) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Kalish (1981) และ Mischell และ Patterson (1976) ที่พบว่า การใช้การเสนอตัวแบบร่วมกับการฝึกซ้อมพฤติกรรม เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมากกว่า การใช้การเสนอตัวแบบหรือการซักซ้อมพฤติกรรมเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาซักซ้อมการสอนตนเองซ้ำ ๆ หลายๆ

ครั้ง เพื่อให้ให้นักศึกษาเกิดทักษะและความชำนาญในการสอนตนเอง และสามารถนำทักษะการสอนตนเองไปใช้ชี้แนะพฤติกรรมจรรยาบรรณได้ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของMeichenbaumและCameron(1974) ที่กล่าวว่าการศึกษาให้บุคคลแสดงพฤติกรรมการสอนตนเองซ้ำๆกันหลายๆครั้ง จะทำให้เกิดทักษะและความชำนาญ และสามารถสอนตนเองตามขั้นตอนได้อย่างอัตโนมัติ

เมื่อนักศึกษาใช้ขบวนการฝึกการสอนตนเองซ้ำๆในการแสดงพฤติกรรมเป้าหมายแล้ว ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลป้อนกลับและการเสริมแรง ซึ่งการให้ข้อมูลย้อนกลับมีผลต่อการพัฒนาให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรมจรรยาบรรณเพิ่มขึ้น เพราะการให้ข้อมูลป้อนกลับช่วยให้นักศึกษารู้ผลการกระทำของตนเอง รวมทั้งความก้าวหน้าที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจจะสามารถเสริมแรงตนเองได้ (Kazdin, 1984: 104-105) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลป้อนกลับทางบวก (Positive Feedback) ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงส่วนดีทำอะไรได้ดีบ้าง ช่วยให้นักศึกษารู้ผลการกระทำของตนเอง การกระทำของตนห่างจากเป้าหมายเพียงใด ก่อให้นักศึกษาเกิดความพยายามที่จะปรับปรุงพฤติกรรมตนเองเป็นไปตามรูปแบบที่ถูกต้องมากขึ้น เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ (สม โภชน์ เอี่ยมสุภานิต, 2541) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขดี ตั้งทรงสวัสดิ์ (2533: 53) พบว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับข้อมูลป้อนกลับแบบวิพากษ์และแบบคะแนน มีการทำบ้านและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการบ้านแบบคะแนน งานวิจัยของสุวัฒนา พรหมหล่อ (2541 : 211) ที่พบว่านักเรียนมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบควบคู่กับการให้ข้อมูลป้อนกลับ

หลังจากที่นักศึกษาแสดงพฤติกรรมจรรยาบรรณตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาเสริมแรงตนเองทันที เมื่อนักศึกษาได้รับการเสริมแรงแล้วทำให้พฤติกรรมจรรยาบรรณเพิ่มขึ้น เพราะการเสริมแรงนั้นจะทำหน้าที่เป็นสิ่งจูงใจให้นักศึกษาพยายามกระทำพฤติกรรมให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในระดับที่สูงขึ้น (Bandura, 1986) การเสริมแรงตนเองต่อพฤติกรรมเป้าหมายที่เกิดขึ้นนี้ Kazdin (1980: 256) กล่าวว่า เป็นเทคนิคที่สำคัญประการหนึ่งในกระบวนการสอนตนเองและง่ายต่อการนำไปใช้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Nelson and Birkimer (1978) ที่พบว่า การสอนตนเองร่วมกับการเสริมแรงตนเอง สามารถลดความหุนหันของเด็กลงได้ นั้นแสดงให้เห็นว่า การเสริมแรงตนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง ที่ช่วยให้กระบวนการสอนตนเองมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำหรับการเสริมแรงในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาเสริมแรงตนเองทางวาจา โดยให้พูดกับตนเองในทางบวก เช่น พุดยกย่องหรือชมเชยตนเอง เป็นต้น และเสริมแรงด้วยวัตถุสิ่งของที่ใช้ในการเรียน เช่น กระเป๋ากา ปากกา หนังสือที่ชอบ เป็นต้น นอกจากจะเสริมแรงด้วยตนเองแล้ว ผู้วิจัยได้ให้การเสริมแรงภายนอกแก่นักศึกษากลุ่มทดลองอีกด้วย เพื่อช่วยทำให้ประสิทธิภาพของการฝึกเพิ่มขึ้นกว่าการสอนตนเองเพียงอย่างเดียว ดังงานวิจัยของ Robertson และ Keeley (1974 cited by Meichenbaum, 1977: 44-45) ได้ใช้การฝึกการสอนตนเองร่วมกับการเสริมแรงด้วยเบียร์รถกรในช่วงแรก แล้วเปลี่ยนมาเป็นตัวเสริมแรงทาง

สังคมและท้ายสุดเป็นการเสริมแรงตนเอง ผล ปรากฏว่าสามารถเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาแบบ ประนีประนอม รวมทั้งช่วยลดความหุนหัน นอกจากนี้ยังมีผู้นำเอาการเสริมแรงภายนอกไปใช้ในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งของเด็กชายอายุ 4 ปี (Bronstein and Quevillon, 1976: 179-188) ลดพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียน (Macpherson, Candee and Hohman, 1974: 47) และเพิ่มทักษะการระลึกเรื่องราว (Asarnow and Meichenbaum, 1979: 1173-1177) ลดพฤติกรรมก้าวร้าว (Synder and White, 1979: 227-235) เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น การฝึกการสอนตนเองให้กับนักศึกษากลุ่มทดลอง ร่วมกับการให้ข้อมูลป้อนกลับและการเสริมแรง และชักจูงซ้ำบ่อย ๆ จึงน่าจะส่งผลให้นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมในระยะทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่า ระยะเสถียร (ก่อนการทดลอง)

เทคนิคการพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมเป็นอีกเทคนิคหนึ่งที่ถูกวิจัยเลือกมาใช้เพื่อฝึกนักศึกษาในกรณีที่นักศึกษามีความคิดหรือความเชื่อที่ไม่มีเหตุผล เช่น อาจารย์ทุกคนต้องรักเขา เมื่อมีอาจารย์บางท่านไม่ให้ความรักและความสนใจในตัวเขา เขาก็จะรู้สึกไม่พอใจ และมีพฤติกรรมเก็บตัว แยกตัว ไม่เข้าร่วมกิจกรรม เป็นต้น เมื่อมีความคิดที่ไม่มีเหตุผล จะส่งผลต่ออารมณ์และแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นถ้าบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเขาสามารถช่วยให้เขาเปลี่ยนความคิดที่ไม่มีเหตุผลให้เป็นความคิดที่มีเหตุผลได้ จะส่งผลให้เกิดอารมณ์ที่เหมาะสม และแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมตามมา เมื่อนักศึกษาได้ฝึกเทคนิคการพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมแล้ว ทำให้นักศึกษามีความคิดอย่างมีเหตุผล เข้าใจตนเองและสามารถควบคุมตนเองได้ จึงทำให้แสดงพฤติกรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้น เพราะเทคนิคนี้ยึดปรัชญาที่ว่าบุคคลไม่ได้ถูกรบวง โดยตัววัตถุเองหรือ แต่โดยความคิดของเขาที่มีต่อวัตถุนั้นต่างหาก จากหลักปรัชญาของ Ellis (1979 : 130) ได้อธิบายว่าในสภาพการณ์หนึ่งบุคคลจะเกิดระบบความคิดหรือความเชื่อต่อสภาพการณ์นั้น แล้วทำให้เกิดผลกรรมทางอารมณ์ และพฤติกรรมตามมา ดังนั้นเมื่อต้องการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ และพฤติกรรมจึงต้องจัดการเปลี่ยนแปลงที่ระบบความคิดพื้นฐานของคน

ผู้วิจัยได้ฝึกให้นักศึกษามีความคิดหรือความเชื่อที่มีเหตุผลโดยใช้เทคนิคที่จัดการกับความคิด อารมณ์และพฤติกรรม โดยการอธิบายให้นักศึกษามองเห็นความสัมพันธ์ของ ABC อย่างชัดเจนว่า ความคิดที่ไม่มีเหตุผลเกิดขึ้นได้อย่างไร และทำไมจึงมีความคิดเช่นนั้นและความคิดเช่นนั้นก่อให้เกิดอารมณ์ไม่เป็นสุข และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม จากนั้นจำแนกความคิดที่มีเหตุผลและไม่มีเหตุผลของนักศึกษา เพื่อให้เห็นว่าเหตุการณ์ใดเกิดขึ้น เขามีความคิดเห็นอย่างไรต่อเหตุการณ์นั้น และผลเป็นอย่างไร แล้วช่วยให้นักศึกษาเปลี่ยนความคิดที่ไม่มีเหตุผลให้เป็นความคิดที่มีเหตุผลต่อไป

ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้ฝึกให้นักศึกษามีความคิดที่มีเหตุผลด้วยตนเองโดย กำหนดให้นักศึกษาแต่ละคนทำการบ้านเพื่อฝึกความคิด (Cognitive Homework) ซึ่งนักศึกษาจะ

ต้องทำการฝึกวิเคราะห์ตนเองตามแบบ ABCDE ของEllis เพื่อให้นักศึกษาแต่ละคนทำแบบฝึกหัดอย่างมีเหตุผลด้วยตนเองเป็นการบ้านคนละ 3 ชุดต่อสัปดาห์ เป็นเวลา 10 สัปดาห์ จากนั้นผู้วิจัยให้นักศึกษาแต่ละคนนำผลงานจากการทำแบบฝึกคิดมานำเสนอต่อกลุ่มในคาบกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถตรวจสอบได้ว่า นักศึกษาแต่ละคนสามารถคิดอย่างมีเหตุผล ผู้วิจัยทำการอภิปรายโดยการซักถามเพื่อให้นักศึกษาเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกขั้นตอน ซึ่งการอภิปรายในกลุ่มนี้จะช่วยให้นักศึกษาได้รับข้อมูลป้อนกลับจากสิ่งที่กระทำไป ทำให้นักศึกษาสามารถเข้าใจลักษณะความคิดที่มีเหตุผล และความคิดที่ไม่มีเหตุผลได้อย่างถ่องแท้ และสามารถปรับความคิดของตนเองได้อย่างมีเหตุผลและสอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้น และยังช่วยให้นักศึกษามีโอกาสวิเคราะห์ความคิด อารมณ์และพฤติกรรมของตนและผู้อื่นที่แตกต่างกันไป เป็นผลให้นักศึกษาได้เห็นตัวแบบจากการวิเคราะห์ความคิด อารมณ์และพฤติกรรมของผู้อื่นที่มีปัญหาใกล้เคียงกับตนเอง ซึ่งทำให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ทักษะในการแก้ปัญหาที่คล้ายคลึงกับตนได้อย่างมีเหตุผล (Wessler and Wessler, 1980: 212-236) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้การเสริมแรงทางสังคม โดยกล่าวคำชมเชยและให้การเสริมแรงที่เป็นสิ่งของที่เหมาะกับวัยของนักศึกษาเป็นรางวัลเมื่อนักศึกษาสามารถคิดได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งการเสริมแรงดังกล่าว เป็นการเสริมแรงทางบวกจะช่วยให้นักศึกษาเกิดกำลังใจ และมีแรงจูงใจที่จะฝึกคิดอย่างมีเหตุผลต่อไป (Ludwig and Machr, 1967 cited by Beth and Roy 1972: 30) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zelig, Stone และ Lehr (1980: 80 – 85) พบว่านักเรียนที่เข้าโปรแกรมการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีการใช้เหตุผล อารมณ์ มีพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยเพิ่มขึ้น และงานวิจัยของ ขนิษฐา เบ้าเงิน (2533) พบว่า นักเรียนที่ได้รับวิธีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ ตามด้วยการเสริมแรงทางบวก แสดงพฤติกรรมการยกมือตอบคำถามเพิ่มมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การที่นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้ฝึกการปรับพฤติกรรมด้วยวิธีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมสามารถเปลี่ยนความคิดต่อการแสดงพฤติกรรมจริยธรรมได้อย่างมีเหตุผล จึงมีผลให้คะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษากลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นในระยะทดลอง

นอกจากการฝึกเทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญาแล้ว มีกิจกรรมที่จัดให้นักศึกษาสร้าง self-commitment ซึ่งเป็นการสร้างคำมั่นสัญญากับตนเองว่าจะเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาพฤติกรรมใดบ้าง โดยนักศึกษาเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายที่ชัดเจน และมีการเสริมแรงตนเองเมื่อตนเองได้ดำเนินการบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นการสร้าง self-commitment จึงจะช่วยให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรมจริยธรรมมากขึ้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของตนเองทุกวัน เป็นเวลา 16 สัปดาห์ด้วย การที่นักศึกษาทำการสังเกตและบันทึกตนเองแล้วทำให้นักศึกษามีการแสดงพฤติกรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้น เพราะการสังเกตจะทำให้นักศึกษารู้ว่ากำลังทำอะไรอยู่ เป็นอย่างไร และมีผลกระทบต่อใครทำให้สามารถวินิจฉัยได้ว่าในเงื่อนไขใด ควรทำพฤติกรรม

ใด นอกจากนี้การจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือไม่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านแรงจูงใจ ตนเองอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Nelson (1977: 217-240) พบว่า ปัจจัยหลักที่ส่งผลให้คนเราเปลี่ยนพฤติกรรมเมื่อเห็นข้อมูลที่ตนเองบันทึกไว้นั้น คือ แรงจูงใจหรือความต้องการของบุคคลที่อยากจะเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองนั่นเอง ไม่ว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกนั้นจะเป็นข้อมูลทางบวกหรือทางลบก็ตาม การบันทึกไม่ว่าจะทำการบันทึกทันทีหรือบันทึกทุกคืนก่อนนอน และไม่ว่าเครื่องมือในการบันทึกจะเป็นแบบใดก็ตาม ถ้าคนเรามีแรงจูงใจที่อยากจะเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองแล้ว ข้อมูลที่ได้ย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลทันที

นอกจากนี้ การที่นักศึกษาทำการสังเกตและบันทึกตนเอง นั่นคือ นักศึกษาได้รับบทบาทเป็นผู้รับผิดชอบในการรวบรวมข้อมูลและปรับพฤติกรรมด้วยตนเอง แทนที่จะให้อาจารย์หรือบุคคลอื่น เป็นผู้รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลและปรับพฤติกรรมนักศึกษาแต่เพียงผู้เดียว ด้วยเหตุนี้จึงมีผลทำให้นักศึกษาได้ใช้ความพยายามมากขึ้นทำให้โปรแกรมการปรับพฤติกรรมประสบความสำเร็จมากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้นักศึกษาเกิดความตระหนักถึงพฤติกรรมของตนเองว่า เป็นอย่างไร มีผลกระทบต่อใครบ้าง ซึ่งความตระหนักในตนเองนี้เองก็จะช่วยให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงได้ ดังที่ Kirk (1990: 47) กล่าวว่า การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของการช่วยเหลือตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

ข้อมูลที่นักศึกษาทำการสังเกตและบันทึกด้วยตนเอง เป็นข้อมูลป้อนกลับที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมด้วย ประกอบกับในการวิจัยนี้ผู้วิจัยและเพื่อนในกลุ่มก็เป็นผู้ให้ข้อมูลป้อนกลับทางบวกแก่นักศึกษาอีกด้วย จึงน่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งช่วยให้นักศึกษากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมจริยธรรมมากขึ้น

ในการจัดกิจกรรมผู้วิจัยได้เน้นที่ความสำเร็จของการแสดงพฤติกรรมเมื่อนักศึกษามีพฤติกรรมเป้าหมายที่ตั้งใจไว้เพิ่มขึ้น จะให้การเสริมแรงตนเอง รวมทั้งผู้วิจัยเป็นผู้เสริมแรงภายนอกด้วย โดยให้การเสริมแรงทางวาจา ท่าทาง และวัตถุสิ่งของ เมื่อนักศึกษาได้รับการเสริมแรงก็จะเพิ่มความสนใจในการแสดงพฤติกรรมเป้าหมายมากขึ้น จึงน่าจะทำให้ศึกษามีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมจริยธรรมมากขึ้นหรือคงพฤติกรรมนั้นไว้

หลังจากที่นักศึกษาได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นเวลา 2 วันแล้วในคาบกิจกรรม ผู้วิจัยให้นักศึกษาเขียน โครงการเพื่อขยายผลการพัฒนาจริยธรรมให้กับเพื่อนที่เรียนห้องเดียวกัน พร้อมทั้งทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเช่นเดียวกับที่ตนเองกระทำอยู่ การที่นักศึกษากลุ่มทดลองได้เขียนโครงการและนำไปใช้จริงกับเพื่อน ๆ เป็นการได้ซักซ้อมซ้ำ (Repeated rehearsal) ทำให้นักศึกษามีทักษะในการคิดเพื่อควบคุมตนเองมากขึ้น จึงน่าจะส่งผลให้นักศึกษามีพฤติกรรมจริยธรรมมากขึ้น

ส่วนในระยะติดตามผลนั้น การที่นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะเสถียร (ก่อนการทดลอง) นั้นแสดงให้เห็นถึงการ

คงอยู่ของการเพิ่มความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบจากระยะทดลองจนถึงระยะติดตามผล ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการที่นักศึกษากลุ่มทดลองได้จากการฝึกซ้ำ ๆ ในเทคนิคต่าง ๆ ในระยะทดลอง ทำให้นักศึกษามีทักษะในการคิดมีเหตุผลให้มั่นคงต่อไปจนเป็นลักษณะนิสัย (Block, 1978: 61; Gerald, 1980: 51-52; Lewinsohn Munuz Youngman and Zeiss, 1978: 252) ซึ่งเป็นผลให้นักศึกษาสามารถรักษารูปแบบการคิดที่มีเหตุผลไปสู่ระยะติดตามผลได้ (Patterson, 1980: 172) ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thurman (1983: 417-423) ที่ทำการศึกษาพบว่าการบำบัดแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม สามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าว รื้อถอนก้าวร้าว และเป็นศัตรู ทั้งในระยะให้การบำบัดและระยะติดตามผลหลังยุติโปรแกรมการบำบัด 2 เดือน และงานวิจัยของ ประดิษฐ์ เอกทัศน์ (2527) พบว่า การบำบัดแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ สามารถลดพฤติกรรมไม่เอาใจใส่การเรียน ในชั้นเรียน และมีผลคงอยู่หลังจากยุติการบำบัดแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม 2 สัปดาห์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา เบ้าเงิน (2533: 70) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับวิธีพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม และการเสริมแรงทางบวกจะแสดงพฤติกรรมกรอมือตอบคำถาม เพิ่มมากขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับวิธีพิจารณา เหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม ตามด้วยการเสริมแรงทางบวกจะแสดงพฤติกรรมกรอมือตอบคำถามได้มากกว่านักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกตามด้วยวิธีพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรมและนักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ ในระยะติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะทดลองและระยะติดตามผล พบว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย และแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ แตกต่างจากนักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตารางที่ 23) โดยนักศึกษากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมสูงกว่า กลุ่มควบคุมทั้งในระยะทดลองและระยะติดตามผล (ตารางที่ 24 และภาพที่ 5) ซึ่งสนับสนุนสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาพฤติกรรมจริยธรรมจำแนกตามรายด้าน ก็ได้ผลเช่นเดียวกัน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเมื่อนักศึกษากลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวทางการปรับพฤติกรรมทางปัญญา มีผลทำให้คะแนนพฤติกรรมจริยธรรมสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมตามปกติ ทั้งในระยะทดลองและระยะติดตามผล และเมื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจะเห็นได้ว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งในระยะทดลองและ

ระยะติดตามผล (คูแผนภูมิที่ 12 - 23)ซึ่งสามารถอภิปรายผลการทดสอบสมมติฐานในข้อ 2 โดยใช้เหตุผลที่อธิบายในการทดสอบสมมติฐานที่ 1 และอธิบายเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ คือ

นักศึกษาในกลุ่มปรับพฤติกรรมทางปัญญาได้รับการฝึกกระบวนการทางปัญญาตามรูปแบบการฝึกซึ่งประกอบด้วย การจัดกระทำความคิดความเข้าใจ การหยุดความคิด การคิดไปข้างหน้า การฝึกการสอนตนเอง การพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม ซึ่งจะเป็นตัวกลางที่ทำงานในกระบวนการคิด ทำให้นักเรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ดีขึ้น (Collendick and Cesney, 1981) และนอกจากนี้การที่นักศึกษาได้ฝึกกระบวนการทางปัญญาโดยมีการทำแบบฝึกหัดและอภิปรายวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและนักศึกษาเป็นระยะ ๆ ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของการปรับพฤติกรรมทางปัญญา (cognitive behavior modification) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดความเข้าใจ โดยหยุดความคิดเมื่อมีความคิดที่ไม่เหมาะสม การคิดไปข้างหน้าถึงผลกรรมที่จะได้รับการฝึกการสอนตนเองด้วยการพูดกับตนเองภายในใจ จะช่วยให้บุคคลได้รับรู้และปรับความคิดของตนเองให้ถูกต้องและเหมาะสมและทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และการเปลี่ยนความเชื่อหรือความคิดที่ไม่มีเหตุผลให้เป็นความคิดที่เหมาะสม อันจะนำไปสู่อารมณ์และพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น (Ellis and Whiteley, 1979: 15-16,28) ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญในการเพิ่มพฤติกรรมจริยธรรมให้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมจริยธรรมเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่สามารถกระตุ้นให้เกิดขึ้นจากการผ่านกระบวนการทางปัญญาได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิด-ความรู้สึก-พฤติกรรม การฝึกการสอนตนเอง การหยุดความคิด การคิดไปข้างหน้า เป็นต้น ไม่ใช่จะสามารถกระตุ้นจากสภาพการณ์ภายนอกเพียงอย่างเดียว (Erdkey, 1992) และนอกจากนี้ การฝึกเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เป็นเวลา 12 สัปดาห์ ทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสวิเคราะห์พฤติกรรมตนเอง ได้ฝึกการคิดไปข้างหน้า การหยุดความคิด การฝึกการสอนตนเอง การพิจารณาเหตุผล-อารมณ์และพฤติกรรม ทำให้นักศึกษาสามารถปรับความคิดของตนเองให้ถูกต้องและเหมาะสม พร้อมทั้งตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการแสดงพฤติกรรมของตนเองนั้น จึงทำให้นักศึกษากลุ่มทดลองสามารถควบคุมการแสดงพฤติกรรมเมื่อมีสถานการณ์กระตุ้น ได้ดีกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งไม่ได้รับการฝึกการปรับพฤติกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มทดลองซึ่งได้รับกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา(กลุ่มตัวอย่างหลัก)ได้นำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมไปขยายผลกับเพื่อนในห้องเป็นกลุ่มตัวอย่างชั้นรอง ซึ่งผู้วิจัยเรียกกลุ่มเพื่อน ๆ นี้ว่า “กลุ่มขยายผล” ด้วยเหตุนี้ น่าจะทำให้กลุ่มทดลองต้องหมั่นศึกษาและทำความเข้าใจแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา เทคนิคและวิธีการที่นำมาใช้ในการเปลี่ยนแปลง กระบวนการทางปัญญาจนเข้าใจอย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง และนำไปใช้ในการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี แก่เพื่อน ๆ ทำให้นักศึกษากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย ความขยันหมั่นเพียร และความรับผิดชอบมากขึ้น ทั้งนี้เพราะนักศึกษากลุ่มนี้จะต้องทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตนเอง รวมทั้งสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของเพื่อน ๆ ในห้องอีกด้วย จัดป้าย

นิเทศในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมให้เพื่อน ๆ ได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการเปลี่ยนแปลงความคิดอันจะนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์

จากการวิจัยครั้งนี้ได้เน้นการฝึกให้นักศึกษานำเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ตามแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาไปปฏิบัติในหน้าที่การเรียนการทำงาน ที่ได้รับมอบหมายแต่ละอย่างและด้านความประพฤติ จึงมีผลทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบมากขึ้น ซึ่งสามารถอธิบายการเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมจริยธรรมได้โดยสรุปดังนี้ คือ เมื่อนักศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมทำให้เห็นแนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมอย่างชัดเจน ด้วยการปรับกระบวนการทางปัญญาโดยใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ คือ การหยุดความคิด (Thought Stopping) เมื่อนักศึกษาใช้เทคนิคหยุดความคิดเมื่อเริ่มต้นที่จะมีความคิดที่ไม่เหมาะสม ผลที่ได้คือนักศึกษาประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องตามกฎระเบียบของวิทยาลัยมากขึ้น ไม่ละเมิดสิทธิ์ของผู้อื่น เมื่อนักศึกษาใช้เทคนิคการคิดไปข้างหน้าจะช่วยให้ นักศึกษาสามารถคาดคะเนความเป็นไปได้ของผลกรรมที่เกิดขึ้นของการตอบสนองด้วยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานการณ์นั้น ๆ จากการฝึกการสอนตนเอง ทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมตั้งใจเรียนและตั้งใจทำงานเพิ่มขึ้นสามารถจดจ่อกับสิ่งที่ทำมากขึ้นเอาใจใส่ในงานที่ได้รับมอบหมาย ทำงานเสร็จตามกำหนดเวลา ลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น พฤติกรรมการสูบบุหรี่ พฤติกรรมการดื่มสุรา พฤติกรรมการเล่นการพนัน การแต่งกายผิดระเบียบ พฤติกรรมก่อวินาศกรรมในชั้นเรียน

จากการใช้เทคนิคการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม ทำให้นักศึกษามีความเข้าใจว่า คนเราสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงหรือกำหนดชีวิตของตนเองได้แม้ว่าในบางครั้งอาจจะต้องใช้ความพยายามที่ค่อนข้างสูงจึงจะประสบความสำเร็จก็ตาม และทำให้นักศึกษามีความคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งความคิดที่มีเหตุผลนี้ จะก่อให้เกิดผลกรรมใหม่ นั่นก็คือทำให้เกิดอารมณ์ที่เหมาะสมและพฤติกรรมที่เหมาะสม ดังนั้นจึงทำให้นักศึกษากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมจริยธรรมสูงขึ้น ทั้งในด้านการเพิ่ม พฤติกรรมความมีระเบียบวินัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zelig, Stone & Lehr (1980: 80-85) เพิ่มคะแนนการเรียน ลดพฤติกรรมการหนีเรียน และพฤติกรรมการรบกวนชั้นเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Block (1978: 61-65) Thurman (1983: 417-423) และประดิษฐ์ เอกทัศน์ (2527: 61)

นอกจากนี้ การที่ผู้วิจัยให้นักศึกษาเขียนบันทึกประจำวันตลอดระยะเวลาของการฝึกตามแนวความคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา น่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้น จากการบันทึกเช่นนี้ทำให้นักศึกษาได้ตรวจสอบความใส่ใจ และความสามารถในการสังเกตของตนเองที่มีต่อกระบวนการภายในตนเอง ซึ่งได้แก่ ความรู้สึก ความอยาก และความคิด ซึ่งเป็นสิ่งที่นำมาสู่การแสดงพฤติกรรม อีกทั้งยังได้ตรวจสอบความใส่ใจและความสามารถในการสังเกตพฤติกรรมที่ตนแสดงออก ตลอดจนได้ตระหนักถึงผลที่เกิดขึ้นจากการแสดงพฤติกรรมของตนเอง และความสัมพันธ์ของพฤติกรรมที่ตนเองออกและผลที่เกิดขึ้น ซึ่งการตรวจสอบเช่นนี้เป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับในการประเมินความก้าวหน้าในการฝึกการปรับพฤติกรรมตามแนวคิด

การปรับพฤติกรรมทางปัญญาของตนเองอีกด้วย นอกจากนี้การซักซ้อมซ้ำ ๆ เป็นเวลานานถึง 12 สัปดาห์ ทำให้เกิดทักษะความชำนาญในการควบคุมตนเองในแต่ละเทคนิคและวิธีการที่ใช้ อีกทั้งนักศึกษาได้รับผลที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรง ทำให้นักศึกษาได้ประจักษ์ถึงคุณค่าและประโยชน์ของการฝึกปฏิบัติตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา จึงทำให้มีการประพฤติปฏิบัติตนเช่นนั้นอีก ซึ่งนำไปสู่การควบคุมและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเอง การฝึกการสอนตนเอง และการพิจารณาด้วยวิธีการเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม นักศึกษาได้เข้าใจถึงกระบวนการทางปัญญา อันได้แก่ความคิด เป็นสิ่งเร้าหรือตัวชี้แนะให้บุคคลแสดงพฤติกรรมภายนอกซึ่งความเข้าใจนี้ทำให้นักศึกษาระหนักว่า ตนสามารถควบคุมพฤติกรรมและผลการกระทำได้ด้วยตนเอง โดยการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาของตนด้วยวิธีการวางเงื่อนไขให้กระบวนการทางปัญญาเปลี่ยนแปลงไปซึ่งจะเป็นผลให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน (Mikulas, 1990: 9)

ในระยะติดตามผล นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมต่ำกว่าระยะทดลอง และเมื่อพิจารณาข้อมูลจากกราฟประกอบด้วย จะเห็นได้ว่าในระยะติดตามผลเส้นกราฟจะค่อย ๆ ลดลง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในช่วงนั้นมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้าหรือเงื่อนไข (A) หรือมีการเปลี่ยนแปลงที่ผลกรรม (C) ซึ่งในระยะติดตามผลผู้สอนและเพื่อน ๆ ไม่ได้ให้ข้อมูลป้อนกลับและการเสริมแรงทางบวกกับนักศึกษากลุ่มทดลองจึงน่าจะทำให้นักศึกษากลุ่มนี้แสดงพฤติกรรมจริยธรรมน้อยลงประกอบกับมีปัจจัยบางประการซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกไม่ได้อยู่ในตัวของนักศึกษาที่จะควบคุมได้ เช่น การมาวิทยาลัยไม่ทันเวลา อาจเนื่องมาจากรถประจำทางมาช้ากว่าเวลาที่กำหนด บิดามารดาให้ช่วยทำงานบ้าน เป็นต้น

สำหรับกลุ่มควบคุม เมื่อพิจารณาที่ตัวแปรระยะเวลา พบว่ามีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมในระยะทดลองและระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษากลุ่มควบคุมได้รับตัวแบบจากครูอาจารย์และเพื่อน ๆ นักศึกษาด้วยกัน ขณะที่อยู่ในวิทยาลัย ทำให้นักศึกษากลุ่มควบคุมสามารถเรียนรู้พฤติกรรมต่าง ๆ ด้านความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย และความขยันหมั่นเพียร จากการกระทำของอาจารย์และเพื่อน ๆ (กุญชรี้ คำชาย, 2542: 67) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Schunk และ Hanson (1989: 431-434) ที่พบว่า การรับรู้ความคล้ายคลึงในคุณสมบัติสำคัญระหว่างตัวแบบกับผู้สังเกต สามารถจะเพิ่มการรับรู้ความสามารถของผู้สังเกต และจูงใจให้ผู้สังเกตพยายามทำงาน และพบว่าเพื่อนเป็นตัวแบบที่ช่วยเพิ่มการรับรู้ความสามารถของผู้สังเกตและช่วยเพิ่มทักษะได้ดีกว่าตัวแบบที่เป็นครูหรือไม่มีตัวแบบ นอกจากนี้ครูอาจารย์ยังสามารถเป็นตัวแบบสอนทักษะการกำกับตนเองให้เด็กนักเรียนได้ด้วย ดังนั้นการรับรู้ความสามารถที่จะเรียนของผู้สังเกตจึงเพิ่มขึ้นได้ดีกว่าถ้าได้สังเกตเพื่อนที่มีความคล้ายคลึงกับตนเองเป็นตัวแบบ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง ช่วงนี้เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ทักษะเพิ่มขึ้น นอกจากนี้นักศึกษายังได้รับการอบรมจริยธรรมจากการเข้าร่วมกิจกรรม

หน้าเสาธง กิจกรรมชมรม และการเรียนการสอน โดยการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากอาจารย์ผู้สอน ประกอบกับการวัดและประเมินผลการเรียนในแต่ละวิชา มีการประเมินคะแนนจิตพิสัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประมาณผลการเรียนด้วยคะแนนส่วนนี้ ได้จากการที่อาจารย์ผู้สอนทำการสังเกตพฤติกรรมตามรายการพฤติกรรมที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนและเหมาะสม เช่น การเข้าห้องเรียนตรงเวลา การส่งงานตรงตามกำหนด การส่งงานครบทุกชิ้น การลงมือทำงานทันทีที่มอบหมายงานให้ เป็นต้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงน่าจะส่งผลให้นักศึกษากลุ่มควบคุมมีคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมและจำนวนครั้งที่แสดงพฤติกรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้นเมื่อระยะเวลาเพิ่มขึ้น แต่การเพิ่มขึ้นไม่สม่ำเสมอและไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มทดลอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกทักษะความคิดเพื่อควบคุมตนเองเช่นที่กลุ่มทดลองได้รับ

การพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมกลุ่มขยายผล

จากการทดสอบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรม ที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมในระยะเสี่นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมในระยะทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะเสี่นฐานและเมื่อจำแนกตามรายด้านของพฤติกรรมจริยธรรมก็ได้ผลเช่นเดียวกัน นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากกราฟจะเห็นได้ว่าเสี่นกราฟในระยะทดลองและระยะติดตามผลจะมีความสูงมากกว่าในระยะเสี่นฐาน (ดูแผนภูมิที่.24-35.)

การที่นักศึกษากลุ่มขยายผลมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมในระยะทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะเสี่นฐาน เป็นเพราะนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มขยายผลเป็นเพื่อนกัน อยู่ในวัยเดียวกัน มีความเข้าใจกันง่ายขึ้น เป็นผู้ที่มีความสนใจ เอาใจใส่ มีความรักมีความหวังไขและหวังได้อย่างจริงใจ ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อนเป็นแรงสนับสนุนทางสังคม เป็นผู้ให้การสนับสนุนทางจิตใจและอารมณ์เพื่อช่วยในการแก้ปัญหา ซึ่งรวมทั้งให้ข้อมูลสนับสนุนและเป็นแบบอย่างที่ต้องด้วย ประกอบกับนักศึกษาจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในวิทยาลัย เพื่อนจึงมีบทบาทอย่างมากในการให้ความช่วยเหลือหรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะในช่วงวัยรุ่นนักศึกษาส่วนใหญ่มีธรรมชาติที่ชอบสมาคมกับเพื่อน ๆ วัยเดียวกันมากกว่าการอยู่กับผู้ใหญ่หรือครูอาจารย์

ดังนั้นกลุ่มขยายผลจึงได้รับตัวแบบจากเพื่อนกลุ่มทดลองซึ่งจัดเป็นตัวแบบที่เป็นกลุ่มบุคคลจริง ๆ ซึ่งนักศึกษากลุ่มขยายผลได้มีโอกาสสังเกตและปฏิบัติสัมพันธ์โดยตรง (สม โภชน์ เอี่ยมสุภานิต, 2541: 51) และเป็นตัวแบบทางพฤติกรรม (behavioral modeling) นั่นคือนักศึกษากลุ่มทดลองแสดงพฤติกรรมให้นักศึกษากลุ่มขยายผล ได้เห็นและจัดเป็นตัวแบบทางวาจา (verbal modeling) อีกด้วย โดยกลุ่มทดลองได้พูดคุยกับเพื่อนกลุ่มขยายผล จากการได้รับตัวแบบทำให้นักศึกษากลุ่มขยายผลเรียนรู้โดยการสังเกต (observational learning) ทำให้เกิดรูปแบบของพฤติ

กรรมใหม่ และมีผลในการยับยั้งพฤติกรรมที่ได้เรียนรู้มาก่อนแล้ว และเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์จากการที่นักศึกษาในกลุ่มขยายผลสังเกตการแสดงผลของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง เมื่อกลุ่มทดลองแสดงผลพฤติกรรมจริยธรรม เช่น การเข้าห้องเรียนตรงเวลา การตั้งใจฟังอาจารย์สอน การทำงานส่งตรงเวลา เป็นต้นแล้วอาจารย์ผู้สอนกล่าวชมเชย และให้คะแนนจิตพิสัยมาก จึงน่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาในกลุ่มขยายผลตัดสินใจที่จะแสดงพฤติกรรมจริยธรรมมากขึ้น ตามทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคมอธิบายว่าการได้สังเกตเห็นผู้อื่นแสดงพฤติกรรมและสังเกตเห็นผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้อื่นเป็นต้นแบบ ทำให้ผู้สังเกตได้รับข้อมูลว่าพฤติกรรมใดปฏิบัติอย่างไร ในสถานการณ์ใดปฏิบัติแล้วผู้ปฏิบัติได้ผลลัพธ์อย่างไร ผู้สังเกตที่ใส่ใจจดจำไว้ในสติปัญญา และมีการชักซ้อมจัดระบบทางสติปัญญาในเรื่องที่จะสังเกต จะสามารถนำสิ่งที่ตนสังเกตมาปฏิบัติตามในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันได้ (Bandura, 1986: 51) การที่นักศึกษาในกลุ่มขยายผลได้สังเกตต้นแบบที่เป็นนักศึกษาเหมือนกันกับตนเองแสดงพฤติกรรมจริยธรรมแล้วได้รับคำชมเชยและคะแนนจิตพิสัยจากอาจารย์ผู้สอน จึงทำให้นักศึกษากลุ่มนี้มีความคิด และความเชื่อว่าถ้าผู้อื่นทำได้ ตนเองก็สามารถทำได้เช่นเดียวกัน ผลงานวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของซุงค์ และแฮนสัน (Schunk and Hanson, 1989: 431-434) ซึ่งทำการวิจัยพบว่าต้นแบบที่เป็นเพื่อนเพิ่มการรับรู้ความสามารถในการกำกับตนเองได้ดีกว่าต้นแบบที่เป็นครูอาจารย์ การวิจัยครั้งนี้จึงสนับสนุนทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคม เกี่ยวกับการใช้ต้นแบบในการพัฒนาทักษะการกำกับตนเอง การฝึกการสอนตนเองและการเสริมแรงตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาระยะยาวของ ฮอลซ์เมลและสตรีคแลนด์ ที่ศึกษาพบว่าต้นแบบช่วยให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้องได้อย่างชัดเจนและสามารถหยุดการแสดงพฤติกรรมที่ผิดในชั้นเรียนได้ แสดงให้เห็นว่าต้นแบบสามารถฝึกให้เกิดพฤติกรรมการมีระเบียบวินัยในชั้นเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสิมันต์ สุนทรไชยา (2535) ที่พบว่า การใช้ต้นแบบวิธีทัศน์สามารถเพิ่มพฤติกรรมการมีระเบียบวินัยในชั้นเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองได้ทั้งในระยะทดลองและระยะติดตามผล

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงน่าจะส่งผลให้นักศึกษากลุ่มขยายผลมีพฤติกรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้นเมื่อระยะเวลาเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สำหรับสถานศึกษา

1) ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและเป็นต้นแบบที่ดีต่อนักศึกษา เพราะพฤติกรรมของนักศึกษาล่อหลอมจากสภาพแวดล้อมด้วย ซึ่งสภาพแวดล้อมในที่นี้หมายความรวมถึง สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ควรมีความร่มรื่น สะอาด สง่างาม และเป็นระเบียบ เพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษารักษาความสะอาด รักสวย รักงาม มีระเบียบวินัย จิตใจแจ่มใส

รวมถึงการจัดกิจกรรมทุกรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาตัวนักศึกษา และที่สำคัญคือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูอาจารย์กับนักศึกษา ครูอาจารย์ควรประพฤติปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ในการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรม ครูอาจารย์ควรวางตนอย่างเป็นกันเองให้นักศึกษามีความรู้สึกมั่นใจ และอบอุ่นในการเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษา และมีความพร้อมต่อการรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา ในส่วนการเรียนการสอน อาจารย์ควรปรับให้ทันสมัย สอดคล้องกับการแก้ปัญหาสังคม ควรเน้นเชิงวิเคราะห์ การค้นคว้า การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด เพื่อให้นักศึกษาพึ่งตนเองได้ เป็นคนดี คิดดี และเสริมสร้างการคิดเป็น ทำเป็นตามสภาพความเป็นจริงในชีวิตปัจจุบันให้มาก

2) เนื่องจากรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่พัฒนาขึ้นนี้ เป็นการนำเสนอการจัดกิจกรรมแนวใหม่ ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีการพัฒนาจริยธรรมในด้าน ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบมากขึ้น อันเป็นจุดมุ่งหมายที่ระบุไว้ในหลักสูตร และรูปแบบการจัดกิจกรรมนี้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษา อาทิ ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ควรส่งเสริมให้ครู อาจารย์ได้รู้จักแนวทางการจัดกิจกรรมแบบใหม่ ๆ โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาให้กับครูอาจารย์ในสถานศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมให้กับนักศึกษา ซึ่งจะช่วยพัฒนานักศึกษาให้มีระบบการคิดที่ถูกต้อง มีเหตุผล สามารถควบคุมตนเองได้ มากขึ้น

3) ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาให้กับตัวแทนนักศึกษาในทุกระดับชั้นและทุกแผนก เพื่อให้นักศึกษาที่เข้ารับการ อบรม ไปขยายผลให้กับเพื่อนๆในห้อง (peering system) โดยที่นักศึกษากลุ่มนี้จัดเป็นตัวแบบที่ดีและมี อิทธิพลต่อเพื่อนๆมากกว่าครูอาจารย์ เนื่องจากเพื่อนมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน มีความใกล้ชิดผูก พันกับเพื่อนวัยเดียวกัน และมีความสัมพันธ์กันอย่างสนิทสนม ใช้ภาษาพูดที่สามารถเข้าใจกันได้ ง่าย กลุ่มเพื่อนจึงได้สังเกตตัวแบบ และเลียนแบบตัวแบบจากตัวแทนนักศึกษาโดยอัตโนมัติ อันนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมจริยธรรมมากขึ้น

สำหรับครูอาจารย์

1) รูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร ความมี ระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ โดยอาจารย์สามารถนำรูปแบบการจัดกิจกรรมนี้ไปใช้ได้โดยตรง เนื่องจากมีการเสนอรายละเอียดไว้อย่างชัดเจน และเพียงพอในทุกองค์ประกอบของรูปแบบการจัด กิจกรรม พร้อมทั้งมีแผนการจัดกิจกรรม สื่อและแบบฝึกหัดไว้ให้พร้อม

2) การจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม ควรมุ่งที่การพัฒนา “คน” จากภายในของตัวนักศึกษาเอง ควรมุ่งให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง หาเหตุผลด้วยตนเอง โดยอาจารย์จัดประสบการณ์ให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง สนับสนุนให้นักศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ฝึกการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตนเองส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักใช้เหตุผลในทุกขณะของชีวิตและทุกชิ้นงานที่ทำ ฝึกฝนให้นักศึกษาพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล ไม่มั่งงาย ฝึกให้นักศึกษาเข้าใจว่าปัญหาแต่ละเรื่อง คนเราสามารถเลือกตัดสินใจในสิ่งที่ได้หลายวิธี และมุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถควบคุมตนเองได้เป็นอย่างดี

3) ควรจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาให้กับนักศึกษาที่เป็นนายกและคณะกรรมการองค์การช่างเทคนิคในอนาคตแห่งประเทศไทย เพราะนักศึกษากลุ่มนี้เป็นผู้นำ เป็นตัวแบบที่ดีแก่นักศึกษาทั่วไป ถ้าได้รับการฝึกให้รู้จักคิดอย่างถูกต้องเหมาะสม ควบคุมตนเองได้ ก็จะเป็นตัวแบบที่ดี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) เนื่องจากการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาดังที่เสนอไว้เป็นการดำเนินการจัดกิจกรรมครั้งแรกในบริบทการจัดกิจกรรมของไทย จึงน่าจะมีการวิจัยซ้ำเพื่อยืนยันข้อมูลที่ค้นพบ อันจะเป็นการส่งเสริมให้แนวคิดในการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเป็นไปอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

2) เนื่องจากการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นนี้ ช่วยพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงน่าจะมีการทำวิจัยกับจริยธรรมด้านอื่น ๆ เช่น ความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทน ความประหยัด เป็นต้น เพื่อศึกษาว่าการจัดกิจกรรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้จะช่วยพัฒนาจริยธรรมด้านอื่น ๆ ได้เช่นเดียวกับจริยธรรมความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบหรือไม่

3) การดำเนินการวิจัยเพื่อติดตามผลการพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มขยายผลอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งนักศึกษากลุ่มนี้สำเร็จการศึกษาโดยจัดกิจกรรมพัฒนาให้แก่นักศึกษาตามความเหมาะสมในแต่ละชั้นปี

4) ควรนำรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดทางปัญญาไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น นักศึกษาครูในสถาบันราชภัฏ วิทยาลัยที่กระทำผิด เป็นต้น เพื่อดูว่ามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจริยธรรมมากน้อยเพียงใด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมล วุฒิสวัสดิ์. “ปัญหาและแนวโน้มความต้องการแรงงานช่างเทคนิคด้านอุตสาหกรรมสาขาน้ำที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยเทคนิคในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล” วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2534.

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือครูจริยศึกษาฉบับกรมการศาสนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา. 2521.

กษมา จันทร์ผลแต่ง. การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบกับชุดพัฒนาความขยันหมั่นเพียรที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช ลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.

เกษมสุข ศรีชนะ. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประชาธิปไตยดีเด่น ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2535.

โกเศศ คิ้วอินทร์. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถะศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

ขนิษฐา เบ้าเงิน. การเปรียบเทียบผลการถอดถอนการปรับพฤติกรรมโดยวิธีพิจารณาเหตุผล-อารมณ์ และการเสริมแรงทางบวกที่มีลำดับสลับกันต่อการคงอยู่ของพฤติกรรมการตอบคำถาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544). กรุงเทพฯ : อรรถผลการพิมพ์, 2539.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักนายกรัฐมนตรี สรุปลงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2540.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. “รายงานการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพของระบบผลิต.” กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2537.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การวิจัยการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา. การประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 8 (13-17 กันยายน 2536), 2536.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา. รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทย-ปัจจุบัน เมื่อวันที่ 28-29 มีนาคม 2522.

- คณะกรรมการจัดทำคู่มือการปลูกฝังค่านิยมของกลุ่มนักบริหาร กลุ่มสื่อมวลชน กลุ่มสมาคมมูลนิธิและ
กลุ่มพัฒนากำลังคน. **คู่มือปลูกฝังค่านิยม**. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2526.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. **แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8: การพัฒนาที่เน้น
คนเป็นศูนย์กลาง วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ**
28,2(เมษายน-มิถุนายน) 2539.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. **คู่มือครูเพื่อการพัฒนาจิตพิสัยในระบบการเรียนการ
สอน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา, 2540.
- คณาพร คมสัน. **การจัดกิจกรรมภาคบังคับในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2534.
- คณิต เขียววิชัย. **ผลของผลย้อนกลับจากครูต่อการเรียนรู้ทางกีฬาเทเบิลเทนนิส**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต.: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- งานวิจัยและพัฒนา วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี กรมอาชีวศึกษา. **คุณลักษณะแรงงานระดับอาชีวศึกษา
ตามความต้องการของสถานประกอบการในจังหวัดชลบุรี**. 2536.
- จิตติมา จุมทอง. **ผลของการสอนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองและผลสัมฤทธิ์ในวิชา
คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. 2537.
- จรรยา ชูลาภ. **ร่าง พ.ร.บ. อาชีวศึกษา เน้นคุณภาพและประสิทธิภาพ**. แนวหน้า. (12 สิงหาคม 2542) : 4
- จรรยา ชูลาภ. **อาชีวจัด โครงการพัฒนาบุคลากรป้องกันปัญหาโรคเอดส์/ยาเสพติด รวมแหล่งงาน**. (15
กันยายน 2542) : 4
- จรรยา ชูลาภ. **อาชีวศึกษายุค 2000 กับงานที่สานต่อ เติลนิวัต**. (15 สิงหาคม 2542) : 10.
- จันทนา อานมณี. **การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยและทักษะด้านเมตาคognitionชั้นของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยเทคนิคกำกับตนเองและเทคนิคนำการอ่าน**. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ฉลวยลักษณ์ สีนประเสริฐ. **การติดตามและประเมินสภาพการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนฯ 6 และ
ต้นแผนฯ 7 วารสารการศึกษาแห่งชาติ 29,1 (ตุลาคม – พฤศจิกายน, 2537) : 9.**
- ชฎาพร พัชรีย์เสีธร. **ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาใน
กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- ชม ภูมิภาค. **การปลูกฝังจริยธรรม**. **ศึกษาศาสตร์ 2** (มิถุนายน-ธันวาคม 2520) : 14-18.
- ชม ภูมิภาค. **บทความวิทยุกระจายเสียงการศึกษาเพื่อคุณธรรม**. สมาคมการศึกษาแห่ง
ประเทศไทย เจริญวิทย์การพิมพ์ : กรุงเทพฯ. 2525.

- ชัยพร วิชชาวุธ, ชีระพร อุวรรณ โฉ และพรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญชัย. **พฤติกรรมจริยธรรมในสังคมไทย**
ปัจจุบัน : ศึกษาตามแนวคิดวิทยาสังคม รายงานการวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ลำดับที่ 16
 โครงการเผยแพร่ฝ่ายวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- ชัยพร วิชชาวุธ. **แนวทางพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม.** วารสารครุศาสตร์,(เมษายน –
 มิถุนายน) 2526.
- ชัยฤทธิ์ พรหมมา. **การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดสุรินทร์.**
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 เกษตรศาสตร์, 2524.
- ชาติชาย กู้กิตติไมตรี. **ทบทวนการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน** วารสารการศึกษา
 แห่งชาติ 26, 5 (มิถุนายน – กรกฎาคม 2534) : 49.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. **คุณธรรมและจริยธรรม : หลักและวิธีการพัฒนาจริยศึกษาในสถาบันศึกษาสังกัด**
กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2524.
- ชินะพัฒน์ ชื่นแค้นชุ่ม. **ผลการใช้กระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการ**
เรียนรู้ของไวคอตสกีที่มีต่อทักษะทางภาษาไทยและการกำกับตนเองของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิต
 วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ฐิติพัฒน์ สงบกาย. 2533. **ผลของการกำกับตนเองต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองและ**
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญา
 มหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ พุทธิชีวิน **ผลของข้อมูลป้อนกลับระหว่างกลุ่มเพื่อนที่มีต่อสมรรถภาพทางการสอนของ**
นักศึกษาฝึกสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2528.
- ดวงแก้ว คงเพชรศักดิ์. **การใช้กลุ่มฝึกอบรมที่มีต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา**
ปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2539.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. **ครูกับการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน.** จุลสารฉบับที่ 4 สถาบันวิจัยพฤติกรรม
 ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2526.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. **จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน.** สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรี
 นครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. **พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 : จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา.**
 กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.

- คาราวรรณ ต๊ะบิณฑา. ผลของการใช้ตัวแบบในการลดความวิตกกังวลของนักศึกษา ก่อนการศึกษาภาคปฏิบัติวิชาการพยาบาลจิตเวช. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- ทวีป อภิลิทธิ. การปลูกฝังจริยธรรมจำเป็นอย่างไ. วารสารการศึกษาตลอดชีวิต. 2540.
- ทิฆัมพร สุภาพ. การวิเคราะห์กิจกรรมนักเรียนที่ส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- ทศนา เขมมณี. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2541.
- เทคโนโลยีราชมงคล, สถาบัน. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทิศทางการจัดการศึกษาสายช่างอุตสาหกรรม เล่ม 1 ข้อมูลทั่วไป, 2532.
- ธนิดา ประทุมเวียง. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้จบกรมศาสตรระดับอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2539.
- ธำรง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพฯ : เรวีวันการพิมพ์, 2531.
- ธีระพร อุวรรณโณ. การสร้างเสริมลักษณะนิสัยระดับปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2526.
- ธีระพร อุวรรณโณ. จริยธรรมกับการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ. ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ธีระพร อุวรรณโณ. ทฤษฎีทางจิตวิทยาเกี่ยวกับจริยธรรม. เอกสารการสอนชุดวิชาจริยศึกษาหน่วยที่ 1-5 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ กรุงเทพมหานคร: บางกอกบลิ๊อค, 2527.
- ธีระพร อุวรรณโณ. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา 22305 : พฤติกรรมวัยรุ่น เล่ม 2 นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525.
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. การพัฒนาหลักสูตร: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2529.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทเอส.เอ็ม., 2525.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. “นักเรียนนักเลง : ปัญหาที่ทำทายนักการศึกษาปัจจุบัน” วารสารวิชาการ, 10 (ตุลาคม) 2542.
- นิกา เลิศลือชาชัย. ผลของการบำบัดแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ที่มีต่อความวิตกกังวลในการสอบของนักศึกษาเลขานุการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

- นิตา ด้านวิริยะกุล. การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียรระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- บรรจง ชูสกุลชาติ. “การศึกษาเพื่อไปสู่ความเป็นนิคส์” ในการศึกษาเพื่อความเป็นนิคส์ หนังสือที่ระลึก
ในงานศิลปหัตถกรรมและอาชีพศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ,
2532.
- บรรจง ชูสกุลชาติ. “คำกล่าวเปิดอบรมเชิงปฏิบัติการการดำเนินการทางวินัยสำหรับข้าราชการครู” มิตร
ครู. 30, 14(กรกฎาคม). 2531.
- บรรจง ชูสกุลชาติ. บทความทางวิชาการ พ.ศ. 2530-2533. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์
ทหารผ่านศึก, 2534.
- บรรเทา กิตติศักดิ์. “ปริทัศน์เรื่องจะพัฒนาบุคคลให้มีคุณธรรมและจริยธรรมได้อย่างไร” แนวทางการ
พัฒนาค่านิยมและคุณธรรมของเยาวชนในปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พี. เอ. ลิฟวิง
จำกัด., 2533.
- บัญญัติ กุศลสภาพร ความต้องการคุณลักษณะของแรงงานภาคอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเล
ตะวันออก. สำนักงานศึกษาเขต เขตการศึกษา12, 2532. (อัดสำเนา)
- บุญญศักดิ์ ใจจงกิจ. การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการ
ศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2541.
- ประชาคม จันทรชิต. การศึกษาความต้องการของตลาดแรงงานและคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา
ระดับอาชีวศึกษาที่สถานประกอบการในจังหวัดปัตตานีพังประสงค์. วิทยาลัยอาชีวศึกษา
ปัตตานี กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2535.
- ประดิษฐ์ เอกทัศน์. ผลของการบำบัดแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ที่มีต่อพฤติกรรมไม่เอาใจใส่การ
เรียนในชั้นเรียน นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น : วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2527.
- ประภัสสร ไชยชนะใหญ่. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนัก
เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้ชุดการสอนมินิคอร์สกับคู่มือครู
ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- ประยูร ศรีประสาธน์, ประพนธ์ เจียรกุล และภณิดา มาประเสริฐ. รายงานการวิจัยเรื่องความสามารถ
และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษา.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2539.

- ประเสริฐ กิติรัตน์ตระการ การพัฒนารูปแบบการสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชนชนบท. วิทยานิพนธ์
ปริญญาคุุณศึกษิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ปรีชา วิหกโต. การฝึกครูประจำการในการประยุกต์หลักพฤติกรรมเพื่อสร้างและรักษาพฤติกรรมที่อยู่ใน
ระเบียบวินัยของนักเรียนในชั้นเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การจัดการและการบริหารอาชีวศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด,
2542.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการ
ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมการแต่งตั้งตำรา ทบวง
มหาวิทยาลัย. 2530.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการ
ศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2527.
- พนัส หันนาคินทร์. การสร้างจริยธรรมให้แก่คนไทยในแนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทยเอกสาร
การประชุมวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย. (มกราคม 2523) : 122-127.
- พรนิษฐ์ เฟื่องเปลี่ยน. นักเรียน นักเลง ทำไมเกิดอยู่ใน โรงเรียนอาชีวะ สยามรัฐ (18 กันยายน 2542) : 20.
- พรพิมล เจียมนาครินทร์. พัฒนาการวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: ดันอ้อ แกรมมีจำกัด, 2539.
- พรพิมล สันติหิรัญภาค. การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขต
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศึกษาศาสตร์การสอน มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2522.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์. จิตวิทยาครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2536.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์. ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์,
2530.
- พรรรัตน์ แก่นทอง. การใช้บทบาทสมมติพัฒนาความรับผิดชอบต่อชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
ที่ 1 โรงเรียนสายน้ำผึ้ง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- พรสุรีย์ สุริยง. การศึกษาผลการให้ข้อมูลย้อนกลับและการไม่ให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนวิชาภาษาไทย และการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

พระเทพเวที (ประยูรค์ ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม** กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2535.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), **ธรรมนุญชีวิต**. ธนบุรี, โรงพิมพ์ประยูรวงศ์, 2529.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), **พุทธวิธีในการสอน**, กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิก, 2540.

พระราชวรมุนี. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2520.

พระราชวรมุนี. **พุทธธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2529.

พระโสภณคณาภรณ์. “**ความรับผิดชอบ**.” วารสาร พ.ส.ล. 90 (ธันวาคม 2522) : 7-14.

พวงเพ็ญ ชุนหปราณ, พันตำรวจหญิง. **การพัฒนารูปแบบการสอนในคลินิกเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักศึกษาพยาบาล**. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณศึกษบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

พะยอม กัลยาโณ, พระ. **พุทธธรรมนำทางสร้างสุข**. กรุงเทพมหานคร : คุรุสภา, 2534.

พัชรา บุญลาโก. **การศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการสอนจริยธรรมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการสอนด้วยบทเรียนสื่อประสมตามแนวพุทธศาสตร์กับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.

พัชรา บุญเล่า. **ผลการเข้าค่ายจริยธรรมพร้อมทั้งการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3**. คณะกรรมการการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ, 2538.

พุทธทาสภิกขุ, **แนะแนวจริยธรรม** (ปาฐกถาชุดอบรมครูส่วนกลาง ที่หอประชุมคุรุสภา) พระนคร : ชุมนุยมส่งเสริมจริยศึกษา, 2505.

เพ็ญพิศุทธิ์ เนคนานุรักษ์. **การพัฒนารูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาครู**.

วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณศึกษบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

ภัสรา อรุณมีศรี. **การพัฒนาแบบวัดความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

ภาณี อัครธรรม. **ปฏิกริยาทางจริยธรรมของนักเรียน ครู และผู้ปกครองต่อพฤติกรรมทางสังคมของผู้อื่น**.

วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

ภิญโญ สาธร. **หลักบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2526.

มานพ ทองใบ. **การศึกษาความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อการฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี**. วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี, 2534. (เอกสารอัดสำเนา)

- มิลินทร์ ลำเนาเงิน. การประเมินพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนในหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2503 และพุทธศักราช 2521. วิทยานิพนธ์คุุณบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
- เมธี ปลัดธนานนท์. ประมวลบทความทางการศึกษาสำหรับผู้บริหารการศึกษา. นครปฐม: พระปฐมการพิมพ์, 2523.
- ยุพดี ปัดตะคุ. “ผลของการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีเอี่ยมอนุสรณ์ สังกัดกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2537.
- ระพิน ชูชื่น. การศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493. กรุงเทพมหานคร : ห.ส.น. นิยมวิทยา, 2524.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ กรุงเทพมหานคร, 2525.
- รุ่งทิวา จักร์กร. วิธสอนทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- รุ่งนภา จอนเจดสิน. การปฏิบัติงานของจริยธรรมตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- เรณูวรรณ หาญวาทย์. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล: กรณีศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช พิษณุโลก. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2538.
- วนิดา จันทร์วงศ์. การจัดกิจกรรมอิสระในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2536.
- วรพร ชาวสุทธิ. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยการใช้การสอนตนเองกับการเรียนการสอนแบบรายบุคคล และแบบกลุ่มสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- วสัน ปุ่นผล. การพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางไทรวิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2542.

- วัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ กองวิจัยและแผนงาน, **ค่านิยมเพื่อชีวิตสังคม**. เอกสาร
การวิจัย. กรุงเทพฯ : กองวิจัยและแผนงานสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2533.
- วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์. **การสร้างแบบทดลองวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดยะลา**. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- วัลลภ กันทรัพย์. **จริยธรรมกับพฤติกรรมด้านคุณลักษณะ**. วารสารการวิจัยการศึกษา. 14,4(พฤษภาคม) 2527.
- วารี ธีระจิตร. **การพัฒนาการสอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- วาสนา ปัทมาลัย. **ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเลยอนุกุลวิทยาลัยจังหวัดเลย**. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- วิชัย ต้นศิริ. **โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต แนวคิดและบทวิเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- วิชาการ, กรม. **แนวทางพัฒนาจริยธรรมไทย** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2523.
- วิชาการ, กรม. **สรุปผลการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของเด็กไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา. 2541.
- วิชาการ,กรม. **กระทรวงศึกษาธิการ. หลักการพื้นฐานหลักสูตรและการสอน**. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ, 2534.
- วิชาการ, กรม **กระทรวงศึกษาธิการ. การประเมินผลการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. 2531.
- วิชาการ, กรม **กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)** กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ. 2533ก.
- วิทยา ใจวิถี. **แนวคิดการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. วารสารนิเทศภาคเหนือ. 52 (กรกฎาคม - กันยายน 2542): 23-24.

- วิทยาลัยเทคนิคชัยภูมิ กรมอาชีวศึกษา. การศึกษาทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการ
ในจังหวัดชัยภูมิต่อนักศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยเทคนิค. 2535. (อัคราอรรณ)
- วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม. “คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่สถาน
ประกอบการต้องการ” ราชบุรี, 2539. (เอกสารอัคราอรรณ)
- วีระพันธ์ สิทธิพงศ์. **ปรัชญาอาชีวและเทคนิคศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอพี. กราฟิเคิลไซน์และ
การพิมพ์ จำกัด, 2540.
- ศรินทร์ทิพย์ ประสว. การเปรียบเทียบผลของการให้ข้อมูลย้อนกลับกับการใช้หลักฟรีแมคที่มีต่อ
พฤติกรรมกรมมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
พนัสศึกษาอำนวยการ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.
- ศรีธรรม ธนะภูมิ. **พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ โรง
พยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.
- ศศวรรณ เทศศรีเมือง. การเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการชี้แนะที่มีต่อความขยัน
หมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัด
อุตรธานี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2535.
- ศศิธร ดีเหมาะ. ผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2539.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. รายงานการปฏิรูปการศึกษาของประเทศเกาหลี กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2540.
- ศิริพร โอภาสวัตรชัย. ผลการจัดการเรียนการสอนที่อิงตัวแปรคัดสรรของการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง
ของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- ศิริลักษณ์ รักษาทรัพย์. การเปรียบเทียบผลของการใช้หลักฟรีแมคกับการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อ
พฤติกรรมตั้งใจเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนรักษทรัพย์
พิทยา อำเภอบินทร์บุรี จังหวัดปราชินบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. **นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
กรมการศาสนา กรมศาสนา, 2542.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. **หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538**. ประเภทวิชาช่าง
อุตสาหกรรม, 2538 (เอกสารอัคราอรรณ)

ศึกษาธิการ,กระทรวง. การสังเคราะห์รูปแบบการสอนพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความขยันอดทน

ประหยัดและอดออม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

ศึกษาธิการ. แนะนำบรรจุหลักสูตรกฎหมายสอนเด็กอาชีวศึกษา ไทยโพสต์. (17 กรกฎาคม 2542) : 13.

ศึกษานิเทศก์,หน่วย. กรมการฝึกหัดครู. การวิจัยเรื่องจริยธรรมของอาจารย์ และนักศึกษาสังกัด

สถานศึกษาระดับฝึกหัดครู. กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2525.

ศุภวรรณรัตน์. “พัฒนาการของหลักสูตรและการสอนจริยศึกษา ระดับประถมศึกษา ตั้งแต่สมัย

สุโขทัยจนถึง พ.ศ. 2530.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิต

วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

สมจิตต์ สุวรรณวงศ์. การศึกษาการจัดสภาพการณ์เสริมความคิดเชิงคุณธรรมสังคมตามแนวคิด

คอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์การศึกษา

มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2542.

สมบัติ คำม่วง. รูปแบบการจัดกิจกรรมนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2542.

สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหารงานบุคคลแผนใหม่. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2519.

สมพงษ์ จิตระดับ. การสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

สมพงษ์ จิตระดับ. การสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2530.

สมพร เทพสิทธา. ปัญหาเกี่ยวกับศาสนาและจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร : สมชายการพิมพ์, 2536.

สมพร เทพสิทธา. ปัญหาศีลธรรมและจริยธรรมในปัจจุบันและแนวทางการแก้ไขปัญหา.

กรุงเทพมหานคร : สมชายการพิมพ์, 2532.

สมพร สุทัศน์, ม.ร.ว. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนในเขต

กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. การปรับพฤติกรรม. คุรุปริทัศน์. 8 (ก.ค. 2526) : 26-31.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร, 2536.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2539.

สมศักดิ์ ปริศนานันทกุล. พระเทพฯ ทรงห่วงนักศึกษาอาชีวศึกษา ดันเหตุทำคุณภาพไม่เป็นที่ยอมรับ.

มติชน (6 กุมภาพันธ์ 2541) 10.

สมศักดิ์ ศรีมานะ. การมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2524.

- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. “การวิจัยเพื่อหารูปแบบ.” ในสรุปรายงานการบรรยายพิเศษ ท้องแดนการวิจัยครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิจัยคณะกรรมการร่วมกับภาควิชาการศึกษาของโรงเรียนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. (อัดสำเนา)
- สันหพัฒน์ อรุณชาติ. สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมสร้างเสริมระเบียบวินัยเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- สามัญศึกษา. กรม กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียน. กรุงเทพมหานคร อักษรสุวรรณ, 2534.
- สามัญศึกษา. กรม กระทรวงศึกษาธิการ. เอกสารรายงานเรื่อง ผลการการสังเคราะห์การจัดวิจัยศึกษาในสถานศึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2537.
- สามัญศึกษา. กรม กระทรวงศึกษาธิการ. โครงการส่งเสริมการจัดวิจัยศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เอกสารการประชุมประจำปี ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหน่วยงาน. โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบปราณบุรี. 2522.
- สาดี เพ็ญศิริ. การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2535.
- ลีปนันท เกตุทัต. ทางสายกลางของสังคมไทยในอนาคต : เทคโนโลยีที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2534.
- สุจิต ตั้งตรงสวัสดิ์. การเปรียบเทียบผลการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการบ้านที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- สุจริต เพ็ชรขอบ. รายงานผลการวิจัยทุนรัชดาภิเษกสมโภช เรื่อง “คุณลักษณะของเยาวชนไทยที่พึงปรารถนา, 2525.
- สุจิตรา ศรีนวล. การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลวิธีการอ่าน-การคิดสำหรับนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- สุจิตา ก้องสมุท. คุณลักษณะของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาที่ฝ่ายช่างบริษัทการบินไทย จำกัดต้องการ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรมสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2536.
- สุชา จันทร์เอม. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2529.
- สุชา และสุรางค์ จันทน์เอม. หลักการศึกษา จิตวิทยา หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แพร่พิทยา, 2517.

- สุชาติ ศิริสุขไพบุลย์. **ทฤษฎีการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2528.
- สุดใจ ทศพร. “บวรสอนคนให้เป็นใคร.” **มิตรครู** 30, 22(ธันวาคม) 2531.
- สุทธิวงศ์ ต้นตยาพิศาลสุทธิ. พระบรมราโชวาทเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม วารสารข้าราชการครู ปีที่ 20,1 (ตุลาคม-พฤศจิกายน) 2542.
- สุปราณี ศรีใสคำ. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ความรับผิดชอบ และความสนใจในการเรียน การอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ **สัญญาการเรียน** กับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- สุพล ชัดเชื้อ. การเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการปรับเปลี่ยนใหม่ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของ **นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6** โรงเรียนวัดเสมียนนารี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- สุมน อมรวิวัฒน์. การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสติกการ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศิรินสาร, 2528.
- สุมาลี กาญจนชาติ. การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณลักษณะของนักเรียนระดับ **ประถมศึกษาในการสร้างความรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิซึ่ม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุฎิบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- สุมิตร คุณานุกร. **หลักสูตรและการสอน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ครั้งที่ 4, 2523.
- สุรพล นาควานิช. “การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาค **ตะวันออกเฉียงเหนือ**” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์-การสอน) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521.
- สุรางค์ ใ้วตระกูล. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- สุวรรณ อารามเมธาพงศา. การศึกษาปัญหาทางวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัด **นครศรีธรรมราช** ในทัศนะของนักเรียน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- สุวัฒนา พรหมหล่อ. การเปรียบเทียบผลของการใช้แม่แบบควบคู่กับการเสริมแรงทางสังคมและการใช้ **เทคนิคแม่แบบควบคู่กับการใช้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ** ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโคกเจริญวิทยา อำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541.

สุวิมล ว่องวานิช. Needs Assessment แนวคิดและกระบวนการ **ข่าวสารวิจัยการศึกษา**. 11(6), 2531 : 13-17.

สุวิมล สุรงค์กาญจนจัย. **พฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมตามคำรายงานของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

เสฐียรพงษ์ วรรณปก, **พุทธวิธีสอนจากพระไตรปิฎก**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทเพชรรุ่งการพิมพ์, 2540.

เสฐียรพงษ์ วรรณปก. **สวนทางนิพพาน**. **ไทยรัฐ** (15 มีนาคม 2530) : 14-17.

เสริมวิทย์ ศุกเมธี. **การบริหารกิจกรรมนักเรียน**. ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. 2531.

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. **การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เล่มที่ 7 ชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐาน การประหยัดและออม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2529.

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. **หลักการและทฤษฎีการปลูกฝังสร้างเสริมจริยธรรม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2529.

อดิศักดิ์ พงษ์พานผลศักดิ์ และคณะ. **คุณลักษณะของช่างเทคนิคบริการซ่อมระบบไฟฟ้าในรถยนต์ตามความต้องการของสถานประกอบการ : กรณีอุตสาหกรรมบริการ**. **วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม**. 2 (พฤศจิกายน 2541) : 39-40.

อรทัย โสภกา. **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้และเรียนตามคู่มือครู**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

อรพินทร์ อนงคณะตระกูล. **ผลของการใช้การสอนตนเองต่อการลดความหุนหันของเด็กอายุ 10-12 ปี ในสถานสงเคราะห์เด็ก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

อรษา เนรตาก็อง. **การเปรียบเทียบผลการให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีกับการให้ข้อมูลย้อนกลับล่าช้าที่มีต่อความสามารถในการแต่งประโยคภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.

อร่าม โกฏิกุล. **รายงานที่ภาคอุตสาหกรรมต้องการ** **วารสารอาชีวศึกษา**. ปีที่ 2 (ก.ค. 2529) : 17.

อรุณี สติธัยภาคีกุล. **การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตามแนวยุทธศาสตร์การสอนภาษาแบบผสมผสานของมาร์ตัน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

- อ้อมเดือน สดมณี. การพัฒนาจิตพิสัยในมิติของพฤติกรรมศาสตร์. เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ โครงการพัฒนาจิตพิสัยในระบบการเรียนการสอน กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540.
- อ้อยทิพย์ ทองดี. ผลของการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบด้วยวิธีการสร้างความตระหนักและการปรับพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2537.
- อังสนา ภัทรายุทธวรรณ์. ผลของการใช้กิจกรรมฝึกให้คิดและการเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเพื่อที่มีต่อการเพิ่มพฤติกรรมเอื้อเพื่อของเด็กก่อนวัยเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- อาชีวศึกษา, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาอาชีวศึกษาระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ของกรมอาชีวศึกษา. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยสารพัดช่างพระนคร, 2541.
- อาชีวศึกษา, กรม. การส่งเสริมการดำเนินการความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนในการจัดอาชีวและเทคนิคศึกษา, 2535.
- อินทรา มั่นธรรม. การเปรียบเทียบผลการควบคุมตนเองควบคู่กับการใช้หลักฟรีแมคกับการควบคุมตนเองควบคู่กับการชี้แนะที่มีต่อวินัยในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางปะหัน อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.
- อุดม พิมพา. การสอนพลศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา, 2527.
- อุทัย บุญประเสริฐ. หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ เอส ดี เพรส, 2540.
- อุทุมพร. จามรมาน. โมเดล (Model) วารสารวิชาการ. 1, (มีนาคม) 2541: 22-26.
- อุบลศรี อุบลสวัสดิ์. การศึกษาเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้านความรู้ ความเข้าใจจากหนังสือการ์ตูน ซึ่งนักเรียนมีส่วนร่วมในการประกอบภาพเอง โดยมีการให้ผลป้อนกลับพร้อมทั้งการอธิบายและไม่มีการอธิบาย กับไม่ให้ผลป้อนกลับ. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- อุไรรัตน์า โพธิ์แก้ว. สาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษา สาขาศิลปหัตถกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในเขตการศึกษา 6 พ.ศ. 2536. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน เอกสารประกอบการสอนวิชา 416 717 กิจกรรมนักเรียน. ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

เอกชัย ที่สุพพันธ์. **กิจกรรมนักเรียน**. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

เอกวิทย์ ณ ถลาง และคนอื่น ๆ. **ภูมิปัญญาและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย**. นนทบุรี: โครงการกิตติเมธี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2539. อัดสำเนา.

ภาษาอังกฤษ

Alexander. W.M. and Halverson, Paul M. **Effective Teaching in Secondary Schools**. New York: Holt Rinehart and Wilson, 1963.

Asarnow, J.R., and Meichenbaum, Donald H. Verbal rehearsal and serial recall: The mediational training of kindergarten children **Child Development** 50 (1979): 1173-1177.

Auther J. More. "Delay of Feedback and AcQuistion and Retention of Verbal Meterialsm in the Classroom," **Journal of Educational Psychology**. 60: 339-342; April, 1974.

Ayllon, and Roberts, "Elimination Discipline Problem by Strengthening Academic performance," **Journal of Applied Behavior Analysis**. 1974.

Baldassano, J., **The Effect of Interpersonal Cognitive Problem-Solving group training on The Classroom behavior of Adolescent Psychiatric Patiens**. Doctoral Dissertation, St. John's University, 1990.

Bandura, "Social Learning analysis of aggression." In E. Ribesynes & A. Bandura (Eds.) **Analysis of delinquency and Aggression.** Hillsdale, NJ: Earlbaum, 1976: 203-212.

Bandura, A **Social Foundation of Thought and Action: A social Cognitive Theory**. New Jersey: Prentice-Hall, 1986.

Bandura, A. **Aggression : A social learning analysis**. Englewood Cliffs, New Jessey: Prentice-Hall, 1973.

Bandura, A. and Schunk, D.H. Cultivation competence, self-efficacy and intrinsic interest though proximal self-motivation. **Journal of Personality and Social Psychology** 41,3(1981): 586-598.

Bandura, A. **Principle of behavior modifcaiton**. New York: Holt, Riehart, & Winston, 1969.

Bandura, A. **Social Learning Theory**. Englewood Cliffs, New Jessey: Prentice-Hall, 1977.

Bandura, A. The explanatory and predictive seope of self-efficacy theory. **Journal of Social and Clinical Psychology**. 4(1986): 359-373.

- Beck, A. T. **Cognitive Therapy and emotional Disorders**. New York: International Universities Press, 1976.
- Bender, Nila N. Self-verbalization versus tutor verbalization in modifying impulsivity. **Journal of Educational Psychology** 68(1976): 347-354.
- Billings, D.C., and Wasik, B.H. Self-instructional training with preschool: An attempt to replicate. **Journal of Applied Behavior Analysis** 18(1985): 61-67.
- Bingham, Thomas A. "Self-Control: Part II." **In Handbook of Applied Behavior Analysis: Social Instructional Process**. New York: Edited by Charles Catania and Thomas Bringham Irvington, 1978.
- Block, James H. **Mastery Learning. Theory and Practice**. New York: Holt Rinehart & Wilston, Inc., 1971.
- Block, Joel. "Effects of a Rational – Emotive Mental Health Program in Poorly Achieving Disruptive High School Students." **Journal of Counseling Psychology**. 25(1978) : 61-65.
- Boldstad, O.D. and Johnson, S.M. "Self-regulation in modification of disruptive behavior." **Journal of Applied Behavior Analysis** 5(1972): 443-454.
- Bolstad, O.D. and Johnson, S.M. "Self-regulation in modification of disruptive behavior." **Journal of Applied Behavior Analysis** 5(1972): 443-454.
- Bornstein, P.H., and Quevillon, R.P. The effects of self-instructional package on overactive preschool boys. **Journal of Applied Behavior Analysis** 9(1976): 179-188.
- Broden, M. and other. "Effects of Teacher's Attention on Attending Behavior of Two Boys at Adjacent Desk" **Journal of Applied Behavior Analysis**. 3(3) Fall, (1970): 199-203 A
- Broden, M., Hall, R.V., & Mitts, B. The effect of self-recording on the classroom behavior of two eighth-grade students. **Journal of Applied Behavior Analysis** 4(1971): 191-199.
- Brown, R. **Social Psychology**. New York: The Free Press, 1978, p.412.
- Browne, C.G. **The Study of Leadership**. Illinois: The Interstate Printer and Publishers, Inc., Illinois, 1958.
- Bryant, L.E., and Budd, K.S. Self-instructional training to independent work performance in preschoolers. **Journal of Applied Behavior Analysis** 15(1982): 259-171.
- Butler, D.L. The strategic content learning approach to promoting self-regulated learning: A report of three studies. **Journal of Educational Psychology** 90, 4(1998): 682-692.

- Camp, B., Blom, G., Hebert, F., and Van Doorninck, W. Think aloud: A program for developing self-control in young aggressive boys. **Journal of Abnormal Child Psychology** 8(1977): 157-169.
- Cautela, J.R. **Behavior analysis forms for clinical intervention**. Champaign, IL: Research Press.
- Cautela, J.R. **Covert Conditioning**. New York: Pergamon Press, 1979.
- Cohen, H.L. and Filipczak, J. **A New Learning Environment**. San Francisco : Jossey – Bass, 1971.
- Cole, P.G., and Chan, L.K.S. **Teaching: principles and practices**. Sydney: Prentice-Hall of Australia, 1987.
- Comier, William H. and Comier, Sherilyn L. **Interviewing Strategies for Helpers: A Guide for Assessment, Treatment and Evaluation**. California: Brooks/Cole, 1979.
- Dangel, R.F. and Others "Anger control training for adolescents in residential treatment. Special Issue: Empirical research in behavioral Social work." **Behavior Modification**, 13(1989): 447-458.
- Davidson, E.S. and Smith, W.P. Imitation, social comparison, and self-reward. **Child Development** 53(1982): 928-932.
- Davis, Keith. **Human Relation at work**. New York: McGraw Hill Book Co., 1962.
- Deese, James and Steward H. Hulse. **The Psychology of Learning**. 3rd ed New York McGraw-Hill, 1967.
- Delprato, D.J. "Increasing Classroom Participation With self-monitoring" **The Journal of Educational Research**. 70(1977): 225-227.
- Denney, D.R. Modeling and eliciting effects upon conceptual strategies. **Child Development** 43(1972): 810-823.
- Denney, D.R. The effects of exemplary and cognitive models and self-rehearsal on children's interrogative strategies. **Journal of Experimental Child Psychology** 17(1975): 476-488.
- Denny, Douglas R. "Reflection and Impulsivity as Determinants of Conceptual Strategy. "**Child Development**" 44(1973): 614-623.
- Derry, S.T. and Murphy, D.A. Designing systems that train learning ability, from theory to practice. **Review of Education Research** 56(1986): 1-39.
- Diana, M.D. **An Investigation of the Relationship Between Reported Parental Discipline Behaviors and Personal, Familial, Demographic, Social and Recalled Childhood Discipline Experience**. Dissertation Abstracts International, 48 (2), 1987.

- Diana, M.D. **An Investigation of the Relationship Between Reported Parental Discipline Behaviors and Personal, Familial, Demographic, Social and Recalled Childhood Discipline Experience.** Dissertation Abstracts International, 48(2). 1987.
- Dickson, W.P. Children's oral communication skills. New York: Academic Press, 1981.
- Dobson, S.K. Ed. **Handbook of Cognitive-Behavioral Therapies.** Hutchinson London : The Guilford Press, 1988.
- Douglas, V.I., Parry, P., Marton, P., and Garson, C. Assessment of a cognitive training program for hyperactive children. **Journal of Abnormal Child Psychology** 4(1976): 389-410.
- Drever, J.A. **Dictionary of Psychology.** Revised by Harvey Wallerstein. Middlesex ; Penguin Books, 1952.
- Dryden, W. and Golden, W.L. **Cognitive-Behavioral Approaches To Psychotherapy** Cambridge : Hemisphere Publishing Corporation, 1987.
- Ellis, A. **How to live with and without anger.** New York : Thomas Crowell Co., 1977.
- Ellis, A., and Whiteley, J.M. **The theoretical and empirical foundation of rational-emotive therapy.** California : Brooks/ Cole Publishing., 1979.
- Ellis, A., & Grieger, R. **Handbook of Rational – Emotive Therapy.** New York : Springer, 1977.
- Ellis, A., & Whiteley, John. M. **Theoretical and Empirical Foundations of Rational – Emotive Therapy.** Monterey. CA : Brooks/Cole Publishing Company, 1979.
- Etscheidt, S. "Reducing aggressive behavior and improving self-control; a cognitive-behavioral training program for behaviorally disordered adolescents." **Behavioral Disorders**, 16(1991): 107-115.
- Feindler, E. L. Ecton, R. , Kingley, D., and Dubey, D. 'Group anger control training for Institutionalized psychiatric male adolescents." **Behavior Therapy**, 17 (1986) 109-123.
- Finch, A.J., Nelson, W. Michael, and Ott, Edith S. **Cognitive-behavioral procedures with children and adolescents: A practical guide.** Boston: Allyn and Bacon, 1993.
- Flaherty, Rita M. and Reutzell Eileen. "Personality Traits of High and Low Achievers in College," **The Journal of Educational Research**. 58 (May-June, 1965) : 409-441
- Flippo, Edwin B. **A Behavioral Approach.** Allyn and Bacon Boston : 1966.
- Garry Martin & Joseph Pear, **Behavior Modification : What it is and How to do it.** London : Prentice Hall International, 1996.

- Glynn, E.L. and J.D. Thomas. "Effect of Cueing on Self-Control of Classroom Behavior," **Journal of Applied Behavior Analysis**. (51)7: 123-132, 1974.
- Goldstein, Arnold. P., & others. **Response to Aggression**. New York : Pergamon Press 1981.
- Good, C. V. ed. **Dictionary of Education**. 3rd ed. New York: McGraw-Hill Book Company. 1973.
- Good, Carter V. **Dictionary of Education**. 3rd ed., New York: McGraw-Hill, Inc., 1959.
- Good, Carter. V. **Dictionary of Education**. New York : Mc Graw-Hill, 1945.
- Goodman, D., & Maultsby, M.C., Jr. **Emotional Wellbeing Through Rational Behavior Training**. Springfield, IL. : Charles C. Thomas, 1974.
- Guerra, N.G., and Slaby, R.G. "Cognitive mediators of aggression in adolescent offenders: II Intervention." **Developmental psychologist**, 26(1990): 269-277.
- Guevremont, D.c., Osnes, P.G., and Stokes, T.F. The functional role of preschools's verbalizations in the generalization of self-instructional training. **Journal of Applied Behavior Analysis** 21(1988): 45-55.
- Hains, A.A, and Harrman, I.P. "Social cognitive skills and behavioral adjustment of delinquent adolescents in treatment. " **Journal of adolescence**. 12(1989): 323-328.
- Hallen, F.C. and Marsha, G.T. **Disciplinary Techniques Reported by Parents of Gifted Children**. Resources in Educational Resources Information Center, 21(1), 1986.
- Harting, M., and Kanfer, F.H. The role of verbal self-instructions in children's resistance to temptation. **Journal of Personality and Social Psychology** 25(1973): 259-267.
- Hawton, K.; Salkovskis, P.M.; Kirk, J. and Clark, D.M. **Cognitive Behavior Therapy for Psychiatric Problems**. Oxford: Oxford University Press, 1990.
- Heeok, H. **The Effect of Self-regulated Strategies on Learner Achievement and Perception on Personal Learning Responsibility**. 1998. Available from <http://thailis-db.chula.ac.th/dao/detaik.nsp>
- Hilgard E.R. and G.H. Bower, **Theories of learning**. 4th ed. New York : Appleton Century Crafts, 1975.
- Hoffman, J.L. & Saltztein, H.D. "Parent Discipline and the Childs'Moral Development." *Journal of Persnality and Social Psychology*, 1976, 5, 45-57.
- Hoffman, M.L. Moral Development. In P.H. Mussen(Ed) **Cormichael's Manual of Child Psychology**. 3rd ed. New York: John Wiley and Son, 1970.

- Homme, L. E. Perspectives in psychology : XXIV. Control of coverants, the operant of the mind. **Psychological Reports**, 15, 1965.
- Hundert, J., & Batstone, D. A practical procedure to maintain pupils' accurate self-rating in a classroom token program. **Behavior Modification**, 2(1978), 93-112.
- Hundert, J., & Bucher, B. Pupils' self-scored arithmetic performance: A prtictla procedure for maintaining accuracy. **Journal of Applied Behavior Analysis**, 11(1978), 304.
- Hurlock, Elizabeth B. **Child Development**. New York : McGraw – Hill Book Company, 1984.
- Joyce, B., and Weil, M. **Models of Teaching**. 3rd ed. Englewood Cliffs: Prentice-Hall International Editions, 1986.
- Joyce, Bruce and Weil, Marsha, **Model of Teaching**. USA : Prentice – Hall, 1972.
- Kalish, H. **Learning : Principles and applications**. New York : McGraw-Hill. 1981.
- Kalish, Harry I. **From Behavioral Science to Behavioral Modification**. New York: McGraw-Hill, 1981.
- Kandall, P.C. and Wilcox, C.E. (1980). Cognitive-behavioral treatment for impulsivity: Concrete versus conceptual training in non-self-controlled problem children. **Journal of Consulting and Clinical Psychology** 48: 80-91.
- Kazdin, A.E, and Others, “ Cognitive problem-Solving Skill training and parent management training in the treatment of Antisocial behavior in children.” **Journal of Consulting and Clinical Psychology**. 60(1992): 733-747.
- Kazdin, A.E. **Behavior modification in applied settings**. Homewood: The Dorsey Press, 1975., 1980.
- Kazdin, A.E. **History of behavior modification: Experimental foundations of contemporary research**. Baltimore, MD: University Park Press. 1978.
- Kazdin, A.E., And Mascitelli, S. Behavioral Rehearsal, self-instructions, and homework practice in developing assertiveness. **Behavior Therapy** 13(1982): 346-360.
- Kazdin, A.E. Behavioral observation. In M. Hersen & A. S. Bellack (Eds.). **Behavioral assessment** New York: Pergamon. 1981.
- Kendall, P.C., and Braswell, L. Cognitive-behavioral self-control therapy for children: a components analysis. **Journal of Consulting and Clinical Psychology** 50(1982): 672-689.

- Kendall, P.C., and Braswell, L. Cognitive-behavioral treatment for impulsivity: Concrete versus conceptual training in non-self-controlled problem children. **Journal of Consulting and Clinical Psychology** 48(1980): 80-91.
- Kendall, Philip C. and Wilcox, Larce E. "Cognitive-Behavioral Treatment for Impulsivity: Concrete Versus Conceptual Training in Non-Self-Controlled Problem Children." **Journal of Consulting and Clinical Psychology** 48(1980): 80-91.
- Kendall, Philip C. and Williams, Cardyn L. "Behavioral and Cognitive-Behavioral Approaches to Outpatient Treatment with Children." **In Behavior Modification: Principles, Issues, and Applications**, pp. 399-417. Edited by Craighead, W. Edward; Kazdin, Alan E., and Mahoney, Michael J. and ed. Boston : Houghton Mifflin Company, 1981.
- Kirk, J. "Cognition – Behavioral assessment" **In Cognitive Behavior Therapy for Psychiatric Problems**, pp. 13-51 Edited by Howton, K.; Salkovskis, P.M.; Kirk, J. and Clark, D.M. Oxford: Oxford University Press, 1990.
- Kirk, Roger E. **Experimental Design : Procedures for the Behavioral Sciences**. California: Brooks/Cole Publishing Company, 1968.
- Knipping, Paul A., Maulsby Maxic C., & Thomson, Peter. "The Technology for Using The Classroom as an Emotional Health Center." **The Journal of School Health.** 46(1976): 278-281.
- Kohlberg, L. "Moral Stege and Moralization : The Cognitive Developmental Approach." In T. Likona (Ed.) **Moral Development and Behavior**. New York : Holt, Binehart and Winston, 1976. pp. 31-53.
- Krathwohl. D.R. and others. **Taxonomy of Educational Objectives. Handbook2** Affective Domain. New York: McGraw-Hill 1973.
- Larson, J.D. "Anger and Aggression management techniques through the Think First curriculum." **Journal of offender Rehabilitation.** 18(1992): 101-117
- Larson, J.D. **The Effects of a Cognitive Behavioral Anger-Control Intervention on the behavior of At risk Middle school students**, Doctoral Dissertation, Marquette University, 1990.
- Ledwidge, B. Cognitive behavior modification: A step in the wrong direction ? **Psychological Bulletin**, 85, 1978: 353-375.

- Lipinski, D.P., Black, J. L., Nelson, R.O., & Ciminero, A.R. Influence of motivational variables on the reactivity and reliability of self-recording. **Journal of Consulting and Clinical Psychology**, 43(1975), 637-646.
- Lovitt, T.C. Self-management projects with children with behavior disabilities. **Journal of Learning Disabilities**, 6(1973), 15-28.
- Mahoney, M. J., & Arnkoff, D.B. Cognitive and self – control therapies. In S. L. Garfield & A. E. Bergin (Eds.) **Handbook of psychotherapy and behavior change: An empirical analysis**. New York: Wiley. 1978.
- Mahoney, M.J. **Cognition and behavior modification**. Cambridge, Mass: Ballinger. 1974.
- Mahoney, M.J. Personal science: A cognitive learning therapy In A. Ellis & R. Grieger (Eds.) **Handbook of rational psychotherapy**. New York: Springer. 1977.
- Martin, G. **Behavior Modification**. 3rd ed. New Jersey: Prentice-Hall, 1988.
- Martin, Garry, & Pear, Joseph. **Behavior Modification**. Englewood, Cliffs, N.J.: Prentice – Hall 1978.
- McComb, B.L. and Mazano, R.J. Putting the self in self-regulated learning: The self as agent in integrating will and skill. **Educational Psychologist**. 25(1990): 51-69.
- McFall, R.M. Parameters of self-monitoring. In R.B. Stuart (Ed.). **Behavioral self-management** New York: Bruner/Mazel. 1977:196-214.
- Meece, J.L. and Wigfickd, A and Eccles, J.S. Predictors of math anxiety and its influence of young adolescent course enrollment intention and performance its mathematics. **Journal of Educational Psychology** 82(1990): 60-70.
- Meichenbaum, D.H. **Cognitive behavior modification: An Intergrative approach**, New York: Plenum, 1977.
- Meichenbaum, Donald H. **Cognitive-behavior modification**. New York: Plenum Press, 1977.
- Meichenbaum, Donald H. Self-instructional methods. In Frederick H. Kanfer and Arnold P. Goldstein (eds.), **Helping people change: A textbook of methods**, pp. 357-311. New York: Pergamon Press, 1975.
- Meichenbaum, Donald H. Training impulsive children to talk to themselves: A means of developing self-control. **Journal of Abnormal Psychology** 77(1971): 115-126.

- Meichenbaum, Donald H., and Cameron, Roy. The clinical potential of modifying what clients say to themselves. In Mahony, Michael J., and Thoresen, Carl E. (eds.), **Self-control: Power to the person**, pp. 265-290. California: Wadsworth Publishing Company, 1974.
- Meichenbaum, Donald H., and Goodman, Joseph. Reflection-impulsivity and verbal control of motor behavior. **Child Development** 40(1969): 785-797.
- Meyers, A. W., & Craighead, W. E. (Eds.) **Cognitive behavior therapy with children**. New York: Plenum Press. 1984.
- Mikules, Willaim L., **Behavior Modification**. New York: Harper and Row Publishers., 1978.
- Mikulus, William L. Behavior modification. New York: Horper & Row Publishing Company, 1985.
- Miller, R. C., & Berman, J. S. The efficacy of cognitive behavior therapists: A quantitative review of the research evidence **Psychological Bulletin**, 94, 1983.
- Mussen, Paul H. John J. Conger and Jerome Kagan. **Child Development and Personality**. 3 rd. ed., New York: Harper & Row, 1969.
- Newman, M.I., R.G. Williams and J.H. Hiller. "Delay of Information Feedback in An Applied Setting: Effect on Initially Learned and Unlearned Items," **The Journal of Expreimental Education**. 42-45; Summer, 1974.
- O'Leary, S., & Dubey, D. Applications of self-control procedures by children: A review. **Journal of Applied Behavior Analysis** 12(1979), 449-465.
- Patterson, C.H., **Theories of Counseling and Psychotherapy**. New York: Harper and Row Publishers., 1966.
- Patterson, C.J., and Mischel, Walter. Effects of temptation inhibiting and task-facilitating plans on self-control. **Journal of Personality and Social Psychology** 33(1976): 209-217.
- Paul H. Mussen and others. **Child Development and Personality**. 3ed. New York : Harper, 1969.
- Piaget, J. "The Theory of Stages in Cognitive Development." In D.R. Green(Ed.), *Measurement and Piaget*. New York : McGraw-Hill, 1971.
- Piaget, Jean. **The Moral Judgment of the child**. London: Routledge & Kegan Raul, 1932.
- Piaget, Jean. **The Moral Judgment of the child**. 3 rd.ed. London: Routledge & Kegan Raul, 1960.
- Pintrich, P.R. and De Groot, E.V. Motivational and self-regulated Leaning components of classroom academic performance. **Journal of Educational Psychology** 82, 1(1990): 33-38.
- Pintrich, P.R. and Schunk, D.H. **Motivation in education: Theory, researchs and applications**. New Jersey: Prentice Hall, 1996.

- Powell, R. **The instructional system model for vocational education a manual.** Singapore: Colombo Plan Staff college for Technician Education, 1983.
- Pratt, M.W., and Bates, K.R. Young editors: Preschoolers' evaluation of ambiguous message. *Developmental Psychology* 18(1982): 30-42.
- Pratt, M.W., McLaren, J. and Wickens, G. Rules as tools: Effective generalization of verbal self-regulative communication by firstgrade speakers. **Developmental Psychology** 20(1984): 893-902.
- Reid, Luc. Improving young children's listening by verbal self-regulation: The effect of mode of rule presentation. **Journal of Genetic Psychology** 153(1992): 447-461.
- Reid, Luc. Young children's difficulty with ambiguous message: Guessing strategy or comprehension monitoring deficiency. **Journal of Genetic Psychology** 151(1990): 317-328.
- Santogrossi, D.A., O'Leary, K.D., Romanczyk, R.G., & Kaufman, K.F. Self-evaluation by adolescents in a psychiatric hospital school token program. **Journal of Applied Behavior Analysis**, 6(1973) 277-287.
- Saylor, J.G. William, M.A., and Arthur, J.L. **Curriculum planning for better teaching and learning.** 4th ed. Japen: Holt-Saunders International Editions, 1981.
- Schacter, S. and Singer, J.E. "Cognitine, Social and Physiological determinants of emotional State" **Psycho-logical Review**, 69(1962): 379-399.
- Schunk, D.H. and Hanson, A.R. Influence of peer-model attrigutes on children's beliefs and learning. **Journal of Educational Psychology** 83 (1989): 431-434.
- Schunk, D.H. and Hanson, A.R. Peer Models: Influence on children's self-efficacy and outcome. **Journal of Educational Psychology** 77(1985): 313-322.
- Schunk, D.H. and Swartz, C.W. Goal and Progress Feedback: Effects on self-efficacy and writing achievement. **Contemporary Educational Psychology** 18 (1993): 337-354.
- Schunk, D.H. and Zimmerman, B.J. Modeling and self-efficacy influences in children's development of self-regulation. In K. Wentzel and J. Junoven (eds.) **Social Motivation Understanding Children's School Adjustment.** Pp. 154-180. New York: Cambridge University Press, 1996.
- Schunk, D.H. and Zimmerman, B.J. Social origins of self-regulated learning competence. **Educational Psychology.** 32 (1997): 195-208.
- Schunk, D.H. Hanson, A.R. and Cox, P.D. Peer-model attributes and children's achievement behavior. **Journal of Educational Psychology** 79(1987): 54-61.

- Schunk, D.H. Modeling and attribution effects on children's achievement: A self-efficacy analysis. **Journal of Educational Psychology** 73, 1(1981): 93-105.
- Schunk, D.H. Teaching Elementary Students to Self-Regulated Practice of Mathematic Skills with Modeling In D.H. Schunk and B.J. Zimmerman, (eds.), **Self-Regulated Learning From Teaching to Self-Reflective Practice**, pp. 137-159. New York: The Guilford Press. 1998.
- Shenouda, N.V. "Cognitive-behavior therapy in the treatment of aggressive behaviors with the developmentally disabled; A Comparative Study" Doctoral Dissertation Fairleigh Dickinson University, 1989.
- Sideman, J.M. **The adolescent**. Richart & Winson 1960.
- Sonnenschein, S. How feedback from a listener affects children's referential communication skills. **Developmental Psychology** 20(1984): 287-292.
- Sonnenschein, S. Why young listeners do not benefit from differentiating verbal redundancy. **Child Development** 55(1984): 929-935.
- Stack, S.k., The Roberts Apperception Test and Child Behavior Checklist: Measure of outcome of self-control training with aggressive Adolescents, Doctoral dissertation, California School of professional psychology, 1991.
- Thomas, J.D. Accuracy of self-assessment of on-task behavior by elementary school children. **Journal of Applied Behavior Analysis**, 9(1976), 209-210.
- Thoresen, C., & Mahoney, M. **Behavioral self-control**. New York: Holt, Rinehart & Winston. 1974.
- Thurman, Christopher W., "Effects of Rational – Emotive Treatment Program on Type A Behavior Among College Students." **Jornal of College Students Personal**. 48(1983) : 417-423.
- Trawick, L. and Corno, L. expanding the volitional resources of urban community College Students. **New Direction for Teaching and Learning** 6(1995): 57-70.
- Vygotsky, L. Thought and Language. New York: Wiley, 1962.
- Wall, S.M. "Effective of Systematic Self-Monitoring and Self-Reinforcemance in Children's Mangement of Test Performance" **The Journal of Psychology**. 111(1982): 129-136.
- Watson, D.L. **Self-directed behavior**. California: Brooks/Cole Publishing Company, 1985.
- Whitehurst, G.J. The development of communication: Changes with age and modeling. **Child Development** 47(1976): 473-482.
- Whitehurst, G.J., and Merkur, A.E. The development of communication: Modeling and contrast failure. **Child Development** 48(1977): 993-1001.

- Wiggins, Jerry S. and Others. **The Psychology of Personality** Addison – Wesley Publishing, 1971.
- Willson, G. Terence, and O'Leary, K. Daniel. **Principles of Behavior Therapy**. New Jersey: Prentice-Hall, Inc, 1980.
- Wolter, C.A. Self-regulated Learning and college students' regulation of motivation. **Journal of Educational Psychology** 90, 2(1998): 224-235.
- Wood, R., & Flynn, J.M. A self-evaluation token system versus an external evaluation token system alone in a residential setting with predelinquent youths. **Journal of Applied Behavior Analysis**, 11(1978): 503-512.
- Yussen, S., and Santrock, J. Comparison of the retention of preschool and second grade performers and observers under three verbalization conditions. **Child Development** 45(1974): 821-824.
- Zelie, Karen, Stone, Christopher I., & Lehr, Ellen. "Cognitive Behavioral Intervention in School Discipline: A Preliminary Study." **The Personnel and Guidance Journal**. 59 (1980): 80-83.
- Zimmerman, B.J. A social cognitive view of self-regulated learning. **Journal of Educational Psychology** 81, 3(1989): 329-339.
- Zimmerman, B.J. Academic studying and the development of personal skill: A self-regulatory perspective. **Educational Psychologies** 33(1998): 73-86.
- Zimmerman, B.J. and Martinez Pons, M. Student differences in self-regulated learning: Relation to grade, sex and giftedness to self-efficacy and strategy use. **Journal of Educational Psychology** 82(1990): 51-59.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม

คำชี้แจง

1. แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมทั้งหมดมี 3 ฉบับคือ
ฉบับที่ 1 แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร
ฉบับที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย
ฉบับที่ 3 แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ
2. ในแต่ละฉบับแบ่งเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา
ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา
3. การตอบ นักศึกษาต้องอ่านคำชี้แจงในแต่ละตอนของแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมให้เข้าใจ แล้วจึงลงมือทำในกระดาษคำตอบ
4. โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษา

1. รหัส.....

สำหรับผู้วิจัย

2. เพศ

ชาย

หญิง

3. กำลังศึกษาอยู่ระดับ

ระดับ ปวช.

ปีที่ 1

ปีที่ 2

ปีที่ 3

4. ศึกษาอยู่แผนกวิชา

ช่างไฟฟ้ากำลัง

ช่างยนต์

ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น

เคมีสิ่งทอ

สิ่งทอ

เทคนิคพื้นฐาน

อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป

ช่างก่อสร้าง

อื่น ๆ (ระบุ).....

5. เกรดเฉลี่ยในปัจจุบัน

ต่ำกว่า 1.50

2.51 - 3.00

1.50-2.00

3.01-3.50

2.01-2.50

สูงกว่า 3.50

6. ปัจจุบันอายุ.....ปี

ตอนที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการกระทำที่แท้จริงของนักศึกษา โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

ในกรณีที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น 10 ครั้ง ถ้านักศึกษาปฏิบัติ

10 ครั้ง	ถือว่านักศึกษา	ทำทุกครั้ง
7-9 ครั้ง	ถือว่านักศึกษา	ทำบ่อยครั้ง
4-6 ครั้ง	ถือว่านักศึกษา	ทำพอ ๆ กับไม่ทำ
1-3 ครั้ง	ถือว่านักศึกษา	ทำน้อยครั้ง
0 ครั้ง	ถือว่านักศึกษา	ไม่เคยทำเลย

ตัวอย่าง

พฤติกรรม	ไม่เคย ทำเลย	ทำน้อย ครั้ง	ทำพอ ๆ กับไม่ทำ	ทำบ่อย ครั้ง	ทำทุก ครั้ง
0. เข้าแถวตรงเวลา				✓	
00. แกล้งเพื่อน	✓				

จากตัวอย่างพฤติกรรมในข้อ 0 พิจารณาแล้วปรากฏว่านักศึกษาเข้าแถวตรงเวลาบ่อยครั้ง นักศึกษาก็ขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่อง "ทำบ่อยครั้ง"

ส่วนพฤติกรรมในข้อ 00 นักศึกษาพิจารณาแล้วปรากฏว่าไม่เคยแกล้งเพื่อนเลย นักศึกษาก็ขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง "ไม่เคยทำเลย"

ในแต่ละข้อขีดเครื่องหมาย ✓ ได้เพียงเครื่องหมายเดียวเท่านั้น

โปรดตอบอย่างตั้งใจ ตอบตามที่เป็นจริง และตอบให้ครบทุกข้อ

แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร

พฤติกรรม	ไม่เคย ทำเลย	ทำน้อย ครั้ง	ทำพอ ๆ กับไม่ทำ	ทำบ่อย ครั้ง	ทำทุก ครั้ง
1. มาวิทยาลัยทุกวันที่มีการเรียน					
2. เข้าเรียนทุกครั้งด้วยความตั้งใจ					
3. ทำการบ้านด้วยตนเองเสร็จตามเวลาที่กำหนด					
4. เตรียมอ่านบทเรียนล่วงหน้าก่อนเข้าเรียน					
5. เหม่อมองที่อื่นในขณะที่อาจารย์สอนหรือให้ทำงาน					
6. พูดคุย หรือหยอกล้อเล่นกับเพื่อนในขณะที่เรียน					
7. มุมนะอ่านหนังสือทบทวนบทเรียนเฉพาะก่อนวันสอบเท่านั้น					
8. ปรึกษาอาจารย์ประจำวิชาเมื่อไม่เข้าใจในบทเรียน					
9. ออกนอกห้องเรียนโดยไม่มีเหตุจำเป็น					
10. ลงมือทำการบ้านหรือรายงานทันทีเมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้ด้วยความตั้งใจ					
11. ยกมือตอบทันทีที่อาจารย์ซักถามในห้องเรียนแม้จะไม่มั่นใจว่าตอบถูกหรือผิด					
12. เบื่อหน่าย ท้อแท้และไม่เข้าเรียนวิชาที่รู้สึกว่ายาก					
13. พูดคุยและเล่นกับเพื่อนจนทำการบ้านไม่เสร็จ					
14. ชวนเพื่อนหนีเรียน					
15. เมื่อมีการอภิปรายเกี่ยวกับบทเรียนจะไม่ร่วมแสดงความคิดเห็น					
16. แบ่งเวลาในการทำการบ้านและอ่านหนังสือน้อยกว่าทำกิจกรรมนันทนาการ					
17. จดบันทึกข้อความสำคัญ เช่น กฎ สูตร ข้อสรุป เป็นต้นลงในสมุดบันทึก					
18. เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากที่อาจารย์สอน					

พฤติกรรม	ไม่เคย ทำเลย	ทำน้อย ครั้ง	ทำพอ ๆ กับไม่ทำ	ทำบ่อย ครั้ง	ทำทุก ครั้ง
19. จัดเส้นใต้หรือทำเครื่องหมาย เช่น ดอกจัน รูปดาว ติกรอบ เป็นต้น เพื่อเน้นความสำคัญของข้อความ นั้นให้เห็นอย่างเด่นชัด					
20. ตีใจเมื่ออาจารย์ไม่เข้าสอน					
21. นั่งหลับในขณะที่อาจารย์กำลังสอน					
22. ติดตามข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการ เรียน จากหนังสือพิมพ์ และวารสารทางวิชาการที่ ออกมาใหม่					
23. ทบทวนและแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน ๆ อยู่เสมอ					
24. เบื่อหน่ายที่อาจารย์ให้ทำแบบฝึกหัดเสริมบทเรียน เพิ่มเติมนอกเหนือจากที่มีในหนังสือเรียน					
25. หลีกเลี่ยงการปฏิบัติงานด้วยตนเองในขณะที่เรียนภาค ปฏิบัติ					
26. ตั้งใจปฏิบัติงานทุกชิ้นอย่างมีคุณภาพ					
27. ศึกษาค้นคว้าเรื่องใหม่ ๆ ด้วยตนเอง					
28. ทำงานที่เริ่มไว้แล้วอย่างต่อเนื่องจนสำเร็จ					
29. ละทิ้งงานที่ทำอยู่เมื่อเพื่อนมาชวนไปเล่นหรือทำ กิจกรรมอื่น					
30. เมื่อทำงานผิดพลาด จะหยุดทำ					
31. วางแผนแบ่งงานออกเป็นส่วนแล้วทำทีละส่วนอย่าง ต่อเนื่องจนเสร็จทั้งหมด					
32. เมื่อทำการบ้านไม่ได้ จะรู้สึกเบื่อและหยุดทำ					
33. ละเลยหรือทอดทิ้งงานที่ยากและซับซ้อน					
34. พยายามแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากงานที่ได้รับมอบ หมายจนเสร็จ					
35. เข้าร่วมกิจกรรมที่อาจารย์มอบหมายด้วยความเต็มใจ					
36. เมื่ออาจารย์ให้ทำงานกลุ่มจะทำงานให้ดีที่สุด					

พฤติกรรม	ไม่เคย ทำเลย	ทำน้อย ครั้ง	ทำพอ ๆ กับไม่ทำ	ทำบ่อย ครั้ง	ทำทุก ครั้ง
37. ช่วยแนะนำและถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนในกลุ่ม ให้เข้าใจถูกต้องตรงกัน					
38. เมื่ออาจารย์ให้ทำงานเป็นกลุ่ม จะปล่อยให้ผู้ร่วมงาน คนอื่น ๆ ทำ					
39. ช่วยงานในชมรมที่เป็นสมาชิกอยู่					
40. หลีกเลี่ยงการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่วิทยาลัยจัดขึ้น					
41. ขาดสมาธิในการทำงานกลุ่ม					
42. เป็นตัวแทนของกลุ่มไปนำเสนอผลงานหน้าห้อง					
43. อาสาทำงานวิทยาลัยด้วยความเต็มใจ เช่น ช่วยงาน ห้องพยาบาล ห้องสมุด งานประชาสัมพันธ์ เป็นต้น					
44. รับอาสาแบ่งงานบางส่วนของกลุ่มไปทำต่อที่บ้าน					
45. เมื่อทำงานกลุ่มจะเลือกทำงานเฉพาะในส่วนที่ง่ายและ สบาย					

แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย

พฤติกรรม	ไม่เคย ทำเลย	ทำน้อย ครั้ง	ทำพอ ๆ กับไม่ทำ	ทำบ่อย ครั้ง	ทำทุก ครั้ง
1. มาวิทยาลัยก่อนเวลาเข้าเรียนคาบแรกเสมอ					
2. เข้าแถวตรงเวลา					
3. รับประทานอาหารและซื้อเครื่องดื่ม ขนม อาหารก่อนเวลาที่วิทยาลัยกำหนด					
4. ยืมหนังสือห้องสมุดและนำส่งเกินเวลาที่กำหนด					
5. ส่งงาน/การบ้านตรงตามเวลาที่กำหนด					
6. ไปช้ากว่ากำหนดเวลาเมื่อนัดหมายกับผู้อื่น					
7. ทำงาน / กิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนวิชา นั้นในขณะที่อาจารย์กำลังสอนในห้องเรียน					
8. ทำความเคารพอาจารย์เมื่ออาจารย์เข้า – ออก ห้องเรียน					
9. คุยหรือเล่นเสียงดังเมื่ออาจารย์ไม่อยู่ในห้องเรียน					
10. แอบรับประทาน ลูกอม และเครื่องดื่มในขณะที่ มีการเรียนการสอน					
11. เก็บอุปกรณ์ในห้องเรียนเข้าที่อย่างเป็นระเบียบ					
12. หลบหนีออกไปรับประทานอาหารหรือทำ กิจกรรมอื่น ๆ เช่น เล่นกีฬา คุยกับเพื่อนห้องอื่น เป็นต้น ขณะที่มีการเรียน					
13. เล่นเกมต่าง ๆ หรือการพนันในห้องเรียน					
14. รับฟังคำตักเตือนของอาจารย์ด้วยกิริยาที่สุภาพ และปฏิบัติตามคำตักเตือนนั้น					
15. รีบเดินมาเข้าแถวเมื่อได้ยินสัญญาณครั้งที่ 1					
16. เข้าแถวอย่างเป็นระเบียบ					
17. ร้องเพลงชาติ สวดมนต์ไหว้พระ ด้วยความตั้งใจ					

พฤติกรรม	ไม่เคย ทำเลย	ทำน้อย ครั้ง	ทำพอ ๆ กับไม่ทำ	ทำบ่อย ครั้ง	ทำทุก ครั้ง
18. พูดคุยหรือเล่นกันระหว่างอาจารย์แวนประจำวัน ให้การอบรมและแจ้งข่าวสาร					
19. เดินแถวเข้าห้องเรียนอย่างสงบและเป็นระเบียบ					
20. สวมกระโปรง กางเกง และเสื้อ มีสีและแบบถูก ต้องตามที่วิทยาลัยกำหนด					
21. สวมถุงเท้าและรองเท้าที่มีสีและแบบไม่ถูกต้อง ตามที่วิทยาลัยกำหนด					
22. ตัดผมหรือไว้ทรงผมตามแบบที่วิทยาลัยกำหนด					
23. คาดเข็มขัดผิกระเบียบหรือไม่คาดเข็มขัด แต่อำพรางโดยดึงเสื้อมาปิด					
24. สวมเครื่องประดับหรือของมีค่าต่าง ๆ มา วิทยาลัย					
25. สวมเสื้อที่ปกอักษรย่อ ดิคเครื่องหมายหรือ สัญลักษณ์และอื่น ๆ ครบตามที่วิทยาลัยกำหนด					
26. รักษาเครื่องแต่งกายของตนให้เรียบร้อยอยู่เสมอ					
27. สวมรองเท้าแตะมาวิทยาลัย					
28. ทำความเคารพเมื่อพบครูอาจารย์ทุกคนทั้งใน และนอกห้องเรียน					
29. พูดจาสุภาพ เช่น พูดมีคำว่า “ค่ะ” / “ครับ” ลงท้าย					
30. นำหนังสือ ภาพ เทป หรืออื่น ๆ ที่แสดงออกทาง เพศ หรือความรุนแรงมาสู่วิทยาลัย					
31. นำบุคคลภายนอกหรือนักศึกษาศาสนาอื่นเข้า มาก่อความสงบในวิทยาลัย					
32. มาเรียนแต่หลบหนีหรือไม่เข้าเรียนในขณะที่มี การเรียนการสอน					

พฤติกรรม	ไม่เคย ทำเลย	ทำน้อย ครั้ง	ทำพอ ๆ กับไม่ทำ	ทำบ่อย ครั้ง	ทำทุก ครั้ง
33. หยุดเรียนโดยไม่ส่งใบลา					
34. สูบบุหรี่ ในที่เปิดเผยในสภาพนักเรียน					
35. สูบกัญชา เมาสุรา หรือเสพติดสิ่งเสพติดที่ออก ฤทธิ์ต่อระบบประสาท เช่น ยาบ้า ยาอี เป็นต้น					
36. แสดงพฤติกรรมในทำนองผู้สาว					
37. ใช้ห้องน้ำ ห้องส้วมเป็นแหล่งมั่วสุมในทางที่ผิด เช่น สูบบุหรี่ เล่นการพนัน ทะเลาะวิวาท แสดงพฤติกรรม ผู้สาว เป็นต้น					
38. เข้าร่วมชุมนุมประท้วงหรือเรียกร้องสิทธิบาง อย่างจากวิทยาลัยโดยไม่ได้รับอนุญาตจากครูอาจารย์					
39. คุย เล่น หรือ ส่งเสียงดังขณะที่อยู่ในห้องสมุด					
40. นำขนม ของขบเคี้ยว มารับประทานในห้อง สมุด					
41. เก็บหนังสือที่อ่านแล้วไว้ที่เดิมหรือตรงชั้นพัก หนังสือที่ห้องสมุดจัดไว้ให้					
42. รับประทานอาหารในสถานที่ที่วิทยาลัยจัดไว้ให้					
43. เก็บแก้ว จาน ชาม ช้อน ที่ใช้ในการรับประทานอาหาร อาหารไปวางไว้ในที่ที่จัดไว้ให้เมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้ว					
44. เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อเข้ารับหรือใช้ บริการต่าง ๆ เช่น ชื้ออาหาร ยืมหนังสือในห้องสมุด คืมน้ำ เป็นต้น					
45. ยกมือขออนุญาตอาจารย์ผู้สอนก่อนที่จะซักถาม หรือแสดงความคิดเห็น					
46. ขออนุญาตอาจารย์ก่อนลุกจากที่นั่ง ออกนอก ห้องเรียน หรือออกนอกบริเวณวิทยาลัย					
47. พุดสอแตรกในขณะที่อาจารย์กำลังสอน					
48. หยิบของเพื่อนมาใช้เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว					

พฤติกรรม	ไม่เคย ทำเลย	ทำน้อย ครั้ง	ทำพอ ๆ กับไม่ทำ	ทำบ่อย ครั้ง	ทำทุก ครั้ง
49. หยิบของอาจารย์หรือของวิทยาลัยมาใช้เป็นของตนเองโดยไม่ได้รับอนุญาต					
50. ทะเลาะวิวาทหรือมีส่วนในการทะเลาะวิวาททำให้เกิดการแตกความสามัคคีในวิทยาลัย					
51. แย่งที่นั่ง ของกินหรือของเล่นจากเพื่อนโดยไม่ได้รับอนุญาต					
52. ข้ามถนนตรงทางข้ามที่กำหนดไว้					
53. เดินชิดขอบถนนทางขวามือ					
54. เดินลัดสนาม					
55. เดินบนทางเท้า					
56. ใช้น้ำ ไฟ และอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรของวิทยาลัยอย่างประหยัด					
57. แอบตัดหรือฉีกหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ของห้องสมุดเฉพาะส่วนที่ตนเองชอบหรือสนใจออกมา					
58. จิตเจียนข้อความหรือวาดภาพลงบนโต๊ะเรียน เก้าอี้ ฝาผนังห้องเรียน หรืออาคารสถานที่ต่าง ๆ ในวิทยาลัย					
59. แจ้งให้อาจารย์ทราบเมื่อพบเห็นทรัพย์สินสมบัติต่าง ๆ ของวิทยาลัยชำรุดเสียหาย เช่น ก๊อกน้ำ หลอดไฟ เป็นต้น					
60. ทิ้งขยะลงในถังขยะที่วิทยาลัยจัดไว้ให้					

แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ

พฤติกรรม	ไม่เคย ทำเลย	ทำน้อย ครั้ง	ทำพอ ๆ กับไม่ทำ	ทำบ่อย ครั้ง	ทำทุก ครั้ง
1. เข้าห้องเรียนตรงเวลา					
2. ยืมหนังสือเรียนและอุปกรณ์การเรียนจากเพื่อน					
3. ทำการบ้านส่งอาจารย์อย่างสม่ำเสมอ					
4. เข้าเรียนทุกคาบที่มีตารางเรียน					
5. ละทิ้งงานที่ได้รับมอบหมายในบางวิชาที่ไม่ชอบ					
6. หนีเรียนเมื่อทำการบ้านไม่เสร็จ					
7. เมื่อทำการบ้านไม่ทันจะขอลอกจากเพื่อน					
8. ทำงานที่ได้รับมอบหมายแบบขอไปที เพื่อให้ทำงานให้เสร็จอย่างรวดเร็ว					
9. เข้าห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหาความรู้ประกอบการทำรายงานที่อาจารย์มอบหมายให้ทำ					
10. ซักถามอาจารย์ทันทีเมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจในบทเรียน					
11. ทำตารางและปฏิบัติตามตารางในการดูหนังสือและทำการบ้าน					
12. จัดบันทึกงานหรือแบบฝึกหัดที่อาจารย์สั่งให้ทำในสมุดบันทึกทุกวัน					
13. สนใจเรียนเฉพาะวิชาที่ชอบอาจารย์ผู้สอน					
14. ตรวจสอบความเรียบร้อยและความถูกต้องของงานที่ทำเสร็จก่อนส่งอาจารย์					
15. ทำงาน/การบ้านที่อาจารย์มอบหมายเสร็จตามกำหนด					

พฤติกรรม	ไม่เคย ทำเลย	ทำน้อย ครั้ง	ทำพอ ๆ กับไม่ทำ	ทำบ่อย ครั้ง	ทำทุก ครั้ง
16. ส่งงานครบทุกชิ้น					
17. สอบถามผู้รู้หรือพยายามหาคำตอบให้กับข้อสงสัยที่เราไม่สามารถทำได้					
18. ทำความเคารพเฉพาะอาจารย์ที่สอนเท่านั้น					
19. อ่านหนังสือมาล่วงหน้าเมื่ออาจารย์สั่งให้อ่าน					
20. ลูกเดินจากที่นั่งหรือเล่นกับเพื่อนในขณะที่อาจารย์สอน					
21. เบื่อหน่ายเมื่ออาจารย์ให้ช่วยงานในห้องเรียน					
22. พุดคุยหรือทำกิจกรรมอื่น เมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้ทำแล้วออกไปทำธุระข้างนอก					
23. ใช้หนังสือหรืออุปกรณ์ที่เป็นของวิทยาลัยอย่างทะนุถนอม					
24. ทำความสะอาดและจัดเก็บอุปกรณ์เข้าที่อย่างเรียบร้อยเมื่อใช้เสร็จแล้ว					
25. ปิดไฟฟ้า พัดลม หรือก๊อกน้ำทันทีเมื่อใช้เสร็จแล้ว					
26. ทำความสะอาดห้องเรียน ห้องฝึกงาน ตามเวลาที่กำหนด					
27. เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของวิทยาลัยตามความสนใจและความสามารถของตน เช่น เป็นนักกีฬา นักดนตรี เป็นต้น					
28. ร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารงานของกรรมการนักศึกษาเพื่อพัฒนาวิทยาลัย					
29. แจ้งให้อาจารย์ทราบเมื่อพบเหตุการณ์ที่ผิดปกติหรือไม่น่าไว้วางใจในวิทยาลัย					
30. ตักเตือนเพื่อนเมื่อเพื่อนส่งเสียงดังในห้องเรียน					

พฤติกรรม	ไม่เคย ทำเลย	ทำน้อย ครั้ง	ทำพอ ๆ กับไม่ทำ	ทำบ่อย ครั้ง	ทำทุก ครั้ง
31. ซักชวนเพื่อนออกไปเล่นหรือทำกิจกรรมอื่น ในขณะที่มีชั่วโมงเรียน					
32. ให้เพื่อนลอกการบ้านหรือรายงานเมื่อเพื่อนทำ ไม่ได้หรือทำไม่เสร็จ					
33. เปิดโอกาสให้เพื่อนลอกคำตอบเมื่อเพื่อนทำ ข้อสอบไม่ได้					
34. ร่วมแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิด เห็นของเพื่อนในกลุ่มด้วยความเต็มใจ					
35. ช่วยอธิบายบทเรียนที่เพื่อนไม่เข้าใจ					
36. พุดคุยเหยยให้เพื่อนโกรธและทะเลาะวิวาทกัน					
37. แบ่งงานให้เพื่อนทำมากกว่าตนเองเมื่อทำงาน กลุ่ม					
38. ให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนผิดหวังต่อแท้					
39. แนะนำให้เพื่อนเข้าห้องสมุดเมื่อมีเวลาว่าง					
40. ห้ามปรามเมื่อเห็นเพื่อน ๆ ใช้วัสดุอุปกรณ์ของ วิทยาลัยอย่างไม่เหมาะสม					
41. พุดจาหรือแสดงกิริยาไม่สุภาพกับเพื่อน					
42. เมื่อเพื่อนกระทำผิดจะปิดบังไม่บอกให้ อาจารย์ทราบ					
43. รังแกเพื่อน					
44. ยกโทษให้เพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดแล้วมาขอโทษ					
45. ยอมรับการลงโทษจากอาจารย์เมื่อไม่ได้ส่ง งานตามกำหนดเวลา					
46. เมื่อทำคะแนนสอบได้ไม่ดีอ้างว่าอาจารย์สอน ไม่เข้าใจ					
47. ยอมรับด้วยความเต็มใจและเห็นด้วยกับข้อ ตำหนิของอาจารย์					

พฤติกรรม	ไม่เคย ทำเลย	ทำน้อย ครั้ง	ทำพอ ๆ กับไม่ทำ	ทำบ่อย ครั้ง	ทำทุก ครั้ง
48. เมื่อทำอุปกรณ์ในการทดลองเสียหาย จะพยายามปิดบังเพื่อไม่ให้คนอื่นทราบ					
49. เมื่อทำของผู้อื่นเสียหายจะกล่าวคำขอโทษและ แก้ไขให้เหมือนเดิม					
50. ยอมเสียค่าปรับด้วยความเต็มใจเมื่อลืมนำ หนังสือที่ขอยืมจากห้องสมุดมาคืนตามกำหนดเวลา					
51. โต้เถียงหรือแสดงท่าทางไม่พอใจเมื่อถูก อาจารย์หรือลงโทษเพราะพูดคุยกับเพื่อนในระหว่างที่ อาจารย์กำลังสอน					
52. เมื่อทำงานกลุ่มแล้วเกิดพิศพลาดขึ้น จะกล่าว โทษว่าเป็นความผิดของผู้อื่น					
53. เพิ่มเวลาอ่านหนังสือ หรือศึกษาค้นคว้าให้มาก ขึ้นเมื่อสอบได้คะแนนไม่ดี					
54. เมื่อทำงานได้ไม่ดีและยังไม่บรรลุจุดประสงค์ ที่ตั้งไว้จะพยายามทำต่อไปอย่างเต็มความสามารถ					
55. เมื่ออาจารย์ให้ปรับปรุงงานที่ทำส่งไปแล้ว จะ ขอร้องให้เพื่อนช่วยทำให้					
56. แสดงอาการเบื่อหน่ายและท้อแท้เมื่อต้อง ทำงานที่ยากและต้องแก้ไขหลายครั้ง					
57. รีบแก้ไขงานที่ผิดให้ถูกต้องและส่งให้อาจารย์ ตรวจอีกครั้ง					
58. ปรึกษากับเพื่อนที่ได้คะแนนดี เพื่อปรับปรุงแก้ ไขผลงานของตนให้ได้คะแนนมากขึ้น					
59. ทำการตรวจสอบงานที่ได้รับมอบหมายเป็น ระยะ ๆ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง					
60. ปรับปรุงแก้ไขการทำงานตามคำแนะนำของ อาจารย์ด้วยความตั้งใจ					

แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรม

คำชี้แจง

จริยธรรม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกที่ถูกต้องดีงามตามกฎหมายของสังคม อันก่อให้เกิดประโยชน์และความสุขต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม การศึกษาครั้งนี้ จริยธรรมมุ่งเน้น พฤติกรรมจริยธรรมโดยครอบคลุมพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์

พฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย หมายถึง การที่นักศึกษากระทำหรือแสดงออกตามกฎหมาย ข้อบังคับ กติกา หรือข้อตกลงที่วิทยาลัยกำหนดขึ้นอันจะนำไปสู่ความสงบสุขของวิทยาลัย รวมทั้งพัฒนานิสัยที่ดีงามให้เกิดขึ้นและติดตัวนักศึกษาตลอดไป ในการสังเกตจะดูจากการกระทำดังต่อไปนี้

1. มาวิทยาลัยทันเวลา
2. เข้าแถวตรงเวลา
3. เดินแถวเข้าชั้นเรียนอย่างสงบและเป็นระเบียบ
4. แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย
5. เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อเข้ารับหรือใช้บริการต่าง ๆ
6. ส่งงาน/การบ้านตรงตามเวลาที่กำหนด

พฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ หมายถึง การที่นักศึกษากระทำหรือแสดงออกถึงความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้สำเร็จลุล่วงอย่างดีที่สุดโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ ตลอดจนยอมรับผลการกระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย และพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น ในการสังเกตจะดูจากการกระทำดังต่อไปนี้

1. เข้าห้องเรียนตรงเวลา
2. ทำความสะอาดตามเวลาที่กำหนด
3. ทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนด

พฤติกรรมจริยธรรมซื่อสัตย์ หมายถึง การที่นักศึกษากระทำหรือแสดงออกถึงความสนใจ ตั้งใจ เอาใจใส่ต่อการเรียนอย่างจริงจัง มีความพยายามทำงานอย่างต่อเนื่อง จนสำเร็จตามเป้าหมายทันเวลา และร่วมกิจกรรมที่อาจารย์กำหนดขณะที่มีการเรียนการสอนและที่วิทยาลัยจัดขึ้น ในการสังเกตจะดูจากการกระทำดังต่อไปนี้

1. เข้าเรียนทุกคาบ
2. มาวิทยาลัยทุกวันที่มีการเรียน
3. ลงมือทำงานทันทีเมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้

การบันทึก

1. ขอความกรุณากับผู้สังเกตพฤติกรรม โปรดทำการบันทึกพฤติกรรมของนักศึกษาจากที่ท่านสังเกตได้ตามความเป็นจริง แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมนี้จะไม่ผลต่อนักศึกษาแต่อย่างใด
2. ให้ทำเครื่องหมาย ✓ เมื่อมีพฤติกรรมนั้น และพฤติกรรมนั้นเกิดกับนักศึกษาหรือนักศึกษากระทำ, ปฏิบัติ
3. ให้ทำเครื่องหมาย X เมื่อมีพฤติกรรมนั้น แต่พฤติกรรมนั้นไม่เกิดกับนักศึกษาหรือนักศึกษาไม่กระทำ, ไม่ปฏิบัติ
4. ให้ทำเครื่องหมาย - เมื่อไม่มีพฤติกรรมนั้น หรือผู้ถูกสังเกตไม่มา

ตัวอย่าง

ชื่อผู้ถูกสังเกต	พฤติกรรมที่สังเกต			
	แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย	ทำความสะอาดตามเวลาที่กำหนด	เข้าห้องเรียนตรงเวลา	ส่งงาน/การบ้านตรงตามเวลาที่กำหนด
นายวีระ รักเรียน	✓	-	X	✓

จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรม อธิบายได้ดังนี้

นายวีระ รักเรียน แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย และส่งงาน/การบ้านตรงตามเวลาที่กำหนด แต่เข้าห้องเรียนไม่ตรงเวลา และในวันนี้เขาไม่มีเวรที่ต้องทำ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรม

ผู้สังเกต.....ระดับชั้น.....แผนกวิชา.....

สถานที่ทำการสังเกต ในห้องเรียน วิชา.....วันที่ทำการสังเกต.....

พฤติกรรมที่สังเกต	ครั้งที่										หมายเหตุ	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
1. เข้าห้องเรียนตรงเวลา												
2. ลงมือทำงานทันทีเมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้												
3. ส่งงาน/การบ้านตรงตามกำหนดเวลา												
4. ทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนด												
5. แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย												
6. ทำความสะอาดตามเวลาที่กำหนด												
7. เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อเข้ารับหรือใช้บริการต่าง ๆ												

หมายเหตุ สำหรับนักศึกษากลุ่มทดลองสังเกตและบันทึกด้วยตนเอง

แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรม

ผู้สังเกต.....ระดับชั้น.....แผนกวิชา.....

สถานที่ทำการสังเกต โรงอาหาร วันที่ทำการสังเกต.....เวลา.....

พฤติกรรมที่สังเกต	ครั้งที่										หมายเหตุ	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
1. เข้าแถวตามลำดับก่อน-หลัง เมื่อซื้ออาหารและเครื่องดื่ม												
2. แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ ของวิทยาลัย												

หมายเหตุ สำหรับนักศึกษากลุ่มทดลองสังเกตและบันทึกด้วยตนเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรม

ผู้สังเกต.....ระดับชั้น.....แผนกวิชา.....

สถานที่ทำการสังเกต บริเวณหน้าเสาธง วันที่ทำการสังเกต.....

พฤติกรรมที่สังเกต	ครั้งที่										หมายเหตุ	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
1. มาวิทยาลัยทันเวลา												
2. เข้าแถวตรงเวลา												
3. แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ ของวิทยาลัย												
4. เดินแถวเข้าชั้นเรียนอย่างสงบ และเป็นระเบียบ												

หมายเหตุ สำหรับนักศึกษากลุ่มทดลองสังเกตและบันทึกด้วยตนเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การบันทึก

1. ขอความกรุณากับผู้สังเกตพฤติกรรมโปรดทำการบันทึกพฤติกรรมของนักศึกษาจากที่ท่านสังเกตได้ตามความเป็นจริง แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมนี้จะไม่ผลต่อนักศึกษาแต่อย่างใด
2. ให้ทำเครื่องหมาย ✓ เมื่อมีพฤติกรรมนั้น และพฤติกรรมนั้นเกิดกับนักศึกษาหรือนักศึกษากระทำ, ปฏิบัติ
3. ให้ทำเครื่องหมาย X เมื่อมีพฤติกรรมนั้น แต่พฤติกรรมนั้นไม่เกิดกับนักศึกษาหรือนักศึกษาไม่กระทำ, ไม่ปฏิบัติ
4. ให้ทำเครื่องหมาย - เมื่อไม่มีพฤติกรรมนั้น หรือผู้ถูกสังเกตไม่มา

ตัวอย่าง

ชื่อผู้ถูกสังเกต	พฤติกรรมที่สังเกต			
	เข้าห้องเรียนสาย	ส่งงานไม่ตรงตามกำหนดเวลา	แต่งกายผิดระเบียบของวิทยาลัย	ไม่ทำความสะอาดตามเวลาที่กำหนด
นายวีรศักดิ์ รักวิชา	✓	✓	X	-
นางสาวสมใจ มุ่งการค้า	X	X	X	✓

จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรม อธิบายได้ดังนี้

1. นายวีรศักดิ์ รักวิชา เข้าห้องเรียนสายและส่งงานไม่ตรงตามกำหนดเวลา แต่แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัยและในวันนี้เขาไม่มีเวรที่ต้องรับผิดชอบ
2. นางสาวสมใจ มุ่งการค้า เข้าห้องเรียนตรงเวลา ส่งงานตรงตามกำหนดเวลา และแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย แต่เขาไม่ทำความสะอาดตามเวลาที่กำหนด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและวิทยากร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุจริต เพียรชอบ
2. ศาสตราจารย์ ดร.สายหยุด จำปาทอง
3. ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์
4. ศาสตราจารย์กิตติคุณ สุมณ อมรวิวัฒน์
5. ศาสตราจารย์พิเศษ เสฐียรพงษ์ วรรณปก
6. รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่
7. รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ. อยุธยา
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์
9. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช
10. พระสุธีวรญาณ (ณรงค์ จิตตโสภโณ ป.ธ. 8, Ph.D.)

2. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบและแผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

1. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุจริต เพียรชอบ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่
3. รองศาสตราจารย์ ดร.โสรัช โปธิแก้ว
4. รองศาสตราจารย์ วชิร ทรัพย์มี
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คาราวรรณ ต๊ะปิ่นตา
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประทีป จินน์
7. ดร. ระพีพันธ์ ฉายวิมล
8. อาจารย์ อติวัฒน์ พรหมาสา

3. รายชื่อวิทยากรที่ให้การอบรมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

1. อาจารย์ อติวัฒน์ พรหมาสา
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
2. นางสาวประนอม ทองสอาด
วิทยาลัยเทคนิค สิงห์บุรี อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี
3. นางสาววัลลภา จันทรเพ็ญ
วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

วิทยากรประจำกลุ่ม เป็นนิสิตระดับปริญญาโทสาขาจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. นางสาวอรอุมา จิรณิตกุล
2. นางสาวรัชณี สุวะมาตย์
3. นางสาวมะลิ หลีทิม
4. นางสาวกมลทิพย์ ต่อติด
5. นางสาวกรแก้ว คงเดชา
6. นางดวงทิพย์ เพ็ชรนิล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 59 แสดงการวิเคราะห์และสังเคราะห์คุณลักษณะของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่ต้องการ

คุณลักษณะ	สถานศึกษา	สถานประกอบการ	สถาบันวิชาชีพ	ผู้สำเร็จการศึกษา	ผลการสังเคราะห์	หลักสูตร	ผลสรุป
ด้านวิชาชีพ							
1. มีความรู้ ทักษะและความสามารถในการประกอบอาชีพระดับช่างฝีมืออย่างมีประสิทธิภาพ	✓	✓	✓	✓	4/4 = 100 %	✓	สอดคล้อง
2. สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในงานอาชีพได้	✓	✓	✓	✓	4/4 = 100 %	✓	สอดคล้อง
3. สามารถใช้เครื่องมือเครื่องจักรอย่างถูกต้อง	✓	✓	✓	✓	4/4 = 100 %	✓	สอดคล้อง
4. มีทักษะด้านการเขียนและการจัดทำรายงาน	✓	✓	✓	✓	4/4 = 100 %	✓	สอดคล้อง
5. มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์	✓	✓	✓	✓	4/4 = 100 %	✓	สอดคล้อง
6. มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ	✓	✓	✓	✓	4/4 = 100 %	✓	สอดคล้อง
7. มีความรู้ด้านการบริหารและการจัดการ	✓	✓			2/4 = 50 %	✓	สอดคล้อง
8. ใฝ่เรียนใฝ่รู้ด้วยตนเอง	✓		✓		2/4 = 50 %	✓	สอดคล้อง
9. นำความคิดใหม่ ๆ มาช่วยปรับปรุงงานที่ทำให้ดีขึ้น	✓	✓			2/4 = 50 %	✓	สอดคล้อง

ตารางที่ 59 แสดงการวิเคราะห์และสังเคราะห์คุณลักษณะของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่ต้องการ (ต่อ)

คุณลักษณะ	สถานศึกษา	สถานประกอบการ	สถาบันวิชาชีพ	ผู้สำเร็จการศึกษา	ผลการสังเคราะห์	หลักสูตร	ผลสรุป
ด้านส่วนตัว							
◆ มีระเบียบวินัย	✓	✓	✓	✓	4/4 = 100 %	✓	สอดคล้อง
◆ มีความรับผิดชอบ	✓	✓	✓	✓	4/4 = 100 %	✓	สอดคล้อง
◆ มีศรัทธาในวิชาชีพ	✓	✓	✓	✓	4/4 = 100 %	✓	สอดคล้อง
◆ รักงาน/องค์กรที่ทำ	✓	✓	✓	✓	4/4 = 100 %	✓	สอดคล้อง
◆ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	✓	✓	✓	✓	4/4 = 100 %	✓	สอดคล้อง
◆ สามารถทำงานกับผู้อื่น/ได้ดี	✓	✓	✓	✓	4/4 = 100 %	✓	สอดคล้อง
◆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	✓	✓	✓	✓	4/4 = 100 %	✓	สอดคล้อง
◆ ตรงต่อเวลา	✓	✓		✓	3/4 = 75 %	✓	สอดคล้อง
◆ อดทน/การควบคุมอารมณ์	✓	✓	✓	✓	4/4 = 100 %	✓	สอดคล้อง
◆ ซื่อสัตย์ สุจริต	✓	✓	✓	✓	4/4 = 100 %	✓	สอดคล้อง
◆ ขยัน อดสาหะ พยายาม		✓	✓	✓	4/4 = 100 %	✓	สอดคล้อง
◆ มีความกระตือรือร้น	✓	✓			2/4 = 50 %	✓	สอดคล้อง
◆ มีความสำนึกในการให้บริการ สุภาพอ่อนโยน	✓	✓	✓	✓	4/4 = 100 %	✓	สอดคล้อง
◆ ความเชื่อมั่นในตนเอง	✓	✓		✓	3/4 = 75 %	✓	สอดคล้อง
◆ เคารพในสิทธิและหน้าที่ของ ตนเองและผู้อื่น		✓	✓		2/4 = 50 %	✓	สอดคล้อง
◆ มีปฏิภาณไหวพริบ		✓		✓	2/4 = 50 %	✓	สอดคล้อง

ตารางที่ 60 แสดงการเปรียบเทียบคุณลักษณะของนักศึกษาที่เป็นจริงและคุณลักษณะของนักศึกษาที่คาดหวัง

หลักสูตร	ผลการสังเคราะห์จากบุคลากรหลาย ๆ ฝ่ายเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาที่ต้องการให้มี (Expected Outcome)	สภาพที่เป็นจริงของนักศึกษา (Current Outcome)	เป็น/ ไม่เป็น ปัญหา
<p>คุณลักษณะด้านวิชาชีพ</p> <p>1. มีความรู้ทักษะและความสามารถในการประกอบอาชีพ ระดับช่างฝีมืออย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>มีความรู้ในงานที่ทำ มีทักษะพื้นฐานทางอาชีพ มีทักษะในการใช้และดูแลรักษาเครื่องมือเครื่องจักร</p> <p>มีทักษะการเขียน และการจัดทำรายงาน</p> <p>มีความรู้ด้าน Computer และภาษาต่างประเทศ</p>	<p>ขาดทักษะและความชำนาญด้านวิชาชีพ</p> <p>ขาดทักษะการใช้และดูแลรักษาเครื่องมือเครื่องจักร</p> <p>ขาดทักษะการเขียนและการจัดทำรายงาน</p> <p>ขาดทักษะด้านคอมพิวเตอร์และภาษาต่างประเทศ</p>	<p>เป็น</p> <p>เป็น</p> <p>เป็น</p> <p>เป็น</p>
<p>2. มีทักษะในการจัดการ</p>	<p>มีความรู้ด้านการบริหารและการจัดการ มีทักษะในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ</p>	<p>ขาดทักษะในการจัดการ</p>	<p>เป็น</p>
<p>3. สามารถเลือกวิถีการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับตน</p>			
<p>4. ใฝ่เรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง</p>	<p>ใฝ่เรียนใฝ่รู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ</p>	<p>ไม่ใฝ่หาความรู้เพิ่มเติม</p>	<p>เป็น</p>
<p>5. สามารถสร้างอาชีพและพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ</p>	<p>สามารถนำความคิดใหม่ ๆ มาช่วยปรับปรุงงานที่ทำให้ดีขึ้นเสมอ</p>	<p>ปรับตัวไม่ทันเทคโนโลยี</p>	<p>เป็น</p>

ตารางที่ 60 แสดงการเปรียบเทียบคุณลักษณะของนักศึกษาที่เป็นจริงและคุณลักษณะของนักศึกษาที่คาดหวัง (ต่อ)

หลักสูตร	ผลการสังเคราะห์จากบุคลากรหลาย ๆ ฝ่ายเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาที่ต้องการให้มี (Expected Outcome)	สภาพที่เป็นจริงของนักศึกษา (Current Outcome)	เป็น/ ไม่เป็น ปัญหา
ด้านคุณลักษณะส่วนตัว			
1. มีระเบียบวินัย	✓	ขาดระเบียบวินัย	เป็น
2. มีความรับผิดชอบ	✓	ขาดความรับผิดชอบ	เป็น
3. มีศรัทธาในวิชาชีพ	✓	ขาดศรัทธาในวิชาชีพ	เป็น
4. รักงาน/องค์กรที่ทำ	✓	ขาดความรักต่องาน/หน่วยงาน	เป็น
5. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	✓	ขาดมนุษยสัมพันธ์	เป็น
6. สามารถทำงานกับผู้อื่นได้ดี	✓	ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่ม	เป็น
7. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	✓	ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	เป็น
8. อดทน	✓	ไม่อดทน	เป็น
9. ซื่อสัตย์ สุจริต	✓		
10. ขยัน อดสาหัส พยายาม	✓	ทำงานช้า ฝีกงานยาก	เป็น
11. เคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น	✓		
12. ความเชื่อมั่นในตนเอง	✓	ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง	เป็น
13. ความกระตือรือร้น	✓	ขาดความกระตือรือร้น	เป็น
14. ตรงต่อเวลา	✓	ไม่ตรงต่อเวลา	เป็น
15. มีปฏิภาณไหวพริบ	✓	ขาดไหวพริบ	เป็น
16. ควบคุมอารมณ์ได้	✓	ขาดการควบคุมอารมณ์	เป็น

ภาคผนวก ง

รูปแบบการจัดกิจกรรม

เอกสารประกอบรูปแบบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม ตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

ความเป็นมาและความสำคัญ

การพัฒนา มนุษย์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 สิ่งสำคัญอันดับแรกคือ การปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้การศึกษาสามารถพัฒนาระดับความรู้และทักษะที่เหมาะสม รวมทั้งการปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมของคนให้สอดคล้องกับงาน ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง โดยมุ่งให้ทุกคนมีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ให้มีพัฒนาการที่สมดุลทั้งปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม ทั้งในระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม พัฒนาการคนไทยให้มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม เคารพและรักษากฎเกณฑ์ของสังคม

จริยธรรมเป็นธรรมที่เป็นข้อปฏิบัติ ศีลธรรม หรือกฎศีลธรรมแสดงออกถึงลักษณะของผู้มีวัฒนธรรมทางจิตใจ และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละชาติ ปัจจุบันจริยธรรมเป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวถึงกันมากเมื่อใดก็ตามที่สภาพสังคมเกิดความสับสนวุ่นวายขาดความสุขที่จะมีการวิเคราะห์หากล่าวโทษกันว่าเป็นเพราะคนปัจจุบันด้อยหรือไร้จริยธรรมซึ่งมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการ เป็นต้นว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมเศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ อิทธิพลของความเจริญและเทคโนโลยีด้านการสื่อสารมวลชน สังคมไทยมีความเจริญทางวัตถุ แต่วิถีชีวิตประจำวันไม่แสดงถึงความเจริญทางจิตใจ มีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย มีอาชญากรรมมากขึ้น มีการทุจริตคอร์รัปชัน มีปัญหาเสพติด ฯลฯ

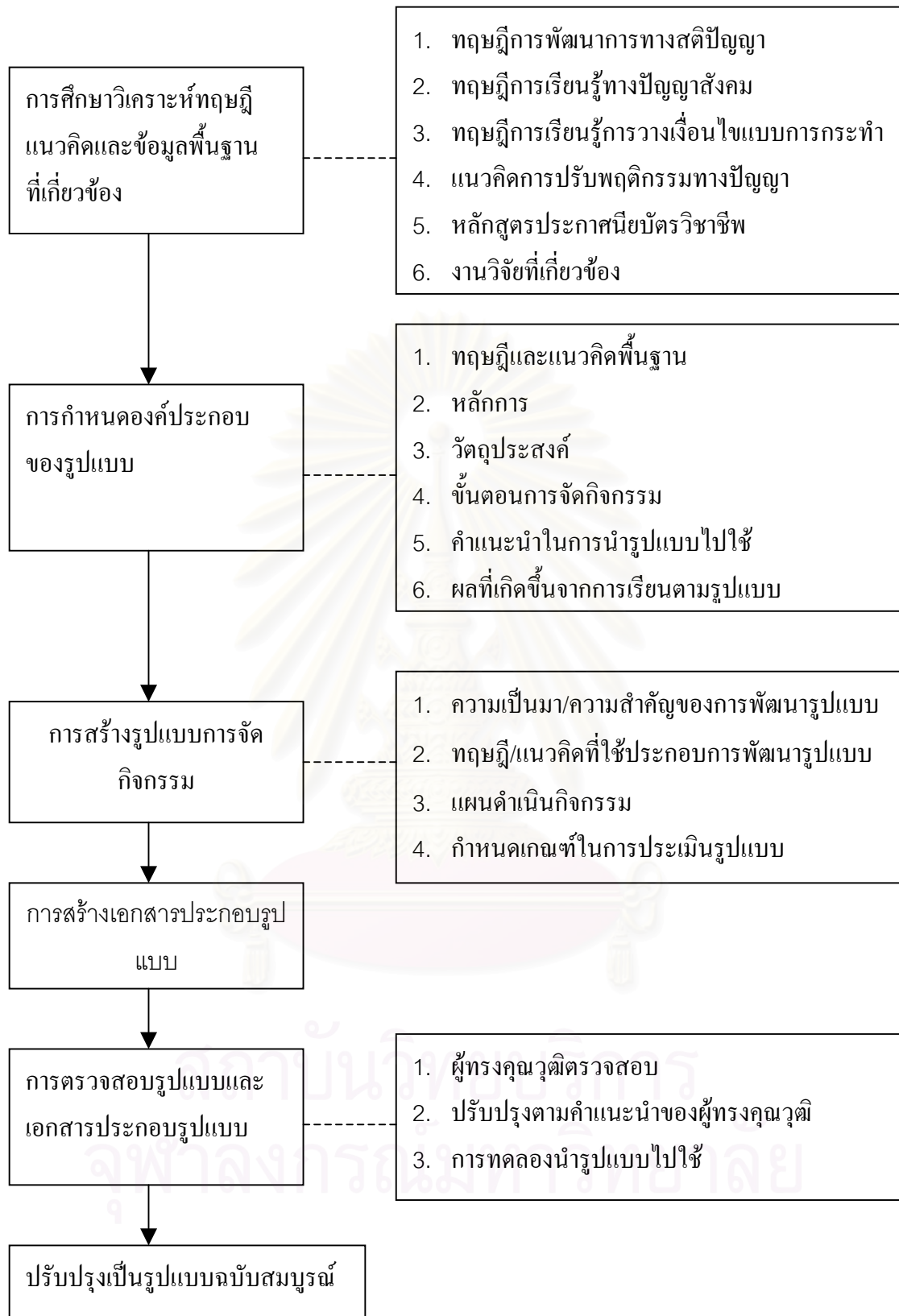
จากการศึกษาหลักสูตรอาชีวศึกษาในระดับต่าง ๆ พบว่า ทุกหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรมต่าง ๆ แต่การจัดการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ผ่านมายังไม่บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งบุคคลหลายกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาอาชีวศึกษามีความคิดเห็นตรงกันว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอันดับหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาและวิจัยที่สนับสนุนจำนวนมาก ที่พบว่าคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษามีปัญหาดังนี้ คือ ขาดกจินิสัยในการทำงาน ได้แก่ ความไม่มีระเบียบวินัย ไม่ตรงต่อเวลาและทำงานช้า ขาดความคิดริเริ่ม ใ้ช้าจาไม่เหมาะสม ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ ขาดการควบคุมอารมณ์และปฏิภาณไหวพริบ และข้อมูลจากอดีตจนถึงปัจจุบันทางกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญแก่การสอนจริยศึกษามาก ได้พยายามที่จะหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยครู แต่ปัญหาเกี่ยวกับการสอนจริยธรรมในสถานศึกษาก็ยังมีอยู่ จากการรวบรวมงานวิจัย 55 เรื่องสรุปได้ว่า ปัญหาการสอนจริยธรรมมีดังนี้ ครูส่วนใหญ่ยังใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากกว่าวิธีอื่น ครูขาดความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาของจริยธรรม ครูไม่ได้รับการอบรมการสอนจริยศึกษา ขาดการจัดกิจกรรมประกอบการสอน การวัดผลมุ่งแต่คะแนนไม่ได้สนใจในการเปลี่ยนพฤติกรรมของ

ผู้เรียน ด้วยเหตุนี้การพัฒนาให้นักเรียนมีจริยธรรมควรมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษา

การพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้มีจริยธรรม สามารถพัฒนาขึ้นได้โดยอาศัยหลักการปรับพฤติกรรม ซึ่งจะต้องนำจริยธรรมมากำหนดให้เป็นพฤติกรรมที่ประพฤติปฏิบัติ แล้วจัดเป็นกิจกรรมให้นำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง จริยธรรมที่ดีงามจึงจะบังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะจริยธรรมไม่อาจทำด้วยการสอนแต่เพียงอย่างเดียว กิจกรรมเป็นหัวใจของการพัฒนา (ชัยพร วิชาวุธ, 2525 : 28) นอกจากนี้ระดับการศึกษาและอายุของผู้เรียนมีอิทธิพลต่อจริยธรรมของเขา ดังที่โคลเบอร์ก (Kolhberg) นักจิตวิทยาปัญญานิยม กล่าวว่า จริยธรรมเป็นกฎเกณฑ์ตัดสินความถูก ผิดของสังคม ขึ้นอยู่กับการพัฒนาทางปัญญา ซึ่งผูกพันกับอายุของบุคคล หากยังไม่ถึงวัยอันควร จริยธรรมบางอย่างที่ยังไม่เกิด เพราะจริยธรรมมนุษย์เกิดจากกระบวนการไตร่ตรองทางปัญญา เมื่อมนุษย์พัฒนาเกิดการเรียนรู้มากขึ้น โครงสร้างของสติปัญญาเพิ่มขึ้น จริยธรรมก็พัฒนาตามภาวะ นอกจากนี้ตามทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาของเพียเจท์ (Piaget) ได้แบ่งระดับพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ขั้นคือ ขั้นก่อนจริยธรรม เริ่มตั้งแต่ทารกแรกเกิดจนถึง 2 ปี ขั้นยึดคำสั่งผู้ใหญ่หรือมีจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ อายุ 2 ปีถึง 8 ปี และขั้นมีจริยธรรมอย่างมีวิจารณญาณ อายุตั้งแต่ 8 ปีขึ้นไป เป็นขั้นที่ยึดหลักแห่งตน รู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดด้วยเหตุผล และรู้สิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ เด็กสามารถเรียนรู้โดยการรู้จักคิดด้วยตนเอง (ศีลธรรม ชนะภูมิ, 2535) เมื่อพิจารณาถึงวัยของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม จะเห็นได้ว่าเป็นวัยที่สมควรอย่างยิ่งที่จะใช้ปัญญาร่วมกับหลักการปรับพฤติกรรมเพื่อเพิ่มพฤติกรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าจริยธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมและการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม จริยธรรมเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบของการศึกษาที่จัดให้แก่ผู้เรียนและมีผลต่อการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมซึ่งมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศที่กำลังอยู่ในระหว่างการศึกษา และเป็นผู้ที่กำลังพัฒนาทางจริยธรรมสามารถใช้ความคิดทางนามธรรมได้เป็นอย่างดีตามทฤษฎีพัฒนาการสติปัญญาของ Piaget จึงได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา นำเสนอผังแผนภูมิดังต่อไปนี้

แผนภูมิ แสดงขั้นตอนการพัฒนาแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษา
ช่างอุตสาหกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา

ทฤษฎีและแนวคิดที่สนับสนุนรูปแบบ

รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่วงอุตสาหกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา มีทฤษฎีและแนวคิดที่สนับสนุนดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Development Theory)

นักจิตวิทยาที่ศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีนี้มีความเชื่อพื้นฐานว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจะพัฒนาไปตามลำดับขั้น โดยเริ่มจากขั้นต่ำสุดไปยังขั้นสูงสุด พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของมนุษย์กับการเรียนรู้ทางสังคม และพัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับสติปัญญา เมื่อพิจารณาวัยของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในขั้นที่ 4 ของ Piaget ซึ่งสามารถคิดแบบมีเหตุผลเชิงนามธรรม

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า

การเรียนรู้ของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้จากผลกรรม และการเรียนรู้จากตัวแบบ ซึ่งการแสดงออกของพฤติกรรมของคนส่วนใหญ่เกิดขึ้นเนื่องจากการสังเกตตัวแบบและลอกเลียนแบบจากพฤติกรรมตัวแบบนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกแล้วได้รับการเสริมแรง แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีนี้เน้นแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยการสังเกต แนวคิดของการกำกับตนเอง และแนวคิดของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

3. ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory)

แนวคิดของทฤษฎีนี้อยู่บนความเชื่อที่ว่าพฤติกรรมของบุคคลถูกควบคุมโดยเงื่อนไขการเสริมแรงและการลงโทษ ถ้าต้องการปลูกฝังพฤติกรรมใดก็จัดเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้นได้รับแรงเสริมและถ้าหากต้องการลดพฤติกรรมก็ต้องจัดเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้นไม่ได้รับแรงเสริม ถ้าต้องการเพิ่มพฤติกรรมก็ต้องจัดเงื่อนไขให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้นได้รับการเสริมแรงทางบวก เช่น วัตถุสิ่งของ คำชมเชย การสัมผัส การให้ข้อมูลป้อนกลับ เป็นต้น

4. แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมปัญญานิยมหรือการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเป็น

หลัก ซึ่งแนวคิดนี้มุ่งที่การเปลี่ยนแปลงทางปัญญาเพื่อที่ว่าพฤติกรรมภายนอกจะเกิดการเปลี่ยนแปลง กิจกรรมทางปัญญาสามารถจัดให้มีขึ้นได้และเปลี่ยนแปลงได้โดยใช้เทคนิคทางปัญญา

เทคนิคการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลงทางปัญญาเพื่อให้นักศึกษามีพฤติกรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้น มีดังนี้

1.1 การฝึกการสอนตนเอง (Self-Instructional Training) การฝึกการสอน

ตนเองมุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถควบคุมตนเองด้วยการใช้คำพูดของตนเองภายในใจ เป็นตัวชี้แนะหรือนำทางเพื่อให้มีรูปแบบความคิดและพฤติกรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้น

1.2 การพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม (Rational-Emotive Behavior Therapy) จากแนวคิดการพิจารณาเหตุผล-อารมณ์-พฤติกรรม เน้นที่การเปลี่ยนกระบวนการทางความคิดที่ไม่มีเหตุผลให้เป็นความคิดที่มีเหตุผล ซึ่งจะนำไปสู่อารมณ์และพฤติกรรมที่เหมาะสม

1.3 กรหยุดความคิด (Thought Stopping) แนวคิดการหยุดความคิด เน้นที่การบอกกับตัวเองว่า “หยุด” เมื่อเริ่มต้นที่จะมีความคิดที่ไม่เหมาะสม จะทำให้ความคิดนั้นถูกระงับไปกิจกรรมที่จัดขึ้นจะมุ่งให้นักศึกษาฝึกการหยุดความคิดซ้ำ ๆ เพื่อให้มีทักษะและสามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องเมื่อพบกับเหตุการณ์จริง

1.4 การคิดไปข้างหน้า แนวคิดของการคิดไปข้างหน้า เน้นที่ให้นักศึกษาเตือนตนเองให้คิดถึงผลกรรมที่จะเกิดขึ้นเมื่อตอบสนองด้วยพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ในสถานการณ์นั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ที่กระตุ้นให้ต้องโต้ตอบด้วยอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม

กำหนดเกณฑ์ในการประเมินรูปแบบ

เกณฑ์การประเมินรูปแบบมีดังนี้

1. ได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในชั้นการตรวจสอบรูปแบบก่อนการทดลองว่าเป็นรูปแบบที่เหมาะสม
2. คะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมด้วยรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสูงกว่าคะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. คะแนนพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมดังรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในระยะทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าในระยะเสถียร
4. คะแนนที่ได้จากการตอบแบบประเมินความรู้ในระยะทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะเสถียร
5. ค่าเฉลี่ยร้อยละของการเกิดพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมเมื่อนำเสนอด้วยกราฟ จะได้เส้นกราฟที่สูงขึ้นจากระยะเสถียร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**คำแนะนำการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม
ตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา**

คำนำ

เอกสารฉบับนี้เป็นคำแนะนำการใช้ “รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา” เอกสารนี้จะบอกให้ผู้ใช้งรูปแบบนี้ได้ทราบถึงสิ่งที่ต้องศึกษาและจัดเตรียม เพื่อให้การจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเป็นไปอย่างราบรื่นและได้ผลดี โปรดศึกษาและทำความเข้าใจแต่ละหัวข้อและปฏิบัติตามคำแนะนำเหล่านั้น

หมายเหตุ ในที่นี้จะใช้คำว่า “รูปแบบการจัดกิจกรรม” แทนชื่อเต็มของ “รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา” เพื่อให้สั้นกระชับและสะดวกต่อการอ่าน

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องในการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมไปใช้ มีดังนี้

1. รูปแบบการจัดกิจกรรม (เอกสารหมายเลข 1)
2. คำแนะนำการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม (เอกสารหมายเลข 2) ได้แก่ เอกสารที่ท่านกำลังอ่านอยู่นี้
3. แผนการจัดกิจกรรม (เอกสารหมายเลข 3)

โปรดตรวจสอบว่ามีเอกสารครบถ้วนตามที่ระบุหรือไม่

ข้อควรปฏิบัติก่อนการจัดกิจกรรม

โปรดปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้ ก่อนการจัดกิจกรรม

1) ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรม (เอกสารหมายเลข 1) ซึ่งจะทำให้ทราบความเป็นมา ทฤษฎีและแนวคิดที่สนับสนุนรูปแบบการจัดกิจกรรมมองเห็นภาพโดยรวมของรูปแบบการจัดกิจกรรม ทราบถึงองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย มองเห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหล่านั้น ในรูปแบบการจัดกิจกรรม

2) ศึกษาแผนการจัดกิจกรรม (เอกสารหมายเลข 3) เมื่อศึกษาแผนการจัดกิจกรรมแล้วจะทำให้ได้ข้อสรุปดังนี้

ก. แบบการจัดกิจกรรมมีลักษณะสำเร็จรูป ผู้สร้างได้กำหนดสิ่งที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมไว้อย่างครบถ้วนแล้ว ทั้งจุดประสงค์ เนื้อหาสาระสำคัญ สื่อ เวลาที่ใช้ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม และการประเมินผล ผู้จัดการเพียงแต่ทำความเข้าใจ จัดเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์และปฏิบัติตามการจัดกิจกรรมตามกิจกรรมให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดกิจกรรมเท่านั้น

ข. แผนการจัดกิจกรรมแต่ละแผนมีองค์ประกอบหลักเหมือนกัน คือ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ความคิดรวบยอด สื่อ เวลาที่ใช้ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม และการประเมินผล

ค. แผนการจัดกิจกรรมแต่ละแผน ระบุวัตถุประสงค์และกำหนดเนื้อหา เมื่อศึกษาครบทุกแผนแล้วจะพบว่าวัตถุประสงค์ครอบคลุมมุ่งหมายของการจัดกิจกรรม

3) เตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ในแผนการจัดกิจกรรมจะเสนอสื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการจัดกิจกรรมไว้แล้วผู้จัดกิจกรรมควรจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ดังกล่าวให้พร้อม เช่น แบบฝึกคิด รูปภาพ แผนภูมิ วิดีทัศน์ ซึ่งอาจใช้วิธีถ่ายเอกสารหรือพิมพ์ใบเพื่ออัดสำเนาแจกผู้เรียน

4) เตรียมเครื่องมือสำหรับการประเมินผล โดยศึกษาจากคำแนะนำเกี่ยวกับการประเมินผลในตอนท้ายของเอกสารฉบับนี้ และจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล คือ แบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม แบบสังเกตและแบบบันทึกพฤติกรรม ผู้จัดกิจกรรมควรศึกษาให้เข้าใจวิธีใช้แบบวัด และจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผล

การดำเนินการจัดกิจกรรม

เมื่อได้ศึกษาและจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นต่าง ๆ ไว้พร้อมแล้ว จึงดำเนินการจัดกิจกรรมตามขั้นตอน ดังนี้

1. ในระยะเสัฐาน วัดพฤติกรรมจริยธรรม ด้วยแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ฉบับ และทดสอบความรู้ก่อนเข้าสู่ระยะทดลอง แล้วตรวจและบันทึกคะแนนไว้

2. ในระยะทดลอง ช่วงแรกเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการแบบเข้ม (2 วัน) เพื่อพัฒนาจริยธรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา จากนั้นดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมที่กำหนดไว้ในช่วงที่ 2 เป็นเวลา 12 สัปดาห์ ช่วงสัปดาห์ที่ 12 ให้นักศึกษาทำแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมและทดสอบความรู้จากแบบประเมินความรู้ แล้วตรวจและบันทึกคะแนนไว้

3. ในระยะติดตามผล ให้นักศึกษาตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ฉบับ และทดสอบความรู้จากแบบประเมินความรู้ แล้วตรวจและบันทึกคะแนนไว้ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับกันในภายหลัง

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรม

1. อาจารย์ควรนำปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมที่พบในวิทยาลัยและในสังคมขณะนั้นมาเป็นกรณีตัวอย่าง ให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการคิดเพื่อควบคุมตนเอง

2. ควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และนักศึกษากับนักศึกษาด้วยกัน เพื่อให้ นักศึกษากล้าเปิดเผยถึงสิ่งที่ตนเองกระทำมากขึ้น

3. ควรให้การเสริมแรงหลังการแสดงผลพฤติกรรมที่เหมาะสมของนักศึกษาเพื่อช่วยเพิ่มการแสดงผลพฤติกรรมที่เหมาะสมมากขึ้น

4. ควรกระตุ้นให้นักศึกษาเตือนตนเองโดยการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตนเองทุกวัน

การประเมินผล

เมื่อจัดกิจกรรมครบตามแผนการจัดกิจกรรมแล้ว พร้อมทั้งทำแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ฉบับ และทำการประเมินความรู้ ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และ ระยะติดตามผล จึงดำเนินการ ดังนี้

1. นำคะแนนที่ได้จากแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมทั้ง 3 ฉบับ ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล มาคิดคะแนนเฉลี่ย
2. นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบประเมินความรู้ ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล มาคิดคะแนนเฉลี่ย
3. นำคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการตอบแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรม ระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล มาเปรียบเทียบและพิจารณาว่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้ในระยะทดลอง และระยะติดตามผลสูงกว่าระยะเส้นฐานหรือไม่
4. นำคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทดสอบความรู้ ระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลมาเปรียบเทียบกันว่า คะแนนเฉลี่ยที่ได้ในระยะทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะเส้นฐานหรือไม่
5. สังเกตพฤติกรรมจริยธรรม ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตาม นำมาหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยร้อยละในแต่ละครั้ง แล้วนำเสนอในรูปแบบกราฟเส้น พิจารณาว่าเส้นกราฟสูงขึ้นหรือไม่

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**รายละเอียดของแผนการจัดกิจกรรม
ประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาจริยธรรม
ตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา**

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**วันแรกของการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาจริยธรรม
ตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา**

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

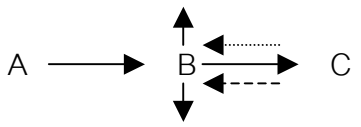
แผนการจัดกิจกรรม

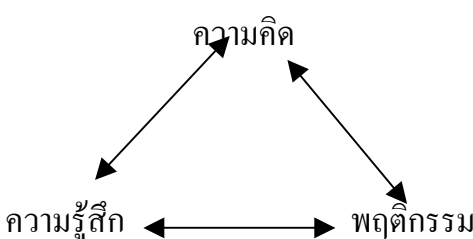
เรื่อง การจัดการความคิดความเข้าใจ

- วงจรความคิด - ความรู้สึก - พฤติกรรม
- การวิเคราะห์พฤติกรรม

เวลา 1 ชั่วโมง 45 นาที

เนื้อหาสาระ/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>เนื้อหา</p> <p>คนเราอาจจะเลือกรับรู้สิ่งเร้าการเลือกรับรู้ถูกต้อง บุคคลก็จะมีข้อมูลที่ดีเป็นพื้นฐาน ในการใช้ชีวิตที่มีประสิทธิภาพ ถ้าบุคคลบิดเบือนการรับรู้ตีความผิดพลาดข้อมูลที่สำคัญขาดไป ก็จะมีผลต่อความรู้สึก และพฤติกรรมของบุคคลไปในทางที่ไม่พึงประสงค์</p> <p>เมื่อบุคคลคิดอย่างไร บุคคลก็จะเน้นกับตัวเองถึงความคิดแล้วก็จะส่งผลต่อความรู้สึกและพฤติกรรมที่จะตอบสนองแตกต่างกันไป</p> <p>การวิเคราะห์พฤติกรรมเป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุของการวิเคราะห์พฤติกรรมโดยการวิเคราะห์</p>	<p>เพื่อให้นักศึกษา</p> <ol style="list-style-type: none"> อธิบายวงจรความคิด - ความรู้สึก - พฤติกรรม สรุปได้ว่าความคิดของคนจะมีอิทธิพลจากการรับรู้ความเข้าใจของบุคคล ซึ่งการรับรู้จะมีผลต่อความรู้สึกและพฤติกรรมของบุคคลด้วย สรุปได้ว่าบุคคลสามารถสนับสนุนหรือยับยั้งพฤติกรรมได้ด้วยกระบวนการคิด 	<ol style="list-style-type: none"> บรรยายเรื่องวงจรความคิด - ความรู้สึก - พฤติกรรม พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ <p style="text-align: center;">↓</p> แบ่งนักศึกษาออกเป็น 8 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะมีใบงานให้นักศึกษาปฏิบัติ โดยให้ดูภาพแล้วคิดเชื่อมโยงระหว่างความคิด-ความรู้สึกและพฤติกรรมใช้เวลาทำงานร่วมกัน 10 นาที <p style="text-align: center;">↓</p> ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกไปนำเสนอผลงาน <p style="text-align: center;">↓</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - แผ่นใส - ประกอบคำบรรยาย - เอกสาร - กรณีตัวอย่าง - ใบงาน - ภาพ - เครื่องฉายข้ามศีรษะ 	<p>พิจารณาจาก</p> <ol style="list-style-type: none"> ผลงานที่นักศึกษาแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดและนำเสนอ การสรุปผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรม การร่วมมือในขณะทำกิจกรรม ผลการอภิปรายของนักศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์พฤติกรรมตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยาทั้ง 2 กลุ่ม ผลงานการวิเคราะห์พฤติกรรมที่แต่ละกลุ่มนำเสนอ

เนื้อหาสาระ/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>ผ่านกระบวนการวิเคราะห์บทบาทของตัวแปรต่าง ๆ ทั้งที่เป็นตัวแปรภายนอกและตัวแปรภายในของบุคคล ที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้น</p> <p>แนวทางการวิเคราะห์พฤติกรรม</p> <p>การวิเคราะห์พฤติกรรมจะอาศัยแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ทั้งของนักจิตวิทยา กลุ่มพฤติกรรมนิยม และนักจิตวิทยา กลุ่มพฤติกรรมปัญญาในการวิเคราะห์การวิเคราะห์พฤติกรรมตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยา กลุ่มพฤติกรรมนิยมที่ใช้กับพฤติกรรมทั่วไป ใช้หลักการวิเคราะห์แบบ ABC ตามแนวคิดทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำซึ่งมีความสัมพันธ์ ดังภาพ</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>เมื่อ A = เงื่อนไขนำ B = พฤติกรรม C = ผลกรรม</p>	<p>4. อธิบายความหมายและสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมได้</p> <p>5. อธิบายการวิเคราะห์พฤติกรรมตามรูปแบบ A-B-C และ A-B₁-B-C ได้</p> <p>6. ยกตัวอย่างและวิเคราะห์พฤติกรรมตามรูปแบบ A-B-C และ A-B₁-B-C ได้</p> <p>7. สรุปความแตกต่างระหว่างการวิเคราะห์พฤติกรรมตามแนวคิดของนักจิตวิทยา กลุ่ม พฤติกรรมนิยมและตามแนวคิดของนักจิตวิทยา กลุ่มพฤติกรรมปัญญา นิยมได้</p>	<p>3. วิชยากรสรุปให้นักศึกษาเห็นความเชื่อมโยงระหว่างความคิด - ความรู้สึก - พฤติกรรม</p> <p>4. ให้ความรู้เรื่องการวิเคราะห์พฤติกรรมตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยา กลุ่มพฤติกรรมและนักจิตวิทยา กลุ่มพฤติกรรมปัญญา นิยม พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ</p> <p>5. แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน แจกกรณีตัวอย่างให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์พฤติกรรมตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยา กลุ่ม พฤติกรรมนิยม (ตามรูปแบบ A-B-C) แล้วให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์</p> <p>6. ให้นักศึกษาชมวีดิทัศน์เรื่อง กติกา.....มารยาท และให้นักศึกษาช่วยกันวิเคราะห์พฤติกรรมตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยา กลุ่ม พฤติกรรมปัญญา นิยม (ตามรูปแบบ A-B₁-B-C)</p>	<p>- แผ่นใสสรุปประเด็นตามวงจรความคิด-ความรู้สึก - พฤติกรรม</p> <p>- แผ่นใสประกอบการบรรยาย</p> <p>- เอกสาร</p> <p>- เครื่องฉายข้ามศีรษะ</p> <p>- กรณีตัวอย่าง</p> <p>- วีดิทัศน์เรื่อง กติกา.....มารยาท</p>	

เนื้อหาสาระ/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>การวิเคราะห์พฤติกรรมตามแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยา กลุ่ม พฤติกรรมปัญญานิยมมีความเชื่อพื้นฐานว่า "กระบวนการทางปัญญามีผลทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลง" โดยกระบวนการทางปัญญาจะเชื่อมโยงอยู่ระหว่างสิ่งเร้า กับพฤติกรรมภายนอกของบุคคลดังภาพ</p> <p style="text-align: center;">$A \rightarrow B_1 \rightarrow B \rightarrow C$</p> <p>ซึ่ง B_1 = กระบวนการทางปัญญา เช่น ความคิด ความรู้สึก</p> <p>ความคิดรวบยอด</p> <p>ความคิดรวบยอด ความรู้สึก และ พฤติกรรมมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังรูป</p> 		<p>7. แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>แจกกรณีตัวอย่างให้แต่ละกลุ่มทำการวิเคราะห์พฤติกรรมตามรูปแบบ A-B₁-B-C</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์</p> <p>8. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยมากกลุ่มละ 2 เรื่อง แล้วนำมาวิเคราะห์พฤติกรรมตามรูปแบบ A-B-C 1 เรื่อง และตามรูปแบบ A-B₁-B-C 1 เรื่อง</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลการวิเคราะห์</p>	<p>- กรณีตัวอย่าง</p> <p>- แบบฟอร์มการเขียนกรณีตัวอย่างและการวิเคราะห์พฤติกรรม</p>	

เนื้อหาสาระ/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>การวิเคราะห์พฤติกรรมจะอาศัยแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทั้งของนักจิตวิทยา กลุ่มพฤติกรรมนิยม และนักจิตวิทยา กลุ่มพฤติกรรมปัญญานิยมในการวิเคราะห์ ซึ่งการวิเคราะห์พฤติกรรมของ 2 กลุ่ม นี้ จะแตกต่างกันตรงที่กลุ่มพฤติกรรมปัญญานิยมจะเน้นกระบวนการทางปัญญาเข้ามามีส่วนเชื่อมโยงกับการเกิดพฤติกรรมด้วย</p>		<p>9. สรุปประเด็นสำคัญของเรื่องการวิเคราะห์พฤติกรรม เปรียบเทียบการวิเคราะห์พฤติกรรมตามรูปแบบ A-B-C และตามรูปแบบ A-B₁-B-C ให้เห็นอย่างชัดเจน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - แผ่นใสสรุปประเด็นสำคัญของเรื่องการวิเคราะห์พฤติกรรม - เครื่องฉายข้ามศีรษะ 	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดกิจกรรม
เรื่อง ทักษะการคิดเพื่อควบคุมตนเอง
 (การหยุดความคิดและการคิดไปข้างหน้า)

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

เนื้อหา/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>เนื้อหา</p> <p>การหยุดความคิด (Thought Stopping)</p> <p>เทคนิคการหยุดความคิดเหมาะที่จะใช้กับบุคคลที่มีความคิดที่ไม่เหมาะสม</p> <p>วิธีการหยุดความคิดทำได้ง่ายมาก เพียงแต่บอกกับตัวเองว่า "ไม่" หรือ "หยุด" เป็นต้น ซึ่งการบอกกับตัวเองในลักษณะเช่นนี้เมื่อเริ่มต้นที่จะมีความคิดที่ไม่เหมาะสมจะทำให้ความคิดนั้นถูกระงับไป</p> <p>การดำเนินการฝึกการหยุดความคิดนั้นสามารถดำเนินการได้ดังนี้</p> <p>1. แยกแยะความคิดที่ไม่เหมาะสมและสภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดความคิดนั้น</p>	<p>เพื่อให้ นักศึกษาสามารถ</p> <p>1. อธิบายเทคนิคการหยุดความคิดได้</p> <p>2. ฝึกปฏิบัติการหยุดความคิดได้อย่างถูกต้อง</p> <p>3. แสดงการหยุดความคิด เมื่อมีความคิดที่ไม่เหมาะสมได้</p> <p>4. ฝึกปฏิบัติการคิดในลักษณะ ถ้า.....แล้ว.....อย่างถูกต้อง</p> <p>5. แสดงการคิดไปข้างหน้าในลักษณะ ถ้า.....แล้ว.....ได้</p> <p>อย่างเหมาะสม</p>	<p>1. เสนอกรณีตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาของนักศึกษาที่เกิดขึ้นเนื่องจากใช้อารมณ์ตัดสิน 2-3 เรื่อง แล้วนำประเด็นมาอภิปรายร่วมกัน</p> <p>2. ให้ความรู้และยกตัวอย่างประกอบเรื่องเทคนิคการหยุดความคิด เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - การนับในใจ - ฝึกการสูดหายใจลึก ๆ - การสร้างจินตนาการ <p>3. ให้นักศึกษาฝึกการหยุดความคิด โดยแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มช่วยกันกำหนดพฤติกรรมจรรยาบรรณที่เป็นปัญหา 1 พฤติกรรม จากนั้นให้ช่วยกันดำเนินการฝึกหยุดความคิดเพื่อยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จากนั้นให้</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กรณีตัวอย่าง - แผ่นใสประกอบ-การบรรยาย - เครื่องฉายข้ามศีรษะ - ปากกาเขียน - แผ่นใส 	<p>1. จากการตอบคำถามของนักศึกษา</p> <p>2. จากการนำเสนอผลงานเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล</p> <p>3. จากข้อความที่นักศึกษาเติมลงไปแบบฝึกคิดไปข้างหน้า</p>

เนื้อหา/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>2. พิจารณาว่าผลกระทบใดเกิดขึ้นตามมาจากการคิดเช่นนี้ เช่น อารมณ์หรือพฤติกรรม</p> <p>3. ให้นำสิ่งเร้าที่จะทำให้ความคิดเห็นหยุดลง โดยปกติแล้ว คำว่า "หยุด" หรือ "ไม่" น่าจะใช้ได้</p> <p>4. ในการดำเนินการฝึกการหยุดคิดนั้นให้นักศึกษาจินตนาการกับความคิดที่ไม่เหมาะสมให้ยกนิ้วขึ้น เมื่อภาพนั้นชัดเจนแล้ว จากนั้นอาจารย์ (ผู้วิจัย) จะบอกว่า "ไม่" ด้วยเสียงอันดังบอกคำนั้นซ้ำ ๆ กันจนกว่าภาพที่นักศึกษาจินตนาการนั้นหายไป โดยดูได้จากการที่นักศึกษาเอานิ้วลง</p> <p>5. ให้นักศึกษาตะโกนคำว่า "ไม่" ด้วยตนเองเมื่อจินตนาการกับความคิดที่ไม่เหมาะสม</p> <p>6. ให้นักศึกษาพูดคำว่า "ไม่" ด้วยตนเองในใจเมื่อจินตนาการสร้างความคิดที่ไม่เหมาะสม</p>		<p>ตัวแทนของแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน</p> <p>4. แจกแบบฝึกคิดไปข้างหน้าชุดที่ 1 ให้กับนักศึกษาทุกคน แล้วให้นักศึกษารอกข้อความในแต่ละข้อให้ได้ใจความสมบูรณ์ตามความคิดของนักศึกษาแต่ละคน แล้วสุ่มนักศึกษาออกมานำเสนอข้อความที่เติมลงไปในแต่ละข้อ</p> <p>5. แจกแบบฝึกคิดไปข้างหน้าชุดที่ 2 ให้นักศึกษารอกข้อความในแต่ละข้อให้ได้ใจความสมบูรณ์ตามความคิดของตนเอง แล้วสุ่มนักศึกษาออกมานำเสนอข้อความที่เติมลงไป</p> <p>6. ให้นักศึกษาช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้รับจากการทำแบบฝึกคิดทั้ง 2 ชุด</p> <p>7. ให้นักศึกษาดูวีดิทัศน์เกี่ยวกับปัญหาทะเลาะวิวาท แล้วให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มเลือกใช้ทักษะการคิดเพื่อควบคุมตนเอง 1 เทคนิค ในการลดพฤติกรรมทะเลาะวิวาท พร้อมทั้งส่งตัวแทนกลุ่มออกไปแสดง</p>	<p>- แบบฝึกคิดไปข้างหน้าชุดที่ 1</p> <p>- แบบฝึกคิดไปข้างหน้าชุดที่ 2</p> <p>- วีดิทัศน์ เรื่องการทะเลาะวิวาท</p>	

เนื้อหา/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>7. ให้มีการนำไปฝึกเป็นการบ้านด้วย</p> <p>การคิดไปข้างหน้า</p> <p>◆ ความสำคัญของการคิดไปข้างหน้า</p> <p>การคิดไปข้างหน้าเป็นวิธีการอีกวิธีการหนึ่งที่จะทำให้บุคคลสามารถนำมาใช้ในการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ ซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษาคาดคะเนความเป็นไปได้ของผลกรรมที่เกิดขึ้น</p> <p>◆ ทักษะการคิดในลักษณะ ถ้า.....แล้ว.....</p> <p>ความคิดรวบยอด</p> <p>เทคนิคการหยุดความคิด เป็นเทคนิคที่ใช้เพื่อตัดโซ่พฤติกรรมการคิดในทางลบหรือการย้าคิดที่ทำลายตนเองแล้วก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์</p>		<p>8. ให้นักศึกษาช่วยกันสรุปข้อความรู้เรื่องทักษะการคิดเพื่อควบคุมตนเอง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - แผ่นใสสรุปข้อความรู้ที่ได้รับจากเรื่องทักษะการคิดเพื่อควบคุมตนเอง - เครื่องฉายข้ามศีรษะ 	

เนื้อหา/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>การคิดไปข้างหน้า เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้บุคคลสามารถนำมาใช้ในการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้</p>				

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดกิจกรรม

เรื่อง ทักษะการคิดเพื่อควบคุมตนเอง

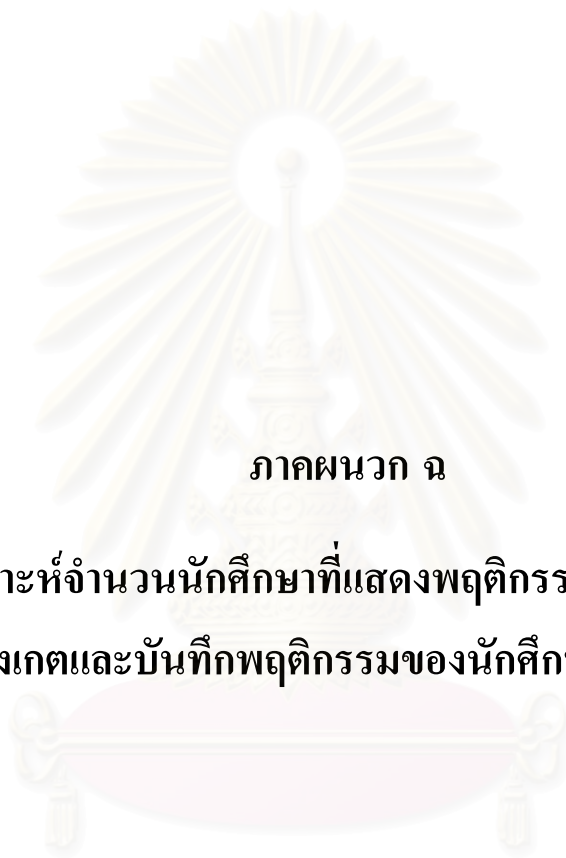
การฝึกสอนตนเอง (Self-Instructional Training)

เวลา 1 ชั่วโมง 45 นาที

เนื้อหา/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>เนื้อหา</p> <p>ทักษะการคิดเพื่อควบคุมตนเอง</p> <p>การฝึกการสอนตนเอง (Self – Instructional Training)</p> <p>การสอนตนเองเป็นเทคนิคการควบคุมพฤติกรรมของตนเองด้วยการใช้การพูดกับตนเองภายในใจเป็นตัวชี้แนะหรือนำทาง เพื่อให้มีพฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้น</p> <p>เป็นเทคนิคที่พัฒนาโดย Donald Meichenbaum ซึ่งเขาใช้ทั้งตัวแบบและการเสริมแรงในการฝึกการสอนตนเอง โดยให้บุคคลที่จะได้รับการฝึกการสอนตนเองสังเกตตัวแบบและดำเนินการตามตัวแบบตามขั้นตอนดังนี้</p>	<p>เพื่อให้นักศึกษา</p> <ol style="list-style-type: none">อธิบายเทคนิคการฝึกการสอนตนเองได้บอกขั้นตอนการฝึกการสอนตนเองด้วยการใช้ตัวแบบและการฝึกซ้อมการสอนตนเองได้อย่างถูกต้องมีทักษะในการสอนตนเองรวมทั้งสามารถนำไปใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้เป็นอย่างดี	<ol style="list-style-type: none">เสนอข่าวเกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมของนักศึกษาอันเนื่องมาจากการไม่สามารถควบคุมตนเองได้จากหนังสือพิมพ์หรือฝ่ายปกครอง และให้นักศึกษาร่วมกันวิเคราะห์ข่าวดังกล่าวว่ามีสาเหตุเกิดขึ้นเพราะอะไร โดยมีวิทยากรเป็นผู้คอยชี้แนะและตรวจดูเหตุผล รวมทั้งสรุปผลให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่งอธิบายขั้นตอนในการคิดเพื่อควบคุมตนเองโดยการฝึกการสอนตนเอง พร้อมทั้งเสนอตัวอย่างประกอบแบ่งกลุ่ม โดยให้นักศึกษาที่มีความต้องการแก้ปัญหามาพฤติกรรมตรงกัน ให้มาอยู่ในกลุ่มเดียวกันให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดเพื่อควบคุมตนเอง โดยการฝึกการสอนตนเอง เพื่อแก้ปัญหา	<ul style="list-style-type: none">- ข่าวจากหนังสือพิมพ์- กรณีตัวอย่างจากฝ่ายปกครอง- แผ่นใสประกอบคำบรรยาย- ภาพ- วีดิทัศน์- เครื่องฉายข้ามศีรษะ	<ol style="list-style-type: none">สังเกตจากการตอบคำถามของนักศึกษาเป็นรายบุคคลสังเกตจากการนำเสนอผลงานเป็นกลุ่มและรายบุคคลพิจารณาจากคุณภาพของผลงานที่นำเสนอ

เนื้อหา/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>1. ตัวแบบพูดสอนตนเองด้วยเสียงดัง ชี้นะการกระทำพฤติกรรมเป้าหมายของตน</p> <p>2. ตัวแบบพูดสอนตนเองด้วยเสียงดัง ชี้นะการกระทำพฤติกรรมเป้าหมายของบุคคลที่รับการฝึก</p> <p>3. บุคคลที่รับการฝึกพูดสอนตนเอง ด้วยเสียงดังชี้นะการกระทำพฤติกรรมเป้าหมายของตนเอง</p> <p>4. บุคคลที่รับการฝึกพูดสอนตนเองด้วยเสียงกระซิบชี้นะการกระทำพฤติกรรมเป้าหมายของตนเอง</p> <p>5. บุคคลที่รับการฝึกสอนตนเองภายในใจชี้นะการกระทำพฤติกรรมเป้าหมายของตนเอง</p> <p>ขั้นตอนการฝึกการสอนตนเอง</p> <p>1. กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการเปลี่ยนแปลงให้ชัดเจน</p>		<p>พฤติกรรมนั้น ๆ อย่างเหมาะสม โดยมีตัวเนะก็คือ จะต้องตอบคำถาม 4 ข้อคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อะไรคือปัญหาของฉัน (What is my problem ?) 2. ฉันสามารถจะทำมันได้อย่างไร (How can I do it ?) 3. แผนการที่จะทำคืออะไร (Am I using my plan?) 4. ฉันจะได้อย่างไร (How did I do?) <p>ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอ</p> <p>4. ให้นักศึกษาแต่ละคนกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายในการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง 1 พฤติกรรม แล้วทำการฝึกการสอนตนเอง จากนั้นสุ่มนักศึกษามานำเสนอหน้าห้อง เพื่อน ๆ ช่วยกันแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ</p> <p>5. ให้นักศึกษาช่วยกันสรุปเทคนิคการฝึกการสอนตนเอง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - แผ่นใส - เครื่องฉายข้ามศีรษะ - ปากกาเขียนแผ่นใส 	

เนื้อหา/ความคิดรวบยอด	วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
<p>2สร้างเครื่องมือเพื่อให้เป็นสื่อในการฝึกการสอนตนเอง</p> <p>3เสนอตัวแบบแสดงการสอนตนเอง</p> <p>4ให้บุคคลผู้รับการฝึกสอนตนเองฝึกซ้อมการสอนตนเองตามที่ตัวแบบแสดงให้ดู</p> <p>5ให้การเสริมแรงเมื่อบุคคลกระทำพฤติกรรมเป้าหมาย</p> <p>ความคิดรวบยอด</p> <p>การฝึกการสอนตนเอง เป็นเทคนิคควบคุมพฤติกรรมตนเองด้วยการใช้การพูดกับตนเองภายในใจ ซึ่งการพูดกับตนเองภายในใจนี้จะเป็นตัวชี้แนะหรือนำทางให้มีพฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้น</p> <p>กระบวนการฝึกการสอนตนเอง อาจทำได้ด้วยวิธีการเสนอตัวแบบ การฝึกซ้อม การให้ข้อมูลป้อนกลับ และการวางเงื่อนไข ผลกรรม</p>		 <p>สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>		

ภาคผนวก ฉ

ผลการวิเคราะห์จำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จาก
การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักศึกษากลุ่มขยายผล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

แสดงผลการวิเคราะห์จำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมจริยธรรมที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักศึกษากลุ่มขยายผลจำแนกตามพฤติกรรมจริยธรรม

พฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร (กลุ่มขยายผล)

การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมจริยธรรมความขยันหมั่นเพียร สังเกตจากการแสดงพฤติกรรมย่อยดังต่อไปนี้

1. การมาวิทยาลัยทุกวัน
2. การเข้าเรียนทุกคาบ
3. การลงมือทำงานทันทีเมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการมาวิทยาลัยทุกวัน ของนักศึกษากลุ่มขยายผล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการมาวิทยาลัยทุกวัน ในแต่ละครั้งที่ทำการสังเกตมาหาค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของกลุ่มในแต่ละระยะของการวิจัย คือ ระยะพื้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ดังแสดงในตารางที่ 61

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 61 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารวมวิทยาลัยทุกวันของกลุ่มขยายผลในแต่ละครั้งที่สังเกต

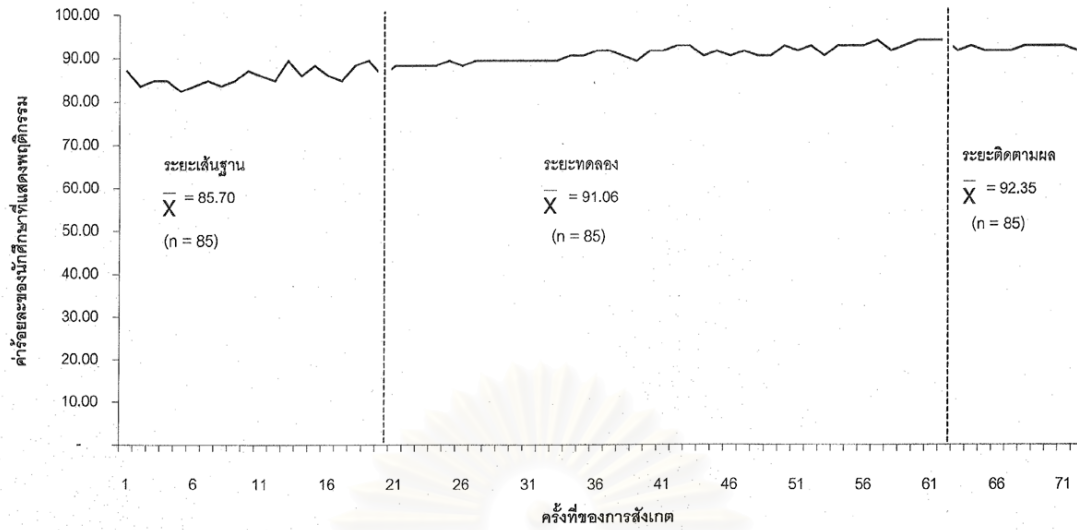
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม
		กลุ่มขยายผล
1	ระยะพื้นฐาน	87.05
2		83.53
3		84.71
4		84.71
5		82.35
6		83.53
7		84.71
8		83.53
9		84.71
10		87.06
11		85.85
12		84.70
13		89.41
14		85.88
15		88.23
16		85.88
17		84.70
18		88.23
19		89.41
20		85.88
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	85.70
21	ระยะทดลอง	88.23
22		88.23
23		88.23
24		88.23
25		89.41
26		88.23
27		89.41
28		89.41
29		89.41
30		89.41
31		89.41
32		89.41
33		89.41
34		90.59
35		90.59
36		91.76
37		91.76
38		90.59
39		89.41
40		91.76
41		91.76
42		92.94
43		92.94
44		90.59
45		91.76
46		90.59
47		91.76
48		90.59
49	90.59	
50	92.94	
51	91.76	
52	92.94	
53	90.59	
54	92.94	
55	92.94	
56	92.94	
57	94.12	
58	91.76	
59	92.94	
60	94.11	
61	94.11	
62	94.11	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	91.06
63	ระยะติดตามผล	91.76
64		92.94
65		91.76
66		91.76
67		91.76
68		92.94
69		92.94
70		92.94
71		92.94
72		91.76
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	92.35

จากตารางที่ 61 นักศึกษากลุ่มขยายผลมีค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษากลุ่มขยายผลที่แสดงพฤติกรรมมารมาวิทยาลัยทุกวัน มีจำนวนมากขึ้นตามลำดับ (ระยะเส้นฐาน $X = 85.70$, ระยะทดลอง $X = 91.06$) และระยะติดตามผล ($X = 92.35$)

เพื่อแสดงการเพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ยร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารมาวิทยาลัยทุกวัน ของกลุ่มขยายผลในแต่ละครั้งของการสังเกต ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจากตารางที่ 61 มานำเสนอในรูปแบบกราฟเส้น ดังรูปที่ 24

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 24 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารวมการมาวิทยาลัยทุกวันของกลุ่มขยายผลในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการเข้าเรียนทุกคาบ ของนักศึกษา
กลุ่มขยายผล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรรมการเข้าเรียนทุกคาบ ในแต่ละครั้ง
ที่ทำกรสังเกตมาหาค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของกลุ่มในแต่ละระยะของการวิจัย คือ ระยะเส้น
ฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ดังแสดงในตารางที่ 62

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 62 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเข้าเรียนทุกคาบของกลุ่มขยายผลในแต่ละครั้งที่สังเกต

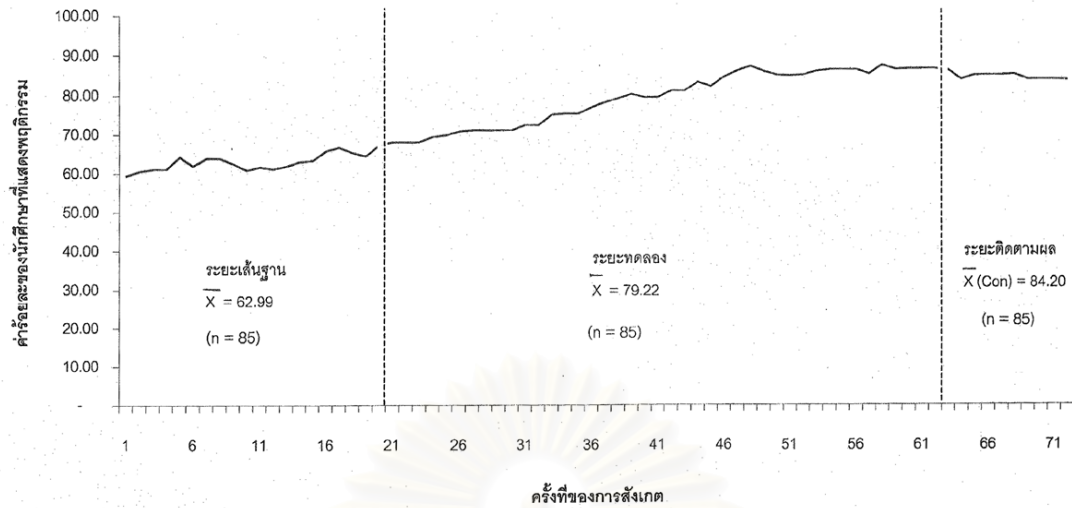
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม	
		กลุ่มขยายผล	
1	ระยะเส้นฐาน	59.46	
2		60.56	
3		61.11	
4		61.11	
5		64.28	
6		61.97	
7		63.89	
8		63.89	
9		62.50	
10		60.81	
11		61.64	
12		61.11	
13		61.84	
14		63.01	
15		63.33	
16		65.75	
17		66.67	
18		65.33	
19		64.47	
20		67.12	
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		62.99	
21	ระยะทดลอง	68.00	
22		68.00	
23		68.00	
24		69.33	
25		69.74	
26		70.74	
27		71.05	
28		71.05	
29		71.05	
30		71.05	
31		72.37	
32		72.37	
33		75.00	
34		75.32	
35		75.32	
36		76.92	
37		78.20	
38		79.22	
39		80.26	
40		79.49	
41	79.49		
42	81.01		
43	81.01		
44	83.12		
45	82.05		
46	84.41		
47	85.90		
48	87.01		
49	85.71		
50	84.81		
51	84.61		
52	84.81		
53	85.71		
54	86.08		
55	86.08		
56	86.08		
57	85.00		
58	87.18		
59	86.08		
60	86.25		
61	86.25		
62	86.25		
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		79.22	
63	ระยะติดตามผล	85.90	
64		83.54	
65		84.61	
66		84.61	
67		84.61	
68		84.81	
69		83.54	
70		83.54	
71		83.54	
72		83.33	
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		84.20	

จากตารางที่ 62 นักศึกษากลุ่มขยายผลมีค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาขยายผลที่แสดงพฤติกรรม เข้าเรียนทุกคาบ มากขึ้นตามลำดับ (ระยะเส้นฐาน $X = 62.99$, ระยะทดลอง $X = 79.22$ และระยะติดตามผล $X = 84.20$)

เพื่อแสดงให้เห็นการเพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ยร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม การเข้าเรียนทุกคาบ ของกลุ่มขยายผลในแต่ละครั้งของการสังเกตในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากตารางที่ 62 มานำเสนอในรูปแบบกราฟเส้น ดังรูปที่ 25

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 25 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเข้าเรียนทุกคาบของกลุ่มชายผลในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการทำงานทันทีเมื่อ
อาจารย์มอบหมายงานให้ของกลุ่มขยายผล มาหาค่าร้อยละ ในแต่ละครั้งที่ทำการสังเกต และหาค่า
เฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการทำงานทันทีเมื่ออาจารย์มอบหมายงาน
ให้ ในแต่ละระยะ คือ ระยะพื้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ดังแสดงในตารางที่ 63

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 63 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการลงมือทำงานทันทีเมื่ออาจารย์กลุ่มขยายผล
มอบหมายงานให้ลงในแต่ละครั้งที่สังเกต

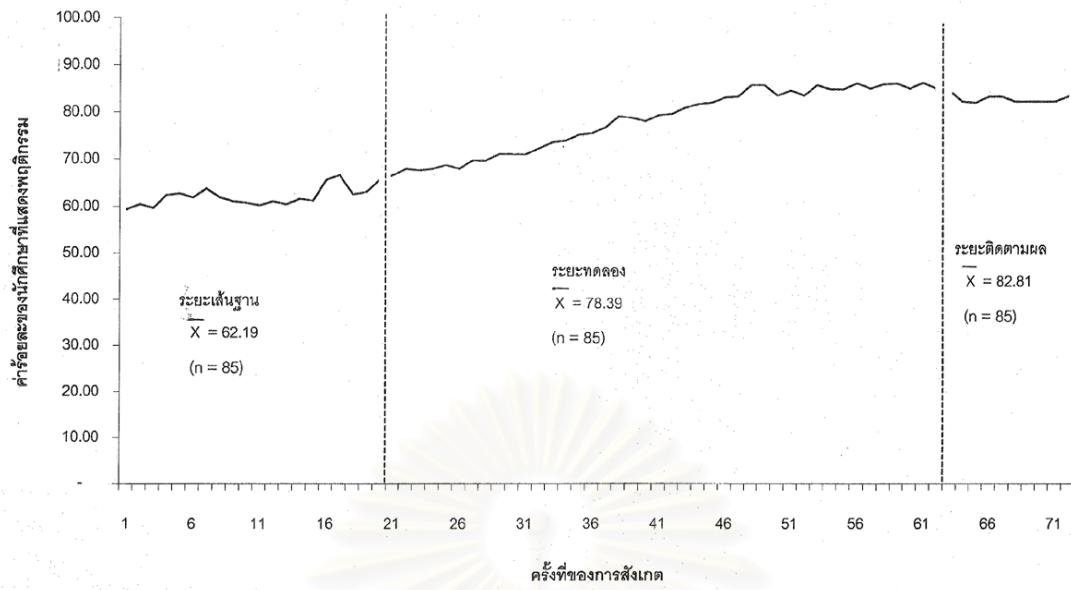
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม
		กลุ่มขยายผล
1	ระยะเส้นฐาน	59.46
2		60.56
3		59.72
4		62.50
5		62.86
6		61.97
7		63.89
8		61.97
9		61.11
10		60.81
11		60.27
12		61.11
13		60.53
14		61.64
15		61.33
16		65.75
17		66.67
18		62.67
19		63.16
20		65.75
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		62.19
21	ระยะทดลอง	66.67
22		68.00
23		67.67
24		68.00
25		68.74
26		68.00
27		69.74
28		69.74
29		71.05
30		71.05
31		71.05
32		72.37
33		73.68
34		74.02
35		75.32
36		75.64
37		76.92
38		79.22
39		78.95
40		78.20
41		79.49
42		79.75
43	81.01	
44	81.82	
45	82.05	
46	83.12	
47	83.33	
48	85.71	
49	85.71	
50	83.54	
51	84.61	
52	83.54	
53	85.71	
54	84.81	
55	84.81	
56	86.08	
57	85.00	
58	85.90	
59	86.08	
60	85.00	
61	86.25	
62	85.00	
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		78.39
63	ระยะติดตามผล	84.61
64		82.28
65		82.05
66		83.33
67		83.33
68		82.28
69		82.28
70		82.28
71	82.28	
72	83.33	
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		82.81

จากตารางที่ 63 ค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษากลุ่มขยายผลที่แสดงพฤติกรรมการลงมือทำงานทันทีเมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้ ในแต่ละระยะมีจำนวนมากขึ้นตามลำดับ (ระยะเส้นฐาน $X = 62.19$, ระยะทดลอง $X = 78.39$, ระยะติดตามผล $X = 82.81$)

เพื่อแสดงให้เห็นการเพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษากลุ่มขยายผลที่แสดงพฤติกรรมการลงมือทำงานทันทีเมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้ ในแต่ละครั้งของการสังเกตใน ระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากตารางที่ 63 มานำเสนอในรูปแบบกราฟเส้น ดังรูปที่ 26

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 26 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการลงมือทำงานทันทีเมื่ออาจารย์มอบหมายงานให้ของกลุ่มขยายผล
ในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พฤติกรรมจริยธรรมความมีระเบียบวินัย (กลุ่มขยายผล)

การสังเกตและบันทึกพฤติกรรม จริยธรรมความมีระเบียบวินัย สังเกตจากการแสดงพฤติกรรมย่อยดังต่อไปนี้

1. การมาวิทยาลัยทันเวลา
2. การเข้าแถวตรงเวลา
3. การเดินแถวเข้าชั้นเรียนอย่างสงบและเป็นระเบียบ
4. การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย
5. การเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อเข้ารับหรือใช้บริการต่าง ๆ
6. การส่งงาน/การบ้านตรงตามกำหนดเวลา

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการมาวิทยาลัยทันเวลา ของ นักศึกษากลุ่มขยายผล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการมาวิทยาลัยทันเวลา ในแต่ละครั้งที่ทำการสังเกตมาหาค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของกลุ่มในแต่ละระยะของการ วิจัย คือ ระยะเสั้่นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ดังแสดงในตารางที่ 64

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 64 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารวมวิทยาลัยทันเวลาของกลุ่มขยายผลในแต่ละครั้งที่สังเกต

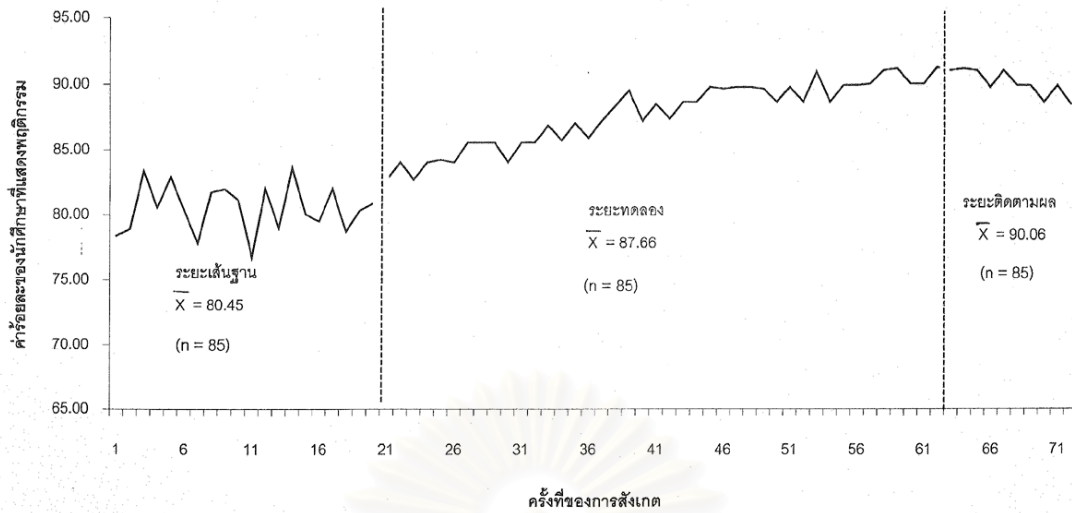
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม	
		กลุ่มขยายผล	
1	ระยะเส้นฐาน	78.38	
2		78.87	
3		83.33	
4		80.55	
5		82.86	
6		80.28	
7		77.78	
8		81.69	
9		81.94	
10		81.08	
11		76.71	
12		81.94	
13		78.95	
14		83.56	
15		80.00	
16		79.45	
17		81.94	
18		78.66	
19		80.26	
20		80.82	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	80.45	
21	ระยะทดลอง	82.67	
22		84.00	
23		82.67	
24		84.00	
25		84.21	
26		84.00	
27		85.53	
28		85.53	
29		85.53	
30		84.00	
31		85.53	
32		85.53	
33		86.84	
34		85.71	
35		87.01	
36		85.89	
37		97.18	
38		88.31	
39		89.47	
40		87.18	
41	88.46		
42	87.34		
43	88.61		
44	88.61		
45	89.74		
46	89.61		
47	89.74		
48	89.74		
49	89.61		
50	88.61		
51	89.74		
52	88.61		
53	90.91		
54	88.61		
55	89.87		
56	89.87		
57	90.00		
58	91.02		
59	91.14		
60	90.00		
61	90.00		
62	91.25		
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	87.66	
63	ระยะติดตามผล	91.02	
64		91.14	
65		91.02	
66		89.74	
67		91.02	
68		89.87	
69		89.87	
70		88.61	
71		89.87	
72		88.46	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	90.06	

จากตารางที่ 64 ค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารมาวิทยาลัยทันเวลา ในแต่ละระยะมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ (ระยะเส้นฐาน $X = 80.45$, ระยะทดลอง $X = 87.66$ และระยะติดตามผล $X = 90.06$)

เพื่อแสดงให้เห็นค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษากลุ่มขยายผลที่แสดงพฤติกรรมมารมาวิทยาลัยทันเวลา ในแต่ละครั้งของการสังเกตในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจาก ตารางที่ 64 มานำเสนอในรูปแบบเส้นดังรูปที่ 27

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 27 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารวมมหาวิทยาลัยทันเวลาของกลุ่มขยายผลในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการเข้าแถวตรงเวลา ของนักศึกษา
กลุ่มขยายผล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรรมการเข้าแถวตรงเวลา ในแต่ละครั้ง
ที่ทำการสังเกตมาหาค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของกลุ่มในแต่ละระยะของการวิจัย คือ ระยะ
เส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ดังแสดงในตารางที่ 65

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 65 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเข้าแถวตรงเวลาของกลุ่มขยายผลในแต่ละครั้งที่สังเกต

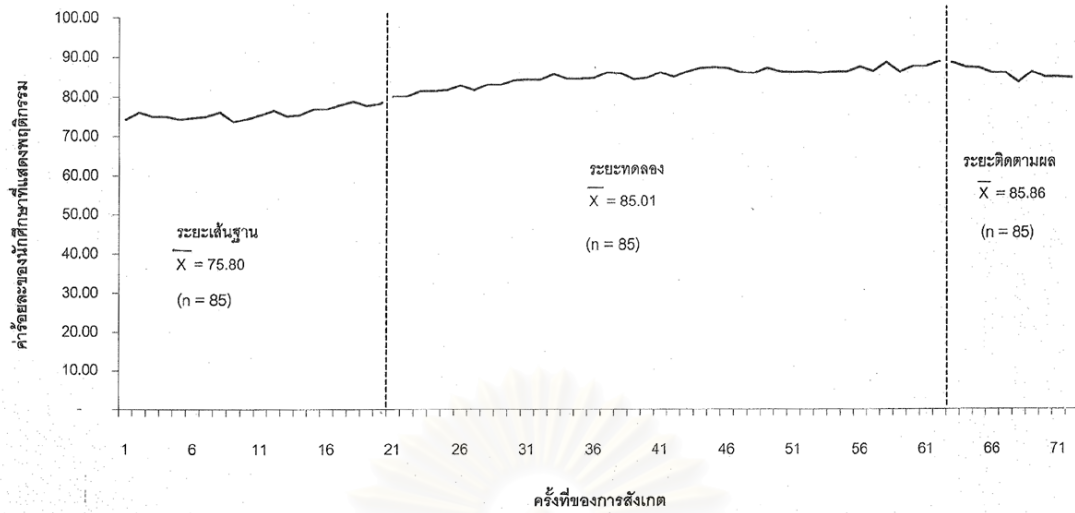
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม	
		กลุ่มขยายผล	
1	ระยะพื้นฐาน	74.32	
2		76.06	
3		75.00	
4		75.00	
5		74.29	
6		74.65	
7		75.00	
8		76.06	
9		73.61	
10		74.32	
11		75.34	
12		76.39	
13		75.00	
14		75.34	
15		76.71	
16		76.71	
17		77.78	
18		78.67	
19		77.63	
20		78.08	
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		75.80	
21	ระยะทดลอง	80.00	
22		80.00	
23		81.33	
24		81.33	
25		81.57	
26		82.66	
27		81.58	
28		82.89	
29		82.89	
30		84.00	
31		84.21	
32		84.21	
33		85.53	
34		84.41	
35		84.41	
36		84.61	
37		85.90	
38		85.71	
39		84.21	
40		84.61	
41	85.90		
42	84.81		
43	86.07		
44	87.01		
45	87.17		
46	87.01		
47	85.90		
48	85.71		
49	87.01		
50	86.07		
51	85.90		
52	86.07		
53	85.71		
54	86.07		
55	86.07		
56	87.34		
57	86.25		
58	88.46		
59	86.07		
60	87.50		
61	87.50		
62	88.75		
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		85.01	
63	ระยะติดตามผล	88.46	
64		87.34	
65		87.18	
66		85.90	
67		85.90	
68		83.54	
69		86.07	
70		84.81	
71		84.81	
72		84.61	
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		85.86	

จากตารางที่ 65 ค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษากลุ่มขยายผลที่แสดงพฤติกรรมกรเข้าแถวตรงเวลา ในแต่ละระยะมีจำนวนมากขึ้นตามลำดับ (ระยะเส้นฐาน $X = 75.80$, ระยะทดลอง $X = 85.01$ และระยะติดตามผล $X = 85.86$)

เพื่อแสดงให้เห็นค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษากลุ่มขยายผลที่แสดงพฤติกรรมกรเข้าแถวตรงเวลา ในแต่ละครั้งของการสังเกต ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจาก ตารางที่ 65 มานำเสนอในรูปแบบกราฟเส้น ดังรูปที่ 28

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 28 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเข้าแถวตรงเวลาของกลุ่มขยายผลในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเดินแถวเข้าชั้นเรียนอย่างสงบและเป็นระเบียบของกลุ่มขยายผล มหาค้ำร้อยละ ในแต่ละครั้งที่ทำการสังเกต และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเดินแถวเข้าชั้นเรียนอย่างสงบและเป็นระเบียบ ในแต่ละระยะของการวิจัย คือ ระยะเสั่นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ดังแสดงในตารางที่ 66

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 66 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเข้าชั้นเรียนอย่างสงบและเป็นระเบียบของกลุ่มขยายผล
ในแต่ละครั้งที่สังเกต

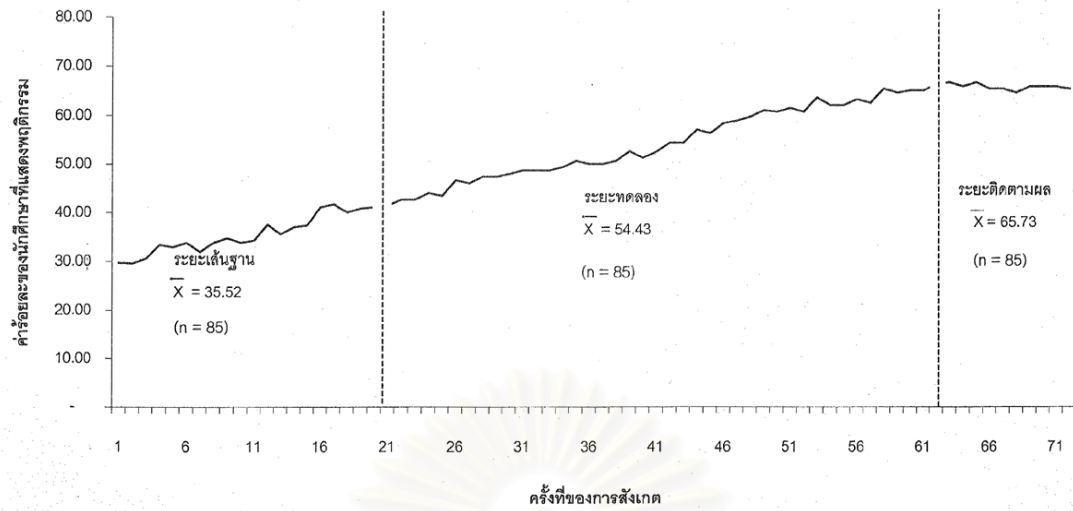
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม
		กลุ่มขยายผล
1	ระยะเส้นฐาน	29.72
2		29.58
3		30.55
4		33.33
5		32.86
6		33.80
7		31.94
8		33.80
9		34.72
10		33.78
11		34.25
12		37.50
13		35.53
14		36.99
15		37.33
16		41.09
17		41.67
18		40.00
19		40.79
20		41.09
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	35.52
21	ระยะทดลอง	41.33
22		42.67
23		42.67
24		44.00
25		43.42
26		46.67
27		46.05
28		47.37
29		47.37
30		48.00
31		48.68
32		48.68
33		48.68
34		49.35
35		50.65
36		50.00
37		50.00
38		50.65
39		52.63
40		51.28
41		52.56
42		54.43
43	54.43	
44	57.14	
45	56.41	
46	58.44	
47	58.97	
48	59.74	
49	61.04	
50	60.76	
51	61.54	
52	60.76	
53	63.64	
54	62.02	
55	62.02	
56	63.29	
57	62.50	
58	65.38	
59	64.55	
60	65.00	
61	65.00	
62	66.25	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	54.43
63	ระยะติดตามผล	66.67
64		65.82
65		66.67
66		65.38
67		65.38
68		64.56
69		65.82
70		65.82
71		65.82
72		65.38
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	65.73

จากตารางที่ 66 ค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเดินแถวเข้าชั้นเรียนอย่างสงบและเป็นระเบียบ ในแต่ละระยะมีจำนวนมากขึ้นตามลำดับ (ระยะเส้นฐาน $X = 35.52$, ระยะทดลอง $X = 54.43$ และระยะติดตามผล $X = 65.73$)

เพื่อแสดงให้เห็นค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษากลุ่มขยายผลที่แสดงพฤติกรรมการเดินแถวเข้าชั้นเรียนอย่างสงบและเป็นระเบียบ ในแต่ละครั้งของการสังเกตในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจาก ตารางที่ 66 มานำเสนอในรูปแบบกราฟเส้น ดังรูปที่ 29

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 29 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมมารเข้าชั้นเรียนอย่างสงบและเป็นระเบียบของกลุ่มชายผลในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย ของกลุ่มขยายผล มหาค้ำร้อยละ ในแต่ละครั้งที่ทำการสังเกต และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย ในแต่ละระยะของการวิจัย คือ ระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ดังแสดงในตารางที่ 67

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 67 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมตรงตามระเบียบของวิทยาลัยของกลุ่มขยายผล
ในแต่ละครั้งที่สังเกต

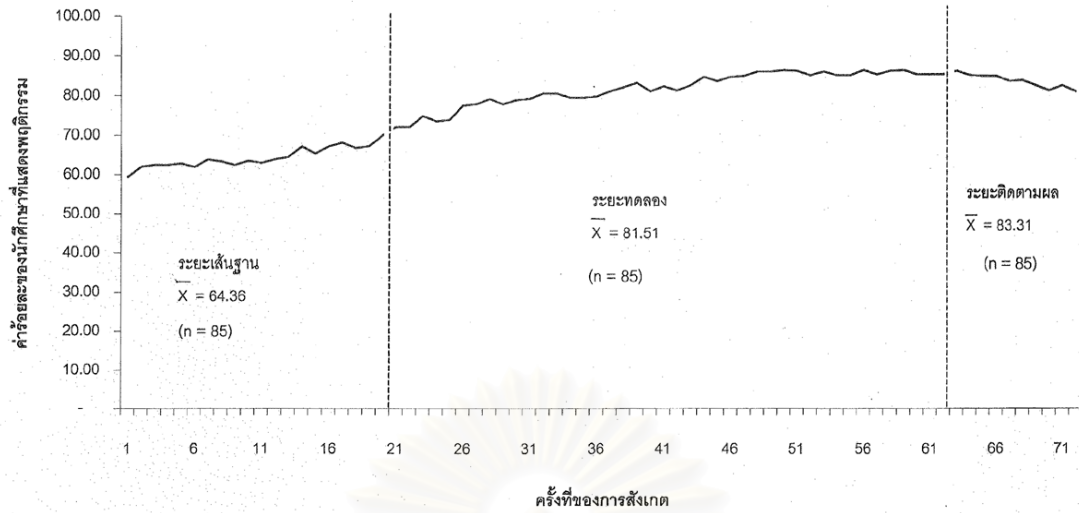
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม	
		กลุ่มขยายผล	
1	ระยะพื้นฐาน	59.46	
2		61.97	
3		62.50	
4		62.50	
5		62.86	
6		61.97	
7		63.89	
8		63.38	
9		62.50	
10		63.51	
11		63.01	
12		63.89	
13		64.47	
14		67.12	
15		65.33	
16		67.12	
17		68.05	
18		66.67	
19		67.10	
20		69.86	
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		64.36	
21	ระยะทดลอง	72.00	
22		72.00	
23		74.67	
24		73.33	
25		73.68	
26		77.33	
27		77.63	
28		78.95	
29		77.63	
30		78.67	
31		78.95	
32		80.26	
33		80.26	
34		79.22	
35		79.22	
36		79.49	
37		80.77	
38		81.82	
39		82.89	
40		80.77	
41		82.05	
42		81.01	
43		82.28	
44		84.41	
45		83.33	
46		84.41	
47		84.61	
48		85.71	
49		85.71	
50		86.07	
51		85.90	
52		84.81	
53		85.71	
54		84.81	
55		84.81	
56		86.07	
57		85.00	
58		85.90	
59		86.07	
60		85.00	
61		85.00	
62		85.00	
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		81.51	
63	ระยะติดตามผล	85.90	
64		84.81	
65		84.61	
66		84.61	
67		83.33	
68		83.54	
69		82.28	
70		81.01	
71		82.28	
72		80.77	
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		83.31	

จากตารางที่ 67 ค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษากลุ่มขยายผลที่แสดงพฤติกรรมการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย ในแต่ละระยะมีจำนวนมากขึ้นตามลำดับ (ระยะเส้นฐาน $X = 64.36$, ระยะทดลอง $X = 81.51$ และระยะติดตามผล $X = 83.31$)

เพื่อแสดงการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัย ของนักศึกษากลุ่มขยายผล ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากตารางที่ 67 มานำเสนอในรูปแบบกราฟเส้น ดังรูปที่ 30

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 30 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของวิทยาลัยของกลุ่มชายผลไมในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อเข้ารับบริการหรือใช้บริการต่าง ๆ ของนักศึกษากลุ่มขยายผล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรรมการเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อเข้ารับบริการหรือใช้บริการต่าง ๆ ในแต่ละครั้งที่ทำการสังเกตมาหาค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของกลุ่มในแต่ละระยะของการวิจัย คือ ระยะเสัฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ดังแสดงในตารางที่ 68

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 68 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อเข้ารับหรือใช้บริการ
ของกลุ่มขยายผลในแต่ละครั้งที่สังเกต

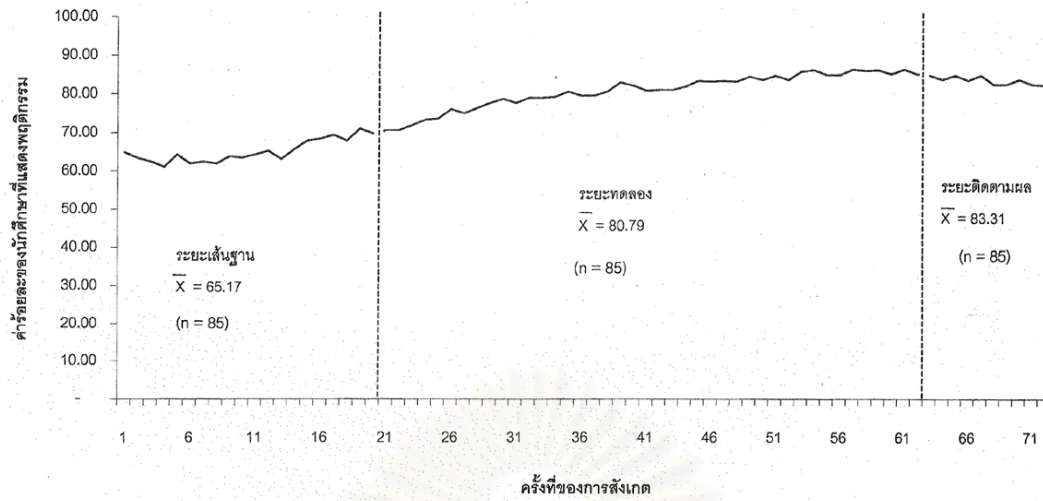
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม
		กลุ่มขยายผล
1	ระยะพื้นฐาน	64.86
2		63.38
3		62.50
4		61.11
5		64.28
6		61.97
7		62.50
8		61.97
9		63.88
10		63.51
11		64.38
12		65.28
13		63.16
14		65.75
15		68.00
16		68.49
17		69.44
18		68.00
19		71.05
20		69.86
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	65.17
21	ระยะทดลอง	70.67
22		70.67
23		72.00
24		73.33
25		73.68
26		76.00
27		75.00
28		76.31
29		77.63
30		78.67
31		77.63
32		78.95
33		78.95
34		79.22
35		80.52
36		79.49
37		79.49
38		80.52
39		82.89
40		82.05
41	80.77	
42	81.01	
43	81.01	
44	81.82	
45	83.33	
46	83.12	
47	83.33	
48	83.12	
49	84.41	
50	83.54	
51	84.61	
52	83.54	
53	85.71	
54	86.07	
55	84.81	
56	84.81	
57	86.25	
58	85.90	
59	86.07	
60	85.00	
61	86.25	
62	85.00	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	80.79
63	ระยะติดตามผล	84.61
64		83.54
65		84.61
66		83.33
67		84.61
68		82.28
69		82.28
70		83.54
71		82.28
72		82.05
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	83.31

จากตารางที่ 68 ค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษากลุ่มขยายผลที่แสดงพฤติกรรมกรเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อเข้ารับบริการหรือใช้บริการต่าง ๆ ใน ระยะทดลอง มากกว่าระยะเสถียร และระยะติดตามผล (ระยะเสถียร $X = 65.17$, ระยะทดลอง $X = 80.79$ และ ระยะติดตามผล $X = 83.31$)

เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อเข้ารับบริการหรือใช้บริการต่าง ๆ ของกลุ่มขยายผล ในแต่ละครั้งของการสังเกต ในระยะเสถียร ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจาก ตารางที่ 68 มานำเสนอในรูปแบบกราฟเส้น ดังรูปที่ 31

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 31 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเมื่อเข้ารับหรือใช้บริการของกลุ่มชายผลในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการส่งงาน/การบ้านตรงตามกำหนดเวลา ของกลุ่มขยายผลมาหาค่าร้อยละ ในแต่ละครั้งที่ทำการสังเกต และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการส่งงาน/การบ้านตรงตามกำหนดเวลา ในแต่ละระยะของการวิจัย คือ ระยะเสั่นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ดังแสดงในตารางที่ 69

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 69 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการส่งงาน/การบ้านตรงตามกำหนดเวลา

ของกลุ่มขยายผลในแต่ละครั้งที่สังเกต

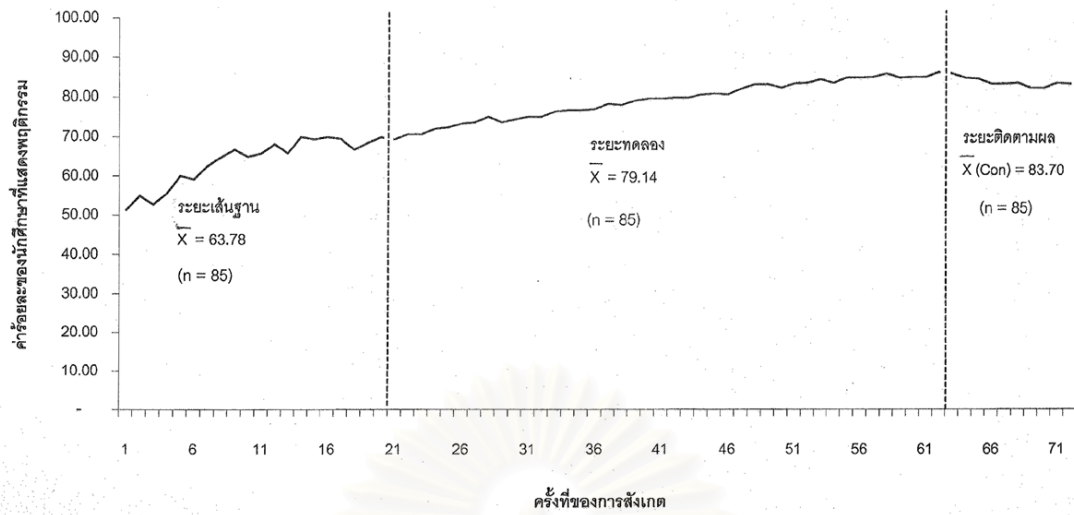
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม
		กลุ่มขยายผล
1	ระยะพื้นฐาน	51.35
2		54.93
3		52.73
4		55.55
5		60.00
6		59.15
7		62.50
8		64.79
9		66.67
10		64.86
11		65.75
12		68.05
13		65.79
14		69.86
15		69.33
16		69.86
17		69.44
18		66.67
19		68.42
20		69.86
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		63.78
21	ระยะทดลอง	69.33
22		70.67
23		70.67
24		72.00
25		72.37
26		73.33
27		73.68
28		75.00
29		73.68
30		74.37
31		75.00
32		75.00
33		76.31
34		76.62
35		76.62
36		76.92
37		78.20
38		77.92
39		78.95
40		79.49
41	79.49	
42	79.75	
43	79.75	
44	80.52	
45	80.76	
46	80.60	
47	82.05	
48	83.12	
49	83.12	
50	82.28	
51	83.33	
52	83.54	
53	84.41	
54	83.54	
55	84.81	
56	84.81	
57	85.00	
58	85.90	
59	84.81	
60	85.00	
61	85.00	
62	86.25	
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		79.14
63	ระยะติดตามผล	85.90
64		84.81
65		84.61
66		83.33
67		83.33
68		83.54
69		82.28
70		82.28
71		83.54
72		83.33
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		83.70

จากตารางที่ 69 ค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษากลุ่มขยายผลที่แสดง พฤติกรรมการส่งงาน/การบ้านตรงตามกำหนดเวลา มีจำนวนมากขึ้นตามลำดับ (ระยะเส้นฐาน $X = 63.78$, ระยะทดลอง $X = 79.14$ และระยะติดตามผล $X = 83.70$)

เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของนักศึกษาที่แสดง พฤติกรรมการส่งงาน/การบ้านตรงตามกำหนดเวลา ของกลุ่มขยายผลในแต่ละครั้งของการสังเกต ในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากตาราง ที่ 69 มานำเสนอในรูปแบบกราฟเส้น ดังรูปที่ 32

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 32 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมกรรมการส่งงาน/การบ้านตรงตามกำหนดเวลาของกลุ่มขยายผลในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พฤติกรรมจริยธรรมความรับผิดชอบ (ขยายผล)

การสังเกตและบันทึกพฤติกรรม จริยธรรมความรับผิดชอบ สังเกตจากการแสดงพฤติกรรมย่อยดังต่อไปนี้

1. การเข้าห้องเรียนตรงเวลา
2. การทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลา
3. การทำความสะอาดตามเวลาที่กำหนด

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเข้าห้องเรียนตรงเวลา ของ นักศึกษากลุ่มขยายผล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติเข้าห้องเรียนตรงเวลา ในแต่ละครั้งที่ทำการสังเกตมาหาค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของกลุ่มในแต่ละระยะของการวิจัย คือ ระยะพื้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ดังแสดงในตารางที่ 70

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 70 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเข้าห้องเรียนตรงเวลาของกลุ่มขยายผลในแต่ละครั้งที่สังเกต

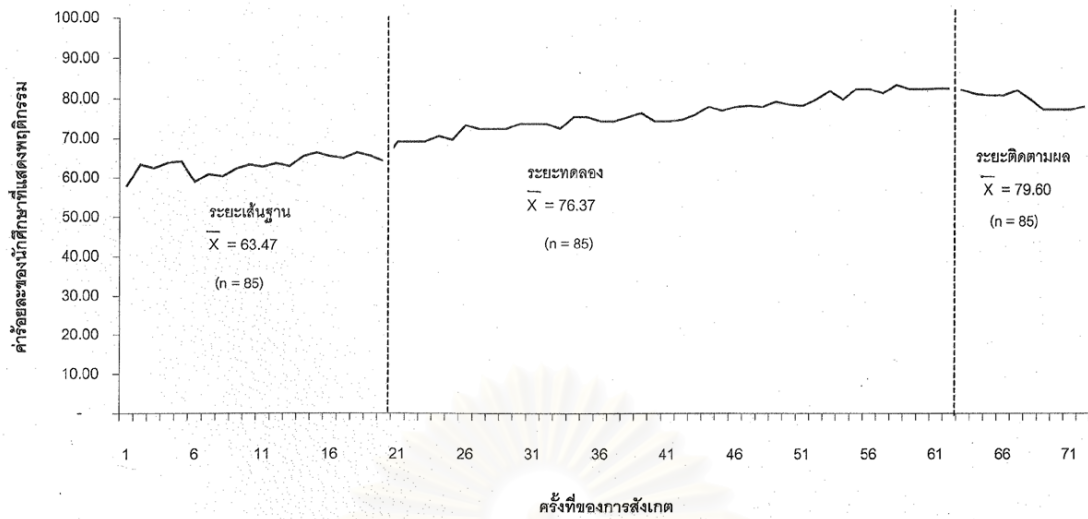
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม
		กลุ่มขยายผล
1	ระยะเส้นฐาน	58.11
2		63.38
3		62.50
4		63.89
5		64.28
6		59.15
7		61.11
8		60.56
9		62.50
10		63.51
11		63.01
12		63.89
13		63.16
14		65.75
15		66.67
16		65.75
17		65.28
18		66.67
19		65.79
20		64.38
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	63.47
21	ระยะทดลอง	69.33
22		69.33
23		69.33
24		70.67
25		69.74
26		73.33
27		72.37
28		72.37
29		72.37
30		73.68
31		73.68
32		73.68
33		72.37
34		75.32
35		75.32
36		74.36
37		74.36
38		75.32
39		76.32
40		74.36
41	74.36	
42	74.68	
43	75.95	
44	77.92	
45	76.92	
46	77.92	
47	78.20	
48	77.92	
49	79.22	
50	78.48	
51	78.20	
52	79.75	
53	81.82	
54	79.75	
55	82.28	
56	82.28	
57	81.25	
58	83.33	
59	82.28	
60	82.28	
61	82.50	
62	82.50	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	76.37
63	ระยะติดตามผล	82.05
64		81.01
65		80.77
66		80.77
67		82.05
68		79.75
69		77.21
70		77.21
71	77.21	
72	78.00	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	79.60

จากตารางที่ 70 ค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษากลุ่มขยายผลที่แสดงพฤติกรรมการเข้าห้องเรียนตรงเวลา ในแต่ละระยะทดลองมากกว่าระยะเส้นฐาน และระยะติดตามผล (ระยะเส้นฐาน $X = 63.47$, ระยะทดลอง $X = 76.37$ และระยะติดตามผล $X = 79.60$)

เพื่อแสดงการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเข้าห้องเรียนตรงเวลา ของนักศึกษากลุ่มขยายผลในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจากตารางที่ 70 มานำเสนอในรูปแบบเส้นดังรูปที่ 33

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 33 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการเข้าห้องเรียนตรงเวลาของกลุ่มขยายผลในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลา ของกลุ่มขยายผล มาหาค่าร้อยละ ในแต่ละครั้งที่ทำการสังเกต และหาค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลา ในแต่ละระยะของการวิจัย คือ ระยะเสั้่นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผล ดังแสดงในตารางที่ 71

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 71 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลา
ของกลุ่มขยายผลในแต่ละครั้งที่สังเกต

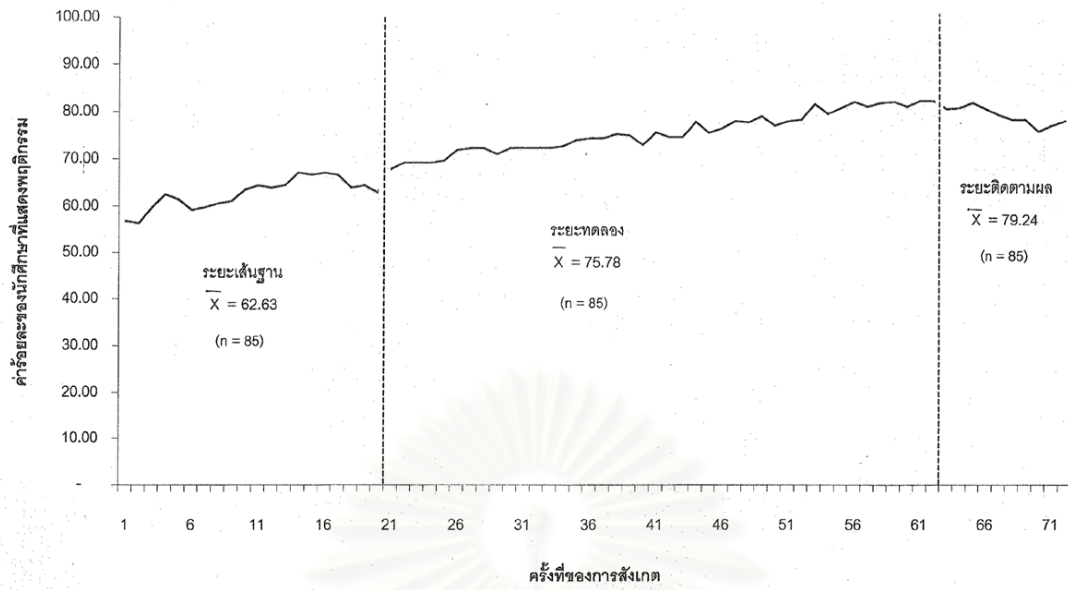
ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม	
		กลุ่มขยายผล	
1	ระยะพื้นฐาน	56.76	
2		56.34	
3		59.72	
4		62.50	
5		61.43	
6		59.15	
7		59.72	
8		60.56	
9		61.11	
10		63.51	
11		64.38	
12		63.89	
13		64.47	
14		67.12	
15		66.67	
16		67.12	
17		66.67	
18		64.00	
19		64.47	
20		63.01	
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	62.63	
21	ระยะทดลอง	68.00	
22		69.33	
23		69.33	
24		69.33	
25		69.74	
26		72.00	
27		72.37	
28		72.37	
29		71.05	
30		72.37	
31		72.37	
32		72.37	
33		72.37	
34		72.73	
35		74.02	
36		74.36	
37		74.36	
38		75.32	
39		75.00	
40		73.00	
41		75.64	
42		74.68	
43	74.68		
44	77.92		
45	75.64		
46	76.62		
47	78.20		
48	77.92		
49	79.22		
50	77.21		
51	78.20		
52	78.48		
53	81.82		
54	79.75		
55	81.01		
56	82.28		
57	81.25		
58	82.05		
59	82.28		
60	81.25		
61	82.50		
62	82.50		
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	75.78	
63	ระยะติดตามผล	80.77	
64		81.01	
65		82.05	
66		80.77	
67		79.49	
68		78.48	
69		78.48	
70		75.95	
71	77.21		
72	78.20		
	ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ	79.24	

จากตารางที่ 71 ค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนนักศึกษาในกลุ่มขยายผลที่แสดง พฤติกรรมการทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลา มีจำนวนมากขึ้นตามลำดับ (ระยะเส้นฐาน $X = 62.63$, ระยะทดลอง $X = 75.78$ และระยะติดตามผล $X = 79.24$)

เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของนักศึกษาที่แสดง พฤติกรรมการทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลา ของกลุ่มขยายผลในแต่ละ ครั้งของการสังเกตในระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง และระยะติดตามผลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำ ข้อมูลจากตารางที่ 71 มานำเสนอในรูปแบบกราฟเส้น ดังรูปที่ 34

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

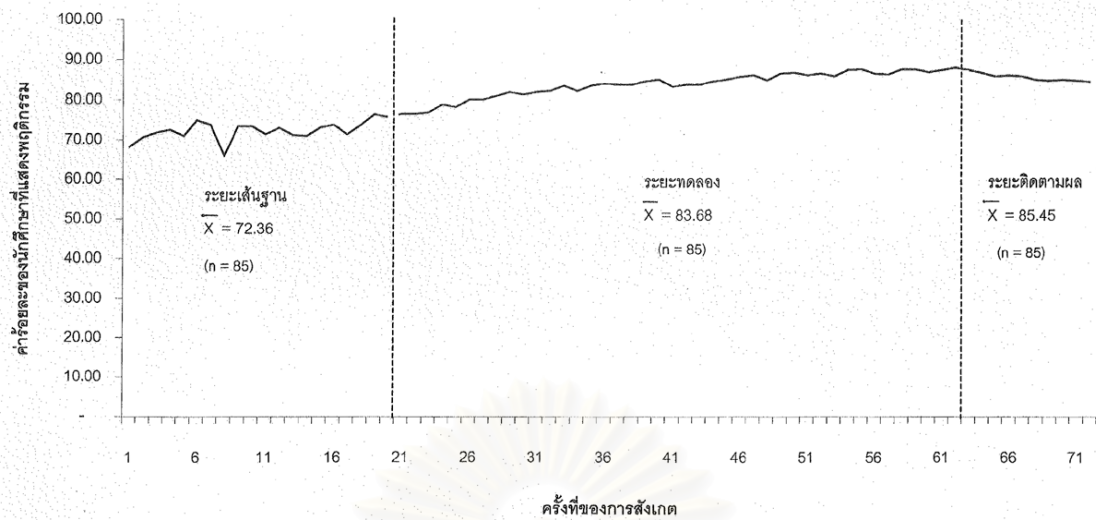

แผนภูมิที่ 34 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการทำงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลาของกลุ่มชายผดในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 72 ค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการทำความสะดวกตามเวลาที่กำหนด
ของกลุ่มขยายผลในแต่ละครั้งที่สังเกต

ครั้งที่	ระยะ	ร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรม
		กลุ่มขยายผล
1	ระยะเส้นฐาน	68.25
2		70.68
3		71.87
4		72.58
5		70.97
6		75.00
7		73.85
8		66.04
9		73.44
10		73.44
11		71.43
12		73.02
13		71.21
14		70.97
15		73.13
16		73.85
17		71.43
18		73.85
19		76.47
20		75.81
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		72.36
21	ระยะทดลอง	76.56
22		76.56
23		76.92
24		78.79
25		78.12
26		80.00
27		80.00
28		80.88
29		81.82
30		81.25
31		81.81
32		82.09
33		83.33
34		82.08
35		83.33
36		83.82
37		83.58
38		83.58
39		84.37
40		84.85
41		83.08
42		83.58
43	83.58	
44	84.37	
45	84.85	
46	85.51	
47	85.94	
48	84.61	
49	86.36	
50	86.57	
51	85.94	
52	86.36	
53	85.71	
54	87.30	
55	87.50	
56	86.36	
57	86.15	
58	87.50	
59	87.50	
60	86.76	
61	87.30	
62	87.88	
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		83.68
63	ระยะติดตามผล	87.30
64		86.57
65		85.71
66		85.94
67		85.71
68		84.85
69		84.61
70		84.85
71		84.61
72		84.37
ค่าเฉลี่ยตลอดระยะ		85.45

แผนภูมิที่ 35 แสดงค่าร้อยละของนักศึกษาที่แสดงพฤติกรรมการทำความสะดวกตามเวลาที่กำหนดของกลุ่มชายผดในแต่ละครั้งที่สังเกต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

นางสาววัลลภา จันทร์เพ็ญ สำเร็จการศึกษาปริญญาการศึกษบัณฑิต (กศ.บ.) วิชาเอก
เคมี จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อ พ.ศ. 2520 สำเร็จการศึกษา ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและแนะแนวจากจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2526 และสำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.)
สาขาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง จากมหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อ พ.ศ. 2529 และเข้า
ศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2540

ปัจจุบันรับราชการตำแหน่ง อาจารย์ 3 วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม อำเภอโพธาราม
จังหวัดราชบุรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย